T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ĀGEHĪ'NİN RİYĀZÜ'D-DEVLE ADLI ESERİ
(vr.175b-vr.204b)
GİRİŞ-METİN-DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAILIBINUER.AIBAI

İSTANBUL 2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ĀGEHĪ'NİN RİYĀZÜ'D-DEVLE ADLI ESERİ
(vr.175b-vr.204b)
GİRİŞ-METİN-DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAILIBINUER.AIBAI

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MESUT ŞEN

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Kaılıbınuer AIBAI'in "Âgehî'nin Riyâzü'd-devle Adlı Eseri vr. 175b - vr.204b (Giriş - Metin - Dizin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı	: Prof.Dr. Mesut ŞEN	.....
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof.Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ	.....
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	
Üye	: Prof.Dr. Ahmet KANLIDERE	.....
Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ..03../10...../ 2013 tarih ve 2013/18-b..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I

ÖN SÖZ III

ÖZET V

ABSTRACT VI

KISALTMALAR VE İŞARETLER VI

ÇEVİRİ YAZISI ALFABESİ VII

1.GİRİŞ 1

1.1. Eser Hakkında Bilgi 1

1.1.1. Eserin Yazarı 1

1.1.2. Eserin Nüshaları 8

1.1.3. Eserin İçeriği 9

1.2. Eserin İmlâ ve dil özellikleri 9

1.2.1. İmlâ özellikleri 9

1.2.1.1. Ünlülerin imlâsı 9

1.2.1.2. Ünsüzlerin imlâsı 10

1.2.2.3. Diğer imla özellikleri 11

1.2.1.4. Kısaltma 12

1.2.1.5. İkili imlâya sahip kelime 12

1.2.1.6. Yalnış yazılımlar....12

1.2.1.7. Bitişik yazımlar....12

1.2.2. Dil özellikleri....12

1.2.2.1. Ses bilgisi....12

1.2.2.1.1. Ünlüler....12

1.2.2.1.2. Ünsüzler....13

1.2.2.2. Şekil bilgisi....16

1.2.2.2.2. İsimler....18

1.2.2.2.3. Sıfatlar....19

1.2.2.2.4. Zarflar....20

1.2.2.2.5. Zamirler....21

1.2.2.2.6. Fiiller....22

1.2.2.2.7. Edatlar....27

2. METİN....40

3. DİZİN....77

4. KAYNAKÇA....326

ÖNSÖZ

Riyâzü'd – Devle; son dönem Orta Asya Türk tarihine ışık tutan Çağatayca bir tarih kitabıdır. 19. Yüzyıl Hive edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olan Âgehî (1809-1874) tarafından yazılmıştır. Hive hanlarından Allah Kulu Han dönemini (1825-1842) ve Rahim Kulu Sultan döneminin ilk iki yılını anlatır. 1844 yılında yazılan eser o dönemki Harezm halkının yaşamıyla ilgili önemli bilgiler vermektedir.

Âgehî'nin ilk eseri; önemli bir şair ve yazar olan amcası Munis Harezmî'nin 1805'te yazmaya başladığı ve onun vefatından sonra Âgehî'nin tamamladığı, yine tarih kitabı olan *Firdevsü'l-İkbâl* adlı eserdir. *Firdevsü'l-İkbâl* 1813-1825 yılları arasında Hive'de geçen tarihî olayları anlatmaktadır. Birinci kitabın devamı niteliğinde olan yazarın ikinci eseri *Riyâzü'd – Devle*'de ise 1825-1843 yılları arası Hive hanlığının durumu ve bu dönemdeki tarihî olaylar anlatılmıştır. Rus işgalinden hemen önceki dönemleri anlatıyor olması ve olaylara bizzat şahit olan biri tarafından kaleme alınmış olması eserin önemini arttırmaktadır.

Eser gayet düzgün ve neredeyse imla hatasız denilebilecek şekilde okunaklı yazılmıştır. Kesin bir bilgi olmamakla beraber bu el yazısının Âgehî'ye ait olduğu görüşü çoğunluktadır. Eser Arapça ve Farsça tamlamalar yönünden zengindir ve bu çalışma hazırlanırken birçok kelimenin sadece bir kez kullanıldığı görülmüştür, bu da Âgehî'nin hafızasındaki kelime sayısının çokluğuna ve ifade kabiliyetine işaret eder. Eser nesir olarak yazılmış, bazen dörtlük ve beyitlere de yer verilmiştir.

Riyâzü'd – Devle 234 yapraktan oluşmaktadır. Bu çalışma eserin 174b-204b yapraklarını kapsamaktadır. Eserin ilk 112 yaprağı Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü doktora öğrencisi Funda GÖKÇE tarafından Prof. Dr. Mesut ŞEN'in danışmanlığında doktora tezi olarak çalışılmaktadır. 117b-175b yaprakları Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sıla GÜNEY tarafından Prof. Dr. Mesut ŞEN'in danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. 204b-234a yaprakları

ise Marmara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Beste KÜÇÜKKAYA tarafından Prof. Dr. Mesut ŞEN'in danışmanlığında çalışılmaktadır.

Riyâzü'd – Devle'nin üç nüshası; 821/II, 7474, 5364/II envanter numaralarıyla Özbekistan Bilimler Akademisi Ebu Reyhan Birunî İsimli Şarkşinaslık Enstitüsü El Yazmalar Bölümünde bulunmaktadır. Dört nüshası; D 123 (560 os), E 6/III (590 (ov), 768/II (590), 769 (590) envanter numaralarıyla Rusya Bilimler Akademisi, Şarkşinaslık Enstitüsü Leningrad Bölümünde bulunmaktadır. Bizim üzerinde çalıştığımız nüsha ise İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde T82/02 no ile bulunan nüshadır. Çalışmamız giriş-metin-dizin bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde Âgehî'nin hayatı, edebî kişiliği, eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Metin bölümü, eserin belirtilen bölümler arasındaki yerlerin transkripsiyonlu metnini içermektedir. Metnin transkripsiyonlu kısmı oluşturulurken bölüm, paragraf ve noktalama işaretleri korunmuştur. Bu bölümde orijinal metnin sayfa ve satır numaraları da belirtilmiştir. Dizin bölümü ise metindeki tüm kelimelerin alfabetik dizinini içermektedir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük yardımları olan başta Prof. Dr. Mesut ŞEN hocama ve tüm hocalarıma saygı ve şükranlarımı sunarım.

ÖZET

15.-20. Yüzyıllar arası Orta Asya'da kullanılan Türk Dili Çağatayca olarak adlandırılır. Bu tarihi Türk lehçesinin ilk dönemi ve o dönemde verilen eserler üzerine yapılan araştırma ve çalışmalar son dönemiyle ilgili çalışmalara göre daha fazladır. Son devri hakkında yapılan çalışmalar yeni yeni artmaya başlamıştır.

Bu çalışmada Çağatayca'nın son devirlerine ait *Riyâzü'd – Devle* adlı bir tarih kitabı incelenmiştir. Son dönem önemli yazarlarından olan Âgehî tarafından 19. yüzyılın ilk yarısında yazılmıştır. Rus işgali öncesi Hive hanlığı tarihini anlatan yerli bir kaynak olarak *Riyâzü'd – Devle*, hem dil özellikleri hem de konusu bakımından önemlidir.

Çalışmamız *Riyâzü'd – Devle*'nin 175b-204b varakları üzerine yapılmıştır. Çalışmada Âgehî'nin hayatı, eserleri, edebî kişiliği hakkında bilgi verildikten sonra metnin transkripsiyonu yapılmış, en sonunda da dizin verilmiştir.

Bu çalışmayla 19. Yüzyıl Orta Asya Türk tarihi hakkında bilgilerimiz artmış, Çağatayca'nın son dönemiyle ilgili yapılan araştırmalara da katkıda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Riyâzü'd – Devle*, Çağatayca, Türk dili, Âgehî.

ABSTRACT

Chagatai language is an Turkish language which was widely spoken in Central Asia between 15th-20th centuries. Many studies have intensively focused on the first period of this extinct Turkish language, as well as the classic period established and developed by Nevaî. However, research studies on the last period of the Chagatai language is decreasing.

This thesis is a language study on the documents of 175b-204b from a historical book named **Riyâzü'd-devle**, a book consists of 234 documents. This book is written by Âgehî and has been registered in Istanbul University Library of Rare Works with a registration number of T82. This book belongs to the last period specifically the post-classical era of Chagatai Turkish.

This thesis consists of four different parts: introduction, analysis, text, and index. In the introduction part, important information about the last period of Chagatai literature, as well as the content and main characters of the book is presented. Then the characteristics of spelling and language are discussed in details in the analysis part. Afterwards, transcription of the text is done. At the end, the alphabetical index of all the words and word groups are given along with their definition.

In order to make this report and the original work comparable, the facsimile of the specific part of the work, which establishes the topic of this study, is also presented at the end of this thesis.

Key words: Âgehî, Riyâzü'd-devle, Muhammed Rahim Han, Chagatai language, Turkish language

Kısaltmalar ve işaretler

a.Her bir varağın ön yüzü

Ar. Arapça

b. Her bir varağın arka yüzü

bk. Bakınız

C.C.

Çağ Çağatayca

e.a Eser adı

ET. Eski Türkçe

Far. Farsça

Har. Harezmce

Hz. Hazret

k.ş. Kişi adı

kv.a. Kavım adı

kar. Karahanlıca

krş. Karşılaştırınız

mec. Mecaz

moğ. Moğolca

y.a. yer adı

< Kelimenin kaynağını gösterir.

[ ] Eksik yazılmış kısımlardaki onarımı gösterir.

{ } Tekrarları gösterir.

+ İsim tabanına gelen ek

- Fiil tabanı, fiil tabanına gelen ek

~ Değişik iki şekli gösterir.

/ Eklerdeki şekilleri gösterir. Dizinde varak numaraları ile satır numaralarını ayırmak için kullanılmıştır.

? Şüpheli durumu belirtir

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	a,e,ā
آ	a,ā
ی,ای	é,ı,i,ī
ء	'
ب	b,p
ت	t
ث	ŝ
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ħ
د	d
ذ	ź
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş

ص	ı,i,ī,ǵ
ض	ż
ط	ṫ
ظ	ž
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k
نك	ñ
ل	l
م	m
او	o,u,ö,ü,ū
ن	n
ه	a,e,hv,u,ü,ū,o,ö
و	v,u,ü,ū,o,ö

1.GİRİŞ

1.1. Eser Hakkında Bilgi

1.1.1.Eserin Yazarı

Agehî'nin Hayatı:

Asıl adı Muhammed Rıza Erniyazbekoğlu olan şair, Âgehî mahlasıyla bilinmektedir. 1809 yılında başkent Hive yakınlarındaki Kiyât'ta doğmuştur. Büyük şair Munis'in yeğenidir. Âgehî üç yaşında iken babası ölmüş, onu Munis büyütmüştür. Medreselerde Arapça, Farsça ve Osmanlı Türkçesi'ni öğrenmiş, zamanının aydını olarak yetişmiştir. Munis ile birlikte sarayda görev yapmış, 1829' da Munis'in ölümünden sonra saraydan ayrılarak baba mesleği olan mirâblık (kentin su işleri) ile uğraşmaya başlamıştır.

1845 yılında mîrâblık işiyle uğraşırken, attan düşerek ayağı kırılmıştır. Daha sonra geçirdiği hastalık nedeniyle ayakları tamamen hareketsiz kalmış, oturup kalkamaz bir hâle gelmiştir. 1857' den ömrünün sonuna kadar bu hastalıkla yaşamıştır. Hastalanmasından bir müddet sonra hanımının da ölmesi üzerine şair kimsesiz kalmış, ölünceye kadar eserlerini bu hâlde yazmıştır.[1]

Büyük sabır ve irade sahibi olan şair, aynı zamanda eşsiz bir sanatkârdı. Ondan bize yirmiden fazla eser kalmıştır. Çağatay edebiyatının büyük temsilcilerinden biri olan Âgehî, ömrünün tamamını ilim yoluna harcamış ve 1874 yılında doğduğu köy olan Kiyat'ta vefat etmiştir.

Eserleri:

Âgehî'nin en önemli eserleri Hive hanlığı tarihi ile ilgili yazdığı eserlerdir. Kendi yazdığı hacimli eserler ve tercüme ettiği birçok eserle Çağatay edebiyatına, Türk diline ve tarihine önemli katkıları olmuştur.

Âgehî'nin ilk eseri amcası Munîs Harezmî'nin yazmaya başladığı ve onun vefatından sonra kendinin tamamladığı *Firdevsü'l-İkbâl* adlı tarih kitabıdır. Bu eseri Munîs 1805 yılında Hive hanlarından El Tüzer Han'ın emriyle yazmaya başlamış ve daha sonra başka eserlerle meşgul olduğundan tamamlayamadan vefat etmiştir. Eseri Âgehî tamamlamıştır ve 1813-1825 tarihleri arası Hive hanlığının durumunu, yapılan seferleri ve o dönemdeki önemli olayları anlatmaktadır.

---

[1] Başlangıcından Günümüze Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi: Özbek Edebiyatı, c.15, s.191

Âgehî'nin ikinci eseri, ilk eseri olan *Firdevsü'l-İkbâl*'in devamı niteliğindeki 1844 yılında yazmış olduğu *Riyâzü'd – Devle* adlı tarih kitabıdır. Çalışmamızın da konusu olan bu eser Allah Kulu Han devrini (1825-1842) ve Rahim Kulu Sultan döneminin ilk iki yılını içine alır. 1825-1843 yılları arası Hive hanlığının durumunu ve o dönemdeki önemli olayları anlatmaktadır. Türk tarihi ve edebiyatına katkıları büyük olan bir eserdir. Bu eserin üç nüshası Taşkent'te, dört nüshası Leningrad'da saklanmaktadır.[2]

1846 yılında yine Hive hanlığı tarihine ait, *Riyâzü'd – Devle*'nin devamı niteliğindeki *Zübdetü't-Tevârih* adlı üçüncü kitabını yazmıştır. Bu eser Rahim Kulu Han'ın şehzadelik ve hanlık zamanından (1843-1846) bahseder.

Firdevsü'l-İkbâl, *Riyâzü'd-Devle* ve *Zübdetü't-Tevârih* eserlerinin birer nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde de mevcuttur.

Daha sonra 1856-1857 yılları arasında Muhammed Emin Han (1846-1855), Abdullah Han (1855) ve Kutluk Murat Han (1855-1856) devirlerini anlatan *Câmi'ü'l-Vakıât-ı Sultanî* adlı eserini yazmıştır.

Birkaç yıl hastalıkla mücadele eden şair hastalığı süresince eser yazmayıp yirmiden fazla eseri Türkçeye çevirmiştir. Ömrünün son senelerinde iki tarih kitabı daha yazmıştır. Bunlardan biri, Seyyid Muhammed Bahadur Han devri (1856-1864) olaylarını anlatan *Gülşen-i Devlet*tir. Diğeri ise 1864'ten 1873 yılındaki Rus askerlerinin baskılarına kadar olan olayları anlatan *Şâhid-i İkbâl* dir.

Gülşen-i Devlet: Hive hanlığında Seyyid Muhammed Bahadır Han'ın hükümranlık sürdüğü 1856-1864 yılları arasındaki tarihî olayları anlatan bir eserdir. Eser; Özbek ve Türkmen boylarının isyanlarını, bu isyancıların Rus hükümdarlarından yardım isteme içerikli mektuplarını, Hive hanlığı tarafından alınan önlemleri anlatmaktadır. Eserin iki nüshası Taşkent'te, diğer iki nüshası da Leningrad'da bulunmaktadır.

Şâhid-i İkbâl: II. Seyyid Muhammed Rahim Han'ın saltanatının ilk sekiz yılını anlatır. Âgehî'nin vefatından önce yazdığı son tarih kitabıdır.

Bu önemli eserler uzun zaman yayımlanmamıştır. Bazı kitapları ise kısmen basılmıştır. Bu eşsiz kitapların elyazma nüshalarının hepsi Taşkent'te Şarkiyat Enstitüsü'nün elyazmalar bölümünde bulunmaktadır.

---

[2] Âgehî, *Riyâzü'd-devle*, Özbekistan Bilimler Akedemisi Ebu Reyhan Birunî İsimli Şarkşinaslık Enstitüsü El Yazmalar Bölümü, Envanter no: 821/II, 7474, 5364/II.; Âgehî, *Riyâzü'd-devle*, Rusya Bilimler Akademisi, Şarkşinaslık Enstitüsü Leningrad Bölümü, Envanter No: D 123 (560 os), E 6/III (590 (ov), 768/II (590), 769 (590).

Âgehî'nin Ta'vizü'l Âşıkun adlı 18 binden fazla mısradan oluşan bir de divanı vardır. Divan Hive'de 1882 ve 1905 yıllarında basılarak yayımlanmıştır. Divanının elyazma nüshaları Taşkent'te (Şarkiyat Enstitüsü no:938 ve 7443), Petersburg'da (El yazmalar fondu no: 1944, Saltukov - Şcerdin kütüphanesi no: 18) mevcuttur.

Âgehî'nin Türkistan edebiyatına büyük hizmetlerinden biri de çevirileridir. Onun Türkçeye çevirdiği yedi tarih kitabı şunlardır:

Mirhând'dan *Ravzatu's-Safâ* cilt 3 ve cilt 4: Eser Mirhand mahlaslı Muhammed b. Havendşah'a (?-903) aittir. Bu eserin 1. ve 2. cildinin yarısını Munis tercüme etmiştir. Munis'in ölümünden sonra 2. cildin ikinci yarısını Âgehî tercüme etmiştir. Bu tercümenin birçok nüshası Taşkent ve Rusya'daki kütüphanelerde mevcuttur.

Tarihî diğer tercümeleri; Muhammed Mehdî Han'dan *Tarih-i Nâdirî*: Nadir Şâh devri, 1736-1747.

Şerafüddin Eli Yezdi'den *Zafernâme*: Emir Timur devri.

Muhammed Yusuf Münşî'den *Tezkire-i Mukimhanî*: Belh hâkimi Mukim Han devri, 1702-1707. Eser tahminen 18. asrın başlarında yazılmıştır.

Nizamuddin Ahmed Hiravî'den *Tabakât-i Ekberşâhî*: Babüroğullarından Ekber devrini anlatır. Hindistan tarihi ile ilgili de bilgiler vermektedir. Âgehî bu kitabı 1864-1865 yıllarında tercüme etmiştir.

Rızakuluhan Hidâyet'den *Ravzatu's-Safâ-yı Nasirî*: Bu eserin müellifi Rızakuluhan Hidâyet (?-1871)'tir. Elyazma eserin Çağatayca'ya tercüme edilmiş tek nüshasıdır. Eser 1860 yılında tercüme edilmiştir.

Şairin Osmanlı Türkçesi'nden Çağatay Türkçesi'ne aktardığı tek eser olan *Şerh-i Delâil el-Hayret*: Dinî bir eser olup 1870 yılında Osmanlıca'dan Çağatayca'ya tercüme edilmiştir. Tercümenin bir tane olan nüshası Leningrad Şcedrin Saltıkov Devlet Halk Kütüphesinde – TNC-3 numara ile muhafaza edilmektedir.

Âgehî'nin Farsçadan çevirdiği diğer eserler de şunlardır:

Nizamî'den *Heft Peyker:* Nizamî Gencevî'nin meşhur *Hamse*sinden *Heft Peyker* mesnevisinin nesir şeklindeki tercümesidir. Âgehî bu tercümeyi 1868-1869 yılları arasında yapmıştır.

Şeyh Sadi'den Gülistan: Sadi Şirazî'nin (?-1291) bu eserinin tam metnini verip, bir söz başı ile yazar hakkında bilgiler vermiştir. Eserin Âgehî tercümesinin üç nüshası Taşkent'te mevcuttur.

Hüsrev Deblevî'den *Heşt Behişt* tercümesi.

Muhammed Varis'den *Zübdetü'l-Hikâyet*: Eserin Farsça orijinali Hindistan'da padişahlık yapan Muhammedşah Avrengzeb zamanında yaşayan âlimlerden Muhammed Varis'in kaleminden çıkmıştır. Eser ahlakî ve didaktik karakterlerdeki hikâyelerden oluşmaktadır. Tercümenin yegâne nüshası Taşkent'tedir.[3]

Abdurrahmân Câmî'den *Yusuf u Züleyha*: İranlı şair Abdurahman Camî'nin (1414-1492) bu eserini Âgehî, 1868-1869 yılları arasında Farsça'dan Çağatay Türkçesi'ne tercüme etmiştir. Bu tercümenin bir nüshası Leningrad Şcedrin Saltıkov Devlet Halk Kütüphanesinde –TNC-117 numara ile altı nüshası ise Taşkent'tedir.[4]

Bedreddin Hilali'den *Şah u Gedâ*: Eserin aslı Hilalî'ye aittir. Âgehî bu eseri, 1865 yılında tercüme etmiştir. Bu tercümenin bir nüshası Leningrad Şcerdin Saltıkov Devlet Halk Kütüphanesinde –TNC-91 numara ile bir nüshası da Taşkent'te muhafaza edilmektedir.[5]

Vasifî'den *Bedâyiü'l-Vakâyî*'yi tercüme etmiştir.

Ayrıca şu felsefî eserleri de tercüme etmiştir: Keykavus'dan *Kabusnâme*: Bu eseri ilk defa Çağatayca'ya tercüme eden Âgehî'dir. Eserin tercüme edildiği tarih bilinmemektedir. Eser, felsefî, ahlakî, didaktik bir karaktere sahiptir. Bu esere kaynaklarda Keykavus, Pendnâme gibi isimler de verilmiştir. Eserin orijinali Keykavus b. İskender b. Kâbus b. Beşemgir tarafından oğlu Gilanşah için yazılmıştır.

Mehmed Belcüvanî'den *Miftahu't-Talibin:* Bu eseri, Âgehî 1858-1859 yıllarında Çağatayca'ya tercüme etmiştir. Eser ahlakî, didaktik karakterdeki hikmetlerden oluşmaktadır. Tercümenin mütercim tarafından yazılmış bir nüshası Taşkent'tedir.[6]

Hüseyn Vaiz Kaşifî'den *Ahlak-ı Muhsinî*: Eserin aslı Hüseyin b. Ali Kaşifî'ye aittir. Eser didaktik bir karektere sahiptir. Âgehî bu eseri ömrünün son yıllarında (1873-1874) Farsça'dan tercüme etmiştir.

Âgehî'nin eserleri Özbekistan'da birkaç defa yayımlandı. Onunla ilgili en hacimli neşir, 1971-74 yılları arasında çıkan altı ciltlik seçilmiş eserleridir. Şairin eserlerini neşre hazırlamada, Prof. Gulam Kerimov, Subutay Dalimov gibi âlimlerin hizmeti büyüktür. V.

---

[3] Muhammed Varis, *Zübdetü'l-hikâyet*, Âgehî Tercümesi, Özbekistan Fenler Akademiyası Ebu Reyhan Birunî Namıdagi Şarkşunaslık İnstitüsü Kolyazmalar Fondı, İnvanter Nu: 1274/I

[4] Cami, *Yusuf ve Züleyha*, Âgehî Tercümesi, Özbekistan Fenler Akademiyası Ebu Reyhan Birunî Namıdagi Şarkşunaslık İnstitüti Kolyazmalar Fondı, İnvanter Nu: 809/I, 1231, 6728, 7787, 9576/I, 9983/II

[5] Hilalî *Şah u Gedâ*, Âgehî Tercümesi, Özbekistan Fenler Akademiyası Ebu Reyhan Birunî Namıdagi Şarkşunaslık İnstitüti Kolyazmalar Fondı, İnvanter Nu: 809/II.

[6] Mahmut b. Şeyh Ali, *Miftahu't-talibîn*, Âgehî Tercümesi, Özbekistan Fenler Akademiyası Ebu Reyhan Birunî Namıdagi Şarkşunaslık İnstitüti Kolyazmalar Fondı, İnvanter Nu: 8473.

Zahidov, V. Abdullayev, R. Macidil, K. Münirov gibi Âlimler de Âgehî hakkında kitaplar yazmıştır. Bugün Hârezm tiyatrosu, bazı enstitüler, okullar ve caddeler Âgehî adını taşımaktadırlar.[7]

Edebî Kişiliği:

Âgehî, devrinin ileri görüşlü nadir şahıslarındandır, içinde yaşadığı toplumun hayatını derin bir şekilde incelemiş birisidir. Hayata, topluma gerçekçi bir gözle bakmış; bunun sonucunda eserlerinde topluma ve hayata dair unsurlara yer vermiştir. Eserlerinde devrin önemli siyasi, ahlaki ve toplumsal meselelerini de işlemiştir.

Yapmış olduğu tercümeler ve ortaya koymuş olduğu orijinal eserleri ile Çağatay edebiyatının son devrine damgasını vurmuş olan Âgehî ve onun eserleri hâlâ tam anlamı ile araştırılmamış ve onun sanatçılık yönü tamamıyla incelenmemiştir. Özbekistan'daki araştırmacıların birçoğu Nevaî'ye ve Çağatay edebiyatının ilk dönemine odaklanmaktadırlar. Çağatay edebiyatının son dönemi ve son döneminin en öne çıkan temsilcisi olan Âgehî yeterince araştırılmamaktadır. Nevâîşinas olarak da anılan araştırıcıların sayısı çoktur fakat Âgehîşinas oldukça azdır. Türk Edebiyatı Tarihi'nin bu döneminin aydınlığa kavuşturulması bu sahada yapılacak çalışmaların artmasıyla mümkün olacaktır. Bu durum Âgehî'nin hizmetlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Çağatay edebiyatının en önemli temsilcisi olan Nevaî, bilindiği gibi kendinden sonraki birçok şairi etkisi altında bırakmıştır bunun sonucu olarak Nevaî taklitçiliğine Âgehî dönemine kadar hemen hemen herkeste rastlanır. Âgehî ise kendine has üslubu ve özgün edebiyatıyla Nevaî'den sonra Çağatay edebiyatının en önemli temsilcisi denilebilecek bir konuma sahiptir.

Çeviri ve telif eserlerini manzumlarla süslemiş, özenli üslubuyla yeni bir tarz ortaya koymuştur diyebiliriz. Hive hanlığının 1872'de Rus işgaline uğradığı döneme kadar bizzat şahit olduğu olayları yazan Âgehî, aynı zamanda resmî vesikalardan, raporlardan da faydalanarak değerli bir külliyat oluşturmuştur.

Son Dönem Çağatay Edebiyatı:

---

[7] Başlangıcından Günümüze Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi: Özbek Edebiyatı, c.15, s.191

Türkistan coğrafyasının üç hanlığa bölünmesi ile Hive, Buhara ve Hokand'da edebî muhitler oluşmuştur. Genellikle hanlık saraylarında ve din adamlarının etkili oldukları yerlerde gelişen bu devir edebiyatı, saray ve tasavvuf edebiyatı olarak iki ana kola ayrılır.[8]

Hanlıklardan edebî faaliyetlerin en yoğun olanı Hive'dir. Nevâyî geleneğini devam ettiren güçlü şairlerin yanı sıra, önemli tercüman ve tarihçiler de Harezm'de yetişmiştir. Harezm hanlığı edebî muhitinin önemli temsilcileri Munis, Âgehî ve Kâmil Harezmî'dir.

19. yüzyılda Buhara hanlığında dikkate değer hiçbir Çağatayca eser yazılmamışken, Hive'de ve Hokand'da Çağatay dilinde hareketli edebî faaliyetler olduğu görülür.

Nevaî ve Fuzulî tarzında pek çok şiirler yazılmıştır. Şibanîler devrinde yeniden moda haline gelen tasavvuf şiiri 19. yüzyılda hemen hemen sönmüştür. Buharalı bir şair olan Turdî Firakî'nin (1640- 1699-1700) yergi şiirleri 19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başlarında kuvvetli takipçiler bulmuştur. Yönetimi ve idareyi tenkit eden şiirleri halk arasında rağbet görmüştür. Ayrıca, yergi şairleri, Ruslar aracılığıyla tanıdıkları Batı kültürünün etkisi altında, divan şiiri kalıplarıyla yeni konularda şiirler yazmışlardır.

Bu devirde Fuzulî ve Nevaî takipçileri daha çok Hive hanlığından çıkmıştır. Bu asır edebiyatında Harezm sahasında tercümelerin yaygınlaşmasında ise Hive Hanı Firuz'un etkisi büyüktür. Harezmî, Âgehî, Beyanî gibi sanatkârlar hanların teklif ve teşvikleriyle Farsça eserler tercüme etmişlerdir.

19. yüzyılın birinci yarısında eserler veren Nadire, Üveysi ve Mahzune gibi şairelerin eserlerinde yeni konular görülmektedir. Kadınların özgürlükleri, hanlıklarda yaşanan çekişmeler ve mücadeleler bu dönemki eserlerde işlenmiştir.

Bu dönemde medrese tahsili almış olan yazarların çoğu Arapça ve Farsçayı bilmektedirler. Şairlerin çoğu da şiirlerinde Çağatayca'nın yanı sıra Tacikçeyi de kullanmışlardır. Müellifler eski konuları anlatan eserlerinde, divan edebiyatına uygun kelimeleri tercih ederken, yeni konular işlediklerinde klasik Çağatay gramerini pek değiştirmeden, Özbekçe, hatta -işgalden sonra- Rusça kelimeler de kullanmaya başlamışlardır.

Bu dönem şairleri çoğunlukla aruz vezni ve divan şiiri nazım biçimlerini tercih ettiklerinden şekilde pek değişim yoktur. Konuda ise yenilik olarak satir türünün geliştiğini,

---

[8] Aziz Merhan, "*Yazılı Özbek Edebiyatı*", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 31, No: 2, Aralık 2007, s. 161.

realist tasvirlerin yapıldığını görmekteyiz. Hicve dayalı eserlerin sayıca fazla oluşu da dikkat çekicidir.

Bu dönemde nesirde yenilik ise seyahatname niteliğinde eserlerin yazılmış olmasıdır. Bu türün ilk örneğini yenilikçi sanatkâr Mukimî'de görmekteyiz. Zevkî'nin yazdığı *Zevkî Seyahatnamesi* Mukimî tesirindedir. Nazmın yaygın olduğu bu devirde nesir eser sayısı azdır. Tarihçileri saymazsak, edebî nesrin sadece bir iki temsilcisi vardır. Örneğin Üveysî'nin *Vakiat-ı Muhammed Alihan* adlı manzum hikâyesi önemli eserler arasındadır. Tarihî eserler arasında bahsedilmesi gereken *Firdevsü'l-İkbâl, Riyâzü'd-Devle, Zübdetü't- Tevârih, Câmiu'l-Vukûâti's-Sultanî, Gülşen-i Devlet, Şâhid-i İkbâl* bu dönemde verilmiş nesir eserlerin önemlilerindendir.

Bu asırda ilk drama örneklerine rastlamak mümkündür. Rus tiyatrosundan esinlenen Furkat, 1890'da *Suvarab* adlı dramayı yazmıştır.

Timur devrinde Herat, Semerkand ve Buhara'da âlim ve şairler yetiştiği gibi 19. asırda Hokand ve Hive'de de tarih ve edebiyat alanında büyük bir gelişme olmuştur. Göze çarpan bu parıltılar yeni başlangıç değil Çağatay edebiyatının son parıltılarıdır.

Türkistan edebiyatı tarihinde büyük şairlerin, tarih kitapları yazması veya Türkçe'ye çevirmesi ananesi vardır. Harezmli Nasariddin Babgınî'nin *Kısasu'l- Enbiya* kitabı, Lütfî'nin *Zafernâme* tercümesi, Ali Şir Nevayi'nin birkaç tarihi eseri, Babür'ün *Babürnâme*'si, yine Harezm'de yetişmiş olan Ebulgazi Bahadır Han'ın *Şecere-i Türk* ve *Şecere-i Terakime* eserleri, Munis ve Âgehî'nin tarihî kitapları milletin övüncü olup, ölümsüz birer kültür abideleridir.

Bu asırda mahalli dil unsurları edebi dile girmeye başlamıştır. Dönemin sonlarına doğru (1860) edebiyatta milliyetçilik izleri görülmeye başlanmıştır. Bu gelişme epik şiir geleneğinin gelişmesine de zemin hazırlamıştır.

19. asrın ikinci yarısındaki şairlerin üzerindeki Fuzulî tesirinin "Fuzulî dili" şeklinde nitelendirilecek kadar etkin olduğunu da belirtilir. Bunun sonucu olarak Azerbaycan Türkçesinin son dönem Çağatay edebiyatı üzerinde azımsanamayacak bir etkisi olmuştur.

19. asrın ikinci yarısında Rusların aracılığı ile Batı kültürü yavaş yavaş Türkistan'a da girmiştir. Yeni tanımaya başladıkları bu kültürün etkisi altında kalan şairler, Kazan, Azerbaycan ve Türkiye'den gelen yenilik fikirlerinden de cesaret alarak, Türkistan'da reformlara ihtiyaç olduğu fikrini yaymaya başlamışlardır. "Cedidçilik" diye adlandırılan

yenileşme hareketi, 19. yüzyılın sonlarına doğru, artık bütün aydınları ilgilendiren bir mesele olmuştur.

Yeni edebî dil ve edebiyatın oluşum dönemine yenilenme, yenilik demek olan cedid adının verilmesinde İsmail Gaspıralı'nın görüşleri ve faaliyetleri de etkili olmuştur. İsmail Gaspıralı'nın 1893 yılında Buhara'ya emirini ziyaret etmesiyle başlayan yenilik hareketleri hızlı bir şekilde ilerlemiştir. İsmail Gaspıralı kendine özgü kurmuş olduğu ve "Usul-ü Cedid" adı verilen okulu Buhara'da açtıktan sonra bu yenilikçi akım bütün Türkistan'a hızla yayılmaya başlar. Bu hareket neticesinde Türkistan'ın çeşitli yerlerinde aynı adı taşıyan okullar açılır.

"Cedidçi" şairlerin eserlerinde iki temayül görülür: bir yandan eski konuları ve dili ile devam eden eski şiir; öte yandan da, eski şekilleri muhafaza ederek, kısmen yeni bir dille yeni konuları işleyen yeni bir şiir.

Cedid okullarının kurucu öncülerinden sayılan Semerkandlı Mahmud Hoca Behbudî (1874-1919) hem din adamı, hem öğretmen hem de edebiyatçı olarak anılması gereken son isimlerdendir. İsmail Gaspıralı'nın ardından Türkistan'daki Cedid hareketinin rehberlerinden kabul edilen Behbudî okullarda ders kitabı olarak okutulmak üzere pek çok kitap yazmıştır.

Çağatay edebiyatı sona ererken milli bilinç rüzgârıyla gelen uyanış sonrası 19. asırda Çağatay dili, İran'dan Çin sınırına kadar geniş bir coğrafyada yazı ve resmî dil olarak kullanılmış; bu dil ile Cedid edebî hareketinin öncülüğünde Hokand, Hive, Buhara, Semerkand ve Taşkent gibi şehirlerde yeni siyasî ve kültürel oluşumları davet eder bir yükseliş yaşanmıştır.

Çağatay edebiyatı 20. yüzyılın başlarından itibaren yerini Özbek edebiyatına bırakır. Ne var ki, eserlerin çoğunluğunun Rusya'da bulunması sebebiyle Çağatay Edebiyatının son dönemindeki bütün sanatkârların ve eserlerinin tam bir listesi yapılamamıştır.

15. yüzyılda Nevâyî'nin eserleri ile yüksek bir seviyeye çıkan Çağatay edebiyatı yetenekli ve güçlü şairler yetiştirerek Bolşevik ihtilâline kadar devam etmiştir. 19. yüzyılın ilk yarısında, Türkistan hanlıklarındaki şairlerin üzerinde Nevâyî'nin büyük bir etkisinin olduğu görülür. Bunun yanında bu etkiden kurtulabilen ve kendi özgünlüklerini sağlamış olan şairler de yetişmiştir. Özellikle Harezm hanlığında önemli eserler oluşturan Munis ve Âgehî gibi şairler, kuru birer Nevâyî taklitçisi olmaktan kendilerini kurtarabilmişlerdir. Aynı şekilde Hokand hanlığında edebî faaliyette bulunan bazı şairler de klasik edebiyatın türlerinde seçkin eserler verebilmişlerdir. Bu dönemde, Türkistan hanlıklarında oluşan edebî muhitlerde

özellikle hicvedici şiirlerin yazılması, geleneksel şiirdeki temalardan farklı bir temayı da beraberinde getirmiştir. Hanlıklardaki sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi değişim ve gelişimler, şairleri tema açısından geleneğin dışına çıkarmıştır. Bu nedenle 19. yüzyılda şiir, klasik edebiyattakinden farklı olarak hayata daha yakın ve sosyal konularla sıkı ilişkili bir hale gelmiştir. Dolayısıyla 19. yüzyılın ilk yarısındaki edebî anlayış, Çağatay edebiyatının yeni ve farklı bir dönemi olarak kabul edilebilir. Bu anlayışın sonraki dönem Çağatay edebiyatının yenilikçi yapısının oluşmasına öncülük ettiğini ve yeni edebiyatın hızlı bir şekilde gelişmesine katkıda bulunduğu söylenebilir.

1.1.2. Eserin Nüshaları

Riyâzü'd – Devle'nin bilinen sekiz nüshası vardır. Üç nüshası; 821/II, 7474, 5364/II envanter numaralarıyla Özbekistan Bilimler Akademisi Ebu Reyhan Birunî İsimli Şarkşinaslık Enstitüsü El Yazmalar Bölümünde bulunmaktadır. Dört nüshası; D 123 (560 os), E 6/III (590 (ov), 768/II (590), 769 (590) envanter numaralarıyla Rusya Bilimler Akademisi, Şarkşinaslık Enstitüsü Leningrad Bölümünde bulunmaktadır. Bizim üzerinde çalıştığımız nüsha olan diğer bir nüsha ise İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde T82/02 no ile bulunmaktadır. İstanbul'da bulunan bu nüsha 234 yapraktan oluşmaktadır.

1.1.3. Eserin İçeriği

Eserde 1825 ve 1843 yılları arası tarihi olaylar anlatılmaktadır. Bu yıllarda Hive hanlığının başında Allah Kulu Han bulunmaktadır. Allah Kulu Han'ın yaptığı seferler, Hive halkının yaşamı, Ruslarla olan ilişkiler, İranla olan ilişkiler, Hivede yaşayan halkların göçleri, yapılan yeni binalar ve diğer yenilikler bizzat şahit olan yazar tarafından ayrıntılı bir şekilde kaleme alınmıştır. Allah Kulu Han'dan sonra 1842'de Rahim Kulu Sultan yönetime gelmiştir. Rahim Kulu Sultan döneminin de hemen hemen ilk iki yılı anlatılmaktadır.

1.2. Eserin imlâ ve dil özellikleri

1.2.1 imlâ özellikleri

Eserin yazımında çoğunlukla hareke kullanılmamıştır. Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında genel olarak orijinal imlaya uyulduğu görülmüştür. Elyazması olması nedeniyle doğal olarak noktalı harflerin noktalarının, seyrek de olsa zaman zaman, unutulduğu veya yanlışlıkla fazla nokta konduğu olmuştur. Kimi zaman noktaların yerlerinin değiştiği de görülmektedir.

1.2.1.1Ünlülerin imlası

a ünlüsünün imlası

Ön seste

Ön seste çoğunlukla (آ), nadiren (ا) ile gösterilir.

آلار alar 185b/08;

İç seste

İç seste her zaman (ا) ile gösterilir:

آلار alar 185b/08; بارچه barça 190b/12;

Son seste

Son seste bazen (ا) ile, bazen de (ه) ile yazılır:

سونکرا soñra 201a/03;

e ünlüsünün imlası

Ön seste

Ön seste her zaman (ا) ile yazılmaktadır:

ایلادی eyledi 195a/05;

İç seste

İç seste her zaman (ا) ile yazılmaktadır:

قاتلا ḳatla 175b/12;

Son seste

Son seste bazen (ا) ile, bazen de (ه) ile yazılır:

بیله bile 175b/13;

é - ı - i ünlülerinin imlası

Ön seste

Ön seste her zaman (ای) ile yazılmaktadır:

ایکی iki 176a/05;

İç seste

İç seste her zaman (ی) ile yazılır:

کیم kim 175b/16;

Son seste

Son seste her zaman (ی) ile yazılır:

قیلدی ḳıldı 187b/06;

o - ö - u - ü ünlülerinin imlası

Metinde bu dört ünlü de aynı işaretlerle gösterilmektedir. Bu ünlülerin birbirlerinden farklarını belirten herhangi bir işaret kullanılmamıştır.

Ön seste

Ön seste her zaman (او) ile gösterilir:

اوزرا üzre 178b/13; اوچ üç 181a/05;

İç seste

İç seste her zaman (و) ile yazılır:

موندق mundaḳ 181b/01; سونکرا soñra 201a/03;

Son seste

Son seste her zaman (و) ile yazılır:

تیوه téve 186b/16;

1.2.1.2.Ünsüzlerin imlası

ç ünsüzünün imlası

Metinde ç ünsüzü çoğunlukla (چ) harfiyle yazılmıştır. Nadir birkaç örnekte (ج)'li yazılışlara rastlanmaktadır. Asılları ç'li olan kelimeler metinde ç'li olarak yazılmıştır.

اوچ 181a/05;

p ünsüzünün imlası

Metinde p ünsüzü her zaman (پ) harfiyle yazılmıştır. Ancak -p ve -bAn zarf-fiil eklerindeki b ünsüzleri çoğu zaman (ب) harfiyle yazılmıştır:

کوپ köp 197a/10;

s ünsüzünün imlası

Türkçe kelimelerdeki s ünsüzü her zaman (س) harfi ile yazılmıştır:

ایرسه érse 192a/14;

t ünsüzünün imlası

Türkçe kelimelerdeki t ünsüzü her zaman (ت) harfi ile yazılmıştır:

آلتونی altunı 194b/01;

ñ ünsüzünün imlası

Metinde ñ ünsüzü Çağatay Türkçesinin bir karakteristiği olarak daima (نك) ile yazılmıştır: آنکا aña 199b/16;

1.2.2.3.Diğer imla özellikleri

Hareke kullanılması

Metin harekesiz bir metindir. Ancak zaman zaman gerek Türkçe gerek alıntı kelimelerde harekelerin yapıldığı görülmektedir. Metinde en çok üstün, ötre ve şedde kullanılmıştır.

Genel kullanım

Bazı kelimelerdeki harekelemenin doğru okunuşu göstermek için yapılmıştır.

آرام āram 180a/06

Telaffuzu yansıtmak amacıyla kullanım

Bazı kelimelerde telaffuzu istenilen tarzda verebilmek amacıyla harekeleme yapılmıştır.

سکنا' suknā 179a/11;

Bağlaç olan vav'ı göstermek amacıyla kullanım

İki veya daha fazla kelimeyi birbirine bağlayan "vav"ın yerine "ötre"nin kullanımı bilhassa manzumelerde mensur metinlere göre daha fazladır.

دست' پای dast u pāy 184a/08;

Alıntı kelimelerin imlası

Metinde Arapça veya Farsça kelimelerin orijinal imlası çoğunlukla muhafaza edilmiştir. Arapça ya da Farsça olan kişi veya yer adlarının yazımında da bu kurala uyulmuştur.

جلادت calādat 175b/15;

1.2.1.4. Kısaltma

Metinde ünlüleri genellikle belirtmiştir. Özel adlarda kısaltmalar görülmektedir.

رحمنقلی Raḥman Ḳulı 177a/17;

1.2.1.5. İkili imlaya sahip kelimeler

Bazı kelimelerin birbirinden farklı şekillerde yazıldıkları görülmektedir:

bégi 186a/15 - bigi 184a/07;

1.2.1.6. Yanlış yazılımlar

Metinde genel olarak imla yalnışlığı görülmemektedir. Ancak bazı kelimelerde yanlış yazılmış görülüyor. Yanlış yazılımların bir kısmı ise nokta, harf veya kelime eksikliğinden ya da fazlalığından kaynaklanmıştır.

قاقله ḳāfila 197b/16

1.2.1.7. Bitişik yazılımlar

Ayrı kelimeler oldukları halde bitişik olarak yazılan bazı yazılımlara da rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları özel ad olarak kullanılan kelimelerdir:

هماول hem'ol 180a/01;

1.2.2. Dil özellikleri

1.2.2.1. Ses bilgisi

1.2.2.1.1. Ünlüler

Metinde a, e, é, ı, i, o, u,ö, ü toplam dokuz tane ünlü vardır.

Ünlüler üç açıdan sınıflandırılabilirler:

Ağız Açıklığına Göre

Açık (geniş ünlüler): a, e, o, ö.

Kapalı (dar ünlüler): é, ı, i, u, ü.

Dilin Durumuna Göre

İnce ünlüler (Ön ünlüler): e, é, i, ö, ü.

Kalın ünlüler (Arka ünlüler): a, ı, o, u.

Dudakların durumuna göre

Düz ünlüler: a, e, é, ı, i.

Yuvarlak ünlüler: o, ö, u, ü

Ünlülerin uyumu

Kalınlık-incelik uyumu

Metinde kalınlık-incelik uyumu genel itibariyle tamdır. Kalın ünlülü kelimeler kalın ünlülü, ince ünlülü kelimeler de ince ünlülü ekler alırlar. Zıyāratıġa 195a/05, çérigi 195a/08, ġāratıġa 195a/12, vılāyatıġa 189b/17, muḫāṭaraġa 190b/01, ḳulluḳıġa 190b/11.

Düzlük-yuvarlaklık uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre "o, ö, u, ü" yuvarlak ünlülerinden birini bünyelerinde barındıran kelimeler "ı, i, u, ü" ünlülü eklerden sadece "u,ü" lü olanlarını alırlar. Kimi ekler sadece düz ünlülü, kimileri yalnızca yuvarlak ünlülü, bazıları ise hem düz hem yuvarlak ünlülü olabilmektedir.

Ünlü değişmeleri

ı > a değişmesi

töpe (< E.T. töpü) "yukarı, üst" 186b/14(metinde yeradı olarak geçmeltedir).

köter - (< E.T. kötür-) "kaldırmak" 202b/07

ilgeri (< Eski Türk. ilgerü) "İleri" 177a/11

e > ü değişmesi:

Diğer metinde geçen özellikleri

Eski Türkçede kalın sırada olan bazı kelimeler metinde tamamen ince sıraya geçmiştir: yürü- (< yorı-) "yürümek" 194a/08;

Düz ünlülü olanlar

İlgi eki: -nıñ/-niñ

Yükleme hâli: -nı/-ni; -(ı)n/-(i)n

Ayrılma hâli: -dın/-din

Birinci çokluk şahıs iyelik eki: -(ı)mız/-(i)miz

Aitlik eki: -ġı/-gi

Görülen geçmiş zaman üçüncü şahıs eki: -dı(lar)/-di(ler) ~ -tı(lar)/-ti(ler)

Üçüncü şahıs iyelik eki: -(s)ı/-(s)i

-sız/-siz eki

-(ı)nçı/-(i)nçi/-(u)nçı/-(ü)nçi eki

-sı/-si eki

-çı/-çi eki

-ġına/-gine eki

Öğrenilen geçmiş zaman eki: -mış/-miş

İkinci teklik şahıs emir eki: -ġıl/-gil

Yalnız yuvarlak ünlülü olanlar

Bildirme eki: -dur/-dür

Soru eki: -mu/-mü

-ġu/-gü eki

-ġu(n)ça/-gü(n)çe eki

-ġun/-gün eki

-uḳ/-ük eki

Üçüncü şahıs emir eki: -sun(lar)/-sün(ler)

Ettirgenlik ekleri: -dur-/-dür- ~ -tur-/-tür-; -ur-/-ür-; -ġuz-/-güz

Bazen düz bazen yuvarlak ünlülü olanlar

Geniş zaman eki: -ur/-ür/-ar/-er/-r

Görülen geçmiş zaman birinci teklik şahıs eki: -dım/-dim/-dum/-

Görülen geçmiş zaman ikinci teklik şahıs eki: -dıñ/-diñ/-duñ/-düñ

-p zarf-fiil ekinden önce gelen yardımcı ünlülerde

Ünlü düşmesi

İki ya da daha fazla heceli sözcüklerde bir ek aldıktan sonra vurgusunu kaybeden orta hecenin ünlüsünün düşmesi olayına metnide görülmektedir:

baġrın (<baġırın) "bağrını" 181b/04

oġlı (< oġulı) "oğlu" 182b/06

1.2.2.1.2. Ünsüzler

Ünsüz değişimleri

b > m değişmesi, Eski Türkçede görülen bu değişim metinde de aynı şekilde devam etmiştir. mundaḳ(bundaḳ) 181b/01

b > w > v değişmesi

Eski Türkçedeki kelime ortasındaki veya sonundaki b'ler Karahanlıca ve Harezmcede w'ye Çağataycada ise v'ye dönüşmüştür . téve (< Har. tewe < E.T. tebe) "deve" 187b/09

ḳ/ġ > w > v değişmesi

Eski Türkçe ve Karahanlıcada kelime ortası ve sonundaki ḳ/ġ'lar Harezmcede w'ye dönüşür. birev (< Har. biregü) "her biri" 184a/09

ñ > ġ değişmesi

yalġuz (< E.T. yalıñuz) "yalnız" 183a/12

t > d değişmesi

dağı (< E.T. taḳı) "dahi" 183a/15; durur (< E.T. turur) "asıl yardımcı fiil" 191b/12

ḳ > ḫ değişmesi

aḫtar- (aḳtar-) "araştırmak, aramak" 201a/05

Seda bakımından benzeşme

İki ünlü arasındaki sadasız ünsüzün sada bakımından benzeşmesi, metinde daha çok kelimelerin ekli durumlarında ortaya çıkmaktadır.

çérigi "askeri" 195b/08; çérigidin "askerinden" 191b/09;

Çağatay Türkçesinin en önemli özelliklerinden birisi sadasızlaşmadır:

ḳuduḳ (< E.T. ḳuduġ) "kuyu" 179a/08

Eski Türkçede -maz/-mez olan ve Karahanlıcadan itibaren hep -mas/-mes şeklinde, Klasik Çağataycada tamamen sadasız şekildedir. Bu durum metnimizde de aynen devam etmektedir: émes "değil" 192a/14; érmes "değil" 192a/11

Metinde sadasızlaşmayıp her zaman asıl şekillerini koruyan kelimeler de vardır:

uluġ "ulu" 193b/09

Ünsüz Uyumu

Metinde +dın/+din şeklindedir, +tın/+tin şekli görülmemektedir.

Ṭahrāndın "tahrandan" 176a/05;

ḳal'adın "kaledin" 176a/12;

Yön ekinde

Çoğunluk ünsüz uyumuna uyumaktadır, bazı uyumayan istisnalar da görülmektedir.

Zıyāratıġa "ziyaretine" 195b/05; ḳaşıġa "yanına" 203b/14; künġa "güneşe" 190a/01

Bildirme ekinde

Bildirme eki metnimizde genellikle -dur/-dür şeklindedir, o yüzden uyum dışında görülmektedir. atdur- "attırmak" 194a/01;

-ġaça/-geçe eki

Metnimizde sadece -ġaça/-geçe şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

vaḳtıġaça "zamanına kadar"185a/11;

boġızġaça "boğazına kadar" 184a/12

Fiil kökünde ve gövdesinde gelen eklerde uyum

Görülen geçmiş zaman eki

Görülen geçmiş zaman ekini genelde uyuma uymaktadır ancak uyum dışındaki şeklinde görülmektedir.

yaġdı "yağdı" 184a/02;

yıġıldı "toplandı" 177a/02;

tutdı "tutdu" 194a/09

Gelecek zaman eki

Metnimizde -ġay/-gey şeklinde olduğu için uyum dışındadır:

ḳılġay "yapsın" 197b/09;

étgey "yapsın" 200a/15;

Sıfat-fiil eklerinde uyum

ġan/-gen eki

Ünsüz uyumuna tabi değildir:

istegen "isteyen" 203b/08;
bolġan "olan" 203b/13;
çıḳġan "çıkan" 191b/07;

Zarf-fiil eklerinde uyum

-ġu(n)ça/-gü(n)çe eki

Metinde -ġu(n)ça/-gü(n)çe şeklinde olduğundan uyum dışındadır:

atġunça "güneş çıkınca" 199a/12;
barġunça "vardığında" 193b/02;

-ġaç/-geç eki

bolġaç "olduğu için" 199a/12;
tutġaç "tuttuğu için" 199b/07;
ḳılġaç "yaptığı için" 200a/13;

Ünsüz ikizleşmesi

Metinde hem Türkçe kelimelerde ünsüz ikizleşmesine rastlanmaktadır.

néççe "nice" 201b/10;
allıda (< alıda) "önünde" 201b/02;

Ünsüz düşmesi

bile (< birle) "ile" 184a/10;
ol- (< bol-) "olmak" 176a/17;

Zamir n'si

İyelik eki ile hâl ekleri arasında bulunan zamir n'sinin kullanılmaması Çağataycanın en belirgin özelliklerinden biridir:

ekābırıdın "ileri gelenlerindendir" 179b/02;

Hece düşmesi

dur- (< tur-) yardımcı fiilinin üçüncü şahıs çekimindeki "durur" bazen "dur, dür" şeklinde kullanılmıştır:

ḳıldur- “yapdırmak” 195a/03;

1.2.2.2. Şekil bilgisi

İsimden isim yapım ekleri

+çı/+çi

topçı “topçu” 193a/08;

élçi “elçi” 203b/17;

+lıġ/+lig/+luġ/+lüg

Türkiye Türkçesindeki +lı/+li/+lu/+lü ekleriyle karşılıklıdır:

başlıġ “başlı”203a/17;

atlıġ “atlı” 193b/14;

+lıḳ/+lik/+luḳ/+lük

Sık kullanılan bir ektir. İsimlerle beraber soyut isimler yapar:

selāmetlik “sağlık” 201a/05;

Fiilden isim yapım ekleri

-avul/-vul

Moğolca ektir. Türkçe kalıplaşmış bazı kelimelerde kullanılır.

yasavul “düzen” 193a/02;

çapavul “yağma” 197b/06;

-ış, -iş, -uş, -üş

Hareketi bildiren isim yapar:

uruş “savaş” 198a/02

yürüş “savaşa çıkma” 197a/05

İsimden fiil yapım ekleri

+a-/+e-

Geçişsiz ya da geçişli fiiller yapar:
tile- "dilemek" 203b/02;

+da-/+de-/+ta-/+te-
Geçişli fiiler yapar:
ünde- "çağırmak" 195a/03;

+la-/+le
Yaygın kullanılmış bir ektir:
bağla- "bağlamak" 200b/07;
yükle- "yüklemek" 193b/11;

Fiilden fiil yapım ekleri
ar-/-er-/-r-
Ettirgenlik ekidir. Yaygın kullanıma sahiptir.
köçür "göçürmek" 203b/04;

dur-/-dür-/-tur-/-tür-
Ettirgenlik ekidir. Çok yaygın kullanılan ektir.
kéydür "giydirmek" 199b/03;
kéltür "getirtmek" 200a/04;

-ġur-/-gür-/-ḳur-/-kür-
Ettirgenlik ekidir:
yétkür- "ulaştırmak" 200a/10;

-ġuz-/-güz-
Ettirgenlik ekidir:
kirgüz- "girdirmek" 194b/11;
körgüz- "göstermek" 195a/16;

-n-

Türkçede olduğu gibi fiilin belirttiği işin hem yapanını hem de o işten etkileneni göstermede kullanılır:
baġlan- "bağlanmak" 201a/17;

-ş-
Eklendiği fiile birlikte veya karşılıkla yapılma anlamı verir:
uruş- "savaşmak" 203a/10;

1.2.2.2.2. İsimler

Çokluk ekleri
+lar/+ler
ḳıldılar "yaptılar" 203a/17;
taptılar "buldular" 204b/11;
İyelik ekleri
Üçüncü teklik şahıs iyelik eki:
+ı/+i; +sı/+si
ordusıġa "sarayına" 200a/12;
cāddasıġa "caddesine" 200b/08;

Aitlik eki:
+ġı/+gi
arasıdaġı "arasındaki" 202a/12;
Hâl ekleri
İsmin yalın, ilgi, yükleme, yönelme, bulunma, ayrılma, eşitlik, vasıta ve yön hâlleri olmak üzere dokuz hâli vardır.

İlgi hâli: +nıñ/+niñ
ahlınıñ "toplumun" 202b/05;
çeriginiñ "askerinin" 203a/03;

Yükleme hâli: +nı/+ni; +n
aṣarnı "eser" 191b/04;

sar-dārnı “kumandannı” 191b/05;
ḳılmaḳnı “yapmanı” 203b/03;

Yönelme hâli: +ġa/+ge
ṭerefge “tarafa” 204a/01;
memālikige “devletine” 204b/06;
ayġa “aya” 204b/12;

Bulunma hâli: +da/+de
furṣatda “fırsatta” 191b/07;
arasıda “arasında” 192a/07;
alıda “önünde” 192b/02;
aṭrāfıda “cıvarında” 193b/02;
vaḳtıda “zamanında” 193b/08;

Ayrılma hâli: +dın/+din
Metinde her zaman +dın/+din şeklindedir:
ḳılġandın “yaptıktan” 193b/10;
başıdın “başından” 193b/13;
birdin “birden” 194a/03;
cāydın “yerden” 194a/16;

Eşitlik hâli: +ça/+çe
atġunça “(güneş)çıkınca” 199a/13;
munça “bu kadar” 203a/17;
Vasıta hâli
+la/+le
Klâsik Çağataycada kalıplaşmış ve nadir birkaç kelimede bulunan +la/+le vasıta eki metnimizde de çok az bulunmaktadır:
tañlası “ertesi” 194a/09;

Yön hâli: +ra/+re, +ḳarı/, +keri/+geri

Kalıplaşmış olarak belirli kelimelerde kullanılmaktadır:

ilgeri "ileri" 198b/14;

soñra "sonra" 201a/03;

1.2.2.2.3. Sıfatlar

Belirtme sıfatları

İşaret sıfatları

Metnimizde geçen işaret sıfatlarına şu örnekler verilebilir:

ol ḥāl "o hal" 191b/02;

bu ḫabar "bu haber" 191b/04;

Sayı sıfatları

Sayı sıfatları da kendi aralarında gruplara ayrılarak incelenebilir:

Asıl sayı sıfatları

Metnimizde geçen asıl sayılar şunlardır:

bir "bir" 191b/11;

iki "iki" 193a/14;

üç "üç" 193a/15;

tört "dört" 197b/01;

beş "beş" 184b/05;

altı "altı" 188a/13;

yeti "yedi" 189a/04;

sékkiz "sekiz"198b/16;

on "on" 203a/11;

yigirme "yirmi" 179a/05;

yüz "yüz" 181a/07;

miñ "bin" 181a/07;

tümen "on bin" 203a/14;

Sıra sayı sıfatları

Metnimizde sıra sayıları +nçı/+nçi ve +lançı/+lençi ekleriyle teşkil edilir:

ikilenci "ikinci" 177a/10;

üçlençi "üçüncü"178b/03;

Üleştirme sayı sıfatları
Metnimizde bir örneğine rastlanmamıştır.

Kesir sayı sıfatları
Metnimizde bir örneğine rastlanmamıştır.

Topluluk sayı sıfatları
+av/+ev (< E.T. +aġu/+egü) ekleri topluluk sayı isimlerinin oluşturulmasında kullanılır:
birev "her biri" 194b/09;

Belirsizlik sıfatları

Metnimizde geçen belirsizlik sıfatları aşağıdaki gibidir:
az muddat "az zaman" 197a/17;
ba'żı vāḳı'āt "bazı olaylar" 201b/04;

Karşılaştırma sıfatları

Metnimizde karşılaştırma sıfatları +raḳ/+rek ekleri ile yapılır. Bazen Türkçe bazen alıntı kelimelere gelebilir:
kéçrek "geçrek" 180a/06;
tézrek "çabukrak" 202b/13;

1.2.2.2.4. Zarflar

Yer zarfları

Metnimizde yer bildiren belli başlı zarflar şunlardır:
anda "orada" 176a/14;
allıda "önünde, huzurunda" 201b/02;
ilgeri "ileri" 177a/11;
munda "burada" 296b/3,

Zaman zarfları

Metnimizde görülen zaman zarfları şunlardır.

avvalraḳ 186a/08;
soñra "sonra" 201a/03;
ḳaçan "ne zaman" 304b/12,
kéçe ve kündüz "gece gündüz" 202b/06;
soñ "sonra" 203b/10;

Hâl zarfları

Metnimizde görülen belli başlı hâl zarfları şunlardır:
eyle "öyle" 183a/12;
öyle "öyle" 191a/13;
ravān "hemen" 193b/11;
yaḫşı "iyi, güzel" 187a/15;

Miktar zarfları

Metnimizde görülen belli başlı miktar zarfları şunlardır:
biraz "biraz" 189a/07;
ba-ġāyat "çok, fazla" 191a/01;
ġāyat "fazlaca, çok" 193a/17;
köp "çok" 197a/10;
bī-şumār "sınırsız, sayısız" 193a/06;
zıyād (kıl-) "fazla" 180b/08;

1.2.2.2.5. Zamirler

Şahıs zamirleri

Metindeki şahıs zamirleri ve almış oldukları hâl ekleri aşağıdaki gibidir:
Birinci teklik şahıs zamiri: metinimizde görülmemektedir.
meni metinimizde görülmemektedir.

İkinci teklik şahıs zamiri:

metinimizde görülmemektedir.

Üçüncü teklik şahıs zamiri:

ol "o" 180b/16;
aña "ona" 184a/13;
andın "ondan" 187b/07;
anda "onda, orada" 180a/16;
anıñ "onun" , 187b/11;

Birinci çokluk şahıs zamiri:
metinimizde görülmemektedir.

İkinci çokluk şahıs zamiri:
metinimizde görülmemektedir.

Üçüncü çokluk şahıs zamiri:
alar "onlar" 190b/11;
alarġa "onlara" 190b/03;
alarnıñ "onların" 180b/16;
alarnı "onları" 180b/12;

Dönüşlülük zamiri
Dönüşlülük zamiri olarak kullanılan "öz"ün metinde geçen şekilleri şunlardır:
öz "kendi" 184a/07;
özi "kendisi" 180b/17;
özidin "kendisinden" 190b/13;
özige "kendine" 188a/04;
özin "kendisini" 187a/01;
öziniñ "kendisinin" 190b/14
özlarıġa "kendilerine" 176b/10;
özlerin "kendilerini" 190b/11;
özümge "kendime" 197a/09;

İşaret zamirleri
bu "bu" 191b/04;

mundaḳ "bunun kadar" 175b/16;

Soru zamirleri

Metinmizde görülmemektedir.

Belirsizlik zamirleri

barça "hepsi, bütün" 177a/07;

birev "her biri" 184a/09;

biri "biri" 198a/12;

baʿżı "bazı, kimi" 198b/06;

her biri "her biri" 200b/05;

kim "kimse" 201a/11;

Bağlama zamiri

Metinde bağlama zamiri kim'dir.

Sulṭān Ḫan - kim Yār Muḥammad Ḫan vazīrniñ bırādar-ı arcmandı érdi –" Sultan han Yar Muhammed han vezirinin kardeşi idi." Ancak Farsçadan Türkçeye geçmiş olan ki bağlama edatı da bağlama zamiri görevini görebilmektedir ve daha çok şiirlerde karşımıza çıkmaktadır:

1.2.2.2.6. Fiiller

Şahıs ekleri

Dört grupta incelenebilir: zamir kökenli şahıs ekleri, iyelik kökenli şahıs ekleri, şahıs eki görevinde kullanılan iyelik ekleri ve emir şahıs ekleri.

Zamir kökenli şahıs ekleri

Birinci teklik şahıs: mén metinde bulunmamaktadır.

İkinci teklik şahıs: sén metinde bulunmamaktadır.

Üçüncü teklik şahıs: eksiz

yazılmış durur "yazılmıştır" 185b/09;

Birinci çokluk şahıs: +mız/+miz
Metinimizde her zaman +mız/+miz şeklinde görülmektedir:
alġaymız "alırız" 202b/14;

İkinci çokluk şahıs: siz
Metinimizde bulunmamaktadır.

Üçüncü çokluk şahıs: +lar/+ler
ḳıldılar "yaptılar" 203a/01;

İyelik kökenli şahıs ekleri
Birinci teklik şahıs: +m metinimizde birinci sahsa ait örnek bulunmamaktadır.

İkinci teklik şahıs: +ñ
déseñ "söylesen" 178a/12;

Üçüncü teklik şahıs: eksiz
boldı "oldu" 178b/01;

Birinci çokluk şahıs: +ḳ/+k
Metinimizde bulunmamaktadır.

İkinci çokluk şahıs: +ñız/+ñiz
ḳılsañız "yapsanız" 192b/03;

Üçüncü çokluk şahıs: +lar/+ler
topçılar "topcılar" 193a/08;

Üçüncü çokluk şahıs: +sı/+si dururlar
Metinde bulunmamaktadır.

Emir şahıs ekleri

Genel Türkçede emir kipinin her şahıs için ayrı bir eki olduğu için söz konusu ekler aynı zamanda birer şahıs ekidir.

Şekil ve zaman ekleri

Şekil ve zaman ekleri bildirme kipleri ve tasarlama kipleri olmak üzere ikiye ayrılır:

Bildirme kipleri

Geniş zaman

Fiil kök veya gövdelerine -ar/-er, -ur/-ür veya -r eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir:

kélür "gelir" 180b/15;

Geniş zamanın olumsuzu fiil kök ya da gövdelerine -mas/-mes eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir. Metnimizde olumsuz şeklin sadece üçüncü şahıs çekimine rastlanmıştır:

ılmas érdi "almaz idi" 181a/04;

Şimdiki zaman

Fiil kök veya gövdelerine -a/-e dur(ur) yapısından sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir: Metinimizde bulunmamaktadır.

Görülen geçmiş zaman

Fiil kök veya gövdelerine -dı/-di/-du/-dü eklerinden sonra iyelik kökenli şahıs ekleri getirilir.

Buyurdı "bururdu" 196a/04;

Gelecek zaman

Fiil kök veya gövdelerine -ġa/-ge veya -ġay/-gey eklerinden sonra şahıs zamirleri getirilerek teşkil edilir.

alġay "alacak" 186a/16;

Mutlak gelecek zaman

Fiil kök veya gövdelerine -ġu/-gü gelecek zaman sıfat-fiil eklerinden sonra iyelik ekleri getirilerek teşkil edilir. Metinimizde bulunmamaktadır.

Tasarlama Kipleri

Emir Kipi

Fiil kök veya gövdesine çeşitli kaynaklardan şahıs eklerinin getirilmesi ile teşkil edilir.

Birinci teklik şahıs eki: -ay/-ey

Metinimizde rastlanmamıştır:

İkinci teklik şahıs eki: eksiz veya -ġıl/-gil, -ġın/gin

Klâsik Çağataycada ekin sadasız şekilleri de bulunurken metnimizde bu ek her zaman sadalı şekildedir:

yıġıl "toplan" 177a/02;

Üçüncü teklik şahıs eki: -sun/-sün

bolsun "olsun" 179b/13;

Birinci çokluk şahıs eki: -alıñ/-eliñ; -alı/-eli

Metinde üç yerde karşımıza çıkar:

köreli "göreli" 202b/13;

İkinci çokluk şahıs eki: -ñlar/-ñler; -ñ

boluñlar "olunuz" 179b/02;

Üçüncü çokluk şahıs eki: -sunlar/-sünler

bolsunlar "olsunlar" 179b/13;

Şart Kipi

Fiil kök veya gövdelerine -sa/-se ekinden sonra iyelik eklerinden türemiş şahıs ekleri getirilerek teşkil edilir:

ursa "vursa" 182a/12;

bolsa "olsa" 182b/13;

Gereklilik kipi

Gereklilik kipini karşılayan tek bir ek yoktur.
Metinimizde rastlanmamaktadır.

Asıl yardımcı fiiller
é(r)-
İsimleri yüklem ve fiillerin birleşik çekimlerini yapan asıl yardımcı
Geniş zaman
Geniş zaman çekimi sadece isimlere gelir:
démek érür "demekdir" 178a/12;

Görülen geçmiş zaman
cum'a érdi "cuma idi" 178a/15;

I. tip öğrenilen geçmiş zaman
yétkürmiş "yetküzmiş" 191b/01;

Şart
bérilse "verilirse" 192a/11;

Sıfat-fiil
Metnimizde é(r)- yardımcı fiilinin -ken sıfat-fiil eki almış şekline de rastlanmaktadır:
oğırlık ḳılmış érken "hırsızlık yapmışken" 183b/05;

Zarf-fiil
Bu yardımcı fiil, Batı Türkçesindeki gibi zarf-fiil görevinde de kullanılmıştır:
ḥākim érkende "sahipken" 184b/09;

Olumsuz şekil
é(r)- yardımcı fiilinin olumsuzu é(r)mes ile yapılır. Fakat fiil çekimlerinde olumsuzluk eki -ma/-me kullanıldığından bu yardımcı fiilin olumsuz şekli sadece isimlere gelir:
arz émes "arz değildir" 192a/17;

durur/turur

İsimlerden sonra geldiğinde bildirme eki fonskiyonundadır:

yol durur "yoldur" 177b/02;

Fiillerden sonra geldiğinde kuvvetlendirme-ihtimal anlamındadır:

yazılmış durur "yazılmışdır" 185b/09;

III. tip öğrenilen geçmiş ve mutlak gelecek zamanların teşkilinde de görev alır:

bolup dururlar "boldı" 194b/10;

Bu yardımcı fiilin zaman zaman -dur/-dür/-tur/-tür şeklinde ekleştiği de görülmektedir:

émestur "değildir" 192a/11;

bol-

(ér-) yardımcı fiili ile aynı fonksiyondadır. Geniş zamandan başka şart kipi çekimlerine de rastlanmaktadır.

Geniş zaman

cavālan bolur "gezmedir" 175b/16;

Şart kipi

muḥakkem bolsa "sağlam olsa" 185b/02;

Fiillerin birleşik çekimleri

Fiillerin basit çekimi é(r)- yardımcı fiilinin é(r)di, é(r)miş, é(r)se çekimlerini alarak birleşik fiil çekimini oluştururlar. Bu çekimler hikâye, rivayet, şart çekimleri olarak adlandırılır.

Hikâye

Metnimizde rastladığımız hikâye aşağıdaki gibidir:

Geniş zaman

ḳılur érdiler "yapardı" 191a/06;

Şimdiki zaman

Metinimizde şimdiki zaman şeklinde rastlanmamaktadır.

I. tip öğrenilen geçmiş zaman

yibermiş érdi "yola çıkmışlardı" 195b/12;

II. tip öğrenilen geçmiş zaman

ḳılılġan érdi "yapılandı" 198a/13;

III. tip öğrenilen geçmiş zaman

tapıp érdi "bulmuştu"198b/08;

Mutlak gelecek zaman

körgüsi dururlar "göreceklerdi" 185b/09;

Şart kipi

Metinimizde şart kipi fiillerin birleşik çekim şekli geçmemektedir.

Gelecek zaman

Metinimizde gelecek zaman kipi birleşik çekim şekli geçmemektedir.

Rivayet

Fiillerin basit çekimlerine é(r)miş getirilerek teşkil edilir.

Metnimizde rastladığımız rivayet birleşik çekimlerine aşağıdaki gibidir:

Geniş zaman

Metinimizde geniş zaman kipi birleşik çekim şekli geçmemektedir.

II. tip öğrenilen geçmiş zaman

Metinimizde öğrenilen geçmiş zaman kipi birleşik çekim şekli geçmemektedir.

Şart

Fiillerin basit çekimlerine é(r)se getirilerek teşkil edilir. Metnimizde rastladığımız şart birleşik çekimlerine şu örnekleri verebiliriz:

Geniş Zaman

Metnimizde geniş zaman şart kipi şeklinde rastlanmamaktadır.

Yeterlik fiili

Yeterlik (iktidarî) fiili metnimizde iki şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Fiil tabanlarına -a/-e eklerinden sonra al- fiili getirilerek yeterlilik fiili yapılabilir:

tapa almay "bulamaz" 176a/14;

bola almay "olamaz" 180b/16;

Soru eki

Fiillere gelen soru eki her zaman mu/mü şeklindedir:

Metinimizde soru eki şeklinde rastlanmamaktadır.

Fiilimsiler

İsim-fiiller

Metnimizde geçen isim-fiiller şöyle sıralanabilir:

-maḳ/-mek

ḳozġalmakı "hareket etmeyi" 192a/10;

-ş

Fiil isimleri yapar. Eklendiği kelimelerin çoğu kalıplaşmış bir nitelik kazanır:

körnüş "görüşme" 179b/14;

yétüş- "yetişme" 185a/01;

uruş "savaş"191a/14;

Sıfat-fiiller

Metnimizde tesadüf edilen sıfat-fiiller şöyle sıralanabilir:

-ġan/-gen

Sıfat-fiil eki metnimizde her zaman -ġan/-gen -ḳan/ken şeklindedir.

éşitken "duyan" 191b/16;

ḳılġan "yapan" 192b/10;

Zarf-fiiller

Metnimizde karşılaştığımız zarf-fiiller şunlardır:

-a/-e; -y

Çok kullanılan bir zarf-fiil ekidir. Çeşitli anlam ve görevler taşıyabilir. İkileme şeklinde kullanılabildiği gibi birleşik fiillerin oluşumunda da görev alabilirler:

bara bara "gide gide" 191b/01;

-ġaç/-geç

Eklendiği fiile asıl fiilin hareketinden biraz önce yapılma anlamındadır. Metnimizde -ḳaç/-keç şekline rastlanmaz:

bolġaç "olunca" 199a/12;

-ġanda/-gende

-ġan/-gen sıfat-fiil eki ile -da/-de hâl ekinin birleşmesinden oluşmuştur. Zaman anlamı bildirir:

yétgende "ulaştığında" 177b/01;

-ġuça/-güçe; -ġunça/-günçe, ḳuça/-küçe; -ḳunça/-künçe

Eklendiği fiile fiilin bildirdiği hareketle aynı anda ya da bu hareketten daha sonra olan bir olayı belirtme anlamı katar. "yeterince, kadar, süresince" anlamlarını da ifade eder.

dégünçe "dediği zaman" 196a/12;

-ban/-ben,-p

Bağlayıcı zarf-fiil olarak adlandırılan -p zarf-fiil eki, birleşik fiil oluşumunda da görev alabilir. -ban/-ben şekli ise daha az kullanılmaktadır:

tutuban "tutup" 177a/04;

ötüben "geçmek" 177a/05;

-urda/-ürde

Geniş zaman sıfat-fiil eki ile bulunma hâl ekinin birleşmesi ile oluşan bu zarf-fiil eki zaman anlamı bildirmektedir. -arda/-erde ve -rda/-rde zarf-fiili ile aynı anlamı karşılamaktadır:

ʿāzım bolurda "kesin karar oluduğunda" 202a/15;

1.2.2.2.7. Edatlar

Bağlama edatları

Metinde sıkça rastlanan bağlama edatları genellikle Arapça ve Farsça kökenlidir. Metnimizde geçen bağlama edatları şunlardır:
amımā "ama" 176a/11;

bile/ile
Bu edat metnimizde iki kelimeyi birbirine bağlama görevinde de kullanılmıştır.:
Özbekiyye nökeri bile Göklen camā'ası "Özbek askerler ile Göklen camaatı" 180b/11;

çūn/çū
Cümleye "çünkü, için, zaman" gibi anlamlar katar. Hem cümle başında hem de cümle içinde bulunabilir:
Çun ol'ḥażrat Körgen daryāsı ḳırağıdın Göklen ḫalḳın köçürüp "o hazretleri Körgen nehrinin yanından Göklen halkını köçürdüğü zaman" 184a/17;

dağı
Cümleye "da/de, bile, bir de" gibi anlamlar katar. Çok sık kullanılan bir edattır. Sayı gruplarında da kulllanılmıştır:
dağı on bir künġa "on bir güne" 190a/01;

eger/ger
Cümleye "aslında, rağmen, eğer" gibi anlamlar katar:
Eger şah-zādalarnıñ birevin anıñ ḳaşıġa yiberip "eğer Şahzadelerden biri onun yanına giderse" 199b/12

hem
Çok yaygın bir kullanıma sahiptir. "da/de, dahi, ve" bağlaçlarının anlamlarını ifade eder:
Hem'ol kéçe ol yérde ıstıḳrar körgüzüp "ve o gece o yerde yerleşip" 178b/15;

kim/ki
Çok yaygın bir kullanılan bir kelimedir, tek başına kullanmaktan başka né kim, néçük ki, néçük kim, tā kim, anıñ dék ki, kim ki gibi başka kelimelerle birlikte de kullanılabilir:

soñġı küni - kim panç-şanba érdi – "son günü Perşembe günüydü" 178b/16;

ve

Kelimeleri, cümleleri birbirine bağlama görevinidedir. Manzumelerde ve sıralı kelime gruplarında u/ü şeklinde telaffuz edilirler:

Şīr Muḥammad Ḫan ve Zamān Ḫan "Şir Muhemmed Han ve Zaman Han" 200a/12;

velīkin/līkin

Cümleye "fakat, velakin" gibi anlamlar katar:

Velīkin anda her yan vādī u ḳol " fakat onun her yanı vade ve koldur" 181b/07;

aʿnī/yaʿnī

Cümle başında da cümle içinde de kullanılabilir. Açıklama bildirmesinin yanında "diğer bir deyişle, bundan maksat, demek," gibi bir anlam da ifade eder:

yaʿnī sene miñ iki yüz éllik "yani bin iki yüz elli sene" 193a/14;

Son çekim edatları

Asıl son çekim edatları

Yalın hâl ile birleşenler

ara

Kendisinden önce gelen kelimeye "arasında" anlamı katar:

Aymaḳıyya ḫalḳı arasıda "Aymakiye halkı aradınsa" 200a/06;

birle/bile/bilen

Kendisinden önce gelen kelimeye "ile, birlikte" anlamı katar.

ḳadam-ı surʿat bile ḳatʿ ḳılıp "hızlı adımla ilerlep" 204a/08;

dék

Kendisinden önce gelen kelimeye "gibi, kadar" anlamı katar.

bolġan-dék "olmuş gibi" 180b/14;

içre

Kendisinden önce gelen kelimeye "bulunma, iç, içinde, altında" gibi anlamlar katar.

ḳal'a içre "kale içinde" 190b/08;

kibi

Kendisinden önce gelen kelimeye "gibi" anlamı katar.

cān kibi "can gibi" 183a/08;

sarı

Kendisinden önce gelen kelimeye "doğru, karşı, yönünde" gibi anlamlar katar:

Buḥārā sarı ırsāl ḳıldılar. "Buharaya doğru yürüdü." 199b/17;

üçün

Kendisinden önce gelen kelimeye "için, amacıyla" gibi anlamlar katar.

yétmek üçün "ulaşmak için" 204b/07;

üze

Kendisinden önce gelen kelimeye "üzerinde, içinde, -da/-de" gibi anlamlar katar:

kök üze "gök içinde" 177b/08;

üzre

Kendisinden önce gelen kelimeye "üzerinde, için" gibi anlamlar katar. İyelik veya ilgi eklerini Havā üzre "hava üzerinde" 181b/07;

yañlıġ

Kendisinden önce gelen kelimeye "gibi, kadar" anlamı katar.

ḳuş yañlıġ "kuş kadar" 199b/04;

Ayrılma hâli ile birleşenler

özge

Ayrılma hâli ekinden sonra geldiğinde kendisinden önce gelen kelimeye "başka, ayrı" gibi anlamlar katar.

özge ḳal'alar "başka kaleler" 195b/11;

Son çekim edatı gibi kullanılan isimler

Asıl anlamlarından başka bazı durumlarda son çekim edatları ile aynı fonksiyonları taşıyan bazı kelimelere de rastlanmaktadır. Bunların sayıları fazladır. Metnimizde çok kullanılanları şunlardır:

arasıda

Çekim ekleriyle kullandığında "ara, orta" anlamlarında sahte son çekim edatı görevlerinde bulunabilirler:

Aymaḳıyya ḫalḳı arasıda "Aymakiyya halkı arasında" 200a/06;

cānıbı

Kendinden önce gelen kelimeye "taraf, yön" gibi anlam katmaktadır.

dīn cānıbıġa "din tarafa" 176b/11;

allıda, aldıġa/aldıge/allıġa, allıdın/aldıdın

Bu edatlar anlam olarak kendilerinden önce gelen kelimeye aldıkları hâl eklerine göre "ön, ,huzur, kat" anlamlarını katamaktadır.

'uḳalā allıda "akıllılar önünde" 201b/02;

cıhatdın

Kendinden önce gelen kelimeye "sebep" gibi anlamlar katmaktadır.

altı cıhatdın "altı sebepten" 201a/17;

iç

Kendinden önce gelen kelimeye "içinde" gibi anlamlar katar.

Ḳal'a içideki "kale içindeki" 191a/17;

Ön Çekim Edatları

Metnimizde anlamına etki ettikleri kelimelerden önce gelen ön çekim edatlarının sayıları fazla değildir.

tā

Kendinden sonra gelen kelimeye "kadar, zamana kadar" gibi anlamlar katamaktadır.

tā Ḫan ḳuduḳıġa barġunça "Han kuyusuna varana kadar" 193b/01;

Metin

[175b] (12) Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı bıhışt-nışānnıñ ġazāt ırādası bile béşlenci ḳatla Īrān (13) memāliki ṣavbıġa nahżat yegrenin sürgeni ve kevkebe-i vālā bile tağıstān navāḥīsıġa vārıd (14) bolup mahābat u ṣalābat sarā-pardasın ḳurġanı ve Gökleniyye ṭavāyıfın Gürgen daryāsı (15) kenārıdın Ḫ$^{(v)}$ārızm-ı fırdavs-bazm dıyārıġa köçürgeni.

Ḳalam-ı calādat-nışān (16) ṣaḥīfa maydānıda mundaḳ kerem-i cavalān bolur kim çun Muḥammad Şāh żalālat-ıntıbāh - kim bābāsı **[176a]** (1) Bābā Ḫān Şāhġa ḳāyım-maḳām bolup Īrān memālikin dast-ı tasarrufıġa kirgüzüp Ṭahrān (2) pāy-taḫtıda ıstıḳlāl bile ıstıḳrār taptı - dımāġıġa kibr u ġurūr tefekküri yol tapıp nafs-ı (3) ammāra vasvasası ve ahl-ı Islām ḳasdınıñ dağdağası bile Şī'a-ı şanī'a ve Ḳızıl-baş-ı (4) bad-ma'āşdın cuyūş-ı daryā-ḫurūş u cunūd-ı nā-ma'dūd murattab ḳılıp sene miñ (5) iki yüz éllik ikide Bécin yılı Ṭahrāndın ḥareket körgüzüp Astar-abad tavāb'ıdın (6) Kerpiḥli atlıġ mavżı'ġa kélip tavaḳḳuf 'alamın cılva-ger ve ol mavżı'nı 'asker-i nuḥūsat-aṣarıġa mu'asker (7) ḳıldı. Ve ba'żı Gökleniyye ṭāyıfası - kim taġ içide Ḳarı Ḳal'a atlıġ mavżı'da mütemekkin (8) u mutavaṭṭın bolup ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūrınıñ ḥaddām-ı ḫucasta-farcāmıġa mutāba'at (9) u muṭāva'at körgüzüp kenef-i ḥımāyatlarıda ıstırāḥat-güzīn ve sayā-ı 'āṭıfatlarıda (10) farāġat-nışīn érdiler - ve ol camā'a ḳaṣdı üçün Muḥammad Ḥusayn Ḫan Sar-dār atlıġ (11) ser-kerdesin bir néççe nafar-ı sıpāh-ı şarārat-dast-gāh bile nām-zad ḳıldı. Ve ammā (12) Göklen ḫalḳı azlıḳ cıhatıdın ḫavāṭır tartıp Ḳarı Ḳal'adın köçüp taġ étegide (13) Aḫal mużāfātıdın Ḳızıl Rıbāṭ atlıġ mavżı'ġa kélmiş érdiler. Sar-dār-ı meẕkūr sıpāh-ı (14) mazbūr bile çapavul çalay Ḳarı Ḳal'aġa kélip anda kişi tapa almay mu'āvadat ḳılıp Atrek (15) suyınıñ kenārıda olturġan Yomutıyya ḫalḳınıñ bir bölek çofanları - kim māl (16) u mavāşı bihbūdı üçün otlaḳ ṭalabı bile éldin ḳıraḳraḳ çıḳmış érdiler - (17) Ol camā'aġa tāḫt u tāz yétkürüp ol ḫavālıda mesken tutmışlar. Çun bu vāḳı'a-ı vaḥşat-eṣer **[176b]** (1) ḫabarı dar-gāh cahān-panāh mulāzımlarınıñ sam'-ı şarīflarıġa tavātur rasmı bile masmū' (2) boldı. Bu hādiṣa vuḳū'ı tund-bādınıñ ıḫtıżāżıdın ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs- (3) mekānnıñ nāyıra-ı ġażabı muşta'ıl bolup yalġuz küffār-ı şarārat-şı'ārnıñ tanbıḥ u göş-mālın (4) ẕımma-ı ḥamıyyatıġa lāzım u mutaḥattım bilip Īrān yürüşin hāṭır-ı sa'ādat-maẓāhırıġa muṣammam ve ġazāt (5) köşişin żamīr-ı bayżā-nażīrıġa mucazzam ḳıldı. Ve davlat erkānıdın amārat-panāh vazārat-dast-gāh (6) dastūr-ı mükerrem Ata Murād Ḳuş-bégini baş ḳılıp şacā'at-güster calādat-eṣer ser-kerdeler- (7) din Ḳuṭbu'd-dīn Ḫ$^{(v)}$āca Şayḫu'l-ıslāmnı - kim Ḳara Daşlu gürūhınıñ pīşvāsı (8) érdi - ve Ḫūdā-yār Biy - kim

Göklen camā'asınıñ sar-dārı érdi - ve Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı - kim (9) Yomutıyya çériginiñ ser-kerdesi érdi - ve Beki Yüz-başı - kim Yemreliyye leşkeriniñ sar-ḫaylı (10) érdi - Özleriġa muta'allıḳ nökerleri bile muḳaddıma-ı sıpāh ḳılıp her ol yosonluḳ ilgeriraḳ (11) a'dā-yı dīn cānıbıġa ırsāl ḳıldı. Ma'lūm bolsun kim meẕkūr ser-kerdelerniñ a'dā mudāfa'asıġa (12) ḳażā-yı āsmānı yañlıġ mutavaccıḥ bolġanın éşitip جاءالحق وذهق الباطل اذا[9] muḳtażāsı (13) bile Ḳızıl-baş ser-kerdesiniñ żamīr-ı şaḳāvat-taḫmīrıġa her hırās-ı bī-ḳıyās mustavlī bolup (14) ḳaçıp öz mu'askarıġa barmış érdi. Çun ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat -panāh meẕkūr bolġan ser-kerdelerni (15) nām-zad ḳılġandın soñ, sefer ālātı ve ġazāt adavātı tahıyyasıġa ıltıfāt partavın salıp aṭrāf u eknāf- (16) dağı ḳılā u balādnıñ sar-ḫayl u leşkeriyyesıġa mī'ād vaḳtın ta'yīn étip şarşar-mışāl ḫabarçılar (17) ırsāl ḳıldı. Çun farmān-ı lāzımu'l-ımtınān u ḥükm-i bahcat-nışānnı aṭrāf-ı nökeriyyesi **[177a]** (1) éşittiler. Çust u çālāklik bile sefer asbābın muhayyā u āmāda ḳılıp ġazāt ırādası (2) ṣavābın muġtanım bilip tört yandın mī'ād vaḳtı bile kélip ol mıḳdār çérik yıġıldı kim (3) aḳl muḥāsıb-ı ḥavṣalası anıñ ḥısābıdın 'ācız kéldi.

Maṣnavī

Boldı cam' ol (4) maṣābada leşker
Ki anıñ ṣad-yeki émes maḥşar
Yér yüzini malaḫ kibi tutuban
Ġulġulı çarḫ (5) avcıdın ötüben
Ne ḫırad cazm étip şumāra aña
Ne köngül fikr étip kenāre aña
Sıpahıdur ki (6) kéldi her fardı
Yüz tümen ḫaşmnıñ hem-āvard
Her biri şīr-ı pīşa-ı haycā
(7) Her biri Rustam-ı rusūm-ı vaġā
Barça başdın āyaḳ musallaḥ olup
Ḥarb umīdı bile mufarraḥ olup
(8) Turdılar barça boluban ṭayyār
Ki şah olġay ḳayu maḥalda suvār

Çun asbāb-ı sefer muhayyā bolup (9) aṣnāf-ı leşker ıctımā' taptı. Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān u ġufrān ḳarīn sene meẕkūrda Ramāżānu'l- (10) mübārek ayınıñ ikilenci küni - kim şanba érdi -

---

[9] Isrā suresi 81.ayet. Manası: Batıl yok oldu, Hak geldi.

āftāb-ı ʿālam-tābnıñ zarrīn ġazālası (11) dağı ol avān cadī burcuda numāyān érdi. Top top-ḫāna ḫar-gāh u pīş-ḫānanı ilgeri (12) yiberip pīşīn namāzı adasıdın soñ somand-ı davand davlat şab-dīz-ı barḳ (13) ḫīz-ı saʿādatġa rükūb ḳılıp ṣadmat-ı camşīd-āna u ṣavlat-ı ḫūrşīd-āna bile dāru's-salṭana-ı (14) Ḫīvaḳ addāma'llāhu taʿālā bi'n-nıżām ve'n-nasaḳdın çıḳıp ʿınān-ı nuṣrāt-nışānın maḳṣad ṭarīḳıġa (15) munʿaṭıf , ve lıcām-ı davlat-ancāmın marsad cāddasıġa munṣarıf ḳıldı. Ve şeher-i (16) fırdavs bāhırdın māḥī rusūm elbadaʿa vel nıfāḳ maẓhar aldālat vālā şafaḳ ʿażdu'd- (17) davla ve'ddīn Raḥman-ḳulı Ināḳ taġġamada'llahu bī-ġufrāna kemāl-ı maḥabbatdın muşāyaʿat yosonıda ol'ḥażratġa **[177b]** (1) hem-ʿınān çıḳıp érdi. Yol aṣnāsıda Cānek Şayḫ ḳarıyasıġa yétgende kim şeherge (2) taḫmīnan bir farsaḫlıḳ yol durur ol ḥażrat aña navāzışlar körgüzüp memleket żabṭı, (3) ve raʿāyā āḥvālınıñ rabṭı üçün nıyābat amrınıñ ışāratı bile sar-afrāz ḳılıp (4) şeherge ḳaytardı. Ve özi sıpāh-ı ancum-ḥısāb bile āftāb-ı ʿālam-tāb-dék masāfat (5) ḳaṭʿıdın behre-yāb bolup ḫuftan çāġı Şāh-Ābād ḥavālīsı - kim felek asāsı-dék (6) vīrānlıġ hırāsīdın āzad érdi - Nuzūlı yumnıdın sıpıhr ayvānı-dék muṣaffālıġ vuṣūlı (7) fayżīdın Īrām bustānı-dék dil-güşālıġ yétkürdi.

Naẓım

Ḳudūm-ı fayżıdın ol (8) menzil-i hūb
Īrām bustānı yañlıġ boldı marġūb
Yétürdi kök üze burc-ı faḫāmat
(9) Aşurdı ʿarşdın bārū-yı rıfʿat

Ve bir kéçe ol ḥavlīda ḳadaḥ-paymāyı ʿışrat u bısāṭ- (10) ārā-yı ıstırāḥat boldı. Ve tañlası yek-şanba şabāḥı - kim ḫusrav-ı zarrīn-külah kevākib-i sıpıhr-ı barīn (11) aşhabıġa rākib bolup taġ u daştnıñ sayr u geştige raġbat körgüzdi - ol (12) ḥażrat dağı hem'ol mavżıʿdın bād-pāy bādıya paymāyıġa rükūb ḳılıp lıvā-yı ẓafar (13) havā-yı nahżatnı cılva-ger ḳılıp masāfat ḳaṭʿıġa surʿat-ı tamām bile ḳadam-āvar boldı. (14) çun ḫūrşīd-ı caḥān-tābnıñ māhī-muṣaffāsı felek-baḥrīdın çıḳıp maġrıb ḥavżıġa (15) ḥavż ḳıldı. Ol ḥażrat Taş Ḥavżı mavżıʿdağı rıbāṭ-ı fāyıżu'n-naşātı - kim ḳuṣūr-ı (16) cannat ḳaṣrları-dék fayż u ḫurramlıġ mekānı, ve ḥavżı cüy-bārı kevṣer ve salsabīlnıñ nışānı (17) érdi - Fayż-ma'ālī şarafıdın bıhıştmışāl ḳıldı. Ve ol maḳām şarāfat ıltızāmda **[178a]** (1) Béş kéçe ıstıḳāmat körgüzüp durur. Ve ol béş aḳşam muddatıda erkān-ı davlat (2) u āʿyān-ı ḥażrat ıctımāʿı bile tarāvīḥ namāzın oḳup ıḫtımām-ı tamām bile ḫatm-ı Kelām-ı Ḳuran ḳıldurdı. (3) Ve Ḳurān-ı ʿaẓīmu'ş-şān ıstımāʿ-ı

ṣavābıdın behre-yāb bolup ımām u sāmı‘ bolġan (4) ḳarılarġa ḫalā‘-ı zar-andūd, ve nuḳūd-ı nā-ma‘dūd ın‘ām bile ḫursand u ḫurramlıġ yétgürdi. (5) Ve béşilenci küni - kim cum‘a érdi - Ol ḥażrat hem’ol menzildin sıpāh-ı sehimgīn (6) u leşker-i nuṣrat ḳarīn bile ḥareket körgüzüp Hılālī mavżı‘ dağı ḥavlīsı - kim ‘ayş u ‘ışrat (7) ḫaylınıñ marcı‘-ma’ālı érdi - Ḳudūm-ı sa‘ādat-luzūmı masāsıdın gerdūn-asas u bıhışt- (8) ḳıyās ḳıldı. Ve hem’ol menzil-i masarrat-nāzıl içre tört kün mutavaḳḳıf bolup (9) sa-şanba küni - kim ḳuyāşnıñ zarrīn ‘alamı maşrıḳ marḥalasıdın şuḳḳa-küşā boldı - (10) ‘alām-ı nuṣrat-farcāmnı ḥareketġa kirgüzüp cādda-paymāy ‘azīmat bolup Kökçe (11) mavżı‘ dağı çār-bāġıġa - kim nazāhat u ṭaravatda kökçe érdi.

Bayt

Fayż-ı ṭarab (12) néçe déseñ bar aña
Līkin érür kökçe démek ‘ār aña

Vurūd-ı maymanat-fuzūd u vuṣūl-ı (13) şarāfat-numūdı fuyūżātıdın mafḫar-manāzıl u aġarr-marāḥıl ḳıldı. Ol mesken-i fayż-āṣārda (14) üç kéçe sukūnat u ıstırāḥat ıḫtıyār ḳılıp Törtlenci küni - kim cum‘a érdi - ol’ḥażrat (15) hem’ol çār-bāġ-ı bıhışt-surāġdın afvāc-ı ḳahıre u şuca‘ā-yı mütekāsire bile rükūb ḳılıp Ḳara Töpe (16) atlıġ menzilni muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıldı. Ve soñġı küni - kim şanba érdi - (17) sıpāh-ı ancum dest-gāh bile samand-ı cavzahr-dum u merkeb-i ḫāra-sumġa rākib bolup ḳum puştaları **[178b]** (1) ḳaṭ‘ıġa cādū-paymā u sur‘at-numā boldı. Ve bir néççe aḳabalarını ḳaṭı‘ ḳılıp Saḳar Çeke isim atlıġ mavżı‘nı maḳarr-ı leşker-i (2) nuṣrat-eser ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıldı. Ve anda iki aḳşam ārām-güzīn u masnad-nışīn bolup (3) üçlenci küni - kim dū-şanba érdi - Andın ḥareket körgüzüp sıpāh-ı calādat-tav’ām u afvāc-ı (4) nuṣrat-hem-dem bile Şāh-Ṣanam ātlıġ mavżı‘- kim ḳadīmdın ḳalġan bir Kühne Ḳal‘a ve bir bāġ andāzasıdın (5) ışārat durur - anda bār-gāh-ı sıpıhr-dast-gāh u ḫıyām-ı gerdūn-maḳamnı bar-pāy ḳıldurup nuzūl-ı (6) ıclālı şarafıdın ol mavżı‘ hem’ol nāknı Ġayrat-ı şehr-istān-ı çın belki reşk būstan ḫuld-ı barīn (7) ḳıldı. Ve bir tün ol menzilde bazm-ı camşīdāna u maclıs-ı ḫusravāna tartıp bérdurup sāḳī-ı ıḳbāl (8) ilkidin sāġar-ı davlatnı lācur‘a sayıbḳarıp sar-şār-ı bāda-ı ‘ışrat u kām-yāb-ı naş’a-ı bahcat (9) boldı. Ve tañlası se-şanba küni - kim ancum şāh-ı sıpıhr ‘arsası cavalān-gāhıġa nav yek-rānın sürdi - (10) Ol ḥażrat dağı Şāh Ṣanamdın ordu-yı keyhān-pūynı köçürüp tavsan-ı dīvzad parī- (11) nıhādnı maḳṣad ṭarıḳıġa sürüp Ḫaṭīb Ḳāḳī atlıġ menzildin ötüp yavuḳraḳıda bir yérge (12) vārıd bolup mesken ḳıldı. Tañlası çahār-şanba şabāḥı - kim ḫūrşīd-ı cahān-

tabnıñ (13) Ḫaṭīb-ı zarīn ımāması maşrıḳ mınbarı üzre hangāma ara boldı. ḥażrat-ı Şāhın-şāh maġfırat- (14) kulāh Ḫaṭīb Ḳāḳīdın köçüp Éşek Ġıḳırġan atlıġ marḥalanıñ dīda-ı ıntıẓārın (15) mevākib-i humayun-merākibiniñ tütıyā gün ġubarıdın munavvar ḳıldı. Hem'ol kéçe ol yérde (16) ıstıḳrar körgüzüp soñġı küni - kim panç-şanba érdi - Samand-ı zamīn navardıġa rükūb ḳılıp sıpāh-ı rasm (17) neberd hem-'ınānlıġ bile Yekce atlıġ menzilge vārıd bolup maḳarr-ı kevkebe-i vālā u mesken-i dabdaba-ı ḥayrat-afzā ḳıldı. Anda [179a] (1) dağı bir kéçe tavaḳḳuf körgüzüp cum'a ṣabāḥı rāyāt-ı nuṣrat-āyātnı cılvaġa kirgüzüp (2) yekcedin sur'at-ı tamām bile at sürüp Nafs Ḳulı atlıġ ḳuduḳġa yétüşüp anıñ ḥavālīsın (3) 'asākir-i żafar ma'āṣırġa mu'asker, ve alvıya-ı davlat ta'bıyaġa mustaḳar ḳılıp fuyūżāt nuzūlı, ve futūḥāt (4) vuṣūlı bile aña ḥavż-ı kevṣer yañlıġ sar-şārlıġ ve ḫūş-güvārlıġ yétgürdi. Ve bir kéçe ol marḥalada (5) ıstıḳāmat ḳılıp tañlası - kim ramażān ayınıñ yigirme üçi ve dalvnıñ onuncı (6) küni şanba ṣabāḥı érdi - Ḳuyaşnıñ Yūsuf-ı zarrīn-külāh maşrıḳ çāhıdın çıḳtı. Ol (7) ḫılāfat-ı Mısrīnıñ 'azīzī-şacā'at [u] 'azīzī-dalālatı bile mavżı'-ı meẕkūrdın atlanıp Yūsuf- (8) vār dīdār-ı pur-anvārıdın 'ālam yüzige pertev-efgen bolup Orta Ḳuduḳ atlıġ menzilniñ (9) dīda-ı ıntıẓārın roşan ḳıldı. Ve ol menzilniñ ḥavālīsın kevkebe-i vālāġa mesken, ve ordu-yı (10) a'lāġa nışīman étti. Ve yek-şanba küni hem'ol ḳuduḳ aṭrāfıda ārām-güzīn bolup Körgen ve Balḳan (11) navāḥī ve ḥavālīsıda olturġan camī' terākime ṭavāyıfı - kim aban 'an cad bu ḫānadān-ı ḥükūmet- (12) nışānnıñ cān-bāz ḫıẓmatkarları zumrasıġa daḫıl, ve bu dar-gāh-ı 'ālam-panāhnıñ mumtāz (13) cān-sıpārları silkige vāṣıl érdiler, ve dayımā ḥükm-i humāyūn ṣudūrıġa mutarassıd, ve dar-gāh-ı (14) felek-ıştıbāh mulazımlar ḫıẓmatı üçün mutaraddıd érdiler - Ol ṭavāyıf-ı ṣadāḳat-vāḳıf- (15) nıñ ekābır u a'āẓımıġa nışān-ı 'ālī-şān u yarlıġ-ı marḥamat-nışān ırsāl ḳıldı. (16) Bu mażmūn bile - kim farmān-ı muṭā' ışāratıġa ıṭṭılā' tapġaç barça nöker ü atbā'ımız bile bī-ta'allul (17) u bī-ıḥmāl, ḳadam-ı ıstı'cāl bile şarşar-mışāl ḳaṭ' bavādī u cıbāl ḳılıp dar-bār-ı felek mıḳdār mulazamatıġa [179b] (1) ḳélip 'avāṭıf-ı bī-kerānemizdin bahramand, ve marāḥım-ı pād-şāhānamızdın ercmend boluñlar. (2) Çun ṭavāyıf-ı meẕkūraġa farmān-ı masṭūra yétüşgeç ekābır u sar-dārları camī' leşker-i carrār u nöker-i (3) ḫıẓmat-güzārların yıġnap zad rāḥıla asbāb u aslıḥasın, muhayyā u āmada ḳılıp ordu-yı (4) sa'ādat-nışān u āsumān gerdūn pās-bān cānıbıġa ıḫlāṣ-ı tamām bile şıtābān (5) boldılar. Çun ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfūr ṭavāyıf-ı meẕkūrġa manşūr-ı lazımu'l-ımtışāl ırsāl (6) ḳılġandın soñ dü-şanba küni Orta Ḳuduḳ ḥavālīsıdın köçüp yolınıñ (7) ayrıtıdın ötüp bir mavżı'ġa nuzūl ḳılıp bir kéçe leşker-i şarşar-ḥareket bile ol'mavżı'da (8) ıstırāḥat körgüzdiler. Tañlası - kim se-şanba küni érdi - Ol yérdin köçüp (9) Bālā-yı Şam' atlıġ ḳuduḳnıñ aṭrāfın a'lām-ı sa'ādat-

farcāmnıñ māhça-ı anvārı (10) şa'āşā'dın munavvar ḳıldı. Ve bir aḳşam ol menzilde tavaḳḳuf ḳılıp Aḫal Ata (11) 'aleyhi'r-raḥmanıñ cıvār-ı fāyıżu'l-anvārıda tavattun u suknā körgüzgen Teke ḫalḳınıñ cān-sıpārı (12) sar-dārları, ve ḫıẕmat-güẕār nökerleriġa āstān-ı davlat-pās-bān mulı şarafıġa (13) tézrek fāyız bolsunlar dép mışāl-ı marḥamat-ıştımāl ırsāl ḳıldı. Ve tañlası çahār-şanba (14) küni meẕkūr mavżı'dın nahzat 'alamın cılva-ger, ve 'azīmat ḳadamın sur'at-güster ḳılıp Körnüş (15) Baba atlıġ büzürgvār aṭrāfıġa ḳadam-ı fayż-āşār vuṣūlı bile ṭarāvat-ı bī-andāza yétkürdi. (16) Ve bir kéçe ol meskende mütemekkin bolup panc-şanba küni 'azīmat yegrenin maḳṣad cānıbıġa sürdi. (17) Ve Ḳızıl Ḳatıġ atlıġ mavżı'dın bir farsaḫlıġ mesāfat mıḳdārı ötüp bir menzilge nuzūl [180a] (1) ḳıldı. Ve ol yérde az furśat ıstırāḥat ḳılıp hem'ol kéçe - kim nucūm-ı śābıt u sayyār-ı (2) felek ḳandīlıda çırāġānlıġ ıżhār ḳılıp kevkebe-i vālā murūrı üçün bayābān-ı (3) bī-kerānnıñ nışīb fırāzın munavvar ḳıldı. Seḥer hengāmıda a'lām-ı nuśrat-nışān- (4) nıñ mahça-ı duruḫşānın hem'ol mavżı' maşrıḳıdın ḥūrşīd-ı tābāndın ḫareketge (5) kirgüzüp Ḳızıl Tāḳır yolınıñ ayrılġan yéridin taḫmīnan iki farsaḫlıġ masāfat (6) ötüp çaşt vaḳtı bir yérge tüşüp ārām-güzīn boldı. Ve kéçrek ol yérdin (7) ıstı'cāl-ı tamām bile ırtıḥāl körgüzüp ḫadd u girānsız sıpāh bile Sansız atlıġ mavżı'ga (8) vārıd bolup bir kéçe anda ayş u ışrat bazmın tüzdi. Tañlası - kim şanba küni érdi - (9) Ol mekāndın köçüp leşker-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān bile maḳṣad ṭarafıġa ravān, (10) ve şarşar ḫaylı-dék şıtābān bolup daşt u bayābān ḳaṭ'ıdın soñ sıpāh-ı manṣūr, (11) ve dabdaba-ı nā-maḳdūr bile Uzun Şor atlıġ marḥalaġa yétüşüp mu'asker-i 'asākir ġayr-ı maḥṣūr ḳıldı. (12) Anda bir kéçe farāġat u ıstırāḥat ḳılıp soñġı küni - kim yek-şanba érdi - şavvālu'l mu'aẓam ayı- (13) nıñ ġurra-ı ġarrāsı cılva-ger bolup ḳuyaş Yūsufı dalvnıñ on sékkizlenci derecesin (14) maḳar ḳılıp érdi. Meẕkūr marḥaladın rāyāt-ı ẓafar-'alāmātnı hareketġa kirgüzüp (15) kevkebe-i vālā-şān u 'aşākir-i maḥşar-nışānnıñ hem-ḳadam u hem-'ınānlıġı bile Témür Cān (16) atlıġ ḳuduḳnıñ ḫavālīsıġa ḫıyām-ı şarāfat-ıltızām u bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışāmnı (17) bar-pā ḳılıp şeher-ıstān hay'atın numūdār belki ol-mavżı'da fayż ḳadūmıdın ravża-ı rıżvān [180b] (1) ṭarāvatın aşkār ḳılıp yéti kün anda tavaḳḳuf körgüzüp yol farsūdalıġıdın (2) āsūda bolup mülükāne baẕm tüzdi. Ve hem'ol mavżı'da amārāt-nışān ṣadārat-mekānı (3) vazīr-ı şacā'at-nıhād Ata Murād Ḳūş-bégi ve ba'żı ser-kerdeler - kim muḳaddımatu'l-cayş ṭarıḳasıda alarnı (4) ilgerirak

yiberilip érdi - Andaḳ kim sābıḳan taḥrīr kilkiniñ raḳam-zadesi boldı. (5) Āstān-ı felek-nışān zıyāratı şarāfatıġa daḫıl, ve ʿataba-ı sıpıhr martaba mulazamatı davlatıġa vāṣıl (6) boldılar. Ve yek-şanba küni ol-ḥażrat hem'ol menzildin sıpāh-ı şacāʿat-āmade bile (7) cādda-paymāy ʿazīmat bolup ḳadam-saʿādatıdın ʿĀde Ḳumınıñ farḳ-ı faḫāmatın rıfʿatda (8) felek avcıdın zıyāda ḳıldı. Ve du-şanba küni dağı meẕkūr menzilde mütemekkin bolup (9) dar-gāh-ı sıpıhr-ı cāy-gāhnıñ cān-sıpār mulāzımları, ve muʿtamadun-ʿalayh ḫādımlarınıñ sar-ḫayl (10) u sar-afrāzı Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başı - kim Çavdur çériginiñ serkerdeligi aña mufavvaż (11) érdi - Çavdur sıpāhı ve baʿżı Özbekiyye nökeri bile Göklen camāʿası - kim Gürgen suyı- (12) nıñ kenārıda tavaṭṭun ıḫtıyār ḳılıp olturmış érdiler - Alarnı köçürüp kéltürmek (13) üçün Gürgen samṭıġa nām-zad ḳıldı. Me'mūrlar farmān-ı ḳażā-caryān mūcıbı bile sayl-ı bī-kerān (14) taġ ḳulasıdın vādī sarı ravān bolġan-dék, ḳadam-ı ıstīʿcāl bile şıtābān boldılar.

(15) Naẓm

Çu şahdın taptılar ol ḫayl-ı ruḫṣat

Anıñ-dék ḳıldılar ʿazm içre surʿat

Ki şarṣar (16) hem alarnıñ hem-ʿınānı

Bola almay kelür aġzıġa cānı

Çun ol-ḥażrat meẕkūr bolġan (17) sıpāhġa ıcāzat bérip yüberdi. Se-şanba küni özi dağı ʿĀde Ḳumıdın ordu-yı ʿalānī [181a] (1) köçürüp bir az masāfat kaṭʿ ḳılġandın soñ kevkebe-i vālānı bir yérge tüşürdi kim (2) ol yérde Yomut şucaʿāsıdın calādat-şıʿār ṣarāmat-dışār Yékelek sar-dār - kim (3) şacāʿat u mubārazatda Rustam-ı ṣaf-şiken ve Isfandıyār-ı royına maydān-ı (4) maṣāfda mūr-ı nā-tuvān u paşşa-ı ḫasta-cānça naẓar-ı ıʿtıbārġa ılmas érdi - (5) Şeb-revlik ṭarīḳası bile barıp Astar-Ābād savādıda küffār-ı żalālat-nıhād gürūhıdın üç (6) nefer Ḳızıl-başnıñ bī-savāş u bī-talāş casad u pur-casadların żarb-ı ḫancar bile (7) lāş ḳılıp cān-ı palīdların yüz miñ bīm u vaʿīd bile cahannam ateş-gāhıġa hīzam (8) mışāl ırsāl ḳıldı. Ve nā-pāk başların maẕıllat fıtrākıġa band ḳılıp tört (9) nefer esīr bile āstān-ı davlat-nışān

mulāzamatıġa kélip ḫıl'at-ı fāḫıra-ı şāhāna (10) bahşışı bile sar-buland, ve ın'ām-ı vāfıra-ı ḫusravāna rīzışı bile ercmend boldı. Ve çahār-şanba küni (11) ol ḥażrat hem'ol yérdin köçüp 'alam-ı nuṣrat-parçamnı, şuḳḳa-küşā u samand-ı şarṣar-ḳadamnı (12) muntahıż u bādıya-paymā ḳılıp Ḫ(v) āca Ḳal'ası - kim taġ dāmanası ve daşt kenāreside (13) vāḳı' bolup ba-ġāyat-ı ḫūş-havā ve ḫāṭır-āsā menzil érdi - a'lām-ı sa'ādat-peykerġa mustaḳar, (14) ve 'asākir-i nuṣrat-aṣarġa mu'asker ḳılıp şaraf ḳudūmīdın anıñ ser-iftiḫar gerdūn (15) zırvasıġa barabar ve sa'ādat-vuśūlıdın ol ḥavālīnı cannat bāġı-dék ṭarāvat-güster (16) ḳıldı. Ve ol menzilde bir kéçe śāḥıb-ı temkīn u ārām-güzīn bolup tañlası yek-şanba küni (17) - kim Ḫ(v)ārızm Ḫūtī ve Buḫār[a] üçelesiniñ avvalı, ve burūdat keṣreti şıddatıdın daşt köksi pāre, **[181b]** (1) ve Day şarṣarı kācıdın taġ ruḫsārası ḳara érdi - Ol ḥażrat ba-vucūd mundaḳ (2) şıddat-ı burūdat bī-taḥāşī u bī-fikret leşker-i sayl-eṣer bile ḥareket-güster bolup kūhī-ı (3) rıf'at-eṣer ẓaylıġa yétüşti kim kemeriġa naẓar ḳılur élniñ başıdın hūş börki yérge tüşti.

(4) **Maṣnavī**

Çékip dur ol ṣıfat rıf'at ara baş
Ki kök baġrını eylep pāre her taş
(5) Ḳuyaş kündüz açılġan lāle anda
Nucūm aḳşam saçılġan jāle anda
Kemer-gāhı Ḥamal kéldi (6) mesken
Ḳıyāsı üzre Cadī aytı nışīman
Esedge ḳullası māvā (7) kélip dur
Ḳamar köp anda her ḫārā kélip dur
Havā üzre bolup kim kéldi sāyır
Öte almay anıñ ẓaylıda dāyır
Velīkin (8) anda her yan vādī u ḳol
Açıp taḥta's-sarāġa her ṭaraf yol
Fırāzı baş (9) çékip 'arş-ı 'alādın
Nışīb tah tüşüp taḥta's-sarādın

Bu yañlıġ şu'ubat-ı vufūr (10) u maşaḳḳat-ı maḥşūr kūh-sār-ı rıf'at-surāġnıñ yoḳ yoḳ belki mānand-ı ṭūr-ı maḳāṣıd-ı ḥaṣūr taġnıñ (11) Mūsa atlıġ dar-bandıdın 'ubūr ḳılıp Ḳum Ḳarā atlıġ mavżı'da bār-gāh-ı davlat-nışāne, ve sarā-parda (12) ü pīş-ḫānanı bar-pāy ḳıldurup nuzūl-ı ıclāl şarafıdın ol ḥavālīnı ṭarāvat-ıştımāl belki bıhışt-mışāl ḳıldı. (13) Ve hem'ol kéçe

ol menzilde ıstırāḥat körgüzüp tañlāsı cum'a küni dağı ıstıḳamāt rasmın tüzüp nıẓāmu'l- (14) mülk ve'd-dīnā vazīr-ı 'ālī-nıjād Ata Murad Ḳuş-Bégi başlıġ umarā-yı 'ıẓām u sar-ḫayl kirāmdın şacā'at u (15) mubārazāt ta'rīfıġa lāyıḳ Töre Murād Atalıḳ, ve Allāh Berdi Atalıḳ, ve Seyyid Naẓar Biy, ve Bābā İnāḳ, (16) ve Muhammad Nıyāz Yasavul-başı, ve ġayru-humni sıpāh-ı mavḳūr u leşker-i nā-mahṣūr bile Ḳurbān Nıyāz (17) Yasavul-başınıñ kömek ımdādı üçün nāmzad u me'mūr ḳıldı. Çun me'mūr bolġan alaman farmān-ı vācıbu'l-ıẕ'ān [182a] (1) mūcıbı bile barḳ-ı ḫāṭıf u rīḥ-ı 'āṣıf-dék maḳṣad cānıbıġa ıstı'cāl-ı yegren bile şıtābān (2) boldılar. Hem'ol kün Gökleniyye şuca'āsıdın baş sar-dār Bojnurd ḥavālīsıdın iki Ḳızıl-baş- (3) nıñ başın kéltürüp navāzışāt-ı pād-şāhīdın sar-afrāz boldı. Çun ḥażrat-ı (4) ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr sıpāh-ı meẕkūrnı ırsāl ḳılġandın soñ tañlası - kim şanba küni érdi - (5) ol mavżı'dın köçüp Sarḳınlı Cülgesige tüşti. Ve yek-şanba küni andın rā'yat- (6) afrāz nahżat bolup ḳulavız dar-bandın ḳudūm-ı maymanat-luzūmı şarafıdın sar-buland (7) ḳıldı. Ve dū-şanba küni ol marḥaladın köçüp Açıġ ḳuduḳ ḥavālīsıġa fayż- (8) nuzūlıdın sar-şār u şād-ābliġ yétkürdi. Ve tañlası - kim se-şanba küni érdi - (9) meẕkūr Ḳuduḳdın alvıya-ı ẓafar-ta'bıyyanı cılva-ger ḳılıp dabdaba-ı tamām u kevkebe-i lā-kelām bile Subnār daryāsı- (10) nıñ şımālıyya kenārıġa vārıd bolup kiryās-ı buland-asās, ve ḫıyām-ı gerdūn-fāmnı (11) bar-pāy ḳıldurup ol daryā ḳıraġın dil-rubālar dodağı-dék rengīn ü sar-a-pā tazyīn étip (12) nuzūl-ı şarāfat-vuṣūlı fuyūżātıdın reşk-i çeşme-i ḥayāt ḳıldı. Ve hem'ol kün (13) Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başınıñ ḳırḳ miñ öylük Gökleniyye ṭāyıfasın küllen köçürüp (14) amvāl u mavāşī, asbāb u ḥavāşīsı bile ordu-yı keyhān-pūy sarı mutavaccıh bolġan (15) ḫabarı āstān-ı felek āşıyānnıñ mulāzım-ı davlat-lāzımlarınıñ sam'-ı humāyūnġa (16) yétti. Ve ḳāṣıd dağı navāzış-ı ḫusravāna bile marātıb-ı a'lāġa ṣu'ūd étti. Ve çahār-şanba küni (17) dağı meẕkūr menzilde tavaḳḳuf ḳıldı. Ve panç-şanba küni hem hem'ol yérde mütemekkin boldı. hem'ol kün [182b] (1) vazīr-ı a'ẓam dustūr-ı mükerrem nıẓāmu'l-mülk ve'l-millet ve'd-dīn Muḥammad Yūsuf Mehter navvaru marḳadah ışārat-ı vālā mūcıbı (2) bile meẕkūr daryā üstige kevkebe-i humāyūn 'ubūr ḳılġu-dék casr-ı 'aẓīm bınā ḳıldurdı. Ve hem'ol kün dağı (3) Körgen suyı kenārıdın köçgen Göklen camā'asınıñ ekābır-ı ked-ḫudāları Ḥaydar Ḫān, (4) ve Memiş Ḫān, ve Ḳılıç Ḫān başlıġ pişkeş ü tansūḳatı bile kélip āsıtān-boslıġ şarafıġa muşarraf (5) bolup a'ṭāf-ı pād-şāhānadın bahramandlıġ taptılar. Ve hem'ol kéçe ḫuftan namāzı adasıdın (6) soñ Ḳutluḳ-murād Salaḳ

bile Yol Amān Bahadurnıñ oġlı Ġavşnı Ḫ(v)ārızm sārı (7) yiberdi. Tā kim bu ḫabar-ı ḫūş u mujda-ı dil-keşni yétkürdi. Raḥmān-Ḳulı Inaḳ başlıġ (8) vılāyat-ı maḥrūsanıñ ekābır u aşāġırınıñ ḫāṭırıġa ḫursand u ḫurramlıġ yétkürgeyler. Çun (9) meẕkūr ḳāṣıdlarġa ıcāzat bérgendin soñ Ḥażrat-ı Ḫān-ı maġfūr cum'a küni Casr-ı maẕkūrdın (10) mevkib-i humāyūn bile dabūr miṣillig 'ubūr ḳılıp surūr-ı tamām bile meẕkūr daryānıñ canūbıyya ṭarafıda (11) Badal Ata 'aleyhi'r-raḥmanıñ cıvārın kevkebe-i vālāġa ḳarār-gāh ḳıldı. Ve şanba küni hem'ol yérde (12) mutavaḳḳıf bolup Göklen ked-ḫudālarıġa ḫılā'-ı girān-bahā u albısa-ı dil-güşā, baḫşış u 'aṭāsı bile (13) mumtāz u sar-afrāzlıġ yétkürüp ve ahmāl u aṣḳālların yüklemekge néççe ḳaṭā[r] uştur-bār (14) ber-dār ın'ām ḳılıp surūr-ı tamām bile köçleriniñ aldıġa yiberdi. Ve yek-şanba küni (15) dağı hem'ol menzilde mesken ḳıldı. Ve dū-şanba küni andın ordu-yı ā'lānı köçürüp (16) sıpāh-ı maḥşar-şükūh u leşker-i ẓafar-pajūh hem-'ınānlıġı bile ḳaṭ'-ı vādī u kūh ḳılıp Çandır daryāsı- (17) nıñ şımālıyya kenārın mıżrab-ı bār-gāh-ı ıḳbāl u maḳarr-ı sarādıḳat ıclāl ḳıldı. Ve se-şanba küni [183a] (1) ol mekān-ı fayż-nışānda ıstırāḥat körgüzüp dururlar. Ve çahār-şanba küni (2) dağı meẕkūr menzilde ıstıḳāmat ḳılıp farmān-ı 'ālī u ḥükm-i muta'ālī mūcıbı bile mehter-i muşārun-ılayh (3) daryā-yı meẕkūreniñ üç yéridin pul u muḥkem u casr-ı müstaḥkem bınā ḳıldurdı. Ol-ḥażrat (4) daryānıñ iki ḳıraġıda taẕarv u durrāc şıkārī tamāşāsın ıḫtıyār ḳılıp baḥcat-ı tamām bile (5) ḫaṭır-ı sa'ādat-āṣārın şıkārıvar avlādı.

Maṣnavī

'Acab daryā ki anıñ yoḳ mıṣālı
(6)Suyıdur çaşma-ı ḥayvān zulālı
İki yanıda étmiş bīşa-ızhār
Żammlar la'l u ḫaṭṭıdın numūdār
(7) Tazarv ol bīşeler içre numāyān
Bolup zībā-ṣūr birle ḫırāmān
Ḳılıp durrāc ẓāhır şekl-i marġūb
(8) Körünüp él közige cān kibi hūb
Boluban ḳahḳaha-zan kebg-i derhem
Tavışḳan her ḳadamda (9) cılva-ger hem
Sürüp şah ol toġay içre tekāvar

İki yan ḳaz ḳanatı ahl-ı leşker
(10) Uçup ḥadd u ʿadadsız ṣayd her yan
Ḳılıp şah ḳarçıġayın téz cavlān
Tazarv alıp gehi (11) cidd u girānsız
Gehī ṣayd eyleben durrāc sansız
Şikār eylep gehī ḥaddsız tavışḳan
(12) Gehī kebg-i dar[ī] ṣayd eylep āsān
Ne yalġuz ṣayd étip parrandalarnı
Şikār eylep barı darrandalarnı
(13) Ne yañlıġ cān-var kim kördi aldı
Ḳıranlar vaḥşī u ṭayr içre saldı
Tamāşādın çu aldı (14) şāh kāmın
Ravān ordu sarı çékdi lıcāmın
Ḳılıp tün salṭanat üzengini cāy
(15) Ṭarab cāmıdın oldı bāda-paymāy

Çun ol ḥażrat panç-şanba küni dağı ordu-yı (16) āʿlānı köçürmey avvalġı kün-dék şikār andazlıġġa ışdıġāl körgüzdi. Ve hem'ol kün (17) Göklen köçiniñ avvālı muʿasker-i humāyūnġa dāḫıl boldı. Ve cumʿa u şanba küni hem hem'ol menzilde tavaḳḳuf **[183b]** (1) vāḳıʿ boldı. Ve hem'ol kün Göklen üstige buyrulġan ser-kerdeler, ve ahl-ı sıpāh (2) me'mūr bolġan ḫıẕmatların bütkerip āstān-ı muʿallā mulāzamatı şarafıġa vāṣıl bolup navāzış-ı (3) pād-şāhānadın kām-i dilin ḥāṣıl ḳıldılar. Ve ol ḥażrat yek-şanba küni dağı meẕkūr mavżıʿda (4) mekṣ ḳılıp, Gökleniyye ṭāyıfasıdın bir kişi - kim kemāl-ı ḫıyānat u ġayat-ı danāʾatdın (5) oġrılıġ ḳılmış érken günāhı ṣābıt bolġandın soñ farmān-ı ḳażā-caryān mūcıbı (6) bile top-hāna-ı humāyūn ḫādımları ol oġrını[10] عبرتاللنا ظرين oḳ miṣillig top-ı (7) gerdūn-kūb içige salıp andaḳ attılar kim nuḳuş aczāsı [11]كالعهن المنفوش (8) havā fażāsıda tuş tuşġa mutafarraḳ u mafḳūd boldı. Ve hem'ol kün Yomutıyya ṭavāyıfınıñ (9) Téveçi tīrasıdın Muḫattam Ḳulı Ḫan ve Ḳażı Ṭaġan başlıġ barça nökerleri tuḥfāt-ı lāyıḳ (10) tansuḳāt-ı muvāfıḳları bile ataba-ı aʿlā mulāzamatıġa kélip ḫāk-boslıġ davlatıġa ıstiʿād tapdılar. (11) Ol ḥażrat alarnıñ ıḫlāṣ u ıʿtıḳādıġa lāyıḳ nuḳūd-ı vāfıra marḥamatıdın ġanī u davlat-mand, ve ḫılāʿ-ı (12) fāḫıra

---

[10] '...bakanlar için bir ibrettir' anlamında bir ifade, fakat bu ibret ve bakanlar(görenler) kelimeleri ayrı ayrı kuranda var ama kelimeler bu şekliyle bir ayet değil
[11] Karia suresi 5. ayet. Manası : dağlar (o gün) etrafa saçılmış yün gibi olurlar.

şafḳatıdın ʿazīz u arcmand ḳılıp barçasıġa murācaʿat ruḫṣatın bérdi. (13) Ve dū-şanba küni - kim Ẕu'l-ḳaʿda ayınıñ ġurrası érdi - Meẕkūr menzildin köçmey maclıs-ı şāhāna (14) tartıp bérip ʿışrat-ı tamām u rāḥat-ı mā-lā-kelām bile ıstıḳāmat körgüzdi. Ve sa-şanba küni (15) hem'ol marḥaladın köçüp Bég Töpe atlıġ mavżıʿnı ʿasākir-i manṣūraġa muʿasker, ve leşker-i mavfūraġa (16) mustaḳar ḳılıp nuzūl-ı ıclālı fayż-rīzlikidin bıhışt-mışāl ḳıldı. Ve ol menzilde tört (17) kün mutavaḳḳıf boldı. Ve ol tört künde vāḳıʿāt-ı ḥayrat-afzā u sānıḥāt-ı taʿaccub-

numā vuḳūʿġa [184a] (1) yétti. Ol cumladın biri bu durur kim ol menzilde havā ṭabʿī burūdat-āṣār u bulut-ı parvīznı (2) kāfūr-bār bolup ol-mıḳdār ḳār yaġdı kim anıñ-dék kūhsār-ı çarḫ-numūdārnıñ ḥażīż u avcı (3) barābar belki felek ḳāfi ḳullasıġa hem-ser boldı. Ṭurfaraḳ bu kim bā-vucūd ḳış havā mızācı germlik (4) ızhār ḳılıp, andaḳ kim yaġış yaġdı kim hem'ol ḳarnı iritip bir demde mafkūd'ul-aṣār (5) ve taġ culkaların baḥr-ı zahhār belki ḥażrat-ı Nūḥ Ṭūfānın aşkār ḳıldı. Ve ruṭūbat-ı keşreti (6) ol taġ seng-lāḫıġa tofraġ yañlıġ sırāyat ḳılıp ol-navʿ balçıġ u burtaġ boldı kim (7) ḫard bigi ayaġ basġu-dék ḳuruġ yér ol ḥavālīdın surāġ ḳılıp tapa almay öz ḥalıġa (8) mutaḥayyır, ve ʿaḳl ḳulavızı ölleri içide kéçe u kündüz dast u pāy urup bir ḳadam yol başḳarmaḳ- (9) dın mutaʿazzır boldı. ḥattā muʿasker-i humāyunda birev birevniñ ḳoşıġa barıp ḫabar almaḳ (10) kaʿbe yolı azmınıñ ṣuʿūbatın ẕımma-ı hımmatıġa salmaḳ bile barābar belki muña andın āsānlıġ (11) bile barmaḳ batraḳ muyassar boldı.

Maṣnavī

Boluban ol sıfat sar-tā-ḳadam taġ
Yaġınnıñ (12) kesretidin lāy u butraġ
Ki kām ursa ḳılıp yüz mekr ile rīv
Batar boġzıġaça lāy astıġa dīv
(13) Kişi ger bir ṭaraf bolsa ḳadam-zan
Aña taḥta's-sarā bolġusı mesken
Eger ol sarı ésse Day şımālı
(14) ʿUbūr étmek yoḳ andın ıḫtımālı
Bolup barça sıpāh ahlı sar-ā-sar
Ura almay ḳadam ḥayrān u muztar

(15) Ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr ve ḫaḳan-ı mabrūrnıñ tağıstān navāḥīsıdın Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm ṣavbıġa (16) ʿaṭf-ı ınān, ve fayż-ı ḳudūmıdın Dāru's-salṭana-ı Ḫıvaḳnı ġayrat-ı cınān ḳılġanı

(17) Çun ol'ḥażrat Körgen daryāsı ḳıraġıdın Göklen ḫalḳın köçürüp Ḫurāsān memālikige ızhār-ı sıyāsat bile [184b] (1) numāyış, ve zīvar-ı marḥamat bile ārāyış bérip ol ḥavālī aḥvālı ıntıẓāmıdın fārıġ bolġandın (2) soñ 12حب الوطن من الايمان mu'addāsı bile vaṭan ma'lūf sarı mu'āvadat étmekni (3) ıḫtıyār ḳıldı. ammā balçıġ u butraġ keṣreti ve köçni yönetmek cihetidin Ḳara Töpe atlıġ menzilde tört (4) kün tavaḳḳuf vāḳı' boldı. Ve beşlenci küni - kim şanba érdi - ol ḥażrat bā-vucūdlası (5) keṣreti ve yol şu'ūbatı ḫāṭır-ı ḫūrşīd maẓāhırıġa ẓarraça malālat yétkürmey ومن يتوكل على الله13 (6) فهوحسبهkerīmesiniñ muḳtażāsı bile Teñri Ta'ālā keremiġa tevekkül ḳılıp ordu-yı keyhān-pūynı (7) meẕkūr töpedin köçürüp murāca'at cāddasıġa 'atf-ı 'ınān ḳıldı. Ve hem'ol künlesi (8) keṣreti ve yol aġırlıḳı cıhatıdın azraḳ masāfat ḳat' étip Mīr Sarāyı atlıġ mavżı'nı - kim Sulṭān (9) Ḥusayn Mīrzānıñ ayyām-ı salṭanatıda Mīr 'Ali Şīr Astar-ābād memālikige ḥākim érkende ol menzilde bir (10) sarāy-ı dil-güşā-yı bar-pāy ḳıldurġan érken ol-ḥażrat hem'ol yérge vārıd bolup leşker-gāh (11) étti. Hem'ol kün vazārat-panāh ṣadarāt-dast-gāh dustūr-ı ṣāyıb-tadbīr Muḥammad Yūsuf Mehter revḥu'llahu (12) rūḥıhġa farmān-ı sa'ādat-āṣār 'ızz ışdār taptı kim sıpāh-ı ẓafar-panāh u leşker-i maḥşar-ıştıbāhnıñ (13) 'ubūrıġa lāyıḳ ve murūrıġa muvāfıḳ mamar u reh-güẕer közlegey. Çun vazīr-ı muşārun-ılayh hem'ol emrge me'mūr bolġaç (14) atlanıp tağ u vādīnıñ past u bulandın sayr étip bir kūh-ı gerdūn-ı şükūh damānıġa yétti kim (15) rıf'atda felek avcıġa barābar érdi. Farmān-ı 'ālī mu'āvanatı bile ol tağnı hem-vār ḳılıp yol yasadı. (16) Ve tañlası - kim yek-şanba küni érdi - Mīr Sarāyıdın rükūb ḳılıp falaḳ ıbtıdāsıdın şafaḳ (17) ıntıhāsıġaça yol yürüp bir farsaḫlıġ mıḳdārı masāfat ḳaṭ' ḳılġandın soñ Ḫ(v)āca Cān-bāz [185a] (1) atlıġ büzürg-vārnıñ cıvār-ı fayż-āṣārıġa yétüşüp sıpāh-ı nuṣrat-panāhġa nışīman, ve 'ālām-ı ẓafar- farcāmġa (2) mesken ḳıldı. Ve dū-şanba küni dağı hem'ol mavżı'da mutavaḳḳıf bolup vazīr-ı Muşārun-ılayh (3) ḥükm-i 'Alī ve farmān-ı muta'ālī ışārātı bile Subnar daryāsınıñ üstige casr-ı a'ẓīm u pūl-ı faḫīm binā (4) ḳıldurdı. Ve se-şanba küni bā-vucūd havā-ı ruṭūbat-şı'ār u saḥāb-ı nīl-gūn-i zamharīr-bār érdi. (5) Ol ḥażrat mütevekkilen 'ala'llāh meẕkūr

---

[12] Hadistır. Manası : Vatan sevgisi imândandır.

[13] Talak suresi 3. ayet. Surede rızıkla ilgili anlatılanlardan sonra söylenen ayet. Manası: Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeter .

mavżı'dın köçüp, ve mazbūr köprükdin 'ubūr ḳılıp (6) Tars Aḳar atlıġ su başıġa şaraf nuzūlıdın sar-afrāz yétkürdi. (7) Ve çahār-şanba küni ol su labıdın köçmey Göklen köçiniñ ayaġsız ve ulaġsızlarıġa (8) küh-ı andāza cammāzalar yiberip tavaḳḳuf körgüzüp durur. Ve panç-şanba ṣabāḥı Sünat taġı- (9) nıñ şımālı cānıbıdın köçüp, leşker-i calādat-ḫūy bile tek ü pūy urup, meẕkūr taġ- (10) nıñ ġarbıyya ṭarafın ḫayl-ı sıpāhġa ārām-gāh ḳıldı. Tañlası - kim cum'a érdi - (11) ol mekāndın köçüp maḳṣad cāddasıġa 'atf -ı'ınān ḳıldı. Ve 'aṣr vaḳtıġaça (12) bir farsaḫlıġ yol ḳaṭ' étip Torġay Çömmegi atlıġ mavżi'ġa yétip āşıyān-ı ṭırāz ıstırāḥat (13) boldı. Ve soñġı küni - kim şanba ve Buḫārā ḫavlīnıñ avvalı érdi - Ol menzildin ḳadam (14) bérey 'azīmat bolup Ḫ(v) āca Ḳal'ası - kim ba-ġayat muṣaffā u ḫūş āb havā érdi - (15) bār-gāh-ı sıpıhr-ışṭıbāhnı bar-pāy ḳıldurup bahār nuzūlıdın ol ḥavālīġa gülşen-i cannat ṭarāvattın baġışladı. (16) Yek-şanba küni hem anda ıstırāḥat-güzīn bolup dar-gāh-ı 'ālam-panāh mulāzımlarıdın ṣadāḳat-şı'ār 'aḳīdat- (17) āṣār Nıyāz Ḳılıç Sar-dārnı Kürdistān bılādıdın bu Bojnurd sarı rısālat u safārat ṭarīḳı bile [185b] (1) ırsāl ḳıldı. Tā kim eger meẕkūr vılāyatnıñ ḥākimlerniñ bunyād-ı ıṭā'atları (2) mustaḥkem, ve rışta-ı mutāba'atları muḥakkem bolsa leşker-i ḳıyāmat-eṣer murūrı, ve sıpāh-ı şarāmat-güster (3) 'ubūrı üçün hem'ol şeher üstidin yol bérsünler belki camī' nökerlerin yıġnap rafīḳ (4) hem-ṭarīḳ ḳılsunlar. Tā kim küffār-ı şarārat-şı'ār u Ḳızıl-baş-ı bad-ma'āşnıñ ḳılā' u bılādıġa (5) ḳaṣd ḳılmaḳ, ve çapavul urmaḳda leşker-i duşman-şikār u sıpāh-ı kīne-güzārġa ımdād u mu'āvanat (6) körgüzgeyler. Ve eger bu kelām-ı davlat-ıltızāmdın abā u ımtınā' körgüzüp rıbḳa-ı ıtā'at- (7) dın rıbḳa-ı 'ubūdıyyatnı çékip ḥükm-i humāyūndın ser-keşlik ḳılsalar ceng u cıdāl (8) ḥarb u ḳıtāl umūrıġa ṭayyār u āmāda bolsunlar kim ınşā-allāh leşker-i fīrūzī-eṣer alar üstige ḳadam-āvar (9) bolġaç her ne-kim cabha-ı ıḳbāllarıġa yazılmış durur körgüsi dururlar. Çun sar-dār-ı meẕkūrnı (10) bu sözler bile ırsāl ḳılġandın soñ ḫuddam-ı rikāb-zumrasıdın Bayrām Yaġlını (11) Ḫ(v)ārızm şavbıġa nām-zad ḳıldı. Tā kim mevkib-i humāyūn ve kevkebe-i rūz-efzūnnıñ (12) nuṣrat-ı tamām ve āb-rū-yı mā-lā-kelām bile mu'āvadat ḳılġandın valāyat-ı maḥrūsa aḫlıġa ıḫbār, (13) aṣāġır u ekābırnı bu ḫabar ıstımā'ı bile bahcat-şı'ār ḳılġay. Ve hem'ol kün ıḫlāṣ-şı'ār (14) calādat-āṣār Ḫanek Sar-dār dāru's-salṭana-ı Ḫīvaḳdın kélip yurt farāġatlıġın ve

raʿāyā (15) u barāyānıñ āsūda u rafāhıyyatlıġıdın masāmıʿ-ı aʿlāġa yétkürüp ʿınāyat-ı vāfıra u ḫılʿat-ı (16) mütekāşıra ınʿāmı bile barūmand u sar-bulandlıġ taptı. Ve tañlası - kim dū-şanba érdi - (17) ol-ḥażrat hemʾol maḥaldın ordu-yı muʿallānı köçürüp umarā-yı nāmdār u sıpāh-ı ḫıẕmat-madār [186a] (1) bile samand bād-pānı sürüp Ḳıraḳbaḳ dar-bandıġa yétti kim ba-ġayat tar u yolı nā-hamvār érdi. (2) Ol yérde öz nafs nafsı bile tavaḳḳuf ḳılıp topḫāna-ı ẓafarnışānnıñ gerdūn-ı mıṣāl (3) arabaların ḥuẓūr par-sarvarıda kömek bile ötkerip taġdın çıḳıp Keyray atlıġ (4) menzilde farāġat-ı tamām bile ıstırāḥat körgüzdi. Se-şanba küni köçüp Ḳoç Ata (5) ʿalayhıʾr raḥmanıñ āṯrāfın maġrıb bār-gāh-ı ıḳbāl, ve muʿasker ʿasākir-i nuṣrat-ıştımāl (6) ḳılıp ḳudūm-ı şarāfat-luzūm fayżdın ṭarāvat-māl u bıhışt-mıṣāl étti. Ve çahār-şanba (7) ve panç-şanba küni ol menzil fayż-ı āṣārda ıstıḳrār ḳıldı. Ve ol mavżıʿda ḳaṣıd-ı ṣarṣar (8) Nıhad Salaḳ ḳutlu ḳamar Ad Bahādur - kim avvalraḳ Ḫ(v)ārızm cānıbıġa bārça aḥvāl ḫayrīyat (9) māl-ı ıḫbārı üçün ırsāl ḳılılıp érdi. Ḳaytıp kélip sarvar ahl (10) āfāḳ ẓahīruʾl davla valıdayn raḥman-ḳulı īnāḳ başlıġ camīʿ şah-zāda-ı ʿālamıḳdār ʿulamā u kubarāyı (11) ẕū ālā ḳatdarnıñ ṣıḥḥat u salāmatı ve memleket amnıyyatnıñ ḫabarın kéltürüp merḥamat-ı (12) bī-kerāne ve ḫılʿat-ı mülükāne bile sar-afrāzlıġ taptı. Ve cumʿa küni hem ol menzilde (13) bolup Aḫl dıyārıda olturġan Teke ḫalḳınıñ Otamış atlıġ tiresidin (14) zakāt aḫẕı üçün vazīr-i davlat Nıhad Atamra ḳoş-Bégini namzād ḳıldı. (15) Ve Toḫtamış ṭāyıffasıġa ṣaḥıb Imtıyāz bég Nıyāz Dıvān bégini yiberdi. (16) Tā kim ʿAli ḥasbıʾl farāyıż ol camāʿanıñ māl u mavāşīsınıñ zekātın alġaylar. (17) Ve şanba şabāḥı meẕkūr bolġan menzildin mevkib-i humāyūn ve sıpāh-ı maḥşar-numūn bile köçüp [186b] (1) kevkebe-i tamām bile Bāmī atlıġ mavżıʿnıñ suyı - kim ba-ġāyat ḫūş-güvār u uẕūbatda ıştıhār (2) tapmış érdi. Ol su kenārıġa tüşüp şaraf ḳadamıdın ṭarāvat-āṣār ḳıldı. (3) Tañlası - kim yek-şanba küni érdi - ol su başıdın köçmey rikāb-ı ẓafarıntısāb muʿtamad alayḫ (4) ḫıẕmatkārlarıdın ʿaḳīdat-farcām ṣadāḳat-ıntıẓām Vays Bay ve Aḥmad Bégni (5) Göklen ḫalḳınıñ köçi bile Orta Ḳuduḳ üstidin Ḫ(v)ārızm memālikige yiberdi. Ve ol (6) élniñ bir ṭāyıfasın rikāb-ı humāyūn mulāzamatıda alıp yürdi kim anıñ vaḳʿāsı (7) ʿanḳarīb meẕkūr bolur. Ve hemʾol mavżıʿdın Ḫang Sar-dārnı taġdın étekge salāmat çıḳġan (8) ḫabar ırsālı üçün yana Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm sarı yiberdi. Ve soñġı kün - kim dū-şanba érdi - (9) Bāmīdın köçüp Burmage se-şanba küni Burmadın köçüp Arçmanġa çahār-şanba küni (10) Arçmanda mütemekkin bolup panç-şanba küni rāyāt-ı nuṣrat-ayātnı cılva-ger ḳılıp Marçıl atlıġ (11) merḥalege vārıd bolup muʿasker ḳıldı. Ve meẕkūr mavżıʿnıñ arbāb u ked-ḫudāları tansūḳat-ı (12) tuḥfātı bile kélip ʿataba-ı āʿlā ḫāk-boslıḳıġa dāḫıl, ve

marḥamat-ı pād-şāhīdın şādlıġ (13) şāhıdıġa vāṣıl boldılar. Ve cum'a küni ol ḥażrat hem'ol yérdin rāyat-afrāz nahẓat (14) bolup Aḳ Töpe atlıġ marḥalaġa tüşüp muḫayyam-ı ḫıyām-ı sa'ādat-farcām, ve mesken-i a'lām-ı ẓafar- (15) ıltızām ḳıldı. Şanba ve yek-şanba küni anda farāġat u ıstırāḥat bazmın tüzüp (16) camī' sıpāh-ı maḥşar-dast-gāhġa ḳoy ve téve ve ġulla marḥamat körgüzüp köñüllerin (17) ḫurram, ve zād rāḥıla ḳıllatıdın bī-ġamm ḳıldı. Ve tañlası - kim dū-şanba érdi - Aḳ Töpedin **[187a]** (1) alvıya-ı nuṣrat-ta'bıyanı cılvaġa kirgüzüp, ve kevkebe-i vālā bile nahżat-āhengin tüzüp Mehin (2) ḳal'asınıñ aṭrāfıġa vārıd bolup bār-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāh u sarā-parda-ı cahān-panāhnı (3) tazayyun-ı tamām bile bar-pāy, ve ḳubāb-ı 'ālam-tābnı felek-farsāy ḳıldurup ol mavżı'da Çin (4) şeheri şevketin huvaydā belki cannat bāġı naẓāratın paydā ḳıldı. Tañlası se-şanba küni (5) meẕkūr ḳal'anıñ burc u bārūsı şuhūr u a'vām, duhūr u ayyām murūrı ve ḳutūrı keṣretidin (6) vīrān u maḳmū'u'l bunyān bolup ḫandaḳıdın dağı nām u nışān ḳalmay kömülüp (7) érdi. Vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr Āṣaf-ı Sıyar Muḥammad Yūsuf Mehter navvaru marḳaduhġa farmān-ı (8) lāzımu's-sarvar-ı 'ızz ṣudūr tapdı kim hem'ol ḳal'anıñ ḫarāb bolġan dīvārların şıtāb (9) bile tüzetdürüp aṭrāfıġa ḫandaḳ ḳazdurġay. Mehter-i mūmā-ılayh Işārat-ı vālā mūcıbı bile (10) leşker-i bī-şumār u sıpāh-ı ḳıyāmat-āṣārġa ḳal'anıñ yıḳuḳ yérlerin ve ḫandaḳ ḳazıla turġan (11) mavāżı'ın carīb bile taḳsīm ḳılıp bérip ṭarafatu'l-'ayn içre ḳal'anıñ burc u bārūların (12) felek ẕırvasıġa hamsar, ve ḫandaḳ-ı 'umḳīn yér astı-dağı balıḳ arḳasıġa barābar ḳıldurdı. (13) Çun ḳal'a ta'mīrı ve ḫandaḳ ḥafrı ıstıḥkām u ıhtımām bile ıtmāmġa yétti. Ol-ḥażrat (14) mıhr-bānlıġ yüzidin ḫıẕmat-güẕār u şacā'at-şı'ār Ḳarlı Yüz-başnı ol ḳal'anıñ (15) ayālat u ḥükūmatı yarlıġı bile sar-afrāz ḳıldı. Ve Yaḫşı Mergen başlıġ Gökleniyye (16) ṭavāyıfınıñ Ḳayı atlıġ tırāsıġa - kim Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm vılāyatıġa yibermey rikāb-ı davlat- (17) ma'āb mulāzamatıda asrāb érdi. Hem'ol ḳal'ada ma'vā u süknā marḥamat ḳılıp olturġuzdı. **[187b]** (1) Ve hem'ol ḳal'aġa mużāfāt u lavāḥıḳātı bile faẓīlat-mekān ma'rıfat-nışān Maḥmūd (2) Işan ḫalaf-ı Raşīd Muḥammad Ṣālıḥ Işannı ḳāżīlıḳ ve re'islik manāṣıb manāsıbıġa (3) manṣūb ḳıldı. Tā kim ol navāḥī mütemekkinlarıġa dīn-i mubīn u şar'-ı matīnnıñ ḳavā'ıd u rusūmın (4) ta'līm bérgey, ve talḳīn ḳılġay, ve soñġı kün - kim Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ ġurrası çahār-şanba (5) küni érdi - Hem'ol ḳal'a atrāfıdın mevkib-i humāyūn, ve ordu-yı meymūnnı köçürüp (6) ızdıḥām-ı maḥşar-nıẓām bile Aḫal Ata cıvarıġa şorış-efgen bolup mesken ḳıldı ve panç-şanba küni (7) andın ırtıḥāl körgüzüp nuzūl-ı şarāfat ma'ālī bile Bābā 'Arab atlıġ büzürgvārnıñ ḫavālīsın (8) bihişt-miṣāl u ṣafvat-ışṭımāl ḳıldı. Ve cum'a küni anda tavaḳḳuf u temekkün körgüzüp 'asakir (9) ẓafar-ma'āṣırġa yana ġulla ve ḳoy ve téve marḥamat ḳılıp ba-ġāyat şād, ve köñülleri

mülkīn mı'mār (10) luṭfı bile ābād étti ve tañlası şanba küni Bābā 'Arab cıvārıdın köçüp Imām Nısāyī (11) - kim ḥażrat-ı Nebevi ṣallalahu alayhı vassalamnıñ kelām-ı mu'accaz-nıẓāmnıñ rāvīsi durur - anıñ (12) āstāna-ı ḳudsī-āşyānası aṭrāfın mustaḳarr-ı a'lām-ı ẓafar-farcām ḳıldı. (13) ve yek-şanba şabāḥı ol mavżı'dın ḥareket numā u cādda-paymā bolup Anu ḳal'ası - kim afżalu'l- (14) fāżılīn u ekmelü'l-kāmilin ḥażrat-ı şayḫ Camālu'd-dīn Ḳuddise Sirrahu'l-'Azīznıñ (15) maḳbar-ı müteberrikesi ol ḳal'a fażāsınıñ ṭarafı canūbīda vāḳı' durur anıñ atrāfıda bār-gāh-ı (16) ıḳbālnı bar-pāy ḳıldurup nuzūl-ı ıclāl körgüzdi. Ve darḥāl ol ḳal'anıñ ekābır u a'ālası tuḫfa u pīşkeşleri (17) bile kélip 'ataba-ı sa'ādat ma'āb tarāb boylıḳıġa muşaraf bolup 'ınāyat-ı ba-ġāyat ḫusravānadın kām-yāblıġ [188a] (1) tapdılar ve ol ḳal'a ḥakim Maḥmūd Ḫān - kim özin āstān-ı gerdūn-pās-bānnıñ (2) ḳadīm cān-sıpār u şamīmī ḫıẓmatkarları ḳaṭarıdın ḥısāb u şumār ḳılur érdi - ol-ḥażrat aña (3) mucaddadd-an ol ḳal'a ḥükūmet yarlıġın kerāmat ḳıldı ve ḫāṭır-ı ḳuds-nışānnıñ ıtmınānı üçün (4) Aḳ öylük ve özige iletidin zekāt ve ḫarācnı 'alā-ḳadr-aḥvālım alıp se-şanba küni (5) ol ḥavālīdın lıvā-afrāz nahżat bolup Çal Uyuḳ atlıġ mavżı'ġa ḳadam-ı şarāfat- (6) tav'ām ve şavlı bile mafḫar manāzıl ḳıldı. Ve çahār-şanba kéçesi yarım tündin soñ ol (7) menzildin köçüp facr namāzı vaḳtıda bir yérge tüşüp azraḳ tavaḳḳuf ḳılıp yana (8) azīmat numā u sur'at-ıfşā bolup kéçrek Sulṭan Taş atlıġ mekānġa tüşüp (9) ıstırāḥat rasmīn fāş ḳıldı ve penc-şanba küni andın rukūb ḳılıp Ḥusn Cāl atlıġ (10) yérge yétip mażrab bār-gāh-ı felek-ıştıbāh u maḳām sıpāh-ı nuṣrat-ıntıbāh étip (11) fayż nuzūlı ve şaraf vuṣūlıdın reşk-gülistān u ġayrat-cabān ḳıldı ve cum'a (12) kéçesi - kim 'īdı ḳurbān aḳşamı érdi - bazm-ı şāh-āna tüzüp camşıd-āna 'ayş (13) u 'ışrat körgüzüp farıḥ u nışāṭdadın bérdi çun hem'ol aḳşamdın altı (14) sā'at ḳalıp érdi. Top-ḫāna ve ḳūr-ḫānanı köçürüp ol ḥażrat samand davand (15) 'azīmatnı sürüp çāşt çaġı davlat u ıḳbāl bile uzun Samāl mavżı'n ārām-gāh (16)ḳıldı ve andın köçüp kéçrek leşker-i Rustam Bazd bile Baverd töpesiniñ (17) çaşm-ı ıntıẓārıġa tutıyā kün gerdidin roşanlıġ yetkürdi belki nuzūl-ı fayżıdın gülşenlıġ [188b] (1) yetkürdi. Çun tañlası - kim şanba küni érdi - ol töpedin ızdıḥām-ı tamām bile ḳadam-farsāy (2) nahżat bolup Sepedli menzildin mustaḳarr-ı alvıya-ı çarḫ-farsā u mesken-i kevkebe-i maḥşar-ġavġa ḳılıp teşrīf (3) ḥuẓūrı bile ıram-āsā fayż-güster ü nazāhat-parvar ḳıldı. Ve yek-şanba küni dağı ol (4) menzildin köçmey masnad-nışīn-ı'ışrat bolup rikāb-ı humāyūnıdağı umarā-yı'ızām ve küberā-yi (5) ẕu'l-ıḥtırām ve camī' sıpāh-dār u ekābır-ı leşker-i bī-şumār bār-gāh-ı cahān-panāh fażāsıġa ündep (6) sūr-ı faḫīm ve caşn-ı 'aẓīm murattab ḳıldurup ṭa'ām-ı gūn-ā-gūn u şarāb-ı lazzat-āmūn ḫalḳ aldıġa (7) ḥaddın afzūn çékdürdi kim ta'rīfıdın 'aḳl ḥayrān, ve til güng-zabān durur. (8) Çun ekl ü şurbdın kām, ve

yémek içmek rusūm-ı ıtmāmġa yétgendin soñ barçaġa (9) ḫılā'-ı kim-ḫā u albısa-ı ḳıymat-bahā kéydürüp sar-afrāz-ı ın'ām u sar-ḫūş-ı bāda-ı kām ḳıldı. (10) Ve tañlası dū-şanba küni kim Buḫārā nav-rūzınıñ avvalı ve muvāfıḳ tavuḳ yılı érdi. Ol (11) ḥażrat toy adāsıdın soñ Sepedli mavżı'ıdın dabdaba-ı tamām u 'asākir-i ḳıyāmat- (12) ızdıḥām bile köçüp yegren-i 'azīmatnı sur'at-ı bī-kerān bile germ-cavalān ḳılıp Intıẓār (13) Töpesi atlıġ menzilni ḳadam-ı sa'ādat-tav'āmı vuṣūlıdın felek-āṣār u cannat-numūdār ḳıldı. Ve se-şanba küni (14) andın köçüp Ḫasr-Cıhāz atlıġ yérni davlat nuzūlıdın sar-afrāz ḳıldı. Hem'ol (15) mavżı'da Ersarı Teñri Berdi İşték Aḳa başı - kim Buḫārānıñ nāmdār ser-kerdeleridin (16) érdi - amīrdın rancīda-ı ḫāṭır bolup oġlan uşaḳ asbāb u yarāḳın Marv ülkeside (17) ḳoyup bir Ḳara Baş Tuġ ve iki oġlı bile āstān-boslıḳı şarafıġa yétip navāzışāt-ı [189a] (1) pād-şāhāna u malāṭıfāt-ı bī-kerāne bile arcmand u bahramand boldı. Ve Āstāna Ḳulı (2) Bég atlıġ oğlın āstāna-ı sıpıhr āşıyāna ḳulluġıda koyup özi ruḥṣat alıp Marv (3) vılāyatıġa mu'āvadat körgüzdi. Çahār-şanba küni ol ḥażrat meẓkūr mekāndın 'ınān-tāb (4)bolup, Yeti Çéke atlıġ ḳum puştasın muḫayyam-ı ḫıyām-ı farāġat u mavżı'-ı bār-gāh-ı ıstırāḥat (5) ḳılıp nuzūl étti. Ve penc-şanba aḳşamı - kim Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm şavrınıñ avvalı érdi - (6) nısfu'l-laylda atlanıp şab-gīr bile ḳaṭ'-ı masāfat étip bir menzilge tüşüp (7) biraz furṣat ārām-güzīn bolġandın soñ ol menzildin yana rāyat-afrāz ḥareket (8) bolup Orta Ḳaḳdın yarım farsaḫ ilgeri ötüp kéçrek bir yérge vārıd bolup (9) sıpāh-ı ancum-şumārġa ḳarār-gāh ḳıldı. Ve cum'a kéçesi dağı hem'ol yérdin köçüp şab-gīr bile (10) 'azīmat körgüzüp çaşt-gāhda manārlıġa yétip mu'asker ḳıldı. Ve bir sā'at anda ıstırāḥat (11) ḳılıp yana ḳadam-farsāy nahżat bolup 'aṣr vaḳtıda Çırla Ḳuduḳnıñ ḥavālīsıdın (12) maḳarr-ı kevkebe-i vālā u mesken-i alvıya-ı ġarābat ınşā ḳılıp ḳadam-ı sa'ādat-tav'ām fayż-rīzligidin (13) ol aṭrāfnı reşk-i bostān-ı ıram ḳıldı. Şanba küni hem ol mekānda (14) faraḥ-nışānda mutavaḳḳıf bolup maḥfil-ārā-yı naşāṭ u ḳadaḥ-payma-yı ımbışāt boldı. Tañlası (15) yek-şanba küni ol ḳudūḳ başıdın köçüp mevkib-i humāyūn bile Ḥışārlı atlıġ menzil- (16) din ötüp bir yérge nuzūl étti. Dū-şanba aḳşamı ol yérdin atlanıp şab-gīr bile (17) yol yürüp çāşt-gāh çağı Bābā-Ḫān Oyuḳıdın ötüp tüşti. Yana ol yérdin [189b] (1) ıstı'cāl-ı tamām bile ırtıḥāl körgüzüp namāz- şām vaḳtıda Keñ Kedükge tüşüp se-şanba (2) kéçesi andın köçüp żaḥā hengāmıda Yeke-Süzen atlıġ mavżı'nı ārām-gāh ḳıldı. Ve andın (3) rükūb ḳılıp sur'at-ı tamām yol ayrıtıdın ötüp bir yérni mustaḳarr-ı a'lām-ı nuṣrat- (4) farcām ḳıldı. Çahār-şanba aḳşamı dağı şab-gīr ḳılıp çāşt çağı Sağça Ḳuduḳıġa (5) vārıd bolup az muddat ārām ḳılıp yana 'azīmat-numā bolup namāz-ı şām vaḳtı Késekli (6) menzilige tüşti ve penc-şanba kéçesi ḫuftan namāzı adāsıdın soñ samand-ı barḳ-pā u raḫş-ı bādıya- (7) paymāġa

rükūb ḳılıp şab-gīr bile Darvāza Ḳırı atlıġ marḥalanı seḥer vaḳtı mavżı'-ı bār-gāh u maḳarr-ı sıpāh (8) ḳılıp nuzūl ıclālı bile felek-mışāl ḳıldı. Ve tañlası - kim māh-ı meẕkūrnıñ yigirme üçlenci (9) küni penc-şanba ṣabāḥı érdi - Darvāza Ḳırıdın sıpāh-ı bī-andāza bile dāru's-salṭana-ı (10) ṣavbıġa 'āzım u 'azīmat rusūmıda sur'at-ı tamām bile cāzım boldı ve yol aṣnāsıda (11) şeherdin zubda-ı umarā-yı a'ẓam u usva-ı ḥükkām-ı ẕu'l-ıḥtırām ṣāḥıbu'l-cūd ve'l-aşfāḳ (12) Raḥman-Ḳulı Inaḳ navvaru marḳadahu başlıġ 'ālī tabār şah-zāda u felek mıḳdār azādalar ve camī' ulamā (13) u fużalā ve ra'āyā u barāyā ıstıḳbālġa çıḳıp ol ḥażratnıñ mulāḳāt u musāfaḥasıdın (14) bahra-ı tamām ve farruḥ-ı ma-lā-kelām ḥāṣıl ḳılıp navāzış-ı ḫusravānā u marāḥım-ı pād-şāhāna- (15) dın davlat-ı sarmadīġa dāḫıl boldılar. Ve ol ḥażrat ol camā'anıñ ham-damlıġı bile ḫursand (16) u ḫurram Dāru'l-amāra-ı Ḫıvaḳġa kirip ḳudūm-ı şarāfat-luzūmı ve vuṣūlı bile salṭanat taḫtın pāyasın (17) avc tıryāġa ham-sar ḳılıp fayż ḥużūrıdın vılāyat sükkānın barur ḳıldı. Ve asūda ḥallıġ bile [190a] (1) ra'āyā 'adl dādıġa ıştıġāl körgüzdi ve bu sefer nuṣrat-ı aṣar-ayyāmı yüz dağı on bir künġa (2) ımtıdād taptı va'llahu a'lam. Ve ma'lūm bolsun kim ol ḥażrat Göklen ṭavāyıfı - kim (3) Gürgen suyı kenārıdın köçüp Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazm dıyārıġa kéltürmiş érdi. (4) Kühne Ürgenc mużāfātıdın yér bérip ma'vā u sükna şafḳat ḳıldı. Ḥālā ol-ḥażratnıñ (5) kenef-i ḥımāyatı u sāya-ı 'āṭıfatıda ḥużūr-ı tamām bile meẕkūr yurtda şād-kām bolup olturup dururlar.

(6) Ba'ż vāḳı'āt u ḥādıṣāt ẕikri - kim ḥażrat-ı saḥıb-ḳırān-ı ḥavrā'-pāsbān sefer-i (7) meẕkūrdın ḳaytıp kélip dāru's-salṭana-ı taḫtıda ārām u mekān tutġandın soñraḳ ẓuhūr (8) 'ālamıda cılva-ger boldı. Ol cumladın Īrān memalikiniñ pād-şah-ı ḥükümrānī şī'a-ı (9) şanī'at Āgāh Muḥammad Şāhnıñ sıpāh-ı bī-kerān bile Īrān- (10) dın Ḫurāsānġa kélip Ġuryān ḳorġanın alıp Herāt ḳal'asın muḥaṣara (11) ḳılġanı ve bu ḫabar-ı vaḥşat-aṣār dar-gāh-ı 'ālam-panāh mulāzımlarınıñ sam'ıġa yétgeni (12) ve ol ḥażrat küffār mudāfa'asın ẕımma-ı ḥımmatıġa ıltızām étgeni

ḫāma-ı balāġat-āṣār bu yañlıġ (13) vāḳa' nigārlıġ körgüzür kim çun Īrān vılāyatınıñ ḥākimi żalālat-şı'ar kasāfat- (14) āṣār Muḥammad Şāh Ḳaçar ahl-ı ıslām ḳaṣdı üçün camī' Īrān memālikidin sıpāh-ı (15) bī-şumār u leşker-i carrār yıġnap top-ı topḫāna u dast-gāh-ı bī-kerāne bile sene miñ iki yüz éllik (16) üçde Tavuḳ yılı Ḫurāsān ṣavbıġa 'āzım bolup menāzil-i mütekeṣṣire u marāḥıl-ı mutanavvı'a ḳaṭ'ıdın soñ Ḫurāsān (17) vılāyatıġa yétüşüp Ġuryān atlıġ ḳal'a - kim herāt vılāyatınıñ mużāfātıdın durur - Anı [190b] (1) mażīḳ-ı muḥāṣara u tañnāy-ı muḫāṭaraġa tutdı. Ve muḥāṣara ayyāmınıñ muddatı toḳuz künge

yétgendin (2) soñ ol ḳal'anıñ sükkānı - kim ekṣerī ġayrdın ve küffār şamātat-āyīn érdiler - (3) maḥṣūrlıġ ṣu'ūbatı ve maḥbūslıġ balıyyatıġa ṭāḳat ḳıla almay sīna-ı pür-kīneleri zaḫm-ı (4) ḫūrda vahm u hırās bolup Şīr Muḥammad Ḫan Afġān - kim ḳal'a-ı meẓkūrnıñ ḥākim-i ḥükümrānı érdi - (5) anıñ ıṭā'at ve farmān-bar-dārlıġı ḫaṭṭīdın baş çékip 'ınād u tamarrud āġaz (6) ḳılıp nā-cinslik cıhatıdın anı tutup Ḳızıl-baş ḳolıġa muḳayyad u maġlūl (7) çıḳarıp bérdiler ve felek-i ṣu'bada-bāzlıġı ve cahān-ı nā-sāzlıġıdın ba'żı musulmānlar (8) - kim ol ḳal'a içre küffār ahlınıñ nadīmı şarī'at-ı ġarrā cāddasınıñ mustaḳīmı érdiler - (9) köñülleriġa bu nav' ḥādıṣāt aṣaratıdın vahm u ḫavf ıstılā tapıp nā-'ılāc (10) ẓāhır yüzidin ba'żı kerhen ve ba'żı ṭav'an ol şanā'at u ḫabāṣat ahlınıñ mutāba'at (11) u mubāya'atġa bél baġlap dururlar özlerin alar ḳulluḳıġa çaġlap dururlar. Çun Muḥammad āh (12) Ġuryān ḳorġanın musahhar ḳılıp barça kām u murādın muyassar taptı. Ġurūr u tekebüri mużā'ıf u mutazāyıd (13) bolup Herāt üstige 'azīmat étmekni cazm ḳıldı ve özidin ilgeri Allāh Yār (14) Ḫan Aṣaf - kim öziniñ ṭaġası ve hem vazīrı érdi - anı taḫmīnan on miñ (15) nefer sıpāh-ı calādat-şı'ār u leşker-i kine-güzar bile ṭāyıfa-ı Aymaḳ u Hazāra çapavulı (16) ve Maymana ḳal'ası élātınıñ taṭāvulıġa buyurdı ve özi dağı anıñ ızıdın cunūd-ı nā-ma'dūd (17) u 'asākir-i nā-maḥdūdġa özge yañlıġ nıẓām bérip ızdiḥām-ı tamām u kevkebe-i ma-lā-kelām bile Herāt ḥışārı **[191a]** (1) sarı - kim ba-ġāyat ḥaşīn u zıyāda mıtīn érdi - anıñ taḫrīb u ta'dīmın żamīr-ı şaḳāvat- (2) taḫmīrıġa taşmīm bérip tavaccuh merkebin sürdi ve néççe kün ḳadam-ı sur'at bile ḳaṭı' masāfat (3) ḳılıp meẓkūr ḳal'anıñ aṭrāfıġa ḥalḳa-vār u perkār-ı kirdār ıḥāṭa ḳılıp tüştü. Ve iki (4) ṭaraf leşkeriniñ ġulġula u 'alālāsı felek ayvānı fażāsıġa yétüşdi. Afāġına (5) ṭāyıfası - kim razm maydānın bazm-ı ayvānıġa tarcīḥ, ve ġanīm ḳānın na'īm gülistānıdın (6) tavcīh ḳılur érdiler - her kün muḥāraba maydānıġa şīr-ı darān u hızabr-ı ġarrān yañlıġ (7) ḥamalāt-ı muta'āḳıb bile at salıp küffār-ı [14]bad-kirdār parvīn-dék hay'at ıctımā'ın nabātu'n-na'ş (8) miṣillik parīşān u mutafarrıḳ ḳılıp ġanāyım-ı fırāvānġa mutaṣarraf bolup ḳaytur érdiler. (9) Ve iki ṭarafdın dağı top-ı ra'd-āşūb u şamḫāl-ı balā-tımṣāl muta'āḳıb u mutavālī atılıp yér (10) erkānıġa zılzıla u felek ayvānıġa ġulġula saldı. Ve her kün gulūla-ı ātaşīn żurūbı her ṭarafdın néççe (11) kişiniñ başın belki cānın aldı.

Maṣnavī

Bolup muşta'ıl ḥarb u farḥāş otı
Ki dozaḫ- (12) nıñ andaḳ émes fāş otı

---

[14] Metinde (ﺑﺪ) yed şeklindedir.

Ol otġa ulus cānı boldı otun
Badanlar köyüp (13) kökge çıḳtı tütün
Ḳızıp öyle hengāme-i kārzār
Ki ḳıldı ḳıyāmat künin aşkār
(14) Néççe kün uruş böyle boldı ʿayān
Néçe kün töküldi ara yérde ḳan
Ne bir yanġa (15) boldı ẓafardın eṣer
Ne bir sarı boldı ḫaṭr-ı cılva-ger
Uzalıp uruşġa basī ımtıdād
(16) Yüzin açmadı bir ṭerefge murād

Çun muḥāṣara hengāmı uzaḳġa çékti. Ve muḥāraba ayyāmı ḥadd (17) ıʿtıdālıdın ötdi. Ḳalʿa içideki maḥṣūrlar - kim savaş amrıda saʿy-ı meşkūr

[191b] (1) ve muḳātala-ı nā-maḳdūr ẓuhūrġa yétkürmiş érdiler - bara bara ḳuvvat u curʿatları żaʿf (2) u nā-tuvānlıḳġa mubaddal bola başladı ammā ol ḥāl aṣnāsıda Marv vılāyatınıñ vālī (3) ve ḥākim-i ʿālī-cāh rafīʿ-cāy-gāh mucaddat-maʾāb faḫāmat-ıntısāb ṣadaḳat-numāy Nıyāz Muḥammad Bay (4) bu ḫabar-ı vaḥşat-aṣarnı Çīt Ḳıraḳ ve Uzun Ḳulaḳdın éşitip taḥḳīḳın bilmek üçün (5) Sarīḳ ulusıdın, ıḫlāṣ-şıʿār aḳa Nıyāz sar-dārnı Herāt ḥakimi Şāh Kamrān (6) ḳaşıġa yiberdi. Ve sar-dār-ı ḫıẓmat-şıʿār Bay-ı ṣadāḳat-dışārnıñ amrı bile yaydın (7) çıḳġan oḳ-dék şıtāb bile ṭayy-ı marāḥıl ḳılıp az furṣatda menzil-i maḳṣadġa (8) vāṣıl yaʿnī Şāh Kamrān körnüşıġa dāḫıl boldı. Ve bolġan vāḳıʿāt u ḥādıṣatnı (9) ve Ḳaçar çérigidin ḳalʿa ahlıġa yétgen barça āzār u taʿadıyatnı öz közi bile körüp (10) barça aḥvāl keyfīyyetin maʿlūm u maḳhūm ḳılıp murācaʿat ḳılurġa muḳtaża boldı. Şāh Kamrān (11) ıẓhār-ı żaʿf u nā-tuvānlıḳ ḳılıp ıstımdād u ıstıcāşa körgüzüp bir ʿarīża-dāşt bitip meẓkūr (12) ḳāṣıdnıñ ḳolıġa tapşurup durur kim dar-gāh-ı cahān-panāh mulāzımlarınıñ (13) naẓar-ı anvārlarıġa yétkürgey. Çun ḳāṣıd Şāh Kamrān ḳaşıdın çıḳıp şarşar yañlıġ (14) ḳaṭʿ-ı şaḥārī u bavādī ḳılıp ʿīd-ı fiṭr kéçesi penc-şanba aḳşamı érdi. Dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫīvaḳga (15) dāḫıl ve āstān-ı ve'lā-şān turāb-boslıḳıġa vaṣıl bolup Şāh Kamrānnıñ yibergen (16) ʿarīżasın dar-gāh-ı mulāzımlarıġa tapşurup barça körgen ve éşitken vaḳāyıʿ-ı keşīru'l- (17) badāyıʿnı bir bir bī-kem u zıyād taḳrīr ḳıldı. Çun bu vāḳıʿa aḫbārı musāmıʿ-ı cāh u calālġa masmūʿ [192a] (1) boldı. Ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr avvaldın ḫod ġazāt ırādası ṣavābınıñ ṭālıbı ve küffār uruşı (2) maʿrakesiniñ rāġıbı érdi. Bu ḥādıṣa vuḳūʿıdın ba-ġāyat-ı faraḥ-āṣār u sabuk-bār bolup (3) tiledi kim ol-ḥażrat öz nefer nafsı bile leşker çékip barıp Ḳızıl-baş-ı bad-maʿāş çérigige (4)

rastā-ḫez salġay ve ġazv u cahād ṣavābı ḥuṣūlıdın bahra-ı tamām alġay. Bu yanlıġ güft-gū (5) aṣnāsı ve mundaḳ taraddud u cust-cū arasıda vazīr-ı ḥikmet-ma'āb dānış-ı iktisāb ṣadāḳat- (6) eṣer Muḥammad Yūsuf Mehter revḥu'llahu rūḥıhġa - kim muḳarrab-ı ḫalvat-gāh-ı sulṭānī ve maḥram-ı asrār nıhānī (7) érdi - ol-ḥażratnıñ maḥfil-ı davlat nāzılıda ta'ẓīm ḳavā'ıdın ve tapuḳ marāsımın taḳdīmıġa (8) yétkürüp bu nav' 'arż u ıltımās ḳıldı kim Ḳızıl-baş-ı tīrama'āṣnıñ savaş (9) u talāşı üçün ḥażrat-ı ḫılāfat-martabatnıñ taṣdī' çékip rükūb ḳılmaḳı ve camī' (10) leşker-i ḳıyāmat-aṣārnıñ daryā-yı mutalāṭım baḥr-ı mutarākim-dék ḳozġalmakı dar-kār u żarūrat- (11) āṣār érmestur. Eger bu ḳarı ḳulġa marḥamat körgüzüp ıcāzat bérilse ḳarılıġ hengāmı (12) ve 'umrım aḫīrı ayyāmıda ḥażrat ıltıfātıdın 'arṣa-ı ġazātġa at sürüp cahd-ı tamām bile (13) küffār leşkerin batlıġ sar-ḥadıġa yétkürey. Ve calādat ḳılıçı ṣa'ṣa'asıdın Ḳızıl-baş- (14) nıñ ḫırman-ı ṣabātıġa balā barḳın uray.

Maṣnavī

Ġanīm érse ger küfr éli bāk émes
Anıñ (15) daf'ıġa bir ḳuluñ kol barsa bes
Şah er her ṭaraf 'azm ḳılsa 'ayān
Tüşer 'ālam ahlı ara (16) ḳozġalan
Kaçan kim ẓuhūr éylese aftāb
Tüşer ẕerre ḫaylı ara ıżṭırāb
Güẕer-ṣarṣar er her ṭerefge (17) salur
Hem'ol sarı ḫāşāk hem ḳozġalur
Barıp ḫaşm élin eylemek ḳatlı'ām
Bu taṣdī'ġa arz émes vassalam

[192b] (1) Bes arbāb-ı dānış u aṣḥāb-ı bīnışnıñ alıda ūlā u ansab ol-durur kim bu kemīne (2) ḫiẕmetkār ve dīrīna cān-sıpārnı muḳaddamatu'l-cayş ṭarīḳasıda ma'mūr, ve bu amr davlatı bile masrūr (3) ḳılsañız tā kim avvalraḳ barıp duşman aḥvālī avżā'ıdın ıṭṭılā' tapsam eger Ḥażrat-ı Sulaymān- (4) şevket mulāzımlarınıñ taṣdī' çékmegi żarūrī bolsa 'arīża-dāşt paygāmı bile ı'lām ḳılsam, ve eger (5) kevkebe-i vālānıñ ol ṭerefge 'azīmat u murūrı lāzım u [15]mutaḥattım bolmasa özüm ḫıẕmetkārlıġ ve cān-sıpārlıġ (6) marāsımın taḳdīmġa yétkürüp 'alā-ḳadr-ḥāl ceng u cıdāl āhengin tüzey. Ve küffār-ı şarārat- (7) mālnıñ ı'dām u ıstīṣālıġa kemā-yenbāġī ıctihād u ışṭıġāl körgüzey. Inşā-Allāhu ta'ālā (8) Ḥaḳ bāṭılġa ġālıb, ve

[15] İkinci t ط olmalı.Dizinde mutaḥaṭṭım şeklinde alınmıştır.

Teñri nuṣratı ahl-ı dīnġa vācıb durur. Çun vazīr-ı kiyāset-paẕīrniñ (9) kelām-ı ḥikmet-nıẓāmı ḥükemā' rāyıġa muvāfıḳ, ve 'uḳalā fikriġa muṭābıḳ érdi. Ol ḥażratnıñ (10) żamīr-ı ḥikmet-ma'āb u ḫāṭır-ı farāsat-ıntısābıġa dağı maḳbūl u mustaḥsan tüşüp ḳılġan (11) ıltımās u ıltıcāsın mabẕūl u ma'ḳūl tutup ġazāt ruḫṣatı bile sar-afrāz, ve cıhād (12) ıcāzatı bile erkān-ı davlat, ve a'yān-ı ḥażratdın mustaṯnā u mumtāz ḳıldı.

(13) Nıẓāmu'l-mülk ve'd-dīn cāmī ahlu'l-ḥaḳ ve'l-yaḳīn vazīr-ı Āṣaf-sıyar Muḥammad Yūsuf Mehter navvaru marḳadah- (14) nıñ ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān cannat-nışānnıñ ıcāzatı bile küffār ġāzātıġa 'azīmat étgeni ve sıpāh-ı (15) carrār bile Marv vılāyatıġa yétgeni

Çun ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh, dustūr-ı ṣadāḳat-eṣer (16) Muḥammad Yūsuf Mehter Saḳya'llāhu sırāhn ḳılġan ıltımāsın ḳabūl ḳılıp ġazāt ırādasıġa (17) ruḫṣat bérdi. Öz mulāzamatı dağı ser-hengni medār, ve sıpahdār-ı şacā'at-şı'ārlardın [193a] (1) mubārazat-ı āsmānınıñ duruḫşanda kevkebi, ve calādat haylınıñ mustaṯnā u muntaḫabı Gökleniyye ṭavāyıfı- (2) nıñ sar-'askeri Ḫuda-yār Biy, ve Yomutıyya çériginiñ ser-kerdesi Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı, ve Yemreliyye (3) afvācınıñ sar-ḫaylı Beki Yüz-başı, ve vazīr-ı muşāru'n-ılayhnıñ bırādar-ı 'aynı 'ıḫlāṣ'Vays Nıyāz Bay, (4) ve yana Özbekiyye ṭavāyıfınıñ bir néççe sıpahdār, ve yüz-başıları - kim her biri ceng u cıdāl (5) ma'rekesiniñ Rustam-ı şacā'at-güsteri, ve ḥarb u ḳıtāl 'arṣasınıñ żayġam-ı zūr-varı (6) érdi - Özlerige ta'alluḳ tapġan sıpāh-ı bī-şumār u leşker-i nuṣrat-madār bile vazīr-ı şāyıb-tadbīrniñ (7) rafāḳatıġa ta'yīn ve barça işde anıñ buyrugı ıṭā'atın te'kīd ü talḳīn ḳıldı. Ve yana bir néççe (8) top-ı duşman-kūb bile ḳādır-andāz u ātaş-bāz topçılar - kim top-ı parānlıġ rasmıda felek-i (9) ḥışn-ı ḥaşīnıġa vīrānlıġ yétkürür érdiler - anıñ ḫıẕmatıġa ta'yīn étti. Ve yana her né ġazāt u cıhād (10) asbāb u adavātı dar-kār bolsa marḥamat u ıltıfāt körgüzdi. Çun dustūr-ı maẕkūr (11) ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūrnıñ kerem vufūrıdın köñli kāmın muhayyā u āmāda taptı. وجاهدوا(12)[16] باموالكم وانفكم فربيل الله ذالک خير لكم ان كنتم تعلمون kerīmesiniñ faḥvāsı bile (13) Teñri ta'ālā rıżāsı üçün ġazāt ırādatı u cıhād 'azīmatı ve köşişide barça mālın īṣār, (14) ve naḳd-ı cānın nıṣār ḳılıp asbāb-ı sefer tahıyyāsıdın soñ hem'ol yıl ya'nī sene miñ iki yüz éllik (15) üç tavuḳ yılı Ẕu'l-ḳa'da ayınıñ on yétilenci küni - kim şanba érdi - hamrāhlıġıġa ta'yīn (16) tapġan ser-kerdeler bile rükūb ḳılıp maḳṣad ṭarafıġa 'āzım boldı. Ve ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr dağı (17) kemāl-i marḥamat u ġāyat-ı şafḳatdın żımnen muşāya'at u ẓāhıran şikār ṭarīḳası bile

---

[16] Tevbe suresi 41 ayet . Manası: Allah yolunda mallarınız ve canlarınızla cıhad edin bilirseniz bu sizin için daha hayrılıdır.

maẕkūr [193b] (1) aynıñ yigirmeside çahār-şanba küni samand-ı marġūb-davlatġa rükūb ḳılıp tā Ḫan (2) ḳuduḳıġa barġunça şikār-andāzlıġ yosunı bile ʿazīmat-numā boldı. Ve ol ḳuduḳ aṭrāfıda iki üç (3) kün ṣayd-andāzlıġ amrıġa ḳıyām körgüzüp Hūt avāyılıda meẕkūr aynıñ yigirme béşide (4) dū-şanba küni vazīr-ı bī-naẓīrge ıltıfāt-ı nā-maʿdūd bile padrūd körgüzüp maẕkūr bolġan (5) ḳuduḳ başıdın ḳaytıp kélip salṭanat taḫtıda ārām-güzīn boldı. Çun dustūr-ı muʿaẓẓam ol-ḥażrat (6) mulāzımlarıġa vadāʿ ḳılġandın soñ leşker-i nuṣrat-eşerni san körüp meẕkūr ḳuduḳ (7) aṭrāfıdın mazbūr kün, çāşt çāġı köçüp cādda-paymā-yı ʿazīmat boldı. Ve hem'ol aḳşam (8) dağı şab-gīr bile ḳaṭʿ-ı manāzıl ḳılıp ṣubḥ vaḳtıda Şor ḳuduḳ aṭrāfıġa vārıd bolup nuzūl (9) ḳıldı. Ve sıpāh ahlıdın uluġ ve kiçig maṭhara u mişiklerige su alıp, mavāşī (10) u davātların suġarıp, sīr-āb u şād-āb ḳılġandın soñ, surʿat buḫtīsıġa nahżat (11) maḥmılın yüklep maḳṣūd cānıbıġa ravān, ve bihbūd cāddasıġa şıtābān boldı. Ve üç (12) kéçe ve kündüz şab-gīr bile yol yürüp Yazı atlıġ ḳuduḳ başıġa yétip ıstırāḥat (13) körgüzdi. Ve hem'ol ḳuduḳ başıdın ʿalam-ı nuṣrat-parçamnı cılva-ger, ve rāyat-ı ẓafar-āyatnı (14) ḥareket-güster ḳılıp üç kéçe u kündüz şab-gīr bile ḳaṭʿ-ı masāfat étip Çaşma atlıġ ḳuduḳ (15) ḥavālīsı - kim ba-gāyat ḫūş-āb u havā, ve ṭarab-fazā durur - ʿAsākir-i manṣūraġa muʿasker, ve leşker-i (16) mavfūraġa mustaḳar ḳıldı. Ve ol çaşmanıñ aṭrāf u ḥavālīsıda yavuḳraḳ (17) olturġan él ü aḥşāmġa leşker-i maḥşar-ızdıḥāmnıñ hem'ol mavżıʿġa vārıd bolġanın [194a] (1) ıʿlām ḳılmaḳ üçün barça top-ı raʿd-āşūbnı birdin atdurup ṣadā-yı (2) sahīmın cahān ahlı sāmıʿasıġa yétkürdi. Çun Ata ḫalḳı - kim ol navāḥīda mutavaṭṭın (3) u mütemekkin érdiler - top ṣadāsı ġurrīnıdın ḫabardār bolup Allāh Nur sar-dār başlıġ ol (4) ṭāyıfanıñ ekābır-ı nam-dār u sıpāh-ı ḫıẓmat-güzārları tansuḳ u hadya armaġān u tuḥfaları (5) bile ıstıḳbālġa çıḳıp vazīr-ı saʿādat-maʾāl başlıġ barça ser-kerde ü sıpah-dārlar mulāḳātıdın (6) faraḥ u surūr-ı bī-ġāyatġa vāṣıl, ve bu davlat vuṣūlıdın barça kām u maḳṣūdın (7) ḥāṣıl ḳıldılar. Çun Mehter Āṣaf-ı siyer Çaşma mavżıʿıdın ḥareket-güster bolup sıpāh-ı (8) nuṣrat-sikāl bile yol yürümekde ıstıʿcāl körgüzüp ḳuyaş ġurūbı hangāmıda (9) yana çaşma başıġa barıp ārām tutdı. Tañlası āftāb ṭulūʿıdın soñ (10) andın köçüp Porsı Köl atlıġ menzilge nuzūl ḳıldı. Ve hem'ol yérde vazīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr- (11) nıñ bırādar-ı bī-naẓīrı calādat-numāy u mucaddat-afzāy Nıyāz Muḥammad Bay - kim ḥażrat-ı sulṭān (12) fırdavs-mekānnıñ alṭāf-ı fırāvānı bile Marv vılāyatınıñ vālī ḥükümrānı (13) érdi - uḫūvat martabasıġa lāyıḳ tansuḳāt-ı bī-nihāyat u sursat-ı bılā-ġāyat bile (14) yibermiş érdi yétüşti. Ve vazīr-ı ḫucasta-ṣıfāt kélgen savġat u sursatnı (15) barça ser-kerde ü sıpah-dārlarġa ʿalā-ḳadrı marātıbıhım taḳsīm ḳılıp bérdi. Ve tañlası hem'ol (16) cāydın ḳadam-farsā-yı ʿazīmat bolup Kümüş Töpe atlıġ mavżıʿ-ı dil-güşāyġa (17) yétip maclıs-ārā-yı

farāġat u ḳadah-paymā-yı ıstırāḥat boldı. Ve ér tañ ṣabāḥı - kim [194b] (1) ḳuyaş-ı altunı maşrıḳ töpesidin duruḫşānlıġ bile çıḳıp ṣu'ā'ī ḳırāżasın cahān- (2) faża'sıġa saçtı - vazīr-ı bayżā-żamīr dağı Kümüş Töpe atlıġ mavżı'ıdın köçüp ve kéçesi bile (3) şab-gīr étip ḳuṭb-ı āsmān-ı hıdāyat merkez-i dāyıra-ı ḥaḳīḳat taḳvā u pārsā ahlıġa (4) tāc tārek 'Abdullah Ibn Mübārek ḳuddısu'llahu sirrahunıñ ḳadam-gāh-ı şarāfat-iktināh u maḳbara-ı (5) sa'ādat-ıntıbāhınıñ ṭavāfıġa muşarraf bolup arvāḥ-ı ṭayyıbalarıdın ıstımdād-ı hımmat ḳıldı. (6) Ve hem'ol maḳām-ı futūḥāt-ancām u maḥall-ı fuyūżāt-ıltızāmda amārat-panāh ḥükūmet-dast-gāh (7) zubda-ı ahl-ı rāy Nıyāz Muḥammad Bay başlıġ Marv yurtınıñ ekābır u a'āẓımı, ve Muḥammad Amīn Béġ (8) başlıġ Yoloten memleketiniñ a'ālī u ekārımı ḫurram u ḫūş-ḥāllıḳ bile ıstıḳbālġa çıḳıp (9) birev birevniñ mulāḳāt-ı farḥat-'alāmātıdın ınbısāṭ-ı tamām ḥāṣıl ḳılıp musāfaḥa u mu'ānaḳa (10) rasmīn cārī étmek bile naşāṭ-ı mā-lā-kelām davlatıġa muşarraf bolup dururlar. Ve hem'ol menzil-i (11) mübārekdin 'asākir-i ẓafar-ma'āsır u a'lām-ı maymanat-muẓāhırnı hareketge kirgüzüp sur'at-ı (12) tamām bile nahżat āhengin tüzüp Gülfer atlıġ registānni menzil-gāh-ı sıpāh-ı (13) nuṣrat-nışān ḳıldı. Ve andın köçüp Ẕu'l-ḥıcca ayınıñ on üçide cum'a küni (14) Marv vılāyatınıñ mużāfātıġa dāḫıl bolup barça manāzılnıñ afżalı Band-ı cān 'Alī (15) atlıġ mavżı'nı mu'asker-i 'asākir-i manṣūr u maḳarr-ı sıpāh-ı ġayr-ı maḥṣūr ḳılıp farāġat-nışīn (16) u ārām-güzīn boldı. Tañlası - kim ḳażā farrāşı ṣubḥnıñ sımīn sufrasın yayıp (17) ḳuyaşnıñ zarrīn külācıdın 'ālam ahlın bahramand u sīr-çaşm ḳıldı. Samāḥat- [195a] (1) numāy saḫāvat-ārāy Nıyāz Muḥammad Bay ḫuṣūṣan vazīr-ı Aflāṭūn-tadbīr başlıġ barça ser-heng (2) ü sıpah-dārlarnı, ve 'umūman camī' leşkeriyyeni özinin havlī dil-güşā u mekān-ı ḫūş (3) ṣafāsıġa ündep caşnī murattab ḳıldurdı kim cahān közinin aṭ'ıma-ı mutanavvı'asıġa (4) ḥayrān, ve żıyāfātī tartıp bérdürdi kim anıñ aşrıba-ı mütekeşşiresıġa felek-Zālı (5) yüz miñ bile nigerān boldı.

Maşnavī

Murattab eyledi 'ālī żıyāfat
Tutup maclıs için (6) alvān-ı nı'mat
Eger tavṣīfīnıñ yazsa biriniñ
Tamām olmas ḳalam-zan bolsa yüz miñ
(7) Hem'ol caşn içre barça ḫāṣ ile 'ām
Ḥadd u ġāyatdın artuḳ aldılar kām

Çun (8) ol żıyāfat-ı ʿālī u maclıs-ı mutaʿālī içre mıhmānlar meʾkūlāt-ı fırāvān u maşrūbāt-ı (9) bī-pāyānnıñ ekl ü şurbıdın kām alġandın soñ, ser-keş atlar minip, ve zer-keş (10) malbūsātlar kéyip dustūr-ı aʿẓam başlıġ sıpah-dār-ı mükerremler mıhmān-sarādın ʿızzat-ı tamām bile muʿāvadat (11) ḳılıp farḥat-ı lā-kelām bile ḫūş u ḫurram ḳoşlarıġa kélip ārām-güzīn u farāġat-nışīn boldılar. (12) Ve hemʾol menzil-i ʿışrat-nışānda on kün tavaḳḳuf vāḳıʿ boldı. Ve ol tavāḳḳuf mūcıbı (13) u taʿallul sababı ol érdi kim ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr Ṭajan navāḥīsıda (14) olturġan, Teke nökerıġa yarlıġ u manşūr yiberip maʾmūr ḳılıp érdi kim ıttıfāḳ bile (15) dustūr-ı mükerrem mulāzamatıġa barıp Ḳaçar-ı żalālat-şıʿār uruşıda ımdād u muʿāvanat (16) körgüzgeyler. Ve ol camāʿa yétüşsün dép ayyām-ı tavaḳḳuf on künge muncar boldı. On kündin soñ (17) vazīr-ı roşān-żamīr Marv ulusınıñ ekābırıdın ḥaḳīḳat-āgāh taḳvā-dast-gāh rıyāżat-vaẓīfa [195b] (1) ʿAbduʾr-raḥmān Ḫalīfa, ve Raḥmān Parvānçı, ve Maḥmūd Toḳsaba başlıġ camīʿ nökeriyyesin özige hamrāh (2) ḳılıp Band-ı Cān ʿAlīdın köçüp sıpāh-ı bī-kerān u leşker-i maḥşar-nışān bile küffār muḥārabası (3) üçün Herāt sarı nahżat körgüzüp durur. Ve bir néçe farsaḫ-ı masāfat ḳaṭʿ étgendin soñ, (4) maʿrıfat-ı gevheriniñ ʿummānı ḥażrat-ı şayḫ Aḥmad Ṭalḳanınıñ mazār-ı fāyıżuʾn-anvārı (5) zıyāratıġa muşarraf bolup ol ḥavālīġa mevkib-i humāyūn u leşker-i ḳıyāmat-numūn nuzūl (6) ḳılıp temekkün körgüzüp durur.

Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı ve Vays Nıyāz Baynıñ Allāh Yār (7) Ḫan Āṣaf çérigi ḳaṣdıġa ʿazīmat körgüzgeni ve Allāh Yār Ḫan başlıġ küffār leşkeri (8) surʿat ḳanunı bile sarafrāz āhengin tüzgeni. Ve Islām leşkeri küfr çérigi ʿaḳabıdın (9) yétip şīrāna ḥamlalar bile şikest bérgeni. Ve āb-rūy-ı tamām bile murācaʿat ḳılıp muʿasker-i davlat eṣerge kélgenleri

(10) Bu vaḳaʿ tafṣīlı ol durur kim çun Allāh Yār Ḫan Āṣaf - kim Muḥammad Şāh Ḳaçarnıñ (11) ṭaġası, ve vazīrı érdi - anı küffār ahlıdın leşker-i bī-şumār bile Maymana vılāyatı, ve özge ḳalʿalar- (12) nıñ nahb u ġāratıġa yibermiş érdi. Andaḳ kim yuḳarıda güẕāriş tapıp érdi. (13) Ol meẕkūr bolġan ḳalʿanıñ aṭrāfıda érgende anıñ cāsūs u munhīları ḫabar yétkürdiler (14) kim Ḫ(v)ārızm şāhnıñ vazīr-ı Ḫ(v)ārızmdın leşker-i fırāvān u sıpāh-ı bī-kerān bile (15) şīʿa ḳaṣdı üçün kélip Marvġa daḫıl boldı. Téz durur kim Muḥammad Şāhnıñ muʿaskarıġa balā-yı (16) nā-gehān-dék ḳoyulup vāḳaʿı ʿaẓīm u ḥādıṣa-ı sahīm paydā bolġusı-durur. Allāh Yār Ḫannıñ bu ḫabar (17) u haşt-nışānnı éşitgeç żamīr-ı kesāfet-taḫmīrıġa ḫavf u hırās mustavlī bolup Maymana ḥākimi Mıżrāb Ḫan bile [196a] (1) muṣālaḥa ḳılıp ḳaytıp on miñ sar-bāz bile Sar Çaşma atlıġ mavżıʿġa tüşdi. Ve vazīr-ı saʿādat- (2) eṣer Muḥammad

yūsuf Mehter Allāh Yār Ḫannıñ meẕkūr Sar Çaşma başığa kélip tüşkenin (3) éşitti. Fi'l-ḥāl şīr-ı cıdāl ser-kerdelerdin Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı, ve Vays Nıyāz (4) Baynı leşker-i bī-şumār u sıpāh-ı kīne-güzār bile anıñ üstige buyurdı. Ve alar (5) vazīr-ı ṣāyıb-ı tadbīrnıñ farmānı bile meẕkūr Sar Çaşma yolığa ṣarṣar-mıṣāl sur'at u ıstı'cāl (6) merkebin sürdiler. Ve Allāh Yār Ḫan Āṣafnıñ ḳaravulları leşker-i şacā'at- (7) eṣerniñ alar ḳaṣdığa 'azīmat-güster bolġanın añlap ıẕṭırāb-ı tamām bile ḫabar bérdiler. (8) Ve bu ḫabarnı éşitgeç Allāh Yār Ḫan küffār-ı vaḥşat-nışān bile كانهم حمر مستنفرة فرت من قسورہ[17] (9) ıstı'cāl-ı tamām u sur'at-ı lā-kelām bile fırār-ı ıḫtıyār ḳılıp bir dar-band (10) içige kirip ḫāyıf u hırāsān, uftān u ḫīzān ḳaçıp ölüm ḥālığa yétgende (11) bir kéñ u ābādān sar-zamīnġa yéttiler. Ve sıpāh-ı ıslām-panāh u şuca'ā-yı calādat- (12) ıntıbāh kim ahl-ı ırtıdād u sıpāh-ı küfr-nıhād üstige 'āzım érdiler. Hay dégünçe 'uḳbıdın (13) yétip sınān-ı cān-sıtān u şamşīr-ı ḫūn-faşān żarbı bile néççe kāfir-ı fācırnı cahannam (14) 'uḳūbat-gāhığa yiberdiler. Ve Allāh Yār Ḫan maşaḳḳat-ı fırāvān bile küffār çérikiniñ (15) silk-i cam'ıyyatığa ın'ıḳād bérip talāḳī-yı ṣıffīn vāḳı' boldı. Ve leşker-i ıslām ıhtımām-ı tamām bile (16) küfr sıpāhığa şīrāna ḥamla u Rustamāna ḳaṣd ḳılıp muḳātala maydānıda savaş u talaş rusūmın (17) fāş éttiler. Aḫıru'l-amr Ḳaçar leşkeri nā-çar ahl-ı ıslām ḥamalātığa tāb muḳāvamat kéltüre almay [196b] (1) rūy-gerdān bolup āvāralığ bādıyasığa hazīmat körgüzdiler. Ve sıpāh-ı nuṣrat- (2) panāh ekṣer-kefereni asīr ḳılıp aḥmāl u aṣḳāl asbāb u amvālın olcalap fatḥ u fīrūz-mendlik ḫurram (3) u ḫursandlığ bile ḳaytıp hem'ol mu'askarġa - kim andın ma'mūr bolup érdiler - kélip vazīr-ı (4) ā'ẓam mulāzamatığa yétip ḳılġan işleridin nükte sürüp camī' leşker ahlı köñülleriġa (5) faraḥ u surūr yétkürdiler. Ve ol āvand-ı vazīr-ı bī-naẓīrnıñ peyker-i sa'ādat-taḫmīrığa bā-vucūd kibr-i sin (6) sababı ve ḳarılığ cıhatıdın ḫod ża'f u nā-tuvānlığı bar érdi. Bir nav' kesel ve endek maraż (7) 'ārıż bolup, hem'ol sababdın meẕkūr bolġan menzilde bir ay muddatı tavaḳḳuf vāḳı' boldı. (8) Ve bir aydın soñ dāru'ṣ-ṣıfā-yı ḥikmet-i ilāhīdın dārū-yı ṣıḥḥat yétip ża'f kesel ḳuvvatġa mubaddal boldı.

(9) Ayyām-ı tavaḳḳufda vuḳūġa yétgen ba'ẓı vāḳı'āt ẕikri, ve ol cumladın şarı'at-panāh faḳāhat- (10) dast-gāh aḳża'l-ḳażāt muta'ālī daracāt-ı sayādat-nışān Ḳāżı Muḥammad Ṣādıḳ Işan, (11) ve Ḳuṭbu'd-dīn Ḫ(v)āca Şayḫu'l-ıslām, ve Seyyid Naẕar Biyniñ ġazāt ṣavābı ırādası bile Ḫ(v)ārızm- (12) dın 'āzım bolup Marv yurtıda vazīr-ı ṣadāḳat-eṣer Muḥammad Yūsuf Mehterniñ mulāzamatığa yétgeni

---

[17] Muddesir suresi 50-51 ayet. Kurandan yüz çevirenlerin halini anlatıyor. Manası: sanki onlar aslandan kaçan ürkmüş yaban eşekleri gibidir.

(13) Bu camā'a 'azīmatınıñ sababı ol érdi kim çun Muḥammad Şāh Ḳaçarnıñ ıẕhār-ı kīrū-dār (14) u küffār-i bī-şumār bile Herāt üstige kélip taşşadud u tamām bile muḥāṣara ḳılġanı. Barça (15) aṭrāf u eknāfda ıştıhār taptı. Ve camī' musulmān ahlıġa ahl-i küfr cıhādıġa (16) ba-ḳadr-ı ḥāl sa'y u köşiş körgüzmek lāzım belki farż boldı. Şeher-i Ḫīvaḳ ḥafaża'llāhu (17) 'ani'l-ġarḳ ve'l-ḥarḳ dāru'l-ḳażāsınıñ ḳāzı-ı dıyānat-ārāsı ḥācı-ı ḥaramaynu'ş-şarīfin **[197a]** (1) zubdatu'ş-şıḳlīn mu'allā-mekān-ı nacābat-nışān Ḳāżı Muḥammad Ṣādıḳ Işan - kim dāna-yı masāyıl-ı (2) dīnıyya u 'ārıf-ı 'ulūm-ı yaḳīnıyya érdi - ḥażrat-ı şāḥıb-ḳırān cannat-mekān āstānası- (3) nıñ mulāzım-ı sa'ādat-nışānlarıġa 'arż ḳıldı kim el-ān küffār çérigi ġalaba ḳılıp (4) Ḫerāt memleketiniñ ulūsı - kim musulmān-ı kāmil ve īmān nūrı bile roşan-dil dururlar - (5) Muḥaṣara ḳılmış, ve mucādala körgüzmiş ol camā'a cıhādıġa cehd ḳılmaḳ, ve uruşıġa yürüş (6) körgüzmek ahl-ı fatvā rıvāyatı bile camī' Musulmān ahlıġa vācıbāt cumlası, ve farżıyāt ḳıblasıdın (7) bolġan-dék körünür. Eger bu muḫlış-ı du'ā-güyī, ve bu mu'taḳıd-ı ıḫlāṣ-ḫūyġa marḥamat körgüzüp (8) ruḫṣat bérseler hem'ol farż-ı ḳarżın boynumdın ısḳāṭ ḳılsam, ve ġazāt (9) ırādası cazm étip sefer-ı maşaḳḳat u külfetin özümge 'aynı naşāṭ u ınbısāṭ bilsem dép (10) ıcāzat ıltımāsıda köp mubālaġa u [18]ılḥāḥ körgüzdi kim hīç man'-ı mufīd u mutā'aṣṣır (11) bolmadı. Lā-caram ol ḥażrat anıñ rāyın yıḳmāy, ve sözin sındurmay (12) ḳılġan ıltımāsın maḳbūl u mabẕūl tutup ruḫṣat-ı ınṣırāf bile kām-yāb ḳıldı. (13) Ve ol canāb hamrāhlıġıġa umarā-yı'ıẕām u sar-hayl-ı kirāmdın şacā'at u şarāmat-farcām (14) sulāla-ı nucabā-yı sıyādat-ancām Ḳuṭbu'd-dīn Ḫ[(v)]āca Şayḫu'l-ıslām, ve şahāmat ahlı- (15) nıñ muntaḫabı Seyyid Naẕar Biyni bir néççe gürūh 'asākir-i nuṣrat-ma'āṣır u leşker-i ẓafar-muẕāhır bile ta'yīn ḳılıp (16) Marv şavbıġa nāmzad ḳıldı. Çun Işān ḳāżı ve ser-kerdeler ġazāt ruḫṣatı şarafıġa muşarraf (17) boldılar. Az muddatda asbāb-ı sefer u yaraḳ-ı leşkerni muhayyā u amāda ḳılıp İt yılı sene **[197b]** (1) miñ iki yüz ellik törtde Maḥramu'l-ḥarām ayınıñ avāyılıda balda-ı Ḫīvaḳdın çıḳıp (2) maḳṣad ṭarīḳıġa 'āzım ve maṭlab 'azīmatıġa cāzım boldılar. Ve yigirme kün mıḳdārı yol yürüp (3) manāzıl-ı mütekeşşireni ḳaṭ' ḳılıp vazīr-ı şāyıb-tadbīr roşan-żamīrnıñ mulāzamatıġa yéttiler. Ve birev birevniñ (4) mulāḳāt u musāfaḥasıdın faraḥ-ı tamām u bahra-ı lā-kelām ḥāṣıl éttiler.

Vazīr-ı şāyıb-tadbīrnıñ (5) Aḫal ve Ṭejen Tekesiniñ şuca'āsın Kaçar leşkeriniñ sursat kéle turġan (6) yolıġa buyurġanı ve ol gürūhnıñ küffār-ma'şarınıñ sursatçısıġa çapavul urġanı

---

[18] Metinde الحاج şeklinde yazılmıştır.

(7) çun vazīr-ı şāyıb-tadbīrnıñ ḫāṭır-ı ḫaṭīrı bu rāyġa muḳtażā boldı kim ızrāran li'l-kāfirin kāfir (8) çériginiñ ordusıġa sursat u ġallāt kéle turġan ṭuruḳ u mamarlarnı madrūs (9) u maṭmūs ḳılġay. Tā kim bu vasīla bile Ḳızıl-baş leşkeriniñ aḥvālıġa tazalzul, (10) ve bunyān ıstıḳāmatıġa taḫalḫul yétkürgey. Çun bu endişe-i şāyıb ve bu fikr-i şāḳıb (11) żamīr-ı saḳımıda taşmīm taptı. Ṭejen Tekesi leşkeriniñ sar-ḫaylı Muḥammad Amın yüz-başı ve Ḫudāy Bergen (12) yüz-başı ve Aḫal Tekesi çériginiñ ser-kerdesi Nıyāz Muḥammad yüz-başını üç yüz atlıġ şuca'ā-yı calādat-(13) āṣār bile Muḥammad Şāh Ḳaçar ḳoşunıġa ozuḳ ve at yémi, ve özge asbāb u aşyā alıp kéle turġan (14) ḳāfıla u kārvān yollarıġa nāmzad ḳıldı. Meẕkūr ser-kerdeler bu ḫıẕmat-ı sar-ā-sar- (15) sa'ādatġa mā'mūr bolġandın soñ ıstı'cāl-ı tamām bile şarşar ḫaylı-dék ḫurrām körgüzdiler. (16) Ve on kün mıḳdārı ılġar bile yol késip [19]Ḳāfıla 'ubūr ḳıla turġan rah-güẕarda kemīn (17) ḳılıp kārvān yolın tosup buḳtılar. Nā-gāh kārvānı - kim küffār çérigige sursat alıp [198a] (1) barur érdi - yétüşti ve ġāzīlar dağı kemīn-gāhdın çıḳıp balā-yı nā-gehānı u ḳażā-yı āsmānī (2) yañlıġ kārvānılar üstige ḳoyulup uruş saldılar. Ve dilīrāna talāş u köşīş (3) ḳılıp yüz çāġlıġ kişisin dest-gīr étip barça amvāl u aşyāsın ulcalap aldılar. (4) Ve barça āfāt u balıyyātdın maṣūn u ma'mūn ve tāyīdāt ahlıdın muẕaffar u manṣūr (5) mu'āvadat ḳılıp ġanāyım-ı fırāvān u ısrā-yı bī-pāyān bile vāzīr-ı Aflāṭūn-naẕīr mulāzamatıġa (6) yéttiler. Ve navāzış-ı muşfiḳānadın nışāṭ-ı tamām ḥāṣıl éttiler.

Yamralıyya şuca'āsınıñ Allāh Yār (7) Ḫan Āsafnıñ çérigige dast-burd 'aẓm yétkürgeni

Çun Muḥammad şāh şamātat-ıntıbāh (8) - kim Hırāt ḥışārı aṭrāfıda yatmış érdi - meẕkūr bolġan leşker-i manṣūrnıñ (9) sürsātçı kārvānıġa ġārat u yaġma yétkürgenlerin éşitip ḫāṭır-ı şaḳāvat-ma'aşırıġa ra'b, (10) ve her asr ıstılā tapıp ḫurram u ıḥtıyāṭ yüzidin Allāh Yār Ḫan Āsafnı köp (11) leşker bile Maşhad ḥışārı muḥāfaẓatı üçün yiberdi. Ve bu ḫabarnı éşitip vazīr-ı şāyıb- (12) tadbīr Yamralıyya ṭāyıfasıdın béş yüz mubārız nām-dārnı - kim her biri béş yüz (13) kişidin muntaḫab ḳılılġan érdi - Āsafnıñ utrusıġa ḳarşu yiberdi. (14) Tā kim ol sar-daftar arbāb küfrniñ yolı üstige barıp 'ubūrıġa mānı' u murūrıġa dāfı' (15) bolup savāş rasmīn fāş ḳılġaylar. Çun ma'mūr bolġan bahādurlar ruḫṣat tapġan- (16) dın soñ bir néççe kün sur'at-ı tamām bile ılġar ḳılıp Āṣaf leşkeriniñ ḳarāvulıġa - kim ḳırḳ iki nefer Ḳızıl-baş (17) şarārat-ma'āş érdi - duçar boldılar. Darḥāl calādat-ı tamām u şarāmat-ı lā-kelām bile ḫalḳa-vār u dāyıra- [198b] (1) kirdār Ḳaçar-ı kesāfat-şı'ārnıñ ḳarāvūlları aṭrāfın aylanıp ḳabāb barçasın

[19] Metinde ﻻﻟﻼ şeklinde yazılmıştır.

(2) asārat ḳaydıġa muḳayyad u bendelik zancırıġa muḥkem u muşayyad ḳılıp camī‘ asbāb u yaraġ, (3) ve barça atlıġ u yayaġların olcalay sürüp ḳaytılar. Ve vazīr-ı mu‘aẓẓamnıñ maclıs-ı mükerremıġa (4) kéltürdiler. Ve ahl-ı ıslām leşkeri köñülerıġa surur-ı ġayr-ı maḥṣūr yétkürdiler.

(5) Vazīr-ı Nigū-Siyer Muḥammad Yūsuf Mehterniñ leşker-i ḳıyāmat-eṣer bile Marv mużāfātıdın köçüp, Herāt sarı (6) tébrenmeginiñ ḥālātı, ve yol aṣnāsıda ẓuhūrıġa yétgen ba‘żı vaḳā-yı‘ keyfiyyetiniñ maḳālatı

(7) Çun meẕkūr bolġan mu‘askerde ya‘nī ḥażrat-ı Aḥmad Ṭalḳanınıñ cıvār-ı fayż-āṣārıda vazīr-ı bayżā-żamīr- (8) nıñ mızācıġa ṭārī bolġan kesel cıhatıdın - kim sābıḳan taḥrīr tapıp érdi - bir ay muddatı (9) meks ve tavaḳḳuf vāḳı‘ boldı. Bir aydın soñ, keseli taḫfīf tapıp ṣiḥḥetke (10) yüz ḳoydı. Vazīr-ı Ṣāyıb-Tadbīr hem'ol mavżı‘dın ḥareket körgüzmek, ve ġazāt ṭalabı bile (11) nahżat ahengin tüzmek ırāda ḳılıp māh-ı ṣafar ḫatama'llāhu bil-ḫayr ve'ẓ-ẓafarnıñ ġurrasıda (12) ‘ızzat-mekān calādat-nışān ser-kerdeleridin öz inisi Nıyāz Muḥammad Bay, ve Muḥammad Nıyāz (13) Yasavul-başı, ve Beki Yüz-başı, ve Muḥammad Amīn bégni Yomut ve Yemreli ve Salur ve Sārīḳ çérigi bile (14) muḳaddıma-ı sıpāh ḳılıp ilgeriraḳ Ḥerāt ṣavbıġa ve Ḳızıl-baş ordusı ṭarafıġa (15) ırsāl ḳıldı. Ve özi dağı [20]ومن يتوكل على الله فهو حسبه mu'addāsı bile tevekkül dāmanıġa (16) mütemessik bolup, meẕkūr bolġan ser-kerdelerdin sékkiz kün soñ, top-ı top-ḫāna (17) u leşker-i bī-kerāne bile ḥażrat-ı Aḥmad Ṭalḳanı cıvārıdın nahżat körgüzüp marāḥıl-ı mütekeṣṣire u manāzıl-ı **[199a]** (1) mutafarrıḳanı ḳat‘ ḳılıp Yoloten ḳal‘asınıñ aṭrāfıġa dāḫıl bolup endek asāyış ḥāṣıl (2) ḳıldı. Ve bir sā‘atdın soñ ol-mavżı‘dın bādıya-paymā-yı ‘azīmat bolup ġurūb hengāmıda (3) Ṣayyād atlıġ ḳal‘a aṭrāfıġa vārıd bolup ārām tutdı. Ve tañlası Ṣayyād ḳal‘asıdın köçüp āzād (4) bolġan ḳuş yañlıġ canāḥ-ı ıstı‘cāl bile ‘azīmat-sikāl bolup ġāyat germ-revlik (5) bile Ḫ[v]āca Kö[l] atlıġ maḳām-ı naşāṭ-ıltızāmġa yétip ārām-güzin u farāġat-nışīn boldı. (6) Ve ol menzildin ḥareket körgüzüp Ḳazuḳlı-bend atlıġ mavżı‘ dil-bendge tüşüp anı barça (7) mavāżı‘ arasıda ‘azīz u arcmend ḳıldı. Ve anda endek ıstırāḥat ḳılıp kéçrek yana nahżat (8) körgüzüp şab-gīr bile ‘azīmat-ı āhengin tüzüp ḥaḳīḳat-ma‘āş ‘ırfān-talāş ḥażrat-ı (9) Imām-Bektaş ‘alayḥı'r-raḥmanıñ āstān-ı ḳudsī-ı āşıyānası ḥavālīsıġa vārıd bolup aḥkām-ı (10) zıyāratnı ıḫlāṣ-ı tamām bile ba-cāy kéltürüp āsūdalıġ taptı. Ve hem'ol cāy-ı ḫāṭır-āsāy- (11) dın bir sā‘atdın soñ köçüp kéçrek Ṣandūḳ Ḳaçġan atlıġ yérge tüşti. (12) Ve ol yérde dağı birer sā‘at ārām tutup aḳşam bolġaç yana şab-

[20] Talak suresi 3.ayet surede rızık ile ilgili anlatılanlardan sonra söylenen bir ayetttir. Manası : kim Allah'a tevekkül ederse Allah ona yeter.

gīr bile tañ atġunça yol (13) yürüp çaşt-gāh Aymaḳ Ceri atlıġ menzilge yétip nuzūl ḳıldı. Bir tün anda ārām- (14) güzīn bolup tañlası andın köçüp Uruş Tüşken atlıġ mavżi'ġa tüşüp bir kéçe (15) ıstırāḥat-ayīn boldı. Soñġı kün çaşt çāġı ol mekāndın ḥareket-numā (16) u cādda-paymā bolup Yılġunlı marḥalasıġa yétip nuzūl étti. Ve andın rükūb ḳılıp Panç-dıh ḳal'asıġa (17) - kim ba-ġāyat-dil-keş ü naşāṭ-afzā érdi - nuzūl étip 'asākir-i nuṣrat-ma'āṣırġa mu'asker ü a'lām [199b] (1) maymanat-ı ıltızāmġa mustaḳar ḳıldı. Ve ol ḳal'ada Çahār-Aymaḳ Ḫanları Şīr Muḥammad Ḫan (2) ve Zaman Ḫan, ve Kerim-dad Ḫan, vazīr-ı ṣāyıb-tadbīrnıñ ıstıḳbālıġa çıḳıp mulāḳāt-ı davlat (3) āyātıġa muşarraf boldılar. Vazīr-ı saḫāvat-taḫmīr alarġa at mindürüp sar u pāy kéydürüp (4) navāzışāt-ı bılā-ġāya bile ḫursand u sar-buland ḳıldı. Ve alar bile Şāh Kāmrānnıñ oġlı Şāh-zāda (5) Nādır Ḫan Mollā laḳablıġ muftısı bile ıstıḳbālġa kélip özgiçe 'ızzatlar körüp şāhāna (6) at minip mülūkāna ḫıl'atlar keydi.

Bu vāḳ'a tasrīḥı ol-durur kim

Muḥammad Şāh Ḳaçar ḳüffār-ı (7) şanā'at-şı'ār bile kélip, Herāt ḳal'asın ḳatıġ muḥāṣara ve mühlek muḫāṭaraġa tutġaç Şāh Kāmrān- (8) nıñ erkān-ı davlat u arbāb-ı maşlaḥatı ḫavāṭır tartıp mühlek dardlarıġa çāra cüy bolup her ṭerefge (9) fikr ü endişe merkebin sürdiler. Āḫıru'l-amr barçası ıttıfāḳ bile bu maşlaḥatge ḳarār bérdiler kim (10) Buḥārā vālīsı Amīr Naṣru'llāh - kim Bahādur Ḫanġa ıştıhār tapmış al-ān ẕū-şevket (11) ve ṣāḥıb-ı ṣalābetlikde maşhūr, ve şarī'at-şı'ār u dıyānat-aṭvārlıġda ma'rūf durur - (12) Eger şah-zādalarnıñ birevin anıñ ḳaşıġa yiberip ıstımdād u ıstıcāşa körgüzülse (13) şāyad dīn-ı Aḥmadī ve şarī'at-ı sarmadī ra'āyası üçün neng ü nāmūs rusūmın ilgeri (14) tutup ı'ānat yétkürgey. Bu ḫayāl-ı ḫāmnı-dék dımāġlarıda pişürüp ve bu ṭam'-ı maẕallat ancāmnı (15) ḥadd-ı ı'tıdāldın aşurup Şāh Kāmrān avlādıdın şah-zāda-ı nādırnı - kim faẕl u dānış bābıda (16) nādıra-ı zamān 'aḳl u bīnış vachıda farīd-ı davrān érdi - aña ıstımdād u ıstı'ānat nāme (17) ḫāma-ı ı'tıḳād-ı hengāme tili bile taḳrīr u taḥrīr ḳılıp ıhtımām-ı tamām bile tapşurup Buḥārā sarı ırsāl [200a] (1) ḳıldılar. Çun şah-zāda-ı meẕkūr umarā te'kīdi bile atasıdın ruḫṣat alıp Buḥārā cānıbıġa (2) yüz urdı ve manāzıl-ı bī-şumār ḳaṭ'ıdın soñ Buḥārā şaharıġa vāṣıl boldı. Ve amīr-ı ḫabāṣat-taḫmīr anıñ (3) né sebep bile kélgenidin ıṭṭılā' tapıp kemāl-ı dūn-himmetlikdin ıltıfāt-güzīn salmadı. (4) Ve anıñ ḳadr u manzılatıġa lāyıḳ mıhmān-dārlıġ 'ızzatın ba-cāy kéltürmedi. Şah-zāda-ı mekūr amīrnıñ (5) mundaḳ kem-ıltıfāt u sust-himmetlikdin mudda'āsı 'aksin fam ḳılıp bī-nayl [ü] murād (6) ma'yūs u maḥzūnlıġ bile murāca'at körgüzüp Aymaḳıyya ḫalḳı arasıda ér[d]i kim alar bile (7) kélip vazīr-ı bī-naẓīrnıñ ıstıḳbālıġa çıḳdı.

Fard

İsteme nā-marddın mardānalıġ

Kim (8) émes ér ḫulḳı ḫātūnġa ḳılıġ

Çun vazīr-ı ḥikmet-ma'āb meẕkūr bolġan şah-zāda başlıġ (9) Çahār Aymaḳ ḫanlarıġa navāzşāt-ı bī-nıhāyat u 'ınāyāt-ı bılā-ġāyat körgüzüp köñüllerıġa surūr (10) ve ḫāṭırlarıġa ḥużūr u ġayr-ı maḥṣūr yétkürgendin soñ Panç-dıhdın köçüp Ḳara Yıġaç atlıġ mavżı'ġa tüştiler.

(11) Ḳuṭbu'd-dīn Ḫ(v)āca şayḫu'l-ıslām ve Nıyāz Muḥammad Bay ve Ḫudā-yār Biy ve Seyyid Naẓar Biy ve Aymaḳḳıyya ve Hazāra Ḫanları (12) Şīr Muḥammad Ḫan ve Zamān Ḫannıñ Muḥammad Şāh Ḳaçarnıñ ordusıġa çapavul urup dast-burd-ı 'aẓīm yétkürgeni

(13) çun vazīr-ı şāyıb-tadbīr Ḳara Yıġaç menzilıġa nuzūl ḳılġaç ḫāṭır-ı ḫatīrı muḳtażā boldı kim leşker-i carrār (14) u 'asākir-i ḳıyāmat-aṣārnıñ kömek ü ımdād yétkürmek üçün 'azīmat-numā u taşrīf-farmā bolġanı- (15) dın Herāt ahlın ḫabardār ḳılıp mustażhır u ḳavī-dil étgey. Ve küffār ahlıġa dağı tanbıyya u goş-māl-ı (16) 'aẓīm yétkürüp köñüllarıġa ra'b u hırās ḫaylın mustavlī ḳılġay. Çun bu rāy-ı şavāb- (17) numāynı ıḫtıyār ḳılıp Aymaḳḳıyya u Hazāra ḫanlarıdın Şīr Muḥammad ḫan ve Zamān ḫan ve mubārazat- [200b] (1) nışān ser-kerdelerdin sıyādat-ancām ḳuṭbu'd-dın Ḫ(v)āca Şayıḫu'l-ıslām ve Nıyāz Muḥammad Bay, (2) ve Ḫudā-yār Biy ve Seyyid Naẓar Biyni sıpāh-ı bī-kerān u afvāc-ı bī-ḥadd u payān bile küffār ḫaylınıñ mu'asker-i (3) nuḫūsat-eṣer ve ordu-yı kesāfat-parvarıġa dast-taṭāvul u āşūb-ı çapavul yétkürmek üçün (4) nāmzad ḳıldı. Çun me'mūr bolġan sıpah-dārlar kāfir uruşıġa muraḫḫaṣ u çapavul amrıġa muḫaṣṣas bolġaç (5) kemāl-i şādlıġdın her birige Fīl-i damān ḳuvvatı ve Şīr-i jıyān şevketi ḥāṣıl bolup tevekkül cavşanın (6) éginlarıġa kéyip mubārazat ḳalḳanın ketflarıġa salıp calādat dubulġasın başlarıġa (7) ḳoyup şarāmat ḳılıçın bélleriġa bağlap şacā'at sınānın ḳollarıġa alıp ġayrat yegrenıġa (8) rükūb ḳılıp sur'at-ı tamām u ıstı'cāl-ı mā-lā-kelām bile ġazāt cāddasıġa ravān, ve ahl-ı (9) küffār ṭarafıġa şıtābān boldılar. Ve manāzıl-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-'adad ḳaṭ' ḳılıp özlerin (10) şarşar-ı kirdār Muḥammad Şāh Ḳaçar leşker-gāhıġa yétkürdiler. Ve barçası samand-vār muḥāraba ātaş-gāhıġa (11) yüz urdılar. Ve dilīrāna farḫāşlar ve şīrāna talaşlar ẓuhūrġa yétkürüp sınān-ı (12) cān-sıtān u şamşīr-ı ḫūn-faşān bavār ḳaydın ahl-ı 'ıdvān u ḳızıl-baş-ı (13) bī-īmānnıñ ḫırman-ı cam'ıyyatıġa ot urup cānları ḫāşākin ol ot şu'lasıdın (14) köydürdiler. Ve atlar ayaġınıñ sebük-ḫīzligi ve na'llar şu'ā'ınıñ barḳ-rīzligidin (15) küffār-ı şarārat-engīzniñ bār-gāh u sarā-

pardalarınıñ bunyād-ı ıstıḳāmatın buzup rīz rīz (16) ḳıldılar. Ve ahl-ı ırtıdād ḳoşunıġa aşup rastā-ḫez saldılar. Ve ḳatl u nahb marāsımıda (17) daḳīḳa-ı muhmal ve nā-mar'ī ḳoymay aḳmışa-ı bısyār u amtı'a-ı bī-şumār ve aslıḥa-ı pay-gār aṣāṣaḥ-ı kār-zārġa [201a] (1) ba-ḳadr-ı ıḳtıdār mutaṣarraf bolup ġanāyım-ı fırāvān u olca-ı bī-pāyān bile murāca'at ḳılıp ġālıbān (2) u ġānıman ṣaḥīḥān u sālıman canāb-ı vazārat-ma'ābnıñ ḥużūr-ı lāzımu'l-sarvarıġa vāṣıl, ve menzil-i (3) farḥat nāzılıġa dāḫıl boldılar. Çun bu vāḳı'a vuḳū'ıdın soñra Şī'a-ı şanī'a gürūhınıñ şevketi (4) sinip bunyān-ı ıstıḳāmatı tazalzul-pazīr boldı. Ve Afġānıyya şuca'āsınıñ calādatı artıp (5) kün kündin aḫtar-ı davlat evc-gīr bola başladı. Çun meẕkūr bolġan ġāzīlar selāmetlik (6) bile mu'asker-i humāyūnġa kélip ḳoşuldılar. Vazīr-ı roşan-żamīr Ḳara Yıġaç menzilidin köçüp Maruçaḳ (7) ḳal'asıġa nuzūl ḳılıp rāyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u 'asākir-i nuṣrat-ı ṭumṭurāḳġa mesken (8) ü yataḳ ḳıldı. Ve andın köçüp ıştıyāḳ-ı tamām bile yol yürüp Ḳaravulhāna atlıġ mavzı'-ı (9) sa'ādat-nışānaġa vārıd bolup sıpāh-ı ḳıyāmat-dast-gāhġa mustaḳarr u ārām-gāh ḳıldı. Hem-ol menzilde (10) Herat vālīsı Şāh Kāmrāndın vazīr-ı ṣayıb-tadbīr āstānıġa muta'āḳıb u mutavālī ḫaṭlar kéldi. (11) Bu mażmūnlar bile kim el-hamdu lıllāhu-ve'l-minne ḥażrāt-ı Ḫ(v)ārzm Şāhdın panāhnıñ 'āṭıfat-ı bılā-ġāya u marḥamat-ı (12) bī-nıhāyası bile ol 'ālī-cāh vazārat-panāh 'uṭūfat dast-gāhnıñ leşker-i bī-kerān u 'asākir-i (13) fırāvān bile ımdād u ı'ānat üçün kélmegidin ba-ġāyat ḳavī-dil ve mustaẓhır u mutahavvır ve calādat-güster bolduḳ. (14) Émdi avlā u ansab ol-durur kim bu ṭerefge 'ubūr ḳılmay, ve küfr çérigi ṣavbıġa murūr körgüzmey mavżı'-ı (15) meẕkūrda ārām-güzīn u farāgat-nışīn bolup Ḳızıl-başnıñ mu'asker ve ordusıġa ġulla kéltüre durġan kārvānīlar (16) yollarıġa leşker buyrup aṭrāf dağı reh-güzerlerni çapavul u tārāc sayl-ābınıñ ṭuġyānı bile masdūd u madrūs (17) ḳılsalar tā kim bu tadbīr cıhatıdın küffār-ı żalālat-taḫmīrġa altı cıhatdın çāra yolı bağlanıp ser-geştelik ve āvāralıḳ [201b] (1) bādıyasıġa aylanġaylar. Ve bu ḥīla mıḳrāżı bile rışta ḥayātları munḳaṭı' bolup nā-būdlıġ ve maḳṣūdlıġ (2) bādıyasıġa yanġaylar. Çun nāma mażmūnı 'uḳalā allıda ma'ḳūl érdi. Vazīr-ı Aflāṭūn-naẓīrġa hem (3) maḳbūl tüşüp meẕkūr bolġan menzilde mutavaḳḳıf bolmaḳnı ıltızām, ve ḫāṭır-ı ḫaṭīrıġa kām (4) étip ārām tutdı.

Ba'żı vāḳı'āt ẕikri kim ayyām-ı tavaḳḳufda vāḳı' boldı. Ol cumladın (5) ba'żı ser-kerdeniñ sıpāḥ-ı nuṣrat-panāḥ bile Ḫ(v)ārızmdın 'azīmat körgüzüp vazīr-ı ṣāyıb-tadbīrnıñ (6) mulāzamatıġa barġanı ve ba'żı ser-hengniñ leşker-i ẓafar-eşer bile ḳaytıp, Ḫ(v)ārızm-ı ırambazmġa kélgeni

(7) Çun ol avān-ı sa'ādat-nışānda ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ḥavrā'-pāsbānastān-ı felek-

(8) āşıyānı mulāzamatı dağı umara-yı 'ıẓām u sar-ḫayl-ı kirāmdın ṣadāḳat-āṣār şacā'at-şı'ār (9) ḫıẕmat ahlıġa Fāyıḳ Ādīna Bay Atalıḳ ve Ér Naẓar Inaḳ ve Ibrāhīm Şıġavul ve Vays Nıyāz (10) Daruġa ve Manḳıt Bay-naẓar Daruġa ve Ḳurbān Nıyāz Yasavul-başı ve yana néççe ser-'asker (11) ve yüz-başılarını özleriġa muta'allıḳ leşker ve nökerler bile kim ḥadd u ḳıyāsdın afzūn érdi. (12) Dustūr-ı mu'aẓẓamnıñ mulāzamat u mu'āvanatıġa ırsāl ḳıldı. Tā kim sefer ımtıdādı (13) cıhatıdın leşkeriyye ahlınıñ ba'żı harġan ve tavşalġan ve ḫıẕmatda sur'at (14) körgüzüp turġan ve talġanların bu ṭerefge ḳaytarġay. Çun meẕkūr (15) bolġan ser-kerdeler farmān-ı vācıbu'l- ıẕ'ān mūcıbı bile maḳṣad sarı 'āzım (16) bolup néççe künler ṣaḥārī-ı bī-payān ve bavādī-ı bī-kerānnı ḳat' étip dustūr-ı (17) mükerremniñ mulāzamatıġa mulāḳat u musāfaḥası sarfıdın bahramand u kām-yāb [202a] (1) boldılar. Ve alar cunūd-ı nā-ma'dūd ve cuyūş-ı ḳıyamat-ḫurūş bile mu'asker-i ẓafar-eṣerge mulḥaḳ (2) bolġaç vazīr-ı bī-naẓīr ba'żı safar ṣu'ūbatı ve yol maşaḳḳatıdın āzārda ve efsürdalik ser-ḥaddıġa (3) yétüşken leşkeriyyeni ıḫlāṣmand ve ḫıẕmat-pasand ser-hengleridin Ḫudā-yār Biy (4) ve Seyyid Naẓar Biy ve Muḥammad Nıyāz Yasavul-başı ve ġayru-hum tapşurup memalik-i maḥrūsa-ı (5) Ḫ(v)ārızm ṣavbıġa ḳaytarıp yiberdi. Meẕkūr ser-kerdeler leşker-i ẓafar-eṣer bile ṣıḥḥat u salāmat (6) kélip mesken-i mā'lūf u vaṭan-ı ma'rūflarıġa ḳavuştılar.

Ma'lūm bolsun kim

(7) Vazīr-ı ḥikmet-ma'ab meẕkūr bolġan leşker ve ser-kerdelerni Ḫ(v)ārızm ṭarafıġa uzatġandın (8) soñ ḳalġan Özbekiyye ṭavāyıfınıñ çérigin öz mulāzamatıdın ayırmay cumāda'ṣ-ṣānı (9) ayınıñ avvalıda Ḳaçar-ı bed-kirdā[r] u küffār-ı żalālat-āṣārnıñ ḳavāfil u kārvānīları- (10) nıñ tārāc u yaġması üçün her kün öz ḫıẕmatı dağı Terākime aṣnāfı - kim Çavdur ve Salur (11) ve Sārīḳ ve Çarşangī ve Hazāra ve Aymaḳıyya érdiler. Her ḳaysını öz çérigi bile dasta (12) dasta ara bérip her dastanı öz aldıġa Maşhad bile Herāt arasıdağı yollarġa (13) nāmzad ḳıldı. Tā kim Ḳızıl-baş sursatın ġārat ḳılġaylar. Meẕkūr (14) bolġan ṭavāyıf şuca'āsı canāb-ı vazārat- ma'ābdın ruḫṣat alıp me'mūr bolġan (15) emrge 'āzım bolurda barḳdın sur'at-siyer ıstı'āra ḳılıp camī' yollarnı ṣarṣar ḫaylı-dék (16) nışīb-fırāzın tāḫt u tāz ḳılıp, barça ḳāfilaların asīr u māl aşyāsın dest-gīr (17) ḳılıp kéltürdiler. Al-ḳıṣṣa her favc - kim ḳāfila tārācıġa me'mūr boldı - usarā-yı mavfūr u ġanāyım-ı [202b] (1) nā-maḫṣūr bile ṣaḥīḥ u sālım murāca'at ḳılıp mu'asker-i humāyūnġa dāḫıl boldılar. Ve amvāl-ı bī-kerān taṣarrufıdın (2) bahcat-ı lā-kelāmġa vāṣıl boldılar. Ve bu ravıya-yı 'ışrat-afzāyıġa ıştıġāl

körgüzüp béş (3) ay muddatı meẕkūr caydın ırtıḥāl ḳılmay küffār-ı şarārat-māl kārvānın pāymāl (4) ve nā-būd ve camī‘ aṭrāf yolların Ḳızıl-baş ahlıġa masdūd ḳıldılar. Ve umīdları (5) mazra‘asın ġārat samūmıdın ḳurutdılar. Ve Herāt ahlınıñ dağı ḫāṭırları ḳuvvat-gīr, (6) ve işleri ravāc-pazīr bolup kéçe ve kündüz sa‘y-ı meşkūr u köşiş-i mavfūr żuhūrġa yétkürüp (7) savaş u talaş amrıdın bir sā‘at tınmay, ve baş kötermey tīġ-ı ātaş-paş damīdın(8) ekṣer Ḳızıl-başnı lāş lāş, ve Ḫırman-ı cam‘ıyyatın çaş-paş ḳıldılar. Amma şī‘a-yı şanī‘a (9) kördiler kim iki leşker-i carrār belki ikki daryā-yı zaḫḫār ortasıda ḳalıp tört ṭarafdın (10) nacāt yolı masdūd bolup durur. Barçası ıttıfāḳ bile fikret-andīş u maṣlaḥat-kīş bolup (11) dédiler kim bu iki leşker sayl-mıṣāl arasıdın çıḳıp kétmek baġāyat maḥal u bī- (12) iḥtımāl körünür ve bu yérde yatmaḳdın hem fāyıda-ı mutarattab bolmaġusı-durur. Émdi (13) tézrek bir iş tedārikin köreli ve ḳuvvatımız barıda sa‘y-ı cadal birle ḳal‘aġa yügüreli şāyad kim bu ravış (14) bile āb-ı rūy alġaymız. Ve nāmūs otı ıḥtırāḳıdın sālım ḳalġaymız. Çun küffār (15) ahlı heme bu sözge ıttıfāḳ ḳılıp barça sıpāh u leşkerin atlıġ ve yayaḳ yıġnap (16) hay’at-ı ıctımā‘ bile ḳal‘a aṭrāfıġa sürüp ve camī‘ top topḫāna zenbūrek ve şamḫāl ve ḳunbaraların (17) hem yavuḳ kéltürüp aṭrāf cavānıbdın hucūm-āvar u ġavġa-güster bolup sar-bāz ṭāyıfası [203a] (1) top-andāzlıġ umūrıda laḫża-direng ḳılmay to-bar-to şalañ ḳıldılar. Ve her ṭerefge (2) süren salıp cahd-ı tamām u köşiş lā-kelām bile nīm-bısmıl ḳuş miṣillik bī-pāyda ṭapış u ıżṭırāb (3) körgüzdiler. Ve Herāt ulusı dağı Ḳızıl-baş çériginiñ ḳal‘a ḳaṣdı üçün ġavġā (4) u hucūm ḳılġandın agāh bolup barça uluġ ve kiçig ér ve ḫatun ḳullarıġa tīġ (5) tabar sınān u ḫancar tayaġ ve şaş-par alıp ve camī‘ asbāb-ı ḥarb u alāt-ı żarb bile (6) mükemmel ü musallaḥ bolup ḳal‘anıñ aṭrāf cavānıbdın taşḳarı çıḳıp cahd-ı bī-girān (7) u köşiş-i fırāvān ẓuhūrġa yétkürüp ḳażā-yı mıbram u balā-yı muḥkem yañlıġ ḥamalāt-ı muta‘ākıb (8) bile fadāyīvār leşker-i küffārnıñ üstige tuşluḳ tuşıdın töküldiler. sınān-ı cān-sıtānnı (9) u şamşır-ı ḫūn-faşānnıñ żurūb-ı mutavālīsı bile ekṣer Ḳızıl-başnıñ abdān palīdların bī-cān u cān-ı (10) navmīd ların bī-ābdān ḳılıp lāşların bī-baş, ve başların bī-lāş ḳıldılar. Ve bu uruşda (11) on iki miñ kāfir-ı fācırnı calādat u tahavvur tīġı bile maḳtūl ḳılıp at ayaġı astıda acsām-ı ḥaḳārat- (12) ancāmların sürme-i sūda yañlıġ maḥlūl éttiler. Ve ġaram dost mayāmınıdın ıslām istegençe (13) kām u marāmıġa yéttiler.

Maṣnavī

Ḳılıp ıslām éli ẓāhır-ı sıtīzı
Salıp küffār éliġa rastā-ḫezi
(14) Anıñ-dék ḳatl işige ḳıldılar bīġ

Ki künd oldu arada yüz tümen tīġ
Ükülüp ʿarṣa içra küşte her yān
(15) Körünüp küştelerdin puşta her yān

Al-ḳıṣṣa şīʿa-yı şūm u küffār-ı maẕmūm néççe martaba hucūm körgüzüp (16) ḳalʿa-küşāylıḳ amrıda kemā-yenbaġī saʿy u köşiş ḳıldılar. Islām ahlı leşkeridin maġlūb u mankūb bolup (17) ḳırıldılar. Çun Muḥammad Şah kördi-kim munça dast u pā urmaḳ bile ẕerreçe murād ḥāṣıl ḳılmadı. Ve mundaḳ cahd [203b] (1) u köşiş bile maḳṣūd çahrası açılmadı. Lā-caram erkān-ı davlat ve āʿyān-ı ḥażrat ve ekābır-ı sıpāh (2) ve camʿ-ı davlat-ḫ(v)ārāhıġa maşvarat ḳılıp maṣlaḥat tiledi. Ve alarnıñ ıttıfāḳ marāmı bile murācaʿat (3) ḳılmaḳnı ıltızām étip bir laḫẓa tavaḳḳuf ve ıhmāl körgüzmekni davlatı kemālıġa mücıb-ı zavāl añlap (4) fiʿl-ḥāl ġāyat-ı ıstıʿcāl bile top topḫāna ordu ve şamyānasın Herāt ḥavlīsıdın köçürüp fırār u hazīmat (5) ṭarīḳasıda şıtāb u surʿat körgüzüp Īrān sarı ʿazīmat merkebin aftān u ḫīzan (6) hırās-mand u larzān sürdi. Ve yol şuʿūbatın ve her hazīmat şıddatın kördi. Avvalça kim kördi. (7) Ve ahl-ı islām şucaʿāsı hızabr u żırġām yañlıġ küffār-ı nā-farcāmnı taʿāḳub ḳılıp ekṣerin (8) macrūḥ u maḳtūl ve köpregin maʾsūr u maġlūl éttiler. Ve istegen maḳṣūdıġa yéttiler. Avvalça kim yéttiler.

(9) Vazīr-ı ıḫlāṣ-taḫmīrnıñ şīʿa-yı şanīʿa leşkeriniñ muʿāvadat ḳılġanın éşitip, Herāt şāhı (10) Kāmrān Şāhġa élçi yiberip ḫabar-gīrlik ve aḥvāl-pursışlıḳ marāsımıdın soñ muʿasker-i (11) hümāyundın murācaʿat ḳılıp Marv vılāyatıġa kélgeni ve farmān-ı ʿālī-şān mücıbı bile Marvdın Ḫ(v)ārızm sarı muʿāvadat ḳılġanı

(12) Çun küffār-ı żalālat-şıʿār yaʿnı Muḥammad Şah Ḳaçarnıñ sıpāh-ı şarārat-āṣārı āftāb-ı ʿālam-tāb yüzidin saḥāb-ı (13) ẓulmat-maʾāb zāyıl bolġan-dék Herāt ahlı üstidin köterilip āvāralıġ daştıġa māyıl u ʿınān-tāb (14) boldı. Şāh Kāmrāndın tavātur rasmı bile vazīr-ı şāyıb-tadbīr ḳaşıġa bu ḫabar-ı baḫcat-aṣar, ve bu mujda-ı farḥat-ṣamar yétüşti. Bu ḫabar (15) ıstımāʿıdın başāşat-ı tamām u faraḥ-ı lā-kelām żamīr-ı şadāḳat-ṭaʾsırıġa cāy-ġīr bolup tahnıyat güylik (16) ve mubārek-bādlıġ rusūmı bile öz ṭarafıdın kişi yibermekni ansab u avcab körüp fażīlat-ārā farāsat-ıntımaʿ (17) Şükruʾllāh Aḳanı élçi ḳılıp tansūḳ ve armaġān ṭarīḳasıda miñ gele ḳoy ve miñ batman ġalla tapşurup Herāt [204a] (1) sarı yiberdi. Élçi-i meẕkūr ıstıʿcāl-ı tamām bile maʾmūr bolġan ṭerefge ṣabā-ı dabūr-dék murūr ḳılıp (2) marāḥıl-ı bī-pāyāndın ʿubūr ḳılġandın soñ Herāt ḳalʿasıġa dāḫıl, ve Şāh Kāmrān (3) ṣuhbatıġa vāṣıl bolup canāb-ı vazārat-maʾabnıñ tahnıyat-nāma ve duʿā u salāmın ʿarżġa yétkürdi. (4) Çun bir néççe kün yol rancıdın āsūdalıġ tapıp muʿāvadat amrıġa muḳtaża boldı. Şāh Kāmrān (5) aña

nıhāyatsız navāzışlar bile ʿuẕrlar ḳılıp anıñ hamrāhlıġı ʿızzat-nışān muʿallā-mekān Sulṭān (6) Ḫan - kim Yār Muḥammad Ḫan vazīrnıñ bırādar-ı arcmandı érdi - taʿyīn étip ṣāyıb-ḳırān cannat- (7) mekān mulāzımlarıġa maʿẕırat yosunıda maḥabbat-nāma tapşurup ruḫṣat bérdi. Çun élçiler (8) ınşırāf ruḫṣatın ḥāṣıl ḳılġandın soñ musāfat-ı bī-nıhāyat, ve manāzıl-ı balā-ġāyat ḳadam-ı (9) surʿat bile ḳatʿ ḳılıp vazīr-ı muʿaẓẓam ḫıẕmatıġa yéttiler. Ve Herāt ahlınıñ āḥvālı, ve küffār (10) çériginiñ maʾālı keyfiyyetin kamā ḥaḳḳ-ı şarḥ éttiler. Vazīr-ı ḥikmet-taḫmīr hem'ol élçiler kélgendin soñ muʿasker-i (11) saʿadat-eṣerdin kim ḳaravulḫāna mavżıʿıda érdi. Murācaʿat ḳılıp āhasta āhasta ḳaṭʿ-ı manāzıl (12) étip Marv vılāyatınıñ ḫāṭır-āsā u dil-güşā menziliġa vāṣıl boldı. Ve hem'ol vılāyatda (13) tavaḳḳuf körgüzüp barça aḥvālāt u vāḳıʿāt keyfiyyetiġa muşʿır bir ʿarīża-dāşt bitip (14) bir safīr-ı şarṣar-naẕīrġa tapşurup ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān bıhışt-nışānnıñ ʿataba-ı āsmān (15) martabası mulāzımları mulāzamatıġa ırsāl ḳıldı. Çun yiberilgen kişi rīḥ-ı āsıf-dék (16) manāzıl-ı mütekeṣṣireni ḳaṭʿ étip dargāh-ı felek-ıştıbāh mulāzamatıġa yétip ʿarīża-dāşt-ı meẕkūrnı naẓır-ı saʿādat-eṣer (17) muṭālaʿasıġa yétkürdi. Ve ol-ḥażratdın vazīr-ı aʿẓam başlıġ sar-ḫayl ve leşkeriyyeniñ Ḫ(v)ārızm sarı [204b] (1) muʿāvadat ḳılmaḳıġa ıcāzat davlatın ḥāṣıl ḳılıp surʿat-ı tamām bile Marv sarı ʿāzım (2) bolup ıcāzat mujdasın Mehter-i muʿaẓẓamġa yétkürdi. Çun vazīr-ı bī-naẓar-ı roşan-żamīrge safīr-ı meẕkūr (3) tilidin muʿāvadat mujdası yétüşkendin soñ ḫurram u ḫūş-ḥāllıḳ bile Marvdın köçüp (4) kemāl-ı ıstıʿcāl bile murācaʿat par u bālın açıp süngen ḳuş miṣillīk manāzıl-ı mutaʿaddıda (5) ve bavārī-ı mütekeṣṣire ḳatʿıdın soñ Ramażānu'l-mübārek ayınıñ béşide penc-şanba küni (6) érdi kim Ḫ(v)ārızm memālikige dāḫıl, ve Ḫīvaḳ şehrige vāṣıl boldı. Ve ol āvānda ḥażrat-ı (7) ḫan-ı maġfūr memālik-i maḥrūsa aṭrāfıda fuḳarā u ʿacazanıñ ʿarż-ı dādıġa yétmek üçün (8) şıkār-andāzlıġ marāsımıġa ıştıġāl körgüzür érdi. Vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr Ḫīvaḳda tavaḳḳuf (9) ḳılmay, ve barça ser-kerdeler bile cādda-paymā u surʿat-numā bolup, daryā-yı amuyanıñ şımālıyya cānıbıda (10) ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān fırdavs-makānnıñ āstān- boslıḳı şarafıġa muşarraf bolup (11) aʿṭāf-ı pād-şahāna ve alṭāf-ı bī-girāne bile mumtāzlıġ ve sar-afrāzlıġ taptılar. Bu safarnıñ (12) muddatı on bir ayġa yétüşdi. Ve ḥażrat-ı maġfırat-panāh dağı bir néççe muddat aṭrāf-ı (13) memālikde şayyıd-andāzlıġ ḳılıp dāru's-salṭana-ı sarīrıġa kélip, ārām-güzīn u masnad-nışīn bold.

DİZİN

Sıra: a b c ç d e é f g ğ h ı i j k l m n ñ o ö p r s ş t u ü v w y z

a'āla Ar. Ulu,yüce.

a.+sı (ekābır u a'āla) 187b/16

[=1]

a'ālī Ar.İtibarı ve şerefi yüksek zatlar.

a. u ekārım 194b/08

[=1]

a'aẓım Ar. Ulu, yüce.

a.+ı (ekābır u a'aẓım) 194b/07

a.+ıġa (ekābır u a'aẓım) 179a/15

[=2]

Āb Far. Su.

ā. 185a/14

[=1]

āb-rūy Far. İtibar,saygınlık.

ā.-ı mā-lā-kelām 185b/12

ā.-ı tamām 195b/09

ā. 202b/14

[=3]

ābā Ar.Babalar.

ā. ābā u ımtınā körgüz- 185b/06

[=1]

Ābād Far.Bayındır, memur.

ā. ét- 187b/10

[=1]

ābādān (Zarf) Çok,fazla.

ā. (keñ u ābādān) 196a/11

[=1]

aban' an cad bulamadım?

a. 179a/11

[=1]

abdān Ar.Bedenler, vücutlar.

a. 203a/09

[=1]

ʿAbdu'r-rahmān k.a.

a. 195b/01

[=1]

ʿAbdu'llāh ıbn mübārek ḳuddısu'llahu sirrahu Mürake'in oğlu Abdullâhın kuddus seyahatı.

a. 194b/04

[=1]

ʿacab Ar. Tuhaf.

ʿa. 183a/05

[=1]

ʿacaza Ar.Düşkünler,acizler.

ʿa.+nıñ (fuḳārā u ʿacaza) 204b/07

[=1]

ʿacız Ar.Aciz, miskin.

ʿa. kél- 177a/03

[=1]

acsām Ar.Cisimler, vücutlar.
a.-ı hakārat-ancām 203a/11
[=1]
aczā Ar.Parçalar.
a.+sı 183b/07
[=1]
aç- Açmak.
a.-ıp 181b/08, 204b/04
a.-madı 191a/16
vadī u ḳol aç- 181b/08
yüzin aç- 191a/16
[=5]
açıġ-ḳuduḳ
a. 182a/07
[=1]
açıl- Açık hale getirilen.
a.-gan 181b/05
a.-madı 203b/01
[=2]
ada (Ar.adā') Yerine getirme.
a. 176b/11
a.+sıdın 177a/12, 182b/05, 188b/11, 189b/06
a.+yı 176b/11
[=6]
ʿadadsız Sayısız.
a.+(hadd u adadsız) 183a/10
[=1]
ʿadāvat Ar. Düşmanlık.
ʿa.+ı 176b/15
ʿa.+ı (asbab u ʿadāvat) 193a/10
ʿa.+ların (mavaşī u ʿadāvatların suġar-) 193b/10
[=3]
addāma'llāhu taʿālā bi'n-nıżām ve'n-nasaḳ Yüce Allahın nizam ve tertibi.
a. +dın 177a/14
[=1]
Ade-ḳum y.a.
a.+ıdın 180b/17
a.+ınıñ 180b/07
[=2]
adl Ar. Adalet.
a. 190a/01
[=1]
Afaġına Afganlı.
a. 191a/04
[=1]
āfāk Ar. Ufuklar.
ā. 186a/10
[=1]
āfat Ar. Afet,bela.
ā.+u balıyyat 198a/04
[=1]
Afġānıyya Afgan halkı.
a. 201a/04
[=1]
aflātūn-naẓīr Eflatun(yunan filozof)'a benzer.
a. (vazīr-ı aflatun-nazīr) 198a/05
a.+ga (vazīr-ı aflatun-nazīr) 201b/02
[=2]
aflātūn-tadbīr Eflatun gibi tedbirli olan.

a.+(vazīr-ı aflatūn-tadbīr) 195a/01

[=1]

āftāb Far.Güneş.

ā. 192a/16, 194a/09

ā.(āyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u ʿasākir-i nuṣrat-ı ṭumṭurāḳ) 201a/07

ā.+ı ʿalām-tāb 177a/10, 177b/04, 203b/12

[=6]

aftān Far. Düşen.

a.+u hīzan 203b/05

[=1]

afvāc Ar. Bölükler.

a.+ı ḳahıre u şucaʿā-yı mütekāsire 178a/15

a.+ınıñ 193a/03

a.(leşker-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān) 180a/09

a.(sıpāh-ıcalādat-tav' ām u afvāc-ı nuṣrat-hem-dem) 178b/03

a.(sıpāh-ı bī-kerān u afvāc-ı bī-ḥadd u pāyān) 200b/02

[=5]

afżal Ar. En üstün,en iyi.

a.+ı 194b/14

[=1]

afżalu'l-fazılīn En mükemmel, kusursuz.

a.+u ekmelü'l-kāmilīn 187b/13

[=1]

afzūn Far. Fazla, çok.

a. 201b/11

a. çékdür- 188b/07

[=2]

āgāh Far. Bilgili.

ā.+bol- 203a/04

ā. 190a/09

[=2]

aġarr Ar.Gururlu.

a. aġarr-marāḥıl.ḳıl- 178a/13

[=1]

aġırlık ağırlık.

a.+ı 184b/08

[=1]

aġız ağız.

a.+ıġa 180b/16

[=1]

Aḫal y.a.Türkmenistan velayatlarından biridir. Ülkenin güney merkezindeki Iran ve Afganistan sınrlarında, Kopet Dağına yayılan bölge.

a. 176a/13, 197b/05

[=2]

Aḫal Ata y.a.

a. 179b/10, 187b/06

[=2]

Aḫal Teke y.a. bir Türkmen atıdır. Bilimciler Ahal Teke atını, 3000 yıl evvel insanlar tarafından ilk evcilleştirilmiş olan at türü olarak görürler. Orta Asyada Türk halkları arasında özellikle Türkmenistan'da yaygındır. Ahal Teke'nin adı Manas ve Dede korkut gibi Türk destanlarında geçer ve

Türkmenistan'ın Ahal vilayetinde yaşayan Teke Türkmenlerinden gelmektedir.

a.+si 197b/12

[=1]

aḫbār Ar. Haberler,söylentiler.

a.+ı 191b/17

[=1]

āhenġ Far. Uyum,düzgün gidiş.

ā.+in tüz- 192b/06, 194b/12, 195b/08, 198b/11,199a/08

[=5]

āḫıru'l-amr

ā. 196a/17, 199b/09

[=2]

ahīr Ar. Son.

a.+ı 192a/12

[=1]

aḥkām Ar. Hükümler.

a.+ı zıyarat 199a/09

[=1]

ahl (<Ar. ehl) Sahip,malik, bir yerin bir topluluğun halkından olanlar.

a. 186a/09, 186a/13

a.+(zubda-ı ahl-ı ray) 194b/07

a.+ı 184a/14, 192a/15, 194a/02, 196b/04, 202b/15, 203a/16, 203b/13

a.+ı din 192b/08

a.+ı fatva 197a/06

a.+ı ıdvan u kızıl-baş-ı bī-iman 200b/12

a.+ı ırtıdad 196a/12, 200b/16

a.+ı ıslam 176a/03, 190a/14, 196a/17, 198b/04, 203b/07

a.+ı küffar 200b/08

a.+ı leşker 183a/09

a.+ı sıpāh 183b/01

a.+ıdın 193b/09, 195b/11, 198a/04

a.+ıga 185b/12, 191b/09, 194b/03, 196b/15, 197a/06, 200a/15, 201b/09, 202b/04

a.+ın 194b/17, 200a/15

a.+ınıñ 190b/08, 190b/10, 197a/14, 201b/13, 202b/05, 204a/09

a.+i küfr 196b/15

[=43]

Ahlu'l ḥaḳ ve'l-yaḳīn Allaha yakın olanlar, Hakka yakın olanlar.

a. 192b/13

[=1]

Aḥmad K.a..

a.+(ḥażrat-ı Aḥmad) 198b/17

a.+ınıñ 195b/04

a.+ınıñ (ḥażrat-ı Aḥmad) 198b/07

[=3]

Aḥmad Bég K.a..

a.+ni 186b/04

[=1]

Aḥmadī K.a..

a.+(dīn-ı aḥmadī) 199b/13

[=1]

aḥmāl Ar. Yükler,ağır şeyiler.

a.+u askal olcala- 196b/02

a.+u askalların yüklemek 182b/13

[=2]

aḥşām Ar. Bir büyük zātin yakınları.

a.+ga (él ü aḥşām) 193b/17

[=1]

Aḫtar Far. Bir Yıldız.

a.+ı davlat 201a/05

[=1]

aḥvāl Ar. Haller, durumlar.

a. 186a/08, 191b/10

a.+ı 204a/09

a.+ıġa 197b/09

a.+ınıñ 177b/03

a.+i 184b/01, 192b/03

[=7]

aḥvāl-pursışlıḳ Durumu sormak.

a. 203b/10

[=1]

aḥvālāt Ahvalın çoğulu olabilir.

a.+u vāḳı' āt 204a/13

[=1]

aḫẕ Ar. Alma, kabul etme.

a.+ı üçün (zakat aḫẕı) 186a/14

[=1]

aḳ öylük Büyük görkemli çadır.

a. 188a/04

[=1]

Aḳ Töpe y.a. Hive taraflarında önemli bir yer.

a. 186b/14

a.+din 186b/17

[=2]

aḳa

a.191b/05(<ağa) abi.

[=1]

'aḳab Ar. Bir şeyin arkası.

'a.+alarını 178b/01

'a.+ıdın 195b/08

[=2]

aḳīdat-farcām

a. 186b/04

[=1]

aḳl Ar. Akıl.

a. 177a/03, 184a/08

a.+(akl hayran u til güng-zabān dur-) 188b/07

a.+u bīnış 199b/16

[=4]

aḳmışa Ar. Kumaşlar, dokumalar.

a.+ı bısyār u amtı'a-ı bī-şumār 200b/17

[=1]

'aks Ar. Çarpma, çarpıp geri dönme.

'a.+in 200a/05

[=1]

aḳşam Günün sonu, güneşin batışından sonraki ilk saatler.

a. 181b/05, 193b/07, 199a/12

a.+(béş aḳşam) 178a/01

a.+(bir aḳşam) 179b/10

a.+(iki aḳşam) 178b/02

a.+dın 188a/12

a.+ı (çahār-şanba aḳşam) 189b/04

a.+ı (dū-şanba aḳşam) 189a/16

a.+ı (ḳurbān aḳşam) 188a/12

a.+ı (panç-şanba akşam) 189a/05, 191b/14

[=12]

akẓa'l-ḳażāt Doğru karar veren ,kadılar.

a. 196b/10

[=1]

al(ı)- her hangi bir şeyi tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

a.-dı 183a/13, 183a/13, 191a/11

a.-dılar 195a/07, 198a/03

a.-gandın 195a/09

a.-gay 192a/04

a.-gaylar 186a/16

a.-gaymız 202b/14

a.-ıp 183a/10, 188a/04, 189a/02, 190a/10, 193b/09, 197b/13, 197b/17, 200a/01, 200b/07, 202a/14, 203a/05

a.-ıp yür- 186b/06

a.-mak 184a/09

a.-may 180b/16, 181b/07, 184a/07, 184a/14, 190b/03, 196a/17

a.-asbab u aşya al- 197b/13

a.-başın al- 191a/11

a.-bola al- 180b/16

a.-canın al- 191a/11

a.-habar al- 184a/09

a.-kéltüre al- 196a/17

a.-kıla al- 190b/03

a.-öte al- 181b/07

a.-ruḫsat al- 189a/02, 200a/01, 202a/14

a.-su al- 193b/09

a.-sursat al- 197b/17

a.-şaş-par al- 203a/05

a.-tapa al- 184a/07

a.-tazarv al- 183a/10

a.-ura al- 184a/14

[=45]

al Ön, önde.

a.+ıga (aldıga) 182b/14

a.+ıga (aldıga) 188b/06, 202a/12

a.+ıda (aldıda) 192b/01

[=4]

al-ān Ar. Şimdi, şu anda, henüz.

a. 199b/10

[=1]

al-kıṣṣa Ar. Hulasa, hasılı, sözün kısası.

a. 202a/17, 203a/15

[=2]

a'lā (Daha, en, pek) yüksek, pek yüce.

a.+(ataba-ı a'lā) 183b/10, 186b/12

a.+(zu a'lā) 186a/11

a.+dın (arş-ı a'lā) 181b/09

a.+ga (maratıb-ı a'lā) 182a/16

a.+ga (masamı-ı a'lāga yétkür-) 185b/15

a.+ga (ordu-yı a'lā) 179a/10

a.+nı (ordu-yı a'lā) 183a/16

a.+nı (ordu-yı a'lānı köçür-) 182b/15

a.+nı (ordu-yı a'lā) 180b/17

[=10]

a'lā-ḳadr-ahvāl Durumu normal olan.

a. ım.(a' lā-ḳadr-ahvāl) 188a/04

[=1]

a'lā-ḳadr-hāl Durumu normal.

a. 192b/06

[=1]

a'lā-ḳadr Normal durum.

a. i.(a'lā-ḳadr)194a/15

[=1]

ʿalālā Far. Gürültü.

ʿa.+sı (gulgula u ʿalālā) 191a/04

[=1]

ʿālam Ar. Dünya,cihan.

ʿa.179a/08, 192a/15, 194b/17

ʿa.+ıda 190a/08

[=4]

a'lām Ar. Bayraklar,sancaklar.

a.+ı nuṣrat-farcām 178a/10

a.+ı sa'ādat-farcām 179b/09

a.+ı nuṣrat-nışān 180a/03

a.+ı sa'ādat-peykerġa 181a/13

a.+ı ẓafar-farcām 185a/01

a.+(mesken-i a'lām-ı ẓafar-ıltızām ḳıl-) 186b/14

a.+(mu'asker ü a'lām) 199a/17

a.+(mustaḳarr-ı a' lām-ı nuṣrat-farcām ḳıl-) 189b/03

a.+(mustaḳarr-ı a'lām-ı ẓafar-farcām ḳıl-) 187b/12

a.+ı maymanat-muẓāhır 194b/11

[=10]

ʿalam Ar. Nişan, sancak.

ʿa.+ı 178a/09

ʿa.+ı nuṣrat-parçam 181a/11, 193b/13

ʿa.+ın 176a/06, 179b/14

[=5]

ʿalām-panāh Padişah.

ʿa.+(dar-gāh-ı ʿalām-panāh) 185a/16, 190a/11

ʿa.+nıñ (dar-gāh-ı ʿalām-panāh) 179a/12

[=3]

ʿalām-tāb Far. Dünyayı aydınlatan.

a.+(aftab-ı ʿalām-tāb) 203b/12

a.+dék (aftab-ı ʿalām-tāb) 177b/04

a.+nı (kubab-ı ʿalām-tāb) 187a/03

a.+nıñ (af-tab-ı ʿalām-tāb) 177a/10

[=4]

alaman Asker.

a. 181b/17

[=1]

ʿāla-mıḳdār Yeterli kadar.

ʿā.+(şahzada-ı ʿālamıḳdār) 186a/10

[=1]

ālāt Ar. Aletler,vasıtalar.

ā.+(asbāb-ı ḥarb u alāt-ı żarb) 203a/05

ā.+ı 176b/15

[=2]

ʿalayh Ar.onun üzerine.

ʿa. 186b/03

[=1]

ʿalayhı'r-raḥma Ar. "rahmet üzerine olsun" anlamında din ve devlet büyüklerinin adından sonra dua niyetiyle söylenir.

ʿa.+nıñ 199a/09,186a/05,179b/11, 182b/11

[=4]

albısa Ar.Esvaplar, libaslar.

a.+ı dil-küşa 182b/12

a.+ı kıymat-baha kéydür- 188b/09

[=2]

aldālat

a. 177a/16

[=1]

ʿAlī Ar. isim

ʿa.186a/16,

ʿa.+(afżal-ı band-ı cān ʿalī) 194b/14

[=2]

ʿĀlī Ar. Yüce,ulu.

ʿā.+(farmān-ı ʿālī) 183a/02

ʿā.+(farmān-ı ʿālī) 184b/15

ʿā.+(hükm-i ʿālī) 185a/03

189b/12, 195a/05

ʿā.+(zıyafat-ı ʿālī u maclıs-ı muta' ālī) 195a/08

[=6]

ʿālī-cāh Far. Yüksek dereceli.

ʿā. 201a/12

ʿā.+(hakim-i ālī-cāh) 191b/03

[=2]

ʿālī-nıjād Far. Yüce ,soylu.

ʿā.+(vazīr-ı ʿālī-nıjād) 181b/14

[=1]

ʿālī-şān Far. Şansı yüce.

ʿā.+(farmān-ı ʿālī-şān) 203b/11

ʿā.+(nışān-ı ʿālī-şān) 179a/15

[=2]

Allāh Berdi Atalık k.a. Devlet komutanlarından biri.

a. 181b/15

[=1]

Allāh Nur Sar-dar k.a. Devlet komutanlarından biri.

a. 194a/03

[=1]

Allāh Yār Ḫan k.a. Muhammed Şah Kaçarın amcası ve veziri.

a. 195b/06, 196a/08, 196a/14

a.+nıñ 195b/16

[=5]

Allāh Yār Ḫan Aṣaf k.a. Muhammed Şah Kaçarın amcası ve veziri.

a. 190b/13, 195b/07,195b/10

a.+nı 198a/10

a.+nıñ 196a/06, 198a/06

[=5]

allı

a.+da 201b/02

[=1]

alṭāf Ar. İyilikler,lütuflar.

a.+ı bī-girane 204b/11

a.+ı fıravan 194a/12
[=2]
altı Altı(sayı).
a. 201a/17
a.+saat 188a/12
[=2]
altun Altın.
a.+ı (kuyaş-ı altun) 194b/01
[=1]
alvān Ar.Renkler.
a.+ı nı' mat tut- 195a/06
[=1]
alvıya Ar.Sancaklar,bayraklar.
a.+(mesken-i alvıya-ı garabat) 189a/12
a.+(mustakarr-ı alvıya-ı çarh-farsa) 188b/02
a.+ı davlat 179a/03
a.+ı nuṣrat-tabıya 187a/01
a.+ı ẓafar-tabıyya 182a/09
a.+ı maḳarr-ı leşker-i nuṣrat-eṣer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl- 185b/01
[=6]
'ām (Ar.<'āmm) Genel,herkes.
ā. 195a/07
[=1]
āmāda Far. Hazır, hazırlanmış.
ā.+(muhayyā u āmāda ḳıl-) 177a/01, 179b/03, 197a/17
ā.+(muhayyā u āmāda tap-) 193a/11
ā.+(ṭayyār u āmāda bol-) 185b/08
[=5]
amārat-nışān Beylik nışānı,bey.
a. 180b/02
[=1]
amārat-panāh Beylik sığınağı,bey.
a. 176b/05, 194b/06
[=2]
amīr Ar. Bey,emir.
a.+da (amrıda) 191a/17
a.+dın 188b/16
a.+ı ḫabāṣat-taḫmīr 200a/02
a.+nıñ 200a/04
[=3]
Amīr nāṣru'llāh Bahadur hanı meşhur yapmış kişi.
a. 199b/10
[=1]
ammā Ar. Ama.
a. 176a/11, 184b/03, 191b/02, 202b/08
[=4]
ammāra Ar. Emredici.
a.+(nafs-ı ammāra) 176a/02
[=1]
amnıyyat Ar. Emniyet.
a.+nıñ 186a/11
[=1]
amr ar. Emir, buyruk.
a. 192b/02
a.+ı bile (amrı) 191b/06
a.+ıda 203a/16
a.+ıdın 202b/07
a.+ıga 193b/03, 200b/04, 204a/04
a.+ınıñ 177b/03

[=8]

Amuya y.a Orta Asya'nın en uzun nehirlerinden biridir. Bugünkü Afganistan,Tacikistan,Özbekistan ve Türkmenistan sınırlarından geçmektedir. Amu derya olarak bilinen bu nehiree Araplar ve Farslar Cayhun demişlerdir.

a.+nıñ (daryā-yı amuya) 204b/09

[=1]

amvāl Ar.Mallar.

a.+ı bī-kerān 202b/01

a.+ın (asbāb u amvāl olcala-) 196b/02

a.+u aşyāsın olcala 198a/03

a.+u mavāşī 182a/14

[=4]

ancām Far. Son.

a.+nı 199b/14

[=1]

ancum Ar. Yıldızlar.

a. 178b/09

a.+(sıpāh-ı ancum dest-gāh) 178a/17

[=2]

ancum-ḥısāb

a.+bile (sıpāh-ı ancum-ḥısāb) 177b/04

[=1]

ancum-şumār

a.+ġa (sıpāh-ı ancum-şumār) 189a/09

[=1]

andāza Far.60cm'lik uzunluk ölçüsü.

a.+sıdın 178b/04

a.+lıġġa 183a/16

[=2]

anḳarib Far. Hemen,şimdi.

a. 186b/07

[=1]

ansāb Ar. Nesepler,soylar.

a.+(avla u ansāb) 201a/14

[=1]

ansab Ar. En layık,tam yerinde.

a.+(ūlā u ansab) 192b/01

a.+u avcab kör- 203b/16

[=2]

anu kala

a. 187b/13

[=1]

anvār Ar. Işıklar,nurlar.

a.+ı (māhça-ı anvār) 179b/09

a.+larıga (naẓar-ı anvārlar) 191b/13

[=2]

añla- Anlamak,idrak etmek.

a.-mucıb-ı zaval añla- 203b/03

a.-p 196a/07

[=2]

ʿār Ar. Utanma.

a. 178a/12

[=1]

ara 1.İçinde, +da/+de

a. 181b/04

a.+da 203a/14

a.+sıda 192a/05, 199a/07, 200a/06

a.+sıdagı 202a/12

a.+sıdın 202b/11

2. İki şeyin arası,ara.

a. 191a/14, 192a/15, 192a/16

3. iç,dahil.
a.+bol- 178b/13
4. zaman, fasıl.
a.+bér- 202a/12
[=12]

araba araba,vasıta,araç
a.+ların 186a/03
[=1]

ārām Far. Durma,dinlenme,yerleşme.
ā. 199a/03
ā.+ḳıl- 189b/05
ā.+tut- 194a/09, 199a/12, 201b/04
ā.+u mekān 190a/07
[=6]

ārām-gāh Far. Dinlenme yeri.
ā.+(mustakarr u aram-gāh ḳıl-) 201a/09
ā.+ḳıl- 185a/10, 188a/14, 189b/02
[=4]

ārām-güzīn Far. Dinlenen.
ā.+(faragat-nışin u aram-güzin.bol-) 194b/
ā.+bol- 179a/10, 180a/06, 181a/16, 189a/07, 193b/05, 199a/13
ā.+u faragat-nışin bol- 195a/11, 199a/05, 201a/15
ā.+u masnad-nışin bol- 178b/02, 204b/13
[=12]

ārāyış Far. Süs,zinet
ā.+bér- 184b/01
[=1]

arbāb Ar. Sahipler
a. 198a/14
a.+(erkān-ı davlat u arbāb-ı maṣlaḥat) 199b/08
a.+ı dānış 192b/01
a.+u ked-ḫūda 186b/11
[=4]

arcmand Far. Şerefli, haysiyetli,itibarlı
a.+(ʿazīz u arcmand) 183b/12
a.+ı 204a/06
a.+u bahramand bol- 189a/01
[=3]

arçman
a.+da 186b/10
a.+ga 186b/09
[=2]

ʿārif (<Ar. ʿārif) İrfan □ā□ıbi, bilgin.
ʿā.(danā-yı masayḳıl-ı dınıyya u arıf-ı ulum-ı yakınıyya) 197a/02
[=1]

ʿārız (Ar< arz`dan) Gelen.
ʿa.+bol- 196b/07
[=1]

ʿarīza (Ar<arāiz) Küçükten büyüğe yazılan yazı.
ʿa.+sın 191b/16
[=1]

ʿarīza-dāşt Far. Yüksek yerden gelen hatırlatma.
ʿa. 192b/04
ʿa.+ı meẓkūr 204a/16
ʿa.bit- 191b/11, 204a/13
[=3]

arḳa Arka,geri.

a.+sıga 187a/12

[=1]

armaġan Hediye.

a. 203b/17

a.+u tuḥfa 194a/04

[=2]

ʿarṣa Ar. Yer,toprak.

ʿa. 203a/14

ʿa.+ı ġażāt 192a/12

ʿa.+sı 178b/09

ʿa.+sınıñ 193a/05

[=4]

ʿarş Arş.

ʿa.+dın 177b/09

ʿa.+ı ʿalā 181b/09

[=2]

art- Artmak.

a.-ıp 201a/04

[=1]

artuḳ Fazla.

a. 195a/07

[=1]

arvāḥ Ar. Ruhlar.

a.+ı ṭayyıba 194b/05

[=1]

ʿarż Ar.sunmak, göstermek.

ʿa. 192a/17, 197a/03

ʿa.+ġa yétkür- 204a/03

ʿa.+ı dadıġa yét- 204b/07

ʿa.+u ıltmās.ḳıl- 192a/08

[=5]

Āṣaf Ar. Vezir,Süleyman Peygamber'in veziri, metinde Muhammad Yūsuf Mehter için kullanılmıştır.

ā. 195b/07, 198a/16

ā.+(vazīr-ı āṣaf-sıyar) 192b/13

ā.+nıñ 198a/13

[=4]

Āṣaf-sıyar Muhammad Yūsuf mehter Ar.asaf gibi yüksek vasıflı Muhammad Yūsuf Mehter.

ā. 187a/07

[=1]

Asāġır Ar. Küçükler.

a.+ınıñ (ekābır u asāġır) 182b/08

a.+u ekābır 185b/13

[=2]

ʿasākir Ar.askerler

ʿa.+(leşker-i bī-kerān u ʿasākir-i fırāvan) 201a/12

ʿa.+(leşker-i carrār u ʿasākir-i kıyāmat-aṣār) 200a

ʿa.+(mu' asker-i ʿasākir-i manṣūr ḳıl-) 194b/15

ʿa.+(mu' asker-i asākir ḳıl-) 180a/11

ʿa. rāyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u ʿasākir-i nuúrat-ı ṭumṭurāḳ 201a/7

ʿa.+i kıyāmat-ızdıḥām 188b/11

ʿa.+i maḥşar-nışān 180a/15

ʿa.+i manṣūra 183b/15, 193b/15

ʿa.+i nā-maḥdūd 190b/17

ʿa.+i nuṣrat-aṣar 181a/14

ʿa.+i nuṣrat-ışţımāl 186a/05

ʿa.+i nuṣrat-ma' āṣır 199a/17

ʿa.+i ʿasākir-i nuúrat-maʿāṣır u leşker-i ẓafar-muẓāhır 197a/15

ʿa.+i ẓafar 179a/03

ʿa.+i ẓafar-ma' āṣır 194b/11

ʿa. 187b/08

[=16]

āsān Far. Kolay.

a.+eyle- 183a/12

[=1]

āsānlıġ Kolaylık.

a.+bile 184a/10

[=1]

Āsār Ar. Eserler,izler,nışānlar.

a.+(akidat-āsār) 185a/16

a.+da (fayż-ı āsār) 186a/07

a.+ıġa yétüş- 185a/01

[=3]

aṣar-ayyām Ar. Gündüz izleri

a.+ı (nuṣrat-ı aṣar-ayyām) 190a/01

[=1]

asārat Ar. Esaret,tutsaklık.

a. 198b/02

a.+ıdın 190b/09

[=2]

asās Ar. Asıl,kök,temel.

a.+ı-dék 177b/05

[=1]

aṣāṣah Ar. Eşyalar

a.+ı kār-zār 200b/17

[=1]

āsāyış Far. Huzur,güvenlik.

a. 199a/01

[=1]

asbāb

a.+ı ḥarb u alāt-ı żarb 203a/05

a.+ı sefer 177a/08, 193a/14

a.+ı sefer u yarak-ı leşker 197a/17

a.+ın 177a/01

a.+u adavat 193a/10

a.+u amval olcala- 196b/02

a.+u aslıha 179b/03

a.+u aşya al- 197b/13

a.+u havaşi 182a/14

a.+u yarag 198b/02

a.+u yarak 188b/16

[=12]

aṣḥāb Ar. Sahipler.

a.+ı bīnış 192b/01

[=1]

ʿāṣıf-dék Ar. Sert şiddetli rüzgar.

ʿā.+(rīḥ-ı ʿāṣıf -dék) 182a/01, 204a/15

[=2]

asīr Ar. Savaşta düşmen elinden düşen kimse.

a.+ḳıl- 196b/02

a.+u mal 202a/16

[=2]

āsıtān-boslıġ Ar. Eşik.

ā. 182b/04

[=1]

aṣḳāl Ar. Ağır yükler, ağır şeyiler.

a.+(aḥmāl u aṣḳāl olcala-) 196b/02

a.+ların (aḥmāl u aṣḳālların yüklemek) 182b/13

[=2]

ʿasker Ar. Asker,er.

a.+i nuḥūsat-aṣar 176a/06

[=1]

aslıḥa Ar. Silah.

a.+ı pay-gār 200b/17

a.+sın (asbāb u aslıḥa) 179b/03

[=2]

āsmān Far. Gök, sema.

ā. 179b/04

ā.+(ataba-ı āsmān) 204a/14

ā.+(kutb-ı āsmān-ı hıdāyat) 194b/03

ā.+ı 176b/12

ā.+ınıñ (mubārazat-ı āsmān) 193a/01

[=5]

āsmāni Far. Göğe, güneşe mansup.

ā.+(balā-yı nā-gehānı u ḳażā-yı āsmānī) 198a/01

[=1]

aṣnā Ar. Bir işin olduğu ya da yapıldığı an, zaman.

a.+sı 192a/05

a.+sıda 177b/01, 189b/10, 191b/02, 198b/06

[=5]

aṣnāf Ar. Sınıflar, cinsler.

a.+ı 202a/10

a.+ı leşker 177a/09

[=2]

asr Ar. Esirlik, tutsaklık.

a. 185a/11, 189a/11, 198a/10

[=3]

asrab

a. 187a/17

[=1]

asrār Ar. Sırlar.

a.+(maḥram-ı asrār) 192a/06

[=1]

ast Alt, alt taraf.

a.+ıda 203a/11

a.+ıġa 184a/12

[=2]

āstān Far. Eşik, dergāh.

ā.+(ḫabar-ı āstān-ı felek) 182a/15

ā.+ı davlat-nışān 181a/09

ā.+ı davlat-pās-bān 179b/12

ā.+ı felek-āşıyān 201b/07

ā.+ı felek-nışān 180b/05

ā.+ı gerdūn-pās-bān 188a/01

ā.+ı ḳudsī-ı āşıyāna 199a/09

ā.+ı mu' allā 183b/02

ā.+ı ve'l-ışan 191b/15

ā.+ıġa 201a/10

[=10]

āstān-boslıḳ Ar. Eşik.

ā.+ı 188b/17, 204b/10

[=2]

Āstāna y.a Hive'nin 16km doğusunda ve yeni Arık'ın 4km güneybatısındaki yer.

ā.+ı ḳudsī-āşyāna 187b/12

ā.+ı sıpıhr 189a/02

ā.+sınıñ 197a/02

[=3]

Āstāna Ḳulı Bég k.a.

ā. 189a/01

[=1]

Astar-ābād y.a Hazar Denizi'nin kıyısında, Mazenderan bölgesinde bir şehir.

a. 176a/05, 181a/05, 184b/09

[=3]

astı-dağı altındaki

a. 187a/12

[=1]

āsūda Far. Rahat,huzurlu.

ā. 189b/17

ā.+bol- 180b/02

ā.+u rafāhıyyatlıġ 185b/15

[=3]

āsādalıġ Far. Huzurlu,rahatlık.

ā. 199a/10, 204a/04

[=2]

aş- Aşmak, geçmek.

a.-up 200b/16

[=1]

aşhab Ar. Gri renkli at.

a.+ıġa 177b/11

[=1]

āşıyān Far. Ev.

ā.+ı ṭırāz 185a/12

ā.+nıñ 182a/15

[=2]

āşıyāna Far. Ev .

ā. 189a/02

ā.+sı (āstān-ı ḳudsī-ı āşıyāna) 199a/09

[=2]

aşkār Far. Açık, belli.

a.+ḳıl- 191a/13

a.+ḳıl- 180b/01, 184a/05

[=3]

aşrıba Ar.içkiler,içecek şeyi.

a.+ı mütekeşşire 195a/04

[=1]

aşub. Aşmak,geçmek.

a.dast-taṭāvul u āşūb-ı çapavul yétkür- 200b/15

[=1]

aşur- Aşurmak,geçirmek.

a.-ḥadd-ı ı' tıdāldın aşur- 200b/03

a.+(bārū-yı rıf' at aşur-) 177b/09

a.-dı 177b/09

a.-up 199b/15

[=4]

aşyā (Ar.<aşyā') yiyecek ve içecek dışında insan için gerekli olan her türlü şey,nesne.

a.+(asbāb u aşyā al-) 197b/13

a.+sın 202a/16

a.+sın (amvāl u aşyāsın olcala) 198a/03

[=3]

at Binme ve yük taşımak için kullanılan hayvan, at.

a. 197b/13, 199b/03, 199b/06, 203a/11

a.+lar 195a/09, 200b/14

a.+sal- 191a/07

a.+sür- 179a/02, 192a/12

[=9]

at- atmak.

a.-durup 194a/01

a.-gunça 199a/12

a.-tılar 183b/07

[=3]

ata Baba,ata.

a. 181b/14, 194a/02

a.+sı bile (baḫşış u ata) 182b/12

a.+sıdın 200a/01

[=4]

Ata Murad Ḳuş-Bég k.a. Önde gelen komutanlardan biri.

a.+ini 176b/06

a.+i 180b/03

[=2]

ʿataba Ar. Eşik,basamak.

ʿa.+ı a'lā 183b/10, 186b/12

ʿa.+ı āsmān 204a/14

ʿa.+ı sa'adat-ma'āb 187b/17

ʿa.+ı sıpıhr 180b/05

[=5]

a'ṭāf Ar. Merhametler,şefkatler.

a.+ı pād-şāhāna 182b/05

a.+ı pādşāhāna 204b/11

[=2]

ātaşīn Far. Ateşten,ateşli, canlı.

ā.+(ġulġula-ı ātaşīn) 191a/10

[=1]

ātaş-bāz Far. Ateşle oynayan.

ā.+(ḳādır-andāz u ātaş-bāz) 193a/08

[=1]

ātaş-gāh Far. Ateşe tapanların ibadet yeri.

ā.+ıġa 200b/10

ā.+ıġa 181a/07

[=2]

ātaş-pāş Far. Ateş saçan.

ā.+(tig-ı ataş paş) 202b/07

[=1]

atbā' Ar. Birinin sözüne, işine,mesleğine uyanlar, hizmetçiler.

a.+ınız bile (nöker ü atbā') 179a/16

[=1]

ʿaṭf Ar.bağlama.

ʿa.+ı ınān 184a/16

ʿa.+ı ınān ḳıl- 184b/07, 185a/11

[=3]

ʿāṭıfat (Ar. ʿāṭifat) Iyilik severlik.

ʿā. +ı bılā-ġāya u marḥamat-ı bī-nıhāyası 201a/11

ʿā.+ıda (sayā-ı ʿāṭıfat) 190a/05

ʿā.+larıda (sayā-ı ʿāṭıfat) 176a/09

[=3]

atıl- Atılmak.

a.-muta' āḳıb u mutavālī atıl- 191a/09

a.-ıp 191a/09

[=2]

aṭ'ıma Ar. Yemekler.

a.+ı mutanavvı' a 195a/03

[=1]

atlan- Savaşa hazırlanmak.

a.-ıp 179a/07, 184b/14, 189a/06, 189a/16

[=4]

atlıġ 1.adlı.

a. 176a/06, 176a/07, 176a/10, 176a/13, 178a/16, 178b/01, 178b/04, 178b/11, 178b/14, 178b/17, 179a/02, 179a/08, 179b/09, 179b/10, 179b/15, 180a/07, 180a/11, 180a/16, 181b/11, 181b/11, 183b/15, 184b/03, 184b/08, 185a/01, 185a/06, 185a/12, 186a/03, 186a/13, 186b/01, 186b/10, 186b/14, 187a/16, 187b/07, 188a/05, 188a/08, 188a/09, 188b/13, 188b/14, 189a/02, 189a/04, 189a/15, 189b/02, 189b/07, 190a/17, 193b/12, 193b/14, 194a/10, 194a/16, 194b/02, 194b/12, 194b/15, 196a/01, 199a/03, 199a/05, 199a/06, 199a/11, 199a/13, 199a/14, 200a/10, 201a/08

[=60]

2. atlı.

a.+197b/12

a.+u yayaġ 198b/03,202b/15

[=3]

aṭrāf Ar.Çevre,yöre.

a. 201a/16, 202b/04, 202b/17, 203a/06

a.+ı memālik 204b/12

a.+ı nökeriyyesi 176b/17

a.+ıda 179a/10, 187b/15, 193b/02, 195b/13, 198a/08, 204b/07

a.+ıdın 187b/05, 193b/07

a.+ıġa 179b/15, 187a/02, 187a/09, 191a/03, 193b/08, 199a/01, 199a/03, 202b/16

a.+ın 179b/09, 186a/05, 187b/12, 198b/01

a.+nı 189a/13

a.+u eknāf 176b/15, 196b/15

a.+u havalī 193b/16

[=30]

Atrek y.a. Kürgen yakınlarında Kızılbaş ve terakimelerin yaşadıkları bir yer.

A. 176a/14

[=1]

'avām Ar. Halk tabası.

'a.+(şuhūr u 'avām) 187a/05

[=1]

āvān Ar. Zaman.

ā. 177a/11

ā.+da 204b/06

ā.+ı sa' adāt-nışān 201b/07

[=3]

āvand Far. Yüksek mertebe.

ā.+ı vazīr-ı bī-nazīr 196b/05

[=1]

āvāralıġ āvāralıḳ.Bk

a. 196b/01, 203b/13

[=2]

āvāralıḳ Far. Avarelik.

a. 201a/17

[=1]

ʿavāṭıf (Ar< ʿavāṭif) Hediyeler.

ʿa.+ı bī-kerāne 179b/01

[=1]

avāyıl (Ar<avā'il) İlkeler,ilk günler.

a.+ıda 193b/03, 197b/01

[=2]

avc Ar. Yüce, yüksek bir şeyin en yüksek noktası.

a. 189b/17

a.+ı (ḫażīż u avcı) 184a/02

a.+dın 177a/05, 180b/08

a.+ġa 184b/15

[=5]

avcab Ar. En vacip.

a.+(ansab u avcab kör-) 203b/16

[=1]

avlā-Ar. Daha iyi.

a.+u ansab 201a/14

[=1]

avlād Ar. Çocuklar.

a.+ı 183a/05

a.+ıdın 199b/15

[=2]

avval Ar. Önce,ilk önce.

a.+ça 203b/08

a.+dın 192a/01

a.+ı 181a/17, 183a/17, 188b/10, 189a/05

a.+ı érdi 185a/13

a.+ıda 202a/09

[=8]

avvalġı Birinci,önceki.

a.+ġı 183a/16

[=1]

avvalça Önce,ilk önce.

a. 203b/06

[=1]

avvalraḳ Daha önce.

a. 186a/08, 192b/03

[=2]

avżā' Ar. Vaziyetler.

a.+ıdın 192b/03

[=1]

ay 1. Dünyamızın tek uydusu olan gök cismi.

a.+ınıñ (zu'l-ḥıcca ayı) 187b/04

[=1]

ay 2. Yaklaşık olarak 30 günlük zaman dilimi.

a.+(béş ay) 202b/03

a.+(bir ay) 196b/07, 198b/08

a.+dın (bir ay) 196b/08, 198b/09

a.+ġa 204b/12

a.+ınıñ 177a/10, 179a/05, 180a/12, 183b/13, 193a/15, 194b/13, 197b/01, 202a/09, 204b/05

a.+ınıñ (zu'l-ḥıcca ayı) 187b/04

a.+nıñ 193b/01, 193b/03

[=17]

ayaġ bk.ayaḳ.

a. 184a/07

a.+ı 203a/11

a.+ınıñ 200b/14

[=3]

ayaġsız Ayaksız.

a. 185a/07

[=1]

ayaḳ Ayak.

a. 177a/07

[=1]

ayālat Ar. Memleket,toprak.

a.+u ḥükūmat 187a/15

[=1]

a'yān Ar. Bir yerin ileri gelenleri.

a.+(erkān-ı davlat u a'yān-ı ḥażrat) 178a/02

a.+bol- 191a/14

a.+ı ḥażrat 192b/12, 203b/01

a.+ḳıl- 192a/15

[=5]

āyat

a.+ıġa 199b/03

[=1]

ayır- Ayırmak.

a.-may 202a/08

[=1]

aylan- Dönmek,dolaşmak.

a.-ġaylar 201b/01

a.-ıp 198b/01

[=2]

Aymaḳ kv.a. Maveraünnehir'de yaşamış bir halktır. Halaç kabilesi bu boya mensuptur.

a.+(tayıfa-ı aymak) 190b/15

[=1]

Aymak ceri y.a.

a. 199a/13

[=1]

Aymakıyya kv.a. aymakta yaşam halk.

a. 200a/06, 202a/11

a. 200a/11

a.+u hazara 200a/17

[=4]

ʿayn Ar. Aynı.

ʿa.+ı (bıradar-ı ayn) 193a/03

ʿa.+ı 197a/09

[=1]

ayrıl- Uzaklaşmak, geride bırakmak.

a.-gan 180a/05

[=1]

ayrıt Bölük yer.

a.+ıdın 189b/03

a.+ıdın öt- 179b/07

[=2]

ʿayş Ar. Eğlenme.

ʿa.+u ışrat 178a/06, 180a/08

ʿa.+u ışrat körgüz- 188a/12

[=3]

ayt- Demek,söylemek.

a.-tı 181b/06

[=1]

ayvān Far. Eyvan,saray.

a.+ı 191a/04

a.+ı-dék 177b/06

a.+ıġa 191a/10

a.+ıġa (bazm-ı ayvān) 191a/05

[=4]

ayyām Ar. Günler.

a.+(duhūr u ayyām) 187a/05

a.+ı ḥadd 191a/16

a.+ı salṭanat 184b/09

a.+ı tavaḳḳuf 195a/16, 196b/09

a.+ıda 192a/12

a.+ınıñ 190b/01

a.+ı tavaḳḳuf 201b/04

[=8]

az az.

a. 180a/01, 181a/01, 189b/05, 191b/07, 197a/17

[=5]

āzād Fàr. Kurtulmuş,serbest olan.

ā. 177b/06, 199a/03

[=2]

āzāda Far. Özgür,serbest.

ā.+lar 189b/12

[=1]

a'ẓam Ar. En büyük.

a.+(dustūr-ı a'ẓam) 195a/10

a.+(vazīr-ı a'ẓam) 182b/01, 196b/03, 204a/17

a.+(zubda-ı umarā-yı a'ẓam) 189b/11

[=5]

āzār Far. İncinme.

ā.+da 202a/02

ā.+u ta'adıyat 191b/09

[=2]

azdu'd-davla Devletin bir sağ kolu.

a. 177a/16

[=1]

ʿazım (Ar. ʿāzim) Yola koyulmak.

ʿa. 196a/12, 201b/15

ʿa.+bol- 190a/16, 193a/16, 196b/12, 197b/02, 202a/15, 204b/01

ʿa.+u azīmat 189b/10

[=9]

ʿaẓīm Ar. Büyük.

ʿa.+(casr-ıʿaẓīm) 182b/02, 185a/03

ʿa.+(dast-burd-ı ʿaẓīm yétkür-) 200a/12

ʿa.+(sūr-ı faḫīm u caşn-ı ʿaẓīm) 188b/06

ʿa.+(tanbıyya u goş-māl-ı ʿaẓīm yétkür-) 200a/15

[=5]

ʿazīmat Ar. Gitme,yola çıkma.

ʿa. 179b/14, 179b/16, 203b/05

ʿa.+(ʿāzım u ʿazīmat) 189b/10

ʿa.+(bādıya-paymā-yı ʿazīmat bol-) 199a/02

ʿa.+(cādda-paymā-yı ʿazīmat bol-) 193b/07

ʿa.+(ḳadam-farsā-yı ʿazīmat bol-) 194a/16

ʿa.+bol- 178a/10, 180b/07, 185a/14

ʿa.+ét- 192b/14

ʿa.+étmek 190b/13

ʿa.+ıġa 197b/02

ʿa.+ınıñ 196b/13

ʿa.+körgüz- 189a/10, 195b/07, 201b/05

ʿa.+nı (yegren-i ʿazīmat) 188b/12

ʿa.+nı sür- 188a/14

ʿa.+u murūr 192b/05

[=20]

ʿazīmat gidiş .

ʿa.+ı āhengin 199a/08

[=1]

ʿazīmat-güster yola çıkıcağını bildirmek.

ʿa. 196a/07

[=1]

ʿazīmāt-numā ġideceğinden mutlu olma.

ʿa.+bol- 189b/05, 193b/02

ʿa.+u sur'at-ıfşā bol- 188a/08

ʿa.+u taşrīf-farmā bol- 200a/14

[=4]

ʿazīmat-sikāl Gidiş düşüncesi.

ʿa.+bol- 199a/04

[=1]

ʿazimu'ş-şan Ar. Şanı yüce olan.

ʿa.+(kurān-ı azimu'ş-şan) 1

[=1]

ʿazīz Ar. Değerli,saygın.

ʿa.+u arcmand 183b/12

ʿa.+u arcmend ḳıl- 199a/07

[=2]

ʿazīzī-dalalat yol gösteren.

ʿa.+ı bile 179a/07

[=1]

ʿazīzī-şacā'at yiğitlik.

ʿa. 179a/07

[=1]

azlıḳ Azlık, az olma.

a. 176a/12

[=1]

ʿazm Ar. Kasıt, niyet,karar.

a. 192a/15, 198a/07

a.+ınıñ 184a/10

a.+içre 180b/15

[=4]

azraḳ Daha az, azca.

a. 184b/08, 188a/07

[=2]

B

ba-cāy Far. Yerine .

b.+kéltür- 199a/10, 200a/04

[=2]

ba-ġāyat Far. Çok, son derece.

b. 185a/14, 186a/01, 187b/09, 191a/01, 193b/15, 201a/13, 202b/11

b.+(ʿınāyat-ı ba-ġāyat) 187b/17

b.+ḫūş-güvār u uẕūbatda ıştıhār tap- 186b/01

b.+ dıl-keş ü naşat-afzā 199a/17

b.+ı faraḥ-āṣār bol- 192a/02

b.+ı ḫūş-havā 181a/13

[=12]

ba-ḳadr Far. Kapasitesi yeterince kadar.

b.+ı ḥāl 196b/16

b.+ı ıḳtıdār 201a/01

[=2]

bā-vucūd Far. Bununla beraber.

b. 181b/01, 184a/03, 185a/04, 196b/05

b.+ları 184b/04

[=5]

bāb Ar. Konu.

b.+ında 199b/15

[=1]

bābā Far. Baba, ata.

b.+sı 175b/16

[=1]

Bābā-Ḫān Oyuḳ k.a..

b.+ından 189a/17

[=1]

Bābā ʿArab k.a.

b. 187b/07, 187b/10

[=2]

Bābā Ḫān Şāh k.a. Muhammed Şahın babası.

b.+ġa 176a/01

[=1]

Bābā İnāḳ k.a.Önde gelen komutanlaedan biri.

b. 181b/15

[=1]

bad-kirdār Far. Günahkar .

b.+(küffār-ı bad-kirdār) 191a/07

[=1]

bad-ma'āş kötü yaşayışlı.

b.+(ḳızıl-baş-ı bad-ma'āş) 192a/03

b.+dın (ḳızıl-baş-ı bad-ma'āş) 176a/

b.+nıñ (ḳızıl-baş-ı bad-ma'āş) 18

[=3]

Bād-pā bk. bād-pāy.

b.+nı 186a/01

[=1]

bād-pāy Far. Ayağı çabuk olan (at vs).

b. 177b/12

[=1]

bāda Far. Şarap, içki.

b.+(sar-ḫūş-ı bāda-ı kam ḳıl-) 188b/09

b.+ı(sar-şār-ı bāda-ıʿışrāt u kām-yāb-ı naş'a-ı bahcat)178b/08

[=2]

bāda-paymāy Far. Sarhoş.

b. 183a/15

[=1]

Badal Ata K.a..

b. 182b/11

[=1]

Badan Ar. Vücut.

b.+lar 191a/12

[=1]

bādıya Ar. Çöl, kır.

b. 177b/12

b.+sıġa 196b/01, 201b/01, 201b/02

[=4]

bādıya-paymā Çölde dolaşan.

b.+(muntahıż u bādıya-paymā ḳıl-) 181a/12

b.+ġa (raḫş-ı bādıya-paymā) 189b/06

b.+yı ʿazīmat bol- 199a/02

[=3]

bāġ Far. Bostan

b. 178b/04

b.+ı (cannat bağ) 187a/04

b.+ı-dék 181a/15

[=3]

bağır Göğüs, bağır.

b.+ını (bağrını) 181b/04

[=1]

bağışla- Bağışlamak,affetmek.

b.-ṭarāvattın bağışla- 185a/15

b.-dı 185a/15

[=2]

bağla- Bağlamak.

b.-bél bağla- 190b/11

b.-p 190b/11, 200b/07

[=3]

bağlan- Bağlanmak.

b.-ıp 201a/17

[=1]

Bahādur Far. Yiğit.

b.+lar 198a/15

[=1]

Bahādur Ḫan Ebu'l-Ḫayr'ın kardeşi.

b.+ġa 199b/10

[=1]

Bahār Far.Bahar,ilk bahar.

b. 185a/15

[=1]

bahcat Ar 1.Sevinç.

b.sar-şār-ı bāda-ı ʿışrat u kām-yāb-ı naş'a-ı bahcat bol- 178b/08

[=1]

Ar2. Güzellik, hüsn.

b.+ı lā-kelām 202b/02

b.+ı tamām 183a/04

[=2]

bahcat-eṣer Far.Sevinç izi.

b.+(ḫabar-ı bahcat-aṣar) 203b/14

[=1]

bahcat-nışān Far. Sevinç nışānı.

b.+nı (hükm-i bahcat-nışān) 176b/17

[=1]

bahcat-ş'iar Far. İyi sevinç

b.+ḳıl- 185b/13

[=1]

baḥır Ar.Deniz.

b.+dın 177a/16

b.+ı mutarākim-dék 192a/10

b.+ı zahhār 184a/05

[=3]

bahra Far.Nasip,hisse.

b.+(farāh-ı tamām u bahra-ı lā-kelām) 197b/04

b.+ı tamām 189b/14, 192a/04

[=3]

bahramand Far.Behram gibi ulu.

b. 179b/01

b.+(arcmand u bahramand bol-) 189a/01

b.+u kām-yāb bol- 201b/17

b.+u sīr-çaşm ḳıl- 194b/17

[=4]

bahramandlıġ Hisseli olma,faydalanma.

b.+tap- 182b/05

[=1]

barur varmak.

b.+ḳıl- 189b/17

[=1]

bahşīş Far. Bahşiş, bağış olarak verilen para.

b.+ı bile 181a/10

b.+u ʿaṭāsı 182b/12

[=2]

bāk Far. Korku,sakınma,kaygı.

b. 192a/14

[=1]

bāl Far.Kanat.

b.+ın (par u bal) 204b/04

[=1]

balā (<balā') Gam, kader, musibet.

b. 192a/14

b.+yı (ḳażā-yı mıbram u balā-yı muḥkem) 203a/07

b.+yı nā-gehān-dék 195b/15

b.+yı nā-gehānı u ḳażā-yı āsmānī 198a/01

[=4]

balā-ġayāt Bela, dert.

b.+(manāzıl-ı balā-ġayāt) 204a/08

[=1]

balā-tımṣāl Kaygılı suret.

b.+(ṣamḫāl-ı balā-tımṣāl) 191a/09

[=1]

Balā-yı şam' y.a. Orta kuduk adlı yerin 50km. Güneyinde su kuyularıyla bilinen bölge.

b. 179b/09

balad Belaya uğramış.

b.+nıñ (ḳıla u balad) 176b/16

[=1]

balāġat-āṣār Etkili, yerinde söylenmiş sözün tesirleri.

b.+(ḫamā-ı balāġat-āṣār) 190a/12

[=1]

balçıġ Balçık,çamur.

b.+u burtaġ bol- 184a/06

b.+u butraġ 184b/03

[=2]

balda Ar. Memleket,diyar.

b.+ı Ḫīvaḳ 197b/01

[=1]

balıḳ Balık.

b. 187a/12

[=1]

balıyyāt (<Ar. baliyyāt) Musibetler.

b.+dın (āfāt u balıyyāt) 198a/04

b.+ıġa 190b/03

[=2]

Balḳan y.a. Büyük ihtimalle Maned'in güneyindeki bir bölgenin adı.

b. 179a/10

[=1]

Bāmī Balh şehir adı.

b. 186b/01
b.+dın 186b/09
[=2]
Band-ı Cān ʿAlī y.a..
b.194b/14
b.+dın köç- 195b/02
b.+ḳıl- 181a/08
[=3]
bar var.
b. 178a/12
b. érdi 196b/06
b.+ıda 202b/13
[=3]
bar varmak.
b.-ḳoşıġa bar- 184a/09
b.-mulāzımatıġa bar- 195a/15
b.-ġanı 201b/06
b.-ġunça 193b/02
b.-ıp 181a/05, 184a/09, 192a/03, 192a/17, 192b/03, 194a/09, 195a/15, 198a/14
b.-mak 184a/11
b.-mış érdi 176b/14
b.-sa 192a/15
b.-ur 198a/01
[=15]
bār-gāh Far.padişahın huzuru,otağ.
b.+(mavżı'-ı bār-gāh) 189b/07
b.+(mavżı'-ı bār-gāh-ı ıstırāḥat ḳıl-) 189a/04
b.+(mıżrab-ı bār-gāh-ı ıḳbāl) 182b/17
b.+ı cahān-panāh 188b/05
b.+ı davlat-nışāne 181b/11
b.+ı felek-ışṭıbāh ét- 188a/10
b.+ı gerdūn-ışṭıbāh 187a/02
b.+ı ıḳbāl 187b/15
b.+ı ıḳbāl ḳıl- 186a/05
b.+ı sıpıhr-dast-gāh 178b/05
b.+ı sıpıhr-ıḥtışām 180a/16
b.+ı sıpıhr-ışṭıbāh 185a/15
b.+u sarā-parda 200b/15
[=13]
bar-pā Far. Ayakta.
b.+ḳıl- 180a/17
[=1]
bar-pāy Far. B.k.bar-pā
b.+ḳıldur- 178b/05, 181b/12, 182a/11, 184b/10, 185a/15, 187a/03, 187b/16
[=7]
bara bara yavaş-yavaş.
b. 191b/01
[=1]
bar-ā-bar Far. Birlikte.
b. 181a/15, 184a/03, 184a/10, 184b/15
b.+ḳıldur- 187a/12
[=5]
barāyā Far. Halk,insanlar.
b.+(ra'āyā u barāyā) 189b/13
b.+nıñ (ra'āyā u barāyā) 185b/15
[=2]
barça bütün, tamāmıyle,hepsi.

b. 177a/07, 177a/08, 179a/16, 183b/09, 184a/14, 186a/08, 190b/12, 191b/09, 191b/10, 191b/16, 193a/07, 193a/13, 194a/01, 194a/05, 194a/06, 194a/15, 194b/14, 195a/01, 195a/07, 196b/14, 198a/03, 198a/04, 198b/03, 199a/06, 202a/16, 202b/15, 203a/04, 204a/13, 204b/09

b.+ġa 188b/08

b.+sı 199b/09, 200b/10, 202b/10

b.+sıġa 183b/12

b.+sın 198b/01

[=35]

barīn Far. Pek yüksek.

b.+(ḫuld-ı barīn ḳıl-) 178b/06

b.+(kevākib-i sıpıhr-ı barīn) 177b/10

[=2]

barḳ Ar.şimşek, yıldırım.

b.+(şab-dīz-ı barḳ) 177a/12

b.+dın 202a/15

b.+ı ḫāṭıf 182a/01

b.+ın 192a/14

[=4]

barḳ-pā şimşek ayaklı,çok hızlı koşan at.

b.+(samand-ı barḳ-pā) 189b/06

[=1]

barḳ-rīzlig şimşek saçma,şimşekli.

b.+idin 200b/14

[=1]

bārū Far.kale duvarı.

b.+ların (burc u bārū) 187a/11

b.+sı (burc u bārū) 187a/05

b.-yı(bārū-yı rıfat aşur-) 177b/09

[=3]

barūmand Far. Kazançlı,verimli,faydalı.

b.+u sar-bulandlıġ tap- 185b/16

[=1]

basġu-dék basabilecek.

b. 184a/07

[=1]

basī Far. Çokluk,bir çok.

b. 191a/15

[=1]

baş baş,kafa.

b. 182a/02

b.+çék- 181b/04, 181b/08, 190b/05

b.+dın 177a/07

b.+ıdın 181b/03, 186b/03, 189a/15, 193b/05, 193b/13

b.+ıġa 185a/06, 193b/12, 194a/09, 196a/02

b.+ın al- 191a/11

b.+ın kéltür- 182a/03

b.+ḳıl 176b/06

b.+köter- 202b/07

b.+larıġa 200b/06

b.+ların 181a/08, 203a/10

[=21]

başāşat Ar.Güler yüzlülük.

b.+ı tamām u faraḥ-ı lā-kelām 203b/15

[=1]

başḳar- Yol göstermek.

b.-maḳdın 184a/08

[=1]

başla- Başlamak.

b.-bola başla- 201a/05

[=1]

b.-dı 191b/02

[=2]

başlıġ liderli.

b. 181b/14, 182b/04, 182b/07, 183b/09, 186a/10, 187a/15, 189b/12, 194a/03, 194a/05, 194b/07, 194b/08, 195a/01, 195a/10, 195b/01, 195b/07, 200a/08, 204a/17

[=17]

bat- Batmak.

b.-div bat- 184a/12

b.-lay bat- 184a/12

b.-ar 184a/12

[=3]

bāṭıl (<Ar.bātil) Hükümsüz,boş.

b.+ġa 192b/08

[=1]

batlıġ batak.

b. 192a/13

[=1]

batman eski bir ağırlık ölçüsü.

b.+(miñ batman) 203b/17

[=1]

batraḳ Daha hızlı, hemen.

b. 184a/11

[=1]

bavādī Çöller,sahralar.

b.+(ḳaṭ' -ı ṣaḥārī u bavādī ḳıl-) 191b/14

b.+ı (bavādī-ı bī-kerān) 201b/16

b.+u cıbal ḳıl- 179a/17

[=3]

bavār Ar. Yok olma.

b. 200b/12

[=1]

Bāvard y.a. köpet dağının küzey eteklerinde bir yerdir. Abıvard olarak da bilinir.

b. 188a/15

[=1]

bavārī Ar. Yok etme.

b.+ı mütekessire 204b/05

[=1]

bay bir devlet makamı.

b.+ı ṣadāḳat-dıṣār 191b/06

[=1]

bayābān Far. Çöl.

b.+(daşt u bayābān) 180a/10

b.+ı bī-kerān 180a/02

[=2]

bayram Halk beraber kutlayan dini yada millī gün.

b. 185b/10

[=1]

bayt Ar. İki mısradan ibaret nazım parçası.

b. 178a/11

[=1]

bayżā-naẓīr Far. Beyaza benzer.

b.+ıga (żamīr-ı bayżā-naẓīr) 176b/05

[=1]

bayżā-żamīr Içten saf,temiz.
b.+(vazīr-ı bayżā-żamīr) 194b/02
b.+nıñ (vazīr-ı bayżā-żamīr) 198b/07
[=2]

ba'żı Ar. Bazı,kimi.
b. 176a/07, 180b/03, 180b/11, 190a/06, 190b/07, 190b/10, 190b/10, 196b/09, 198b/06, 201b/04, 201b/05, 201b/06, 201b/13, 202a/02
[=14]

bazm Far. Meclis, eğlence.
b.+ı ayvān 191a/05
b.+ı camşīdāna u maclıs-ı ḫusravāna tart- 178b/07
b.+ı şah-āna tüz- 188a/12
b.+ın tüz- 180a/08, 186b/15
b.+tüz- 180b/02
[=6]

bed-kirdār Far. İşi,hareketi kötü.
b.(kaçar-ı bed-kirdār u küffār-ı zalālat-āṣār) 202a/09
[=1]
b.+bol- 177b/05
[=1]

behre-yāb Far. Nasibi olan.
b.+bol- 177b/05
b.+bol- 178a/03
[=1]

Beki Yüz-Başı k.a ordunun şamhalcı sınıfından bahadır bir serdar.
b. 176b/09, 193a/03, 198b/13
[=3]

belki Far. İhtimal, umulur,hatta.
b. 178b/06, 180a/17, 181b/10, 181b/12, 184a/03, 184a/05, 184a/10, 185b/03, 187a/04, 188a/17, 191a/11, 196b/16, 202b/09
[=13]

bendelik Kulluk, kölelik.
b.+(muḳayyad u bendelik) 198b/02
[=1]

ber-dār Far. Salbedilmiş,asılmış.
b. 182b/14
[=1]

bes Far. Yeter.
b. 192a/15, 192b/01
[=2]

beşlenci Beşinci.
b.+kün 184b/04
b. 175b/12
b.+kün 178a/05
[=3]

bécin Maymun yılı.
b.+yılı 176a/05
[=1]

bég töpe y.a Amu deryası yakındaki bir bölgede bulunur.
b. 183b/15
[=1]

bél bel.
b.+bağla- 190b/11
b.+leriğa 200b/07
[=2]

bér- İletmek,vermek.

b.-ara bér- 202a/12

b.-arayış bér- 184b/01

b.-farıḥ u nışāṭdadın bér- 188a/12

b.-ḫaber bér- 196a/07

b.-ıcāzat bér- 180b/17, 182b/09, 192a/11

b.-ın'ıḳād bér- 196a/15

b.-ḳarar bér- 199b/09

b.-ruḫṣat bér- 192b/17, 197a/08, 204a/07

b.-ruḫṣatın bér- 183b/12

b.-ta'līm bér- 187b/04

b.-tartīb bér- 183b/14, 195a/04

b.-taṣmīm bér- 191a/02

b.-yér bér- 190a/04

b.-yol bér- 185b/03

[=19]

bér- İletmek, vermek..

b.+ey 185a/14

b.-di 183b/12, 188a/12, 192b/17, 194a/15, 204a/07

b.-diler 190b/07, 196a/07, 199b/09

b.-dürdi 195a/04

b.-gendin 182b/09

b.-geni 195b/09

b.-gey 187b/04

b.-ilse 192a/11

b.-ip 180b/17, 183b/14, 184b/01, 187a/11, 190a/04, 190b/17, 191a/02, 196a/15, 202a/12

b.-seler 197a/08

b.-sünler 185b/03

[=25]

bérdur- Vermesini sağlamak.

b.-up 178b/07

[=1]

béş Beş.

b.+aḳşam 178a/01

b.+ay 202b/02

b.+ide 204b/05

b.+ide (yigirme béş) 193b/03

b.+kéçe 178a/01

b.+yüz 198a/12, 198a/12

[=7]

bıhışt-ḳıyas Cennet hayalı.

b.gerdūn-asas u bıhışt-ḳıyās ḳıl- 178a/07

[=1]

bıhışt-mışāl Cenet misalı.

b.+ét- 186a/06

b.+ḳıl- 177b/17, 181b/12, 183b/16, 187b/08

[=5]

bıhışt-nışān Cennette yerleşen.

b.+nıñ 204a/14

b.Ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı bıhışt-nışān 175b/12

[=2]

bılā-ġāya Amaçsız.

b.+bile (naāzışāt-ı bılā-ġāya) 199b/04

b.+('āṭıfat-ı bılā-ġāya u marḥamat-ı bī-nıhāya)

[=2]

bılā-ġāyat Sonsuz.

b.+bile (sursat-ı bılā-ġāyat) 194a/13

b.(navāzşāt-ı bī-nıhāyat u ' ınāyāt-ı bılā-ġāyat körgüz-) 200a/09

[=2]

bılād Ar.şehirler.

b.+ıdın 185a/17

b.+ıġa (ḳılā' u bılād) 185b/04

[=2]

bınā (<Ar. bınā') kuruluş,yapı.

b.+ḳıldur- 182b/02, 183a/03

[=2]

bırādar Far. Kardeş.

b.+ı arcmand 204a/06

b.+ı ayn 193a/03

b.+ı bī-naẓīr 194a/11

[=3]

bısāṭ-ārā Yayılan fikir.

b.+yı ıstırāḥat bol- 177b/09

[=1]

bısyār Far. Çok.

b.+(aḳmışa-ı bısyār u amtı ' a-ı bī-şumār) 200b/17

[=1]

bī-abdān iyi olmayan.

b.+ḳıl- 203a/10

[=1]

bī-'adad Sayısız.

b.+(manāzıl-ı bī-ḥadd u marāḥıl-ı bī-'adad) 200b/09

[=1]

bī-andāza Derecesiz,ölçüsüz.

b.+(ṭarāvat-ı bī-andāza yétkür-) 179b/15

b.+bile (sıpāh-ı bī-andāza bile) 189b/09

[=2]

bī-baş Başsız.

b. 203a/10

[=1]

bī-can Cansız.

b. 203a/09

[=1]

bī-fikret Adsız.

b. 181b/02

[=1]

bī-ġam kaygısız.

b.+ḳıl- 186b/17

[=1]

bī-ġāyat Sonsuz.

b.+ġa (faraḥ u surūr-ı bī-gāyat) 194a/06

[=1]

bī-girān Far. Çok değerli.

b.+(cahd-ı bī-girān u köşiş-i fırāvān) 203a/06

[=1]

bī-girāne "bī-girān" kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekli.

b.+bile (altaf-ı bī-girāne) 204b/11

[=1]

bī-ḥadd Sınırsız.

b+bile (sıpāh-ı bī-kerān u afvāc-ı bī-ḥadd u payān)200b/06

[=2]

bihbūd Far. İyi, sağlam.

b.+ı üçün 176a/16

b. 193b/11

[=2]

bī-ıḥmāl İhmal etmeme.

b.+(bī-ta'allūl u bī-ıḥmāl) 179a/17

[=1]

bī-iḥtımāl mümkün olmayan.

b.+(maḥal u bī-ıḥtımāl körün-) 202b/11

[=1]

bī-īmān İmansız.

b. nıñ+(ahl-ı ' ıdvān u ḳızıl-baş-ı bī-īmān) 200b/12

[=1]

bī-kem Eksiksiz.

b. +(bī-kem u zıyād) 191b/17

[=1]

bī-kerān Far. Sınırsız.

b.+(amvāl-ı bī-kerān) 202b/01

b.+bile(leşker-i bī-kerān u ' asākir-i fırāvān) 201a/12

b.+(sayl-ı bī-kerān) 180b/13

b.+bile (sıpāh-ı bī-kerān) 190a/09

b.+bile (sur' at-ı bī-kerān) 188b/12

b.+nı (bavadī-ı bī-kerān) 201b/16

b.+nıñ (bayāban-ı bī-kerān) 180a/02

[=7]

bī-kerāne Far. Sınırsız.

b.+bile 198b/17

b.+bile (dast-gāh-ı bī-kerāne) 190a/15

b.+bile (malāṭıfāt-ı bī-kerāne) 189a/01

b.+mizdin ('avāṭıf-ı bī-kerāne) 179b/01

b.+(merḥamat-ı bī-kerāne) 186a/11

[=5]

bī-ḳıyās hayal etmemek, bir şeyi başka başka şeyilerle karşılaştırmamak.

b.+(hırās-ı bī-ḳıyās) 176b/13

[=1]

bī-lāş yağmasız,çapulsuz.

b.+ḳıl- 203a/10

[=1]

bī-nayl İsteğine ulaşmama.

b.+ü murād 200a/05

[=1]

bī-naẓar Bakmama.

b.+ge(vazīr-ı bī-naẓar-ı roşan-żamīr) 204b/02

[=1]

bī-naẓīr Eşi bulunmayan.

b.+(vazīr-ı bī-naẓīr) 202a/02

b.+ge (vazīr-ı bī-naẓīr) 193b/04

b.+ı (bırādar-ı bī-naīr) 194a/11

b.+nıñ (āvand-ı vazīr-ı bī-naẓīr) 196b/05

b.+nıñ (vazīr-ı bī-naziīr) 200a/07

[=5]

bī-nıhāya Sonsuz, bitmez.

b.+sı bile ('āṭıfat-ı bılā-ġāya u marḥamat-ı bī-nıhāya) 201a/11

[=1]

bī-nıhāyat Sonu olmayan.

b.+(tansukat-ı bī-nıhāyat) 194a/13

b.+(musafat-ı bī-nıhāyat) 204a/08

b.+(navāzşāt-ı bī-nıhāyat u ʿ ınāyāt-ı bılā-ġāyat körgüz-) 200a/09

[=3]

bī-payān Far.Sınırsız.

b.+(saharī-ı bī-payān) 201b/16

b.+dın (maraḥıl-ı bī-payān) 204a/02

b.+bile (ġanāyım-ı fırāvān u olca-ı bī-pāyān) 201a/01

b.+nıñ (me ʾ kūlāt-ı fırāvān u maşrūbāt-ı bī-pāyān) 195a/08

[=4]

bī-pāyda Faydası yok.

b. 203a/02

[=1]

bī-savaş Savaşsız.

b.+u bī-talaş 181a/06

[=1]

bī-şumār Sayısız.

b.+(ekābır-ı leşker-i bī-şumār) 188b/05

b.+(leşker-i bī-şumār) 187a/10

b.+(aḳmışa-ı bısyār u amtı ʿ a-ı bī-şumār) 200b/17

b.+(manāzıl-ı bī-şumār) 200a/02

b.+(sıpāh-ı bī-şumār) 190a/14

b.+bile (leşker-i bī-şumār) 195b/11

[=6]

bī-ta'allul Bahanesiz.

b.+u bī-ıḥmāl 179a/16

[=1]

bī-taḥāşī Korkmadan,çekinmeden.

b. 181b/02

[=1]

bī-talāş Tartşmadan.

b.+(bī-savaş u bī talāş) 181a/06

[=1]

bīġ Far. Şiddetli nefret.

b. 203a/14

[=1]

Bigi ?

b. 184a/07

[=1]

bil- Bilmek.

b.-lāzım u mutaḥattım bil- 176b/04

b.-muġtanım bil- 177a/02

b.-tahḳīḳın bil- 191b/04

b.-ip 176b/04, 177a/02

b.-mek 191b/04

b.-sem 197a/09

[=7]

bile(2)

b. 175b/12, 175b/13, 176a/02, 176a/03, 176a/11, 176a/14, 176a/16, 176b/01, 176b/10, 176b/13, 177a/01, 177a/02, 177a/07, 177a/13, 177b/03, 177b/04, 177b/13, 178a/02, 178a/02, 178a/04, 178a/06, 178a/15, 178a/17, 178b/04, 178b/17, 179a/02, 179a/04, 179a/07,

179a/16, 179a/16, 179a/17, 179b/04, 179b/07, 179b/15, 180a/07, 180a/07, 180a/09, 180a/11, 180a/15, 180b/06, 180b/11, 180b/13, 180b/14, 181a/05, 181a/06, 181a/07, 181a/09, 181a/10, 181a/10, 181b/02, 181b/16, 182a/01, 182a/01, 182a/09, 182a/14, 182a/16, 182b/02, 182b/04, 182b/06, 182b/10, 182b/10, 182b/12, 182b/14, 182b/16, 183a/02, 183a/04, 183b/06, 183b/10, 183b/14, 184a/10, 184a/11, 184a/17, 184b/01, 184b/02, 184b/06, 184b/15, 185a/03, 185a/09, 185a/17, 185b/10, 185b/12, 185b/13, 185b/16, 186a/01, 186a/02, 186a/03, 186a/04, 186a/12, 186a/17, 186b/01, 186b/05, 186b/12, 187a/01, 187a/03, 187a/09, 187a/09, 187a/11, 187a/15, 187b/01, 187b/06, 187b/07, 187b/10, 187b/17, 188a/06, 188a/14, 188a/15, 188b/01, 188b/03, 188b/12, 188b/12, 188b/17, 189a/01, 189a/06, 189a/09, 189a/15, 189a/16, 189b/01, 189b/07, 189b/08, 189b/09, 189b/10, 189b/15, 189b/16, 189b/17, 190a/05, 190a/09, 190a/15, 190b/15, 190b/17, 191a/02, 191a/07, 191b/06, 191b/07, 191b/09, 192a/03, 192a/12, 192b/02, 192b/04, 192b/11, 192b/12, 192b/14, 192b/15, 193a/06, 193a/08, 193a/12, 193a/16, 193a/17, 193b/02, 193b/04, 193b/08, 193b/12, 193b/14, 194a/05, 194a/08, 194a/12, 194a/13, 194b/01, 194b/02, 194b/08, 194b/10, 194b/12, 195a/05, 195a/10, 195a/11, 195a/14, 195b/02, 195b/08, 195b/09, 195b/09, 195b/11, 195b/17, 196a/01, 196a/04, 196a/05, 196a/07, 196a/08, 196a/09, 196a/13, 196a/14, 196a/15, 196b/03, 196b/11, 196b/14, 196b/14, 197a/04, 197a/06, 197a/12, 197a/15, 197b/09, 197b/13, 197b/15, 197b/16, 198a/05, 198a/11, 198a/16, 198a/17, 198b/05, 198b/10, 198b/13, 198b/15, 198b/17, 199a/04, 199a/05, 199a/08, 199a/10, 199a/12, 199b/04, 199b/04, 199b/05, 199b/07, 199b/09, 199b/17, 199b/17, 200a/01, 200a/03, 200a/06, 200a/06, 200b/02, 200b/08, 201a/01, 201a/06, 201a/08, 201a/11, 201a/12, 201a/13, 201a/16, 201b/01, 201b/05, 201b/06, 201b/11, 201b/15, 202a/01, 202a/05, 202a/11, 202a/12, 202b/01, 202b/10, 202b/14, 202b/16, 203a/02, 203a/05, 203a/08, 203a/09, 203a/11, 203a/17, 203b/01, 203b/02, 203b/04, 203b/11, 203b/14, 203b/16, 204a/01, 204a/05, 204a/09, 204b/01, 204b/03, 204b/04, 204b/09, 204b/11

[=259]

bīm Far. Korku.

b. 181a/07

[=1]

binā (<Ar. binā') Kuruluş, inşaat.

b.+ḳıldur- 185a/03

[=1]

bīnış Far. Görüş.

b.+(aḳl u bīnış) 199b/16

b.+nıñ (aṣḥāb-ı bīnış) 192b/01

[=2]

bir Bir.

b. 176a/11, 176a/15, 177b/02, 177b/09, 178b/01, 178b/04, 178b/04, 178b/11, 179a/01, 179a/04, 179b/07, 179b/07, 179b/10, 179b/10, 180a/06, 180a/12, 181a/01, 181a/16, 183b/04, 184a/04, 184a/13, 184b/09, 184b/14, 184b/17, 185a/12, 186b/06, 188a/07, 188b/17, 189a/06, 189a/08, 189a/16, 189b/03, 191a/14, 191a/15, 191b/11, 192a/15, 193a/04, 196a/09, 196a/11, 196b/06, 199a/02, 204a/04, 204a/13, 204a/14, 204b/12

b.+(on bir) 190a/01, 204b/12

b.+akşam 179b/10

b.+ay 196b/07, 196b/08, 198b/08, 198b/09

b.+din 194a/01

b.+i 184a/01, 198a/12

b.+i (her bir) 177a/06, 177a/07, 193a/04

b.+ige (her bir) 200b/05

b.+iniñ 195a/06

b.+iş 202b/13

b.+ḳadam 184a/08

b.+kéçe 179b/16, 180a/08, 199a/14

b.+lahza 203b/03

b.+néççe 193a/07, 198a/16

b.+néçe 195b/03

b.+saat 189a/10, 199a/11, 202b/07

b.+teref 191a/16

b.+tün 178b/07, 199a/13

b.+yér 181a/01

[=76]

bir bir Tek-tek, arka arkadan.

b. 191b/17

[=1]

bir néççe Bir kaç.

b. 197a/15

[=1]

biraz Bir az.

b. 189a/07

[=1]

birer Birer

b. 199a/12

[=1]

birev Biri.

b. 184a/09

b.+in 199b/12

b.+niñ 184a/09

[=3]

birev birev her biri

b.+niñ 194b/09

b.+niñ 197b/03

[=2]

birle ile

b. 183a/07, 202b/13

[=2]

bīşa Far. Orman, meşelik, sazlık.

b.+ler içre 183a/07
[=1]
bīşā-ızhār Far. Ormanlar görünen.
b. 183a/06
[=1]
bit(ı)- yazmak.
b.-ariza-daşt bit- 191b/11, 204a/13
b.-ip 191b/11, 204a/13
[=4]
boġız Boğaz.
b.+ıġaça (boġzıġaça) 184a/12
[=1]
Bojnurd (Farsça : بجنورد) kuzey horasan eyaleti, Iran'ın başkenti Tahran'dan 701km civarında uzaklıktadır..
b. 182a/02, 185a/17
[=2]
bol(1)- olmak.
b.-lāzım u mutahattım bol- 192b/05
b. maclıs-ārā-yı farāġat u ḳadah-paymā-yı istırāḥat bol- 194a/17
b. sar-şār-ı bāda-ı 'ışrat u kām-yāb-ı naş'a-ı bahcat bol- 178b/09
b.-a 191b/02
b.-a al- 180b/16
b.-a başla- 201a/05
b.-dı 176b/02, 177a/03, 177b/08, 177b/10, 177b/13, 178a/09, 178b/01, 178b/09, 178b/13, 180a/06, 180b/04, 181a/10, 182a/03, 182a/17, 183a/17, 183b/01, 183b/08, 183b/17, 184a/03, 184a/06, 184a/09, 184a/11, 184b/04, 185a/13, 189a/01, 189a/14, 189b/10, 190a/08, 191a/12, 191a/14, 191a/15, 191a/15, 191b/08, 191b/10, 192a/01, 193a/16, 193b/02, 193b/05, 193b/07, 193b/11, 194a/17, 194b/16, 195a/05, 195a/12, 195a/16, 195b/15, 196a/15, 196b/07, 196b/08, 196b/16, 197b/07, 198b/09, 199a/05, 199a/15, 200a/02, 200a/13, 201a/04, 201b/04, 202a/17, 203b/14, 204a/04, 204a/12, 204b/06, 204b/13
b.-dılar 179b/05, 180b/06, 180b/14, 182a/02, 186b/13, 189b/15, 195a/11, 197a/17, 197b/02, 198a/17, 199b/03, 200b/09, 201a/03, 202a/01, 202b/01, 202b/02
b.-duk 201a/13
b.-ġaç 184b/13, 185b/09, 200b/04, 202a/02
b.-ġan 176b/14, 178a/03, 180b/16, 181b/17, 182a/14, 183b/02, 186a/17, 187a/08, 191b/08, 193b/04, 195b/13, 196b/07, 198a/08, 198a/15, 198b/07, 198b/08, 198b/16, 199a/04, 200a/08, 200b/04, 201a/05, 201b/03, 201b/15, 202a/07, 202a/14, 202a/14, 204a/01
b.-ġan-dék 180b/14, 197a/07, 203b/13
b.-ġandın 183b/05, 184b/01, 189a/07, 197b/15
b.-ġanıdın 200a/14
b.-ġanın 176b/12, 193b/17, 196a/07
b.-ġusı 184a/13

b.-ġusı-dur 195b/16
b.-madı 197a/11
b.-maġusı-durur 202b/12
b.-maḳnı 201b/03
b.-masa 192b/05
b.-sa 184a/13, 185b/02, 192b/04, 193a/10, 195a/06
b.-sun 176b/11, 190a/02, 202a/06
b.-sunlar 179b/13, 185b/08
b.-uban 177a/08, 183a/08, 184a/11
b.-uñlar 179b/01
b.-ur 175b/16, 186b/07
b.-urda 202a/15
b.-up 175b/14, 176a/01, 176a/08, 176b/03, 176b/13, 177a/08, 177b/05, 177b/11, 178a/03, 178a/08, 178a/10, 178a/17, 178b/02, 178b/12, 178b/17, 179a/08, 179a/10, 179b/16, 180a/08, 180a/10, 180a/13, 180b/02, 180b/07, 180b/08, 181a/13, 181a/16, 181b/02, 181b/07, 182a/06, 182a/10, 182b/05, 182b/12, 183a/07, 183b/02, 184a/02, 184a/14, 184b/10, 185a/02, 185a/14, 185a/16, 186a/13, 186b/10, 186b/11, 186b/14, 187a/02, 187a/06, 187b/06, 187b/13, 187b/17, 188a/05, 188a/08, 188b/02, 188b/04, 188b/16, 189a/04, 189a/08, 189a/08, 189a/11, 189a/14, 189b/05, 190a/05, 190a/16, 190b/04, 190b/13, 191a/08, 191a/11, 191b/15, 192a/02, 193b/08, 194a/03, 194a/07, 194a/16, 194b/05, 194b/10, 194b/14, 195b/05, 195b/17, 196b/01, 196b/03, 196b/07, 196b/12, 198a/15, 198b/16, 199a/01, 199a/02, 199a/03, 199a/04, 199a/09, 199a/14, 199a/16, 199b/08, 200b/05, 201a/01, 201a/09, 201a/15, 201b/01, 201b/16, 202b/06, 202b/10, 202b/10, 202b/17, 203a/04, 203a/06, 203a/16, 203b/15, 204a/03, 204b/02, 204b/09, 204b/10
[=362]
agāh bol- 203a/04
ara bol- 178b/13
ārām-güzīn bol- 179a/10, 180a/06, 181a/16, 189a/07, 193b/05, 199a/14
ārām-güzīn u faragāt-nışīn bol- 195a/11, 199a/05, 201a/15
ārām-güzīn u masnad-nışīn bol- 178b/02, 204b/13
ʿārıż bol- 196b/07
āsūda bol- 180b/02
ʿayān bol- 191a/14
ʿāzım bol- 190a/16, 193a/16, 196b/12, 197b/02, 202a/15, 204b/02
ʿazīmat-numā bol- 189b/05, 193b/02
ʿazīmat-numā u sur'at-ıfşā bol- 188a/08
ʿazīmat-numā u taşrīf-farmā bol- 200a/14
ʿazīmat bol- 178a/10, 180b/07, 185a/14
ʿazīmat sikāl bol- 199a/04
ba-ġāyat-ı faraḥ-āṣār bol- 192a/02
bādıya-paymā-yı ʿazīmat bol- 199a/02

bahramand u kām-yāb bol- 202a/01
balçıg u burtaġ bol- 184a/06
behre-yāb bol- 177b/05, 178a/03
bısat-ārā-yı ıstırahāt bol- 177b/10
bunyān bol- 187a/06
cādda-paymā-yı ʿazīmat bol- 193b/07
cādda-paymā u surāt-numā bol- 204b/09
cādū-paymā u surāt-numā bol- 178b/01
calādat-güster bol- 201a/13
cāy-ġīr bol- 203b/15
cāzım bol- 189b/10, 197b/02
cılva-ger bol- 180a/13, 190a/08
dahıl bol- 183a/17, 189b/15, 191b/08, 194b/14, 201a/03, 202b/01, 204b/06
dar-kār bol- 193a/10
duçar bol- 198a/17
ercmend bol- 179b/01, 181a/10
eṣer bol- 191a/15
farāġat-nışīn u ārām-güzīn bol- 194b/16
farıġ bol- 184b/01
farż bol- 196b/16
fāyıda-ı mutarattab bol- 202b/12
fāyız bol- 179b/13
fikret-andīş u maṣlaḥat-kīş bol- 202b/10
ḫabardār bol- 194a/03
ḥareket-güster bol- 181b/02, 194a/07
ḥareket-numā u cādda-paymā bol- 187b/13, 199a/16
ḥaṣıl bol- 200b/05
b.-ḫaṭr-cılva-ger bol- 191a/15
b.-hem-ser bol- 184a/03
b.-ḫırāmān bol- 183a/07
b.-hucūm-āvar u ġavġa-güster bol- 202b/17
b.-ımām u sāmı' bol- 178a/03
b.- ʿımān-tāb bol- 189a/04
b.-ıstırāḥat-güzīn bol- 185a/16
b.-ıstırāḥat bol- 185a/13, 199a/15
b.-ḳadaḥ-paymāyı ʿışrat bol- 177b/10
b.-ḳadam-āvar bol- 177b/13
b.-ḳadam-farsā-yı ʿazīmat bol- 194a/16
b.-kāfūr-bār bol- 184a/02
b.-ḳāyım-maḳām bol- 176a/01
b.-kerem-i cavalān bol- 175b/16
b.-maġlūb u mankūb bol- 203a/16
b.-ma'lūm bol- 176b/11, 190a/02
b.-ma'mūr bol- 196b/03, 197b/15, 204a/01
b.-marġūb bol- 177b/08
b.-masdūd bol- 202b/10
b.-masmū' bol- 176b/02, 192a/01
b.-masnad-nışīn-ı ʿışrat bol- 188b/04
b.-māyıl u ʿımān-tāb bol- 203b/14
b.-me'mūr bol- 181b/17, 183b/02, 184b/13, 200b/04, 202a/14, 202a/17
b.-mesken bol- 184a/13
b.-meẕkūr bol- 176b/14, 180b/16, 193b/04, 196b/07, 200a/08, 202a/07
b.-muşaraf bol- 187b/17
b.-mubaddal bol- 191b/02, 196b/08
b.-muḫaṣṣas bol- 200b/04

b.-muhayyā bol- 177a/08
b.-muḳtaża bol- 191b/10, 197b/07, 200a/13
b.-mulḥaḳ bol- 202a/02
b.-muncar bol- 195a/16
b.-munḳaṭı' bol- 201b/01
b.-mustavlī bol- 176b/13, 195b/17
b.-muşarraf bol- 182b/05, 194b/05, 194b/10, 195b/05, 197a/17, 199b/03, 204b/10
b.-muşta'ıl bol- 176b/03
b.-mutāaşşır bol- 197a/11
b.-muta'aẓẓır bol- 184a/09
b.-mutafarraḳ u mafḳūd bol- 183b/08
b.-mutaṣarraf bol- 191a/08, 201a/01
b.-mutavaccıḥ bol- 176b/12, 182a/14
b.-mutavaḳḳıf bol- 178a/08, 182b/12, 185a/02, 189a/14, 201b/03
b.-muyassar bol- 184a/11
b.-mużā'ıf u mutazāyıd bol- 190b/13
b.-mükemmel ü musallaḥ bol- 203a/06
b.-mütemekkin bol- 179b/16, 180b/08, 182a/17, 186b/10
b.-mütemekkin u mutavaṭṭın bol- 176a/08
b.-mütemessik bol- 198b/16
b.-nahżat bol- 182a/06, 188a/05, 188b/02, 189a/11
b.-nigerān bol- 195a/05
b.-otun bol- 191a/12
b.-raḳam-zadesi bol- 180b/04
b.-rakib bol- 177b/11, 178a/17
b.-ravāc-pazīr bol- 202b/06
b.-ravān bol- 180b/14, 193b/11
b.-rū-gerdān bol- 196b/01
b.-ṣābıt bol- 183b/05
b.-sabuk-bār bol- 192a/02
b.-sar-ā-sar bol- 184a/14
b.-sar-afrāz bol- 182a/03
b.-şād-kām bol- 190a/05
b.-şıtabān bol- 179b/05, 180a/10, 180b/14, 182a/02, 193b/11, 200b/09
b.-şorış-efgen bol- 187b/06
b.-şuḳḳa-küşā bol- 178a/09
b.-ṭaraf bol- 184a/13
b.-ṭayyār u āmāda bol- 185b/08
b.-tazalzul-pazīr bol- 201a/04
b.-vahm u hırās bol- 190b/04
b.-vaḳı' bol- 181a/13, 183b/01, 184b/04, 195a/12, 196a/15, 196b/07, 198b/09, 201b/04
b.-vārıd bol- 175b/14, 178b/12, 178b/17, 180a/08, 182a/10, 184b/10, 186b/11, 187a/02, 189a/08, 189b/05, 193b/08, 193b/17, 199a/03, 199a/09, 201a/09
b.-vāṣıl bol- 180b/06, 183b/02, 186b/13, 191b/15, 200a/02, 202b/02, 204a/03, 204a/12, 204b/06
b.-zāyıl bol- 203b/13
[=315]

bolġaç olduğu için.
b. 199a/12
[=1]
bostān Far. Bahçe.
b. 178b/06
b.+(reşk-i bostān-ı ıram ḳıl-) 189a/13
b.+ı 177b/08
b.+ı-dék 177b/07
[=4]
boyun boyun.
b.+umdın 197a/08
[=1]
bölek (<Eski Türk. bölüg) bölüm,parça.
b. 176a/15
[=1]
börk başlık.
b.+i 181b/03
[=1]
böyle (<bu eyle) bunun gibi.
b. 191a/14
[=1]
boylıḳ tarafına.
b.+ıġa 187b/17
[=1]
bu (sıfat) bu.
b. 176a/17, 176b/02, 179a/11, 179a/12, 179a/16, 181b/09, 182b/07, 184a/01, 184a/03, 185a/17, 185b/06, 185b/10, 185b/13, 190a/01, 190a/11, 190a/12, 190b/09, 191b/04, 191b/17, 192a/02, 192a/04, 192a/08, 192a/11, 192a/17, 192b/01, 192b/02, 194a/06, 195b/10, 195b/16, 196a/08, 196b/13, 197a/07, 197a/07, 197b/07, 197b/09, 197b/10, 197b/10, 197b/14, 198a/11, 199b/06, 199b/09, 199b/14, 199b/14, 200a/16, 201a/03, 201a/11, 201a/14, 201a/17, 201b/01, 201b/14, 202b/02, 202b/11, 202b/12, 202b/13, 202b/15, 203a/10, 203b/14, 203b/14, 203b/14, 204b/11
b.+mundaḳ 175b/16
[=61]
Buḫārā y.a.şimdiki özbekistan sınırları içerisinde bulunan meşhur tarihi şehir.
b. 181a/17, 185a/13, 188b/10, 199b/10, 199b/17, 200a/01, 200a/02
b.+nıñ 188b/15
[=8]
buḫtī Far. Çift hörgüçlü güçlü deve.
b.+sıġa 193b/10
[=1]
buḳtı- Far. tuzak kurmak.
b.-lar 197b/17
[=1]
bul- bulmak.
b.-up 189b/05
[=1]
Buland Far. Yüksek, yüce.
b.+ın (past u buland) 184b/14
[=1]
buland-asās Far. Yüce temel.
b.+(kiryās-ı buland-asās) 182a/10
[=1]

bulut Bulut.

b.+ı parvīz 184a/01

[=1]

bunyād Ar. Temel, bina, yapı.

b.+ı ıstıḳāmatın buz- 200b/15

b.+ı ıṭā' at 185b/01

[=2]

bunyān Ar. yapı, bina.

b. 197b/10

b.+bol- 187a/06

b.+ı ıstıḳāmat 201a/04

[=3]

burc zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldızlarından her biri.

b.+ı faḫāmat yétür- 177b/08

b.+u bārū 187a/05, 187a/11

b.+uda 177a/11

[=4]

Burma y.a.Ayrıca Myanmar olarak bilinen, Güneydoğu Asya'da bir egemen devlettir. Bu Hindistan, Bangladeş, Çin, Laos ve Tayland ile sınırlanmıştır.

b.+dın 186b/09

b.+ġe 186b/09

[=2]

burtaġ (< burtaḳ) inişli çıkışlı sarp yol.

b.+(balçıġ u burtaġ bol-) 184a/06

[=1]

burūdat Ar. soğukluk.

b. 181a/17

b.+(şıddat-ı burūdat) 181b/02

[=2]

burūdat-āṣār Ar. Soğukluk izleri.

b. 184a/01

[=1]

butraġ Dikenli ot.

b.+(balçıġ u butraġ) 184b/03

b.+(lay u butraġ) 184a/12

[=2]

buyruġ Buyruk.

b.+ı 193a/07

[=1]

buyurul- Buyurulmak.

b.-ġan(buyrulġan) 183b/01

[=1]

buyur- Emiretmek.

b.-leşker buyur- 201a/16

b.-dı 190b/16, 196a/04

b.-ganı 197b/06

b.-up (buyrup) 201a/16

[=5]

buz- Bozmak.

b.-bunyād-ı ıstıḳāmatın buz- 200b/15

b.-up 200b/15

[=2]

bütker- Bitirmek.

b.-ḫıẓmatların bütker- 183b/02

b.-ip 183b/02

[=2]

büzürgvār Far. Büyük,mükemmel.

b.+nıñ 187b/07

b.+nıñ 185a/01

b. 179b/15

[=3]

C

cabha Ar. Alın, yüz.

c.+ı ıḳbāl 185b/09

[=1]

cadal Ar. Mücadele.

c.+(ceng ü cadal) 193a/04

c.+(sa'y-ı cadal) 202b/13

[=2]

cādda Ar. Geniş büyük yol.

c.+sıġa 177a/15, 184b/07, 185a/11, 193b/11, 200b/08

c.+sınıñ 190b/08

[=6]

cādda-paymā yola çıkan.

c.+(hareket-numā u cādda-paymā bol-) 187b/13, 199a/16

c.+u sur' at-numā bol- 204b/09

c.+yı 'azīmat bol- 193b/07

[=4]

cādda-paymāy ölçülü yol.

c. 178a/10, 180b/07

[=2]

Cadī oğlak.

c. 177a/11, 181b/06

[=2]

cādū-paymā zihirbaz gibi .

c.+u sur'at-numā bol- 178b/01

[=1]

cāh Far. Yer, mevki, rütbe.

c.+(musām'-ı cāh u calāl) 191b/17

[=1]

cahād Ar. Savaşmak.

c.+(ġazv u cahād) 192a/04

[=1]

cahān Far. Evren, dünya.

c. 194a/02, 195a/03

c.+ı nā-sāzlıġ 190b/07

[=3]

cahān-fażā' Far.dünyanın sonsuz olan genişliği.

c.+sıġa 194b/01

[=1]

cahān-panāh Far. Alemin sığındığı.

c. 176b/01

c.+(bar-gāh-ı cahān-panāh) 188b/05

c.+(dar-gāh-ı cahān-panāh) 191b/12

c.+nı (sarā-parda-ı cahān-panāh) 187a/02

[=4]

cahān-tāb Far.Dünyaya sıcaklık ve ışık veren.

c.+nıñ (hurşīd-ı cahān-tāb) 177b/14, 178b/12

[=2]

cahannam Ar. günahkārların öldükten sonra ahirette azap görecekleri yer.

c. 181a/07, 196a/13

[=2]

cihet Ar. Yön,taraf.

c.+idin 184b/03

[=1]

cahd Ar. Çalıma,çabalama.

c.+ı bī-girān u köşiş-i fırāvān 203a/06

c.+ı tamām 192a/12

c.+ı tamām u köşiş lā-kelām 203a/02

c.+u köşiş 203a/17

[=4]

calādat Ar. Bahadırlık,kahramanlık.

c. 192a/13, 193a/01, 200b/06

c.+ı 201a/04

c.+ı tamām u ṣarāmat-ı lā-kelām 198a/17

c.+u tahavvur 203a/11

[=6]

calādat-āṣār Kahramanlık sıfatlanmış.

c. 185b/14

c.+bile (şuca'ā-yı calādat-āṣār) 197b/12

[=2]

calādat-eser Kahramanlık.

c. 176b/06

[=1]

calādat-güster Yiğitlk yayan.

c.+bol- 201a/13

[=1]

calādat-ḫūy Kahraman karekter.

c.+bile (leşker-i calādat-ḫūy) 185a/09

[=1]

calādat-ıntıbāh Uyanık cesaret.

c.(sıpāh-ı ıslām-panāh u şuca ' ā-yı calādat-ıntıbāh)

[=1]

calādat-nışān Cesaret gösteren.

c. 198b/12

c.+(ḳalam-ı calādat-nışān) 175b/15

[=2]

calādat-numāy Kahramanlık gösteren.

c.+u mucaddat-afzāy 194a/11

[=1]

calādat-şı'ār Ar. Yiğit mizaçlı.

c. 181a/02

c.+(sıpāh-ı calādat- şı'ār) 190b/15

[=2]

calādat-tav'ām İkkiz yiğit.

c. bile+(-ı calādat-tav ' ām u afvāc-ı nuṣrat-hem-dem)

[=1]

calāl Ar. Azamet,ululuk.

c.+ġa (musāmı'-ı cāh u calāl) 191b/17

[=1]

cām Far. Şeffaf, sert ve çabuk kırılır.

c.+ıdın 183a/15

[=1]

cam' Ar. Toplama bir araya getirme.

c. 177a/03

c.+ı davlat-ḫ$^{(v)}$ārāh 203b/02

[=2]

camā'a Ar. bir yere toplanmış insan.

c. 176a/10, 195a/16, 196b/13, 197a/05

c.+ġa 176a/17

c.+nıñ 186a/16, 189b/15

c.+sı 180b/11

c.+sınıñ 176b/08

c.+sınıñ (gölken camā'a) 182b/03

[=10]

camālu'd-dīn ḳuddise sirrahu'l azīz nurāni yüzlü.

c.+nıñ 187b/14

[=1]

camı'yyat (<Ar. cam'iyyat) Cemiyet.

c.+ıġa (hırman-ı camıyyat) 200b/13

c.+ın (hırman-ı camıyyat) 202b/08

c.+ıġa (silk-i camiyyat) 196a/15

[=3]

camī' Ar.Tümü, bütün.

c. 179a/11, 179b/02, 185b/03, 186a/10, 186b/16, 188b/05, 189b/12, 190a/14, 192a/09, 192b/13, 195a/02, 195b/01, 196b/04, 196b/15, 197a/06, 198b/02, 202a/15, 202b/04, 202b/16, 203a/05

[=20]

cammāz Ar. Hızlı giden erkek deve.

c.+lar yiber- 185a/08

[=1]

Camşīd-āna (Cemşasb'ın oğlu, İran metoloji kahramanı), Kahramana has.

c. 188a/12

c.+(ṣadmat-ı camşīd-āna) 177a/13

c.+(bazm-ı camşīdāna u maclıs-ı ḫusravāna tart-)

[=3]

cān Far. İnsanın kendi varlığı.

c. 183a/08

c.+(afżal-ı Band-ı Cān ʿAlī) 194b/14

c.+ı 180b/16, 191a/12

c.+ı navmīd 203a/09

c.+ı palīd 181a/07

c.+ın (naḳd-ı cān) 193a/14

c.+ın al- 191a/11

c.+ları 200b/13

c.+sıpār 179b/11

c.+(Band-ı Cān ʿAlīdın köç-)

[=11]

cān-bāz Far. İp, at vb.üzerinde tehlikeli gösteriş yapan kimse.

c. 179a/12

[=1]

cān-sıpār Far.Canı feda eden.

c. 180b/09

c.+ları 179a/13

c.+nı 192b/02

c.+u ṣamīmī 188a/02

[=4]

cān-sıpārlıġ canı feda etme durumu.

c. 192b/05

[=1]

cān-sıtān Far. Ruh alıcı,güzel.

c.+(sınān-ı cān-sıtān u şamşīr-ı ḫūn-faşān) 196a/13, 200b/11, 203a/08

[=3]

cān-vār Far. Canlı, yaşayan.

c. 183a/13

[=1]

canāb Ar. yüce, ulu kişi.

c. 197a/13

c.+ı vazārat-ma'āb 201a/02, 202a/14, 204a/03

[=4]

canāh Ar. Kanat.

c.+ı ıstı' cāl 199a/04

[=1]

Cānek Şayh k.a.

c. 177b/01

[=1]

cānıb Ar. Taraf,yön.

c.+ıda 204b/09

c.+ıdın köç- 185a/09

c.+ıġa 176b/11, 179b/04, 182a/01, 186a/08, 193b/11, 200a/01

c.+ıġa sür- 179b/16

[=9]

cannat Ar.Cennet.

c. 181a/15

c.+(gülşen-i cannat) 185a/15

c.+(ḳuṣūr-ı cannat) 177b/15

c.+baġ 187a/04

[=4]

cannat-mekān Cennet gibi olan yer.

c. 197a/02, 204a/06

[=2]

cannat-nışān Cennete yerleşen.

c.+nıñ 192b/14

[=1]

cannat-numūdār Cennet örnek olan.

c.+(felek-āṣār u cannat-numūdār ḳıl-) 188b/13

[=1]

canūb Ar. Güney.

c.+ıyya 182b/10

c.+ida 187b/15

[=2]

cārī Ar. Geçerli.

c.+ét- 194b/10

[=1]

carīb Ar. Eni ve boyu 60arşın olan arazi.

c.+bile 187a/11

[=1]

carrār Ar. Yavaş yavaş giden asker ordusu.

c.+(leşker-i carrār) 190a/15, 202b/09

c.+(leşker-i carrār u 'asakir-i ḳıyāmat-aṣār) 200a/13

c.+(leşker-i carrār u nöker-i ḫıêmat-güzār) 179b/02

c.+bile (sıpāh-ı carrar) 192b/14

[=5]

casad Ar.Cesed.

c.+u pur-casad 181a/06

[=1]

casr Far.köprü.

c.+ı aẓīm 182b/02, 185a/03

c.+ı meẕkūr 182b/09

c.+ı müstaḥkem 183a/03

[=4]

cāsūs Ar.Casus.

c.+u munhī 195b/13

[=1]

caşn Far. Ziyafet,şölen.

c.+(sūr-ı faḫīm u caşn-ı ʿaẓīm) 188b/06

c.+ı 195a/03

c.+içre 195a/07

[=3]

cavalān Ar. Dolaşma,gezinme.

c.+(kerem-i cavalān bol-) 175b/16

[=1]

cavalān-gāh Dolaşma yeri.

c.+ıġa 178b/09

[=1]

cavānıb Ar. Taraflar,yönler.

c.+dın 202b/17

c.+ıdın 203a/06

[=2]

cavlan Ar. Dolaşma.

c.+ḳıl- 183a/10

[=1]

cavşan Far. Zırh.

c.+ın 200b/05

[=1]

cavzahr-dum Far.Ajdarha başı ve kuyruğu, ay küresi, kuyruklu yıldız.

c.ġa+(samand-ı cavzahr-dum u merkeb-i ḫāra-sum) 178a/17

[=1]

cāy Far. Yer.

c.+dın 194a/16, 202b/03

c.+ı ḫāṭır-āsāy 199a/10

c.+ḳıl- 183a/14

[=4]

cāy-gāh Far. Yer.

c.nıñ+(dar-gāh-ı sıpıhr-ı cāy-gāh)

[=1]

cāy-gīr Far. Yerleşen.

c.+bol- 203b/15

[=1]

cāzım (<Ar.cāzim) Kesin karar veren.

c.+bol- 189b/10, 197b/02

[=2]

cazm Ar. Kesin karar.

c.+ét- 177a/05, 197a/09

c.+ḳıl- 190b/13

[=3]

cehd Ar. çalışma,çabalama.

c.+ḳıl- 197a/05

[=1]

ceng Far. Savaş.

c.+u cıdāl 185b/07

c.+u cıdāl 193a/04

c.+u cıdāl 192b/06

[=3]

cıbāl Ar. Dağlar.

c.+(bavadī u cıbāl ḳıl-) 179a/17

[=1]

cıdāl (<Ar.cidāl) Mücadele,savaş.

c.+(ceng u cıdāl) 185b/07

c.+(ceng u cıdāl) 192b/06

c.+(şir-ı cıdāl) 196a/03

[=3]

cidd Ar.Gayret.

c.+u girānsız 183a/11

[=1]

cihād (<Ar.cihād) Din uğruna savaşma.

c. 192b/11

c.+(ġazāt u cihād) 193a/09

c.+ıġa 196b/15, 197a/05

[=4]

cihād-' azīmat Savaşa çıkma.

c.+ı (ġazāt-ırādatı u cihād 'azīmat) 193a/13

[=1]

cihat Ar. Taraf, sebep.

c.+dın 201a/17

c.+ıdın 176a/12, 184b/08, 190b/06, 196b/06, 198b/08, 201a/17, 201b/13

[=8]

cilva Ar. Naz,hoş ve latif bir şekilde tecelli etme.

c.+ġa kirgüz- 179a/01, 187a/01

[=2]

cilva-ger Cilveci.

c. 179b/14, 183a/09, 193b/13

c.+bol- 180a/13, 190a/08

c.+ḳıl- 176a/06, 177b/13, 182a/09, 186b/10

[=9]

cinān Cennetler.

c.+(ġayrat-ı cinān ḳıl-) 184a/16

[=1]

civār Ar. çevre.

c.+ı fāyiżu'l-anvār 179b/11

c.+ı fāyż-āṣār 198b/07, 185a/01

c.+ıdın 198b/17

c.+ıdın köç- 187b/10

c.+ıġa 187b/06

c.+ın 182b/11

[=7]

cum'a Ar.Cuma günü.

c. 178a/05, 178a/14, 179a/01, 185a/10

c.+kéçe 188a/11, 189a/09

c.+kün 181b/13, 182b/09, 186a/12, 186b/13, 187b/08, 194b/13

c.+u şanba kün 183a/17

[=13]

Cumāda'ṣ-ṣānī Ar.Hicri aylardan altıncısı.

c. 202a/08

[=1]

cumla Ar.(-dın eki ile birlikte kalıplaşmış olarak) Bahsedilen bütünün içinden bir kısmını veya bir tanesini anlatmak için kullanılır.

c.+dın 184a/01, 190a/08, 196b/09, 201b/04

c.+sı 197a/06

[=5]

cunūd Ar. bölükler,taburlar.

c.+ı nā-ma' dūd 176a/04, 190b/16, 202a/01

[=3]

cur'at Ar. Cesaret.

c.+ları (ḳuvvat u cur'atlar) 191b/01

[=1]

cust-cū Arayıp sorma, araştırma.

c.+(taraddud u cust-cū) 192a/05

[=1]

cūy Far. İstemek.umut.

c. 199b/08

[=1]

cūy-bār Far.Çay,dere.

c.+ı 177b/16

[=1]

cuyūş Ar.ordular,askeri kuvvetler.

c.+ı daryā-ḫurūş 176a/04

c.+ı ḳıyāmat-ḫurūş 202a/01

[=2]

culka çaylak.

c.+lerin 184a/05

[=1]

Ç

çaġ Zaman.

ç.+ı 177b/05, 193b/07, 199a/15

ç.+ı (çaşt-gāh çaġ) 189a/17

ç.+ı (çaşt çaġ) 188a/14, 189b/04

[=6]

çaġla- düşünmek.

ç.-p 190b/11

[=1]

çaġlıġ Gibi, kadar.

ç. 198a/03

[=1]

çāh Far. Kuyu,çukur.

ç.+ıdın çık- 179a/06

[=1]

çahār-şanba Far. Çarşamba.

ç. 178b/12, 186a/06

ç.+akşam 189b/04

ç.+kéçe 188a/06

ç.+kün 179b/13, 181a/10, 182a/16, 183a/01, 185a/07, 186b/09, 187b/04, 189a/03, 193b/01

[=13]

Çahār Aymaḳ Ḫan üç han vardır, onlar Kerim Han, Zaman Han ve Şir Muhammed Han.

ç.+ları 199b/01

ç. 200a/09

[=2]

çahra Far. Yüz.

ç.+sı 203b/01

[=1]

çal- Müzik aletlerini seslendirmek.

ç.-çapavul çal- 176a/14

ç.-ay 176a/14

[=2]

Çal Uyuḳ y.a çat kalenin bulunduğu bölgeye yakın olup Amu nehrinin bir koludur.

ç. 188a/05

[=1]

çālāk Far. Çevik,kıvrak.

ç.+lik bile (çust u çālāk) 177a/01

[=1]

çandır y.a Tıpkı Sunbar gibi Atrek.

ç. 182b/16

[=1]

çapavul Moğ.Atak,düşman üzerine akın

ç.+(muraḫḫaṣ u çapavul) 200b/04

ç.+çal- 176a/14

ç.+ı 190b/15

ç.+u tarāc 201a/16

ç.+ur- 185b/05, 197b/06, 200a/12

ç. +(dast-taṭāvul u āşūb-ı çapavul yétkür-) 200b/03

[=8]

çār-bāġ dördüncü bahçe.

ç.+ı bıhışt-suraġ 178a/15

ç.+ıġa 178a/11

[=2]

çāra Far. İlaç,derman.

ç. 199b/08, 201a/17

[=2]

çarḫ Far. Felek,talih.

ç. 177a/04

[=1]

çarḫ-farsā Talihisiz.

ç.+(mustaḳarr-ı alvıya-ı çarḫ-farsā) 188b/02

[=1]

çarḫ-numūdār Far. Parlak,aydınlık.

ç.+nıñ (kūhsār-ı çarḫ-numūdār) 184a/02

[=1]

Çarşangī net bilgi yoktur sadece Amu deryasının kuzeyinde olduğu bilinmektedir.

ç. 202a/11

[=1]

çaş-paş saç-baş.

ç.+ḳıl- 202b/08

[=1]

çaşm Far.göz.

ç.+ı ıntıẓār 188a/17

[=1]

çaşma Far. Çeşme.

ç. 193b/14, 194a/07, 194a/09

ç.+ı hayvan 183a/06

ç.+nıñ 193b/16

[=5]

çaşt Far.kuşluk vaktı.

ç. 193b/07, 199a/15

ç.+çaġ 188a/14, 189b/04

ç.+vaḳt 180a/06

[=5]

çaşt-gāh Far.kuşluk vaktı.

ç. 199a/13

ç.+çaġ 189a/17

ç.+da 189a/10

[=3]

Çavdur Yirmi dört Oğuz boyundan birinin adı ve aynı adla anılan bölgeye verilen isimdir.

ç. 180b/10, 180b/11, 202a/10

[=3]

Çék 1. uzaklaşmak.

ç.-baş çék- 190b/05, 181b/04, 181b/09

ç.-ip 190b/05

ç.-rıbḳa-ı ʿubūdıyyatnı çék- 185b/07

ç.-taṣdīʾ çék- 192a/09, 192b/04

ç.-uzaḳġa çék- 191a/16

ç.-di 183a/14

ç.-ip 181b/04, 181b/09, 185b/07, 192a/03, 192a/09

ç.-ti 191a/16

2.(asker ordu gibi kelimelerde) göndermek.

ç.-leşker çék- 192a/03

[=17]

çeşme Çeşme.

ç.+(reşk-i çeşme-i hayat ḳıl-) 182a/12

[=1]

çékdür- koymak,sunmak.

ç.-afżun çékdür- 188b/07

ç.-di 188b/07

[=2]

çékmek Uzaklaştırmak.

ç.i+(çékmegi) 192b/04

[=1]

çérik asker.

ç. 177a/02

ç.+i (çérigi) 195b/07, 195b/08, 197a/03, 201a/14

ç.+i bile (çérigi) 198b/13, 202a/11

ç.+idin (çérigidin) 191b/09

ç.+ige (çérigige) 192a/03, 197b/17, 198a/07

ç.+in (çérigin) 202a/08

ç.+iniñ (çériginiñ) 176b/09, 180b/10, 193a/02, 196a/14, 197b/08, 197b/12, 204a/10

ç.+iniñ (çérigi) 203a/03

[=20]

çık- İçeriden dışarıya doğru gitmek.

ç.-çāhıdın çık- 179a/06

ç.-felek-baḥrīdın çık- 177b/14

ç.-ıstıḳbalġa çık- 189b/13, 194a/05, 194b/08

ç.-ıstıkbalığa çık- 200a/07

ç.-ıstıknalığa çık- 199b/02

ç.-kaşıdın çık- 191b/13

ç.-taġdın çık- 186a/03

ç.-tütün çık- 191a/13

ç.-dı 200a/07

ç.-ġan 186b/07, 191b/07

ç.-ıp 177a/14, 177b/01, 177b/14, 186a/03, 189b/13, 191b/13, 194a/05, 194b/01, 194b/08, 197b/01, 198a/01, 199b/02, 202b/11, 203a/06

ç.-mış 176a/16

ç.-tı 179a/06, 191a/13

[=30]

çıḳar- Çıkarmak.

ç.-ıp 190b/07

[=1]

çırağānlıġ Etrafı aydınlatan.

ç. 180a/02

[=1]

Çırla Ḳuduḳ y.a Kara köle yakın bir bölgede yer alır.
ç.+nıñ 189a/11
[=1]

Çīn Çin devleti.
ç. 187a/03
[=1]

Çīt Ḳıraḳ özel ad olabilir, bulamadım?
ç. 191b/04
[=1]

çofan (<Far.çūbān) çopan.
ç.+ları 176a/15
[=1]

çu Far. Çünkü.
ç. 183a/13
[=1]

Çūn Far.çünkü.
ç. 175b/16, 176a/17, 176b/14, 176b/17, 177a/08, 177b/14, 179b/02, 179b/05, 180b/16, 181b/17, 182a/03, 182b/08, 183a/15, 184a/17, 184b/13, 185b/09, 187a/13, 188a/12, 188b/01, 188b/08, 190a/13, 190b/11, 191a/16, 191b/13, 191b/17, 192b/08, 192b/15, 193a/10, 193b/05, 194a/02, 194a/07, 195a/07, 195b/10, 196b/13, 197a/16, 197b/07, 197b/10, 198a/07, 198a/15, 198b/07, 200a/01, 200a/08, 200a/13, 200a/16, 200b/04, 201a/03, 201a/05, 201b/02, 201b/07, 201b/14, 202b/14, 203a/17, 203b/12, 204a/04, 204a/07, 204a/15, 204b/02
[=57]

çust Far. Çabuk.
ç.+u çalak 177a/01
[=1]

D

dabdaba (<Far. Şevket,haşmet, Ar. gürültü.) ululuk, büyük bir gösteriş.
d.+ı nā-maḳdur 180a/11
d.+ı tamām 182a/09, 188b/11
d.(mesken-i dabdaba-ı ḥayrat-afzā ḳıl-) 178b/17
[=4]

dabūr Ar.Batı rüzgari.
d. 182b/10
[=1]

dabūr-dék Batı rüzgarı gibi.
d.+(ṣabā-ı dabūr-dék) 204a/01
[=1]

dād Far. Feryat.
d.+ıġa 190a/01
d.+ıġa (arż-ı dādıġa yét-) 204b/07
[=2]

**daf ' ** Ar.Savma,uzaklaştırma.
d.+ı 198a/14
d.+ıġa 192a/15
[=2]

dağdağa Ar. Gürültü.
d.+sı bile 176a/03
[=1]

dağı Dahi, de.

d. 176b/15, 177a/11, 177b/12, 178a/06, 178a/11, 178b/10, 179a/01, 180b/08, 180b/17, 181b/13, 182a/16, 182a/17, 182b/02, 182b/15, 183a/02, 183a/15, 183b/03, 185a/02, 187a/06, 188b/03, 189a/09, 189b/04, 190a/01, 190b/16, 191a/09, 192b/10, 192b/17, 193a/16, 193b/08, 194b/02, 198a/01, 198b/15, 199a/12, 200a/15, 201a/16, 201b/08, 202a/10, 202b/05, 203a/03, 204b/12

[=40]

dāḫıl Ar. İçeri,içerinde.

d. 179a/12, 180b/05, 186b/12, 191b/15, 195b/15, 199a/01, 204a/02

d.+bol- 183a/17, 189b/15, 191b/08, 194b/14, 201a/03, 202b/01, 204b/06

[=14]

daḳīḳa Ar. Zaman bşrşmş,an.

d.+ı muhmal 200b/17

[=1]

dalv Ar. Kova burcu.

d.+nıñ 179a/05

d.+nıñ (Yūsuf-ı dalv) 180a/13

[=2]

damān Far. Heyacanlı, kükremiş.

d.+(fil'+daman) 200b/05

[=1]

dāman Far. Etek.

d.+ıġa 198b/15

d.+ıġa yét- 184b/14

[=2]

dāmana Far. Dağ eteği.

d.+sı 181a/12

[=1]

damī Kanlı.

d.+dın 202b/07

[=1]

dāna Far. Tohum ,habbe.

d.(dānā-yı masāyıl-ı dīnıyya u ʿārıf-ı ʿulūm-ı yaḳīnıyya ér-) 197a/01

[=1]

danā'at Ar. Alçaklık.

d.+dın (ġayat-ı danā'at) 183b/04

[=1]

dānış Far. Biliş, bilgi.

d.+(arāb-ı dānış) 192b/01

d.+(faẓl u dānış) 199b/15

d.+ı iktisāb 192a/05

[=3]

dar-band Far.İki dağarasındaki geçit yeri,boğaz.

d. 196a/09

d.+ıdın 181b/11

d.+ıġa 186a/01

d.+ın 182a/06

[=4]

dar-bār Ar. Ev,mesken.

d.+ı felek 179a/17

[=1]

dar-gāh Far. Dergah, saray.

d.+(ḫabar-ı dar-gāh) 176b/01

d.+ı ʿālam-panāh 179a/12, 185a/16, 190a/11

d.+ı cahān-panāh 191b/12

d.+ı mulāzımlarġa tapşur- 191b/16

d.+ı sıpıhr-ı cay-gāh 180b/09

[=7]

darḫāl Far.Hemen.

d. 187b/16

d. 198a/17

[=2]

dar-kār Far. Malum olma, aşikar olma.

d.+bol- 193a/10

d.+u żarūrat-āṣār 192a/10

[=2]

daracāt Ar. Dereceler.

d.+ı sayādat-nışān 196b/10

[=1]

daran Far. Yırtıcı.

d.+(şīr-ı daran) 191a/06

[=1]

dard Ar. Gam,kader.

d.+larıga 199b/08

[=1]

dargāh Far. Kapı önü.

d.+ı felek-ıştıbāh 179a/13, 204a/16

[=2]

darī Ar.Güzel.

d.+(kebg-i dari) 183a/12

[=1]

dārū Far. İlaç, ecza.

d.+yı ṣıḥḥat yét- 196b/08

[=1]

Dāru'l-ḫılāfa-ı Ḫīvaḳ hilafet merkezi Hivak.

d.+ġa 191b/14

[=1]

dāru'l-amāra-ı Ḫıvaḳ Emāret dairesi.

d.+ġa 189b/16

[=1]

dāru'l-ḳażā kaza yeri.

d.+sınıñ 196b/17

[=1]

dāru's-ṣaltana saltanat yeri.

d.+ı 177a/13, 204b/13

d.+ı ṣavb 189b/09

d.+ı taḫt 190a/07

[=4]

dāru's-salṭanā-ı Ḫıvaḳ saltanat yeri Hivak.

d.+nı 184a/16

d.+dın 185b/14

[=2]

daru'ş-şıfā şifalar yurdu.

d. 196b/08

[=1]

Darvāza Ḳırı Y.a., bulamadım.

d. 189b/07

d.+dın 189b/09

[=2]

daryā Far. Deniz.

d. 182a/11, 182b/02, 183a/05

d.+nıñ 182b/10, 183a/04

d.+sı 184a/17

d.+sı (gürgen daryāsı kenārı) 175b/14

d.+sınıñ 182a/09, 182b/16

d.+sınıñ (subnar daryāsı) 185a/03

d.+yı amuyyan 204b/09

d.+yı meẕkūre 183a/03

d.+yı mutalāṭım 192a/10

d.+yı zaḫḫār 202b/09

[=14]

daryā-ḫurūş Coşkun deniz.

d.+(cuyuş-ı darya-hurūş) 176a/04

[=1]

dast Far. El.

d.+ı tasarrufıġa kirgüz- 176a/01

d.+u pā 203a/17

d.+u pāy ur- 184a/08

[=3]

dast-burd Far. Kuvvet,üstünlük.

d. 198a/07

d.+ı ʿaẓīm yétkür- 200a/12

[=2]

dast-gāh Far. EL yeri; mec.Kudret.

d.+ı bī-kerāne 190a/15

d.+nıñ 201a/12

[=2]

dast-taṭāvul Far.Eli uzanan.

d.+u aşub-ı çapavul yétkür- 200b/03

[=1]

dasta Far. Demet.

d.+nı (her dasta) 202a/12

[=1]

dasta dasta Far. Her bir demet.

d. 202a/11

[=1]

dastūr Far. İzin.

d.+ı mükerrem 176b/06

[=1]

daşt Far. Kır, ova.

d. 181a/12, 181a/17

d.+ıġa 203b/13

d.+nıñ (tağ u daşt) 177b/11

d.+u bayābān 180a/10

[=5]

davand Far. Gezip dolaşan.

d. 188a/13

[=2]

davāt Ar. Araçlar.

d. mavaşı u davāt 193b/09

[=1]

davlat Ar. Baht, büyük, zenginlik.

d. 176b/05, 188b/14, 194a/06

d.+(aḫtar-ı davlat) 201a/05

d.+(alvıya-ı davlat) 179a/03

d.+(erkān-ı davlat) 192b/12, 203b/01

d.+(erkān-ı davlat u arbāb-ı maslaḥat) 199b/08

d.+(erkān-ı davlat u ʿāyān-ı ḥażrat) 178a/01

d.+(maḥfil-ı davlat) 192a/07

d.+(mulāḳāt-ı davlat) 199b/02

d.+(somand-davand-ı davlat) 177a/12

d.+(vazīr-ı davlat) 186a/14

d.+ı 203b/03

d.+ı bile 192b/02

d.+ı sarmadi 189b/15

d.+ıga 180b/05, 183b/10, 194b/10

d.+ın 204b/01

d.+nı (sāġar-ı davlat) 178b/08

d.+u ıḳbāl 188a/14

[=22]

davlat-ancām Ar. Bahtlı, talihli.

d.+ın (lıcām-ı davlat-ancām) 177a/15

[=1]

davlat-eşer Baht eseri.

d.+ge (mu' asker-i davlat-eserge kél-)

195b/0

[=1]

davlat-ḫ$^{(v)}$ārāh Devlet isteyen.

d.+ıga (cam-ı davlat-ḫ$^{(v)}$ārāhıġa)

203b/02

[=1]

davlat-ıltızām Gerekli baht.

d.+dın (kelām-ı davlat-ıltızām) 185b/06

[=1]

davlat-lāzım Gerekli baht.

d.+larınıñ (mulāzım-ı davlat-lāzım)

182a/15

[=1]

davlat-ma'āb Bahtı dönen.

d.+(rikāb-ı davlat-ma'āb) 187a/16

[=1]

davlat-mand Talihli, varlıklı.

d.+(ġanī u davlat-mand) 183b/11

[=1]

davlat-nışān Ar. Saadetli.

d.+(astān-ı davlat-nışān) 181a/09

[=1]

davlat-nışāne Saadetli.

d.+(bār-gāh-ı davlat-nışāne) 181b/11

[=1]

davlat-pās-bān Saadet bekçisi.

d.+(astān-ı davlat-pās-bān) 179b/12

[=1]

davrān Ar. Dünya, felek.

d.+(farid-ı davrān) 199b/16

[=1]

day Far. Kış.

d. 181b/01

d.+şımālı és- 184a/13

[=2]

dāyımā (Ar.<dā'imā) Her vakit.

d. 179a/13

[=1]

dayır (Ar.<dā'ir) Deveden.

d. 181b/07

[=1]

dāyıra (Ar.<dā'ira)

d.+(merkez-i dāyıra-ı ḥaḳīḳat) 194b/03

[=1]

dāyıra-kirdār Ticaret dairesi, ticaret yeri.

d.+(halḳa-vār u dāyıra-kirdār) 198a/17

[=1]

dem Far. Soluk, nefes.

d.+de 184a/04

[=1]

derece Ar. basamak.

d.+sin (on sékkizlenci derece) 180a/13

[=1]

derhem Far. Karışık.

d.+(kebg-i derhem) 183a/08

[=1]

dest-gāh Far. Tezgah.

d.+bile (sıpāh-ı ancum dest-gāh) 178a/17

[=1]

dest-gīr Far. Yardımcı.

d.+ḳıl- 202a/16

d.+ét-198a/03

[=2]

dé- (Eski Türk. Ti-mek > dé-mek > de-mek) Söylemek.

d.-diler 202b/11

d.-günçe 196a/12

d.-mek 178a/12

d.-p 179b/13, 195a/16, 197a/09

d.-señ 178a/12

[=7]

dék Gibi, kadar.

d. 177b/04, 177b/06, 177b/16, 180a/10, 180b/14, 183a/16, 184a/07, 197a/07, 197b/15, 202a/15, 203b/13, 204a/15

[=12]

dīdār Far. Yüz.

d.+ı pūr-anvār 179a/08

[=1]

dımāġ (<Ar.dimāġ) Beyin.

d.+ıġa 176a/02

d.+larıda 199b/14

[=2]

dıyānāt-ārā Dini.

d.+sı (ḳāzı-ı dıyānāt-ārā) 196b/17

[=1]

dıyānat-aṭvārlıġ Dini hareket.

d.+da(şarī' at-şı' ār u dıyānat-aṭvārlıġ) 199b/11

[=1]

dıyār (<Ar.diyār) Memleket.

d.+ıda 186a/13

d.+ıġa 175b/15

d.+ıġa kéltür- 190a/03

[=3]

dīda Far. Göz.

d.+ı ıntıẓār 178b/14, 179a/09

[=2]

dil Far. Gönül.

d.+in (kām-i dil) 183b/03

[=1]

dil-bend Gönül bağlayan.

d.+ge tüş- 199a/06

[=1]

dil-güşā Far. Gönül açan.

d.+lıġ yétkür- 177b/07

d.+u mekān-ı ḫūş 195a/02

d.+yıġa (mavżı-ı dil-güşā) 194a/16

d.+(albısa-ı dil-güşā) 182b/12

d.+(ḫāṭır-āsā u dil-güşā) 204a/12

d.+(sarāy-ı dil-güşā) 184b/10

[=6]

dil-keş Far. Gönül çekici.

d.+ni (mujda-ı dil-keşni yétkür-) 1

[=1]

dil-rubā Far. Gönül alan.

d.+lar 182a/11

[=1]

dilīrāna Far. Cesur.

d. 198a/02, 200b/11

[=2]

dīn Ar. Din.

d. 176b/11

d.+ġa (ahl-ı din) 192b/08

d.+ı aḥmadī 199b/13

d.+i mubīn 187b/03

[=4]

dīrīna Far. Eski,Kadīm.

d. 192b/02

[=1]

dīv Far. Dev, iblis.

d.+bat- 184a/12

[=1]

dīvār Far. Duvar.

d.+ların 187a/08

[=1]

dīvzad Far. Devden doğmuş.

d.+(tavsan-ı dīvzad) 178b/10

[=1]

dodaġı-dék (Eski Türk. dodaġ) dudak.

d. 182a/11

[=1]

dost Far. Dost.

d. 203a/12

[=1]

dozaḫ Far. Cehennem.

d.+nıñ 191a/11

[=1]

dū-şanba Far. Pazartesi.

d. 178b/03, 185b/16, 186b/08, 186b/17

d.+akşam 189a/16

d.+kün 179b/06, 180b/08, 182a/07, 182b/15, 183b/13, 185a/02, 188b/10, 193b/04

[=13]

du'ā Ar. dua.

d.+u salām 204a/03

[=1]

du'ā-gūyī Dua edicilik.

d.+(muḫlış-ı du'ā-gūyī) 197a/07

[=1]

dubulġa Moğ. Tolga,miğfer.

d.+sın 200b/06

[=1]

dūçār Far. Tutulmuş, yakalanmış.

d.+bol- 198a/17

[=1]

duhūr Ar. Kovma.

d.+u ayyām 187a/05

[=1]

dūn-himmetlik kötülüğe çabalamak.

d.+din (kemāl-ı dun-himmetlik) 200a/03

[=1]

dur- 1. Asıl yardımcı fiil(isimlerden sonra).

d.-aḳl hayran u til güng-zabān dur- 188b/07

d.-'ışarāt dur- 178b/05

d. 181b/04

d.-ur (ravīsī durur) 187b/11

2. Şimdiki zaman, öğrenilen geçmiş zaman yapılarını oluşturur.(Fiillerden sonra).

d.-bolġusı dur- 195b/16

d. -ġan201a/15

d.-ur 177b/02, 178a/01, 178b/05, 184a/01, 185a/08, 185b/09, 187b/15, 188b/07, 190a/17, 191b/12, 192b/08, 193b/15, 195b/03, 195b/06, 195b/10, 195b/15, 195b/16, 199b/11, 202b/10

d.-urlar 183a/01, 185b/09, 190a/05, 190b/11, 190b/11, 194b/10, 197a/04

[=32]

durrāc (<Ar.dürrāc,dürrāce) Eti gevrek,keklik cinsinden bir kuş.

d. 183a/07, 183a/11

d.+(taẕarv u durrāc) 183a/04

[=3]

duruḫşān Far. Parlak.

d.+ın (mahça-ı duraḫşān) 180a/04

d.+da 193a/01

[=2]

duruḫşānlıġ Parlaklık.

d.+bile 194b/01

[=1]

dustūr Ar. Kanun.

d.+ı a'ẓam 195a/10

d.+ı maẕkūr 193a/10

d.+ı mu'aẓẓam 193b/05, 201b/12

d.+ı mükerrem 195a/15, 201b/16

d.+ı ṣadāḳat-eṣer 192b/15

d.+ı ṣāyıb-tadbīr 184b/11

d.+ı mükerrem 182b/01

[=9]

duşman Far. Düşman.

d. 192b/03

[=1]

duşman-kūb düşmanı vuran.

d.+bile(top-ı duşman-kūb) 193a/08

[=1]

duşman-şikār Far. Düşman avcısı.

d.+(leşker-i duşman-şikār) 185b/05

[=1]

E

efsürdalik Far. Can sıkıntısı.

e. 202a/02

[=1]

eger Far. Eğer.

e. 184a/13, 185b/01, 185b/06, 192a/11, 192b/03, 192b/04, 195a/06, 197a/07, 199b/12

[=9]

ekābır (<Ar.ekābir) Büyükler.

e.+ı ked-ḫūda 182b/03

e.+ı leşker-i bī-şumār 188b/05

e.+ı nam-dār u sıpāh-ı ḫıẕmat-güzār 194a/04

e.+ı sıpāh 203b/01

e.+ıdın 195a/17

e.+nı (aṣāġır u ekābır) 185b/13

e.+u a'āla 187b/16

e.+u a'āẓım 179a/15,194b/07

e.+u aṣāġır 182b/08

e.+u sar-dār 179b/02

[=11]

ekārım(<Ar. ekārim) Cömert.

e.+ı (a'ālī u ekārım) 194b/08

[=1]

ekl Ar. Bir şey yeme.

e.+ü şurb 188b/08, 195a/09

[=2]

ekmel Ar. Mükemmel.

e.+ü'l-kāmilin(afżalu'l-fāżılīn u ekmelü'l-kāmilin) 187b/13

[=1]

eknāf Ar.Yerler,yöreler,taraflar.

e.+(atraf u eknāf) 176b/15

e.+da (atraf u eknāf) 196b/15

[=2]

ekṣer Ar. En çok.

e. 202b/08, 203a/09

e.+i 190b/02

e.+in 203b/07

[=4]

ekṣer-kefere çok sayıda kafirler.

e.+ni 196b/02

[=1]

el-ān Ar. Şimdilik,henüz.

e. 197a/03

[=1]

el-hamdulıllāhu-ve'l-minne Allaha şükürler olsun.

e. 201a/11

[=1]

elbada' a vel nıfāḳ munafıklar.

e. 177a/16

[=1]

ellik elli.

e.+(miñ iki yüz ellik tört) 197b/01

[=1]

emr Ar. Buyruk,iş.

e.+ge 184b/13, 202a/15

[=2]

endek Ar. Az,pek az.

e. 196b/06, 199a/01, 199a/07

[=3]

endişe Far. Merak,kaygı.

e.+(fikr ü endişe) 199b/09

e.+i şāyıb 197b/10

[=2]

er eğer.

e. 192a/15, 192a/16

[=2]

ercmend Far.Şerefli.

e.+('azīz u ercmend ḳıl-) 199a/07

e.+bol- 179b/01, 181a/10

[=3]

erkān Ar. Reisler.

e.+ı davlat 192b/12, 203b/01

e.+ı davlat u arbāb-ı maṣlaḥat 199b/08

e.+ı davlat u a'yān-ı ḥażrat 178a/01

e.+ıdın 176b/05

e.+ığa 191a/10

[=6]

Ersarı Teñri Berdi İşték Aka Başı Buharanın ünlü komutanlarındandır.

e. 188b/15

[=1]

esed Ar. Arslan.

e.+ge 181b/06

[=1]

eṣer Ar. İz, alamet.

e.+bol- 191a/15

[=1]

esīr Ar. Tutsak.

e.+bile 181a/09

[=1]

evc-gīr Yükseğe çıkan.

e. 201a/05

[=1]

eyle (<Eski Türk. Ayla) O şekilde.

e.-asan eyle- 183a/12

e.-murattab eyle- 195a/05

e.-şikār eyle- 183a/11

[=3]

eyle- Etmek, yapmak anlamında yardımcı fiil.

e.-ben 183a/11

e.-di 195a/05

e.-mek 192a/17

e.-p 181b/04, 183a/11, 183a/12

[=6]

égin Omuz,sırt.

é.+larıġa 200b/06

[=1]

él Halk.

é. 183a/08

é.+din 176a/16

é.+iġa 203a/13

é.+in 192a/17

é.+niñ 181b/03, 186b/06

é.+ü aḫşam 193b/17

é.+i 192a/14, 203a/13

[=9]

élāt Sakinler, halk.

é.+ınıñ 190b/16

[=1]

élçi bir devleti diğer bir devlet katında temsil eden kimse.

é. 203b/10

é.+i meẓkūr 204a/01

é.+ḳıl- 203b/17

é.+ler 204a/07, 204a/10

[=5]

élġar Far. ilerlemek.

é. 198a/16

[=1]

éllik Elli.

é.+(miñ iki yüz éllik iki) 176a/05

é.+(miñ iki yüz éllik üç) 190a/15, 193a/14

[=3]

émdi Şimdi.

é. 201a/14, 202b/12

[=2]

émes (edat) Değil.

é. 177a/04, 191a/12, 192a/14, 192a/17, 200a/08

[=5]

ér Adam,erkek.

é. 203a/04

é. 200a/08

[=2]

ér- 1.Asıl yardımcı fiil.(isimlerden sonra)

é.-di 178a/16, 180a/08, 182a/04, 182a/08, 185a/04, 185a/10, 185a/14, 185b/16, 186a/01, 186b/08, 189a/05, 190b/04, 201b/11

é.-diler 179a/13, 179a/14, 190b/02, 190b/08, 194a/03, 196a/12, 202a/11

é.-gende 195b/13

é.-kende 184b/09

é.-mestur 192a/11

é.-ür 178a/12

é.-di 176b/08, 176b/08, 176b/09, 176b/10, 177a/10, 177a/11, 177b/06, 177b/17, 178a/05, 178a/07, 178a/11, 178a/14, 178b/03, 178b/16, 179a/06, 179b/08, 180a/12, 180b/11, 181a/13, 181b/01, 183b/13, 184b/04, 184b/15, 184b/16, 185a/13, 186b/03, 186b/17, 187a/17, 187b/05, 188a/12, 188b/01, 188b/10, 188b/16, 189b/09, 190b/14, 191a/01, 191b/14, 192a/02, 192a/07, 192b/09, 193a/06, 193a/15, 194a/13, 195a/13, 195b/11, 196b/13, 197a/02, 198a/17, 199a/17, 199b/16, 200a/06, 201b/02, 204a/06, 204a/11, 204b/06

é.-diler 176a/09, 176a/10

é.-ur érken 184b/10

[=82]

ér- 2.ulaşmak.

é.-bar érdi 196b/06

é.-di 177b/01, 198a/13, 204b/08

é.-diler 191a/06

é.-ıp ér- 188a/13

é.-ıp érdi 180a/14, 186a/09, 195a/14, 195b/12, 198b/08

é.-ip érdi 180b/04

é.-kılmış érken 183b/05

é.-mas érdi 181a/04

é.-mış érdi 176b/14, 186b/02, 198a/08

é.-mış érdiler 176a/16, 180b/12

é.-miş érdi 194a/14, 195b/12

é.-miş érdiler 176a/13

é.-se 192a/14

é.-up érdiler 196b/03

é.-ur érdi 188a/02, 198a/01

é.-ur érdiler 191a/08

é.-üp érdi 187a/07

é.-ür diler 193a/09

é.-ür ér- 190a/03

é.-ür érdiler 191b/01

[=31]

ér Ertesi.

é.+tañ 194a/17

[=1]

Ér Nazar Inaḳ k.a..

é. 201b/09

[=1]

és- Esmek.
é.-day şımalı és- 184a/13
é.-se 184a/13
[=2]
Éşek Ġıkırġan y.a..
é.178b/14
[=1]
éşit İşitmek.
é.+tiler 177a/01
é.-geç 195b/17, 196a/08
é.-ip 176b/12, 191b/04, 198a/09, 198a/11, 203b/09
é.-ken 191b/16
é.-ti 196a/03
[=10]
ét- Etmek.
é.-ābād ét- 187b/10
é.-'azīmat ét- 192b/14
é.-bār-gāh-ı felek-ıştıbāh ét- 188a/10
é.-bıhışt-mıṣāl ét- 186a/06
é.+ni ('azīmat ét-) 190b/13
é.-carī ét- 194b/10
é.-cazm ét- 177a/05, 197a/09
é.-dest-gīr ét- 198a/03
é.-faş ét- 196a/17
é.-fikir ét- 177a/05
é.-ḥasıl ét- 197b/04, 198a/06
é.-ıltızām ét- 203b/03
é.-kām ét- 201b/04
é.-ḳat' ét- 201b/16
é.- ḳaṭ' -ı masāfat ét- 189a/06, 193b/14
é.-ḳat' ét- 184b/08, 185a/12, 195b/03, 204a/16
é.-leşker-gāh ét- 184b/11
é.-maḥlūl ét- 203a/12
é.-ma'sūr u maġlūl ét- 203b/08
é.-mu'āvadat ét- 184b/02
é.-mustażhır u kavī-dil ét- 200a/15
é.-nışīman ét- 179a/10
é.-nuzūl ét- 189a/05, 189a/16, 199a/16, 199a/17
é.-şāyd ét- 183a/12
é.-sayr ét- 184b/14
é.-sıpāh-ı nuṣrat-ıntıbāh ét- 188a/10
é.-şu'ūd ét- 182a/16
é.-şab-gīr ét- 194b/03
é.-ṭarāvar-māl ét- 186a/06
é.-ta'yīn ét- 176b/16, 193a/09
é.-tazyīn ét- 182a/11
é. 193a/09, 201b/16
é.-gendin 195b/03
é.-geni 190a/12, 192b/14
é.-gey 200a/15
é.-ip 176b/16, 177a/05, 177a/05, 182a/11, 183a/12, 184b/08, 184b/14, 185a/12, 188a/10, 189a/06, 193b/14, 194b/03, 197a/09, 198a/03, 199a/17, 201b/04, 201b/16, 203b/03, 204a/06, 204a/12, 204a/16
é.-mek 184a/14, 194b/10
é.-mekni 184b/02

é.-miş 183a/06
é.-ti 179a/10, 182a/16, 184b/11, 186a/06, 187b/10, 189a/05, 189a/16, 193a/09, 199a/16
é.-tiler 196a/17, 197b/04, 198a/06, 203a/12, 203b/08, 204a/10
[=87]

étek Dağ, tepe, yığın gibi yüksekliği olan şeyilerin aşağı kısmı.
é.+ge 186b/07
é.+ide (tag étegide) 176a/12
[=2]

éyle- Eylemek.
é.-se 192a/16
[=1]

F

fācır Ar. Kötü huylu.
f.+nı (kāfir-ı fācır) 196a/13, 203a/11
[=2]

facr Ar. Sabaha karşı kılınan namaz.
f.+namaz 188a/07
[=1]

fadāyīvār Fedakarca.
f. 203a/08
[=1]

faḫāmat Ar. Ululuk.
f.+(burc-ı faḫāmat yétür-) 177b/08
f.+ın (fark-ı faḫāmat) 180b/07
[=2]

faḫāmat-ıntısab Ulu birine ait.
f. 191b/03
[=1]

fāḫıra Ar. Fāḫır kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli.
f.+(ḫılā'-ı fāḫıra) 183b/12
f.+(ḫıl'at-ı fāḫıra-ı şahāna) 181a/09
[=2]

faḫīm Ulu.
f.+(pūl-ı faḫīm) 185a/03
f.+(sūr-ı faḫīm u caşn-ı ʿaẓīm) 188b/06
[=2]

fahvā Ar. Mana.
f.+sı bile 193a/12
[=1]

faḳāhat-dast-gāh Fakihlik yeri.
f. 196b/09
[=1]

falaḳ Ar. Sabah aydınlığı.
f. 184b/16
[=1]

fam Far. Renk.
f.+ḳıl- 200a/05
[=1]

farāġat Ar. Gönül tokluğunun verdiği rahatlık.
f.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı farāġat) 189a/04
f.+ı tamām 186a/04
f.+u ıstırāḥat 186b/15
f.+u ıstırāḥat ḳıl- 180a/12

f.+(maclıs-ārā-yı farāġat u ḳadah-paymā-yı ıstırāḥat bol-) 194a/17

[=4]

farāġat-nışīn Rahat oturan.

f. 176a/09

f.(farāġat-nışīn u ārām-güzīn bol-) 194b/15, 195/11

[=3]

farāġatlıġ Rahatlık.

f.+ın 185b/14

[=1]

faraḥ Ar. Hoşa giden.

f.+(başāşat-ı tamām u faraḥ-ı lā-kelām) 203b/15

f.+ı tamām u bahra-ı lā-kelām 197b/04

f.+u surūr-ı bī-ġāyat 194a/06

f.+u surūr yétkür- 196b/05

[=4]

faraḥ-āṣār Mutluluk alametleri.

f.+(bā-ġayāt-ı faraḥ-āṣār bol-) 192a/02

[=1]

faraḥ-nışān Sevinç içinde duran.

f.+da 189a/14

[=1]

farāsat-ıntıma' Çabuk kavrama.

f. 203b/16

[=1]

farāsat-ıntısāb Çabuk kavrayan.

f.+ıġa (ḫāṭır-ı farāsat-ıntısāb) 192b/10

[=1]

farāş (<Ar.ferrāş) Döşeyen.

f.+ı 194b/16

[=1]

farāyiż Ar. Dinin farzları.

f.+(ḥasbı'l farāyiż) 186a/16

[=1]

fard Tek,yalnız.

f. 200a/07

f.+ı(her fard) 177a/06

[=2]

farḫāş Far. Savaş.

f.+(ḥarb u farḫāş) 191a/11

f.+lar 200b/11

[=2]

farḥat Ar. Sevinç, mutluluk.

f.+(menzil-i farḥat) 201a/02

f.+ı lā-kelām 195a/11

[=2]

farḥat-alāmat Sevinç alametleri.

f.+ıdın (mulakat-ı farḥat-alāmat) 194b/09

[=1]

farḥat-ṣamar Sevinçli netice.

f.+(mujda-ı farḥat-ṣamar yétüş-) 203b/14

[=1]

fārıġ Ar. Rahat.

f.+bol- 184b/01

[=1]

farıḥ Ar. Sevinç,neşe.

f.+u nışāṭdadın bér- 188a/12

[=1]

farīd Ar. Biricik, tek.

f.+ı davrān 199b/16

[=1]

farḳ Ar. Ayırma, ayrılma.

f.+ı faḥāmat 180b/07

[=1]

farmān Far. Ferman,buyruk.

f.+ı ʿālī 183a/02, 184b/15

f.+ı ʿālī-şān 203b/11

f.+ı bile 196a/05

f.+ı ḳażā-caryān 180b/13, 183b/05

f.+ı lāzımu'l-ımtınān 176b/17

f.+ı lāzımu's sarvar-ı ızz 187a/07

f.+ı masṭūra 179b/02

f.+ı muṭāʾ 179a/16

f.+ı muta'ālī 185a/03

f.+ı sa'ādat-āṣār 184b/12

f.+ı vācıbu'l-ıẕ'ān 181b/17, 201b/15

[=14]

farmān-bar-dārlıġ Emre uyan.

f.+ı 190b/05

[=1]

farruḫ Far. Uğurlu.

f.+ı ma-lā-kelām 189b/14

[=1]

farsaḫ Far. Fersah.

f. 189a/08

f.+ı masāfat 195b/03

[=2]

farsaḫlıġ Far. Farsahlık.

f. 179b/10, 184b/17, 185a/12

f.+(iki farsahlıġ) 180a/05

[=4]

farsaḫlıḳ bk.farsaḫlıġ

f.+lıḳ 177b/02

[=1]

farsūdalıġ Far. Yıpranmış, eskimiş.

f.+ıdın 180b/01

[=1]

farż Ar.Farz, kesin emir.

f.+bol- 196b/16

f.+ı karz 197a/08

[=2]

farżiyāt Ar. Varsayım.

f. 197a/06

[=1]

fāş Far. Meydana çıkarma.

f. 191a/12, 198a/15

f.+ét- 196a/17

f.+ḳıl- 188a/09

[=4]

fatḥ Ar. bir memleketi, şehir veya mevkii savaşla düşman elinden zaptetme.

f.+u firuz-mendlik 196b/02

[=1]

fatvā Ar. bir mesele hakkında verilen şerī cevap.

f.+(ahl-ı fatvā) 197a/06

[=1]

favc Ar. Bölük.

f. 202a/17

[=1]

fāyıda (<Ar. fā'ide) İşe yarama.

f.+ı mutarattab bol- 202b/12

[=1]

Fāyıḳ Ādīna Bay Atalıḳ k.a.

f. 201b/09

[=1]

fāyiż (Ar.< fā'iz) Taşan, taşıma.

f.+bol- 179b/13

f.+(mazār-ı fāyiżu'n-anvār) 195b/04

f.+ıda(cıvār-ı fāyiżu'l-anvār) 179b/11

[=3]

fayż Ar. Bereket, bolluk.

f. 180a/17, 189b/17

f.+(cıvār-ı fayż) 185a/01

f.+dın 186a/06

f.+ı āṣār 186a/07

f.+ı ḳudūm 184a/16

f.+ı tarab 178a/11

f.+ıdın 177b/07

f.+ıdın (ḳudūm-ı fayż) 177b/07

f.+ıdın (nuzūl-ı fayż) 188a/17

f.+nuzūl 188a/11

f.+u hurrām 177b/16

[=12]

fayż-āṣār Far. Feyiz işaretliler.

f.+(ḳadam-ı fayż-āṣār) 179b/15

f.+da (mesken-i fayż-āṣār) 178a/13

f.+ıda (cıvār-ı fayż-āṣār) 198b/07

[=3]

fayż-güster Feyz yayan.

f.+ü nazāhat-parvar ḳıl- 188b/03

[=1]

fayż-ma'ālī Yüksek bolluk.

f. 177b/17

[=1]

fayż-nışān Feyz olan.

f.+da (mekān-ı fayż-nışān) 183a/01

[=1]

fayż-nuzūl Bereketli konaklama.

f.+ıdın 182a/07

[=1]

fayż-rīzlig bk.fayż-rīzlik.

f.+idin 189a/12

[=1]

fayż-rīzlik Bolluğu israf eden.

f.+idin 183b/16

[=1]

faża Ar. Gök cisimlerini içine alan uçsuz bucaksız boşluk.

f.+sıda 183b/08

f.+sıġa ünde- 188b/05

f.+sıġa yétüş- 191a/04

f.+sınıñ 187b/15

[=4]

fażīlat-mekān adalet yeri.

f. 187b/01

[=1]

fazīlat-ārā Fazilete benzeyen.

f. 203b/16

[=1]

fażl Ar. Fazilet.

f.+u danış 199b/15

[=1]

felek Ar. Talih, keder.

f. 177b/05, 180b/08, 184a/03, 184b/15, 187a/12, 189b/12, 191a/04

f.+(dar-bār-ı felek) 179a/17

f.+(ḫabar-ı āstān-ı felek) 182a/15

f.+(sayyār-ı felek) 180a/01

f.+(zılzıl u felek) 191a/10

f.+i ḥışn-ı ḥaṣīn 193a/08

f.+i şu' bada-bāzlıġ 190b/07

[=13]

felek-āṣār Felek izlenimleri.

f.+u cannat-numūdar ḳıl- 188b/13

[=1]

felek-āşıyān Gök yüzü altındaki büyük zemin,mekan.

f.+ı (āstān-ı felek-āşıyān) 201b/07

[=1]

felek-bahrī Felek denizine ait.

f.+dın çık- 177b/14

[=1]

felek-farsāy Feleği mahveden.

f.+ḳıldur- 187a/03

[=1]

felek-ıştıbāh Felek benzeri.

f.+(dargāh-ı felek-ıştıbāh) 204a/16

f.+(dar-gāh-ı felek-ıştıbāh) 179a/13

[=2]

felek-mısāl Felek örneği.

f.+ḳıl- 189b/08

[=1]

felek-nışān Felekte duran.

f.+(āstān-ı felek-nışān) 180b/05

[=1]

felek-zalı Felek denen zal.

f. 195a/04

[=1]

fırār (<Ar/ firār) Kaçma.

f.+ı ıḫtıyār ḳıl- 196a/09

f.+u hazīmat 203b/04

[=2]

fırāvān Far. Çok bol, fazla.

f.+(cahd-ı bī-girān u köşiş-i fırāvān ẓuhūrġa yétkür-) 203a/06

f.+bile(ġanāyım-ı fırāvān u ısrā-yı bī-pāyān) 198a/05

f.+bile(ġanāyım-ı fırāvān u olca-ı bī-pāyān) 201a/01

f.(leşker-i fırāvān u sıpāh-ı bī-kerān)195b/14

f.nıñ+(me'kūlāt-ı fırāvān u maşrūbāt-ı bī-pāyān) 195a/08

f.+bile (leşker-i bī-kerān u 'asākir-i fırāvān) 201a/12

f.+bile (maşaḳḳāt ı fırāvān) 196a/14

f.+ġa (ġanāyım-ı fırāvān) 191a/08

f.+ı bile 194a/12

[=9]

fırāz Far. Yokuş, çıkış.

f.+ı 181b/08

f.+ın 180a/03

[=2]

fırdavs-bazm cennet içkisi, eğlencesi.

f.+(Ḫ$^{(v)}$ārızm-ı fırdavs-bazm) 175b/15

[=1]

fırdavs-makān cennet mekan.

f.+nıñ 204b/10

f. 194a/12

f.+nıñ (ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān) 176b/02

[=3]

fiṭr Ar. Oruç açmak.

f.+('īd-ı fiṭr) 191b/14

[=1]

fıtrāk Far. Atın terkisi.

f.+ıġa 181a/08

[=1]

fi'l-ḥāl Ar. Hemen, şimdi.

f. 196a/03

f. 203b/04

[=2]

fikr Ar. Fikir.

f.+ét 177a/05

f.+i ṣāḳıb 197b/10

f.+iġa 192b/09

f.+ü endişe 199b/09

[=4]

fikret-andīş Endişeli düşünce.

f.+u maṣlaḥat-kīş bol- 202b/10

[=1]

fīl Ar. Fil.

f.+i daman 200b/05

[=1]

fīrūz-mendlik Muvaffakiyet,başarı.

f.+(fath u fīrūz-mendlik) 196b/02

[=1]

fīruzī-eṣer kazanan .

f.+(leşker-i fīrūzī-eser) 185b/08

[=1]

fuḳarā Ar. Yoksullar.

f.+u 'acazan 204b/07

[=1]

furṣat Ar. Fırsat.

f. 180a/01, 189a/07

f.+da 191b/07

[=3]

futūḥāt-ancām Son zafer.

f.+(maḳām-ı futūḥāt-ancām) 194b/06

[=1]

futūḥāt-vuṣūl Zafer nimetleri.

f.+ı bile 179a/03

[=1]

fuyūżāt Ar. Bereketler.

f.+ıdın 178a/13, 182a/12

[=2]

fuyūżāt-ıltızām Bereket yoluyla.

f.+da (mahal-ı fuyūżāt-ıltızām) 194b/06

[=1]

fuyūżāt-nuzūl Bereketin inmesi.

f.+ı 179a/03

[=1]

fużalā (<Ar. fużalā') faziletliler.

f.+(ulamā u fużalā) 189b/13

[=1]

G-Ġ

ġalaba Ar.üstün gelmek,yenmek.

ġ.+ḳıl- 197a/03

[=1]

ġālıb (<Ar. ġālib) Galip.

ġ. 192b/08

[=1]

ġālıbān Far. Muhtemelen.

ġ.+u ġānıman 201a/01

[=1]

ġalla Ar. Mahsul.

ġ.+tapşur- 203b/17

[=1]

ġallāt Ar. Mahsuller.

ġ.+(sursat u ġallāt) 197b/08

[=1]

ġanāyım (<Ar. ġanā'im) Ganimetler.

ġ.+bile(usarā-yı mavfūr u ġanāyım-ı nā-maḥúūr) 202a/17

ġ.+ı fırāvān 191a/08

ġ.+ı fırāvān u ısrā-yı bī-pāyān 198a/05

ġ.+ı fıāvān u olca-ı bī-pāyān 201a/01

[=3]

ġanıman Ar. Ganim olarak.

ġ.+(ġālıbān u ġanıman) 201a/02

[=1]

ġanī Ar. Zengin varlık.

ġ.+u davlat-mand 183b/11

[=1]

ġanīm Ar. Talan, yağma.

ġ. 191a/05, 192a/14

[=2]

ġarābat Ar. Şaşkınlık.

ġ.+(mesken-i alvıya-ı ġarābat) 189a/12

[=1]

ġaram Far. Külfet.

ġ. 203a/12

[=1]

ġārat Ar. Çapul,yağma.

ġ. 202a/13, 202b/05

ġ.+ıġa (nahb u ġāratıġa yiber-) 195b/12

ġ.+u yaġma yétkür- 198a/09

[=4]

ġarbıyya Ar. Batı ile ilgili.

ġ. 185a/10

[=1]

ġarrā Ar. Ak,güzel.

ġ.+(şarī'at-ı ġarrā) 190b/08

ġ.+sı (ġurra-ı ġarrā) 180a/13

[=2]

ġarrān Ar. Vahşi.

ġ.+(hızabr-ı ġarrān) 191a/06

[=1]

ġavġā Far. Şiddetli tartışma.

ġ.+u hucūm ḳıl- 203a/03

[=1]

ġavġā-güster Mücadele yayan.

ġ.+(hucūm-avār u ġavġā güster bol-) 202b/17

[=1]

Ġavş k.a.Bahadurun oğlu.

ġ.+nı 182b/06

[=1]
ġāyat Ar. Nihayet.
ġ. 199a/04
ġ.+(kemāl-i marḥamat u ġāyat-ı şafkat) 193a/17
ġ.+dın (hadd u ġāyat) 195a/07
ġ.+ı danā'at 183b/04
ġ.+ı ıstıcāl 203b/04
[=5]
ġayr Ar. Olmayan.
ġ.+(ḥużūr u ġayr-ı maḥṣūr yétkür-) 200a/10
ġ.+(maḳarr-ı sıpāh-ı ġayr-ı maḥṣūr ḳıl-) 194b/15
ġ.+(surūr-ı ġayr-ı maḥṣūr yétkür-) 198b/04
ġ.+dın 190b/02
ġ.+ı maḥṣūr ḳıl- 180a/11
[=5]
ġayrat Ar. Çalışma.
ġ. 200b/07
ġ.+ı cınān ḳıl- 184a/16
ġ.+ı şehr-īstān-ı çīn 178b/06
ġ.+(reşk-gülistān u ġayrat-cabān ḳıl-) 188a/11
[=4]
ġayru-hum Ar. Onlardan başka.
ġ. 202a/04
ġ.+ni 181b/16
[=2]
ġażab Ar. Aşırı hiddet.
ġ.+ı (nāyıra-ı ġażab) 176b/03
[=1]
ġazāla Far. Güneş, ışık.
g.+sı 177a/10
[=1]
ġazāt Ar. Gaza,cihat.
ġ. 175b/12, 176b/04, 176b/15, 177a/01, 192a/01, 192b/11, 192b/16, 196b/11, 197a/08, 197a/16, 198b/10, 200b/08
ġ.+ġa (arsā-ı ġazāt) 192a/12
ġ.+ıġa 192b/14
ġ.+u cıhad 193a/09
[=15]
ġazāt-ırādat Cihat iradesi dileme.
ġ.+ı (ġazāt-ırādatı u cıhad-'azīmatı) 193a/13
[=1]
ġāżī Ar. Savaşmış.
ġ.+lar 198a/01
ġ.+lar 201a/05
[=2]
ġazv Ar. Savaşmak.
ġ.+u cahad 192a/04
[=1]
gehī Far. Bazen.
g. 183a/10, 183a/11, 183a/11, 183a/12
[=4]
gele Far. Sürü.
g.+(miñ batman) 203b/17
[=1]
ger Far. Eğer.

g. 184a/13, 192a/14
[=2]
gerd Far. Toz, toprak.
g.+idin 188a/17
[=1]
gerdūn Far. Dönen.
g. 179b/04
g.+ı (kūh-ı gerdūn-ı şükūh) 184b/14
g.+ı mısāl 186a/02
g.+zırvası 181a/14
[=4]
gerdūn-asās Temeli gök olan.
g.+u bıhışt-kıyas.ḳıl- 178a/07
[=1]
gerdūn-fām felek rengi.
g.+nı (ḫıyām-ı gerdūn-fām) 182a/10
[=1]
gerdūn-ışṭıbāh Felek benzeri.
g.+(bār-gāh-ı gerdūn-ışṭıbāh) 187a/02
[=1]
gerdūn-kūb Dünyayı döven.
g.+(top-ı gerdūn-kūb) 183b/07
[=1]
gerdūn-maḳām felek gibi yüce makamlı.
g.+nı (ḫıyām-ı gerdūn-maḳām) 178b/05
g.+nıñ (astan-ı gerdūn-pās-bān)188a/01
[=1]
germ-cavālan Sıcak dolaşan.
g.+ḳıl- 188b/12
[=1]
germ-revlik Hızlı yürüyen.
g.+bile 199a/04
[=1]
germlik Sıcaklık.
g. 184a/03
[=1]
geşt Far. Gezme, dolaşma.
g.+ige (sayr u geşt) 177b/11
[=1]
gevher Far. Elmas.
g.+iniñ (marıfat-ı gevher) 195b/04
[=1]
girān-bāhā Far. Pahası ağır.
g.+(hılā-ı giran-bāhā) 182b/12
[=1]
girānsız Far. Sayısız, sınırsınz.
g.+(cıdd u girānsız) 183a/11
g.+(hadd u girānsız) 180a/07
[=2]
Göklen y.a. ve orda yasayan halk.
g. 176a/12, 176b/08, 180b/11, 182b/12, 183a/17, 183b/01, 184a/17, 185a/07, 186b/05, 190a/02
g.+camā' a 182b/03
[=11]
Gökleniyye kv.a.Türkmenistandaki göklen halkı.
g. 182a/02, 182a/13, 183b/04, 187a/15, 193a/01
g.+ṭavāyıfı 175b/14
g.+ṭāyıfası 176a/07
[=7]
göş-māl Far. Azarlamak.

g.(tabıyya u goş-māl-ı ʿaẓīm yétkür-) 200a/15

g.+ın (tanbıḥ u göş-māl) 176b/03

[=2]

ġubār Ar. Toz.

ġ.+ıdın 178b/15

[=1]

ġufrān Ar. Affetme.

ġ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān u ġufrān) 177a/09

[=1]

ġulġul Far. Kargaşa.

ġ.+ı 177a/04

[=1]

gulġula Far. Kargaşa.

g.+sal- 191a/10

g.+u ʿalālā 191a/04

[=2]

ġulla Far. Endişe.

ġ. 186b/16, 187b/09

ġ.+kéltür- 201a/15

[=3]

gulūla Far. Mermi

g.+ı ataş 191a/10

[=1]

gūn Far. Renk.

g. 178b/15

[=1]

gūn-ā-gūn Far. Rengarenk.

g.+(ta'ām-ı gūn-ā-gūn) 188b/06

[=1]

gung-zabān Far. Dilsiz.

g. 188b/07

[=1]

ġurra Ar. Arap aylarının ilk günü.

ġ.+ı ġurra 180a/13

ġ.+sı 183b/13, 187b/04

ġ.+sıda 198b/11

[=4]

ġurrīn Far. Gürleyen.

ġ.+ıdın 194a/03

[=1]

ġurūb Ar. Batış.

ġ. 199a/02

ġ.+ı 194a/08

[=2]

ġurūr Ar. Kibir.

ġ.+(kibr u ġurūr) 176a/02

ġ.+u tekebür 190b/12

[=2]

ġūryān k.a Afganistan'ın orta batı kesiminde "Hilmend" ve "Harirud" dağlık bölgede yaşayanlar.

ġ. 190a/10, 190a/17, 190b/12

[=3]

gūylik Far. Acemlere mahsus bir çeşit oyun topu.

g. 203b/15

[=1]

güft-gū Far. Konuşma.

g. 192a/04

[=1]

Gülfer Türkmenstandaki çöl adı.

g. 194b/12

[=1]

gülīstan Far. Gül bahçesi.

g.+ıdın 191a/05

[=1]

gülşen Far. Gül bahçesi.

g.+i cannat 185a/15

[=1]

gülşenlıġ Far. Gül bahçesi.

g.+yetkür- 188a/17

[=1]

günāh Far. Günah.

g.+ı 183b/05

[=1]

Gürgen kv.a. Türk boylarındandır. Aynı adla anılan bir akarsu da bulunmaktadır.

g. 180b/11, 190a/03

g.+daryāsı kenārı 175b/14

g.+ samtıġa 180b/13

[=4]

gürūh Far. Topluluk.

g. 197a/15

g.+ıdın 181a/05

g.+ınıñ 176b/07, 201a/03

g.+nıñ 197b/06

[=5]

güster Far. Yayan.

g.+(surat-güster ḳıl-) 179b/14

[=1]

güẕār Far. Geçme .

g.+(ḫıẓmat-güzār) 179b/12

[=1]

güẕāriş Far. Geçme.

g. 195b/12

[=1]

güẕer-şarşar Şiddetli geçme.

g. 192a/16

[=1]

H

ḫabar Far. Haber.

ḫ. 185b/13, 186b/08, 195b/13, 203b/14

ḫ.+al- 184a/09

ḫ.+bér- 196a/07

ḫ.+ı āstān-ı felek 182a/15

ḫ.+ı baḫcat-aṣar 203b/14

ḫ.+ı dar-gāh 176b/01

ḫ.+ı ḫūş 182b/07

ḫ.+ı vaḥşat-aṣār 190a/11, 191b/04

ḫ.+ın kéltür 186a/11

ḫ.+nı 196a/08, 198a/11

ḫ.+u haşt-nışān 195b/16

[=16]

ḫabar-gīrlik Haberi alan.

ḫ. 203b/10

[=1]

ḫabarçı Haberci.

ḫ.+lar 176b/16

[=1]

ḫabardār Haberi olan.

ḫ. 200a/15

ḫ.+bol- 194a/03

[=2]

ḫabāṣat Ar. Kötülük.

ḫ.+(ṣanā'at u ḫabāṣat) 190b/10

[=1]

ḫabāṣat-taḫmīr Ar. Alçaklık.

ḫ.+(amīr-ı ḫabāṣat-taḫmīr) 200a/02

[=1]

Ḫ(v)āca Cān-bāz k.a.

ḫ. 184b/17

[=1]

Ḫ(v)āca Ḳal'a y.a.

ḫ.+sı 185a/14

ḫ. 181a/12

[=2]

Ḫ(v)āca Köl y.a.

ḫ. 199a/05

[=1]

Ḫ(v)āca Şayḫu'l-ıslām İslam dini hocası.

ḫ. 196b/11

[=1]

Ḥācı-ı Ḥaramaynu'ş-şarif Mekke ve Medine.

ḫ. 196b/17

[=1]

ḥadd Sınır, derece.

ḫ.+(ayyām-ı ḥadd) 191a/16

ḫ.+ı ı'tıdāldın aşur- 199b/15

ḫ.+u a'dadsız 183a/10

ḫ.+u ġāyat 195a/07

ḫ.+u girānsız 180a/07

ḫ.+u ḳıyās 201b/11

ḫ.+ın 188b/07

[=7]

ḫaddām Ar. Çalışkan.

ḫ.+ı hucasta-farcam 176a/08

[=1]

ḫādım (<Ar. ḫadim) Hizmet eden.

ḫ.+ları 183b/06

ḫ.+larınıñ 180b/09

[=2]

ḥādıṣa Ar. Olay.

ḥ. 176b/02, 192a/02

ḥ.+(vaḳa'ı 'azīm u ḥādıṣa-ı sahīm) 195b/16

[=3]

ḥādıṣāt Ar. Olaylar.

h. 190b/09

ḥ.+(vakı'āt u ḥādıṣāt) 190a/06

ḥ.+nı (vakı'āt u ḥādıṣāt) 191b/08

[=3]

hadya Ar. Hediye.

h.+(tansuḳ u hadıya) 194a/04

[=1]

ḥaddsız Sınırsız.

ḥ. 183a/11

[=1]

ḥafaża'llāhu 'ani'l-ġarḳ ve'l-ḥarḳ Allah yangından ve selden korusun.

ḥ. 196b/16

[=1]

ḥafr Ar. Kazma eylemi.

ḥ.+ı 187a/13

[=1]

ḥaḳ (<Ar. ḥaḳḳ) Hak.

ḥ. 192b/08

ḥ.+ı şarḥ 204a/10

[=2]

Ḥakim Mahmud Ḫan Orduya hizmet gösteren kimse.

ḥ. 188a/01

[=1]

ḫāḳ-boslıġ Büyük br zata saygı gösterme.

ḫ. 183b/10

[=1]

ḫāḳ-boslıḳ bk. ḫāḳ-boslıġ.

ḫ.+ıġa 186b/12

[=1]

ḫāḳān Far.Türkler'de ve Moğullar'da hükümdarlara verilen unvan.

ḫ.+ı mabrūr 184a/15

[=1]

ḥaḳārat-ancām Son hakaret.

ḥ.+ların (acsām-ı ḥaḳārat-ancām) 203a/11

[=1]

ḥaḳīḳāt-ma'āş Gerçek yaşayış.

ḥ. 199a/08

[=1]

ḥaḳīḳāt Ar. Gerçek

ḥ.+(merkez-i dayıra-ı hakikat) 194b/03

[=1]

ḥaḳīḳāt-āgāh Far. Gerçeği bilen.

ḥ. 195a/17

[=1]

ḥakīm Ar. Bilgin.

ḥ. 184b/09

ḥ.+i 190a/13, 191b/05, 195b/17

ḥ.+i ʿālī-cāh 191b/03

ḥ.+i ḥükümrān 190b/04

ḥ.+lerniñ 185b/01

[=7]

ḥāl Ar. Durum.

ḥ. 191b/02

ḥ.+(bā-ḳadr-ı ḥāl) 196b/16

ḥ.+ıġa 184a/07, 196a/10

[=4]

ḫalā' Ar. Boş.

ḫ. 190a/04

ḫ.+ı zar-andūd 178a/04

[=2]

ḫalaf Ar. Evlat.

ḫ.+ı Raşīd Muḥammad Ṣalıḥ Işan 187b/02

[=1]

ḥālāt Ar. Durumlar.

ḥ.+ı 198b/06

[=1]

ḫalīfa Padişah, halife.

ḫ. 195b/01

[=1]

ḫalḳ Ar. halk.

ḫ. 188b/06

ḫ.+ı 176a/12, 194a/02, 200a/06

ḫ.+ın köçür- 184a/17
ḫ.+ınıñ 176a/15, 179b/11, 186a/13, 186b/05
[=9]
ḥalḳa-vār Çember gibi.
ḥ.+u dāyıra-kirdār 198a/17
ḥ.+u perkār-ı kirdār 191a/03
[=2]
ḥāllıġ Ar. Durum
ḥ.+bile 189b/17
[=1]
ḫalvat-gāh Far. Tenha yer.
ḫ.+ı (muḳarrab-ı ḫalvat-gāh-ı sulṭānī)
[=1]
ham-damlıġ Far. Beraberlik.
h.+ı bile 189b/15
[=1]
ham-sar Far. Arkadaş.
h.+ḳıl- 189b/17
[=1]
ḫāma Far. Kalem.
h.+ı balāġat-āṣār 190a/12
h.+ı ı'tıḳād-ı hengāme 199b/17
[=2]
Ḥamal Koç burcu.
h. 181b/05
[=1]
ḥamalāt Ar. Hamleler.
h.+ı muta' āḳıb 191a/07, 203a/07
h.+ıġa 196a/17
[=3]
ḥamıyyat ((<Ar. ḥamiyyat) Hasiyet.
h.+ıga (zımmā-ı ḥamıyyat) 176b/04
[=1]
ḥamla Ar. Hamle.
h.+(şiranā ḥamla ḳıl-) 196a/16
h.+lar bile 195b/09
[=2]
ḫāmnı-dék Far. Çiğ.
h.+(ḫayāl-ı ḫāmnı-dék) 199b/14
[=1]
hamrāh Far. Yoldaş.
h. 195b/01
[=1]
hamrāhlıġ Yoldaşlık.
h.+ı 204a/05
h.+ıġa 193a/15, 197a/13
[=3]
hamsar Far. Arkadaş.
h. 187a/12
[=1]
ḫān Far. Hükümdar.
ḫ. 193b/01
ḫ.+(ḥażrat-ı ḫān-ı maġfūr) 182b/09, 192a/01, 193a/11, 193a/16, 204b/06
ḫ.+larıdın 200a/17
ḫ.+larıġa 200a/09
[=8]
ḫānadān Far. Kökten asil.
ḫ.+ı ḥükümet nışān 179a/11
[=1]
ḫancar Ar. Hançer.
ḫ.+(sınān u ḫancar) 203a/05

ḫ.+bile (żarb-ı ḫancar) 181a/06

[=2]

ḫandaḳ Ar. Hendek.

ḫ. 187a/10, 187a/13

ḫ.+ı umḳīn 187a/12

ḫ.+ıdın 187a/06

ḫ.+ḳazdur- 187a/09

[=5]

Ḫang Burmada, y.a..

h. 185b/14

[=1]

hangām Far. Zaman, Çağ.

h.+ıda 194a/08

[=1]

hangāma Far. Kavga.

h. 178b/13

[=1]

har-gāh Far. Çadır.

h.+u piş-hana 177a/11

[=1]

ḫārā Far. Çok sert taş.

ḫ.+(her hara) 181b/07

[=1]

ḫarāb Ar. viran,ıssız.

ḫ. 187a/08

[=1]

ḫarāc Ar. Haraç.

ḫ.+nı 188a/04

[=1]

ḥarb Ar. Harp,savaş.

ḥ. 177a/07

ḥ.+(asbāb-ı ḥarb u alāt-ı żarb) 203a/05

ḥ.+u farḥāş 191a/11

ḥ.+u ḳıtāl 185b/08, 193a/05

[=5]

ḫard Çamur toprak.

ḫ. 184a/07

[=1]

hareket Ar. Sarsıntı, hareket.

h. 189a/07

h.+ġa kirgüz- 178a/10, 180a/14

h.+ge kirgüz- 180a/04, 194b/11

h.+körgüz- 176a/05, 178a/06, 178b/03, 198b/10, 199a/06

[=10]

hareket-güster Hareket gösteren.

h.+bol- 181b/02, 194a/07

h.+ḳıl- 193b/14

[=3]

hareket-nūma Hareket gösteren.

h.+u cādda-paymā bol- 199a/15

h.+u cādda paymā bol- 187b/13

[=2]

har- yorulmak.

h.-ġan 201b/13

[=1]

Ḫ(v)ārızm y.a. Harezmşahlar Devleti (Farsça: خوارزمشاهیان Khwārezmshāhiyān), Orta Asya'da Harezm bölgesinde Kutbeddin Muhammed Harezmşah tarafından kurulan bir Türk devletidir.

h. 182b/06, 185b/11, 186a/08, 186b/05, 195b/14, 202a/04, 202a/07, 203b/11, 204a/17, 204b/06

h.+dın 195b/14, 196b/11, 201b/05

h.+ı fırdavs-bazm 175b/15

h.+ı ırām-bazm 184a/15, 186b/08, 187a/16, 189a/05, 190a/03

h.+ı ırām-bazmġa kél- 201b/06

[=20]

Ḫ(v)ārızm Ḥutī k.a.

ḫ. 181a/17

[=1]

Ḫ(v)ārızm Şah k.a. Kutbeddin Muhammad Harezm.

ḫ.+dın (ḥażrat-ı Ḫ(v)ārızm Şah) 201a/11

[=1]

ḫāṣ ((<Ar. ḫāṣṣ) Özel.

ḫ. 195a/07

[=1]

ḥasbı'l farāyiż ?

ḥ. 186a/16

[=1]

ḥāṣıl (<Ar.ḥāṣil) Ortaya çıkan.

h. 199a/01

h.+bol- 200b/05

h.+ét- 197b/04, 198a/06

h.+ḳıl 204b/01

h.+ḳıl- 183b/03, 189b/14, 194a/07, 194b/09, 203a/17, 204a/08

[=11]

hasīn Güçlü.

h.+u zıyāda 191a/01

[=2]

ḫaşm Ar. Düşman.

ḫ. 192a/17

ḫ.+nıñ 177a/06

[=2]

ḫaşr-cıhāz Cihazla sıkıştırma.

ḫ. 188b/14

[=1]

ḫasta-cānça Hasta halde.

ḫ.+(paşşa-ı ḫasta-cānça) 181a/04

[=1]

ḥasūr sır saklayan.

ḥ.+(mānand-ı ṭūr-ı maḳāúıd-ı ḥaúūr) 181b/10

[=1]

ḫāşāk Far. Çöp,süprüntü.

ḫ. 192a/17

ḫ.+in 200b/13

[=2]

haşt-nışān ıslık çalmak.

h.+nı (ḫabar u haşt-nışān) 195b/17

[=1]

ḫaṭ Ar. Yazı.

ḫ.+lar 201a/10

[=1]

ḫatama'llāhu bil-ḫayr ve'ẓ-ẓafar Allah zafer ve hayrla sonlandırsın.

ḫ.+nıñ 198b/11

[=1]

ḫāṭıf Ar. Göz kamaştıran.

ḫ.+(barḳ-ı ḫāṭıf) 182a/01

[=1]

ḫāṭır (<Ar.ḫaṭir) zihin, fikir.
ḫ.+(rancīda-ı ḫāṭır bol-) 188b/16
ḫ.+ı farāsat-ıntısāb 192b/10
ḫ.+ı ḫaṭīr 197b/07, 200a/13, 201b/03
ḫ.+ı hurşīd 184b/05
ḫ.+ı sa'ādat-āṣār 183a/05
ḫ.+ı sa'ādat-maẓāhır 176b/04
ḫ.+ıġa 182b/08
ḫ.+ları 202b/05
ḫ.+larıġa 200a/10
ḫ.+ı ḳuds-nışān 188a/03
ḫ.+ı şakāvat-ma' āsır 198a/09
[=11]

ḫāṭır-āsā Huzurlu olan.
ḫ. 181a/13
ḫ.+u dıl-küşā 204a/12
[=2]

ḫāṭır-āsāy bk.ḫāṭır-āsā
ḫ.+dın (cāy-ı ḫāṭır-āsāy) 199a/10
[=1]

ḫaṭīb Ar. Camide hutbe okuyan.
ḫ.+ı zarīn 178b/13
[=1]

Ḫaṭīb ḲāḲī y.a.Orta kuduk havalisinde ve ayrı Tam bölgesine yakın bir mahaldir.
ḫ. ı 178b/11
ḫ.+ıdın köç- 178b/14
[=2]

ḫaṭīr Ar. Zor,güç.
ḫ.+ı (ḫāṭır-ı ḫaṭīr) 197b/07, 200a/13
ḫ.+ıġa (ḫāṭır-ı ḫaṭīr) 201b/03
[=3]

ḫatm Ar. Bitirme,tamāmlama.
ḫ.+ı kelām-ı 178a/02
[=1]

ḫaṭr Titreşim.
ḫ.+ı ıcılvā-ger bol- 191a/15
[=1]

ḫaṭṭ Ar. çizgi.
ḫ.+ıdın (lāl u ḫaṭṭ) 183a/06
[=1]

ḥaṭṭa Ar. bundan başka.
ḥ. 184a/09
[=1]

ḥaṭṭī Ar. hatla ilgili.
ḥ.+dın 190b/05
[=1]

ḫātūn (<Far. Soğdça ḫvaten) Kadın.
ḫ. 203a/04
ḫ.+ġa 200a/08
[=2]

havā Ar. Hava.
h. 181b/07, 183b/08, 184a/01, 184a/03, 185a/14
h.+(ḫūş-āb u havā) 193b/15
h.+ı rutūbat-şi'ār 185a/04
h. 177b/13
[=8]

ḥavālī Ar. Etraf.
ḥ. 184b/01
ḥ.+da 176a/17

ḥ.+dın 184a/07, 188a/05

ḥ.+ġa 185a/15, 195b/05

ḥ.+nı 181a/15, 181b/12

ḥ.+sı 177b/05, 193b/15

ḥ.+sıda (atraf u havālī) 193b/16

ḥ.+sıda oltur- 179a/11

ḥ.+sıdın 182a/02, 189a/11

ḥ.+sıdın köç- 179b/06

ḥ.+sıġa 180a/16, 182a/07, 199a/09

ḥ.+sın 179a/02, 179a/09, 187b/07

[=21]

ḥavāşī Haşiyeler.

ḥ.+sı bile (asbāb u ḥavāşī) 182a/14

[=1]

ḫavātır Ar. Hatırlar.

ḫ.+tart- 176a/12, 199b/08

[=2]

ḫavf Korkulu.

ḫ.+(vahm u ḫavf) 190b/09

ḫ.+u hırās 195b/17

[=2]

ḥavlī Ar. Etraf.

ḥ. 195a/02

ḥ.+da 177b/09

ḥ.+nıñ 185a/13

ḥ.+sı 178a/06

ḥ.+sıdın 203b/04

[=5]

ḥavrā'-pāsbān Siyah Gözlü bekçi.

ḥ.+(ḥażrat-ı sāḥıb-ḳırān-ı ḥavrā' -pāsbān) 190a/06, 201b/07

[=2]

ḥavṣala Ar.Zihin.

ḥ.+sı (muḥāsıb-ı ḥavṣala) 177a/03

[=1]

ḥavż Ar. Havuz.

ḥ.+ı 177b/16

ḥ.+ı kevṣer 179a/04

ḥ.+ıġa 177b/14

ḥ.+ḳıl- 177b/15

[=4]

hāy Far. Vay!, eyvah!

h. 196a/12

[=1]

ḫayāl Ar. Zihinde kurulan şey.

ḫ.+ı hamnı-dék 199b/14

[=1]

ḥayāt Ar. Dirilik.

ḥ. 191a/07

ḥ.+(reşk-i çeşme-i ḥayāt ḳıl-) 182a/12

ḥ.+ı ıctıma 202b/16

ḥ.+ın 180a/17

ḥ.+ları 201b/01

[=5]

haycā Ar. Savaş.

h.+(şīr-ı pīşa-ı haycā) 177a/06

[=1]

Haydar Ḫan k.a.Göklendeki önde gelenler.

h. 182b/03

[=1]

Ḫāyıf (<Far. ḫā'if) Korkak.

ḫ.+u hırāsān kaç- 196a/10

[=1]

Ḫayl Ar. Grup.

ḫ.+ı 192a/16

ḫ.+ı ruḫṣat tap- 180b/15

ḫ.+ı sıpāh 185a/10

ḫ.+ın 200a/16

ḫ.+ınıñ 178a/07, 193a/01, 200b/02

[=7]

ḫaylī-dék Ar. Çok

ḫ. 180a/10, 197b/15, 202a/15

[=3]

ḥayrān Ar. Şaşkın.

ḥ. 195a/04

ḥ.+(akl ḥayrān u til güng-zabān dur-) 188b/07

ḥ.+u muztar 184a/14

[=3]

ḥayrat-afzā Ar. Hayret artıran.

ḥ.+(mesken-i dabdaba-ı ḥayrat-afzā) 178b/17

ḥ.+(vaḳı'āt-ı ḥayrat-afzā) 183b/17

[=2]

ḥayrıyyat Ar. Hayırla.

ḥ. 186a/08

[=1]

ḥayvān Ar. Hayvan.

ḥ.+(çaşma-ı ḥayvān) 183a/06

[=1]

Hazāra Kabile adı.

h. 190b/15, 202a/11

h.+(aymaḳıyya u hazāra) 200a/17

[=3]

Hazāra Ḫan Hazara kabile hökümdarı.

h.+ları 200a/11

[=1]

hazīmat Ar. Bozgun.

h.+(fırār u hazīmat) 203b/04

h.+(her hazīmat) 203b/06

h.+körgüz- 196b/01

[=3]

ḥażīż Far. Dağın Eteği.

ḥ.+u avcı 184a/02

[=1]

ḥażrat Ar. Sayın,hazret anlamındadır, Metinde özel ad olarak da kullanılmaktadır.

ḥ. 177b/02, 177b/12, 177b/15, 178a/05, 178b/10, 181a/11, 181b/01, 183a/15, 183b/03, 183b/11, 184b/04, 185a/05, 186b/13, 188a/13, 188b/11, 189a/03, 189b/15, 190a/02, 190a/12, 192a/12, 197a/11

ḥ.+('āyān-ı ḥażrat) 203b/01

ḥ.+(erkān-ı davlat u 'āyān-ı ḥażrat) 178a/02

ḥ.+dın ('āyān-ı ḥażrat) 192b/12

ḥ.+ı-'ımām-bektaş 199a/08

ḥ.+ı Aḥmad Ṭalḳan 198b/07

ḥ.+ı Aḥmad Ṭalḳanī 198b/17

ḥ.+ı han-ı maġfūr 182b/09, 192a/01, 193a/11, 193a/16, 204b/06

ḥ.+ı Ḫ(v)ārzm şāh 201a/11

ḥ.+ı ḫılāfat-martab 192a/09
ḥ.+ı maġfırat-panāh 204b/12
ḥ.+ı Nebevī 187b/11
ḥ.+ı Nūḥ ṭūfān 184a/05
ḥ.+ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh 192b/15
ḥ.+ı pād-şāh-ı maġfūr 179b/05
ḥ.+ı pād-şāh-ı maḥfırat-panāh 176b/14
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān-ı bıḥışt-nışān 175b/12
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr 176a/08
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān u gufrān 177a/09
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān 192b/14, 197a/02, 204a/14, 204b/10
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān-ı fırdavs-mekān 176b/02
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ḥavrā'-pāsbān 201b/07
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ḥavrā'-pāsbān 190a/06
ḥ.+ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr 182a/03, 195a/13
ḥ.+ı sulaymān-şevket 192b/03
ḥ.+ı sulṭan 194a/11
ḥ.+ı sulṭan-ı maġfūr 184a/15
ḥ.+ı şahın-şāh maġfırat-kulāḥ 178b/13
ḥ.+ı şayḫ 187b/14, 195b/04
ḥ.+nıñ 189b/13, 192b/09
[=60]

hem Far. Kullanıldığı cümleye "üstelik,bir de"gibi manalar katarak anlamı kuvvetlendirir.
h. 180b/16, 182a/17, 183a/09, 183a/17, 185a/16, 186a/12, 189a/13, 190b/14, 192a/17, 201b/02, 202b/12, 202b/17
[=12]
h. ol (hem'ol) 177b/12, 178a/05, 178a/08, 178a/15, 178b/06, 178b/15, 179a/10, 180a/01, 180a/04, 180b/02, 180b/06, 181a/11, 181b/13, 182a/02, 182a/12, 182a/17, 182a/17, 182b/02, 182b/05, 182b/11, 182b/15, 183a/16, 183a/17, 183b/01, 183b/08, 183b/15, 184a/04, 184b/07, 184b/10, 184b/11, 184b/13, 185a/02, 185b/03, 185b/13, 185b/17, 186b/07, 186b/13, 187a/08, 187a/17, 187b/01, 187b/05, 188a/12, 188b/14, 189a/09, 192a/17, 193a/14, 193b/07, 193b/13, 193b/17, 194a/10, 194a/15, 194b/06, 194b/10, 195a/07, 195a/12, 196b/03, 196b/07, 197a/08, 198b/10, 199a/10, 204a/10, 204a/12
[=62]

hem-āvard Far. Cenk,savaş.
h. 177a/06
[=1]

hem-'ınān Far. At başı birlikte olan kimse, arkadaş.
h. 177b/01
h.+ı 180b/16
h.+lıġ bile 178b/17
h.+lıġı bile 180a/15
[=4]

hem-ʿınānlıġ Yan yana birlikte bulunma durumu.

h.+ı bile 182b/16

[=1]

hem-ḳadam Birlikte yürüyen.

h. 180a/15

[=1]

hem-ol Birlik olmak.

h. 201a/09

[=1]

hem-ser bol- Benzemek.

h. 184a/03

[=1]

hem-ṭarīḳ Far. Yoldaş.

h. 185b/04

[=1]

hem-var Far. Düzgün, uygun.

h.+ḳıl- 184b/15

[=1]

heme Far. Bütün, cümle.

h. 202b/15

[=1]

hengām Far. Zaman, vakit.

h.+ı 191a/16,192a/11

h.+ıda 180a/03, 189b/02, 199a/02

[=5]

hengāme Far. Devir, zaman.

h.+(hama-ı ıtıḳad-ı hengāme) 199b/17

h.+i kārzār 191a/13

[=2]

her Far. Hep, bütün.

h. 176b/10, 176b/13, 185b/09, 191a/10, 192a/15, 193a/09, 198a/10, 198a/12, 202a/11, 202a/17

h.+bir 177a/06, 177a/07, 193a/04, 200b/05

h.+dasta 202a/12

h.+fardı 177a/06

h.+hara 181b/07

h.+hazimat 203b/06

h.+ḳadam 183a/08

h.+kün 191a/06, 191a/10, 202a/10

h.+taraf 181b/08

h.+taş 181b/04

h.+teref 192a/16, 199b/08, 203a/01

h.+yan 181b/08, 183a/10, 203a/14, 203a/15

[=31]

Herāt y.a.Afganistan batısındaki bir şehir adı.

h. 190a/10, 190a/17, 190b/13, 190b/17, 191b/05, 195b/03, 196b/14, 197a/04, h. 198a/08,

198b/05, 198b/14, 199b/07, 200a/15, 201a/10, 202a/12, 202b/05, 203a/03, 203b/04, 203b/09, 203b/13, 203b/17, 204a/02, 204a/09

[=23]

hıdāyat Ar. Doğru yolu gösterme.

h.+(ḳutb-ı asmān-ı hıdāyat) 194b/03

[=1]

ḫıla Ar. Şeref elbisesi, kıymetli kaftan.

ḫ.+ı fahıra 183b/11

ḫ.+ı girān-bahā 182b/12

ḫ.+ı kim-ha 188b/09

[=3]

ḫılāfat Ar. Halifelik.

ḫ.+ı mısrī 179a/07

[=1]

ḫılāfat-martabat Halifelik derecesi.

ḫ.+nıñ (ḥażrat-ı ḫılafat martab) 192a/09

[=1]

Hılālī y.a. İlyalı olarak da adlandırılan otuz beş evlik tarlalar ve meyve bahçeleriyle donatılmış bir kasaba. Bu yerleşim yeri Allah Kulı Han'a aittir ve Allah Kulı Han tarafından imar edilmeye çalışılmıştır.

h. 178a/06

[=1]

ḫıl'at Ar. Kaftan.

ḫ.+ı fahıra-ı şahana 181a/09

ḫ.+ı mülükane 186a/12

ḫ.+ı mütekasıra 185b/15

ḫ.+lar 199b/06

[=4]

ḥımāyat Ar. Koruma, korunma.

ḥ.+ı (kenef-i ḥımāyat) 190a/05

ḥ.+larıda (kenef-i ḥımāyat) 176a/09

[=2]

hımmat Ar. Çabalama, gayret.

h.+(ıstımdād-ı hımmat ḳıl-) 194b/05

h.+ıġa (ẕımma-ı hımmat) 190a/12

h.+ıġa (ẕımma-ı hımmatıġa sal-) 184a/10

[=3]

ḫırad Far. Akıl, ilim.

ḫ. 177a/05

[=1]

ḫırāmān Far. Salınarak yürüyen.

ḫ.+bol- 183a/07

[=1]

hırās Far. Korku.

h.+(havf u hırās) 195b/17

h.+(rab u hırās) 200a/16

h.+(vahm u hırās bol-) 190b/04

h.+ı bī-ḳıyās 176b/13

h.+ıdın 177b/06

[=5]

hırās-mand Far. Korkulu.

h.+u larzān sür- 203b/06

[=1]

hırāsān Far. Korkak.

h.+(hayıf u hırāsān kaç-) 196a/10

[=1]

ḫırman Far. Harman.

ḫ.+ı camıyyāt 200b/13, 202b/08

ḫ.+ı sabat 192a/14

[=3]

ḥısāb Ar. Tahmin, önceden verilen hüküm.

ḥ.+ıdın 177a/03

ḥ.+u şumar ḳıl- 188a/02

[=2]

ḥışār Ar. Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bazen etrafı

hendeklerle çevrili küçük kale. Kale adı.

ḥ.+ı 190b/17, 198a/08, 198a/11

[=3]

Ḥışārlı Afganistandaki bir dağın adı. O bölgede yaşayanlar da bölge adıyla hitap edilmektedir.

h. 189a/15

[=1]

ḥışn-ı ḥaṣīn Sağlam kuvvetli kale.

ḥ.+(felek-i ḥışn-ı ḥaṣīn) 193a/08

[=1]

ḫıyām Ar. Çadırlar.

ḫ.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı faragat) 189a/04

ḫ.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı sa ʿādat-farcām) 186b/14

ḫ.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl-) 178a/16

[=1]

ḫıyām Ar. Çadırlar.

ḫ.+ı gerdūn-fām 182a/10

ḫ.+ı gerdūn-maḳām 178b/05

ḫ.+ı şarāfat-ıltızām 180a/16

[=3]

ḫıyānāt Ar. Hainlikler.

ḫ.+(kemāl-ı ḫıyānāt) 183b/04

[=1]

Hızabr Ar. Aslan.

h.+ı garran 191a/06

h.+u żırġām 203b/07

[=2]

ḫızmat Ar. Hizmet.

ḫ. 201b/09

ḫ.+da 201b/13

ḫ.+güzar 179b/12

ḫ.+ı 202a/10

ḫ.+ı sar-ā-sar-sa'ādat 197b/14

ḫ.+ı üçün 179a/14

ḫ.+ıġa 193a/09, 204a/09

ḫ.+ların bütker- 183b/02

[=9]

ḫızmat-güzār Komisyoncu.

ḫ.+u şaca'āt-şi'ār 187a/14

ḫ.+(ekābır-ı nam-dār u sıpāh-ı ḥızmat-güzār) 194a/04

[=2]

ḫızmat-madār Hizmet eden.

ḫ.bile (umarā-yı nāmdār u sıpāh-ı ḫızmat-madār) 195b/17

[=1]

ḫızmat-pasand Hizmeti iyi.

ḫ. 202a/03

[=1]

ḫızmat-şi'ār Ar. Hizmeti iyi, üstün.

ḫ.+(sar-dār-ı ḫızmat-şi'ār) 191b/06

[=1]

ḫızmatkār Hizmet eden.

ḫ.+ları 179a/12, 188a/02

ḫ.+larıdın 186b/04

[=3]

ḫızmetkārlıġ Hizmetçilik.

ḫ. 192b/05

[=1]

hīç Far. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir.

h. 197a/10

[=1]

ḥikmet Ar. Bilgelik.

ḥ.+i ilahi 196b/08

[=1]

ḥikmet-ma'āb Ar. Hikmetli.

ḥ.+(vazir-ı ḥikmet-ma'āb) 192a/05, 200a/08, 202a/07

ḥ.+(żamīr-ı ḥikmet-ma'āb) 192b/10

[=4]

ḥikmet-nıẓām Ar. Hikmetli yol. düzen.

ḥ.+ı (kelām-ı ḥikmet-nıẓām) 192b/09

[=1]

ḥikmet-taḥmīr

ḥ.+(vazīr-ı hikmet-taḥmīr) 204a/10

[=1]

ḥīla Ar. Hile, oyun.

ḫ. 201b/01

[=1]

Ḫīvaḳ y.a. Harezm bölgesinin merkez şehri. Hive'nin eski adı. X. yüzyıldan itibaren Hive adı kullanılmaya başlanmıştır. Ürgenç'e 48 km. Amu-Derya'ya 53 km ve Konrat'a 101 km uzaklıktadır.

ḫ. 177a/13, 204b/06

ḫ.+(şeher-i Ḫīvaḳ) 196b/16

ḫ.+da 204b/08

ḫ.+dın (balda-ı Ḫīvaḳ) 197b/01

ḫ.+dın (daru's-salṭanā-ı Ḫīvaḳ) 185b/14

ḫ.+ġa (daru'l-hılafa.ı Ḫīvaḳ) 191b/14

ḫ.+nı (daru's-salṭanā-ı Ḫīvaḳ) 184a/16

[=8]

ḫīz Far. Hislenerek coşma.

ḫ.+ı sa'ādat 177a/13

[=1]

hizam Yakacak odun.

ḫ. 181a/07

[=1]

ḫīzan Far. Kalkan, sıçrayan.

ḫ.+(aftān u ḫīzan) 203b/05

ḫ.+(uftān u ḫīzan kaç-) 196a/10

[=2]

ḫiẓmetkar çalışan kişi.

h. 192b/02

[=1]

ḫod Far. Bizzat, kendi.

ḫ. 192a/01, 196b/06

[=2]

ḫūb Far. Güzel, iyi, pekālā.

ḫ.+(menzil-i ḫūb) 177b/08

ḫ.+körün- 183a/08

[=2]

ḫucasta-farcām Far. Uğurlu son.

ḫ.+ıġa (haddam-ı ḫucasta-farcām) 176a/08

[=1]

ḫucasta-şıfāt Yüzü uğurlu.

ḫ.+(vazīr-ı ḫucasta-ṣıfāt) 194a/14

[=1]

hucūm Ar. Saldırı.

h.+(ġavġa u hucūm ḳıl-) 203a/04

h.+körgüz- 203a/15

[=2]

hucūm-avār Hücum getiren.

h.+u ġavġa-güster bol- 202b/17

[=1]

hucūm körgüz- Hücum eden.

h. 203a/15

[=1]

hudā Ar. Hidayet.

h.+ları (arbāb u ked-ḫudā) 186b/11

[=1]

Ḫūda-Yār Biy Göklen halkının komutanı.

ḫ. 176b/08, 193a/02, 200a/11, 200b/02, 202a/03

[=5]

Ḫūday Bergen Yüz-Başı k.a.Tejen Tekesi askerlerinden serhili.

ḫ. 197b/11

[=1]

ḫuddām Ar. Hizmetçiler.

ḫ.+ı rikab-żumra 185b/10

[=1]

ḫuftan Far. Uyumak.

ḫ. 177b/05, 182b/05, 189b/06

[=3]

ḫuld Ar. Ebediyet, sekiz cenneten biri.

ḫ.+ı barin 178b/06

[=1]

ḫulk Ar. Huy.

ḫ.+ı 200a/08

[=1]

humāyūn Far. Kutlu, mübarek, saadetli, padişahlığa ait.

h.+(hükm-i humāyūn) 179a/13

h.+(kevkebe-i humāyūn) 182b/02

h.+(mevkeb-i humāyūn) 185b/11

h.+(mevkib-i humāyūn) 186a/17, 187b/05

h.+(mevkib-i humāyūn u leşker-i ḳıyāmat-numūn) 195b/05

h.+(rikab-ı humāyūn) 186b/06

h.+(top-hanā-ı humāyūn) 183b/06

h.+bile (mevkib-i humāyūn) 182b/10, 189a/15

h.+da (muasker-i humāyūn) 184a/09

h.+dın (hükm-i humāyūn) 185b/07

h.+dın (muasker-i humāyūn) 203b/10

h.+ġa (muasker-i humāyūn) 183a/17, 202b/01

h.+ġa (muasker-i humāyūnġa kél-) 201a/06

h.+ġa (sam-ı humāyūnġa yét-) 182a/15

h.+ı-dağı (rikāb-ı humāyūn) 188b/04

[=18]

humāyūn-merākib Ar. Padişah aracı.

h.+ınıñ (mevākib-i humāyūn-merākib) 178b/15

[=1]

ḫūn-faşān Far. Kan saçan.

ḫ.+(sınān-ı cān-sıtān u şamşīr-ı ḫūn-faşān) 196a/13, 200b/11
ḫ.+nıñ (sınān-ı cān-sıtānnı u şamşır-ı ḫūn-faşān) 203a/08
[=3]

Ḫurāsān y.a. Horasan. İran'ın doğusunda yer alır.
ḫ. 184a/17, 190a/16, 190a/16
ḫ.+ġa 190a/10
[=4]

ḫūrda Far. Küçük, ince.
ḫ.+(zahm-ı ḫūrda) 190b/03
[=1]

ḫurram Far. Şen, gönül açan.
ḫ. 186b/17
ḫ.+(ḫursand u ḫurram) 189b/16
ḫ.+(huş u ḫurram) 195a/11
ḫ.+körgüz- 197b/15
ḫ.+lıġ (fayż u ḫurram) 177b/16
ḫ.+lıġ (ḫursand u ḫurramlıġ yétgür-) 178a/04
ḫ.+u ḫursandlıġ 196b/02
ḫ.+u ḫūş-ḥallıḳ 194b/08, 204b/03
ḫ.+u ıḥtıyāt 198a/10
[=10]

ḫurramlıġ
ḫ.+(ḫursand u ḫurramlıġ yétkür-) 182b/08
[=1]

ḫursand Far. Tokgözlü.
ḫ.+u ḫurram 189b/15
ḫ.+u ḫurramlıġ yétgür- 178a/04
ḫ.+u ḫurramlıġ yétkür- 182b/08
h.+u sar-buland ḳıl- 199b/04
[=4]

ḫursandlıg Tokgözlülük.
ḫ.+bile (ḫurram u ḫursandlıġ) 196b/03
[=1]

ḫūrşīd Far. Güneş.
ḫ.+(ḫāṭır-ı ḫūrşīd) 184b/05
ḫ.+ı cahān-tāb 177b/14, 178b/12
ḫ.+ı tābān 180a/04
[=4]

ḫūrşīd-āna Gümeş gibi.
ḫ.+bile (savlat-ı ḫūrşīd-āna) 177a/13
[=1]

Husn Cāl y.a..
h. 188a/09
[=1]

ḫusrav Far. Padişah, sulṭān.
ḫ.+ı zarrīn-külah 177b/10
[=1]

ḫusravāna Padişah gibi.
ḫ.+(ın'ām-ı vafıra-ı ḫusravāna) 181a/10
ḫ.+(navāzış-ı ḫusravāna) 189b/14
ḫ.+bile (navāzış-ı ḫusravāna) 182a/16
ḫ.+dın 187b/17
ḫ.+(bazm-ı camşīdāna u maclıs-ı ḫusravāna tartı-) 178b/07
[=5]

ḫuşūl Ar. Hasıl olma, vücuda gelme.
ḫ.+ıdın 192a/04
[=1]

ḫuṣūṣān Ar. Hususi olarak, bilhassa, özellikle, hususiyle.
ḫ. 195a/01
[=1]

ḫūş Far. Duyguları okşayan, beğenilen.
ḫ. 181b/03, 185a/14
ḫ.+(dīl-güşā u mekān-ı ḫūş) 195a/02
ḫ.+(ḫabar-ı ḫūş) 182b/07
ḫ.+u ḫurram 195a/11
[=5]

ḫūş-āb (İnci, yakut, elmas ve benzeri için) Parlak, iyi.
ḫ.+u hava 193b/15
[=1]

ḫūş-güvār Far. İyi, güzel, içimi hoş, lezzetli, tatlı.
ḫ.+lıġ yétgür- 179a/04
ḫ.+(ba-ġāyat ḫūş-güvār u usūbatda ıştıhār tap-) 186b/02
[=2]

ḫūş -ḥāllıḳ Memnuniyet.
ḫ.+bile (ḫurram u ḫūş-ḥāllıḳ) 194b/08, 204b/03
[=2]

ḫūş - hava Havası güzel olan.
ḫ.+(ba-gāyat-ı ḫūş-hava) 181a/13
[=1]

Ḫūt Ar. Balık burcu.
ḫ. 193b/03
[=1]

huvaydā Far. Açık.
h.+da 187a/04
[=1]

ḫużūr Ar. Önemli bir makamın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı; hazır bulunma.
ḫ. 186a/03
ḫ.+ı bile 188b/03
ḫ.+ı lāzımu'l-sarvar 201a/02
ḫ.+ı tamām 190a/05
ḫ.+ıdın 189b/17
ḫ.+u gayr-ı maḥṣūr yétkür- 200a/10
[=6]

ḫükemā Ar. Bilginler.
ḫ. 192b/09
[=1]

ḫükkām Ar. Hakimler.
ḫ.+(üsve-i hükkam-ı zu'l-ıhtıram) 189b/11
[=1]

ḫükm Ar. Karar, emir.
ḫ.+i ali 185a/03
ḫ.+i bahcat-nışān 176b/17
ḫ.+i humāyūn 179a/13, 185b/07
ḫ.+i muta'ālī 183a/02
[=5]

ḫükūmet Ar. Yönetim.
ḫ. 188a/03
ḫ.+i (ayalat u ḫükūmet) 187a/15
[=2]

ḫükūmet-dast-gāh Yönetim zenginliği.
ḫ. 194b/06

[=1]

ḥükümet-nışān Yöneten, yönetimi yapan.

ḥ.+nıñ (hānadān-ı ḥükümet nışān) 179a/11

[=1]

ḥükümrān Hüküm süre, yöneten.

ḥ.+ı 194a/12

ḥ.+ı (hakim-i ḥükümrān) 190b/04

ḥ.+i (pad-şah-ı ḥükümrān) 190a/08

[=3]

I

ı'ānat Ar. Yardım.

ı.+üçün (ımdād u ı'ānat) 201a/13

ı.+yétkür- 199b/14

[=2]

Ībrahim şıgavul komutanlardan biri.

ı. 201b/09

[=1]

ıbtıdā (< Ar. ibtidā) İlk olarak, başlangıç.

ı.+sıdın 184b/16

[=1]

ıcāzat (< Ar. icāzet) İzin.

ı. 197a/10, 204b/01, 204b/02

ı.+bér- 180b/17, 182b/09, 192a/11

ı.+ı bile 192b/12, 192b/14

[=8]

ıclāl (< Ar. iclāl) Şeref, onur, saygı, hürmet, ihtiram.

ı.+(nuzūl-ı ıclāl) 181b/12

ı.+(nuzūl-ı ıclāl körgüz-) 187b/16

ı.+ı (nuzūl-ı ıclāl) 178b/05, 183b/16

ı.+ı bile 189b/08

ı.+(maḳarr-ı saradıḳāt-ı ıclāl ḳıl-) 182b/17

ı.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl-) 178a/16

[=7]

ıctıhād (< Ar. ictihād) Görüş, özel görüş, anlayış, kavrayış.

ı.+u ıştıgal körgüz- 192b/07

[=1]

ıctımā' (< Ar. ictimā') Bir araya gelme, toplanma, toplantı.

ı.+bile (hayat-ı ıctımā') 202b/16

ı.+tap- 177a/09

[=2]

ıctıma'ı Ar. Toplulukla ilgili.

ı.+bile 178a/02

[=1]

ıctımā' Ar. toplama.

ı. +ın191a/07

[=1]

ıçra İç taraf, içerisi.

ı. 203a/14

[=1]

ı'dām Ar. Vücudu ortadan kaldırma.

ı.+u ıstisāl 192b/07

[=1]

ʿıdvān Far. Günahkar.

1.+nıñ(ahl-ı ʿıdvān u ḳızıl-baş-ı bī-īmān) 200b/12

[=1]

ıḫāṭa (< Ar. iḥāṭa) Kuşatma, serme, çevirme.

1.+ḳıl- 191a/03

[=1]

ıḫbār (< Ar. iḫbār) Haber verme, bildirme.

1. 185b/12

1.+ı üçün (mal-ı ıḫbār) 186a/09

[=2]

ıḫlāṣ (< Ar. iḫlāṣ) Riyasız ve yapmacıksız inanç, çok samimi bağlılık, katışıksız tam doğruluk.

1.+ı tamām 179b/04, 199a/10

1.+u ı'tıḳād 183b/11

[=3]

ıḫlāṣ-ḫūy İhlaslı huy.

1.+ġa (mutākıd-ı ıḫlāṣ-ḫūy) 197a/07

[=1]

ıḫlāṣ-şi'ār İhlas, dğruluk sembolu.

1. 185b/13, 191b/05

[=2]

ıḫlāṣ-taḥmīr Doğrulukla mayalanma.

1.+nıñ (vazīr-ı ıḫlāṣ-taḥmīr) 203b/09

[=1]

Iḫlāṣ vays nıyaz bay Yemreliye komutanı.

1. 193a/03

[=1]

ıḫlāṣmand Sadık. temiz kalpli.

1. 202a/03

[=1]

ıhmāl Ar. Önemsememe.

1. 203b/03

[=1]

ıhtımāl Ar. Olabilirlik.

1.+ı 184a/14

[=1]

ıhtımām (< Ar. ihtimām) Özen gösterme.

1.+bile (ıstıḥkām u ıhtımām) 187a/13

1.+ı tamām 178a/02, 196a/15, 199b/17

[=4]

ıhtırāk Ar. Yanıp kül olma.

1.+ıdın 202b/14

[=1]

ıḫtıyār (< Ar. iḫtiyār) Seçme, tercih.

1.+(fırār-ı ıḫtıyār ḳıl-) 196a/09

1.+ḳıl- 178a/14, 180b/12, 183a/04, 184b/03, 200a/17

[=6]

ıḥtıyāṭ (< Ar ıḥtıyāṭ) Olabilecek şeyleri hesaba katarak tedbirli ve ölçülü davranma, sakınma.

1.+(ḫurram u ıḥtıyāṭ) 198a/10

[=1]

ıhtızāz (< Ar. ihtizāz) Hafif titreme.

1.+ıdın 176b/02

[=1]

ıḳbāl (< Ar. iḳbāl) Baht, talih, mutluluk.

1.+(bār-gāh-ı ıḳbāl ḳıl-) 186a/05

1.+(mıżrāb-ı bār-gāh-ı ıḳbāl) 182b/17

1.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl-) 178a/16

1.+(saḳī-ı ıḳbāl) 178b/07

1.+bile (davlat u ıḳbāl) 188a/14

1.+larıġa (cabhā-ı ıḳbāl) 185b/09

1.+nı (bār-gāh-ı ıḳbāl) 187b/15

[=7]

ıḳtıdār (< Ar. iḳtidār) Muktedir olma, kuvvet, kudret, güç.

1.+(ba-kadr-ı ıḳtıdār) 201a/01

[=1]

ı'lām (< Ar. i'lām) Bildirme, anlatma.

1.+ḳıl- 192b/04, 194a/01

[=2]

ılġar Çabuk hareket edebilen hafif süvari birliği.

1.+bile 197b/16

[=1]

ılhāh (< Ar. ilhāh) Israr etme.

1.+(mubālaġa u ılhāh körgüz-) 197a/10

[=1]

ıltıcā (< Ar. ilticā) Sığınma, barınma.

1.+sın (ıltımas u ıltıcasın tut-) 192b/11

[=1]

ıltıfāt (< Ar. iltifāt) İlgi, rağbet gösterme, teveccüh, gönül alma.

1. 176b/15

1.+(marhāmat u ıltıfāt körgüz-) 193a/10

1.+ı na madud 193b/04

1.+ıdın 192a/12

[=4]

ıltıfāt-güzīn İlgiyle seçilmiş.

1.+sal- 200a/03

[=1]

ıltımās (< Ar. iltimās) Ar. Kayırma; rica, yapılmasını isteme.

1.+(arz u ıltımās ḳıl-) 192a/08

1.+ıda 197a/10

1.+ın 192b/16, 197a/12

1.+u ıltıcā tut- 192b/11

[=5]

ıltızām (< Ar. iltizām) Kendisi için gerekli sayma.

1. 190a/12, 201b/03

1.+da 177b/17

1.+ét- 203b/03

1.+ga (maymanat-ı ıltızām) 199b/01

[=5]

ımām Ar. Önde ve ileride olan, delil, rehber; namazda kendisine uyulan,

müslüman cemaate namaz kıldıran kişi.

ı.+u sāmı‘ bol- 178a/03

[=1]

Imām-Bektaş k.a..

ı.+(ḥażrat-ı ‘ımām-bektaş) 199a/08

[=1]

Imām Nısayī Horasandaki y.a..

ı. 187b/10

[=1]

‘ımāma (< Ar. ‘amāme) Öne geçme, tekaddüm etme.

‘ı.+sı 178b/13

[=1]

ımbışat Sevinç.

ı.+(kadah-payma-yı ımbısat) 189a/14

[=1]

ımdād (< Ar. imdād) Medet etme, yardıma koşma.

ı.+(kömek ü ımdād yétkür-) 200a/14

ı.+ı üçün 181b/17

ı.+u ı’ānat 201a/13

ı.+u muāvanat körgüz- 185b/05, 195a/15

[=5]

ımtıdād (< Ar. imtidād) Uzama, uzun sürme.

ı. 191a/15

ı.+ı 201b/12

ı.+tap- 190a/02

[=3]

ımtınā‘ (< Ar. imtinā’) Çekinme, geri durma.

ı.+(aba u ımtınā’ körgüz-) 185b/06

[=1]

Imtıyaz Bég Niyaz Divanı gösteriyor.

ı. 186a/15

[=1]

‘ınād (< Ar. ‘inād) Bir konuda ısrarlı olma.

‘ı.+u tamarrud 190b/05

[=1]

ın‘ām (< Ar. in’ām) Nimet verme, nimetlendirmek, bahşetmek, iyilik etme.

ı.+(sar-afraz-ı in’ām) 188b/09

ı.+bile 178a/04

ı.+ı bile 185b/16

ı.+ı vāfıra-ı ḫusravāna 181a/10

ı.+ḳıl- 182b/14

[=5]

‘ınān (< Ar. ‘inān) Dizgin; idare etme, kontrol, yürütme.

‘ı.+(atf-ı ‘ınān) 184a/16

‘ı.+(atf-ı ‘ınān ḳıl-) 184b/07, 185a/11

‘ı.+ı nuṣrat-nışān 177a/14

[=4]

‘ınān-tāb Dizginini çevirip döven.

‘ı.+(mayıl u ‘ınān-tāb bol-) 203b/13

‘ı.+bol- 189a/03

[=2]

ʿınāyat Ar. Lütuf,bağış., iyilik.

ʿı.+ı ba-ġāyat 187b/17

ʿı.+ı vafıra 185b/15

ʿı.+(navāzşāt-ı bī-nıhāyat u ʿınāyāt-ı bılā-ġāyat körgüz-) 200a/09

[=3]

ınbısāṭ (< Ar. inbisāṭ) Genişleme, ferahlık.

ı.+(naşat u ınbısāṭ) 197a/09

ı.+ı tamām 194b/09

[=2]

ın'ıḳād (< Ar. in'iḳād) Toplanma, akdedilme.

ı.+bér- 196a/15

[=1]

ınşırāf (< Ar. inşirāf) Geri dönme, çekilip gitme.

ı. 204a/08

ı.+bile (ruḫṣat-ı ınsıfāt) 197a/12

[=2]

ınşā (< Ar. inşā') Yazı yazmak.

ı.+ḳıl- 189a/12

[=1]

ınşā'-Allāh Ar. Allah nasip ettiyse.

ı. 185b/08

[=1]

ınşā'-Allāhu ta' ālā Ar. İnşallah. Krş. **ınşā'-Allāh**

ı. 192b/07

[=1]

ıntıhā' Ar. Sona erme.

ı.+sıgaça 184b/17

[=1]

ıntıẓām (< Ar. intiẓām) Düzen.

ı.+ıdın 184b/01

[=1]

ıntıẓār (< Ar. intiẓār) Bekleme, bekletilme.

ı.+ıga (çaşm-ı ıntıẓār) 188a/17

ı.+ın (dida-ı ıntıẓār) 178b/14, 179a/09

[=3]

ıntıẓār töpe Bekleme tepesi.

ı. 188b/12

[=1]

ırāda (< Ar. irāde) Bir şeyi yapıp yapmama konusunda karar verebilme ve bunu uygulama gücü, istek.

ı. 198b/11

ı.+sı 175b/12, 177a/01, 192a/01, 197a/09

ı.+sı bile 175b/12, 196b/11

ı.+sıġa 192b/16

[=8]

ıram y.a. Ar. Ad kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup "dünya cenneti, cennet kadar güzel ve bayındır yer" anlamında kullanılır.

ı.+(reşk-i bostan-ı ıram ḳıl-) 189a/13

[=1]

ıram-asa Cennet gibi.

ı. 188b/03

[=1]

ıram-bazm Cennet bahçesi.

1.+(Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazmġa) 184a/15, 186b/08, 187a/16, 189a/05, 190a/03

1.+(Ḫ(v)ārızm-ı ıram-bazmġa kél-) 201b/06

[=6]

ʿırfān-talāş Bilme kaygısı.

ʿı. 199a/08

[=1]

ırsāl (< Ar. irsāl) Gönderme, yollama.

1.+ı üçün 186b/08

1.+ḳıl- 176b/11, 176b/17, 179a/15, 179b/05, 179b/13, 181a/08, 182a/04, 185b/01, 185b/10, 186a/09, 198b/15, 199b/17, 201b/12, 204a/15

[=15]

ırtıdād (< Ar. irtidād) İslam dininden çıkma, İslam dininden çıkarak başka dine geçme.

1.+(ahl-ı ırtıdād) 196a/12, 200b/16

[=2]

ırtıhāl (< Ar. irtihāl) Göç etme; ölme.

1.+ḳıl- 202b/03

1.+körgüz- 180a/07, 187b/07, 189b/01

[=4]

ışdār Ar. Çıkarma.

1.+tap- 184b/12

[=1]

Isfandıyār İran'ın epik hikâyelerinin meşhur kahramanlarından biridir. Zaloğlu Rüstem isfendan ağacından yaptığı ok ile Isfandyār'ı vurulabilecek tek yeri olan gözünden yaralamıştır.

1.+ı royına 181a/03

[=1]

ısḳāṭ(< Ar. isḳāṭ) Düşürme.

1.+ḳıl- 197a/08

[=1]

ıslām (< Ar. İslām) Müslümanlık.

1. 195b/08, 203a/12, 203a/13, 203a/16

1.+(ahl-ı ıslām) 176a/03, 190a/14, 196a/17, 198b/04, 203b/07

1.+(leşker-i ıslām) 196a/15

[=10]

ıslām-panāh İslamın koruyucusu

1.+(sıpāh-ı ıslām-panāh u şucaʿ ā-yı calādat-ıntıbāh) 196a/11

[=1]

ıstıad Ar. Bir şeyin iade edilmesini isteme.

1.+tap-183b/10

[=1]

ıstı'ānat (<Ar. isti'ānat) Yardım isteme.

1.+(ıstımdad u ıstı'ānat) 199b/16

[=1]

ıstıāra (<Ar. istiāre) Başkasından kullanmak üzere alma, ödünç alma, birinden iğreti bir şey alma.

1.+ḳıl- 202a/15

[=1]

ıstıʿcāl (< Ar. istiʿcāl) Acele etme.

1.+(surʿat u ıstıʿcāl) 196a/05

ı.+bile 199a/04

ı.+bile (ġāyat-ı ıstı'cāl bile) 203b/04

ı.+bile (ḳadam-ı ıstı'cāl) 179a/17, 180b/14

ı.+bile (kemāl-ı ıstı'cāl) 204b/04

ı.+ı tamām 180a/07, 189b/01, 197b/15, 204a/01

ı.+ı tamām u surat-ı lā-kelām 196a/09

ı.+ı yegren 182a/01

ı.+körgüz- 194a/08

[=12]

ıstıcāşa cesaretlendırme.

ı.+(ıstımdād u ıstıcaşa körgüz-) 191b/11, 199b/12

[=2]

ıstıḥkām (< Ar. istiḥkām) Düşmana karşı hazırlık yapma.

ı.+u ıḫtımām 187a/13

[=1]

ıstıḳāmat (< Ar. istiḳāmet) Bir şeyin bir tarafa doğrulması.

ı. 181b/13

ı.+ı (bunyan-ı ıstıḳāmat) 201a/04

ı.+ıġa 197b/10

ı.+ın (bunyād-ı ıstıḳāmatın buz-) 200b/15

ı.+ḳıl- 179a/05, 183a/02

ı.+körgüz- 178a/01, 183b/14

[=8]

ıstıḳbāl (< Ar. istiḳbāl) Birini karşılama.

ı.+ga çık- 189b/13, 194a/05, 194b/08

ı.+ga kél- 199b/05

ı.+ıga çık- 199b/02, 200a/07

[=6]

ıstıḳlāl (< Ar. istiḳlāl) Kendi başına olma, kimseye bağlı olmama. Rey ṣāḥıbi olup keyfi iş görme ve başkasının emrine tabi olmaktan uzak kalma.

ı.+bile 176a/02

[=1]

ıstıḳrār (< Ar. istiḳrār) Belli bir noktada karar kılma, karar ve sebat üzere bulunma.

ı.+ḳıl- 186a/07

ı.+körgüz- 178b/16

ı.+tap- 176a/02

[=3]

ıstılā' Ar. Ele geçirme, yayılma.

ı. 198a/10

ı.+tap- 190b/09

[=2]

ıstımā' Ar. Dinleme.

ı. +ı ṣavāb 178a/03

ı.+ı bile 185b/13

ı.+ıdın 203b/15

[=3]

ıstımdād (< Ar. istimdād) İmdat isteme.

ı.+ı hımmat ḳıl- 194b/05

ı.+u ıstıānat 199b/16

1.+u ıstıcaşa körgüz- 191b/11, 199b/12
[=4]

ıstırāḥat (< Ar. istirāḥat) Dinlenme.
1. 188a/09
1.+(bısat-ara-yı ıstırāḥat bol-) 177b/09
1.+(faragat u ıstırāḥat) 186b/15
1.+(faragat u ıstırāḥat ḳıl-) 180a/12
1.+(maclıs-ārā-yı farāġat u ḳadah-paymā-yı ıstırāḥat bol-)194a/17
1.+(mavżı ' -ı bār-gāh-ı ıstırāḥat ḳıl-)189a/04
1.+(sükūnat u ıstırāḥat) 178a/14
1.+bol- 185a/12
1.+ḳıl- 180a/01, 189a/10, 199a/07
1.+körgüz- 179b/08, 181b/13, 183a/01, 186a/04, 193b/12
[=16]

ıstırāḥat-āyīn Dinleme töreni.
1.+bol- 199a/15
[=1]

ıstırāḥat-güzīn Dinlenmeyi seçmiş.
1. 176a/09
1.+bol- 185a/16
[=2]

ıstīsāl (< Ar. istīṣāl) Kökünden çıkarma, kökünü kazıma.
1.+ıga 192b/07
[=1]

Işān Ḳāżı k.a..
1. 197a/16
[=1]

ışārat (< Ar. işāret) Bir anlam yükletilen ve bir şeyi bildirmeye yarayan şekil, anlam taşıyan iz, im.
1.+dur- 178b/05
1.+ı bile 177b/03, 185a/03
1.+ı vālā 182b/01, 187a/09
1.+ıġa 179a/16
[=6]

ışrāḳ (< Ar. işrāḳ) Doğma, ışıklandırma.
1.+ġa(rāyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u ' asākir-i nuṣrat-ı ṭumṭurāḳ) 201a/07
[=1]

'ışrat (< Ar. 'işret) Yakın ilişki, yaşama, eğlence.
'1.+(ayş u 'ışrat) 178a/06, 180a/08
'1.+(ayş u 'ışrat körgüz-) 188a/12
'1.+(kadah-paymayı 'ışrat bol-) 177b/09
'1.+(masnad-nışin-ı 'ışrat bol-) 188b/04
'1.+ı tamām 183b/14
'1.+sar-şār-ı bāda-ı 'ışrat u kām-yāb-ı naş'a-ı bahcat bol-) 178b/08
[=7]

'ışrat-afzā Eğlence arttıran.
'1.+yıga.(ravıya-yı 'ışrat-afzā) 202b/02
[=1]

'ışrat-nışān Eğlence durağı.
'1.+da (menzil-i 'ışrat-nışān) 195a/12
[=1]

ıştıġal (< Ar. iştiġal) Bir işle meşgul nolma.
1.+(ıctıhad u ıştıġal körgüz-) 192b/07

ı.+körgüz- 183a/16, 190a/01, 202b/02, 204b/08

[=5]

ıştıhār (< Ar. iştihār) Meşhur olma.

ı.+(ba-ġāyat ḫūş-güvār u uẕūbatda ıştıhār tap-) 201a/07

ı.+tap- 196b/15, 199b/10

[=3]

ıştıyāḳ (< Ar. iştiyāḳ) Büyük arzu duyma, özleme.

ı.+ı tamām 201a/08

[=1]

ıṭā'at (< Ar. iṭā'at) Emre uyma, söz dinleme.

ı. 190b/05

ı.+dın (rıbka-ı ıṭā'at) 185b/06

ı.+ın 193a/07

ı.+ları (bunyād-ı ıṭā'at) 185b/01

[=4]

ı'tıbār (< Ar. i'tibār) Saygı gösterme.

ı.+ġa (naẓar-ı i'tibār) 181a/04

[=1]

ı'tıdāl (< Ar. i 'tidāl) Ölçülülük.

ı.+dın (ḥadd-ı ı'tıdāldın aşur-) 199b/15

ı.+ıdın öt- 191a/17

[=2]

ı'tıḳād (< Ar. i'tiḳād) İnanma, bir şeye bağlanma.

ı.+(hama-ı ı'tıḳād-ı henġāme) 199b/17

ı.+ıga (ıḫlāṣ u ı'tıḳād) 183b/11

[=2]

ıtmām (< Ar. itmām) Tamāmlama.

ı.+ga (rusūm-ı ıtmām) 188b/08

ı.+ga yét- 187a/13

[=2]

ıṭmīnān (< Ar. iṭmīnān) Emin olma, emniyet.

ı.+ı üçün 188a/03

[=1]

ıttıfāḳ (< Ar. ittifāḳ) Birleşme, uyuşma.

ı. 203b/02

ı.+bile 195a/14, 199b/09, 202b/10

ı.+ḳıl- 202b/15

[=5]

ıṭṭılā' Ar. Kokulu Şeyler sürünme.

ı.+tap- 179a/16, 192b/03, 200a/03

[=3]

'ıẓām (< Ar. 'iẓām)

ı.+('umarā-yı 'ıẓām) 188b/04

ı.+('umarā-yı 'ıẓām u sar-ḫayl-ı kirām) 181b/14, 197a/13, 201b/08

[=4]

ızdıḥām (< Ar. izdiḥām) Kalabalıkların üşüşmesi.

ı.+ı mahşar-nıẓām 187b/06

ı.+ı tamām 188b/01, 190b/17

[=3]

ızhār (< Ar. izhār) Açığa vurma, meydana çıkarma.
ı.+ı kiru-dar u küffār-i bī-şumār 196b/13
ı.+ı sıyāsat 184a/17
ı.+ı zaf ḳıl- 191b/11
ı.+ḳıl- 180a/02, 184a/04
[=5]

ızrārān Ar. Zarara sokarak.
ı. 197b/07
[=1]

ızṭırāb Ar. Maddi veya manevi acı, azap,
ı.+(tapış u ızṭırāb körgüz-) 203a/02
ı.+ı tamām 196a/07
ı.+tüş- 192a/16
[=3]

ızz (< Ar. ʿizz) Yücelik.
ı. 184b/12
ı.+(farmān-ı lāzımu's sarvar-ı ızz) 187a/07
[=2]

ʿızzat (< Ar. ʿizzet) Değer, kıymet.
ʿı.+ı tamām 195a/10
ʿı.+ın 200a/04
ʿı.+lar kör- 199b/05
[=3]

ʿızzat-mekān Değerli yer.
ʿı. 198b/12
[=1]

ʿızzat-nışān Değerli kalan.
ʿı. 204a/05
[=1]

İ

İç Bir şeyin kendi sınırları içinde kalan kısmı.
i.+ide 176a/07, 184a/08
i.+ideki 191a/17
i.+ige 196a/10
i.+ige sal- 183b/07
[=5]

için Amacıyla, maksadıyla anlamında kullanılan edat.
i. 195a/05
[=1]

İçmek Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.
i.+(yemek içmek) 188b/08
[=1]

içre İçinde.
i. 178a/08, 180b/15, 183a/07, 183a/09, 183a/13, 187a/11, 190b/08, 195a/07, 195a/08
[=9]

ʿīd Ar. Bayram.
ʿī.+ı 188a/12
ʿī.+ı fıtr 191b/14
[=2]

iki Birden sonra gelen sayının adı.
i. 182a/02, 183a/04, 183a/06, 188b/17, 191a/03, 191a/09, 202b/09, 202b/11
i.+(kırk iki) 198a/16
i.+(miñ iki yüz ellik tört) 197b/01
i.+(miñ iki yüz éllik iki) 176a/05

i.+(miñ iki yüz éllik üç) 190a/15, 193a/14
i.+(on iki miñ) 203a/11
i.+akşam 178b/02
i.+de (miñ iki yüz éllik iki) 176a/05
i.+farsahlıg 180a/05
i.+üç 193b/02
i.+yan 183a/09
[=19]

ikilençi ikinci
i.+kün 177a/10
[=1]

ikki iki Krş. İki.
i. 202b/09
[=1]

iktisāb Ar. Kazanma.
i.+(danış-ı iktisab) 192a/05
[=1]

İlāhī Ar. Allahla ilgili, tanrısal.
i.+dın (hikmet-i ilahi) 196b/08
[=1]

ile İle. Yalın kelimelerde beraberlik, vasıta, hal ilişki anlamlarda zarf yapar.
i. 184a/12, 195a/07
[=2]

İleti Yazı veya sözle verilen bilgi, mesaj.
i.+din 188a/04
[=1]

ilik El.
é.+idin 178b/08
[=1]

ilgeri (< Eski Türk. ilgerü) İleri.
i. 177a/11, 189a/08, 190b/13
i.+tut- 199b/13
[=4]

ilgerirak Daha ileri.
i. 176b/10, 180b/04, 198b/14
[=3]

Īmān Ar. İnanma, inanç.
'ī. 197a/04
[=1]

ini Küçük kardeş.
i.+si 198b/12
[=1]

iram Büyük yün başörtüsü.
i. 177b/07, 177b/08
[=2]

Īrān Fars memleketi.
ī. 175b/12, 176a/01, 176b/04, 190a/08, 190a/13, 190a/14, 203b/05
ī..+dın 190a/09
[=8]

irit- Eritmek.
i.-karnı irit- 184a/04
[=1]

irit- Eritmek.
i.-ip 184a/04
[=1]

īsār ḳıl- Zengin etmek.
ī.. 193a/13
[=1]

isim Ar. Ad.
i. 178b/01
[=1]

iste(ı)- İstemek, arzulamak.
i.-mardanalıg iste- 200a/07
[=1]

iste- İstemek, arzulamak.
i.-gen 203b/08
i.-gençe 203a/12
i.-me 200a/07
[=3]

İş Çalışma, faaliyet.
i.+(bir iş) 202b/13
i.+de 193a/07
i.+ige 203a/14
i.+leri 202b/06
i.+leridin 196b/04
[=5]

İt Köpek.
i.+yıl 197a/17
[=1]

iz İz.
ı.+ıdın 190b/16
[=1]

J

jale Far. Çiğ.
j. 181b/05
[=1]

jıyan Far. Kızgın, kükremiş.
j.+(şir-i jıyan) 200b/05
[=1]

K-Ḳ

ḳabāb muhasere etmek.
k. 198b/01
[=1]

ka'be Ar. Mekke'de bulunan kutsal yer, beytullah.
k. 184a/10
[=1]

ḳabūl Ar. Alma, teslim etme.
ḳ. 192b/16
[=1]

kac Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.
k.+ıdın 181b/01
[=1]

ḳaç- Hızla uzaklaşmak, gizlice ayrılmak.
ḳ.-hayıf u hırasan kaç- 196a/10
ḳ.-uftan u hizan kaç- 196a/10
[=2]
ḳ.-ıp 176b/14, 196a/10
[=2]

ḳaçan Nasıl, ne zaman.
ḳ. 192a/16
[=1]

kaçar
k. 191b/09, 197b/05, 199b/09
k.+ı bed-kirdār u küffar-ı żalālat-āṣār 202a/09
k.+ı kesafat-şi'ār 198b/01
k.+ı zalalat-şi'ār 195a/15
[=6]

ḳadaḥ-paymā İçki içen.

ḳ.+(maclıs-ārā-yı farāġat u ḳadaḥ-paymā-yı ıstırāḥat bol-) 194a/17

ḳ.+yı ımbısāt 189a/14

ḳ.+yı ʿışrat bol- 177b/09

[=3]

ḳadam Ar. Ayak, adım.

ḳ. 184a/14, 185a/13

k.+(bir ḳadam) 184a/08

ḳ.+da (her ḳadam) 183a/08

k.+ı fayż-aṣar 179b/15

ḳ.+ı ıstı'cāl 179a/17

ḳ.+ı ıstı'cāl 180b/14

ḳ.+ı şarāfat-tavʿām 188a/05

ḳ.+ı saʿādat-tavʿām 188b/13, 189a/12

ḳ.+ı surat 191a/02, 204a/08

ḳ.+ıdın 186b/02

ḳ.+ın 179b/14

[=14]

ḳadam-āvar Gelişiyle uğurlamak.

ḳ. 185b/08

ḳ.+bol- 177b/13

[=2]

ḳadam-farsā Ayak yoran.

ḳ.+yı ʿazīmat bol- 194a/16

[=1]

ḳadam-farsāy Krş. **ḳadam-farsā**

ḳ. 188b/01, 189a/11

[=2]

ḳadam-gāh Gidilecek yer, durak.

ḳ.+ı şarāfat-iktinah 194b/04

[=1]

ḳadam-saʿādat Mutluluk adımı.

ḳ.+ıdın 180b/07

[=1]

ḳadam-zan Ayak basan.

ḳ. 184a/13

[=1]

ḳādır-andāz Güçlü atıcı.

ḳ.+u ataş-baz 193a/08

[=1]

ḳadīm Ar. Eski.

ḳ. 188a/02

ḳ.+dın ḳal- 178b/04

[=2]

ḳadr Ar. Değer, kıymet.

ḳ.+u manzılat 200a/04

[=1]

kāf Ar. Kaf harfi.

k.+ı 184a/03

[=1]

kāfila Ar. Birlikte yolculuk eden topluluk.

k. 197b/16, 202a/17

k.+ların 202a/16

k.+u karvān 197b/14

[=4]

kāfir Ar. İnkar eden.

k. 197b/07, 200b/04

k.+ı facır 196a/13, 203a/11

[=4]

kāfūr-bar Kafur döken.

k.+bol- 184a/02

[=1]

ḳāhıre Ar. Kahır kelimesinin üzüntü, keder anlamına gelen müennes hali.

ḳ.+(afvac-ı ḳāhıre u şucaa-yı mütekāsire) 178a/1

[=1]

ḳahḳaha-zan Kahkaha atan.

ḳ. 183a/08

[=1]

ḳal- Kalmak, durmak.

ḳ.-ḳadimdın ḳal- 178b/04

ḳ.-nām u nışān ḳal- 187a/06

ḳ.-ortasıda kal- 202b/09

[=3]

ḳal- Kalmak, durmak.

ḳ.-ḳan 178b/04, 202a/08

ḳ.-ġaymız 202b/14

ḳ.-ıp 188a/13, 202b/09

ḳ.-may 187a/06

[=6]

ḳal'a Ar. Kale.

ḳ. 178b/04, 187a/13, 187b/05, 187b/15, 188a/01, 188a/03, 190a/17, 191a/17, 191b/09, 199a/03, 202b/16, 203a/03

ḳ.+da 187a/17, 199b/01

ḳ.+ġa 187b/01, 202b/13

ḳ.+ı meẕkūr 190b/04

ḳ.+içre 190b/08

ḳ.+larnıñ 195b/11

ḳ.+nıñ 187a/05, 187a/08, 187a/10, 187a/11, 187a/14, 187b/16, 190b/02, 191a/03, 195b/13, 203a/06

ḳ.+sı 181a/12, 190b/16

ḳ.+sı (Anu ḳal'a) 187b/13

ḳ.+sıdın 199a/03

ḳ.+sıġa 199a/16, 201a/07, 204a/02

ḳ.+sın 190a/10, 199b/07

ḳ.+sınıñ 199a/01

[=39]

ḳal'a-kūşāylıġ Kale zapteden.

ḳ. 203a/16

[=1]

ḳalam Ar. Kalem.

k.+ı caladat-nışān 175b/15

[=1]

ḳalam-zan Kalem tutan.

ḳ. 195a/06

[=1]

ḳalḳan (< Ar. Moğ. ḳalḳa) Savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper.

ḳ.+ın 200b/06

[=1]

kām Far. Arzu, istek.

k. 184a/12, 188b/08, 195a/07, 195a/09

k.+(sar-huş-ı bada-ı kām ḳıl-) 188b/09

k.+ét- 201b/03

k.+ın 183a/14, 193a/11

k.+i dil 183b/03

k.+u maksūd 194a/06

k.+u maramıġa yét- 203a/13

k.+u murād 190b/12

[=12]

kām-yāb İsteğine kavuşma.

k.+(baḫramand u kām-yāb bol-) 201b/17

k.+ḳıl- 197a/12

[=2]

kām-yābliġ İsteğine kavuşma durumu.

k. 187b/17

[=1]

kāma Far. Arzu, istek.

k. 204a/10

[=1]

ḳamar Ar. Ay.

ḳ. 181b/07

[=1]

kāmil Ar. Olgun, eksiksiz.

k.+(musulmān-ı kamil) 197a/04

[=1]

Kamran Şah Herat şahı.

k.+ġa 203b/10

[=1]

kan Damarlarda dolaşan kırmızı renkli sıvı.

k.+ın 191a/05

k.+tökül- 191a/14

[=2]

ḳanat Uçmayı sağlayan bir çift organ.

ḳ.+ı 183a/09

[=1]

ḳandīl Ar. İçinde bir sıvı olan aydınlatma aracı; mübarek gecelere verilen ad.

ḳ.+ıda 180a/02

[=1]

ḳānūn Ar. Kural, yasa.

ḳ.+ı bile 195b/08

[=1]

ḳar Yağmur gibi yağan hafif, beyaz taneler.

ḳ.+nı irit- 184a/04

ḳ.+yag- 184a/02

[=2]

kār-zār Far. Kavga, savaş.

k.+ġa (asasah-ı kār-zār) 200b/17

k.+(hengām-i kārzār) 191a/13

[=1]

ḳara Siyah.

ḳ. 181b/01

[=1]

kara baş tug

k. 188b/17

[=1]

Ḳaradaşlu kv. a. Hisar dağının doğu ucunda mütemekkin iken, Közsiz suyu ile Yuvan suyunun kenarına, oradan da Ḳarrı Kale'sinin yakınında yer alan Şeytan Kale'sine zorla göç ettirilmiştir.

ḳ. 176b/07

[=1]

Ḳara Töpe y.a. Hive ve Pişkanik arasında Hive'nin 2 ya da 3 km. güneydoğusunda bir yer.

ḳ. 178a/15, 184b/03

[=2]

Ḳara Yıġaç y.a..

k. 200a/10, 200a/13, 201a/06
[=3]
ḳarār Ar. Kesin hüküm.
ḳ.+bér- 199b/09
[=1]
ḳarār-gāh Ordunun kumanda heyetleriyle birlikte konakladığı yer.
ḳ.+ḳıl- 182b/11, 189a/09
[=2]
ḳaravul Moğ. Öncü asker kolu, nigehban.
ḳ.+ıġa 198a/16
ḳ.+ları 196a/06, 198b/01
[=3]
Ḳaravulhana bekçilik yeri.
ḳ. 201a/08, 204a/11
[=2]
Ḳarçıġayın Kartal,doğan.
ḳ. 183a/10
[=1]
ḳarı kadın.
ḳ.+larġa 178a/04
[=1]
Ḳarı-ḳal'a Afganistandaki bir vilayat adı.
ḳ.+dın köç- 176a/12
ḳ. 176a/07
ḳ.+ġa kél- 176a/14
[=3]
ḳarı ḳul Yaşlı kul, k.a..
ḳ.+ġa 192a/11
[=1]
Ḳarılıġ Yaşlı.
ḳ. 192a/11, 196b/06
[=2]
ḳarıya Köy.
k.+sıġa yét- 177b/01
[=1]
ḳarīn Ar. Yakın.
ḳ. 177a/09
[=1]
Ḳarlı Yüz-baş k.a..
ḳ.+nı 187a/14
[=1]
karşu Karşı.
k. 198a/13
[=1]
kārvān Far. Kervan.
k. 197b/17
k.+(kāfıla u kārvān) 197b/14
k.+ı 197b/17
k.+ıġa 198a/09
k.+ılar 198a/02
k.+ılarınıñ (kavāfıl u karvān) 202a/09
k.+ın 202b/03
k.+ilar 201a/15
[=8]
ḳarż Ar. Ödünç verme, alma.
ḳ.+ın (farz-ı ḳarż) 197a/08
[=1]
ḳasāfat-āsār Üzüntü eseleri, keder etkileri.
ḳ. 190a/13
[=1]
ḳaṣd Ar. Niyet, istek; bile bile yapma.
ḳ.+(rustamāna ḳaṣd ḳıl-) 196a/16

ḳ.+ı üçün 176a/10, 190a/14, 195b/15, 203a/03
ḳ.+ıga 195b/07, 196a/07
ḳ.+ınıñ 176a/03
ḳ.+ḳıl- 185b/05
[=9]

ḳāṣıd Ar. Niyetinde olma, amaçlama.
ḳ. 182a/16, 191b/13
ḳ.+ı ṣarṣar 186a/07
ḳ.+larġa 182b/09
ḳ.+nıñ 191b/12
[=5]

ḳaṣr Ar. Köşk, saray.
ḳ.+ları dék 177b/16
[=1]

Kaşı yan, yanı.
k.+dın çık- 191b/13
k.+ġa 191b/06, 203b/14
k.+ġa yiber- 199b/12
[=4]

ḳat Tabaka, sıra.
ḳ. 179a/17, 197b/03, 199a/01
k.+ét- 184b/08, 185a/12, 195b/03, 201b/16, 204a/16
ḳ.+ı 191a/02
ḳ.+ı manazıl ét- 204a/11
ḳ.+ı manāzıl ḳıl- 193b/08
ḳ.+ı masāfat ét- 189a/06, 193b/14
ḳ.+ı saharī u bavadī ḳıl- 191b/14
ḳ.+ı vādī 182b/16
ḳ.+ıdın 177b/05, 180a/10, 190a/16, 200a/02, 204b/05
ḳ.+ıġa 177b/13, 178b/01
ḳ.+ḳıl- 181a/01, 184b/17, 200b/09, 204a/09
[=26]

ḳatār Ar. Taşıt dizisi.
ḳ. 182b/13
ḳ.+ıdın 188a/02
[=2]

ḳatdār Kat tutan, merhametsiz.
ḳ.+nıñ 186a/11
[=1]

ḳatı Sert.
ḳ.+ḳıl- 178b/01
[=1]

ḳatıġ Sert; güç.
ḳ. 199b/07
[=1]

ḳatl Ar. Öldürme.
ḳ. 203a/14
ḳ.+u nahb 200b/16
[=2]

ḳatla Defa, kere.
ḳ. 175b/12
[=1]

ḳatl-ı ʿām (< ḳatl-ı ʿāmm) Hiç kimseyi sağ bırakmadan öldürme.
ḳ. 192a/17
[=1]

kavāfil Ar. Kafileler.
k.+u kārvān 202a/09
[=1]

ḳavā'ıd Ar. Kurallar.

ḳ.+ın 192a/07

ḳ.+u rusum 187b/03

[=2]

ḳavī-dil Sağlam gönül.

ḳ. 201a/13

ḳ.+(mustazhır u kavi-dil ét-) 200a/15

[=2]

ḳavuş- Bir araya gelmek.

ḳ.+(mesken-i mā ' lūf u vaṭan-ı ma ' rūflarıġa ḳavuş-) 202a/06

[=1]

ḳayd Ar. Bağ, zincir; kaydetme.

ḳ.+ıġa 198b/02

ḳ.+ın 200b/12

[=2]

ḳayı Hangi.

ḳ. 187a/16

[=1]

ḳāyım-maḳām Ar. kaymakam.

ḳ.+bol- 176a/01

[=1]

ḳaysı Hangisi.

ḳ.+nı 202a/11

[=1]

ḳayt- (<ḳayıt-) Dönmek, geri gelmek.

ḳ.-ılar 198b/03

ḳ.-ıp 190a/07, 196a/01, 196b/03, 201b/06

ḳ.-ıp kél- 186a/09, 193b/05

ḳ.-ur 191a/08

[=8]

ḳaytar- Döndürmek.

ḳ.-dı 177b/04

ḳ.-ġay 201b/14

ḳ.-ıp 202a/05

[=3]

ḳayu Hangi.

ḳ. 177a/08

[=1]

ḳaz (<Far. ġāz) Ördekgiller familyasından perde ayaklı büyük kuş cinsi.

ḳ. 183a/09

ḳ.+ıla tur- 187a/10

[=2]

ḳażā Ar. Hükmetme, yerine getirme, kaderin Allah tarafından ezelden tayin edilen biçimde gerçekleşmesi; beklenmedik bela.

ḳ. 194b/16

ḳ.+(balā-yı nā-gehān-ı u ḳażā-yı asmānī) 198a/01

ḳ.+yı mıbram u balā-yı muhkem 203a/07

[=3]

ḳażā-caryān Hükmün cereyanı.

ḳ.+(farmān-ı ḳażā-caryān) 180b/13, 183b/05

ḳ. +yı 176b/12

[=3]

ḳazdur - Kazdırmak.

ḳ.-handak ḳazdur- 187a/09

ḳ.-gay 187a/09

[=1]

ḳāżī Ar. Kadı.

ḳ.+ı dıyanat-ara 196b/17
[=1]
ḳāżī muhammad sadıḳ ışan k.a..
ḳ. 196b/10, 197a/01
[=2]
ḳāżī taġan k.a..
ḳ. 183b/09
[=1]
ḳāżīlıḳ Kadılık.
ḳ. 187b/02
[=1]
Ḳazuḳlı-bend y.a. Kocuk kalesinin karşısında yer alan bölgedir.
ḳ. 199a/06
[=1]
kebg Far. Keklik.
k.+i dari 183a/12
k.+i derhem 183a/08
[=2]
ked-hūda Zengin kimselerin buyruğunda çalışan, yardım eden kişi.
k.+ları (ekābır-ı ked-ẖūda) 182b/03
k.+larıġa 182b/12
[=2]
kel- Gelmek fiili.
k.-ür 180b/16
[=1]
kelām Ar. Söz.
k.+(ẖatm-ı kelām-ı kur'ān ḳıldur-) 178a/02
k.+ı davlat-ıltızām 185b/06
k.+ı hikmet-nıẓām 192b/09
k.+ı muaccaz-nıẓām 187b/11
[=4]
kem-ıltıfat Az derecede güzel muamele.
k.+u sust-himmetlik 200a/05
[=1]
kemā-yanbaġī İcap ettiği gibi.
k. 192b/07, 203a/16
[=2]
kemāl Ar. Olgunluk.
k.+ı dun-himmetlik 200a/03
k.+ı hıyanat 183b/04
k.+ı ıstı'cāl 204b/04
k.+ı maḥabbat 177a/17
k.+ıġa 203b/03
k.+i marḥāmat u gayat-ı şafkat 193a/17
k.+i şādlıġ 200b/05
[=7]
Kemer Far. Bel bağı.
k.+iġa 181b/03
[=1]
kemer-gāh Far. Bel bağı yeri.
k.+ı 181b/05
[=1]
kemīn Far. Pusu.
k.+ḳıl- 197b/16
[=1]
kemīn-gāh Far. Pusu yeri.
k.+dın 198a/01
[=1]
kemīne Far. Eksik.
k. 192b/01

[=1]

kenār Far. Bir şeyin uçta kalan kısmı.

k.+ıda 176a/15, 180b/12

k.+ıdın (gürgen daryāsı kenārı) 175b/15

k.+ıdın köç- 182b/03, 190a/03

k.+ıġa 182a/10, 186b/02

k.+ın 182b/17

[=8]

kenāra Far. Kıyı.

k. 177a/05

k.+side 181a/12

[=2]

kenef Ar. Sığınma, koruma.

k.+i ḥımāyat 176a/09, 190a/05

[=2]

Keñ Kedük y.a..

k.+ge 189b/01

[=1]

kerāmat Ar. Keramet, bağış.

k.+ḳıl- 188a/03

[=1]

kerem Ar. Cömertlik.

k. 193a/11

k.+i cavalān bol- 175b/16

k.+iġa 184b/06

[=3]

kerhen Ar. İstemeyerek, zorla.

k. 190b/10

[=1]

Kerim-dad Ḫan k.a.Çahār Aymaḳ hanlarından biri.

k. 199b/02

[=1]

kerīme Ar. Kız çocuk.

k.+siniñ 184b/06, 193a/12

[=2]

Kerpiḫli y.a..

k. 176a/06

[=1]

kesāfat-parvar Sıkıntısı olan.

k.+ıga (ordu-yı kesāfat-parvar) 200b/03

[=1]

kesāfat-şi'ār Sıkıntı belirtisi

k.+nıñ (ḳaçar-ı kesāfat-şi'ār) 198b/01

[=1]

kesāfet-taḫmīr Sıkıntı mayalanması.

k.+ıġa (żamīr-ı kesafet-taḫmīr) 195b/17

[=1]

kesel Ar. Halsizlik.

k. 196b/06, 196b/08, 198b/08

k.+i 198b/09

[=4]

keşīru'l- badāyı' n Çok sayıda benzersiz güzellik.

k.+(vaḳāyı'-ı keşīru'l- badāyı' n) 191b/16

[=1]

keşret Ar. Çokluk.

k.+i 181a/17, 184b/03, 184b/05, 184b/08

k.+i (rutūbat-ı keşret) 184a/05

k.+idin 184a/12, 187a/05

[=7]

ketf Ar. Omuz, omuz kemiği.

k.+larıġa 200b/06

[=1]

kevakib Far. Yıldızlar.

k.+i sıpıhr-ı barin 177b/10

[=1]

kevkebe Ar. İhtişam; sancak gibi tutulan çevgan şeklinde ucu eğri, başında parlak madeni bir top bulunan değnek.

k.+(makarr-ı kevkebe-i valā) 189a/12

k.+(mesken-i kevkebe-i mahşar-ġavġa ḳıl-) 188b/02

k.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl-) 178a/16

k.+i (makarr-ı kevkebe-i vala) 178b/17

k.+i humāyūn 182b/02

k.+i la-kelam 182a/09

k.+i ma-la-kelam 190b/17

k.+i ruz-efzun 185b/11

k.+i tamām 186b/01

k.+i valā 175b/13, 179a/09, 180a/02, 181a/01, 182b/11, 187a/01, 192b/05

k.+i valā-şān 180a/15

[=17]

kevkebī Ar. Yıldızla ilgili.

k. 193a/01

[=1]

kevṣer Ar. Cennetteki havuzun adı.

k. 177b/16

k.+(ḥavż-ı kevser) 179a/04

[=2]

key- Giymek.

k.-di 199b/06

[=1]

keyfiyet Ar. Nitelik.

k.+iġa 204a/13

k.+in 191b/10, 204a/10

k.+iniñ (vakā-yı keyfiyyet) 198b/06

[=4]

keyhān-pūy Far. Dünyanın koşucusu.

k.+(ordu-yı keyhān-pūynı köçür-)178b/10

k.+(ordu-yı keyhān-pūy) 182a/14

k.+nı (ordu-yı keyhān-pūy) 184b/06

[=3]

Keyray y.a..

k. 186a/03

[=1]

kéçe Gece

k. 177b/09, 178b/15, 179a/01, 179a/04, 179b/07, 180a/01, 180a/12, 181a/16, 181b/13, 182b/05, 202b/06

k.+(beş kéçe) 178a/01

k.+(bir kéçe) 179b/16, 180a/08, 199a/14

k.+(üç kéçe) 178a/14, 193b/12

k.+(üç kéçe u kündüz) 193b/14

k.+si 191b/14

k.+si (cuma kéçe) 188a/12, 189a/09

k.+si (çahar-şanba kéçe) 188a/06

k.+si (panç-şanba kéçe) 189b/06

k.+si (se-şanba kéçe) 189b/02

k.+si bile 194b/02

k.+u kündüz 184a/08

[=26]

kéçrek Daha geç.

k. 180a/06, 188a/08, 188a/15, 189a/08, 199a/07, 199a/11

[=6]

kél Uzak bir yerden yakın bir yere varmak.

k.-acız kel- 177a/03

k.-ıstıkbalġa kél- 199b/05

k.- ḳarı kal'aġa kél- 176a/14

k.- ḳaytıp kél- 186a/09, 193b/05

k.-kéle tur- 197b/05

k.-mu'āskarġa kél- 196b/03

k.-mu'āsker-i davlat-eserge kél- 195b/09

k.-mu'asker-i humāyūn kél- 201a/06

k.-mulāzamatıġa kél- 179b/01, 181a/09, 183b/10

k.-sarırıġa kél- 204b/13

k.-di 177a/03, 177a/06, 181b/05, 181b/07, 201a/10

k.-e tur- 197b/05, 197b/08, 197b/13

k.-gen 194a/14

k.-gendin 204a/10

k.-geni 201b/06, 203b/11

k.-genidin 200a/03

k.-genleri 195b/09

k.-ip 176a/06, 176a/14, 177a/02, 179b/01, 181a/09, 182b/04, 183b/10, 185b/14, 186a/09, 186b/12, 187b/17, 190a/07, 190a/10, 193b/05, 195a/11, 195b/15, 196a/02, 196b/03, 196b/14, 199b/05, 199b/07, 200a/07, 201a/06, 202a/06, 204b/13

k.-ipdür 181b/07, 181b/07

k.-megidin 201a/13

k.-miş 176a/13

[=56]

kéltür(ı)- Yardımcı fiil olarak ...etmesini sağlamak.

k.-bā-cāy kéltür- 199a/10, 200a/04

k.-başın kéltür- 182a/03

k.-dıyārıġa kéltür- 190a/03

k.-ġullā kéltür- 201a/15

k.-ḫabarın kéltür- 186a/11

k.-yavuk kéltür- 202b/17

[=7]

kéltür- Getirmek.

k.-diler 198b/04, 202a/17

k.-e 201a/15

k.-e al- 196a/17

k.-medi 200a/04

k.-mek 180b/12

k.-miş 190a/03

k.-üp 182a/03, 186a/11, 199a/10, 202b/17

[=11]

kéñ Geniş.

k.+u abadan 196a/11

[=1]

kés- 1. Kat etmek.

k.-yol kés- 197b/16
[=1]
kés- 2.Bölmek.
k.-ip 197b/16
[=1]
Késekli y.a. Kara Köl bölgesine yakın bir yer.
k. 189b/05
[=1]
két- Gitmek.
k.-mek 202b/11
[=1]
kéy- Giymek.
k.-ip 195a/10, 200b/06
[=2]
kéydür- Giydirmek.
k.-albısa-ı ḳıymat-baha kéydür- 188b/09
k.-üp 188b/09, 199b/03
[=3]
ḳıbla Ar. Kabe'nin bulunduğu taraf.
ḳ.+sıdın 197a/06
[=1]
ḳıl- 1. ḳılmak.
ḳ.-aġaz ḳıl- 190b/06
ḳ.-aram-gāh ḳıl- 185a/10, 188a/15, 189b/02
ḳ.-aram ḳıl- 189b/05
ḳ.-arz u ıltımas ḳıl- 192a/08
ḳ.-asır ḳıl- 196b/02
ḳ.-aşikar ḳıl- 191a/13
ḳ.-aşkar ḳıl- 180b/01, 184a/05
ḳ.-atf-ı ınan ḳıl- 184b/07, 185a/11
ḳ.-ayan ḳıl- 192a/15
ḳ.-azīz u ercmend ḳıl- 199a/07
ḳ.-bahcat-şi'ār ḳıl- 185b/13
ḳ.-baḥramand u sir-çaşm ḳıl- 194b/17
ḳ.-bahrur ḳıl- 189b/17
ḳ.-band ḳıl- 181a/08
ḳ.-bār-pā ḳıl- 180a/17
ḳ.-barābar ḳıl- 187a/12
ḳ.-baş ḳıl- 176b/06
ḳ.-bavadī u cıbāl ḳıl- 179a/17
ḳ.-bıhışt-mısāl ḳıl- 177b/17, 181b/12, 183b/16
ḳ.-bınā' ḳıldur- 183a/03
ḳ.-bī-abdan ḳıl- 203a/10
ḳ.-bī-ġamm ḳıl- 186b/17
ḳ.-bī-laş ḳıl- 203a/10
ḳ.-binā ḳıldur- 182b/02
ḳ.-buhışt-mışāl ḳıl- 187b/08
ḳ.-cavlan ḳıl- 183a/10
ḳ.-cay ḳıl- 183a/14
ḳ.-cazm ḳıl- 190b/13
ḳ.-cehd ḳıl- 197a/05
ḳ.-cılva-ger ḳıl- 176a/07, 177b/13, 182a/09, 186b/10
ḳ.-çaş paş ḳıl- 202b/08
ḳ.-dast-gir ḳıl- 202a/17
ḳ.-élçi ḳıl- 203b/17
ḳ.-fam ḳıl- 200a/05
ḳ.-faragat u ıstırāḥat ḳıl- 180a/12
ḳ.-fayż-güster ü nahzat-parvar ḳıl- 188b/03

ḳ.-felek-asar u cannat-numūdār ḳıl- 188b/13
ḳ.-felek-mıṣāl-ḳıl- 189b/08
ḳ.-fırar-ı ıḫtıyār ḳıl- 196a/09
ḳ.-ġalaba ḳıl- 197a/03
ḳ.-ġavġa u hucūm ḳıl- 203a/04
ḳ.-ġayr-ı mahsur ḳıl- 180a/11
ḳ.-gayrat-ı cınan ḳıl- 184a/16
ḳ.-gerdun-asas u bıhışt-kıyas ḳıl- 178
ḳ.-germ-cavalān ḳıl- 188b/12
ḳ.-ham-sār ḳıl- 189b/17
ḳ.-ḥareket güster ḳıl- 193b/14
ḳ.-ḥāṣıl ḳıl- 183b/03, 189b/14, 194a/07, 194b/09, 203a/17, 204a/08, 204b/01
ḳ.-ḥavż ḳıl- 177b/15
ḳ.-hem-var ḳıl- 184b/15
ḳ.-hısāb u şumār ḳıl- 188a/02
ḳ.-huld-ı barīn ḳıl- 178b/07
ḳ.-hurdand u sar-buland ḳıl- 199b/04
ḳ.-ıhāta ḳıl- 191a/03
ḳ.-ıḫtıyār ḳıl- 178a/14, 180b/12, 184b/03, 200a/17
ḳ.-ıḫtıyāt ḳıl- 183a/04
ḳ.-ıl'ām ḳıl- 192b/04, 194a/01
ḳ.-ın'ām ḳıl- 182b/14
ḳ.-ınşā ḳıl- 189a/12
ḳ.-ırsāl ḳıl- 176b/11, 176b/17, 179a/15, 179b/06, 179b/13, 181a/08, 182a/04, 185b/01, 185b/10,ḳ186a/09, 198b/15, 200a/01, 201b/12, 204a/15
ḳ.-ısḳat ḳıl- 197a/08
ḳ.-ıstı'āra ḳıl- 202a/15
ḳ.-ıstıkāmat ḳıl- 179a/05, 183a/02
ḳ.-ıstıḳrār ḳıl- 186a/07
ḳ.-ıstımdād-ı hımmat ḳıl- 194b/05
ḳ.-ıstırāḥat ḳıl- 180a/01, 189a/11, 199a/07
ḳ.-ıttıfaḳ ḳıl- 202b/15
ḳ.-ıẓhār-ı zaf ḳıl- 191b/11
ḳ.-ıẓhār ḳıl- 180a/02, 184a/04
ḳ.-isar ḳıl- 193a/14
ḳ.-kām-yāb ḳıl- 197a/12
ḳ.-ḳarār-gāh ḳıl- 182b/11, 189a/09
ḳ.-ḳaṣd ḳıl- 185b/05
ḳ.-ḳat-ı manāzıl ḳıl- 193b/08
ḳ.-ḳat-ı saharī u bavadī ḳıl- 191b/14
ḳ.-ḳat ḳıl- 181a/01, 184b/17, 200b/09, 204a/09
ḳ.-ḳatı ḳıl- 178b/01
ḳ.-kemin ḳıl- 197b/17
ḳ.-keāmat ḳıl- 188a/03
ḳ.-kudūm-ı şarāfat-luzum 186a/06
ḳ.-kuh ḳıl- 182b/16
ḳ.-lahza-direng ḳıl- 203a/01
ḳ.-laş ḳıl- 181a/07
ḳ.-madrūs u matmūs ḳıl- 197b/09
ḳ.-mafhār-ı manāzıl ḳıl- 188a/06
ḳ.-mafhār-manzıl u agar-marāhıl ḳıl- 178a/13
ḳ.-maḳar ḳıl- 180a/14

ḳ.-maḳarr-ı leşker-i nuṣrat-eṣer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl- 178b/01
ḳ.- maḳarr-ı sārādıḳāt-ı ıclāl ḳıl- 182b/16
ḳ.-maḳarr-ı sıpāh-ı ġayr-ı maḥṣūr ḳıl- 195b/15
ḳ.-maktul ḳıl- 203a/11
ḳ.-ma'lūm u maḥkūm ḳıl- 191b/10
ḳ.-ma'mūr ḳıl- 192b/02, 195a/14
ḳ.-mansūb ḳıl- 187b/03
ḳ.-marhāmat-ḳıl- 187a/17
ḳ.-marhāmat ḳıl- 187b/09
ḳ.-masafat ḳıl- 191a/03
ḳ.-masdūd ḳıl- 202b/04
ḳ.-masdūd u madrūs ḳıl- 201a/17
ḳ.-masrūr ḳıl- 192b/02, 192b/03
ḳ.-maşvarat ḳıl- 203b/02
ḳ.- mavżı ' -ı bār-gāh-ı ıstırāḥat ḳıl- 189a/04
ḳ.-meks ḳıl- 183b/04
ḳ.-menzil-gāh-ı sıpāh-ı nuṣrat-nışān ḳıl- 194b/12
ḳ.- mesken-i a ' lām-ı ẓafar-ıltızām ḳıl- 186b/14
ḳ.- mesken-i dabdaba-ı ḥayrat-afzā ḳıl- 178b/17
ḳ.-mesken-i kevkebe-i maḥşar-ġavġa ḳıl- 188b/02
ḳ.-mesken ḳıl- 178b/12, 182b/15, 185a/02, 187b/06
ḳ.-mesken ü yataḳ ḳıl- 201a/08
ḳ.-mu'asker-i asakir ḳıl- 180a/11
ḳ.-mu'asker ḳıl- 176a/07, 181a/14, 183b/15, 186b/11, 189a/10, 193b/16
ḳ.-muāvadat ḳıl- 176a/14, 185b/12, 195a/11, 198a/05, 203b/09, 203b/11, 204b/01
ḳ.-mucazzam ḳıl- 176b/05
ḳ.-muhāsara ḳıl- 190a/11, 197a/05
ḳ.-muḫayya u amada ḳıl- 177a/01, 179b/03, 197a/17
ḳ.-muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl-178a/16
ḳ.-muhkem u muşayyad ḳıl- 198b/02
ḳ.-mukaddıma-ı sıpāh ḳıl- 176b/10, 198b/14
ḳ.-munavvar ḳıl- 178b/15, 179b/10, 180a/03
ḳ.-munṣarıf ḳıl- 177a/15
ḳ.-muntahız u badıya-paymā- 181a/12
ḳ.-muracaat ḳıl- 191b/10, 201a/01, 202b/01, 203b/11
ḳ.-muracaat ḳıl-āhasta āhasta 204a/11
ḳ.-murattab ḳıl- 176a/04
ḳ.-murattab ḳıldur- 188b/06
ḳ.-murūr ḳıl- 204a/01
ḳ.-musaḫḫar ḳıl- 190b/12
ḳ.-musammam ḳıl- 176b/04
ḳ.-mustaḳar ḳıl- 179a/03, 181a/13, 183b/16, 193b/16, 199b/01

ḳ.-mustaḳarr-ı a ' lām-ı nuṣrat-farcām ḳıl189b/03
ḳ.-mustaḳarr-ı a ' lām-ı ẓafar-farcām ḳıl187b/12
ḳ.-mustakarr u aram-gāh ḳıl- 201a/09
ḳ.-mustasnā u mumtāz ḳıl- 192b/12
ḳ.-mustavl ḳıl- 200a/16
ḳ.-nā-tuvanlık ḳıl- 191b/11
ḳ.-nam-zad ḳıl- 176a/11, 176b/15, 180b/13, 185b/11
ḳ.-namzad ḳıl- 186a/14, 197a/16, 197b/14, 200b/04
ḳ.-namzad u memur ḳıl- 181b/17
ḳ.-naẓar ḳıl- 181b/03
ḳ.-nısār ḳıl- 193a/14
ḳ.-nuzūl ḳıl- 179b/07, 180a/01, 193b/09, 194a/10, 195b/06, 199a/13, 200a/13, 201a/07
ḳ.-parīşān u mutaffarık ḳıl- 191a/08
ḳ.-payda ḳıl- 187a/04
ḳ.-reşk-gülistan u gayrat-caban ḳıl- 188a/11
ḳ.-reşk-i bostan-ı ıram ḳıl- 189a/13
ḳ.-reşk-i çeşme-i hayat ḳıl- 182a/12
ḳ.-roşan ḳıl- 179a/09
ḳ.-rukūb ḳıl- 188a/09
ḳ.-rustamāna kasd ḳıl- 196a/16
ḳ.-rükūb ḳıl- 177a/13, 177b/12, 178a/15, 178b/16, 184b/16, 189b/03, 189b/07, 192a/09,193a/16, 193b/01, 199a/16, 200b/08
ḳ.-safvat-ıştımāl ḳıl- 187b/08
ḳ.-sar-afraz ḳıl- 177b/03, 187a/15, 188b/14
ḳ.-sar-hūş-ı bāda-ı kām ḳıl- 1
ḳ.-say u köşiş ḳıl- 203a/16
ḳ.-sayyıd-andazlıg ḳıl- 204b/13
ḳ.-ser-keşlik ḳıl- 185b/07
ḳ.-sırāyat ḳıl- 184a/06
ḳ.-surag̀ ḳıl- 184a/07
ḳ.-sur'at-güster ḳıl- 179b/14
ḳ.-sur'at ḳıl- 180b/15
ḳ.-şab-gīr ḳıl- 189b/04
ḳ.-şafkat ḳıl- 190a/04
ḳ.-şalañ ḳıl- 203a/01
ḳ.-şekl-i marġub ḳıl- 183a/07
ḳ.-şiranā hamla ḳıl- 196a/16
ḳ.-ta'ākub ḳıl- 203b/07
ḳ.-taḫt u taz ḳıl- 202a/16
ḳ.-taḳrīr ḳıl- 191b/17
ḳ.-taḳrīr u tahrīr ḳıl- 199b/17
ḳ.-taḳsīm ḳıl- 187a/11, 194a/15
ḳ.-talāş u köşiş ḳıl- 198a/03
ḳ.-talkin ḳıl- 187b/04
ḳ.-ṭarāvat-asar ḳıl- 186b/02
ḳ.-ṭarāvat-güster ḳıl- 181a/16
ḳ.-tavaḳḳuf ḳıl- 179b/10, 182a/17, 186a/02, 188a/07, 204b/09
ḳ.-tavcīh ḳıl- 191a/06
ḳ.-ta'yīn ḳıl- 197a/15
ḳ.-tayy-ı marāhıl ḳıl- 191b/07
ḳ.-te'kid ü talkin ḳıl- 193a/07

ḳ.-tevekkül ḳıl- 184b/06
ḳ.-ubūr ḳıl- 181b/11, 182b/02, 182b/10, 185a/05, 201a/14, 204a/02
ḳ.-uẕrlar ḳıl- 204a/05
ḳ.-vadæ ḳıl- 193b/06
ḳ.-vāsıl ḳıl- 194a/07
ḳ.-ẓahır-ı sıtīzı ḳıl- 203a/13
ḳ.-zıyāda ḳıl- 180b/08
[=392]
ḳıl-2. (fiilerden sonra yardımcı fiil olarak kullanılır) Kılmak,yapmak.
ḳ.-a al- 190b/03
ḳ.-a tur- 197b/16
ḳ.-a u balad 176b/16
ḳ.-dı 176a/07, 176a/11, 176b/04, 176b/05, 176b/11, 176b/17, 177a/15, 177b/15, 177b/17, 178a/08, 178a/13, 178a/16, 178b/02, 178b/07, 178b/12, 178b/15, 178b/17, 179a/09, 179a/15, 179b/10, 179b/13, 180a/01, 180a/03, 180a/11, 180b/08, 180b/13, 181a/08, 181a/16, 181b/12, 181b/17, 182a/07, 182a/12, 182a/17, 182b/11, 182b/15, 182b/17, 183b/16, 184a/05, 184b/03, 184b/07, 185a/10, 185a/11, 185b/01, 185b/11, 186a/07, 186a/14, 186b/02, 186b/11, 186b/15, 186b/17, 187a/04, 187a/15, 187b/03, 187b/06, 187b/08, 187b/12, 188a/03, 188a/06, 188a/11, 188a/15, 188b/03, 188b/09, 188b/13, 188b/14, 189a/09, 189a/10, 189a/13, 189b/02, 189b/04, 189b/08, 189b/17, 190a/04, 190b/13, 191a/13, 191b/17, 192a/08, 192b/12, 193a/07, 193b/09, 193b/16, 194a/10, 194b/05, 194b/13, 194b/17, 197a/03, 197a/12, 197a/16, 197b/14, 198b/15, 199a/02, 199a/07, 199a/13, 199b/01, 199b/04, 200b/04, 201a/08, 201a/09, 201b/12, 202a/13, 204a/15
ḳ.-dıl-faş ḳıl- 188a/09
ḳ.-dılar 180b/15, 183b/03, 194a/07, 200a/01, 200b/16, 202b/04, 202b/08, 203a/01, 203a/10, 203a/14, 203a/16
ḳ.-dın 185a/02
ḳ.-durdı 195a/03
ḳ.-ġaç 200a/13
ḳ.-ġan 192b/10, 192b/16, 196b/04, 197a/12
ḳ.-ġandın 176b/15, 179b/06, 181a/01, 182a/04, 184b/17, 185b/10, 185b/12, 193b/06, 193b/10, 203a/04, 204a/02, 204a/08
ḳ.-ġanı 184a/16, 190a/11, 196b/14, 203b/11
ḳ.-ġanın 203b/09
ḳ.-ġay 185b/13, 187b/04, 197b/09, 200a/16
ḳ.-ġaylar 198a/15, 202a/13
ḳ.-ġu-dék 182b/02
ḳ.-ılġan 198a/13
ḳ.-ılıp 186a/09
ḳ.-ıp 176a/04, 176a/14, 176b/06, 176b/10, 177a/01, 177a/13, 177b/03,

177b/12, 177b/13, 178a/14, 178a/15, 178b/01, 178b/16, 179a/03, 179a/05, 179a/17, 179b/03, 179b/07, 179b/10, 179b/14, 180a/01, 180a/02, 180a/12, 180a/14, 180a/17, 180b/01, 180b/12, 181a/07, 181a/08, 181a/12, 181a/14, 181b/11, 182a/09, 182b/10, 182b/14, 182b/16, 183a/02, 183a/04, 183a/07, 183a/10, 183a/14, 183b/04, 183b/12, 183b/16, 184a/04, 184a/06, 184a/07, 184a/12, 184b/06, 184b/15, 184b/16, 185a/05, 186a/02, 186a/06, 186b/10, 187a/11, 187a/17, 187b/09, 188a/07, 188a/09, 188b/02, 188b/12, 189a/05, 189a/11, 189a/12, 189b/03, 189b/04, 189b/05, 189b/07, 189b/08, 189b/14, 189b/17, 190b/06, 190b/12, 191a/03, 191a/03, 191a/08, 191b/07, 191b/10, 191b/11, 191b/14, 192b/16, 193a/14, 193a/16, 193b/01, 193b/08, 193b/14, 194a/15, 194b/09, 194b/15, 195a/11, 195a/14, 195b/02, 195b/06, 195b/09, 196a/01, 196a/09, 196a/16, 196b/02, 197a/03, 197a/15, 197a/17, 197b/03, 197b/17, 198a/03, 198a/05, 198a/16, 198b/02, 198b/11, 198b/14, 199a/01, 199a/07, 199a/16, 199b/17, 200a/05, 200a/15, 200a/17, 200b/08, 200b/09, 201a/01, 201a/07, 202a/15, 202a/16, 202a/17, 202b/01, 202b/15, 203a/10, 203a/11, 203a/13, 203b/02, 203b/07, 203b/11, 203b/17, 204a/01, 204a/05, 204a/09, 204a/11, 204b/01, 204b/13

ḳ.-madı 203a/17

ḳ.-maḳ 185b/05, 194a/01, 197a/05

ḳ.-maḳı 192a/09

ḳ.-maḳıġa 204b/01

ḳ.-maḳnı 203b/03

ḳ.-may 201a/14, 202b/03, 203a/01, 204b/09

ḳ.-mış 183b/05, 197a/05

ḳ.-sa 192a/15

ḳ.-salar 185b/07, 201a/17

ḳ.-sam 192b/04, 197a/08

ḳ.-sañız 192b/03

ḳ.-sunlar 185b/04

ḳ.-ur 181b/03, 188a/02, 191a/06

ḳ.-urġa 191b/10

[=311]

ḳılā' (< Ar. ḳilā') Kaleler.

ḳ.+u bılad 185b/04

[=1]

ḳıldur- Yaptırmak.

ḳ.-bār-pāy ḳıldur 185a/15

ḳ.-bār-pāy ḳıldur- 178b/05, 181b/12, 182a/11, 184b/10, 187a/03, 187b/16

ḳ.-binā ḳıldur- 185a/04

ḳ.-felek-farsāy ḳıldur- 187a/03

ḳ.-ḥatm-ı kelām-ı kur'an ḳıldur- 178a/02

[=10]

ḳ.-dı 178a/02, 182b/02, 183a/03, 185a/04, 187a/12

ḳ.-ġan 184b/10

ḳ.-up 178b/05, 181b/12, 182a/11, 185a/15, 187a/03, 187b/16, 188b/06

[=13]

ḳılıç Kılıç.

k.+ı 192a/13

k.+ın 200b/07

[=2]

Ḳılıç Ḫan k.a.Göklendeki önde gelenler.

k. 182b/04

[=1]

ḳılığ Kıyafet, giyim.

k. 200a/08

[=1]

ḳıllat Kıtlık.

k.+ıdın 186b/17

[=1]

ḳıraġ Kıyı, kenar.

ḳ.+ıda 183a/04

ḳ.+ıdın 184a/17

ḳ.+ın 182a/11

[=3]

ḳırakbak boğaz adı.

ḳ. 186a/01

[=1]

ḳıraḳrak

ḳ. 176a/16

[=1]

ḳırāża Küçük parça.

ḳ.+sın 194b/01

[=1]

ḳırıl- Biçilmek,parçalanmak.

k.-dılar 203a/17

[=1]

ḳırḳ Otuz dokuzdan sonra gelen sayı.

ḳ.+iki 198a/16

ḳ.+miñ 182a/13

[=2]

ḳış Sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.

ḳ. 184a/03

[=1]

ḳıtal (< Ar. ḳitāl) Vuruşma, savaş, birbirini öldürme.

ḳ.+(ḥarb u kıtal) 185b/08, 193a/05

[=2]

ḳıyām (< Ar. ḳiyām) Kalkma, bir işe başlama.

ḳ.+körgüz- 193b/03

[=1]

ḳıyāmat (< Ar. ḳiyāmat) Ahiret hayatının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman; gürültülü karışıklık.

ḳ.+kün 191a/13

[=1]

ḳıyāmat-aṣār mec. Çok fazla.

ḳ.+ġa (sıpāh-ı ḳıyāmat-aṣār) 187a/10

ḳ.+nıñ(leşker-i carrār u ʿasākir-i ḳıyāmat-aṣār) 200a/13

ḳ.+nıñ (leşker-i ḳıyāmat-aṣār) 192a/10

ḳ.+sıpāh-ı ḳıyāmat-dast-gāh 201a/09

[=4]

ḳıyāmat-eser Sayısız.

ḳ.+(leşker-i ḳıyāmat-eşer) 185b/02
ḳ.+bile (leşker-i ḳıyāmat-eşer) 198b/05
[=2]

ḳıyāmat-ḫurūş Gürültülü coşma.
ḳ.+bile (cuyūş-ı ḳıyāmat-hurūş) 202a/01
[=1]

ḳıyāmat-ızdıhām Kıyamet kalabalığı.
ḳ.+bile (asākir-i ḳıyamāt-ızdıhām) 188b/11
[=1]

ḳıyāmat-numūn Kıyameti gösteren.
ḳ.-mevkib-i humāyūn u leşker-i ḳıyāmat-numūn nuzūl ḳıl-195b/05
[=1]

ḳıyās Ar. Karşılaştırma.
ḳ.+dın (ḥadd u ḳıyās) 201b/11
ḳ.+ı 181b/06
[=2]

ḳıymat-bahā Yüksek vasıflı.
ḳ.+(albısa-ı ḳıymat-bahā kéydür-) 188b/09
[=1]

ḳız- Öfkelenmek.
ḳ.-ıp 191a/13
[=1]

Ḳızıl-baş kv.a. Nadir Şah ile Afganistan seferine katılan ve daha sonra Hindistan'a yerleşen İmāmiye mezhebine mensup Bātınī inançlarla ilgisi olmayan bir Türkmen boyu.
ḳ. 176b/13, 190b/06, 197b/09, 198a/16, 198b/14, 202a/13, 202b/04, 203a/03
ḳ.+nıñ(ahl-ı ʿıdvān u ḳızıl-baş-ı bī-īmān) 200b/13
ḳ.+ı bad-maaş 176a/03, 185b/04, 192a/03
ḳ.+ı tira-maaş 192a/08
ḳ.+nı 202b/08
ḳ.+nıñ 181a/06, 182a/02, 192a/13, 201a/15, 203a/09
[=29]

ḳızıl ḳatıġ y.a..
k. 179b/17
[=1]

Ḳızıl Rıbāṭ y.a. Kara Kadak derbendine ve Bami Burma bölgesine yakın olup Göklen kavminin büyüklerinden Muhammad Husayn Han Karray, Göklen ile Gürgen boyundan ayrılıp bu bölgeye yerleşmiştir.
ḳ. 176a/13
[=1]

Ḳızıl Taḳır k.a. Kurtiş Ata civarına yarım menzilden biraz daha uzak olan bir yer.
k. 180a/05
[=1]

ki (< Far. ke) Ki (Bağlama edatı). Krş. Kim.
k. 177a/04, 177a/05, 177a/08, 180b/15, 181b/04, 183a/05, 184a/12, 191a/11, 191a/13, 203a/14
[=10]

kibi Gibi.

k. 177a/04, 183a/08
[=2]

kibr Ar. Kendini herkesten üstün görme, büyüklenme.
k.+i sin 196b/05
k.+u ġurūr 176a/02
[=2]

kiçig Küçük.
k. 193b/09, 203a/04
[=2]

kilk Far. Kamış kalem.
k.+iniñ 180b/04
[=1]

kim(2) Ki (bağlama edatı).
k. 175b/16, 175b/16, 176a/07, 176a/15, 176b/07, 176b/08, 176b/08, 176b/09, 176b/11, 177a/02, 177a/10, 177b/01, 177b/05, 177b/10, 177b/15, 178a/05, 178a/06, 178a/09, 178a/11, 178a/14, 178a/16, 178b/03, 178b/04, 178b/09, 178b/12, 178b/16, 179a/05, 179a/11, 179a/16, 179b/08, 180a/01, 180a/08, 180a/12, 180b/03, 180b/04, 180b/10, 180b/11, 181a/01, 181a/02, 181a/12, 181a/17, 181b/03, 181b/07, 182a/04, 182a/08, 182b/07, 183a/13, 183b/04, 183b/07, 183b/13, 184a/01, 184a/02, 184a/03, 184a/04, 184a/04, 184a/06, 184b/04, 184b/08, 184b/12, 184b/14, 184b/16, 185a/10, 185a/13, 185a/14, 185b/01, 185b/04, 185b/08, 185b/11, 185b/16, 186a/01, 186a/08, 186a/16, 186b/01, 186b/03, 186b/06, 186b/08, 186b/17, 187a/08, 187a/16, 187b/03, 187b/04, 187b/11, 187b/13, 188a/01, 188a/12, 188b/01, 188b/07, 188b/10, 188b/15, 189a/05, 189b/08, 190a/02, 190a/02, 190a/06, 190a/13, 190a/17, 190b/02, 190b/04, 190b/08, 190b/14, 191a/01, 191a/05, 191a/17, 191b/12, 192a/03, 192a/06, 192a/08, 192a/16, 192b/01, 192b/03, 193a/04, 193a/08, 193a/15, 193b/15, 194a/02, 194a/11, 194b/16, 194a/17,195a/03, 195a/04, 195a/13, 195a/14, 195b/10, 195b/10, 195b/12, 195b/14, 195b/15, 196a/12, 196b/03, 196b/13, 197a/01, 197a/03, 197a/04, 197a/10, 197b/07, 197b/09, 197b/17, 198a/08, 198a/12, 198a/14, 198a/16, 198b/08, 199a/17, 199b/06, 199b/09, 199b/10, 199b/15, 200a/06, 200a/07, 200a/13, 201a/11, 201a/14, 201a/17, 201b/04, 201b/11, 201b/12, 202a/06, 202a/10, 202a/13, 202a/17, 202b/09, 202b/11, 202b/13, 203b/06, 203b/08, 204a/06, 204a/11, 204b/06
[=168]

kīm-hā Far. İpekli, sırmalı kumaş.
k.+(hıla-ı kīm-hā) 188b/09
[=1]

kīne-güzār Far. Öç alan, kin besleyen.
k.+bile (leşker-i kīne-güzār) 190b/15
k.+ġa (sıpāh-ı kīne-güzār) 185b/05

k.+bile(leşker-i bī-şumār u sıpāh-ı kīne-güzār)196a/04
[=3]
kir- Varmak, dahil olmak, içine dalmak.
k.-ip 189b/16, 196a/10
[=2]
kirām Ar. Soylular.
k.+dın (ʿumarā-yı ızam u sar-hayl kirām) 181b/14
[=1]
ḳiran(< Ar. ḳirān) Yakınlaşma, bir araya gelme.
k.+lar 183a/13
[=1]
kirdār Far. İş, amel.
k.+(halkavar u perkār-ı kirdār) 191a/03
k.+(şarşar-ı kirdār) 200b/10
[=2]
kirgüz- Sokmak, geçirmek.
k.-cılvaġā kirgüz- 179a/01, 187a/01
k.-dast-ı taṣarrufıġa kirgüz- 176a/01
k.-ḥareketġa kirgüz- 178a/10, 180a/14
k.-ḥareketge kirgüz- 180a/05, 194b/11
[=7]
k.-üp 176a/01, 178a/10, 179a/01, 180a/05, 180a/14, 187a/01, 194b/11
[=7]
kīrū-dār muhafaza eden.
k.+bile(ıẕhār-ı kīrū-dār u küffār-i bī-şumār)196b/13
[=1]
kiryās Saray.
k.+ı buland-esas 182a/10
[=1]
kişi Kişi, insan.
k. 176a/14, 183b/04, 184a/13, 203b/16, 204a/15
k.+din 198a/13
k.+niñ (néççe kişi) 191a/11
k.+sin 198a/03
[=8]
kiyāset-pazīr Uyanıklık eden.
k.+nıñ (vazīr-ı kiyāset-pazīr) 192b/08
[=1]
Ḳoç Ata y.a. Bami bölgesine yakın bir askerī karargāh yeri.
ḳ. 186a/04
[=1]
ḳol İnsanın omzundan parmak uçlarına kadar olan organı.
ḳ. 192a/15
ḳ.+(vādī u kol aç-) 181b/08
ḳ.+ıġa 190b/06, 191b/12
ḳ.+larıġa 200b/07
[=5]
ḳorġan İstihkam, kale.
ḳ.+ın 190a/10, 190b/12
[=2]
Koş Müfreze, emre verilmiş birlik.
ḳ.+ıġa bar- 184a/09
ḳ.+larıġa 195a/11
[=2]
ḳoşul- Birleştirilmek, dahil edilmek.
ḳ.-dılar 201a/06

[=1]
ḳoşun (<Moğ. kosigu) Bölük, ordu.
ḳ.+ıġa 197b/13, 200b/16
[=2]
ḳoy Koyun.
ḳ. 186b/16, 187b/09, 203b/17
[=3]
ḳoy(ı)- (<Eski Türk. kod-mak) 1. Bırakmak, yerleştirmek.
ḳ.-nā-marş koy- 200b/17
ḳ.-yüz koy- 198b/10
[=2]
ḳoy- (<Eski Türk. kod-mak) 1. Bırakmak, yerleştirmek.
ḳ.-dı 198b/10
ḳ.-may 200b/17
ḳ.-up 188b/17, 189a/02, 200b/07
[=5]
ḳoyul- Bir şeyin bir yere bırakılması.
ḳ.-up 195b/16, 198a/02
[=2]
ḳozġal- (Olumsuz durumlar için) Harekete geçilmek, karışmak, karıştırmak.
ḳ.-an 192a/16
ḳ.-makı 192a/10
ḳ.-ur 192a/17
[=3]
köç- Bir yerden ayrılıp başka bir yere gitme.
k.-band-ı can-alıdın köç- 195b/02
k.-cānıbıdın köç- 185a/09
k.-cıvārıdın köç- 187b/10
k.-hatib kakidın köç- 178b/14
k.-havālisıdın köç- 179b/06
k.-kenārıdın köç- 182b/03, 190a/03
k.-marhaladın köç- 182a/07, 183b/15
k.-mavżıdın köç- 182a/05, 185a/05
k.-mekāndın köç- 180a/09, 185a/11
k.-menzildin köç- 183b/13, 188a/07, 188b/04, 201a/06
k.-panç-dıhdın köç- 200a/10
k.-yérdin köç- 179b/08, 181a/11
k.-ḳarı ḳaladın köç-
k. 176a/12
[=21]
köç (isim) Göçme işi, başka yere taşınma.
k.+i bile 186b/05
k.+iniñ 185a/07
k.+leriniñ 182b/14
k.+ni yönet- 184b/03
k.+iniñ 183a/17
[=4]
köç- Bir yerden başka bir yere gitme.
k.-gen 182b/03
k.-mey 183b/13, 185a/07, 186b/03, 188b/04
k.-üp 176a/12, 178b/14, 179b/06, 179b/08, 180a/09, 181a/11, 182a/05, 182a/07, 183b/15, 185a/05, 185a/09, 185a/11, 186a/04, 186a/17, 186b/09, 186b/09, 187b/10, 188a/07, 188a/15, 188b/12, 188b/14, 189a/09, 189a/15, 189b/02, 190a/03, 193b/07, 194a/10, 194b/02, 194b/13, 195b/02, 198b/05,

199a/03, 199a/11, 199a/14, 200a/10,
201a/06, 201a/08, 204b/03
k.-ürüp 203b/04
[=44]
köçür(ı)- Geçirmek, kaldırmak.
k.-ḥalḳın köçür- 184a/17
k.-küllen köçür- 182a/13
k.-ordu-yı alanı köçür- 182b/15
k.-ordu-yı keyhān-puynı köçür- 178b/1
k.-ordu-yı meymūnnı köçür- 187b/05
k.-ordu-yı muallānı köçür- 185b/17
k.-töpedin köçür- 184b/07
[=7]
k.-geni 175b/15
k.-mey 183a/16
k.-üp 178b/10, 180b/12, 181a/01,
182a/13, 182b/15, 184a/17, 184b/07,
185b/17, 187b/05, 188a/13
[=12]
kök Gök.
k. 177b/08, 181b/04
k.+ge 191a/13
[=3]
Kökçe y.a. Kara Su'ya yakındır. Burası
Kühne Kat bölgesine gidilen
güzergāh üzerinde yer alır.
k. 178a/10, 178a/11, 178a/12
[=3]
Köksi gövsü,gövs.
k. 181a/17
[=1]
kömek Yardım.
k. 181b/17
k.+bile 186a/03
k.+ü ımdād yétkür- 200a/14
[=3]
kömül- Gömülmek.
k.-üp 187a/06
[=1]
köngül Gönül.
k. 177a/05
[=1]
köñül Gönül.
k.+i (köñli) 193a/11
k.+larıġa 200a/16
k.+lerıġa 200a/09
k.+leri 187b/09
k.+leriġa 190b/09, 196b/04
k.+lerin 186b/16
[=7]
köñül- Gönül.
k.-erıġa 198b/04
[=1]
köp Çok fazla.
k. 181b/07, 197a/10, 198a/10
[=3]
köpreg Daha çok.
k.+in 203b/08
[=1]
köprük Köprü.
k.+din 185a/05
[=1]
kör- Görmek.
k.-ansāb u avcāb kör- 203b/16

k.-ızzatlar kör- 199b/05
k.-şi'ā-yı şanī'a 202b/09
k.+güsi 185b/09
[=4]
k.-di 183a/13, 203b/06, 203b/06
k.-diler 202b/09
k.-gen 191b/16
k.-üp 191b/09, 193b/06, 199b/05, 203b/16
k.-di-kim
k. 203a/17
k.-eli 202b/13
[=11]
Körgen y.a..
k. 179a/10, 182b/03, 184a/17
[=3]
körgüz- yapmak, etmek.
k.-aba u ımtınā körgüz- 185b/06
k.-ayş u 'ışrat körgüz- 188a/12
k.-azīmat körgüz- 189a/10, 195b/07, 201b/05
k.-hareket körgüz- 176a/05, 178a/06, 178b/03, 198b/10, 199a/06
k.-hazīmat körgüz- 196b/01
k.-ḫurram körgüz- 197b/15
k.-ıctıhād u ıştıgal körgüz- 192b/07
k.-ımdād u muāvanat körgüz- 185b/06, 195a/16
k.-ırtıhal körgüz- 180a/07, 187b/07, 189b/01
k.-ıstı'cāl körgüz- 194a/08
k.-ıstıkāmat körgüz- 178a/01, 183b/14
k.-ıstıkrār körgüz- 178b/16
k.-ıstımdā u ıstıcaşa körgüz- 191b/11
k.-ıstımdad u ıstıcaşa körgüz- 199b/12
k.-ıstırāḥat körgüz- 181b/13, 183a/01, 186a/04, 193b/13
k.-ıştıġal körgüz- 183a/16, 190a/01, 202b/02, 204b/08
k.-kıyām körgüz- 193b/03
k.-marhāmat körgüz- 186b/16, 197a/07
k.-marahāmat u ıltıfat körgüz- 193a/10
k.-merhāmat körgüz- 192a/11
k.-muāvadat körgüz- 189a/03
k.-mubālaġa u ılhah körgüz- 197a/10
k.-mucādala körgüz- 197a/05
k.-murācā'at körgüz- 200a/06
k.-murur körgüz- 201a/14
k.-mutābā'at u mutāvā'at körgüz- 176a/09
k.-nahzat körgüz- 195b/03, 198b/17, 199a/08
k.-navāzışlar körgüz- 177b/02
[=47]
k.-nuzūl-ı ıclal körgüz- 187b/16
k.-padrūd körgüz- 193b/04
k.-raġbat körgüz- 177b/11
k.-say u köşiş körgüz- 196b/16
k.-sur'at körgüz- 201b/14
k.-şıtab u sur'at körgüz- 203b/05
k.-tapış u ıztırab körgüz- 203a/03

k.-tavakkuf körgüz- 179a/01, 180b/01, 185a/08, 204a/13
k.-tavaḳḳuf u temekkün körgüz- 187b/08
k.-tavattun u suknā' körgüz- 179b/11
k.-temekkün körgüz- 195b/06
k.-yürüş körgüz- 197a/06
[=15]
körgüz- Yapmak, etmek.
k.-di 177b/11, 183a/16, 183b/14, 186a/04, 187b/16, 189a/03, 190a/01, 193a/10, 193b/13, 197a/10
k.-diler 179b/08, 196b/01, 197b/15, 203a/03
k.-ey 192b/07
k.-gen 179b/11
k.-geni 195b/07
k.-geyler 185b/06, 195a/16
k.-mek 196b/16, 197a/06, 198b/10
k.-mekni 203b/03
k.-mey 201a/14
k.-miş 197a/05
k.-ülse 199b/12
k.-üp 176a/05, 176a/09, 177b/02, 178a/01, 178a/06, 178b/03, 179a/01, 180a/07, 180b/01, 181b/13, 183a/01, 185a/08, 185b/06, 186b/16, 187b/07, 187b/08, 188a/12, 189a/10, 189b/01, 191b/11, 192a/11, 193b/03, 193b/04, 194a/08, 195b/03, 195b/06, 197a/07, 198b/17, 199a/06, 199a/08, 200a/06, 200a/09, 201b/05, 201b/14, 202b/02, 203a/15, 203b/05, 204a/13
k.-ür 190a/13, 204b/08
k.-üp 178b/16
[=67]
körnüş Resmi görüşme, kabul.
k.+ıġa 191b/08
[=1]
Körnüş Baba y.a.
k. 179b/14
[=1]
körün- Görünmek, belirmek.
k.-hub körün- 183a/08
k.-mahal u körün- 202b/12
[=2]
körün- Görünmek, belirmek.
k.-üp 183a/08, 203a/15
k.-ür 197a/07, 202b/12
[=4]
köşiş Far. Çalışma, gayret.
k.+(caḥd-ı tamām u köşiş lā-kelām) 203a/02
k.+(say-ı meşkūr u köşiş-i mavfur) 202b/06
k.+bile(cahd-ı tamām u köşiş lā-kelām) 203a/02
k.+(say u köşiş ḳıl-) 203a/16
k.+(say u köşiş körgüz-) 196b/16
k.+(talaş u köşiş ḳıl-) 198a/02
k.+bile (cahd u köşiş) 203b/01
k.+ide 193a/13
k.+in 176b/05

[=9]

köter- (<Eski Türk. kötür-) Kaldırmak, taşımak.

k.-baş köter- 202b/07

[=1]

köter- (<Eski Türk. kötür-) Kaldırmak, taşımak.

k.-ilip 203b/13

k.-mey 202b/07

[=2]

köy- Yanmak, tutuşmak.

k.-üp 191a/12

[=1]

köydür- Yakmak, yaktırmak.

k.-diler 200b/14

[=1]

köz Göz.

k.+i bile 191b/09

k.+ige 183a/08

k.+iniñ 195a/03

[=3]

közle- Gözlemek.

k.-gey 184b/13

[=1]

ḳubab Ar. Tepesi yuvarlak yapılan bina damı.

ḳ.+ı alam-tab 187a/03

[=1]

kubarā' Büyükler, ulular.

ḳ.+yı (ulama u kubarā') 186a/10

[=1]

ḳuddısu'llahu sirrahu "Allah onun sırrını kutsasın, mübarek kılsın" anlamında bir dua cümlesidir.

ḳ.+nıñ 194b/04

[=1]

ḳuds-nışān Kutsal iz.

ḳ.+nıñ (ḥatr-ı ḳuds-nışān) 188a/03

[=1]

ḳudsī Ar. Kutsal.

ḳ.+(astan-ı ḳudsī-ı āşıyāna) 199a/09

[=1]

ḳudsi-aşyāna Kutsal akşam yemeği.

ḳ.+sı (astanā-ı ḳudsī-āşyāna) 187b/12

[=1]

ḳuduḳ (<Har. ḳuduġ) Kuyu.

ḳ. 179a/10, 189a/15, 193b/02, 193b/05, 193b/06, 193b/08, 193b/12, 193b/13, 193b/14

ḳ.+dın 182a/09

ḳ.+ġa yétüş 179a/02

ḳ.+ıġa 193b/02

ḳ.+nıñ 179b/09, 180a/16

[=14]

ḳudūm Ar. Ayak basmak, ileri geçmek.

ḳ.+ı maymanat-luzūm 182a/06

ḳ.+ı saadat luzūm 178a/07

ḳ.+ı şarāfat-luzūm 189b/16

ḳ.+ıdın (fayż-ı kudūm) 184a/16

k.+ıdın 180a/17

[=5]

ḳudūmi Ar. Uzak bir yerden gelmekle ilgili.

ḳ.+dın 181a/14

[=1]

kūh Far. Dağ.

k.+ı gerdūn-ı şükuh 184b/14

k.+ḳıl- 182b/16

k.+ı andāza 185a/08

[=1]

kūh-sār Far. Dağlık yer.

k.+ı rıfat-surag 181b/10

k.+ı çarh-numūdar 184a/02

[=1]

kūhī Dağlıkla ilgili.

k.+ı rıf' at-eser 181b/02

[=1]

ḳul Kul.

ḳ.+larıġa 203a/04

ḳ.+uñ 192a/15

[=2]

ḳula' Ar. Kaleler.

ḳ.+sıdın 180b/14

[=1]

ḳulavız Boğaz adı.

ḳ. 182a/06

ḳ.+ı 184a/08

[=2]

ḳulla Zirve.

k.+sı 181b/06

k.+sıġa 184a/03

[=2]

ḳulluġ Kul olma hali.

ḳ.+ıda 189a/02

[=1]

ḳulluḳ Kul olma hali.

ḳ.+ıġa 190b/11

[=1]

ḳum Kum.

ḳ. 178a/17, 189a/04

[=2]

Ḳum Ḳara y.a. türkmenistandaki çöl adı.

ḳ. 181b/11

[=1]

ḳunbara İçi boş olup kurşun ve demir parçaları ile doldurulan havan topu.

ḳ.+ların 202b/16

[=1]

ḳur- Kurmak, ayarlamak.

ḳ.-sarā-pardasın ḳur- 175b/14

k.-ġanı 175b/14

[=1]

ḳur-ḫāna silahlar ve kurşunlar saklanan yer.

k.+nı 188a/13

[=1] [=1]

Ḳur'ān Ar. İslam dininin temel kitabı.

ḳ.+ı azimu'ş-şan 178a/03

[=1]

Ḳur'ān ḳıldur- Kur'ānı eda etmek.

ḳ. 178a/02

[=1]

ḳurbān Kurban, feda olma.

ḳ.+akşam 188a/12

[=1]

Ḳurbān Nıyāz Yasavul Başı k.a. Buhara çarpışmasında görev almış erkan-ı devletten bir kimsedir.

ḳ. 180b/10, 201b/10

ḳ.+nıñ 181b/16, 182a/13

[=4]

ḳuruġ Kuru.

ḳ. 184a/07

[=1]

ḳurut- Kurutmak.

ḳ.-dılar 202b/05

[=1]

ḳuṣūr Ar. Kasırlar, köşkler.

ḳ.+ı cannat 177b/15

[=1]

ḳuş Yumurtlayan omurgalılardan gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, vücudu tüylerle kaplı, uçucu hayvanların ortak adı.

ḳ. 199a/04, 203a/02, 204b/04

[=3]

Ḳuş-Bégi k.a Vezir-i azam nı□āmu'l-mülk unvanlarıyla adlandırılan bir devlet adamı ve kumandan. Koş Begi bir makam olup hanın yakın akrabaları arasından seçilir.

ḳ. 181b/14

[=1]

ḳuṭb Ar. Dünyanın güney ve kuzey taraflarının son kısmı; pek çok müslümanın bağlandığı din büyüğü, bir kavmin başı.

ḳ.+ı asman-ı hıdayat 194b/03

[=1]

Ḳuṭbu'd-dīn Ḥ(v)āca Şayu'l-Islām k.a. Yomut ve Özbek sıpāhileriyle Allaş Biy'e bağlı olan önemli bir kimsedir.

ḳ. 197a/14, 196b/11, 200b/01, 200a/11

ḳ.+nı 176b/07

[=5]

Ḳutluḳ-murad Salāk k.a. Mühim bir asker.

ḳ.+bile 182b/06

[=1]

ḳuṭur Ar. Bölge, arazi, yöre.

ḳ.+ı 187a/05

[=1]

ḳuvvat Ar. Güç.

ḳ.+ġa 196b/08

ḳ.+ı 200b/05

ḳ.+ımız 202b/13

ḳ.+u cur' at 191b/01

[=4]

ḳuvvat-gīr Kuvvetli.

ḳ. 202b/05

[=1]

ḳuyaş Güneş.

ḳ. 180a/13, 181b/05, 194a/08

ḳ.+ı altun 194b/01

ḳ.+nıñ 178a/09, 179a/06, 194b/17

[=7]

küberā' Ulular, büyükler.

k.+yi zu'l-ıhtıram 188b/04

[=1]

küffār Ar. Kafirler.
k. 190a/12, 190b/02, 190b/08, 192a/01, 192a/13, 192b/14, 195b/02, 195b/07, 195b/11, 196a/14, 197a/03, 197b/17, 200a/15, 200b/02, 202b/14, 203a/13, 204a/09
k.+(ahl-ı küffār) 200b/08
[=18]

küffār Ar. Kafirler.
k.+bile(ıêhār-ı kīrū-dār u küffār-i bī-şumār bile) 196b/13
k.+(şia-yı şum u küffār-ı mazmum) 203a/15
k.+ı bad-kirdār 191a/07
k.+ı nā-farcām 203b/07
k.+ı şanā' at-şar 199b/06
k.+ı şarārat-engız 200b/15
k.+ı şarārat-mal 202b/03
k.+ı şarārat-şi'ār 176b/03, 185b/04
k.+ı şarārat mal 192b/06
k.+ı vahşat-nışān 196a/08
k.+ı zalalat-nıhād 181a/05
k.+ı zalālat-şi'ār 203b/12
k.+ı zalālat-taḥmīr 201a/17
k.+nıñ (leşker-i küffār) 203a/08
[=15]

küffar-maşar Kafir insan topluluğu.
k.+ınıñ 197b/06
[=1]

küfr Ar. Dinsizlik, sövme.
k. 192a/14, 195b/08, 196a/16, 201a/14
k.+(ahl-i küfr) 196b/15
k.+niñ 198a/14
[=6]

küfr-nıhād Çirkin huy.
k.+(sıpāh-ı küfr-nıhād) 196a/12
[=1]

Künhe
k. 178b/04
[=1]

Kühne Ürgenc y.a. Nacmuddīn Kübra'nın mukaddes bir ziyaretgāh olan kabri buradadır. Aybügür kırı'na yakın bir bölgededir.
k. 190a/04
[=1]

külac Un ve balla yapılan susamlı kurabiye.
k.+ıdın 194b/17
[=1]

külfet (< Ar. kulfet) Sıkıntı, zahmet, meşakkat, yorgunluk.
k.+in 197a/09
[=1]

küllen Tamāmı.
k.- köçür-182a/13
[=1]

Kümüş Töpe y.a..
k. 194a/16, 194b/02
[=2]

kün Gün.
k. 182a/02, 182a/12, 182a/17, 182b/02, 183a/16, 183b/01, 183b/08, 184b/11,

185b/13, 188a/17, 193b/03, 193b/07, 198a/16
k.+(her kün) 191a/06, 191a/10, 202a/10
k.+(néççe kün) 191a/02, 191a/14, 191a/14, 204a/04
k.+(on kün) 195a/12, 197b/16
k.+(se-şanba kün) 183b/14
k.+(sékkiz kün) 198b/16
k.+(soñgı kün) 186b/08, 187b/04, 199a/15
k.+(tört kün) 178a/08, 183b/17, 184b/04
k.+(yéti kün) 180b/01
k.+(yigirme kün) 197b/02
k.+de (tört kün) 183b/17
k.+din (on kün) 195a/16
k.+ġa 190a/01
k.+ge (on kün) 195a/16
k.+ge (tokuz kün) 190b/01
k.+i (beşlenci kün) 184b/04
k.+i (béşlenci kün) 178a/05
k.+i (cuma kün) 181b/13, 182b/09, 186a/12, 186b/13, 187b/08, 194b/13
k.+i (cuma u şanba kün) 183a/17
k.+i (çahar-şanba kün) 179b/14, 181a/10, 182a/16, 183a/01, 185a/07, 186b/09, 187b/05, 189a/03, 193b/01
k.+i (du-şanba kün) 179b/06, 180b/08, 182a/07, 182b/15, 183b/13, 185a/02, 188b/10, 193b/04
k.+i (ikilençi kün) 177a/10
k.+i (on yétilenci kün) 193a/15
k.+i (onuncu kün) 179a/06
k.+i (panç-şanba kün) 179b/16, 182a/17, 183a/15, 186a/07, 186b/10, 187b/06, 188a/09, 204b/05
k.+i (sa-şanba kün) 178a/09
k.+i (se-çanba kün) 186b/09
k.+i (se-şanba kün) 178b/09, 179b/08, 182a/08, 182b/17, 185a/04, 186a/04, 187a/04, 188a/04, 188b/13
k.+i (se şanba kün) 180b/17
k.+i (soñgı kün) 178a/16, 178b/16, 180a/12, 185a/13
k.+i (şanba kün) 180a/08, 182a/04, 182b/11, 187b/10, 188b/01, 189a/13
k.+i (törtlenci kün) 178a/14
k.+i (üçlenci kün) 178b/03
k.+i (yek-şanba kün) 179a/10, 180b/06, 181a/16, 182a/05, 182b/14, 183b/03, 184b/16, 185a/16, 186b/03, 186b/15, 188b/03, 189a/15
k.+i (yigirme üçlenci kün) 189b/09
k.+in (ḳıyāmat kün) 191a/13
k.+ler (néççe kün) 201b/16
[=113]

kün-dék Gün gibi.
k. 183a/16
[=1]

kün kün Gün gün.
k.+din 201a/05
[=1]

künd Far. Cesur; biçimsiz.
k. 203a/14
[=1]

kündüz Gündüz.

k. 181b/05, 193b/12, 202b/06

k.+(kéçe u kündüz) 184a/08

k.+(üç kéçe u kündüz) 193b/14

[=5]

künle Günle.

k.+si 184b/07

[=1]

Kürdistān y.a. Kürt halkının yaşadığı bölde.

k. 185a/17

[=1]

küşte Far. Ölü, maktül.

k. 203a/14

k.+lerdin 203a/15

[=2]

L

lā-caram Ar. Şüphesiz.

l. 197a/11, 203b/01

[=2]

lā-kelām Ar. sözsüz.

l.+(başāşat-ı tamām u faraḥ-ı lā-kelām)203b/15

l.-(faraḥ-ı tamām u bahra-ı lā-kelām ḥāsıl ét-)197b/04

l.+bile (cahd-ı tamām u köşiş lā-kelām) 203a/02

l.+bile (farḥat-ı lā-kelām) 195a/11

l.+bile (kevkebe-i lā-kelām) 182a/09

l.+ġa (baḥcat-ı lā-kelām) 202b/02

[=6]

lab Far. Dudak, kenar.

l.+ıdın 185a/07

[=1]

Lacur'ā tortu.

l.+sıbḳar- 178b/08

[=1]

lāḥẓa Ar. An.

l.+(bir lāḥẓa) 203b/03

[=1]

lāḥẓa-direng Geciken an.

l.+ḳıl- 203a/01

[=1]

laḳablıġ Takma isimlik.

l. 199b/05

[=1]

lāl Ar. Dilsiz..

l.+u hatt 183a/06

[=1]

lāle Far. Zambakgillerden, uzun yapraklı, çiçekleri kadeh biçiminde olan çeşitli renkli bir süs bitkisi.

l. 181b/05

[=1]

larzān Far. Titreyiş.

l.+(hıras-mand u larzān sür-) 203b/06

[=1]

lāş Far. Leş.

l.+ḳıl- 181a/07

l.+ların 203a/10

[=2]

lāş lāş Far. Leş leş.

l. 202b/08
[=1]
lavāhıkat Ar. Eklenen şeyler.
l.+ı bile (muzafat u lavāhıkat) 187b/01
[=1]
lāy Far. Siyah çamur, tortu.
l.+bat- 184a/12
l.+u butraġ 184a/12
[=2]
lāyıḳ Ar. Yakışan, münasip.
l. 181b/15, 183b/11, 184b/13, 194a/13, 200a/04
l.+(tuhfat-ı lāyıḳ) 183b/09
[=6]
lāzım Ar. Gerekli.
l. 196b/16
l.+u mutaḥaṭṭım bil- 176b/04
l.+u mutaḥaṭṭım bol- 192b/05
l.+ġa(ḥużūr-ı lāzımu'l-sarvar) 201a/02
l.manşūr-ı lāzımu'l-ımtışāl 179b/05
l.-lāzımu's-sarvar-ı ʿızz şudūr tap- 187a/07
l.farmān-ı lāzımu'l-ımtınān 176b/16
[=7]
laẕẕat-āmūn Geniş, yaygın leezet.
l.+(şarab-ı laẕẕat-āmūn) 188b/06
[=1]
leşker Far. Asker.
l. 177a/04, 196b/04, 201b/11, 202a/07, 202b/11
l.+(ahl-ı leşker) 183a/09
l.+(asnaf-ı leşker) 177a/09
l.+(ekābır-ı leşker-i bī-şumar) 188b/05
l.(maḳarr-ı leşker-i nuṣrat-eşer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl-) 178b/01
l.(mevkib-i humāyūn u leşker-i ḳıyāmat-numūn nuzūl ḳıl)195b/05
l.+nıñ(leşker-i maḥşar-ıştıbāh) 184b/12
l.(sıpāh-ı bī-şumār u leşker-i carrār) 190a/14
l.+bile(top-ı top-ḫāna u leşker-i bī-kerāne) 198b/16
[=13]
leşker Far. Asker.
l.+bile 198a/11
l.+buyur- 201a/16
l.+çék- 192a/03
l.+i 195b/07, 195b/08, 198b/04
l.+i bī-kerān u afvac-ı bī-payan 180a/09
l.+i bī-kerān u asakir-i fıravan 201a/12
l.+i bī-şumār 187a/10, 195b/11
l.+i bī-şumār u sıpāh-ı kine-güzar 196a/
l.+i calādat-ḫūy 185a/09
l.+i carrār 190a/15, 202b/09
l.+i carrār u asakir-i ḳıyāmat-asar 200a/13
l.+i carrār u nöker-i ḫızmat-güzār 179b/02
l.+i duşman-şikār 185b/05
l.+i fıravan u sıpāh-ı bī-kerān 195b/14
l.+i fīrūzī-eser 185b/08
l.+i ıslām 196a/15
l.+i ḳıyāmat-asar 192a/10

l.+i ḳıyāmat-eser 185b/02, 198b/05
l.+i kine-güzār 190b/15
l.+i küffār 203a/08
l.+i maḥşar-ıştıbāh 184b/12
l.+i maḥşar-ızdıḥām 193b/17
l.+i mansūr 198a/08
l.+i mavfura 183b/15
l.+i mavfura- 193b/15
l.+i nā-çar 196a/17
l.+i nā-mahsūr 181b/16
l.+i nuṣrat-eṣer 193b/06
l.+i nuṣrat ḳarīn 178a/06
l.+i rustam bazd 188a/15
l.+i ṣarṣar-ḥareket 179b/07
l.+i sayl-eser 181b/02
l.+i şacā'at-eser 196a/06
l.+i ẓafar-eṣer 201b/06, 202a/05
l.+i ẓafar-pajuh 182b/16
l.+idin 203a/16
l.+in 192a/13
l.+in (sıpāh u leşker) 202b/15
l.+iniñ 191a/04, 197b/05, 197b/09, 197b/11, 198a/16, 203b/09
l.+iniñ (yemreliyye leşkeri) 176b/09
l.+ni (asbāb-ı sefer u yaraḳ-ı leşker) 197a/17
[=52]

leşker-gāh Far. Ordu yeri, kışla.
l.+ét- 184b/10
l.+ıġa yétkür- 200b/10
[=2]

leşkeriyye bk. leşker.
l. 201b/13
l.+ni 195a/02, 202a/03
l.+niñ 204a/17
l.+sıga (sar-ḥayl u leşkeriyye) 176b/16
[=5]

lıcām (< Ar. licām) Atın ağzına vurulan gem, dizgin, ligām.
l.+ı davlat-ancām 177a/15
l.+ın 183a/14
[=2]

lıvā-afrāz Bayrak yükselten; bayrak kürsüsü.
l. 188a/05
[=1]

lıvā Bayrak.
l. +yı ẓafar177b/12
[=1]

li'l-kafir Kafir için.
l.+in 197b/07
[=1]

līkin Far. Lakin, ama.
l. 178a/12
[=1]

luṭf Ar. İyi muamele, iyilik; bağış, ihsan.
l.+ı bile 187b/10
[=1]

M

ma'āli Anlam ile ilgili.
m.+bile 187b/07

[=1]

mā-lā-kelām Söz götürmez.

m.+(farrūh.ı mā-lā-kelām) 189b/14

m.+(naşāṭ-ı mā-lā-kelām) 194b/10

m.+bile 190b/17

m.+bile (rahat-ı ma-lā-kelām) 183b/14

m.+bile (āb-rū-yı mā-lā-kelām) 185b/12

m.+bile (sur ' at-ı tamām u ıstı ' cāl-ı mā-lā-kelām) 200b/08

[=6]

maāb Ar. Ayıp, utanılacak.

m. 191b/03

[=1]

ma'āl Ar. Anlam, kavram.

m.+ı 204a/10

[=1]

ma'ṣaır Ar. Güzel eserler, izler.

m.+ga 179a/03

[=1]

mabrūr Ar. Hayırlı, makbul.

m.+nıñ (ḥakan-ı mabrūr) 184a/15

[=1]

mabẕūl Ar. Çok bol.

m.+(makbul u mab□ūl tut-) 197a/12

m.+u makbūl 192b/11

[=2]

maclıs Ar. Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtima, konuşmak ve görüşmek üzere bir araya gelmiş kimseler topluluğu.

m.+(zıyāfat-ı 'āli u maclıs-ı mutāali) 195a/08

m.+ı(bazm-ı camşīdāna u maclıs-ı ḫusravāna tart-) 178b/07

m.+ı mükerrem 198b/03

m.+ı şāhāna 183b/13

m.+için 195a/05

m.+(maclıs-ārā-yı farāġat u ḳadah-paymā-yı ıstırāḥat bol-) 194a/17

[=6]

macrūḥ Ar. Yaralanmış.

m.+u maktul 203b/08

[=1]

madrūs Ar. Eskimiş, köhne.

m.+(masdūd u madrūs ḳıl-) 201a/16

m.+u matmus.ḳıl- 197b/08

[=2]

mafḫar Ar. Kendisiyle övünülen.

m.+ı manazıl ḳıl- 188a/06

[=1]

mafḫar-manāzıl Ar. Övünülen yerler.

m.+u aġar-maraḫıl ḳıl- 178a/13

[=1]

mafḳūd Ar. Yok olmuş.

m.+(mutafarrak u mafkud bol-) 183b/08

[=1]

mafḳūd'ul-aṣār yok olmuş izler.

m. 184a/04

[=1]

magfirat-kulāh Hilelerin bağışlayan.

m.+(ḥażrat-ı Şāhın-şāh maġfırat-kulāh) 178b/13

[=1]

maġfırat-panāh

m.+(ḥażrat-ı maġfırat-panāh) 204b/12

m.+(ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh) 192b/15

[=1]

maġfūr Ar. Günahların Allah tarafından affedilmesi için edilen dua.

m.+(ḥażrat-ı ḫan-ı maġfūr) 182b/09, 192a/01, 193a/16, 204b/06

m.+(ḥażrat-ı pad-şah-ı maġfūr) 179b/05

m.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfūr) 182a/03, 195a/13

m.+(ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfūr) 184a/15

m.+nıñ (ḥażrat-ı hān-ı maġfūr) 193a/11

[=9]

maġlūb Ar. Yenik, yenilmiş.

m.+u mankūb bol- 203a/16

[=1]

maġlūl Ar. Susuz kalmış; zincire vurulmuş.

m.+(ma'sūr u maġlūl ét-) 203b/08

m.+(mukayyad u maġlūl) 190b/06

[=2]

maġrıb Ar. Batı.

m. 177b/14, 186a/05

[=2]

māh Far. Gökteki ay.

m.+ı meẕkur 189b/08

m.+ı safar 198b/11

[=2]

mahābat Ar. Azamet, ululuk.

m.+u salabat 175b/14

[=1]

maḥabbat

m.+dın (kemāl-ı maḥabbat) 177a/17

[=1]

maḥabbat-nāma Sevgi, birlik ve bağlılık mektubu.

m. 204a/07

[=1]

maḥal (< Ar. maḥall) Yer, mehel, uygun.

m.+da 177a/08

m.+dın 185b/17

m.+ı fuyūzat-ıltızām 194b/06

m.+u bī-ıḥtımāl körün- 202b/11

[=4]

maḥbūslıġ Hapis olma durumu.

m. 190b/03

[=1]

mahça Far. Küçük ay, hilal.

m.+ı anvār 179b/09

m.+ı duraḫşān 180a/04

[=2]

mahfil Ar. -Büyük camilerde hükümdarlara veya müezzinlere ayrılmış ve etrafı parmaklıkla çevrilmiş olan, yerden biraz yüksek yer.

m.+ı davlat 192a/07

[=1]

mahfil-ārā Mahfil süsleyen.

m.+yı naşat 189a/14

[=1]

māḥī Ar .Yok eden, mahveden.

m.+rusum 177a/16

[=1]

māḥī-musaffā Arınmış gökteki ay.

m.+sı 177b/14

[=1]

maḥlūl Ar. Dağılmış, çözülmüş.

m.+ét- 203a/12

[=1]

maḥmıl Ar. Develerin üzerine konmuş yük taşıma sepeti.

m.+ın 193b/11

[=1]

Maḥmud Işan k.a..

m. 187b/01

[=1]

Maḥmud Toḳsaba k.a..

m. 195b/01

[=1]

maḥram Ar. Gizli.

m.+ı asrar 192a/06

[=1]

maḥramu'l-ḥarām Ar. Haram ve gizli.

m. 197b/01

[=1]

maḥrūsa Ar. Korunmuş olan.

m.+(memālik-i maḥrūsa-ı harızm) 202a/04

m.+(memāllik-i maḥrūsa) 204b/07

m.+(valayat-ı maḥrūsa) 185b/12

m.+nıñ (vılāyat-ı mahrūsa) 182b/08

[=4]

maḥṣūr Ar. Etrafı kuşatılmaş.

m.+(ġayr-ı maḥṣūr ḳıl-) 180a/11

m.+(huẓūr u gayr-ı maḥṣūr yétkür-) 200a/10

m.+(surūr-ı ġayr-ı maḥṣūr yétkür-) 198b/04

m.+lar 191a/17

m.+(maḳarr-ı sıpāh-ı ġayr-ı maḥṣūr ḳıl-) 194b/15

[=5]

maḥṣūrlıġ Mahsur kalma durumu.

m. 190b/03

[=1]

maḥşar Çok büyük kalabalık.

m. 177a/04

[=1]

maḥşar-dast-gāh. Yüksek mahşer yeri.

m.+ġa(sıpāh-ı maḥşar-dast-gāh) 186b/06

[=1]

maḥşar-ġavġa Mahşer gürültüsü.

m.+(mesken-i kevkebe-i maḥşar-ġavġa ḳıl-) 188b/02

[=1]

maḥşar-ıştıbāh Mahşere benzeme.

m.+nıñ(leşker-i maḥşar-ıştıbāh) 184b/12

[=1]

maḥşar-ızdıḥām Mahşer kalabalığı.

m.+nıñ (leşker-i mahşar-ızdıḥām) 193b/17

[=1]

maḥşar-nışān Mahşer izi.

m.+nıñ (asakir-i mahşar-nışān) 180a/15

m.+bile(sıpāh-ı bī-kerān u leşker-i maḥşar-nışān) 195b/02

[=1]

maḥşar-nıẓām Mahşer düzeni, yolu.

m.+bile (ızdıhām-ı maḥşar nıẓām bile) 187b/06

[=1]

maḥşar-numūn Mahşeri gösteren.

m.+bile (sıpāh-ı mahşar-numūn) 186a/17

[=1]

maḥşar-şükuh Mahşeri büyüklüğü.

m.+(sıpāh-ı mahşar-şükuh) 182b/16

[=1]

mahşūr Ar. Toplanmış.

m.+(maşakkat-ı mahşur) 181b/10

[=1]

maḥzūnlıġ Hüzünlü olma hali.

m.+bile (ma'yus u maḥzūnlıġ) 200a/06

[=1]

maḳālāt Ar. Sözler.

m.+ı 198b/06

[=1]

maḳām

m. 177b/17, 188a/10

m.+(ḳayım-maḳām bol-) 176a/01

m.+ı futuhāt-ancām 194b/06

m.+ı naşat-ıltızām yét- 199a/05

[=5]

maḳar

m.+ḳıl- 180a/14

m.+(maḳarr-ı leşker-i nuşrat-eşer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl-) 178b/02

m.(muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl) 178a/16

[=3]

maḳarr (< Ar. maḳarr) Durulan, karar kılınan yerleşilen, oturulan yer; merkez, karargāh, başşehir.

m.+ı kevkebe-i vālā 178b/17, 189a/12

m.+ı saradıkāt-ı ıclal ḳıl- 182b/17

m.+ı sıpāh 189b/07

m.+ı sıpāh-ı gayr-ı mahsur ḳıl- 194b/15

[=5]

maḳāṣıd Ar. Maksad, gaye.

m.+(manand-ı tur-ı maksad-ı hasur) 181b/10

[=1]

maḳbar Ar. Mezar.

m.+ı müteberrike 187b/15

[=1]

maḳbara Ar. Mezar.

m.+ı sa'ādat-ıntıbāh 194b/04

[=1]

maḳbūl Ar. Hoşa giden, beğenilen.

m.+tüş- 201b/03

m.+u mabzūl tut- 197a/12

m.+u mustahsan tüş- 192b/10

[=3]

maḳhūm Ar. Allah'ın gazabına uğramış.

m.+(ma'lūm u maḳhūm ḳıl-) 191b/10

[=1]

maḳmūu'l Ar. Çiğnenmiş.

m.+(virān u maḳmūu'l) 187a/06

[=1]

maḳṣad Ar. Kast olunan, istenen, gaye.

m. 177a/14, 178b/11, 179b/16, 180a/09, 182a/01, 185a/11, 193a/16, 197b/02, 201b/15

m.+ga (menzil-i maḳṣad) 191b/07

[=10]

maḳṣūd Ar. Kast olunan şey.

m. 193b/11, 203b/01

m.+ıġa 203b/08

m.+ın (kām u maḳṣūd) 194a/06

[=4]

maḳṣūdlıġ İsteme durumu.

m. 201b/01

[=1]

maḳtūl Ar. Öldürülmüş.

m.+(macrūh u maḳtūl) 203b/08

m.+ḳıl- 203a/11

[=2]

ma'ḳūl Ar. Akla uygun.

m. 201b/02

m.+(mabzūl u ma' ḳūl tut-) 192b/11

[=2]

māl Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan.

m. 176a/15

m.+(asir u mal) 202a/16

m.+ı ıhbar 186a/09

m.+ın 193a/13

m.+u mavāşi 186a/16

[=5]

malaḫ Far. Çekirge.

m. 177a/04

[=1]

malālat Ar. Güzellik.

m.+yétkür- 184b/05

[=1]

Malāṭıfāt bulamadım?

m.+ı bī-kerāne 189a/01

[=1]

malbūsāt Ar. Giyilecek şeyler.

m.+lar 195a/10

[=1]

ma'lūf Ar. Alışılmış.

m. 184b/02

m.+(mesken-i mā' lūf u vaṭan-ı ma'rūflarıġa ḳavuş-) 202a/06

[=2]

ma'lūm Ar. Bilinen.

m. 202a/06

m.+bol- 176b/11, 190a/02

m.+u mahkum ḳıl- 191b/10

[=4]

mamar (< Ar. memerr) Geçit, geçilecek yer.

m.+larnı (turūk u mamar) 197b/08

m.+u reh-güzer 184b/13

[=2]

ma'mūn Ar. Emniyetli.

m.+(masūn u m ma'mūn) 198a/04

[=1]

ma'mūr Ar. Gelişip güzelleşmiş, bayındır.

m. 198a/15

m.+bol- 196b/03, 197b/15, 204a/01

m.+ḳıl- 192b/02, 195a/14

[=6]

man' Ar. Yasaklama, engelleme.

m.+ı mufīd bol- 197a/10

[=1]

mānand Far. Gibi, benzer.

m.+ı tur-ı maḳṣad-ı hasur 181b/10

[=1]

manārlı Işıklı.

m.+ga 189a/10

[=1]

manāṣıb Ar. Mevkiler, makamlar.

m. 187b/02

m.+ıga 187b/02

[=2]

manāzıl Ar. Menziller.

m.+(kat-ı manazıl ét-) 204a/11

m.+(mafhar-ı manāzıl ḳıl-) 188a/06

m.+(marāḥıl-ı mütekeşşire u manāzıl-ı mutafarrıḳanı ḳat' ḳıl-)198b/17

[=3]

manāzıl Ar. Menziller.

m.+ı balā-ġayat 204a/08

m.+ı bī-ḥadd u marāḥıl bī-adad 200b/09

m.+ı bī-şumār 200a/02

m.+ı mu'ta'ādd 204b/04

m.+ı mütekassire 197b/03

m.+ı mütekessire 204a/16

m.+ḳıl- 193b/08

m.+nıñ 194b/14

[=8]

mānı' (<Ar. māni') Bir işin yapılmasını önleyen şey.

m.+u murur 198a/14

[=1]

Mankıt Bay-Nazar Daru k.a.komutanlardan birının adı.

m.+ġa 201b/10

[=1]

mankūb Ar. Talihsiz.

m.+(maġlūb u mankūb bol-) 203a/16

[=1]

manṣūb Ar. Nasbedilmiş, atanmış.

m.+ḳıl- 187b/03

[=1]

manṣūr Ar. Zafer kazanan.

m.+(mu' asker-i asākir-i mansūr ḳıl-) 194b/15

m.+(muzaffar u manṣūr) 198a/04

m.+(sıpāh-ı manṣūr) 180a/10

m.+nıñ (leşker-i manṣūr) 198a/08

[=4]

manṣūra Ar. Manṣūr kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan ve aynı anlamdaki müennes şekli.

m.+ga (asakir-i manṣūra) 183b/15, 193b/15

[=2]

manşūr Ar. Ferman.

m.+(yarlıg u manşur yiber-) 195a/14

m.+ı lāzım'l-ımtısal 179b/05

[=2]

manzılat Ar. Konak yeri, mertebe.

m.+ıga (kadr u manzılat) 200a/04

[=1]

marāḥıl Ar. Konaklar, duraklar.

m.+(manazıl-ı bī-hadd u marahıl bī-adad) 200b/09

m.+(tayy-ı marāhıl ḳıl-) 191b/07

m.+ı bā-pāyan 204a/02

m.+ı mutanavvı'a 190a/16

m.+ı mütekessire u manazıl-ı mutafarrıḳa 198b/17

[=5]

marāḥım (< Ar. marāḥim) Merhametler, acımalar, af.

m.+ı pad-şāhāna 179b/01, 189b/14

[=2]

ma'rake Savaş meydanı.

m.+siniñ 192a/02

[=1]

marām Ar. İstek, maksat, niyet.

m.+ı bile 203b/02

m.+ıġa (kām u marāmıga yét-) 203a/13

[=2]

marāsım Ar. Tören.

m.+ıda 200b/16

m.+ıdın 203b/10

m.+ıġa 204b/08

m.+ın 192a/07, 192b/06

[=5]

marātıb Ar. Mertebeler, kademeler.

m.+ı a'lā 182a/16

[=1]

maratıbıhım

m. 194a/15

[=1]

maraż Ar. Hastalık.

m. 196b/06

[=1]

marcı'-ma'āl Yüksek yer.

m.+ı 178a/07

[=1]

Marçıl y.a..

m. 186b/10

[=1]

mardanalıġ Mertlik, yiğitlik.

m.+iste- 200a/07

[=1]

ma'reke Ar. Savaş meydanı.

m.+siniñ 193a/05

[=1]

marġūb Ar. Rağbet edilen.

m.+bol- 177b/08

[=1]

marġūb-davlat Beğenilen devlet.

m.+ga (samand-ı marġub davlat) 193b/01

[=1]

marḥala Ar. Aşama, devre.

m.+da 179a/04

m.+dın 180a/14

m.+dın köç- 182a/07, 183b/15

m.+ġa tüş- 186b/14

m.+ġa yétüş- 180a/11

m.+nı 189b/07

m.+nıñ 178b/14

m.+sıdın 178a/09

m.+sıġa 199a/16

[=10]

marḥamat Ar. Şefkat gösterme, acıma.

m.+sı bile(ʿāṭıfat-ı bılā-ġāya u marḥamat-ı bī-nıhāya) 201a/11

m.+(kemal-i marḥamat u gayat-ı şafkat) 193a/17

m.+bile (zivar-ı marḥamat) 184b/01

m.+ı pad-şah 186b/12

m.+ıdın 183b/11

m.+ḳıl- 187a/17, 187b/09

m.+körgüz- 186b/16, 192a/11, 197a/07

m.+u ıltıfat körgüz- 193a/10

[=11]

marḥamat-ıştımal Merhametle kaplayan.

m.+(mısal-ı marḥamat-ıştımāl) 179b/13

[=1]

marḥamat-nışān Merhamet gösteren.

m.+(yarlıgı marḥamat-nışān) 179a/15

[=1]

ma'rıfat Ar. Bilme, hüner.

m.+ı gevher 195b/04

[=1]

marıfat-nışān Marifetli.

m. 187b/01

[=1]

marḳadah (Ar. hu "o" żamīriyle) Onun mezarı.

m. 182b/01

m.+nıñ (navvaru marḳadah) 192b/13

[=2]

marsad Ar. Rasad yeri, gözetleme.

m. 177a/15

[=1]

martaba Ar. Basamak, sıra, derece, rütbe.

m. 180b/05, 203a/15

m.+sı 204a/15

m.+sıġa 194a/13

[=4]

Maruçak Kala adı.

m. 201a/06

[=1]

ma'rūf Ar. Belli, bilinen.

m. 199b/11

m.larıġa (mesken-i mā'lūf u vaṭan-ı ma'rūflarıġa ḳavuş-) 202a/06

[=2]

Marv y.a. Bu bölgede yaşayan Teke ve Sarık Türkmenleri Muhammed Rahim Han zamanında Han'a tabi olmuşlardır. 1824 yılında Merv şehri yeniden han tarafından inşa ve iskan

edilmiştir. Bugünkü Türkmenistan sınırları dahilinde kalan tarihī şehre tarih boyunca Farslar, Araplar, Türkler ve Moğollar hakim olmuştur. 1884 yılında Ruslar tarafından işgal edilmiştir.

m. 188b/16, 189a/02, 191b/02, 192b/15, 194a/12, 194b/07, 194b/14, 195a/17, 196b/12, 197a/16, 198b/05, 203b/11, 204a/12, 204b/01

m.+dın 203b/11, 204b/03

m.+ga 195b/15

[=17]

masā Ar. Akşam.

m.+sıdın 178a/07

[=1]

maşābada Ar. Derece.

m. 177a/04

[=1]

maṣāf Ar. Diziler, harp safları.

m.+da (maydān-ı masāfa) 181a/03

[=1]

masāfat Ar. Uzaklık, ara anlamındaki masāfa kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekli.

m. 177b/04, 177b/13, 181a/01, 184b/08, 184b/17

m.+(farsah-ı masāfat) 195b/03

m.+(kat-ı masāfat ét-) 193b/14

m.+ét- 189a/06

m.+ḳıl- 191a/02

m.+öt- 180a/05

[=10]

masāmı' Ar. Kulaklar.

m.+ı alaga yétkür- 185b/15

[=1]

masarrat-nāzıl Sevinç getiren.

m.+içre (menzḳıl-i masarrat-nazıl) 178a/08

[=1]

masāyıl (< Ar. masā' il) Meseleler.

m.(dānā-yı masāyıl-ı dīnıyya u 'ārıf-ı 'ulūm-ı yaḳīnıyya ér-) 197a/01

[=1]

masdūd Ar. Kapalı.

m.+bol- 202b/10

m.+ḳıl- 202b/04

m.+u madrus ḳıl- 201a/16

[=3]

maṣlaḥat Ar. İyiliğe yol açan; iş, mesele.

m. 203b/02

m.+ge 199b/09

m.+ı (erkan-ı davlat u arbab-ı maṣlaḥat) 199b/08

[=3]

maṣlaḥat-kiş Hayırlı mezhep.

m.(fikret-andiş u maṣlaḥat-kiş bol-) 202b/10

[=1]

masmū' Ar. İşitilmiş, duyulmuş.

m.+bol- 176b/01, 191b/17

[=2]

masnad-nışīn Yüce makamda bulunan.

m.+ı ışrat bol- 188b/04

m.(ārām-güzīn u masnad-nışīn bol-) 204b/13

[=2]

maṣnavī Ar. Her beyti kendi içinde kafiyeli olan nazım şekli.

m. 177a/03, 181b/04, 183a/05, 184a/11, 191a/11, 192a/14, 195a/05, 203a/13

[=8]

masrūr Ar. Sevinçli, memnun.

m.+ḳıl- 192b/02

[=1]

masṭūra Ar. Mastur kelimesinin tamlamalarda geçen aynı anlamdaki müennes şekli.

m.+(farmān-ı mastura) 179b/02

[=1]

masūn Ar. Koruma altına alınmış, saklanmış.

m.+u ma' mūn 198a/04

[=1]

ma'sūr Ar. Sıkılmış.

m.+u maġlūl ét- 203b/08

[=1]

maşaḳḳat Ar. Zahmet, sıkıntı.

m.+(sefer-ı muşaḳḳat) 197a/09

m.+ı fırāvan 196a/14

m.+ı maḥşur 181b/10

m.+ıdın 202a/02

[=4]

Maşhad y.a. Horasan eyaletinin merkezi. Eski adı Tus olan İran'ın kuzeydoğusunda bir şehir. 1220 yılında Moğolların saldırısından zarar gördü. 16. ve 17. yüzyıllarda Türkmen ve Özbeklerin akınlarına maruz kaldı. Şiilerin on iki imamından yedincisi olan İmam Ali Rıza'nın kabri buradadır. O yüzden kutsal addedilir.

m. 198a/11

m.+bile 202a/12

[=2]

maşhūr Ar. Ünlü, tanınmış.

m. 199b/11

[=1]

maşrıḳ Ar. Doğu.

m. 178a/09, 178b/13, 179a/06, 194b/01

m.+ıdın 180a/04

[=5]

maşrubat Ar. İçilecek şeyler.

m.+nıñ(me' kūlāt-ı fırāvān u maşrūbāt-ı bī-pāyān) 195a/08

[=1]

maşvarat Ar. Meşveret, danışma, toplantı.

m.+ḳıl- 203b/02

[=1]

mathara Ar. Matara, su kabı.

m.+u mişik 193b/09

[=1]

matin Ar. Sağlam, dayanıklı.

m.+nıñ (şar-ı matin) 187b/03

[=1]

maṭlab Ar. İstek, meram.

m. 197b/02

[=1]

matmūs Ar. Sonradan kör olmuş adam.

m.+(madrūs u matmūs ḳıl-) 197b/09

[=1]

muṣaraf Yüksek rütbe.

m.+bol- 187b/17

[=1]

ma'vā Ar. Sığınılacak yer, yurt.

m. 181b/06

m.+u sükna 187a/17, 190a/04

[=3]

mavāşī Ar. Yük hayvanı olarak kullanılan veya etleri sütleri için beslenilen deve, sığır, koyun, keçi vb. hayvanlar.

m.+(amvāl u mavāşī) 182a/14, 182a/14

m.+sınıñ (māl u mavāşī) 186a/16

m.+u davātların suġar- 193b/09

m. 176a/16

[=5]

mavāżi' Ar. Yerler, mekanlar.

m. 199a/07

m.+ın 187a/11

[=2]

mavfūr Ar. Çok, bol.

m.+(say-ı meşkūr u köşiş-i mavfūr) 202b/06

m.+(usara-yı mavfūr u ganayım-ı nā-mahsūr) 202a/17

[=2]

mavfūra Ar. Mavfur kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlamdaki müennes şekli.

m.+ġa (leşker-i mavfūr) 183b/15

m.+ġa (leşker-i mavfūra) 193b/15

[=2]

mavḳūr

m.+(sıpāh-ı mavḳūr) 181b/16

[=1]

mavżi' Ar. Yer, mekan.

m. 178a/06, 178a/11, 178b/04, 178b/06, 180a/04, 199a/06

m.+da 176a/07, 180b/02, 181b/11, 183b/03, 185a/02, 186a/07, 187a/03, 188b/15

m.+daġı 177b/15

m.+dın 177b/12, 179b/10, 179b/14, 186b/07, 187b/13, 198b/10

m.+dın köç- 182a/05, 185a/05

m.+ġa 176a/06, 176a/13, 179b/07, 180a/07, 188a/05, 193b/17, 196a/01, 199a/14

m.+ġa tüş- 200a/10

m.+ġa yét- 185a/12

m.+ı bār-gāh 189b/07

m.+ı bār-gāh-ı ıstırā□at ḳıl- 189a/04

m.+ı dīl-güşāy 194a/16

m.+ı meẕkūr 179a/07, 201a/14

m.+ı saādat-nışān 201a/08
m.+ıda 204a/11
m.+ıdın 188b/11, 194a/07, 194b/02
m.+n 188a/14
m.+nı 176a/06, 178b/01, 183b/15, 184b/08, 189b/02, 194b/15
m.+nıñ 186b/01, 186b/11
[=52]

mayāmın Ar. Bereketler.
m.+ıdın 203a/12
[=1]

maydān Ar. Geniş yer, alan.
m.+ı masafa 181a/03
m.+ıda 196a/16
m.+ıda (sahīfa maydanı) 175b/16
m.+ıġa 191a/06
m.+ın 191a/05
[=5]

mayıl Ar. Eğilme, eğilim.
m.+u ʻınan-tab bol- 203b/13
[=1]

Maymana y.a. Hakimi Allah Yar Han olan vilayet. Mezar-ı Şarif bölgesine yakın bir yerdir.
m. 190b/16, 195b/11, 195b/17
[=3]

maymanat Ar. Uğurluluk, saadet.
m.+ı ıltızām 199b/01
[=1]

maymanat-fuzūd Saadet arttıran.
m.(vurūd-ı maymanat-fuzūd) 178a/12
[=1]

maymanat-luzūm Uğurluluk gereği.
m.+ı (ḳudūm-ı maymanat-luzūm) 182a/06
[=1]

maymanat-muzāhır Saadete yardım eden.
m.+nı (ʻalam-ı maymanat-muzāhır) 194b/11
[=1]

ma'yus Ar. Ümitsiz.
m.+u mahzunlıg 200a/06
[=1]

mazāhır Ar. Şereflenmeler.
m.+ıga 184b/05
[=1]

maẕallāt Ar. Horluk, itibarsızlık.
m.+(tam-ı maẕallāt) 199b/14
[=1]

mazār Ar. Kabir.
m.+ı fayızu'n-anvār 195b/04
[=1]

mazbūr Ar. Yukarıda adı geçen, sözü edilmiş.
m. 185a/05, 193b/07
m.+bile (sıpāh-ı mazbūr) 176a/13
[=3]

maẓhar Ar. Bir şeyin zahir olduğu yer veya kimse.
m. 177a/16
[=1]

mazıllat Ar. Yanlışlığa sebep olacak şey.
m. 181a/08

[=1]

mazīrāt Ar. Ekşilikler.

m. 204a/07

[=1]

mazīk Ar. Dar yer.

m.+ı muhāsara 190b/01

[=1]

mazkūr Ar. Zikredilen, adı geçen.

m. 193a/17

m.+(dustūr-ı maẕkūr) 193a/10

m.+bol- 193b/04

m.+dın (casr-ı meẕkūr) 182b/09

[=4]

maẕmūm Ar. İlave olunmuş.

m.+(şia-yı şum u küffār-ı maẕmūm) 203a/15

[=1]

maẕmūn Ar. Ödenmesi gereken şey.

m.+ı 201b/02

m.+lar bile- 201a/11

[=2]

maẕmūn bile Ar. Ödenmesi gereken şey ile.

m. 179a/16

[=1]

mazra'a Ar. Tarıma elverişli, ekilip dikilecek toprak.

m.+sın 202b/05

[=1]

maẓrab Ar. (Çadır vb.) Kurma, çakma, ordugah kurma yeri.

m. 188a/10

[=1]

medār Ar. Dönerek hareket eden. Vesile.

m. 192b/17

[=1]

Mehin Ḳal'a y.a. Arçman, Ak töpe, Durun, Hırmantu bölgelerine yakındır.

m.+sınıñ 187a/01

[=1]

mehter Far. Yüksek rütbeli hizmetkar.

m.+i muaẓẓamġa yétkür- 204b/02

m.+i muma-ılayh 187a/09

m.+i muşārun-ılayh 183a/02

[=3]

mehter āsaf Vezir hizmetkarı.

m.+ı siyer 194a/07

[=1]

mekān Ar. Yer, mahal.

m.+(arām u mekān) 190a/07

m.+(dīl-güşā u mekān-ı ḫūş) 195a/02

m.+da 189a/13

m.+dın 189a/03, 199a/15

m.+dın köç- 180a/09, 185a/11

m.+ġa tüş- 188a/08

m.+ı 177b/16

m.+ı fayż-nışān 183a/01

m.+nıñ (fırdavs-mekān) 194a/12

[=11]

mekr Ar. Hile, düzen.

m. 184a/12

[=1]

meks Ar. Vergi,öşür.

m. 198b/09

m.+ḳıl- 183b/04

[=2]

me'kūlāt Ar. Yiyecekler.

m.+ı fıravan u maşrubat-ı bī-pāyān 195a/08

[=1]

mekūr Ar. Hileci, dolandırıcı.

m.+(şāhzāda-ı mekūr) 200a/04

[=1]

memālik Ar. Memleketler, bir ülkenin toprakları.

m.+de (atrāf-ı memālik) 204b/12

m.+i 175b/13

m.+i maḥrūsa 204b/07

m.+i maḥrūsa-ı harızm 202a/04

m.+idin 190a/14

m.+ige 184a/17, 184b/09, 186b/05, 204b/06

m.+in 176a/01

m.+iniñ 190a/08

[=11]

Memiş Ḫan k.a.Göklendeki önde gelenler.

m. 182b/04

[=1]

memleket Ar. Ülke.

m. 177b/02, 186a/11

m.+iniñ 194b/08, 197a/04

[=4]

me'mūr Ar. Emir altında olan.

m.+(namzad u me' mūr ḳıl-) 181b/17

m.+bol- 181b/17, 183b/02, 184b/13, 200b/04, 202a/14, 202a/17

m.+lar 180b/13

[=8]

menazil

m.+i mütekessire 190a/16

[=1]

menzil Ar. İnilen.

m. 181a/13, 186a/07

m.+de 178b/07, 179b/10, 180b/08, 181a/16, 181b/13, 182a/17, 182b/15, 183a/02, 183a/17, 183b/16, 184a/01, 184b/03, 184b/09, 186a/04, 186a/12, 196b/07, 201a/09, 201b/03

m.+din 178a/05, 180b/06, 185a/13, 186a/17, 188b/02, 189a/07, 189a/15, 199a/06

m.+din köç- 183b/13, 188a/07, 188b/04

m.+din öt- 178b/11

m.+ge 178b/17, 179b/10, 194a/10

m.+ge tüş- 189a/06

m.+ge yét- 199a/13

m.+i farḥat 201a/02

m.+i hub 177b/08

m.+i ışrat-nışān 195a/12

m.+i maḳṣad 191b/07

m.+i masarrat-nazıl 178a/08

m.+i mübārek 194b/10

m.+idin köç- 201a/06

m.+iga 200a/13, 204a/12

m.+ige 189b/06

m.+ni 178a/16, 188b/13
m.+niñ 179a/08, 179a/09
m.+(menzil-gāh-ı sıpāh-ı nuṣrat-nışān ḳıl-) 194b/12
[=52]

merhale Ar. Menzil, kademe.
m.+ge 186b/11
[=1]

merḥamat Ar. Acıma, şefkat.
m.+ı yegrāne 186a/11
[=1]

merkeb Ar. Binilecek vasıta.
m.+in 196a/06, 203b/05
m.+in sür- 191a/02
m.+ġa(samand-ı cavzahr-dum u merkeb-i ḫāra-sum) 177b/17
[=3]

merkebīn Ar. Ar. Binilecek vasıta ile.
m. 199b/09
[=1]

merkez Ar. Ar. Belirli bir yerin ortası kabul edilen en önemli yer; bir ülkenin, bir belde veya bölgenin yönetildiği yer.
m.+i dayıra-ı hakikat 194b/03
[=1]

mesāfāt Ar. Mesafeler.
m. 179b/10
[=1]

mesken Ar. Oturulan ev, yer.
m. 179a/09, 181b/06
m.+bol- 184a/13
m.+de 179b/16
m.+i alam-ı ẓafar-ıltızam ḳıl- 186b/14
m.+i alvıya-ı garabat 189a/12
m.+i dabdaba-ı ḥayrat-afzā ḳıl- 178b/17
m.+i fayż-asar 178a/13
m.+i kevkebe-i mahşar-ġavġa ḳıl- 188b/02
m.+i maluf u vaṭan-ı mar' uflarıġa kavuş- 202a/06
m.+ḳıl- 178b/12, 182b/15, 185a/02, 187b/06
m.+tut- 176a/17
m.+ü yatak ḳıl- 201a/07
[=16]

meşkūr Ar. Teşekküre değer, övülmüş.
m.+(say-ı meşkūr) 191a/17
m.+(say-ı meşkūr u köşiş-i mavfūr) 202b/06
[=2]

mevākib Ar. Cemaatler, kalabalıklar.
m.+i humāyūn-merākib 178b/15
[=1]

mevkib Ar. Alay, topluluk.
m.+i humāyūn 182b/10, 186a/17, 187b/05, 189a/15, 185b/11
m.+i humāyūn u leşker-i ḳıyāmat-numūn 195b/05
[=5]

meymūn Ar. Uğurlu, bereketli.
m.+nı (ordu-yı meymūnnı köçür-) 187b/05
[=1]

meẕkūr Ar. Zikredilmiş, adı geçmiş.

m. 176b/11, 179b/14, 180a/14, 180b/08, 182a/09, 182a/17, 182b/02, 182b/09, 182b/10, 183a/02, 183b/03, 183b/13, 184b/07, 185a/05, 185a/09, 185b/01, 186a/17, 186b/07, 186b/11, 187a/05, 189a/03, 190a/05, 191a/03, 191b/11, 193b/03, 193b/06, 195b/13, 196a/02, 196a/05, 197b/14, 198a/08, 198b/07, 198b/16, 201a/05, 201b/03, 201b/14, 202a/05, 202b/03, 204b/02

m.+(élçi meẕkūr) 204a/01

m.+(şahzada-ı meẕkūr) 200a/01

m.+(tavayıf-ı meẕkūr) 179b/05

m.+bol- 176b/14, 180b/16, 196b/07, 200a/08, 202a/07, 202a/13

m.+da 177a/09

m.+da (mavzı-ı meẕkūr) 201a/14

m.+dın (mavzı-ı meẕkūr) 179a/07

m.+dın (sefer-i meẕkūr) 190a/06

m.+ġa (tavayıf-ı meẕkūr) 179b/05

m.+nı (ariza-daşt-ı meẕkūr) 204a/16

m.+nı (sar-dar-ı meẕkūr) 185b/09

m.+nı (sıpāh-ı meẕkūr) 182a/04

m.+nıñ (kala-ı meẕkūr) 190b/04

m.+nıñ (mah-ı meẕkūr) 189b/08

[=58]

meẕkūra Ar. Mezkur kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan ve aynı anlama gelen müennes şekli.

m.+ġa (tavayıf-ı meẕkūra) 179b/02

[=1]

meẕkūre Ar. Mezkur kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan ve aynı anlama gelen müennes şekli.

m.+niñ (darya-yı meẕkūre) 183a/03

[=1]

Mıbram güçlendrmek.

m.+(każā-yı mıbram u bālā-yı muḥkem) 203a/07

[=1]

mıhmān Far. Misafir.

m.+lar 195a/08

[=1]

mıhmān-dārlıġ Misafir ağırlama durumu.

m. 200a/04

[=1]

mıhmān-sara Far. Misafir ağırlayan.

m.+dın 195a/10

[=1]

mıhr-bānlıġ Merhametli olma durumu.

m. 187a/14

[=1]

mıḳdār Ar. Nicelik, kıymet.

m. 177a/02, 179a/17, 189b/12

m.+ı 184b/17, 197b/02, 197b/16

m.+ı öt- 179b/10

[=7]

mıkrāz Ar. Kesecek alet, makas.

m.+ı bile 201b/01

[=1]

mı'mār İmar eden.

m. 187b/09

[=1]

mınbar (< Ar. minbar) Merdivenli kürsü.

m.+ı 178b/13

[=1]

mışāl (< Ar. mişāl) Örnek, benzer.

m. 181a/08

m.+(gerdūn-ı mısal) 186a/02

m.+ı 183a/05

m.+ı marḥamat-ıştımāl 179b/13

[=4]

Mısrī Ar. Mısırlı.

m.+nıñ (ḫılāfat-ı mısrī) 179a/07

[=1]

mıtīn Far. Taşları kayaları parçalamakta kullanılan büyük çekiç.

m. 191a/01

[=1]

mızāc Ar. Huy, tabiat.

m.+ı 184a/03

m.+ıġa 198b/08

[=2]

mızrāb Ar. Telli çalgıları çalmaya yarayan ağaç.

m.+ı bār-gāh-ı ıkbāl 182b/17

[=1]

Mızrāb Ḫan bulamadım?

m.+bile 195b/17

[=1]

mi' ād Ar. Kullanma süresi.

m. 176b/16, 177a/02

[=2]

min- Binmek.

m.-ip 195a/09, 199b/06

[=2]

mindür- Bindirmek.

m.-üp 199b/03

[=1]

miñ Bin (Sayı).

m. 181a/07

m.+(kırk miñ) 182a/13

m.+(on ki miñ) 203a/11

m.+(on miñ) 190b/14, 196a/01

m.+(yüz miñ) 195a/06

m.+batman 203b/17

m.+bile (yüz miñ) 195a/05

m.+gele 203b/17

m.+iki yüz ellik tört 197b/01

m.+iki yüz éllik iki 176a/04

m.+iki yüz éllik üç 190a/15, 193a/14

[=13]

Mir Ali Şīr k.a..

m. 184b/09

[=1]

Mir Saray y.a. Subnar deryası'na yakın bir bölgede yer alır.

m.+ı 184b/08

m.+ıdın 184b/16

[=2]

mişillig Gibi.

m. 182b/10, 183b/06

[=2]

misillik Gibi.

m. 191a/08, 203a/02, 204b/04

[=3]

mişik kökeni Farsça Meşk , su veya süt taşımak için koyun derisinden yapılmış tulum.

m.+lerige (mathara u mişik) 193b/09

[=1]

mu'accaz-nıẓām Ar. Aciz bırakan düzen.

m.+nıñ (kelam-ı muaccaz-nıẓām) 187b/11

[=1]

mu'addā Ar .Anlam, kavram.

m.+sı bile 184b/02, 198b/15

[=2]

mu'allā Ar. Yüksek, yüce mertebesi.

m.+(astan-ı mu'allā) 183b/02

m.+nı (ordu-yı mu'allānı köçür-) 185b/17

[=2]

mu'allā-mekan Ar. Yüksek mekan.

m. 204a/05

m.+ı nacabat-nışān 197a/01

[=2]

muānaka Ar. Kucaklaşma.

m.+(musafaha u muanaka) 194b/09

[=1]

mu'askar Ar. Ordu yeri.

m.+ġa kél- 196b/03

m.+ıġa 176b/14, 195b/15

[=3]

mu' asker Ar. Ordu yeri.

m. 179a/03, 186a/05, 201a/15

m.+de 198b/07

m.+i asākir-i manṣūr ḳıl- 194b/15

m.+i asākir ḳıl- 180a/11

m.+i davlat-eser kél- 195b/09

m.+i humāyūn 183a/17, 184a/09, 202b/01, 203b/10

m.+i humāyūnga kél- 201a/06

m.+i nuhūsat-eser 200b/02

m.+i sa'ādat-eser 204a/10

m.+i ẓafar-eser 202a/01

m.+ḳıl- 176a/06, 181a/14, 183b/15, 186b/11, 189a/10, 193b/15

m.+ü alām 199a/17

[=22]

muāvadat Ar. Dönüş, geri dönme.

m. 204a/04, 204b/03

m.+ét- 184b/02

m.+ḳıl- 176a/14, 185b/12, 195a/10, 198a/05, 203b/09, 203b/11, 204b/01

m.+körgüz- 189a/03

[=11]

mu'āvanat Ar. Yardım.

m.+(ımdād u muāvanat körgüz-) 185b/05, 195a/15

m.+ı bile 184b/15

m.+ıġa (mulāzamat u muāvanat) 201b/12

[=4]

mu'aẓẓam Ar. ulu, büyütülmüş.

m. 180a/12

m.+(dustūr-ı mu'aẓẓam) 193b/05

m.+(vazīr-ı mu'aẓẓam) 204a/09

m.+ġa (mehter-i mu'aẓẓamġa yétkür-) 204b/02

m.+nıñ 201b/12

m.+nıñ (vazīr-ı mu'aẓẓam) 198b/03

[=6]

mubaddal Ar. Değiştirilmiş.

m.+bol- 191b/02, 196b/08

[=2]

mubālaġa Ar. Abartma.

m.+u ılhah körgüz- 197a/10

[=1]

mubārazat Ar. Savaş, mücadele.

m. 200b/06

m.+(şacā'at u mubārazat) 181b/15

m.+da (şacā'a u mubārazat) 181a/03

m.+ı asmān 193a/01

[=4]

mubarazat-nışān Savaşta kalan.

m. 200a/17

[=1]

mubārek-badlıġ Mubarek olma durumu.

m. 203b/16

[=1]

mubāruz (< Ar. mubāriz) Kavga eden.

m. 198a/12

[=1]

mubayaāt Ar. Satın almalar.

m.+ga (mutabaāt u mubayaāt) 190b/11

[=1]

mubīn Ar. İyiyi kötüyü, doğruyu yanlışı birbirinden ayırt eden, açıkça ortaya koyan.

m.+(din-i mubīn) 187b/03

[=1]

mucādala Ar. Savaş, mücadele.

m.+körgüz- 197a/05

[=1]

mucaddadd-an Ar. Yeni olarak, ilk defa.

m. 188a/03

[=1]

mucaddat Ar. Yenilenmiş.

m. 191b/03

[=1]

mucaddat-afzāy Yenilik arttıran.

m.+(calādat-numāy u mucaddat-afzāy) 194a/11

[=1]

Mucazzam karar verme.

m.+ḳıl- 176b/05

[=1]

mücıb (< Ar. mūcib) Sebep, gereken.

m.+ı bile 180b/13, 182a/01, 182b/01, 183a/02, 183b/05, 187a/09, 201b/15, 203b/11

m.+ı u ta'allūl 195a/12

m.+ı zaval añla- 203b/03

[=10]

mudāfa' a Ar. Savunma.

m.+sıġa 176b/11

m.+sın 190a/12

[=2]

mudda'ā Ar. Dava edilen, iddia olunan.

m.+sı 200a/05

[=1]

muddat Ar. Müddet, süre.

m. 189b/05, 204b/12

m.+da 197a/17

m.+ı 190b/01, 196b/07, 198b/08, 202b/03, 204b/12

m.+ıda 178a/01

[=9]

mufarrah Feraha kavuşmuş.

m.+ol- 177a/07

[=1]

mufavvaz Ar. Yapılaması ısmarlanmış, birinin üstüne verilmiş.

m. 180b/10

[=1]

mufīd Ar. Faydalı.

m.+(man-ı mufīd bol-) 197a/10

[=1]

muftī Ar. Müftü.

m.+sı bile 199b/05

[=1]

muġtanım Ar. Ganimet olarak alan.

m.+bḳıl- 177a/02

[=1]

muḥāfaẓat Ar. Muhafızlık.

m.+ı üçün 198a/11

[=1]

muḥakkem Ar. Haklıyı haksızı ayırt etme.

m. 185b/02

[=1]

Muḥammad Ar. Peygamberlerin sonuncusu ve en büyüğü olan İslam peygamberinin adıdır.

m. 195b/15

[=1]

Muḥammad Āh k.a..

m. 190b/11

[=1]

Muḥammad Amīn Yüz-Başı k.a..

m. 197b/11

[=1]

Muḥammad Amīn Bég Yolotendeki önde gelenlerden biri.

m. 194b/07

m.+ni 198b/13

[=1]

Muḥammad Husayn Ḫan Sar-dar k.a..

m. 176a/10

[=1]

Muḥammad Nıyāz k.a. Eş Kulı Subhān Berdi Carçı'nın oğludur. Töre Murad Sufi'nin büyük oğlu Dosat Beg ile beraberdir.

m. 181b/16

[=1]

Muḥammad Nıyāz Yasavul-Başı k.a. Bir komutandır. Buhara muḥāṣarası gibi bir çok akında görev almıştır.

m. 176b/08, 195b/06, 196a/03, 198b/12, 202a/04, 193a/02

[=6]

Muḥammad Şah k.a.Baba Han Şahın oğlu.

m. 175b/16, 198a/07, 203a/17

m.+nıñ 190a/09

[=4]

Muḥammad Şah Ḳaçar k.a.İran vilayatının hökümdarı.

m. 190a/14, 197b/13, 199b/06, 200b/10

m.+nıñ 195b/10, 196b/13, 200a/12, 203b/12

[=8]

Muḥammad Yūsuf Mehter k.a. Harezm'in asıl yerlileri olan Tacik kabilesinden olup Abu'l-gazi Muhammad Rahim Bahadur Han'a bağlıdır. Mihter makamıyla şereflendirilmiş önemli bir devlet adamıdır. Hanın yanında en yüksek saygı, itibar ve güvene sahiptir. Yabancı elçilerin kabulü ve ağırlanmasından sorumludur. Hanın yokluğunda devlet işlerini idare eder Muhammed Rahim Han, Türkmen Çavdur kabilesine sefer düzenlemeye karar verdiğinde savaş hazırlıklarının tamāmlanması görevini Muhammed Yusuf Mihter ile Yar Muhammed Divan Begi'ni vermiştir. Deşt-i Kıpçak seferinde askerlerden ganimetin beşte birini han namına toplamıştır.

m. 182b/01, 184b/11, 192a/06, 192b/13,192b/16

m.+niñ 196a/02,196b/12, 198b/05

[=8]

muḥāraba Ar. Savaş.

m. 191a/06, 191a/16, 200b/10

m.+sı üçün 195b/02

[=4]

muḥāṣara Ar. Kuşatma.

m. 190b/01, 191a/16, 196b/14, 199b/07

m.+(mazik-ı muḥāṣara) 190b/01

m.+ḳıl- 190a/10, 197a/05

[=7]

muḥāsıb Ar. Hesaba çeken.

m.+ı havsala 177a/03

[=1]

muḥaṣṣaṣ Ar. Tahsis edilmiş, has kılınmış.

m.+bol- 200b/04

[=1]

muḥātara Ar. Tehlike, can korkusu.

m.+ga 199b/07

m.+ga (tañnay-ı muḥātara tut-) 190b/01

[=2]

Muḥattam Ḳulı Ḫan k.a.Yomutıyada önde gelenlerden.

m. 183b/09

[=1]

muḥayyā Ar. Hazır, hazırlanmış.

m.+bol- 177a/08
m.+u amāda ḳıl- 177a/01, 179b/03, 197a/17
m.+u amada tap- 193a/11
[=5]

muḫayyam Ar. Kurulmuş(çadır), çadırları kurulmuş ordugah.
m.+ı ḫıyam-ı farāgat 189a/04
m.+ı ḫıyam-ı saādat-far-cām 186b/14
m.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı ıḳbāl u maḳarr-ı kevkebe-i ıclāl ḳıl-) 178a/16
[=3]

muḥkem Ar. Sağlam, kuvvetli.
m.+(kazā-yı mıbram u balā-yı muḥkem) 203a/07
m.+(pul u muḥkem) 183a/03
m.+u muşayyad ḳıl- 198b/02
[=3]

muḫlış Ar. Halis, samimi dostluğu olan.
m.+ı duā-gūy 197a/07
[=1]

muhmal Ar. Önemsenmemiş, ihmal edilmiş.
m.+(dakika-ı muhmal) 200b/17
[=1]

mujda Far. Sevindirici haber.
m.+ı dīl-keşni yétkür- 182b/07
m.+ı farḥat-samar yétüş- 203b/14
m.+sı 204b/03
m.+sın 204b/02
[=4]

mukaddamātu'l-cayş Ar. Askerliğin başlangıcı.
m. 192b/02
[=1]

muḳaddıma Ar. Öne geçen, sunulan.
m.+ı sıpāh ḳıl- 176b/10, 198b/14
[=2]

mukaddımātu'l-cayş Ar. Askerliğin başları.
m. 180b/03
[=1]

muḳarrab Ar. Dost kabul edilmiş.
m.+ı halvat-gāh-ı sul□āni 192a/06
[=1]

muḳātala Ar. Karşılıklı vuruşma.
m. 196a/16
m.+ı nā-makdur 191b/01
[=2]

muḳāvamat Ar. Karşı koyma.
m. 196a/17
[=1]

muḳayyad Ar. Bağlı, kayıtlı.
m.+u bendelik 198b/02
m.+u maġlūl 190b/06
[=2]

muḳtażā Ar. Bir şeyin gereği olan.
m. 204a/04
m.+bol- 191b/10, 197b/07, 200a/13
m.+sı bile 176b/12, 184b/06
[=6]

mulākat Ar. Görüşme, buluşma.
m.+ı davlat 199b/02
m.+ı farḥat-alāmat 194b/09

m.+ıdın 194a/05
m.+u muṣafaha 189b/13, 197b/04, 201b/17
[=6]

mulāzamat Ar. Ar. Bir yere devam etme, devamlı hizmetinde bulunma, her işini görme.
m.+ı 180b/05, 183b/02, 192b/17, 201b/08
m.+ıda 186b/06, 187a/17
m.+ıdın 202a/08
m.+ıġa 201b/06, 201b/17, 204a/15
m.+ıġa kél- 179a/17, 181a/09, 183b/10
m.+ıġa yét- 204a/16
m.+u muāvanat 201b/12
[=15]

mulāzım (< Ar. mulāzim) Bir kimse, şey veya yere bağlılık ve devamlılık gösteren, devamlı hizmetinde bulunan.
m.+ı davlat-lāzım 182a/15
m.+ı saādat-nışān 197a/03
m.+lar 179a/14
m.+ları 180b/09, 204a/15
m.+larıdın 185a/16
m.+larıġa 193b/06, 204a/07
m.+(dar-gāh-ı mulāzımlarıġa tapşur-) 191b/16
m.+larınıñ 176b/01, 190a/11, 191b/12, 192b/04
[=13]

mulāzımat (<Ar. mulāzimat) Devamlı hizmette bulunanlar.
m.+ı 179b/12
m.+ıga 196b/04, 196b/12, 197b/03, 198a/05
[=5]

mulḥaḳ Ar. Bir bütüne sonradan katılmış, merkeze bağlı.
m.+bol- 202a/01
[=1]

mümā-ılayh Ar. Adı geçen, sözü geçen.
m.+(mehter-i mümā-ılayh) 187a/09
[=1]

mumtāz Ar. Seçkin, üstün.
m. 179a/12
m.+(mustasnā u mumtāz ḳıl-) 192b/12
m.+u sar-afrazlıg yétkür- 182b/13
[=3]

mumtāzlıġ Seçkinlik.
m. 204b/11
[=1]

mun'atıf Ar. Bir tarafa yönelen, sapan.
m. 177a/15
[=1]

munavvār Ar. Aydınlanmış.
m.+ḳıl- 178b/15, 179b/10, 180a/03
[=3]

muncar Ar. Bir yöne doğru sürüklenip götürülen.
m.+bol- 195a/16
[=1]

munhī Ar. Haber ulaştıran.
m.+ları (casus u munhi) 195b/13
[=1]

munḳaṭı' (< Ar. munḳaṭı') Kesilmiş.
m.+ı bol- 201b/01
[=1]

munṣarıf Ar. Geri dönen, ayrılan.
m.+ḳıl- 177a/15
[=1]

muntaḫab Ar. Seçilmiş, seçkin.
m. 198a/13
m.+ı 197a/15
m.+ı (mustaṣnā u muntaḫab) 193a/01
[=3]

muntahız Ar. Zamanı ve fırsatı kaçırmayan.
m.+u badıya-paymā ḳıl- 181a/12
[=1]

mūr Far. Karınca, yoksulluk sembolü.
m.+ı nā-tuvan 181a/04
[=1]

murāca'at Ar. Başvuru, geri dönme.
m. 183b/12, 184b/07, 195b/09, 203b/02, 204b/04
m.+ḳıl- 191b/10, 201a/01, 202b/01, 203b/11, 204a/11
m.+körgüz- 200a/06
[=11]

murād Ar. İstek, arzu.
m. 181b/14, 191a/16, 203a/17
m.+(bī-nayl ü murad) 200a/05
m.+ın (kām u murad) 190b/12
[=5]

murahhas Ar. İzinli, ruḫṣatlı.
m.+u çapavul 200b/04
[=1]

murattab Ar. Sıralanmış, tertipli.
m.+eyle- 195a/05
m.+ḳıl- 176a/04, 195a/03
m.+kıldur- 188b/06
[=4]

murūr Ar. Geçme, geçiş.
m.+ı 185b/02, 187a/05
m.+ı ('azimat u murūr) 192b/05
m.+ı üçün 180a/02
m.+ıġa 184b/13
m.+ıġa (manı u murūr) 198a/14
m.+ḳıl- 204a/01
m.+körgüz- 201a/14
[=8]

Mūsa Boğaz yada bir dar geçit adı.
m. 181b/11
[=1]

muṣafaḥa Ar. El sıkışma, tokalaşma.
m.+sı (mulakat u muṣafaḥa) 201b/17
m.+sıdın (mulakat u muṣafaḥa) 189b/13, 197b/04
m.+u muānaka 194b/09
[=4]

musāfāt Ar. Samimi dostluk.
m.+ı bī-nıhāyat 204a/08
[=1]

muṣaffā Ar. Duru ve saf duruma getirilmiş.
m. 185a/14
m.+lıg 177b/06
[=2]
musaḫḫar Ar. Büyülenmiş gibi etkisi altında olan.
m.+ḳıl- 190b/12
[=1]
muṣālaḥa Ar. Barış için anlaşma, uzlaşma.
m. 196a/01
[=1]
musallāḥ Ar. Silahlanmış.
m.+(mükemmel ü musallāh bol-) 203a/06
m.+ol- 177a/07
[=2]
musamı' Ar. kulaklar.
m.+ı cah u calāl 191b/17
[=1]
musammam Ar. Kesin karar verilmiş.
m.+ḳıl- 176b/04
[=1]
mustaḥkem Ar. Sağlam, dayanaklı.
m. 185b/02
[=1]
mustaḥsan Ar. Herkesçe kabul edilen.
m.+(makbūl u mustaḥsan tüş-) 192b/10
[=1]
mustaḳar (< Ar. mustaḳarr) Karar kılınmış.
m.+ḳıl- 179a/03, 181a/13, 183b/16, 193b/16, 199b/01
m.(maḳarr-ı leşker-i nuṣrat-eşer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl-) 178b/01
m.+ı alam-ı nuṣrat-farcam ḳıl- 189b/03
m.+ı alam-ı ẓafar-farcam ḳıl- 187b/12
m.+ı alvıya-ı çarh-farsa 188b/02
m.+u aram-gāh ḳıl- 201a/09
[=10]
mustaḳīm Ar. Doğru.
m.+ı 190b/08
[=1]
mustaṣnā Ar. Başkalarında farklı olan, seçkin.
m.+u mumtāz ḳıl- 192b/12
m.+u muntahab 193a/01
[=2]
mustavlī Ar. Bir yeri zapt ve istila eden, idaresi altına alan.
m.+bol- 176b/13, 195b/17
m.+ḳıl- 200a/16
[=3]
mustazhır Ar. Dayanan, arka veren.
m.+u ḳavī-dil ét- 200a/15
m.+u mutaḥavvır 201a/13
[=2]
musulmān Ar. Müslüman, İslam dininden olma.
m. 196b/15, 197a/06
m.+ı kāmil 197a/04
m.+lar 190b/07
[=4]
muṣarraf Ar. Şeref kazanmış.

m.+bol- 182b/04, 194b/05, 194b/10, 195b/05, 197a/16, 199b/03, 204b/10
[=7]

muşārun-ılayh Ar. Adı geçen.
m.+(mehter-i muşārun-ılayh) 183a/02
m.+(vazīr-ı muşārun-ılayh) 184b/13, 185a/02
m.+nıñ(vazīr-ı muşāru'n-ılayhnıñ) 193a/03
[=4]

muşayaaṭ Ar. Yüksek ve sağlam yapılmış.
m. 177a/17
m.+u zahīran 193a/17
[=2]

muşayyad Ar.Sağlam, yüksek yapılmış yapı.
m.+(muhkem u muşayyad ḳıl-) 198b/02
[=1]

muşfikana Şefkatle, merhametle.
m.+dın (navāzış-ı muşfiḳāna) 198a/06
[=1]

muş' ır Ar. Bildiren.
m. 204a/13
[=1]

muşta' ıl Ar. Yanan, yanmış.
m. 191a/11
m.+bol- 176b/03
[=2]

mutā' Ar. Kendisine itaat edilen.
m.+(farmān-ı muta) 179a/16
[=1]

mutaadd Ar. Çok sayıda.
m.+ıda (manazḳıl-ı mutaadd) 204b/04
[=1]

muta'āḳıb (<Ar. muta'āḳib) Birbiri ardınca gelen, takip eden.
m.+bile (hamālāt-ı muta'āḳıb) 191a/07
m.+bile (hamālāt-ı muta'āḳıb bile) 203a/07
m.+u mutavālī 201a/10
m.+u mutavālī atḳıl- 191a/09
[=4]

muta'ālī Ar. Yükselen, yücelen.
m. 196b/10
m.+(farmān-ı muta'ālī) 185a/03
m.+(hükm-i muta'ālī) 183a/02
m.+içre 195a/08
[=4]

muta'āllıḳ Ar. Ait, dair.
m. 176b/10, 201b/11
[=2]

mutaassır Ar. Hisleriyle oynanmış, hüzünlü.
m.+bol- 197a/10
[=1]

muta'azzır Ar. Yapılması güç olan, yapılamaz.
m.+bol- 184a/09
[=1]

mutāba'at Ar. Biribe uyup arkasından gitme, ona tabi olma.
m.+ları (rışta-ı mutabaat) 185b/02
m.+u mubayaat 190b/10
m.+u mutavaat körgüz- 176a/08
[=3]

mutābıḳ Ar. Anlaşan, uzlaşan.
m. 192b/09
[=1]

mutafarraḳ Ar. Ayrılmış, dağılmış.
m.+u mafkūd bol- 183b/08
[=1]

mutafarrıḳ Ar. Ayrılan, dağılan.
m.+(parīşan u mutafarrıḳ ḳıl-) 191a/08
m.+nı (marāḥıl-ı mütekeşşire u manāzıl-ı mutafarrıḳanı ḳat' ḳıl-) 198b/17
[=2]

mutaḥattım Ar. Gerekli, lüzumlu.
m.+(lāzım u mutaḥattım bil-) 176b/04
m.+(lāzım u mutaḥattım bol-) 192b/05
[=2]

mutahavvır (< Ar. mutahavvir) Birdenbire hiddetlenen, neticeyi düşünmeden saldıran.
m.+(mustazhır u mutahavvır) 201a/13
[=1]

mutaḥayyır Ar. Şaşkın, şaşmış.
m. 184a/08
[=1]

mū'taḳıd Ar. Dine inanan, inançlı.
m.+ı ıḫlāṣ-huy 197a/07
[=1]

muṭāla'a Ar. Okuma.
m.+sıġa 204a/17
[=1]

mutalāṭım Ar. Birbirine çarpan, çarpışan, dalgalı.
m.+(daryā-yı mutalāṭım) 192a/10
[=1]

mu'tamad Ar. İnanılır, güvenilir.
m. 186b/03
[=1]

mu'tamadun-'alayh Ar. Kendisine güvenilen.
m. 180b/09
[=1]

mutanavvı'a Ar. Çeşit çeşit demek olan mutanavvı' kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan müennes hali.
m.+(marakḳıl-ı mutanavvı' a) 190a/16
m.+sıga (atıma-ı mutanavvı' a) 195a/03
[=2]

mutaraddıd Ar. Tereddüt eden, karar veremeyen.
m. 179a/14
[=1]

mutarākim-dék Toplanmış, birikmiş gibi.
m.+(bahr-ı mutarākim-dék) 192a/10
[=1]

mutarassıd Ar. Gçzleyen.
m. 179a/13
[=1]
mutarattab Ar. Siralanmış.
m.+(fayıda-ı mutarattab bol-) 202b/12
[=1]
mutaṣarraf Ar. Tasarruf edilen.
m.+bol- 191a/08, 201a/01
[=2]
mutāvaāt Ar. Boyun eğme.
m.+(mutaabāt u mutāvaāt körgüz-) 176a/09
[=1]
mutavaccıh Ar. Yönelmiş, yönelen, bir yere gitmeye karar veren.
m.+bol- 176b/12, 182a/14
[=2]
mutavaḳḳıf Ar. Olduğu yerde duran, bekleme.
m.+bol- 178a/08, 182b/12, 183b/17, 185a/02, 189a/14, 201b/03
[=6]
mutavālī Ar. Birbiri ardınca olan, peş peşe gelen.
m.+(mutaākıb u mutavālā) 201a/10
m.+(mutaākıb u mutavālī at ḳıl-) 191a/09
[=2]
mutavālī Ar. Birbiri ardınca olan, peş peşe gelen.
m.+ı bile 203a/09
[=1]
mutavaṭṭın Ar. Vaṭan edinen.
m.+(mütemekkin u mutavaṭṭın bol-) 176a/08
m.+u mütemekkin 194a/02
[=2]
mutazāyıd Ar. Çoğalan, artan.
m.+(muzā' ıf u mutazāyıd bol-) 190b/12
[=1]
muvāfık Ar. Uygun, münasip.
m. 184b/13, 188b/10, 192b/09
m.+ları bile (tansukat-ı muvāfık) 183b/10
[=4]
muyassar Ar. Kolaylıkla olan.
m.+bol- 184a/11
m.+tap- 190b/12
[=2]
mużāfāt Ar. Bir şeyin ekleri.
m.+ıdın 176a/13, 190a/04, 190a/17, 198b/05
m.+ıġa 194b/14
m.+u lavahıkat 187b/01
[=6]
muzaffar Ar. Ar. Savaşta zafer kazınmış, bir mücadelede başarı, üstünlük elde etmiş, galip.
m.+u manṣūr 198a/04
[=1]
mużā'ıf Ar. Tezaüf eden.
m.+u mutazāyıd bol- 190b/12

[=1]

mużṭar Ar. Çaresiz kalımş.

m.+(hayran u muztar) 184a/14

[=1]

mübārek Ar. Muhterem, hayırlı.

m.+din (menzil-i mübarek) 194b/10

[=1]

mühlek Ar. Helak eden.

m. 199b/07, 199b/08

[=2]

mükemmel Ar. Eksiksiz.

m.+ü musallāh bol- 203a/06

[=1]

mükerrem Ar. Saygı değer.

m.+(dustūr-ı mükerrem) 176b/06, 182b/01, 195a/15

m.+ıga (maclıs-ı mükerrem) 198b/03

m.+ler (sıpāh-dār-ı mükerrem) 195a/10

m.+niñ (dustūr-ı mükerrem) 201b/16

[=6]

mülk Ar. Taşınmaz mal.

m.+in 187b/09

[=1]

mülükāna Hükümdara yakışır şekilde.

m. 199b/06

m. 180b/02

m.+bile (ḫıl'at-ı mülükāne) 186a/12

[=3]

müstahkem Ar. Kuvettlendirilmiş.

m.+(casrı müstahkem) 183a/03

[=1]

müteberrike Ar. Uğurlu, mübarek demek olan müteberrek kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan ve aynı anlama gelen müennes şekli.

m.+si (makbar-ı müteberrike) 187b/15

[=1]

mütekāsire Ar. Çoğalmış, pek.

m.+(hılat-ı mütekasıra) 185b/15

m.+bile (afvāc-ı ḳahıre u şuca' ā-yı mütekāsire) 178a/15

[=2]

mütekessire Ar. Çoğalan.

m.+(bavari-ı mütekessire) 204b/05

m.+nı (marāḥıl-ı mütekeşşire u manāzıl-ı mutafarrıḳanı ḳat' ḳıl-) 198b/17

m.+(manāzıl-i mütekessire) 190a/16

m.+ni (manāzıl-ı mütekessire) 204a/16

m.+ni (manāzıl-ı mütekassire) 197b/03

m.+sıga 195a/04

[=6]

mütemekkin Ar. Yerleşmiş, yerleşik.

m.+(mutavattın u mütemekkin) 194a/03

m.+bol- 179b/16, 180b/08, 182a/17, 186b/10

m.+larıġa 187b/03

m.+u mutavaṭṭın bol- 176a/07

[=7]

mütemessik Ar. Sımsıkı tutan.

m.+bol- 198b/16

[=1]

mütevekkilen 'ala'llāh Allāh'a tevekkül ederek.

a.185a/05

[=1]

N

nā-būd Far. Bulunmayan, yok.

n. 202b/04

[=1]

nā-būdlıġ Bulunmama durumu.

n. 201b/01

[=1]

nā-cinslik Kavimsizlik.

n. 190b/06

[=1]

nā-çār Far. Çaresiz.

n.+(leşkeri nā-çār) 196a/17

[=1]

nā-farcām Far. Sonsuz.

n.+nı (küffār-ı nā-farcām) 203b/07

[=1]

nā-gāh

n. 197b/17

[=1]

nā-gehān Far. Ansızın.

n.+(balā-yı nā-gehānı u ḳażā-yı āsmānī) 198a/01

[=1]

nā-gehān-dék Far. Birdenbire gibi.

n.+(balā-yı nā-gehān-dék) 195b/15

[=1]

nā-hamvār Far. Eğri, uymayan.

n. 186a/01

[=1]

nā-'ılāc İlaçsız, devasız.

n. 190b/09

[=1]

nā-ma'dūd Sayısız.

n.+(cunūd-ı nā-ma'dūd) 176a/04, 190b/16, 202a/01

n.+(nukūd-ı nā-ma'dūd) 178a/04

n.+bile (ıltıfat-ı nā-ma'dūd) 193b/04

[=5]

nā-maḥdūd Sınırsız.

n.+ga (asakir-i nā-maḥdūd) 190b/17

[=1]

nā-maḥṣūr Hür.

n.+bile (leşker-i nā-maḥṣur) 181b/16

n.+bile (usarā-yı mavfūr u ġanāyım-ı nā-maḥṣūr) 202a/17

[=2]

nā-makdur

n.+(mukatala-ı nā-makdur) 191b/01

n.+bile (dabdaba-ı nā-makdur) 180a/11

[=2]

nā-mard Far. Mert olmayan.

n.+dın 200a/07

[=1]

nā-mar'ī Gözetilmeyen.

n.+koy- 200b/17

[=1]

nā-pāk Far. Temiz olmayan.

n. 181a/08
[=1]

nā-sazlıġ Far. Kuvvetsiz; benzersiz.
n.+ıdın (cahan-ı nā-sazlıġ) 190b/07
[=1]

nā-tāvān Far. Zayıf, kuvvetsiz.
n.+(mur-ı nā-tuvān) 181a/04
[=1]

nā-tūvānlıġ Kuvvetsizlik.
n.+ı (zaf u nā-tuvānlıġ) 196b/06
[=1]

nā-tūvānlıḳ Kuvvetsizlik.
n.+ga (zaf u nā-tūvānlıḳ) 191b/02
n.+ḳıl- 191b/11
[=2]

nabatu'n-na'ş ölmüş,kurumuş bitki.
n. 191a/07
[=1]

nacābat-nışān Soyu temiz kalan.
n.+(muallā-mekān-ı nacābat-nışān) 197a/01
[=1]

nacāt Ar. Kurtulma.
n. 202b/10
[=1]

nādır Ar. Seyrek, ender.
n.+nı (şāh-zāda-ı nādır) 199b/15
[=1]

Nadır Ḫan Molla Şah Kahramannın oğlu.
n. 199b/05
[=1]

nādıra Ar. Seyrek, ender demek olan nādır kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan ve aynı anlama gelen müennes şekli.
n.+ı zaman 199b/16
[=1]

nadīm Ar. Sohbet arkadaşı.
n.+ı 190b/08
[=1]

nafar Ar. Rütbesi olmayan er.
n.+ı sıpāh-ı şarārat-dast-gāh 176a/11
[=1]

nafs Ar. Öz benlik, kişilik.
n.+ı ammara 176a/02
n.+ı bile 192a/03
n.+nafsı bile 186a/02
[=3]

Nafs Ḳulı y.a..
n. 179a/02
[=1]

nahb Ar. Yağma, çapul.
n.+(katl u nahb) 200b/16
n.+u garatıġa yiber- 195b/12
[=2]

nahżat Ar. Hareket, yola çıkma.
n. 175b/13, 179b/14, 186b/13, 193b/10, 194b/12, 198b/11
n.+bol- 182a/06, 188a/05, 188b/02, 189a/11
n.+körgüz- 195b/03, 198b/17, 199a/07
n.+nı 177b/13
[=14]

nahżat-aheng Ahenkle yürüme.
n.+in tüz- 187a/01
[=1]

na'īm Ar. Bollukta yaşama, cennetin bir kısmı.
n. 191a/05
[=1]

nak Ar. Suda ıslanma.
n.+nı 178b/06
[=1]

naḳd Ar. Geçerli para peşin.
n.+ı can 193a/14
[=1]

na'l Ar. Nal.
n.+lar 200b/14
[=1]

nām Ar. Nam, ün.
n.+u nışān kal- 187a/06
[=1]

nām-dār Far. Namlı, ünlü.
n.+nı 198a/12
n.(ekābır-ı nām-dār u sıpāh-ı ḫıẕmat-güzār) 194a/04
[=2]

nām-zad Far. Aday.
n.+ḳıl- 176a/11, 176b/15, 180b/13, 185b/11
n. 202a/13
n.+ḳıl- 186a/14, 197a/16, 197b/14, 200b/04
n.+u memur ḳıl- 181b/17
[=10]

nāma Far. Mektup.
n. 201b/02
[=1]

namāz Far. İslam'ın beş şartından biri olan ibadet.
n.+ı 177a/12, 182b/05, 189b/06
n.+ı (facr namāz) 188a/07
n.+ı şam 189b/05
n.+ın oku- 178a/02
[=6]

namāz-şām Akşam namazı.
n. 189b/01
[=1]

nāmdār Far. Meşhur, ünlü.
n. 188b/15
n.+(umarāyı nāmdār u sıpāh-ı ḫıẕmat-madār) 185b/17
[=2]

nāme Far. Mektup.
n. 199b/16
[=1]

nāmus (< Ar. < Yun. nómos "töre, yasa") Güzel haslet, iffet, dürüstlük.
n. 202b/14
n.+(neng ü nāmus) 199b/13
[=2]

naş'a Ar. Yeniden meydana; gelme, mutluluk.
n.+(sar-şār-ı bāda-ı ʿışrat u kām-yāb-ı naş'a-ı baḫcat bol-) 178b/08

[=1]

naşāṭ Ar. Sevinç.

n.+(mahfıl-ara-yı naşāṭ) 189a/14

n.+ı ma-lā-kelām 194b/10

n.+u ınbısāt 197a/09

[=3]

naşāṭ-afzā Neşe arttıran.

n.+(baġāyat-dıl-keş ü naşāṭ-afzā) 199a/17

[=1]

naşāṭ-ıltızām Neşe gerektiren.

n.+ġa(maḳām-ı naşāṭ-ıltızāmġa yét-) 199a/05

[=1]

nav' Ar. Cins, tür.

n. 178b/09, 190b/09, 192a/08, 196b/06

[=4]

nav-ruz Far. Yılın ve ilkbaharın başlangıcı sayılan 21 Mart günü, yeni gün, bu günde kırlara çıkılarak yapılan bayram.

n.+ınıñ 188b/10

[=1]

navāḥī Ar. Nahiyeler, civardaki yerler.

n. 179a/11, 187b/03

n.+da 194a/02

n.+sıda 195a/13

n.+sıdın 184a/15

n.+sıġa 175b/13

[=6]

navard Far. Gezen, dolaşan, dönen.

n.+ıġa 178b/16

[=1]

navāzış Far. Okşama, gönül alma.

n.+ı husravāna 182a/16, 189b/14

n.+ı muşfikana 198a/06

n.+ı pad-şahana 183b/02

n.+lar bile 204a/05

n.+lar körgüz- 177b/02

[=6]

navāzışāt İltifatlar.

n.+ı bıla-gaya 199b/04

n.+ı pad-şah 182a/03

n.+ı pad-şahana 188b/17

n.+(navāzşāt-ı bī-nıhāyat u ʿınāyāt-ı bılā-ġāyat körgüz-) 200a/09

[=4]

navmād Far. Ümidini yitirmiş.

n.+ların (can-ı navmid) 203a/09

[=1]

navvār Ar. Çok nurlu, parlak.

n.+u 182b/01

n.+markadah 192b/13

[=2]

navvaru markadahu Ar. "Onun kabrini nurlandırsın" anlamında önemli kişilerin ardından söylenmiştir.

n. 189b/12

[=1]

navvaru markaduh Ar. "Onun kabrini nurlandırsın" anlamında önemli kişilerin ardından söylenmiştir.

n.+ga 187a/07

[=1]

nāyıra (< Ar. nā'ire) Ateş, alev.

n.+ı gazab 176b/03

[=1]

nazāhat Ar. Ahlak temizliği, saflık, incelik.

n.+u ṭarāvat 178a/11

[=1]

nazāhat-parvar Ahlaklı, saf, ince.

n.+(fayż-güster ü nazāhat-parvar ḳıl-) 188b/03

[=1]

naẓar Ar. Bakma, bakış.

n.+ı anvar 191b/13

n.+ı ıtıbār 181a/04

n.+ḳıl- 181b/03

[=3]

naẓarat Ar. Bakışlar.

n.+ın 187a/04

[=1]

nāzıl Ar. İnen; konaklayan.

n.+ıda 192a/07

n.+ıġa 201a/03

[=2]

naẓīm ḳudūm Sıra sıra ayak basma.

n.+ı fayż 177b/07

[=1]

naẓīr Ar. Doğru yola getirmek için Allah'ın vereceği cezaları bildirip korkutan.

n.+ı sa'ādat eser 204a/16

[=1]

naẓm Ar. Vezinli, kafiyeli söz.

n. 180b/15

[=1]

ne Żamīr, hangi şey.

n. 177a/05, 177a/05, 183a/12, 183a/13, 191a/14, 191a/15

[=6]

ne-kim Ne var ki.

n. 185b/09

[=1]

neberd Savaş,ceng.

n. 178b/17

[=1]

nebevī Ar. Peygamberlerle ilgili.

n.+(ḥażrat-ı nebevi) 187b/11

[=1]

nefer Ar Asker; ferd.

n. 181a/06, 181a/09, 190b/15, 192a/03, 198a/16

[=5]

neng Ar. Haya, ün.

n.+ü namus 199b/13

[=1]

né Hangi şey. Krş. ne.

n. 193a/09, 200a/03

[=2]

néççe Ne kadar.

n. 176a/11, 178b/01, 182b/13, 193a/04, 196a/13, 201b/10, 203a/15, 204b/12

n.+(bir néççe) 193a/07, 197a/15, 198a/16

n.+kişi 191a/10

n.+kün 191a/02, 191a/14, 204a/04

[=15]

néççe kün Kaç gün.

n. 201b/16

[=1]

néçe Ne kadar. Krş. néççe.

n. 178a/12

n.+(bir néçe) 195b/03

n.+kün 191a/14

[=3]

nıfāḳ (Ar.<nifāḳ) İkiyüzlülük.

n. 177a/16

[=1]

Nıhad atamra koş-bégi k.a.Teke halkının devletın veziri olarak gösterdiği namzad.

n.+ni 186a/14

[=1]

Nıhad Salak Ḳutlu Ḳamar Ad Bahādur k.a.Harezmın güney tarafına yürüş yapmış kişi.

n. 186a/08

[=1]

nıhānī Far. Gizli.

n. 192a/06

[=1]

nıhāyat (< Ar. nihāyat)

n.+sız 204a/05

[=1]

nīl-gūn Far. Çivit rengi.

n.+(sabah-ı nıl-gūn-i zamharir-bar) 185a/04

[=1]

nīm-bısmıl Far. Yarı kesilmiş.

n. 203a/02

[=1]

nı'mat Ar. Lütuf eseri olan iyilik.

n.+(alvan-ı nı'mat tut-) 195a/06

[=1]

nışār Saçma, serpme.

n.+ḳıl- 193a/14

[=1]

nışfu'l-layl Gece yarısı.

n.+da 189a/06

[=1]

nışān Ar. Belirti, iz, alamet.

n.+(nām u nışān ḳal-) 187a/06

n.+ı 177b/16

n.+ı ʿāli-şān 179a/15

[=3]

nışāṭ Ar. etkinlik, canlı.

n.+ı tamām 198a/06

n.+dadın (farıh u nışatdadın bér-) 188a/12

[=1]

nışīb Far. İniş.

n. 180a/03, 181b/09

[=2]

nışīb-fırāz Far iniş çıkış.

n.+ın 202a/16

[=1]

nışīman Far. Mekan, mesken.

n. 181b/06, 185a/01

[=2]

nışīman ét- Yuva kurmak.

n. 179a/10

[=1]

nıyābat Ar. Vekil olma durumu, vekālet, naiplik, kadı vekilliği, hükümdar vekilliği.

n. 177b/03

[=1]

Nıyaz Dıvān Bég k.a..

n.+ini 186a/15

[=1]

Nıyaz Ḳılıç Sar-dar k.a.Bojnurda elçi olarak gönderilen kişi.

n.+nı 185a/17

[=1]

Nıyāz Muḥammad Bay k.a. Muhammed Yusuf Mihter'in kardeşi olup kahraman bir askerdir. Kahlan kalesi akını gibi yapılan pek çok akında çarpışmıştır.

n. 191b/03, 194a/11, 194b/07, 195a/01, 198b/12, 200a/11, 200b/01

[=7]

Nıyāz Muḥammad Yüz-başı k.a.Tejen tekesinin serhil komutanından biri.

n.+nı 197b/12

[=1]

nıẓām (< Ar. nizām) Düzen.

n. 190b/17

[=1]

nıẓāmu'l-mülk Ar. "Memleketin, mülkün devamını sağlayan yasa, kural ve düzen ṣāḥıbi" anlamında bir övgü ve hitap ifadesidir.

n. 181b/13, 182b/01

[=2]

nıẓāmu'l-mülk ve'd-din

n. 192b/13

[=1]

nigārlıġ Reşimlik.

n. 190a/13

[=1]

nigerān Far. Bakıcı, bakan.

n.+bol- 195a/05

[=1]

nigu-siyer Güzel yol.

n.+(vazīr-ı nigu-siyer) 198b/05

[=1]

nöker Moğ. Arkadaş, yoldaş.

n.+ıga 195a/14

n.i (leşker-i carrar u nöker-i ḫıẓmat-güzār) 179b/02

n.+i bile 180b/11

n.+ler bile 201b/11

n.+leri 183b/09

n.+leri bile 176b/10

n.+leriġa 179b/12

n.+lerin 185b/03

n.+ü atba 179a/16

[=9]

nökeriyye Arkadaşlık.

n.+si (atraf-ı nökeriyye) 176b/17

n.+sin 195b/01

[=2]

nucabā Ar. Paralar.

n.+(sulāla-ı nucāba-yı sıyādat-ancām) 197a/14

[=1]

nucūm Ar. Yıldızlar.

n. 181b/05

n.+ı sabıt 180a/01

[=2]

Nūḥ k.a. Kur'an'da adı geçen peygamberlerdendir. Ona inanmayanlar su tufanı ile boğulmuşlar. İnananlar ise yapmış olduğu gemiye binerek kurtulmuşlardır. Lakabı Neciyyu'llah'tır. Bu yüzden ikinci Adem de denilmektedir.

n.+(ḥażrat-ı nuh tūfan) 184a/05

[=1]

nuḥūsat-āṣār Uğursuzluk eserleri.

n.+ıga (asker-i nuhūsat-āṣār) 176a/06

[=1]

nuḥūsat-eser Uğursuzluk eseri.

n.+(muasker-i nuḥūsat-eṣer) 200b/02

[=1]

nuḳūd Ar. Paralar.

n.+ı nā-madūd 178a/04

n.+ı vafıra 183b/11

[=2]

nukūş Ar. Nakışlar.

n. 183b/07

[=1]

numāyān Far. Görünen, meydanda olan.

n. 177a/11, 183a/07

[=2]

numāyış Far. Görünüş.

n. 184b/01

[=1]

numū-dār Far. Görünen, örnek.

n. 180a/17, 183a/06

[=2]

nūr Ar. Işık, parlaklık.

n.+ı bile 197a/04

[=1]

nuṣrat Ar. Allah'ın yardımı, üstünlük.

n.+ı 192b/08

n.+ı āsār-ayyām 190a/01

n.+ı tamām 185b/12

n.(rāyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u ʿasākir-i nuṣrat-ı ṭumṭurāḳ) 201a/07

[=4]

nuṣrat-aṣar Allah'ın yardım izi.

n.+ga (asakir-i nuṣrat- āṣār) 181a/14

[=1]

nuṣrat-āyāt Allah'ın yardım belirtileri.

n.+nı (rayat-ı nuṣrat-āyat) 179a/01, 186b/10

[=2]

nuṣrat-eṣer Allah'ın yardım belirtileri.

n.+ni (leşker-i nuṣrat-eṣer) 193b/06

n.+(maḳarr-ı leşker-i nuṣrat-eŝer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl-) 178b/02

[=2]

nuṣrat-farcām Sonu zafer olan.

n.+nı (alam-ı nuṣrat-farcam) 178a/10

n.+(mustaḳarr-ı a'lām-ı nuṣrat-farcām ḳıl-) 189b/03

[=2]

nuṣrat-hem-dem Allah'ın arkadaşı.

n.+bile (sıpāh-ı calādat-tav'ām u afvāc-ı nuṣrat-hem-dem) 178b/02

[=1]

nuṣrat-ıntıbāh Allah'ın yardım durumu.

n.+(sıpāh-ı nuṣrat-ıntıbāh ét-) 188a/10

[=1]

nuṣrat-ışţımāl Zaferi içine alan.

n.('asākir-i nuṣrat-ışţımāl ḳıl-) 186a/05

nuṣrat-maasır

n.+ġa (asakir-i nuṣrat-maasır) 199a/17

n.+bile('asākir-i nuṣrat-ma'āṣır u leşker-i żafar-mużāhır) 197a/15

[=1]

nuṣrat-madār Zafer vesilesi.

n.+bile(sıpāh-ı bī-şumār u leşker-i nuṣrat-madār) 193a/06

[=1]

nuṣrat-nışān Zafer gösteren.

n.+ın (ınan-ı nuṣrat-nışān) 177a/14

n.+nıñ ('alām-ı nuṣrat-nışān) 180a/03

n.+(menzil-gāh-ı sıpāh-ı nuṣrat-nışān ḳıl-) 194b/12

[=3]

nuṣrat-panāh Zaferin sığınağı.

n.+(sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 196b/01

n.+bile (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 201b/05

n.+ga (sıpāh-ı nuṣrat-panāh) 185a/01

[=3]

nuṣrat-parçam Zafer bayrağı.

n.+nı ('alām-ı nuṣrat-parçam) 181a/11, 193b/13

[=2]

nuṣrat-sikāl Zaferin ağırlığı.

n.+bile (sıpāh-ı nuṣrat-sikal) 194a/07

[=1]

nuṣrat-ta'bıya zaferller.

n.+nı (alvıya-ı nuṣrat-ta'bıya) 187a/01

[=1]

nuṣrat karīn Zafere yakın.

n.+bile (leşker-i nuṣrat karīn) 178a/06

[=1]

nuzūl Ar. İniş, konaklamak.

n. 189b/08

n.+(fayż nuzūl) 188a/11

n.+ét- 189a/05, 189a/16, 199a/16, 199a/17

n.+ı 177b/06

n.+ı fayż 188a/17

n.+ı ıclāl 181b/12, 183b/16

n.+ı ıclāl körgüz- 187b/16

n.+ı ıclālı 178b/05

n.+ı şarāfat 187b/07

n.+ı şarāfat-vusūl 182a/12

n.+ıdın 185a/06, 185a/15, 188b/14

n.+ḳıl- 179b/07, 179b/10, 193b/08, 194a/10, 195b/05, 199a/13, 200a/13, 201a/07
[=25]

nükte Ar. İnce bir anlam taşıyan, zeka eseri olduğu için hoşa giden zarif ve düşündürücü söz, espri.
n.+sür- 196b/04
[=1]

O

oġıl Oğul.
o.+ı (oġlı) 182b/06
o.+ı bile (oġlı) 188b/17
o.+ın (oġlın) 189a/02
[=3]

oġır Hırsız.
o.+ılıġ (oġrılıġ) 183b/05
o.+ını (oġrını) 183b/06
[=2]

oġlan (< oġul+an) Çocuk, genç, oğul.
o. 188b/16
[=1]

oġul Oğul.
o.+ı (oġlı) 199b/04
[=1]

oḳ Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tīr.
o. 183b/06
[=1]

oḳ-dék Ok gibi.
o. 191b/07
[=1]

oḳu(ı)- Namaz kılmak.
o.-namaz oku- 178a/02
[=1]

oḳu- (< oı-) Okumak.
o.-p 178a/02
[=1]

ol O.
o. 176a/17, 176a/17, 176b/10, 177a/02, 177a/11, 177b/02, 177b/07, 177b/09, 177b/11, 177b/15, 177b/17, 178a/01, 178a/05, 178a/13, 178b/06, 178b/07, 178b/10, 178b/15, 179a/04, 179a/06, 179a/09, 179a/14, 179b/08, 179b/10, 179b/16, 180a/01, 180a/06, 180a/09, 180b/15, 181a/02, 181a/11, 181a/15, 181a/16, 181b/01, 181b/04, 181b/12, 181b/13, 182a/05, 182a/07, 182a/11, 183a/01, 183a/07, 183a/09, 183a/15, 183b/03, 183b/06, 183b/11, 183b/16, 183b/17, 184a/01, 184a/01, 184a/06, 184a/07, 184a/11, 184a/13, 184b/01, 184b/04, 184b/09, 184b/15, 185a/05, 185a/07, 185a/11, 185a/13, 185a/15, 186a/02, 186a/07, 186a/07, 186a/12, 186a/16, 186b/02, 186b/03, 186b/05, 186b/13, 187a/03, 187a/14, 187b/03, 187b/16, 188a/01, 188a/03, 188a/05, 188a/06, 188a/13, 188b/01, 188b/03, 188b/10, 189a/03, 189a/07, 189a/13,

189a/13, 189a/15, 189a/16, 189a/17, 189b/13, 189b/15, 189b/15, 190a/02, 190a/08, 190a/12, 190b/02, 190b/08, 190b/10, 191a/12, 192b/05, 192b/09, 193b/02193b/16, 194a/02, 194a/03, 195a/08, 195a/12, 195a/13, 195a/16, 191b/02,195b/05, 195b/10, 195b/13, 196b/05, 196b/09, 196b/13, 197a/05, 197a/11, 197a/13, 197b/06, 198a/14, 199a/06, 199a/12, 199a/15, 199b/01, 200b/13, 201a/12, 201b/04, 201b/07,204b/06

o.-durur 199b/06, 192b/01, o. 176a/06, 176a/10, 177a/03, 187b/13, 187b/15,o.-durur 201a/14, o.-dı 183a/15, o.-musallāh ol- 177a/07, o.-mufarrah ol- 177a/07.

[=144]

ol- Olmak fiili.

o.-du 203a/14

o.-ġay 177a/08

o.-mas 195a/06

o.-up 177a/07, 177a/07

[=5]

ol

o.+alar 185b/08, 190b/11, 196a/04, 196a/07, 202a/01

o.+alar bile 199b/04, 200a/06

o.+alarga 199b/03

o.+alarnı 180b/03, 180b/12

o.+alarnıñ 180b/16, 183b/11, 203b/02

o.+anda 176a/14, 178b/02, 178b/05, 178b/17, 180a/08, 180a/12, 180b/01, 181b/05, 181b/05, 181b/07, 181b/08, 185a/16, 186b/15, 187b/08, 189a/10, 199a/07, 199a/13

o.+andak 180b/04, 183b/07, 184a/04, 191a/12, 195b/12

o.+andın 178b/03, 182a/05, 182b/15, 184a/10, 184a/14, 187b/07, 188a/09, 188a/15, 188b/14, 189b/02, 189b/02, 194a/10, 194b/13, 196b/03, 199a/14, 199a/16, 201a/08

o.+anı 190a/17, 190b/06, 190b/14, 195b/11, 199a/06

o.+anıñ 177a/03, 177a/04, 179a/02, 181a/14, 181b/07, 183a/05, 186b/06, 187b/11, 187b/15, 190b/05, 190b/16, 191a/01, 192a/14, 193a/07, 193a/09, 195a/04, 195b/13, 196a/04, 197a/11, 199b/12, 200a/02, 200a/04, 204a/05

o.+anıñ-dék 180b/15, 184a/02, 203a/14

o.+aña 177a/05, 177a/05, 177b/02, 178a/12, 179a/04, 180b/10, 184a/13, 188a/02, 199b/16, 204a/05

o.+munça 203a/17

o.+mundak 181b/01, 192a/05, 200a/05, 203a/17

o.+muña 184a/10

[=99]

ol'ḥażrat O Hazret.

o. 178a/14, 184a/17

o.+ga 177a/17

[=3]
ol'mavżı O mevzi.
o.+da 179b/07
[=1]
ol-ḥażrat O Hazret.
o. 180b/06, 180b/16, 183a/03, 184b/10, 185b/17, 187a/13, 188a/02, 192a/03, 193b/05
o.+dın 204a/17
o.+nıñ 190a/04, 192a/07
[=12]
ol-mavżı O mevzi.
o.+da 180a/17
o.+dın 199a/02
[=2]
ol-mıḳdar O miktar.
o. 184a/02
[=1]
ol-nav O çeşit.
o. 184a/06
[=1]
olca Moğ. Ganimet.
o.+(ġanayım-ı fıravan u olca-ı bī-pāyān) 201a/01
[=1]
olcala- Yağmalamak.
o.-aḥmal u askāl olcala- 196b/02
o.-asbab u amvāl olcala- 196b/02
[=2]
o.-p 196b/02
o.-y 198b/03
[=2]
oltur- Oturmak.
o.-havālisıda oltur- 179a/11
[=1]
o.-ġan 176a/15, 179a/11, 186a/13, 193b/17, 195a/14
o.-ġuzdı 187a/17
o.-mış 180b/12
o.-up 190a/05
[=8]
on Dokuzdan sorna gelen sayı.
o.+bir 190a/01, 204b/12
o.+iki miñ 203a/11
o.+kün 195a/12, 195a/16, 195a/16, 197b/16
o.+miñ 190b/14, 196a/01
o.+sékkizlenci derece 180a/13
o.+üç 194b/13
o.+yétilenci kün 193a/15
[=12]
onuncı kün Onuncu gün.
o. 179a/05
[=1]
ordu (<Moğ. orda) Padişah çadırı, hakanın oturduğu şehir, karargāh.
o. 183a/14, 203b/04
o.+sı 198b/14
o.+sıga 197b/08, 200a/12, 201a/15
o.+yı ala 180b/17, 183a/15
o.+yı alanı köçür- 182b/15
o.+yı kesāfat-parvar 200b/03
o.+yı keyhān-pūy 182a/14, 184b/06
o.+yı meymūnnı köçür- 187b/05

o.+yı muallānı köçür- 185b/17

o.+yı saādat-nışān 179b/03

[=15]

ordu-yı a'lā Yüce ordu.

o. 179a/09

[=1]

ordu-yı keyhān-puy büyük ordu.

o.+nı köçür- 178b/10

[=1]

orta (< Eski Türk. ortu) 1. İki uçtan veya bütün noktalardan aynı uzaklıkta olan yer.

o.+sıda kal- 202b/09

[=1]

Orta Ḳaḳ Harezm Ahal'a giden yol üzerindeki bir y.a..

o.+dın 189a/08

[=1]

Orta Ḳuduḳ y.a. Harezm'den Ahal'a giden yol üzerinde bulunan çok önemli su kuyuları. Bunlar bölgenin tarım suyu için çok mühimdir.

o. 179a/08, 179b/06, 186b/05

[=3]

ot Ateş.

o. 200b/13

o.+ga 191a/12

o.+ı 191a/11, 191a/12, 202b/14

o.+ur- 200b/13

[=6]

ota- İyileşmek.

o.-mış 186a/13

[=1]

otlaḳ Mera, çayır.

o. 176a/16

[=1]

otun Odun.

o.+bol- 191a/12

[=1]

ozuk Taze cevizin üstündeki yeşil kabuk.

o. 197b/13

[=1]

ö

öl ıslak.

ö.+leri 184a/08

[=1]

ölüm Hayatın sona ermesi.

ö. 196a/10

[=1]

öt(ı)- Geçme, içine girmek.

ö.-ayrıtıdın öt- 179b/07

ö.-ıtıdālıdın öt- 191a/17

ö.-masāfat öt- 180a/06

ö.-menzildin öt- 178b/11

ö.-mıkdārı öt- 179b/10

[=5]

öt- Aşmak.

ö.-di 191a/17

ö.-e al- 181b/07

ö.-üp 178b/11, 179b/07, 179b/10, 180a/06, 189a/08, 189a/16, 189a/17, 189b/03

[=10]

ötker- Geçirmek.

ö.-ip 186a/03

[=1]

ötü- Geçmek.

ö.-ben 177a/05

[=1]

öyle Öyle, o kadar, o gibi.

ö. 191a/13

[=1]

Öylük evli, aile.

ö. 182a/13

[=1]

öz Kendi.

ö. 176b/14, 184a/07, 186a/02, 191b/09, 192a/03, 192b/17, 198b/12, 202a/08, 202a/10, 202a/11, 202a/12, 203b/16

ö.+ge 188a/04, 190b/17, 195b/11, 197b/13

ö.+giçe 199b/05

ö.+i 177b/04, 180b/17, 189a/02, 190b/16, 198b/15

ö.+idin 190b/13

ö.+ige 195b/01

ö.+in 188a/01

ö.+iniñ 190b/14, 195a/02

ö.+leriġa 176b/10,201b/11

ö.+lerige 193a/06

ö.+lerin 190b/11, 200b/09

ö.+ümge 197a/09

[=33]

Özbekiyye k.a. Özbek.

ö. 180b/11, 193a/04, 202a/08

[=3]

özüm

ö. 192b/05

[=1]

P

pā Far. Ayak.

p.+(dast u pā) 203a/17

[=1]

pād-şāh Far. Padişah, hükümdar.

p.+ı (ḥażrat-ı pād-şāh-ı māġfur) 17

p.+ı ḥükümrān 190a/08

p.+ıdın (marhāmat-ı pād-şāh) 186b/12

p.+ıdın (navāzışat-ı pād-şāh) 182a/03

p.(ḥażrat-ı pād-şāh-ı maġfırat-panāh) 192a/15

[=5]

pād-şāhāna

p.+(navāzışat-ı pād-şāhāna) 188b/17

p.+dın (ataf-ı pād-şāhāna) 182b/05

p.+dın (marāhım-ı pād-şāhāna) 189b/14

p.+dın (navāzış-ı pād-şāhāna) 183b/03

p.+mızdın (marāhım-ı pād-şāhāna) 179b/01

p.+(ataf-ı pād-şāhāna) 204b/11

[=5]

pādrūd Far. Büyük ırmak.

p.+körgüz- 193b/04

[=1]

palīd Far. Murdar, pis.

p.+ların 203a/09
p.+ların (can-ı palid) 181a/07
[=2]
panāh Far. Sığınma, sığınılacak yer.
p.+nıñ 201a/11
[=1]
panç-dıh Beşinci köy.
p. 199a/16
p.+dın köç- 200a/10
[=2]
panç-şanba (< Far. panç-şanba) Beşinci gün.
p. 178b/16, 185a/08
p.+akşam 189a/05, 191b/14
p.+kéçe 189b/06
p.+kün 179b/16, 182a/17, 183a/15, 186a/07, 186b/10, 187b/06, 188a/09, 204b/05
p.+sabah 189b/09
[=14]
par Far. Kanat.
p.+u bal 204b/04
[=1]
par-sarvar Far. Baş kanat.
p.+ıda 186a/03
[=1]
paranlıġ Yıldızlık.
p.+(top-ı paranlıġ) 193a/08
[=1]
pāre Far. Parça.
p. 181a/17, 181b/04
[=2]
parī-nıhād Far. Peri tabiatlı.
p.+nı 178b/10
[=1]
parīşān Far. DAğınık, düzensiz.
p.+u mutafarrık ḳıl- 191a/08
[=1]
pārsā Far. Temiz, doğru, zahid.
p.+(takvā u pārsā) 194b/03
[=1]
partav Işık, parlaklık.
p.+ın sal- 176b/15
[=1]
parvin-dék Far. Ülker yıldızı gibi.
p. 191a/07
[=1]
parvīz Far. Süzgeç.
p.+nı (bulut-ı pārviz) 184a/01
[=1]
pās-bān Far. Gece bekçisi.
p. 179b/04
[=1]
past Kötü.
p.+u buland 184b/14
[=1]
paşşa Far. Sivrisinek.
p.+ı hasta-cança 181a/04
[=1]
pāy Far. Ayak.
p.+(dast u pāy ur-) 184a/08
p.+(sar u pāy kéydür-) 199b/03
[=2]
pāy-gar Far. Ayakçı.

p.+(aslıha-ı pāy-gar) 200b/17

[=1]

pāy-māl Far. Ayak altında çiğnenen.

p. 202b/03

[=1]

pāy-taḫt Far. Başkent.

p.+ıda 176a/02

[=1]

pāya Far. Mertebe.

p.+sın 189b/16

[=1]

pāyān Far. Son, sınır.

p.bile (leşker-i bī-kerān u afvāc-ı bī-pāyān) 180a/09

[=1]

paydā Far. Açıkta, meydanda olan.

p. 195b/16

p.+ḳıl- 187a/04

[=2]

paygam Far. Haber.

p.+ı bile 192b/04

[=1]

Paymā Far.Yürüyüş.

p.+yıġa 177b/12

[=1]

perkār Far. Kanat yapan.

p.+(halkavār u perkār-ı kirdār) 191a/03

[=1]

pertev-efgen Işık saçan.

p.+bol- 179a/08

[=1]

peyker Far. Yüz, surat.

p.+i sa'ādat-taḥmīr 196b/05

[=1]

pīş-ḫāna Far. Ön, huzur.

p.+nı 181b/12

p.+nı (hār-gāh u pīş-ḫāna) 177a/11

[=2]

pīşā Far. Ön.

p.+(şir-ı pīşā-ı hayca) 177a/06

[=1]

pīşīn Far. Öndeki, evvelki.

p. 177a/12

[=1]

pīşkeş Far. Hediye.

p.+leri bile (tuhfa u pīşkeş) 187b/16

p.+ü tansukat 182b/04

[=2]

pīşvā Far. Başkan, önder.

p.+sı 176b/07

[=1]

pişür- Pişirmek.

b.-üp 199b/14

[=1]

Porsı Köl (yada porsu) Urgencin 25km kuzey doğusundaki bir y.a..

p. 194a/10

[=1]

pul Far. Değeri az para.

p.+ı fahīm 185a/03

p.+u muhkem 183a/03

[=2]

pur-anvār Işıklı.

p.+ıdın (dīdār-ı pur-anvār) 179a/08

[=1]

pur-casad Ar. Gövdeler.

p.+ların (casad u pur-casad) 181a/06

[=1]

puşta Far. Bir omuzluk yük.

p. 203a/15

p.+ları 178a/17

p.+sın 189a/04

[=3]

pūy Far. Araştırma.

p.+(tek ü pūy) 185a/09

[=1]

pür-kine Far. Çok kinli.

p.+leri (sinā-ı pür-kine) 190b/03

[=1]

R

ra'āyā Ar. Bir hükümdarın yönetimden bulunan halk.

r. 177b/03, 190a/01

r.+sı üçün 199b/13

r.+u baraya 185b/14, 189b/13

[=5]

ra'b Korkmak.

r. 198a/09

r.+u hıras 200a/16

[=2]

rabt Ar. Bağlanma.

r.+ı üçün 177b/03

[=1]

ra'd-āşūb Karıştırıp kargaşalık çıkaran, gök gürülrüsü.

r.+(top-ı+rad-aşub) 191a/09

r.+nı (top-ı rad-aşub) 194a/01

[=2]

rafāhıyyatlıġ Refahlık.

r.+ıdın (āsuda u rafāhıyyatlıġ) 185b/15

[=1]

rafakat Ar. Arkadaşlık.

r.+ıga 193a/07

[=1]

rafī'-cāy-gāh Mertebesi yüce menzil.

r. 191b/03

[=1]

rafik Ar. Arkadaş.

r. 185b/03

[=1]

raġbat Ar. İstek, arzu.

r.+körgüz- 177b/11

[=1]

rāġıb Ar. İstekli ,arzulayan.

r.+ı 192a/02

[=1]

rāh-güzār Far. Yol geçişi.

r.+da 197b/16

[=1]

rāḥat Ar. Huzur, esenlik.

r.+ı ma-lā-kelām 183b/14

[=1]

rāḥıla Ar. Şarap ile.

r. 179b/03, 186b/17

[=2]

raḥman Ar. Merhamet eden.

r.+ıñ 186a/05

[=1]

Raḥman- Ḳulı Inaḳ k.a. Abu'l-gazi Allah Kulı Muhammad Bahadur Han'ın kardeşlerinden biridir. Huday Kulı Töre, Seyyid Mahmud Töre, Seyyid Aḥmad Töre, Seyyid Muhammad Töre ve Tenri Kulı Töre ile aynı soydan gelmiştir.

r. 177a/17, 182b/07, 186a/10, 189b/12

[=4]

Raḥman Parvanç Marv viyaletinin önde gelen vezirlerinden biri.

r.+ı 195b/01

[=1]

raḫş Far. Gösterişli, yürüklü ve güzel at.

r.+ı badıya-pāymā 189b/06

[=1]

raḳam-zade Yazılmış, kaybedilmiş.

r.+si bol- 180b/04

[=1]

rākib Ar. Binici.

r.+bol- 177b/11, 178a/17

[=2]

Ramażan Ar. Arabī ayların şaban ve şevval arasında kalan ve dvamı boyunca oruç tutulan dokuzuncu ayı.

r. 179a/05

[=1]

Ramażanu'l-mübarek "Mübarek, kutlu Ramazan ayı'' anlamında Ramazan ayı için kullanılan bir söyleyiştir.

r. 177a/09, 204b/05

[=2]

ranc far. Ağrı, sızı.

r.+ıdın 204a/04

[=1]

rancīda Far. İncinmiş.

r.+ı hatır bol- 188b/16

[=1]

rasm Ar. Usül, adet.

r.+(sıpāh-ı rasm) 178b/16

r.+ı bile 176b/01, 203b/14

r.+ıda 193a/08

r.+ın tüz- 181b/13

r.+in 188a/09, 194b/10, 198a/15

[=8]

rastā-ḫez Far. Yeniden diriliş günü.

r. 192a/04

r.+sal- 203a/13, 200b/16

[=3]

Raşīd Muḥammad Salıḥ Işan Mehin kalesine reis olarak seçilen kişi.

r.+nı(ḫalaf-ı Raşīd Muḥammad Ṣālıḥ Işan) 187b/02

[=1]

ravāc-pazīr İtibarı kabul eden.

r.+bol- 202b/06

[=1]

ravān Far. Yürüyüp giden.

r. 180a/09, 183a/14, 200b/08

r.+bol- 180b/14, 193b/11
[=5]
ravış Far. Yürüyüş, üslup.
r.+bile 202b/13
[=1]
ravıya gelenek.
r.+yı ışrat-afzā 202b/02
[=1]
rāvī Ar. Rivayet eden, anlatan.
r.+si durdur 187b/11
[=1]
ravża Ar. Bahçe.
r.+ı rızvan 180a/17
[=1]
ra'y Ar. Fikir, görüş, oy.
r.+(ẕubda-ı ahl-ı ra'y) 194b/07
r.+ġa 197b/07
r.+ı savāb-numay 200a/16
[=3]
rāyat Ar. Bayrak.
r.+ı nuṣrat-āyat 179a/01, 186b/10
r.+ı ẓafar-alāmat 180a/14
r.+ı ẓafar-āyat 193b/13
r.+ġa(rāyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u ʿasākir-i nuṣrat-ı ṭumṭurāḳ) 201a/07
[=5]
rā'yat-afrāz Bayrağı yücelten.
r. 182a/05, 186b/13, 189a/07
[=3]
rāy Ar. Fikir, oy.
r.+ıġa 192b/09
r.+yık- 197a/11
[=2]
razm Far. Savaş.
r. 191a/05
[=1]
registan Çöl.
r.+ni 194b/12
[=1]
reh-güzer Yol geçişi.
r.+(mamar u reh-güzer) 184b/13
r.+lerni 201a/16
[=2]
reislik Önderlik.
r. 187b/02
[=1]
rengin Far. Parlak, renkli.
r.+ü sar-a-pā 182a/11
[=1]
reşk Far. Kıskanılmış.
r. 178b/06
r.+i bostan-ı ıram ḳıl- 189a/13
r.+i çeşme-i ḥayat ḳıl- 182a/12
[=3]
reşk-gülistan Far. Kıskanılmış gül bahçesi.
r.+u ġayrat-caban ḳıl- 188a/11
[=1]
revḥu'llahu
r. 184b/11
[=1]
revḥu'llāhu rūḥıh Ar. Allahın verdiği rahatlık.

r.+ġa 192a/06

[=1]

rıbāṭ (< Ar. ribāṭ) Bağ, sağlam yapı, tekke.

r.+ı fāyızu'n-naşat 177b/15

[=1]

rıbḳa (< Ar. ribḳa) Kemend, kemend bağı, ilmekli ip.

r.+ı ıtāat 185b/06

r.+ı ubūdıyyatnı çékip 185b/07

[=2]

rıf'at Ar. Yükseklik.

r. 181b/04

r.+(baru-yı rıf'at aşur-) 177b/09

r.+da 180b/07, 184b/15

[=4]

rıf'at-eser Yükseklik belirtisi.

r.+(kūhī-ı rıf'at-eser) 181b/02

[=1]

rıf'at-sürāg Ar. Yükseklik işareti.

r.+nıñ (kūh-sār-ı rıf'at-sürāg) 181b/10

[=1]

rısālat Ar.(< Ar. risālat) Birisini bir vazife ile bir yere göndermek.

r.+u safārat 185a/17

[=1]

rışta Far. İplik, bağ.

r. 201b/01

r.+ı mutābāat 185b/02

[=2]

rıvāyat (< Ar. rivāyat) Anlatılan olay ya da söz.

r.+ı bile 197a/06

[=1]

rıyażat-vazıfa Ar. Nefsi terbiye görevi, işi.

r. 195a/17

[=1]

rıżā (< Ar. riżā) Hoşnut ve memnun olma durumu, kalben hoş görüp kabul etme.

r.+sı üçün 193a/13

[=1]

rıżvān (< Ar. riżvān) Cennet.

r.+(rıżvā-ı rıżvān) 180a/17

[=1]

rih Ar. Rüzgar.

r.+ı āsıf-dék 182a/01, 204a/15

[=2]

rikāb Ar. Büyük bir kimsenin huzuru, üzengi.

r.+ı davlat-ma'āb 187a/16

r.+ı humāyūn 186b/06, 188b/04

r.+ı ẓafar-ıntısāb 186b/03

[=4]

rikāb-zumra Ar. Büyük kimseler topluluğu.

r.+sıdın (huddam-ı rikāb-zumra) 185b/10

[=1]

riv far. Düzen, hile.

r. 184a/12

[=1]

riz riz Far. Döken.

r. 200b/15

[=1]

rizış Far. Dökülüş, akış.

r.+ı bile 181a/10

[=1]

roşan Far. Parlak.

r.+ḳıl- 179a/09

[=1]

roşan-dil Far. Parlak, yemiz gönül.

r. 197a/04

[=1]

roşan-żamīr Far. Parlak, yemiz gönül.

r.+(vazīr-ı roşan-żamīr) 195a/17, 201a/06

r.+ge(vazīr-ı bī-naẓar-ı roşan-żamīr) 204b/02

r.+nıñ 197b/03

[=4]

roşanlıġ Parlaklık.

r.+yetkür- 188a/17

[=1]

royına tenekeni.

r.+(ısfandıyar-ı royına) 181a/03

[=1]

rūḥ Ar. Hayat cevheri, can.

r.+ıhga 184b/12

[=1]

ruḫsāra Far. Yanak.

r.+sı 181b/01

[=1]

ruḫṣat Ar. İzin.

r. 198a/15

r.+(hayl-ı ruḫṣat tap-) 180b/15

r.+al- 189a/02, 200a/01, 202a/14

r.+bér- 192b/17, 197a/08, 204a/07

r.+ı 197a/16

r.+ı bile 192b/11

r.+ı ınṣırāf 197a/12

r.+ın 204a/08

r.+ın bér- 183b/12

[=13]

rukūb Ar. Bir vasıtaya binme.

r.+ḳıl- 188a/09

[=1]

Rustam k a. Doğu edebiyatında kuvvet ve cesaret sembolü olan meşhur bir İran mitoloji kahramanı.

r.+ı rusūm-ı vaġā 177a/07

r.+ı saf-şiken 181a/03

r.+ı şacā'at-güster 193a/05

[=3]

Rustam Bazd k.a.

r.+bile (leşker-i rustam bazd) 188a/16

[=1]

Rustamāna Rüstemce, Rüstem gibi.

r.+kasd ḳıl- 196a/16

[=1]

rusūm Ar. Kanunlar, adetler.

r.+(mahī rusūm) 177a/16

r.+ı(rustam-ı rusūm-ı vaġā) 177a/07

r.+ı bile 203b/16

r.+ı ıtmam 188b/08

r.+ıda 189b/10

r.+ın 196a/16, 199b/13

r.+ın (kavāıd u rusūm) 187b/03

[=8]

rutūbat Ar. Nem, ıslaklık.

r.+ı kesret 184a/05

[=1]

rutūbat-şi'ār Ar. Islaklık belirtisi.

r.+(ḥava-ı rutūbat-şi'ār) 185a/04

[=1]

ruy Ar. Yüz.

r.+(āb-ı ruy) 202b/14

[=1]

rūy-gerdān Far. Nefretle geri dönmek.

r.+bol- 196b/01

[=1]

rūz-efzūn Far. Ömür uzatan.

r.+nıñ (kevkebe-i rūz-efzūn) 185b/11

[=1]

rükūb Ar. Binme.

r.+ḳıl- 177a/13, 177b/12, 178a/15, 178b/16, 184b/16, 189b/03, 189b/07, 192a/09, 193a/16, 193b/01, 199a/16, 200b/08

[=12]

S

sa-şanba

s.+kün 178a/09

[=1]

sa'ādat Ar. Mutlu olma, mutluluk.

s.+ga (hiz-ı sa'ādat) 177a/13

[=1]

sa'ādat-aṣar Mutluluğa yol açan etki.

s.+(farmān-ı sa'ādat - aṣar) 184b/12

s.+ın (ḫatır-ı sa'ādat - aṣar) 183a/05

[=2]

sa'ādat-eser Mutluluk belirtisi.

s.+(nāzır-ı sa'ādat-eser) 204a/16

s.+(vazir-ı sa'ādat-eser) 196a/01

s.+din (mu'asker-i sa'ādat-eser) 204a/10

[=3]

sa'ādat-farcām Sonu mutlu.

s.+(muḫayyam-ı ḫıyām-ı sa'ādat-farcām) 186b/14

s.+nıñ (alām-ı sa'ādat -farcām) 179b/09

[=2]

sa'ādat –ıntıbāh Mutluluk açıklığı.

s.+ınıñ (makbara-ı sa'ādat -ıntıbah) 194b/04

[=1]

sa'ādat –luzūm Mutluluğun gerekliliği.

s.+ı (kudūm-ı sa'ādat-luzūm) 178a/07

[=1]

sa'ādat –maāb Ar. Mutluluğun barındığı yer.

s.+(ataba-ı sa'ādat -maāb) 187b/17

[=1]

sa'ādat –ma'āl Mutluluğun anlamı.

s.+(vazīr-i sa'ādat –ma'āl) 194a/05

[=1]

sa'ādat –mazahır Ar. Görünen mutluluk.

s.+ıga (ḫātır-ı sa'ādat –maẓāhır) 176b/04

[=1]

sa'ādat –nışān Mutluluk gösteren.

s.+(ordu-yı sa'ādat -nışān) 179b/03

s.+aġa (mavżı-ı sa'ādat -nışān) 201a/08

s.+da (avan-ı sa'ādat -nışān) 201b/07

s.+larıġa (mulāzım-ı sa'ādat -nışān) 197a/03

[=4]

sa'ādat –peyker Mutluluk yüzü.

s.+ġa (alam-ı sa'ādat -peyker) 181a/13

[=1]

sa'ādat –taḥmīr Ar. Mutluluğun mayalanması.

s.+ıġa (peyker-i sa'ādat taḥmīr) 196b/05

[=1]

sa'ādat –tav'ām Çifte mutluluk.

s.+(ḳadam-ı sa'ādat -tav'ām) 189a/12

s.+ı (ḳadam-ı sa'ādat -tav'ām) 188b/13

[=2]

sa'ādat –vusūl Ar. Mutluluğa ulaşma.

s.+ıdın 181a/15

[=1]

sā'at Ar. Saatler.

s. 199a/12

s.+(altı sā'at) 188a/13

s.+(bir sā'at) 189a/10, 202b/07

s.+dın 199a/02

s.+dın (bir sā'at) 199a/11

[=6]

sab'a Ar. Yedi.

s.+ı dabur-dék 204a/01

[=1]

sabab Ar. Neden, bais.

s.+dın 196b/07

s.+ı 195a/13, 196b/06, 196b/13

[=4]

ṣabāḥ Ar. Günün ilk saatleri, sabahleyin.

ṣ.+ı 177b/10, 178b/12, 179a/01, 185a/08, 186a/17, 194a/17

ṣ.+ı (panç-şanba ṣabāḥ) 189b/09

ṣ.+ı (şanba ṣabāḥ) 179a/06

ṣ.+ı (yek-şanba ṣabāḥ) 187b/13

[=9]

ṣabāt Ar. Karar ve sözünden dönememe, azim ve kararlılık.

ṣ.+ıġa (ḫırmān-ı ṣabāt) 192a/14

[=1]

sābıḳan Ar. Bundan önce.

s. 180b/04, 198b/08

[=2]

ṣābıt Ar. Sabit.

ṣ.+(nucūm-ı ṣābıt) 180a/01

ṣ.+bol- 183b/05

[=2]

sabuk-bār Far. Yükü hafif.

ṣ.+bol- 192a/02

[=1]

saç- Ortalığa dağıtmak, dökmek.

ṣ.-tı 194b/02

[=1]

saçıl- Saçılmak.

ṣ.-ġan 181b/05

[=1]

sad-yeki (Ar. sadd) Tek sur, duvar.

s. 177a/04

[=1]

ṣadā Far. Yankı, ses.

ṣ.+sı 194a/03

ṣ.+yı sahim 194a/01

[=2]

ṣadāḳat Ar. Kendisine iyilik edene, lutufta bulunup koruyana minnet ve şükran dyguları ile bağlanma, bu bağlılığa yakışır şekilde davranma, vefakārlık gösterme.

ṣ.+şi'ār 185a/16

[=1]

ṣadāḳat-aṣar Sadakat belirtisi.

ṣ. 201b/08

[=1]

ṣadāḳat-dıṣār Çok sadakatli.

ṣ.+nıñ (bay-ı ṣadāḳat-dıṣār) 191b/06

[=1]

ṣadāḳat-eser Sadakat izi.

ṣ. 192a/05

ṣ.+(dustur-ı ṣadāḳat-eṣer) 192b/15

ṣ.+(vazīr-ı ṣadāḳat-eṣer) 196b/12

[=3]

ṣadāḳat-ıntızām Düzgün sadakat.

ṣ. 186b/04

[=1]

ṣadāḳat-numāy Görünen sadakat.

ṣ. 191b/03

[=1]

ṣadāḳat-tasīr Sadakat etkisi.

ṣ.+ıġa (żamīr-ı ṣadāḳat-tasīr) 203b/15

[=1]

ṣadāḳat-vāḳıf Ar. Sadakati elde elden.

ṣ.+nıñ (tavayıf-ı ṣadāḳat-vakıf) 179a/14

[=1]

ṣadārat-dast-gāh Sadaret kudreti.

ṣ. 184b/11

[=1]

ṣadārat-mekān Sadaret makamı.

ṣ.+ı 180b/02

[=1]

ṣadmat Ar. Vurma, beklenmedik sıkıntı.

ṣ.+ı camşīd-āna 177a/13

[=1]

ṣaf-şiken Düşman saflarını kırān, galip.

ṣ.+(rusram-ı saf-şiken) 181a/03

[=1]

ṣafā Ar. Rahat, huzur, saflık.

ṣ.+sıga 195a/03

[=1]

safar Ar. Yolculuk.

s. 202a/02

s.+(māh-ı safar) 198b/11

s.+nıñ 204b/11

[=3]

safārat Ar. Sefirlik.

s.+(rısālat u safārat) 185a/17

[=1]

safīr Ar. Elçi.

s.+(vazīr-ı bī-naẓar-ı roşan-żamīr) 204b/02

s.+ı şarşar-naẓīrġa tapşur- 204a/14

[=2]

safvat-ıştımāl Saflıkla kuşatılmış.

s.+ḳıl- 187b/08

[=1]

sāġar Far. Kadeh.

s.+ı davlat 178b/08

[=1]

Saġça ḳuduḳ y.a..

s.+ıġa 189b/04

[=1]

saḥāb Ar. Bulut.

s.+ı nīl-gūn-i zamharir-bar 185a/04

s.+ı ẓulmat-ma'āb 203b/12

[=2]

ṣaḥārī Ar. Şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

ṣ.+(ḳat-ı ṣaḥārī u bavādī ḳıl-) 191b/14

ṣ.+ı bī-pāyan 201b/16

[=2]

saḫāvat-aray Cömertlikle süsleyen.

s. 195a/01

[=1]

saḫāvat-taḥmīr Cömertlik mayalanması.

s.+(vazīr-ı saḫāvat-taḥmīr) 199b/03

[=1]

ṣāḥıb Ar. Malik olan.

ṣ. 186a/15

ṣ.+ı salabetlik 199b/11

ṣ.+ı temkin 181a/16

[=3]

ṣāḥıb-ḳırān Bir muzaffer hükümdar.

ṣ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfur) 176a/08

ṣ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān u ġufran) 177a/09

ṣ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān) 192b/14, 197a/02, 204b/10

ṣ.+nıñ(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān fırdavs-makān) 204b/10

ṣ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı ḥavrā'-pāsbān) 190a/06, 201b/07

ṣ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān-ı maġfur) 182a/0, 195a/1

ṣ.+(ḥażrat-ı ṣāḥıb-ḳırān) 204a/14

[=11]

ṣāḥıbu'l-cūd ve'l-aşfak Cömert ve istekli sahip.

ṣ. 189b/11

[=1]

ṣaḥīfa Ar. Sayfa.

ṣ.+maydānı 175b/16

[=1]

sahīm Ar. Hisse sahibi.

ṣ.+(vaka'ı azīm u hādısa-ı sahīm) 195b/16

s.+ın (sadā-yı sahīm) 194a/02

[=2]

ṣahīh Ar. Gerçek ,doğru.

ṣ.+u salīm 202b/01

[=1]

sahīhān Gerçekler.

ṣ.+u salīman 201a/02

[=1]

Saḳar çeke y.a..

s. 178b/01

[=1]

sāḳıb Ar. Delen, delip geçen.

s.+(fikr-i sāḳıb) 197b/10

[=1]

sākī Ar. Su veren, içki sunan.

s.+ı ıkbāl 178b/07

[=1]

saḳya'llāhu-sırah Allah nuru saçan kimde.

s. - nıñ 192b/16

[=1]

sal- Serbest bırakmak.

s.-at sal- 191a/07

s.-gulgula sal- 191a/10

s.-ıltıfāt-güzin sal- 200a/03

s.-içige sal- 183b/07

s.-partavın sal- 176b/15

s.-rasta-hez sal- 200b/16

s.-rasta-hezı sal- 203a/13

s.-süren sal- 203a/02

s.-uruş sal- 198a/02

s.-vahşī u tayr içre sal- 183a/13

s.-zımmā-ı hımmatıġa sal- 184a/10

[=11]

sal- Salmak.

s.-dı 183a/13, 191a/10

s.-dılar 198a/02, 200b/16

s.-ġay 192a/04

s.-ıp 176b/15, 183b/07, 191a/07, 200b/06, 203a/02, 203a/13

s.-madı 200a/03

s.-mak bile 184a/10

s.-ur 192a/17

[=14]

ṣalābat Ar. Sağlamlık.

ṣ.+(mahābat u ṣalābat) 175b/14

[=1]

ṣalābetlik Sağlam olma durumu.

ṣ.+de (ṣāḥıb-ı ṣalābetlik) 199b/11

[=1]

salām Ar. Huzur, güven.

s.+ın (duā u salām) 204a/03

[=1]

salāmat Ar. Esenlik.

s. 186b/07

s.+(ṣıḥḥat u salāmat kél-) 202a/05

s.+ı (ṣıḥḥat u salāmat) 186a/11

[=3]

sālım (< Ar. sālim) Sağlam, sağlıklı, sıhhatli.

s. 202b/14ā

s.+(ṣaḥīḥ u sālım) 202b/01

[=2]

sālıman Ar. Sağ ve sağlıklı olarak.

s.+(sahīhan u sālıman) 201a/02

[=1]

ṣallalahu alayhī vassalam Ar. Allah'ın selamı üzerine olsun.

ṣ.+nıñ 187b/11

[=1]

salsabīl Ar. Tatlı ve hafif su.

s.+nıñ 177b/16

[=1]

salṭanat Ar. Sulṭānlık.

s. 183a/14, 189b/16, 193b/05

s.+ıda (ayyām-ı salṭanat) 184b/09

[=4]

Salur kv.a Türkmenlerin bir koludur, çindeki gensu(keñsu) eyaletinde yaşamaktadır.

s. 198b/13, 202a/10

[=2]

sam' Ar. İşitme.

s.+ı-şarif 176b/01

s.+ı humāyūnġa yét- 182a/15

[=2]

Samal y.a..

s. 188a/14

[=1]

samand Far. Çevik ve güzel at.

s. 186a/01, 188a/13

s.+ı bark-pā 189b/06

s.+ı cavzahr-dum u merkeb-i hara-sum 178a/17

s.+ı marġub-davlat 193b/01

s.+ı şarşar-ḳadam 181a/11

s.+ı zamīn 178b/16

[=7]

samand-var Far. Çevik ve güzel bir at gibi.

s. 200b/10

[=1]

sāmı' (< Ar. sāmi') İşiten, dinleyen, dinleyici.

s.+(ımām u sāmı' bol-) 178a/03

s.+ga 190a/11

[=2]

sāmı'a Duyma melekesi.

s.+sıġa yétkür- 194a/02

[=1]

ṣamīmī Ar. Gönülden gelen, içten.

ṣ.+(cān-sıpār u samīmī) 188a/02
[=1]
samum sam yeli, sıcak rüzgar.
s.+ıdın 202b/05
[=1]
san Sayı; itibar.
s. 193b/06
[=1]
sana Ar. Yıl.
s. 176a/04
[=1]
Sanduḳ Ḳaçġan y.a..
s. 199a/11
[=1]
sānıḥat Ar. İlhamlar.
s.+ı taaccub-numā 183b/17
[=1]
sansız Sayısız.
s. 180a/07, 183a/11
[=2]
sar Ar. Baş, doruk, tepe.
s.+u pay kéydür- 199b/03
[=1]
sar-ā-pā Far. Baştan ayağa.
s.+(rengin ü sar-ā-pā) 182a/11
[=1]
sar-ā-sar Far. Baştan başa.
s.+bol- 184a/14
[=1]
sar-ā-sar-sa ʿādat Baştan başa mutluluk.
s.ġa (ḫızmat-ı sar-ā-sar-sa ʿādat) 197b/14
[=1]
sar-afrāz Far. Başını yükselten, üstün olan.
s. 192b/11, 195b/08
s.+bol- 182a/03
s.+ı 180b/10
s.+ı ın' ām 188b/09
s.+ḳıl- 177b/03, 187a/15, 188b/14
s.+yétkür- 185a/06
[=9]
sar-afrāzlıġ Üstünlük.
s.+(mumtāz u sar-afrāzlıġ yétkür-) 182b/13
s.+tap- 186a/12, 204b/11
[=3]
sar-ʿasker Ordu komutanı.
s.+i 193a/02
[=1]
sar-bāz Far. Korkusuz.
s. 202b/17
s.+bile 196a/01
[=2]
sar-buland Far. Başı yüksek, yüce.
s. 181a/10
s.+(hurdand u sar-buland ḳıl-) 199b/04
s.+ḳıl- 182a/06
[=3]
sar-bulandlıġ Yücelik.
s.+(barumand u sar-bulandlıġ tap-) 185b/16
[=1]
sar-daftar En başta olan, önder.

s. 198a/14

[=1]

sar-dār Far. Kumandan.

s. 181a/02, 182a/02, 185b/14

s.+ı érdi 176b/08

s.+ı ḫıẕmat-şi'ār 191b/06

s.+ı meẕkūr 176a/13, 185b/09

s.+ları 179b/12

s.+ları (ekābır u sar-dar) 179b/02

[=9]

sar-ḥad Serhat, hudut.

s.+ıga yétkür- 192a/13

[=1]

sar-hayl Kervan başı, başkan.

s. 176b/09, 180b/09, 204a/17

s.+(umarā-yı ʿ ıẓām u sar-ḫayl-ı kirām) 181b/14, 201b/08

s.+ı 193a/03, 197b/11

s.+u leşkeriyye 176b/16

[=8]

sar-ḫūş Far. Kendinden geçmiş.

s.+ı bāda-ı kam ḳıl- 188b/09

[=1]

sar-şār Far. Ağzına kadar dolu.

s.+lıg 179a/04

s.+u şād-āblıġ yétkür- 182a/08

s.+(sar-şār-ı bāda-ı ʿ ışrat u kām-yāb-ı naş'a-ı baḥcat bol-) 178b/08

[=3]

sar-tā-ḳadam Baştan ayağa.

s. 184a/11

[=1]

sar-zamin

s.+ġa 196a/11

[=1]

Sar-Çaşma y.a..

s. 196a/01, 196a/02, 196a/05

[=3]

sarā-parda Far. Çadır kapısına asılan büyük, kalın perde, padişah çadırı, otağ.

s. 181b/11

s.+ı cahān-panāh 187a/02

s.+larınıñ (bar-gāh u sarā-parda) 200b/15

s.+sın kur- 175b/14

[=4]

Sarādıḳat bulamadım?

s.+(maḳarr-ı sarādıḳat-ı ıclāl ḳıl-) 182b/17

[=1]

ṣarāmat Ar. Kesinlik, cesurluk.

ṣ. 200b/07

ṣ.+(calādat-ı tamām u ṣarāmat-ı lā-kelām) 198a/17

[=2]

ṣarāmat-dısar Ar. Çok cesur.

ṣ. 181a/02

[=1]

ṣarāmat-farcam Cesaret sonu.

ṣ.+(şacā'at u ṣarāmat-farcām) 197a/13

[=1]

şarāmat-güster Cesaret gösteren.
ş.+(sıpāh-ı şarāmat-güster) 185b/02
[=1]

sarāy Far. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük ve gösterişli bina.
s.+ı dīl-güşā 184b/10
[=1]

şarf Ar. Kullanma.
ş.+ıdın 201b/17
[=1]

sarı Doğru, tarafına.
s. 180b/14, 182a/14, 183a/14, 184a/13, 184b/02, 185a/17, 186b/08, 191a/01, 191a/15, 192a/17, 195b/03, 198b/05, 199b/17, 201b/15, 203b/05, 203b/11, 204a/01, 204a/17, 204b/01
s.+yiber- 182b/06
[=20]

sārik Çalan, hırsız.
s. 191b/05, 198b/13, 202a/11
[=3]

sarīr Ar. Cızırtı, gıcırtı.
s.+ıġa kél- 204b/13
[=1]

Sarḳınlı Cülgesi y.a..
s.+ge 182a/05
[=1]

sarmadī Far. Ebedi, sürekli.
s.+(şarīat-ı sarmadī) 199b/13
s.+ġa (davlat-ı sarmadī) 189b/15
[=2]

şarşar Ar. Şiddetli ve soğuk esen rüzgar.
ş. 180a/10, 180b/15, 191b/13, 197b/15, 202a/15
ş.+(ḳaşıd-ı şarşar) 186a/07
ş.+ı 181b/01
ş.+ı kirdar 200b/10
[=8]

şarşar-hareket Rüzgar hareketi.
ş.+bile (leşker-i şarşar-hareket) 179b/07
[=1]

şarşar-ḳadam Fırtına ayağı.
ş.+nı (samand-ı şarşar-ḳadam) 181a/11
[=1]

şarşar-miṣāl Fırtına gibi.
ş. 176b/16, 179a/17, 196a/05
[=3]

şarşar-nazīr Fırtına gibi.
ş.+ġa (şarşar-nazīrġa tapşur-) 204a/14
[=1]

sarvar Far. Bir topluluğun en ileri geleni, başkan.
s. 186a/09
[=1]

satḳım Ar. değerlendirecek.
m.+ıda (żamīr-ı satḳım) 197b/11
[=1]

şavāb Ar. Doğruluk.
ş.+ı 192a/04, 196b/11
ş.+ıdın (ıstımā'-ı savāb) 178a/03
ş.+ın 177a/02
ş.+ınıñ 192a/01

[=5]

ṣavāb-numāy Doğruluk bildiren.

ṣ.+nı (ray-ı ṣavāb-numāy) 200a/16

[=1]

savād Ar. Karartı, siyahlık.

s.+ıda 181a/05

[=1]

savaş

s. 191a/17, 198a/15

s.+u talaş 192a/08, 196a/16, 202b/07

[=5]

ṣavb Ar. Yön, taraf.

ṣ.+ıġa 175b/13, 184a/15, 185b/11, 190a/16, 197a/16, 198b/14, 201a/14, 202a/05

ṣ.+ıġa (daru's-salṭanā-ı ṣavb) 189b/09

[=9]

savġat hediye.

s.+u sürsāt 194a/14

[=1]

ṣavl Ar. Saldırı.

ṣ.+ı bile 188a/06

[=1]

ṣavlat Ar. Şiddetli saldırış.

ṣ.+ı (ṣavlat-ı ḫürşīd-āna) 177a/13

[=1]

ṣavr astro. Boğa burcu.

s.+ınıñ 189a/05

[=1]

sa'y Ar. Çalışma.

s.+ı cadal 202b/13

s.+ı meşkūr 191a/17

s.+ı meşkūr u köşiş-i mavfūr 202b/06

s.+u köşiş ḳıl- 203a/16

s.+u köşiş körgüz- 196b/16

[=5]

sāya (Far. Gölge) mec. Himaye, yardım, koruma.

s.+ı atıfat 176a/09, 190a/05

[=2]

sayādat-nışān Hz.Muhammad'ın soyundan olan.

s.+(darācat-ı sayadat-nışān) 196b/10

[=1]

ṣayd Ar. Av, şikar.

ṣ. 183a/10, 183a/11, 183a/12

ṣ.+ét- 183a/12

[=4]

ṣayd-andāzlıġ Avcılık.

ṣ. 193b/03

[=1]

ṣāyıb (< Ar. ṣāyib) İsabet sahibi, isabetli, doğru, dürüst.

ṣ.+(endie-i ṣāyıb) 197b/10

ṣ.+(vazīr-ı ṣāyıb-ı tadbīr) 194a/10, 196a/05

[=3]

ṣāyıb-ḳırān

ṣ. 204a/06

[=1]

ṣāyıb -tadbīr

ṣ.+(dustur-ı ṣāyıb -tadbīr) 184b/11

ṣ.+(vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr) 187a/07, 197b/03, 198a/11, 198b/10, 200a/13, 204b/08

ṣ.+(vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr) 203b/14

ṣ.+nıñ (vazīr-ı ṣāyıb-tadbīr) 193a/06, 197b/04, 197b/07, 199b/02, 201b/05

[=13]

sāyır (< Ar. sā'ir) Yürüyen, hareket eden, seyreden, gezgin.

s. 181b/07

[=1]

sayl Ar. Sel.

s.+ı bī-kerān 180b/13

[=1]

sayl-āb Ar. Sel suyu.

s.+ınıñ 201a/16

[=1]

sayl-eser Sel etkisi.

s.+bile (leşker-i sayl-eşer) 181b/02

[=1]

sayl-mısāl

s. 202b/11

[=1]

sayr Ar. Yürüyüş, gezme.

s.+ét- 184b/14

s.+u geşt 177b/11

[=2]

Ṣayyād y.a. Yanı Arıg bölgesine yakındır.

ṣ. 199a/03, 199a/03

[=2]

sayyar-ı felek Gezgin felek.

s. 180a/01

[=1]

sayyıd-andazlıġ Gezgincilik.

s.+ḳıl- 204b/13

[=1]

se-şanba Far. Üçüncü gün.

s.+kéçe 189b/01

s.+kün 178b/09, 179b/08, 180b/17, 182a/08, 182b/17, 183b/14, 185a/04, 186a/04, 186b/09, 187a/04, 188a/04, 188b/13

[=13]

sebep Ar. Sebep, neden.

s.+bile 200a/03

[=1]

sebük-ḫīzlig Çabuk kalkma, davranma durumu.

s.+i 200b/14

[=1]

sefer Ar. Yolculuk.

s. 176b/15, 177a/01, 190a/01, 201b/12

s.+(asbāb-ı sefer) 177a/08, 193a/14

s.+(asbāb-ı sefer u yarak-ı leşker) 197a/17

s.+ı maşakkat 197a/09

s.+i meẕkūr 190a/06

[=9]

seher Ae. Sabah gün doğmadan önceki vakit.

s. 180a/03, 189b/07

[=2]

sehīmgīn Hisseli.

s.+(sıpāh-ı sehīmgīn) 178a/05

[=1]

sékkiz Sekiz.

s.+kün 198b/16

[=1]

sékkizlenci Sekizinci.

s.+(on sékkizlenci derece) 180a/13

[=1]

selāmetlik Esenlik, rahatlık.

s.+bile 201a/05

[=1]

sene Yıl.

s. 177a/09, 190a/15, 193a/14, 197a/17

[=4]

seng-lāh Far. Taşlık.

s.+ıga 184a/06

[=1]

sepedli Sepetli.

s. 188b/02, 188b/11

[=2]

ser-asker Kumandan.

s. 201b/10

[=1]

ser-geştelik perişan.

s. 201a/17

[=1]

ser-ḥadd Sınır.

s.+ıga 202a/02

[=1]

ser-heng Far. Baş kuvvet.

s.+ü sıpāh-dār 195a/01

s.+leridin 202a/03

s.+ni 192b/17

s.+niñ 201b/06

[=4]

ser-iftihār Övgü, başkası için sevinme.

s. 181a/14

[=1]

ser-kerde Far. Baş, başkan; haydutluk gibi işlerde elebaşı durumunda olan kimse.

s. 194a/15

s.+ler 180b/03, 183b/01, 197a/16,197b/14, 201b/15, 202a/05

s.+ler bile 193a/16, 204b/09

s.+lerdi 176b/06

s.+lerdin 196a/03,198b/16, 200b/01

s.+leridin 188b/15,198b/12

s.+lerni 176b/14, 202a/07

s.+lerniñ 176b/11

s.+si 176b/09, 193a/02, 197b/12

s.+sin 176a/11

s.+siniñ 176b/13

s.+ü sıpāh-dar 194a/05

s.+niñ 201b/05

[=25]

ser-kerdelig Başkanlık.

s.+i 180b/10

[=1]

ser-keş Far. Dik başlı.

s. 195a/09

[=1]

ser-keşlik Dik başlı olma durumu.

s.+ḳıl- 185b/07

[=1]

Seyyid Naẓar Biy k.a. Evladı sebebiyle metinde adı geçmektedir. Valad-ı Seyyid Nazar Bey Sufi'nin katli olayı esnasında gizlenmiş ve Haca-Eli'ne kaçmıştır. Seyyid Tursun Haca Işan'ın makamını ziyaret edip onun vaaz ve nasihatlerinden müfid olup yine bu önemli zatın aracılığı ile Sufi'nin amca oğlu Hubbi Niyaz Beg'in affına mazhar olmuştur.

s. 181b/15, 202a/04

s. 200a/11

s.+ni 197a/15, 200b/02

s.+niñ 196b/11

[=6]

sıbḳar- Far. Bir damla bile bırakmadan içip bitirmek.

s.-lacura sıbkar- 178b/08

s.-ıp 178b/08

[=1]

ṣıfat Ar. Bir kimse veya şeyin sahip olduğu nitelik.

ṣ. 181b/04, 184a/11

[=2]

Sıffīn Ar. Hz. Ali ile Hz. Muāviye'nin savaştığı yer ve bu savaşın adı.

s.+(talākī-yı Sıffīn) 196a/15

[=1]

ṣıḥḥat Ar. Sağlık, esenlik.

ṣ.+(dāru-yı ṣıḥḥat yét-) 196b/08

ṣ.+u salāmat 186a/11

ṣ.+u salāmat kél- 202a/05

[=3]

sīm Far. Gümüş.

s.+in 194b/16

[=1]

sınān Ar. Kargı, süngü, ok vb. savaş aletlerinin keskin ve sivri ucu, ok temreni, mızrak.

s.+ın 200b/07

s.+u ḫancar 203a/05

s.sınān-ı cān-sıtān u şamşīr-ı ḫūn-faşān 196a/13, 200b/11, 203a/08

[=5]

sındur- Geçirmek.

s.-sözin sındur- 197a/11

[=1]

sındur- Kırmak, parçalamak.

s.-may 197a/11

[=1]

sıpāh Far. Asker, ordu.

s. 184a/14, 193b/09

s.+(ahl-ı sıpāh) 183b/01

s.(ekābır-ı nam-dār u sıpāh-ı ḫıẓmat-güzār) 194a/04

s.+(ekābır-ı sıpāh) 203b/01

s.+(leşker-i bī-şumār u sıpāh-ı kīne-güzār) 196a/04

s.+(leşker-i fırāvan u sıpāh-ı bī-kerān) 195b/14

s.+(maḳarr-ı sıpāh) 189b/07

s.+(maḳarr-ı sıpāh-ı ġayr-ı maḥṣūr ḳıl-) 194b/15
s.+(menzil-gāh-ı sıpāh-ı nuṣrat-nışān ḳıl-) 194b/12
s.+(muḳaddıma-ı sıpāh ḳıl-) 176b/10, 198b/14
s.+(ʿumarā-yı namdar u sıpāh-ı ḫıẕmat-madār) 185b/17
s.+bile 180a/07
s.+ġa 180b/17
s.+ġa (hayl-ı sıpāh) 185a/10
s.+ı 180b/11
s.+ı-mażbur 176a/13
s.+ı ancum-hısāb 177b/04
s.+ı ancum-şumār 189a/09
s.+ı ancum dest-gāh 178a/17
s.+ı bī-andāza 189b/09
s.+ı bī-kerān 190a/09
s.+bile(sıpāh-ı bī-kerān u afvāc-ı bī-ḥadd u payān) 200b/02
s.+ı bī-kerān u leşker-i mahşar-nışān
s.+ı bī-şumār 190a/14
s.+ı bī-şumār u leşker-i nuṣrat-madār 193a/0
s.+ı calādat-şi' ār 190b/15
s.+(sıpāh-ı ıslām-panāh u şucaʿā-yı calādat-ıntıbāh) 196a/11
s.+bile(sıpāh-ı bī-kerān u afvāc-ı bī-ḥadd u payān) 200b/02
s.+ı carrār 192b/14
s.+ı kıyāmat-aṣar 187a/10
s.+ı kıyāmat-dast-gāh 201a/09
s.+ı kine-güzār 185b/05
s.+ı küfr-nıhād 196a/12
s.+ı mahşar-dast-gāh 186b/16
s.+ı mahşar-numān 186a/17
s.+ı mahşar-şükūḥ 182b/16
s.+ı mansūr 180a/10
s.+ı mavkūr 181b/16
s.+ı meẕkūr 182a/04
s.+ı nuṣrat-ıntıbāh ét- 188a/10
s.+ı nuṣrat-panāh 196b/01, 201b/05
s.+ı nuṣrat-sikāl 194a/07
s.+ı nuṣrat panāh 185a/01
s.+ı rasm 178b/16
s.+ı ṣarāmat-güster 185b/02
s.+ı sehimgīn 178a/05
s.+ı ṣacāʿat-amāde 180b/06
s.+ı ṣarārat-aṣar 203b/12
s.+ı ẓafar-panāh 184b/12
s.+ıdur 177a/05
s.+ıġa 196a/16
s.+u leşker 202b/15
[=55]

sıpāh-dār Far. Başkumandan.
s. 188b/05
s.+ı mükerrem 195a/10
s.+lar 200b/04
s.+lar (ser-kerde ü sıpāh-dār) 194a/05
s.+larġa 194a/15
s.+larnı (ser-heng ü sıpāh-dār) 195a/02
[=6]

sıpāh-dār Far. Başkumandan.

s. 193a/04

s.+ı şacāat-şiār 192b/17

[=2]

sıpar (Far. Kalkan) Asker. Savaşta düşmana hedef olmamak için açık arazide kazılan ve çıkarılan toprağı ön kısma yığmak suretiyle meydana getirilen bir veya çok kişilik korunma yeri.

s.+ı (can-sıpar) 179b/11

[=1]

sıpıhr Far. Gök, sema.

s. 177b/06

s.+(astanā-ı sıpıhr) 189a/02

s.+(ataba-ı sıpıhr) 180b/05

s.+(şāh-ı sıpıhr) 178b/09

[=4]

sıpıhr Far. Gök, sema.

s.+ı (kevākib-i sıpıhr-ı barīn) 177b/10

[=1]

sıpıhr-dast-gāh Far. Semanın eli.

s.+(bār-gāh-ı sıpıhr-dast-gāh) 178b/05

[=1]

sıpıhr-ıḥtışām Semanın görkemi.

s.+nı (bār-gāh-ı sıpıhr-ıḥtışāmnı bar-pā ḳıl-) 180a/16

[=1]

sıpıhr-ıştıbāh Gökyüzü gibi.

s.+nı(bār-gāh-ı sıpıhr-ıştıbāhnı bar-pāy ḳıldur-) 185a/15

[=1]

sırāyat Ar. Geçme, tesir etme.

s.+ḳıl- 184a/06

[=1]

sıtiz Far. Kavga, dövüş.

s.+ı (zahır-ı sıtizı ḳıl-) 203a/13

[=1]

sıyādat-ancām Efendiliğin ışığı.

s. 200b/01

s.+(sulāla-ı nucāba-yı sıyādat-ancām)

[=2]

sıyāsat (< Ar. siyāsat) Hakim olmak, işi idare etmek, düzene koymak.

s.+bile (ızhār-ı sıyāsat) 184a/17

[=1]

şiḥḥet sağlık.

s.+ke 198b/09

[=1]

silk Ar. İnci, boncuk vb. dizilen iplik; dizi, sıra.

s.+i camiyyat 196a/15

s.+ige 179a/13

[=2]

sin Ömür.

s.+(kibr-i sin) 196b/05

[=1]

sin- Sinmek, saklanmak.

s.-ip 201a/04

[=1]

sīna Far. Göğüs, bağır.

s.+ı pür-kine 190b/03

[=1]

sīr-āb Far. Doymuş taze, yeni.

s.+u şad-ab ḳıl- 193b/10

[=1]

sīr-çaşm Far. Gözü tok.

s.+(bahramand u sīr-çaşm ḳıl-) 194b/17

[=1]

siyer Ar. Ahlak ve yüksek vasıflar.

s.+(mehter āsaf-ı siyer) 194a/07

s.+(vazīr-ı āsaf-ı siyer) 192b/13

[=2]

somand (Far<semend) Beyaz at.

s. –ı davand 177a/12

[=1]

soñ Sonra.

s. 176b/15, 177a/12, 179b/06, 180a/10, 181a/01, 182a/04, 182b/06, 182b/09, 183b/05, 184b/02, 184b/17, 185b/10, 188a/06, 188b/08, 188b/11, 189a/07, 189b/06, 190a/16, 190b/02, 193a/14, 193b/06, 193b/10, 194a/09, 195a/09, 195a/16, 195b/03, 196b/08, 197b/15, 198a/16, 198b/09, 198b/16, 199a/02, 199a/11, 200a/02, 200a/10, 202a/08, 203b/10, 204a/02, 204a/08, 204a/10, 204b/03, 204b/05

[=42]

soñġı Sonraki.

s.+kün 178a/16, 178b/16, 180a/12, 185a/13, 186b/08, 187b/04, 199a/15

[=7]

soñra Sonra.

s. 201a/03

[=1]

soñraki Sonraki.

s. 190a/07

[=1]

söz Söz, konuşma.

s.+ge 202b/15

s.+in sındur- 197a/11

s.+ler bile 185b/10

[=3]

su Ar. İnci, boncuk vb. dizilen iplik; dizi, sıra.

s. 185a/06, 185a/07, 186b/02, 186b/03

s.+al- 193b/09

s.+yı 182b/03, 186b/01, 190a/03

s.+yıdur 183a/06

s.+yınıñ 176a/15, 180b/11

[=11]

ṣubḥ Ar. Sabah.

ṣ. 193b/08

ṣ.+nıñ 194b/16

[=2]

Subnār Harezmdeki y.a..

s. 182a/09

s.+daryāsı 185a/03

[=2]

suda Ar. Kapı

s.+(sürme-i suda) 203a/12

[=1]

ṣudūr Ar. Meydana gelme.

ṣ.+ıġa 179a/13

ṣ.+tap- 187a/07

[=2]

sufra Sofra.

s.+sın 194b/16

[=1]

suġar- Sulamak.

s.-mavaşī u adāvatların suġar- 193b/10

s.-ıp 193b/10

[=2]

şuḥbat Ar. Hasbıhal, sohbet.

s.+ıġa 204a/03

[=1]

suknā Ar. Oturulacak yer.

s.+(tavattun u suknā körgüz-) 179b/11

[=1]

sulala Ar. Sülale

s.+ı nucāba-yı sıyādat-ancām 197a/14

[=1]

Sulaymān-şevket Hz. Süleyman büyüklüğü.

s.+(ḥażrat-ı Sulaymān-şevket) 192b/03

[=1]

sulṭān Ar. Hükümdar.

s.+(ḥażrat-ı sulṭān) 194a/11

s.+(ḥażrat-ı sulṭān-ı maġfur) 184a/15

[=2]

Sulṭān Ḫan k.a. Göklen ulusunun hakimidir.

s. 204a/05

[=1]

Sultān Ḥusayn Mirza k.a.Mir saray sultanı.

s.+nıñ 184b/08

[=1]

Sulṭān Taş y.a..

s. 188a/08

[=1]

sulṭānī Ar. Sulṭānlara layık.

s.+(muḳarrab-ı ḫalvat-gāh-ı sulṭānī) 192a/06

[=1]

Sūnat y.a. Taş Havz bölgesine yakındır.

s. 185a/08

[=1]

sūr Far. Düğün, şenlik.

s.+ı fahīm u caşn-ı ʿazīm 188b/06

[=1]

surāg Ar. İz, eser.

s.+ḳıl- 184a/07

[=1]

surʿat Ar. Çabukluk, hız.

s. 193b/10, 195b/08

s.+(ıstıʿcāl -ı tamām u surʿat-ı lā-kelām) 196a

s.+(şıtab u surʿat körgüz-) 203b/05

s.+bile (ḳadam-ı surʿat) 191a/02, 204a/08

s.+güster ḳıl- 179b/14

s.+ı bī-kerān 188b/12

s.+ı tamām 177b/13, 179a/02, 189b/03, 189b/10, 194b/11, 198a/16, 204b/01

s.+ı tamām u ıstıʿcāl-ı ma-lā-kelām 200b/08

s.+ḳıl- 180b/15

s.+körgüz- 201b/13

s.+u ıstıʿcāl 196a/05

[=19]

sur'at-ıfşā Hızı ortaya koyan.

s.+(azīmat-numā u sur'at-ıfşā bol-)

[=1]

sur'at-numā Hız gösteren.

s.+(cādda-paymā u sur'at-numā bol-) 204b/09

s.+(cādu-paymā u sur'at-numā bol-) 178b/01

[=2]

sur'at-siyer Hız yolu.

s. 202a/15

[=1]

sūrsāt Far. Talep,istek

s. 197b/05

s.+al- 197b/17

s.+çısıġa 197b/06

s.+ı bılā-ġāyat 194a/13

s.+ın 202a/13

s.+nı (savġat u sūrsāt) 194a/14

s.+u ġallāt 197b/08

[=7]

sūrsātçı Talep eden kişi.

s. 198a/09

[=1]

surūr Ar. Sevinç.

s. 200a/09

s.+(farāḥ u surūr-ı bī-ġāyat) 194a/06

s.+(farāḥ u surūr yétkür-) 196b/05

s.+ı ġayr-ı mahsūr yétkür- 198b/04

s.+ı tamām 182b/10, 182b/14

[=6]

sust-himmetlik Tembellik çalışkanlık.

s.+din (kem-ıltıfāt u sust-himmetlik) 200a/05

[=1]

şu'ūbat Ar. Zorluk.

ş.+ı 184b/05, 190b/03, 202a/02

ş.+ı vufūr 181b/09

ş.+ın 184a/10, 203b/06

[=6]

şu'ūd Ar. Yükseğe çıkan, yücelme.

ş.+ét- 182a/16

[=1]

suvār Ar. Suretler.

ş. 177a/08

[=1]

sükkān Ar. Bir yerde oturanlar.

s.+ı 190b/02

s.+ın 189b/17

[=2]

süknā Ar. Oturulan, ikamet edilen yer.

s.+(mava u süknā) 187a/17, 190a/04

[=2]

sükānat ar. Durgunluk, sakinlik.

s.+u ıstırāḥat 178a/14

[=1]

sün- Sünmek.

s.-gen 204b/04

[=1]

sür- Sürmek, gitmesini sağlamak.

s.-at sür- 179a/02,192a/12

s.- ʿazīmatnı sür- 188a/14

s.-canıbıġa sür- 179b/16

s.-ḫırās-mand u larzān sür- 203b/06

s.-nükte sür- 196b/04

s.-tarīḳıġa sür- 178b/11

s.-tekavār sür- 183a/09

s.-yegrenin sür- 175b/13

s.-yek-ranın sür- 178b/09

[=10]

s.-di 178b/09, 179b/16, 191a/02, 203b/06

s.-diler 196a/06, 199b/09

s.-geni 175b/13

s.-üp 178b/11, 179a/02, 183a/09, 186a/01, 188a/14, 192a/12, 196b/04, 198b/03, 202b/16

[=16]

süren Hücum, saldırı.

s.+sal- 203a/02

[=1]

sürme sürme.

s.+i sūda 203a/12

[=1]

Ş

şaʿā-şāʿ parlak.

ş.+dın 179b/10

[=1]

şab-dīz Far. Gece rengi.

ş.+ı barḳ 177a/12

[=1]

şab-gīr Far. Gece vakti olan.

ş.+bile 189a/06, 189a/09, 189a/16, 189b/07, 193b/08, 193b/12, 193b/14, 199a/08, 199a/12

ş.+ét- 194b/03

ş.+ḳıl- 189b/04

[=11]

şacāʿat Ar. Yiğitlik, cesaret.

ş. 200b/07

ş.+u mubārazat 181a/03, 181b/14

ş.+u ṣarāmat-farcām 197a/13

[=4]

şacāʿat-āmade Yiğitlikte hazır olan.

ş.+bile (sıpāh-ı şacāʿat-āmade) 180b/06

[=1]

şacāʿat-eşer Yiğitlik gösteren.

ş.+niñ (leşker-i şacāʿat-eser) 196a/06

[=1]

şacāʿat-güster Cesaret yayan.

ş. 176b/06

ş.+i (rustam-ı şacāʿat güster) 193a/05

[=2]

şacāʿat-nıhād Cesur yaratılışlı.

ş.+(vazīr-ı şacāʿat-nıhād) 180b/03

[=1]

şacā'at-şi'ār cerat yolu.

ş. 201b/08

ş.+(ḫıẕmat-güzār u şacā'at-şi'ār) 187a/14

ş.+lardın (sıpāhdar-ı şacā'at-şi'ār) 192b/17

[=3]

şād Far.Sevinçli.

ş. 187b/09

[=1]

şād-āb Far. Taze, sulu.

ş.+(sir-āb u şād-āb ḳıl-) 193b/10

[=1]

şād-āblıġ Tazelik.

ş.+(sar-şār u şād-āblıġ yétkür-) 182a/08

[=1]

şād-kām Far. Far. İsteğine kavuşup sevinmiş, meramına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.

ş.+bol- 190a/05

[=1]

şādlıġ Sevinçli olma durumu.

ş. 186b/12

ş.+dın (kemāl-i şādlıġ) 200b/05

[=2]

şafaḳ (< Ar. şefaḳ "Güneş batınca ufukta beliren kızıllık"tan) Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.

ş. 177a/16, 184b/16

[=2]

şafḳat (< Ar. şefaḳ "Güneş batınca ufukta beliren kızıllık" tan) Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.

ş.+dın (kemāl-i marḥamat u gāyat-ı şafḳat) 193a

ş.+ıdın 183b/12

ş.+ḳıl- 190a/04

[=3]

şah Far. Padişah.

ş. 177a/08, 183a/09, 183a/10, 183a/14, 192a/15

ş.+dın 180b/15

ş.+ı 203b/09

ş.+ı sıpıhr 178b/09

ş.+nıñ 195b/14, 195b/15

[=10]

Şah-ābād y.a. Harezm'de bir kasaba ve kanal adıdır. 18. yüz yıl ve sonrasında Harezm'in Beş Kala'sından biri olarak addedilmiştir. Şah-abad kanalı, Gazi-abad kanalının dört mil aşağısında uzanır. 18 mil uzunluğunda olan bu kanal, Abu'l-Gazi'nin oğlu Anuşa Han (1663-1687) zamanında yapılmış olup ülkenin Hive'den sonra ikinci önemli şehri (Yeni) Ürgenç'i ve Taş-havz'ı sular.

ş. 177b/05

[=1]

şah-āna Hükümdara ait.

ş.+(bazm-ı şah-āna tüz-) 188a/12

[=1]

şah-şanam Üstün güzelik.

ş. 178b/04

ş.+dın 178b/10

[=2]

şah-zāda Far. Padişah oğlu veya ailesinden olan erkek çocuk.

ş. 189b/12, 199b/04

ş.+ı nadır 199b/15

ş.+larnıñ 199b/12

ş. 200a/08

ş.+ı ālāmıkdār 186a/10

ş.+ı mekūr 200a/04

ş.+ı meẕkūr 200a/01

[=8]

şah-kāmrān Far. Çok mesut.

ş. 191b/05, 191b/08, 191b/10, 191b/13, 199b/15, 204a/02, 204a/04

ş.+dın 201a/10, 203b/14

ş.+nıñ 191b/15, 199b/04, 199b/07

[=12]

şahāmat Ar. Aklın kontrolünden olan yiğitlik.

ş. 197a/14

[=1]

şāhāna Mükemmel.

ş. 199b/05

ş.+(ḥılāt-ı fahıra-ı şāhāna) 181a/09

ş.+(maclıs-ı şāhāna) 183b/13

[=3]

şahar (<Far. şahr) Kent, şehir, kasaba. Krş. şahr, şeher.

ş.+ıga 200a/02

[=1]

şahīd Ar. Vatan, millet kutsal bir amaç ve görev uğruna ölen kimse.

ş.+ıga 186b/13

[=1]

şāhın-şāh yücelerin en yücesi.

ş.+(ḥażrat-ı Şāhın-şāh) 178b/13

[=1]

şaḳāvat-ma'āsır Haydutluk sıkan.

ş.+ıġa (ḫatr-ı şaḳāvat-ma'āsır) 198a/09

[=1]

şaḳāvat-taḥmīr Haydutlukla eşleşme.

ş.+(żamīr-ı şaḳāvat-taḥmīr) 176b/13

ş.+ıġa (żamīr-ı şaḳāvat-taḥmīr) 191a/01

[=1]

şalañ Nadir,ender.

ş.+ḳıl- 203a/01

[=1]

şām Far. Akşam.

ş.+(namāz-ı şām) 189b/05

[=1]

şamātat-ayin Gürültülü tören.

ş. 190b/02

[=1]

şamātat-ıntıbāh Uyandıran gürültü.

ş. 198a/07

[=1]

şamḫāl Far. Bir tür çakmaklı tüfenk, uzun namlulu tüfenkler için de bu terim kullanılmıştır.

ş. 202b/16

ş.+ı bala-tımsāl 191a/09

[=2]

şamşīr Far. Kılıç.

ş.+(sınān-ı cān-sıtān u şamşīr-ı ḫūn-faşān) 196a/13, 200b/11, 203a/08

[=3]

şamyāna Gölgelik.

ş.+sın 203b/04

[=1]

şanā' at Ar. Kötülük, fenalık.

ş.+u habasat 190b/10

[=1]

şanā' at-şiār Ar. Kötülük gösteren

ş.+bile (küffār-ı şanā' at-şar) 199b/06

[=1]

şanba Far. Cumartesi.

ş. 177a/10, 178a/16, 184b/04, 185a/13, 186a/17, 186b/15, 193a/15

ş.+(cuma u şanba kün) 183a/17

ş.+kün 180a/08, 182a/04, 182b/11, 187b/10, 188b/01, 189a/13

ş.+sabahı 179a/06

[=15]

şanī'a Ar. Kötü iş.

ş.+(şīa-ı şanī'a) 176a/03, 201a/03

ş.+(şīa-yı şanī'a) 203b/09

ş.+(şīa-yı şanī'a kör-) 202b/08

[=4]

şanī'at Ar. Kötü işler.

ş.+(şīa-ı şanī' at) 190a/09

[=1]

şar' Ar. Şeriat.

ş.+ı matin 187b/03

[=1]

şarab Ar. Şarap, içecek şey.

ş.+ı lazzat-amun 188b/06

[=1]

şaraf Ar. Şeref, üstünlük.

ş. 181a/14, 185a/06, 186b/02

ş.+ıdın 177b/17, 178b/05, 181b/12, 182a/06

ş.+ıga 179b/12, 182b/04, 183b/02, 197a/16, 204b/10

ş.+ıga yét- 188b/17

ş.+vusul 188a/11

[=14]

şarāfat Ar. Şereflilik.

ş. 177b/17

ş.+(nuzūl-ı şarāfat) 187b/07

ş.+ıġa 180b/05

[=3]

şarāfat-ıltızām Gerekli soyluluk.

ş.+(ḫıyām-ı şarāfat-ıltızām) 180a/16

[=1]

şarāfat-iktināh Gerekli soyunu anlama.

ş.+(ḳadam-gāh-ı şarāfat-iktinah)
194b/04
[=1]

şarāfat-luzum Soyluluğğun gereği.
ş.+(ḳudūm-ı şarāfat-luzūm) 186a/06, 189b/16
[=2]

şarāfat-numūd Soyluluk gösteren.
ş.ı (Vurūd-ı maymanat-fuzūd u vuṣūl-ı şarāfat-numūd) 178a/12
[=1]

şarāfat-tavām Soyluluk benzeri.
ş.+(ḳadam-ı şarāfat-tavām) 188a/05
[=1]

şarāfat-vusūl Soyluluğa erişme.
ş.+ı (nuzūl-ı şarāfat-vusūl) 182a/12
[=1]

şarārat-asar Ar. Ahlak bozukluğu, kötülük.
ş.+ı (sıpāh-ı şarārat-aṣar) 203b/12
[=1]

şarārat-dast-gāh. Kötülük zengini.
ş.+bile(nafar-ı sıpāh-ı şarārat-dast-gāh) 176a/11
[=1]

şarārat-engīz Kötülüğe sebep olan.
ş.+niñ (küffār-ı şarārat-engīz) 200b/15
[=1]

şarārat-maaş Ar. Kötülükle yaşayan.
ş. 198a/17
[=1]

şarārat-māl Kötülük süren.
ş.+(küffār-ı şarārat-māl) 202b/03
ş.+nıñ-(küffār-ı şarārat-māl) 192b/06
[=2]

şarārat-şi'ār Kötülükle sıfatlanmış.
ş.+(küffār-ı şarārat-şi'ār) 185b/04
ş.+nıñ (küffār-ı şarārat-şi'ār) 176b/03
[=2]

şarh Ar. Açıklama.
ş. 204a/10
[=1]

şarī'at
ş.+ı ġarra 190b/08
ş.+ı sarmadī 199b/13
[=2]

şarī'at-panāh Şeriatın koruyucusu.
ş. 196b/09
[=1]

şarī'at-şi'ār Şeriat gösteren.
ş.+u dıyanat-atvarlıġ 199b/11
[=1]

şarīf Ar. Şerefli.
ş.+larıga(sam-ı şarīf) 176b/01
[=1]

şaş-par Far. Altı kanat.
ş.+al- 203a/05
[=1]

şa' şa' a Ar. Parlaklık, parıltı.
ş.+sıdın 192a/13
[=1]

Şavvālu'l mu'āẓam Büyük Şevval ayı.

ş. 180a/12

[=1]

şāyad Far. Şart bildirir.

ş. 199b/13, 202b/13

[=2]

şayḫ Ar. Bir tarîkata girip seyr ü sülûkünü tamāmladıktan sonra o tarîkatın başı durumundaki en yüksek mertebeye çıkan ve kendisine derviş yetiştirme izni verilen kimse.

ş.+(ḫażrat-ı şayḫ) 187b/14, 195b/04

[=2]

şeb-revlik Gece görüşü.

ş. 181a/05

[=1]

şeher Far. Şehir.

ş. 185b/03

ş.+din 189b/11

ş.+ge 177b/01, 177b/04

ş.+i 187a/04

ş.+i fırdavs 177a/15

ş.+i Ḫīvaḳ 196b/16

ş.+ige (şehrige) 204b/06

[=8]

şeher-ıstan Şehir.

ş. 180a/17

ş.+ı (ġayrat-ı şehr-istān-ı Çin) 178b/06

[=1]

şekl Ar. Biçim, dış görünüş.

ş.+i marġub ḳıl- 183a/07

[=1]

şevket Ar. Büyüklük, ululuk, heybet, haşmet.

ş.+i 200b/05, 201a/03

ş.+in 187a/04

[=3]

şıddat Ar. Bir güç, hareket veya kuvvetin derecesi; tabiî halinden daha fazla olma.

ş.+ı burūdat 181b/02

ş.+ıdın 181a/17

ş.+ın 203b/06

[=3]

şıkār Far. Av, avlanma.

ş.+i tamāşā 183a/04

[=1]

şıkār-andazlıġ Far. Avcı.

ş. 204b/08

[=1]

şıkarivar Avcılık gibi.

ş. 183a/05

[=1]

şımāl Ar. Kuzey.

ş.+ı 185a/09

ş.+ı (day şımālı és-) 184a/13

[=2]

şımālıyya Ar. Şımālī kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlamdaki müennes şekli.

ş. 182a/10, 182b/17, 204b/09

[=3]

şīrāna Far. Aslana yakışır şekilde.

ş. 200b/11

[=1]

şıtāb Far. Acele, sürat.

ş.+bile 187a/08, 191b/07

ş.+u surat körgüz- 203b/05

[=3]

şıtabān Far. Acele eden, çabuk olan.

ş.+bol- 179b/04, 180a/10, 180b/14, 182a/01, 193b/11, 200b/09

[=6]

şī'a Ar. Taraftarlar.

ş. 195b/15

ş.+ı şanī'a 176a/03, 201a/03

ş.+ı şanī'at 190a/08

ş.+yı şanī'a 203b/09

ş.+yı şanī'a kör- 202b/08

ş.+yı şūm u küffār-ı mazmūm 203a/15

[=7]

şi'ār Ar. İz, belirti ,işaret.

ş.+(ṣadāḳat-şi'ār) 185a/16

[=1]

şikār Far. Av, avlanma.

ş. 183a/16, 193a/17

ş.+eyle- 183a/11

[=3]

şikār-andāzlıġ Avcılık.

ş. 193b/02

[=1]

şikest Far. Kırılmış, kırık.

ş. 195b/09

[=1]

şīr Far. Arslan.

ş.+ı cıdal 196a/03

ş.+ı daran 191a/06

ş.+ı pīşa-ı haycā 177a/06

ş.+i jıyān 200b/05

[=4]

Şīr Muḥammad Ḫan k.a. Çahār Aymaḳ hanlarından biri.

ş. 199b/01

ş. 200a/12, 200a/17

[=3]

Şīr Muḥammad Ḫan Afgan k.a. Guryan kalesinin hökümdarı.

ş. 190b/04

[=1]

şīrāna Aslan gibi.

ş. 195b/09

ş.+hamla ḳıl- 196a/16

[=2]

şor Far. Tuzsu, tuzlu çorak arazi.

ş. 193b/08

[=1]

şorış-efgen kavga çıkaran.

ş.+bol- 187b/06

[=1]

şu'ā'ī Ar. Işık gibi.

ş. 194b/01

ş.+nıñ 200b/14

[=2]

şu'bada-bazlıġ Far. El çabukluğu.

ş.+ı (felek-i şu'bada-baz) 190b/07

[=1]

şucā'a Ar. Cesur.

ş.+sı 202a/14, 203b/07

ş.+sıdın 181a/02, 182a/02

ş.+sın 197b/05

ş.+sınıñ 198a/06, 201a/04

ş.+(sıpāh-ı ıslām-panāh u şuca'ā-yı calādat-ıntıbāh) 196a/11

ş.+(afvāc-ı ḳahıre u şuca'ā-yı mütekāsire) 178a/15

ş.+yı caladat-asar 197b/12

[=10]

şuhūr Ar. Aylar.

ş.+u avam 187a/05

[=1]

şuḳḳa-küşā Ar. Tezkire açan

ş. 181a/11

ş.+bol- 178a/09

[=2]

şu'la Ar. Yalım.

ş.+sıdın 200b/13

[=1]

şūm Far. Uğursuz.

ş.+(şīa-yı şūm u küffār-ı mazmūm) 203a/15

[=1]

şumār Far. Hesap, sayı.

ş.+(ḥısāb u şumār ḳıl-) 188a/02

[=1]

şumāra Far. Hesap.

ş. 177a/05

[=1]

şurb Ar. İçme.

ş.+dın (ekl ü şurb) 188b/08

ş.+ıdın (ekl ü şurb) 195a/09

[=2]

Şükru'llāh Aka Herat sarayına elçi olarak gönderilen kişi.

ş.+nı 203b/17

[=1]

şükūh Far. Ululuk, azamet.

ş.+(kūh-ı gerdūn-ı şükūh) 184b/14

[=1]

T

ta Far. 1. Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri ya da zamanı anlatırken söze mübalağa katar (genellikle dek, değin, kadar, beri vb. ile kullanılır).

t. 182b/07, 185b/01, 185b/04, 185b/11, 186a/16, 187b/03, 192b/03, 193b/01, 197b/09, 198a/14, 201a/17, 201b/12, 202a/13

[=13]

ta'accub-numā Şaşkınlık göstere.

t.+(sanıhat-ı ta'accub-numā) 183b/17

[=1]

ta'adıyat Ar. Zulmetmek.

t.+nı (āzār u ta' ādıyat) 191b/09

[=1]

ta'āḳub Ar. Birbirini takip etme.

t.+ḳıl- 203b/07

[=1]

ta'ālā Ar. "Yüce oldu", "Şanı yüce olsun" anlamında olup, Allah, Hak, Tanrı kelimelerinden sonra kullanılır.

t. 177a/14

[=1]

ta'alluḳ Ar. İlişki, bağ.

t.+tap- 193a/06

[=1]

ta'allul Ar. Yalandan bahaneler bularak işten kaçma.

t.+(mūcıb ı u ta' allul) 195a/13

[=1]

ṭa'ām Ar. Yemek.

ṭ.+ı gun-a gun 188b/06

[=1]

tāb Far. Güç, kuvvet.

t. 196a/17

[=1]

tābān Far. Parlak.

t.+dın (ḫūrşīd-ı tābān) 180a/04

[=1]

tabar Far. Balta.

t. 189b/12, 203a/05

[=2]

ta'bıya Ar. Savaşın gerektirdiği şekilde askeri birlikleri düşmana karşı yerleştirme, kullanma ve yönetme sanatı, taktik.

t.+ga 179a/03

[=1]

tab'ī Ar. Tabiatla ilgili.

t. 184a/01

[=1]

tac Far. Hükümdarlık alameti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.

t. 194b/04

[=1]

tadbīr Ar. Bir şeyi önleyecek ya da temin edecek yol, çare, önlem.

t. 201a/17

t.+nıñ (vazīr-ı ṣāyıb -ı tadbīr) 194a/10, 196a/05

[=3]

ta'dīm Ar. Tahrıp.

t.+(tahrīb u ta'dīm) 191a/01

[=1]

tafṣīl Ar. Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.

t.+ı 195b/10

[=1]

tag̱ Dağ.

t. 180b/14, 181a/12, 181b/01, 184a/05, 184a/06, 184a/11
t.+dın 186b/07
t.+dın çık- 186a/03
t.+étegide 176a/12
t.+ınıñ 185a/08
t.+içi 176a/07
t.+nı 184b/15
t.+nıñ 181b/10, 185a/09
t.+u daşt 177b/11
t.+u vādī 184b/14
[=16]

ṭaġa (<Moğ. ṭaġayı) Dayı.
ṭ.+sı 190b/14, 195b/11
[=2]

taġġamad Ar. Affetmek.
t.+a'llahu bī-gufrana 177a/17
[=1]

Taġıstan Dağıstan
t. 175b/13, 184a/15
[=2]

tah Kıvrım.
t.+tüş- 181b/09
[=1]

tahalhul Ar. Hacmin büyümesi.
t.+yétkür- 197b/10
[=1]

tahavvur Küplere binme.
t.+(calādat u tahavvur) 203a/11
[=1]

tahfif Ar. Hafifletme.
t. 198b/09
[=1]

tahıyya (< Ar. tahiyya) Hazırlık.
t.+sıdın 193a/14
t.+sıġa 176b/15
[=2]

taḥḳīḳ Ar. Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için yapılan araştırma, soruşturma.
t.+ın 191b/04
[=1]

taḫmīnan (< Ar. tahmīn kelimesinin tenvinli şeklidir) Takriben, yaklaşık olarak.
t. 177b/02, 180a/05, 190b/14
[=3]

tahnıyat Kutlama, tebrik etme.
t. 203b/15
[=1]

tahnıyat-nāma Tebrikmektubu.
t. 204a/03
[=1]

Tahran Iran başkenti Tehran.
t. 176a/01
t.+dın 176a/05
[=2]

taḫrīb Ar. Harap etme, yıkıp dökme.
t.+u tadımın 191a/01
[=1]

taḫrīr Ar. Yazı yazma.
t. 180b/04, 198b/08
t.+(taḳrīr u taḫrir ḳıl-) 199b/17
[=3]

taḫt Far. Taht.
t.+ıda 193b/05
t.+ıda (daru's-salṭanā-ı taḫt) 190a/07
t.+ın 189b/16
t.+u taz ḳıl- 202a/16
t.+u taz yétkür- 176a/17
[=5]

taḫta's-sarā Ar. Saray altı.
t.+bol- 184a/13
t.+dın 181b/09
t.+ġa 181b/08
[=3]

Tajan Aynı zamanda Shahr-i-Tajan ve Shari-i-Tajan olarak da bilinir, İran kuzeyinde bulunan eski başkenti.
t. 195a/13
[=1]

ṭāḳat Ar. Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
ṭ. 190b/03
[=1]

taḳdīm Ar. Öncelik tanıma, öne alma.
t.+ġa yétkür- 192a/07, 192b/06
[=1]

taḳrīr Ar. Sözle anlatma, ifade ve beyan etme, anlatış.
t.+u taḥrīr ḳıl- 199b/17
t.+ḳıl- 191b/17
[=2]

taḳsīm Ar. Bölmeler.
t.+ḳıl- 187a/11, 194a/15
[=2]

taḳvā Ar. Günahtan, günah ve haram olması ihtimali bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.
t.+u parsa 194b/03
[=1]

taḳvā-dast-gāh Takvanın gücü.
t. 195a/17
[=1]

ṭalab Ar. İsteme, arzu.
t.+ı bile 176a/16, 198b/10
[=2]

talākī Ar. Buluşma.
t.+yı sıffin 196a/15
[=1]

talāş Far. Çalışma, çaba.
t.+(savaş u talāş) 196a/16, 202b/07
t.+ı (savaş u talāş) 192a/09
t.+lar 200b/11
t.+u köşīş ḳıl- 198a/02
[=5]

talġan yorulan.
t.+ların 201b/14
[=1]

ṭālıb Ar. İsteyen, talep eden.
ṭ.+ı 192a/01
[=1]

ta'līm Ar. Öğretme, belletme.
t.+bér- 187b/04
[=1]

Ṭalḳān Afganıstan takhar bölgesinde. Y.a..

ṭ.i 198b/17

ṭ. 198b/07

[=2]

talkīn Ar. Fikir aşılama, öğüt.

t.+(teʿkīd ü talkīn ḳıl-) 193a/07

t.+ḳıl- 187b/04

[=2]

tām Ar. Eksiği olmayan.

t.+ı mazallat 199b/14

[=1]

tamām Ar. Bütünlüğü bozacak bir eksiği olmayan şey.

t. 195a/06

t.+(baḥra-ı tamām) 189b/14, 192a/04

t.+(başaşat-ı tamām u faraḥ-ı lā-kelām) 203b

t.+(cahd-ı tamām u köşīş lā-kelām) 203a/02

t.+(caladat-ı tamām u ṣarāmat-ı lā-kelām) 198a/17

t.+(dabdaba-ı tamām) 182a/09, 188b/11

t.+(faraḥ-ı tamām u baḥra-ı lā-kelām) 197b/04

t.+(ıntısāb-ı tamām) 194b/09

t.+(ıstıʿcāl -ı tamām u sur'at-ı lā-kelām) 196a/09

t.+(ışrat-ı tamām) 183b/14

t.+(ızdıḥām-ı tamām) 190b/17

t.+(nışat-ı tamām) 198a/06

t.+(nuṣrat-ı tamām) 185b/12

t.+(surat-ı tamām) 189b/03

t.+(surat-ı tamām u ıstıʿcāl -ı ma-lā-kelām) 200b/08

[=17]

t.+(tazayyun-ı tamām bile) 187a/03

t.+bile 204b/01

t.+bile(ıẕṭırāb-ı tamām) 196a/07

t.+bile (āb-rūy-ı tamām) 195b/09

t.+bile (bahcat-ı tamām) 183a/04

t.+bile (cahd-ı tamām) 192a/12

t.+bile (farāġat-ı tamām) 186a/04

t.+bile (huzūr-ı tamām) 190a/05

t.+bile (ıḫlāṣ-ı tamām) 179b/04, 199a/10

t.+bile (ıhtımām-ı tamām) 178a/02, 196a/15, 199b/17

t.+bile (ıstı' cāl -ı tamām) 180a/07, 189b/01, 197b/15, 204a/01

t.+bile (ışтıyāk-ı tamām) 201a/08

t.+bile (ızdıḥām-ı tamām) 188b/01

t.+bile (ʿızzat-ı tamām) 195a/10

t.+bile (kevkebe-i tamām) 186b/01

t.+bile (sur'at-ı tamām) 177b/13, 179a/02, 189b/10, 194b/11, 198a/16

t.+bile (surūr-ı tamām) 182b/10, 182b/14

t.+bile (taşşadūd u tamām) 196b/14

[=29]

tamarrud Ar. İnat etme, karşı durma.

t.+(ınād u tamarrud) 190b/05

[=1]

tamāşā Ar. Zevkle, hayranlıkla.

t.+dın 183a/13

t.+sın (şıkārī tamāşā) 183a/04

[=2]

ta'mīr Ar. Onarma.

t.+ı 187a/13

[=1]

tanbīh Ar. Bir şeyin yapılıp yapılmamasını, şöyle veya böyle yapılmasını söyleme ve bunu üzerinde durarak hatırlatma, ihtar, uyarma.

t.+u göş-māl 176b/03

[=1]

tanbıyya

t.+u goş-māl-ı azim yétkür- 200a/15

[=1]

tansuḳ Ar. Hediye.

t. 203b/17

t.+u hadıya 194a/04

[=2]

tansuḳāt Ar. Kıymetli şeyler, hediyeler.

t.+ı bile (pişkeş ü tansuḳāt) 182b/04

t.+ı muvāfiḳ 183b/10

t.+ı tuḥfat 186b/11

[=3]

tansuḳāt-ı bī-nihāyat Sonsuz hediyeler, kıymetler.

t. 194a/13

[=1]

tañ Güneş doğmadan önceki alaca.

t. 199a/12

t.+(ér tañ) 194a/17

t.+ası 177b/10

[=3]

tañla Yarın, sabahleyin.

t.+sı 178b/09, 178b/12, 179a/05, 179b/08, 179b/13, 180a/08, 181a/16, 181b/13, 182a/04, 182a/08, 184b/16, 185a/10, 185b/16, 186b/03, 186b/17, 187a/04, 187b/10, 188b/01, 188b/10, 189a/14, 189b/08, 194a/09, 194a/15, 194b/16, 199a/03, 199a/14

[=26]

tañnay Zorluk.

t.+ı muḥatara tut- 190b/01

[=1]

tap- Bulmak; elde etmek.

t.-barumand u sar-bulandlıġ tap- 185b/16

t.-hayl-ı ruḫṣat tap- 180b/15

t.-ıctımā' tap- 177a/09

t.-ısdār tap- 184b/12

t.-ıstıād tap- 183b/10

t.-ıstıkrār tap- 176a/02

t.-ıstı'lā tap- 190b/09

t.-ıştıhār tap- 196b/15, 199b/10

t.-ıttılā tap- 179a/16, 200a/03

t.-muḫayyā u 'āmāda tap- 193a/11

t.-muyaṣṣar tap- 190b/12

t.-bahramandlıġ tap- 182b/05

t.-sar-afrażlıġ tap- 186a/12, 204b/11

t.-sudur tap- 187a/08

t.-ta'alluḳ tap- 193a/06

t.-tasmīm tap- 197b/11

t.-yol tap- 176a/02
t.-(ba-ġāyat ḫūş-güvār u uẕūbatda ıştıhār tap-) 186b/01
t.-('ımtıdād tap-) 190a/02
[=23]

tap-
t.-a al- 184a/07
t.-a almay 176a/14
t.-dı 187a/08
t.-dılar 183b/10, 188a/01
t.-ġaç 179a/16
t.-ġan 193a/06, 193a/16
t.-ġandın 198a/15
t.-ıp 176a/02, 190b/09, 195b/12, 198a/10, 198b/08, 198b/09, 200a/03, 204a/04
t.-mış 186b/02, 199b/10
t.-sam 192b/03
t.-tı 176a/02, 177a/09, 184b/12, 185b/16, 186a/12, 190a/02, 190b/12, 193a/11, 196b/15, 197b/11, 199a/10
t.-tılar 180b/15, 182b/05, 204b/11
[=34]

ṭapış Far. Çarpıntı.
t.+u ıztırab körgüz- 203a/02
[=1]

tapşur(ı)- Emanet etmek.
t.-dar-gāh-ı mulāzımlarıġa tapşur- 191b/16
t.-ġalla tapşur- 203b/17
t.-ṣarṣar-nazīrga tapşur- 204a/14
[=3]

tapşur- Emanet etmek.
t.-up 191b/12, 191b/16, 199b/17, 202a/04, 203b/17, 204a/07, 204a/14
[=7]

tapuḳ (Far.< tapu) Secde kılma, baş eğme.
t. 192a/07
[=1]

tar Dar, sıkışık.
t.+u yol 186a/01
[=1]

ṭarab Ar. Sevinmekten gelen coşkunluk.
ṭ. 183a/15, 187b/17
ṭ.+(fayż-ı tarāb) 178a/11
[=3]

ṭarab-fazā Far. Ferahlığı ve neşeyi arttıran.
ṭ. 193b/15
[=1]

tārāc Far. Yağma, çapul.
t.+(çapavul u tārāc) 201a/16
t.+ıġa 202a/17
t.+u yaġma 202a/10
[=3]

taraddud Ar. Bir yere, birbirinin yanına gidip gelme.
t.+u cust-cū 192a/05
[=1]

ṭaraf Ar. Cihet, yön.
ṭ. 191a/04, 192a/15
ṭ.+(her taraf) 181b/08
ṭ.+bol- 184a/13
ṭ.+dın 191a/09, 191a/10
ṭ.+dın (tört taraf) 202b/09

ṭ.+ı 187b/15
ṭ.+ıda 182b/10
ṭ.+ıdın 203b/16
ṭ.+ığa 180a/09, 193a/16, 198b/14, 200b/09, 202a/07
ṭ.+ın 185a/10
[=16]

tarafatu'l-ayn Tarafların gözü.
t.+içre 187a/11
[=1]

ṭarāvat Tazelik, körpelik.Far.
ṭ.+da (nazāhat u ṭarāvat) 178a/11
ṭ.+ın bağışla- 185a/15
ṭ.+ı bī-andāza yétkür- 179b/15
ṭ.+ın 180b/01
[=4]

ṭarāvat-aṣar Tazelik belirtisi, etkisi.
ṭ.+ḳıl- 186b/02
[=1]

ṭarāvat-güster Tazelik yayan.
ṭ.+ḳıl- 181a/15
[=1]

ṭarāvat-ıştımāl Tazelikle kaplama.
ṭ. 181b/12
[=1]

ṭarāvat-māl Tazelikle sarılan.
ṭ.+ét- 186a/06
[=1]

tarāvīḥ Ar. Ramazanda yatsı namazından sonra kılınan yirmi rekatlık namaz.
t. 178a/02
[=1]

tarcīḥ Ar. Bir şeyi diğerlerinden daha üstün tutma, daha önemli sayma, yeğleme.
t. 191a/05
[=1]

tārek Far. Tepe, başın üst kısmı.
t. 194b/04
[=1]

ṭārī Ar. Birden bire çıkan, ansızın.
t. 198b/08
[=1]

ta'rīf Ar. Bir şeyi anlatmak.
t.+ıdın 188b/07
t.+ığa 181b/15
[=2]

ṭarīḳ Ar. Yol; sebep.
ṭ.+ı bile 185a/17
ṭ.+ığa 177a/14, 197b/02
ṭ.+ığa sür- 178b/11
[=4]

ṭarīḳa Ar. Yol, tarik.
ṭ.+sı bile 181a/05, 193a/17
ṭ.+sıda 180b/03, 192b/02, 203b/05, 203b/17
[=6]

Tars Aḳar y.a..
t. 185a/06
[=1]

tart(ı)- Tartmak.
t.-havatır tart- 176a/12, 199b/08

t.-(baẕm-ı camşīdāna u maclīs-ı ḫusravāna tart-) 178b/07

t.-ıp 176a/12, 178b/07, 199b/08

t.+ıp bér- 183b/14, 195a/04

[=8]

taṣarruf Ar. Bir şeye sahip olma ve sahip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi; hüküm, irade.

t.+ıdın 202b/01

t.+ıġa (dast-ı tasarrufıġa kirgüz-) 176a/01

[=2]

taṣdīʿ Ar. Can sıkma, baş ağrıtma.

t.+çék- 192b/04

t.+çékip 192a/09

t. 192a/17

[=3]

tasmīm Ar. Bir şeyi önceden iyice kararlaştırmak, niyet etme.

t.+bér- 191a/02

t.+tap- 197b/11

[=2]

taṣrīḥ Ar. Açık açık söyleme.

t.+ı 199b/06

[=1]

taş Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki maden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim, bunlardan kopmuş veya koparılmış parça.

t.+(her taş) 181b/04

[=1]

Taş Havż y.a..

t.+ı 177b/15

[=1]

taşḳar (< Eski Türk. taşġar) Dışar.

t.+ı 203a/06

[=1]

taşrīf-farmā Şeref emreden.

t.+(azīmat-numā u taşrīf-farmā bol-) 200a/14

[=1]

taşşadud Ar. Şiddetlenme.

t.+u tamām 196b/14

[=1]

taṭāvul Ar. Uzanma, hakimiyetin genişlemesi.

t.+ıġa 190b/16

[=1]

tavāb Ar. Bir kimseye tabi olma.

t.+ıdın 176a/05

[=1]

tavaccuh Ar. Bİr tarafa yönelme, ilgilenme.

t. 191a/02

[=1]

tavāf Ar. Ziyaret etme, bir şeyin etrafında dönme.

t.+ıġa 194b/05

[=1]

tavaḳḳuf Ar. Bekleme, durma.

t. 176a/06, 183a/17, 184b/04, 195a/12, 195a/12, 196b/07, 198b/09, 203b/03

t.+(ayyām-ı tavaḳḳuf) 195a/16

t.+da (ayām-ı tavaḳḳuf) 201b/04

t.+da (ayyām-ı tavaḳḳuf) 196b/09

t.+ḳıl- 179b/10, 182a/17, 186a/02, 188a/07, 204b/08

t.+körgüz- 179a/01, 180b/01, 185a/08, 204a/13

t.+u temekkün körgüz- 187b/08

[=21]

tav'an Ar. İsteyerek, zorlamadan.

t. 190b/10

[=1]

tavattun Ar. Yerleşme, vatan tutma.

t. 180b/12

t.+u sukna körgüz- 179b/11

[=2]

tavātur Ar. Söylenti.

t. 176b/01, 203b/14

[=2]

ṭavāyıf (< Ar. ṭavā'if) Taifeler, topluluklar, fırkalar.

ṭ. 202a/14

ṭ.+ı 179a/11, 190a/02

ṭ.+ı meẕkūr 179b/05

ṭ.+ı meẕkūra 179b/02

ṭ.+ı ṣadāḳat-vakıf 179a/14

ṭ.+ın (gökleniyye ṭavāyıfı) 175b/14

ṭ.+ınıñ 183b/08, 187a/16, 193a/01, 193a/04, 202a/08

[=12]

tavcīh Ar. Belirli bir yöne döndürme; mana verme.

t.+ḳıl- 191a/06

[=1]

Tavışḳan 12 hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı.

t. 183a/08, 183a/11

[=2]

tavsan Tavşan.

t.+ı divzad 178b/10

[=1]

tavṣīf Ar. Vasıflarını sayma.

t.+ınıñ 195a/06

[=1]

tavşal- Yorulmak.

t.-ġan 201b/13

[=1]

Tavuḳ 12 hayvanlı Türk takviminde bir yıl adı.

t.+yıl 188b/10, 190a/16, 193a/15

[=3]

tayaġ Dayak, sopa.

t. 203a/05

[=1]

ṭāyıfa (< Ar. ṭā'ife) Grup halindeki insan topluluğu, bölük, zümre, fırka, halk, cemaat.

ṭ.+ı aymak 190b/15

ṭ.+nıñ 194a/04

ṭ.+sı 191a/05, 202b/17

ṭ.+sı (gökleniyye ṭāyıfası) 176a/07

ṭ.+sıdın 183b/04, 198a/12

ṭ.+sın 182a/13, 186b/06

[=9]

tayıffa Krş. ṭāyıfa

t.+sıga 186a/15

[=1]

ta'yīdāt Ar. Teyirler.

t. 198a/04

[=1]

ta'yīn Ar. Belli etme, ayırarak belirli duruma getirme.

t. 193a/07, 193a/09, 193a/15, 204a/06

t.+ét- 176b/16

t.+ḳıl- 197a/15

[=6]

ṭayr Ar. Kuş.

ṭ.+(vahşi u ṭayr içre sal-) 183a/13

[=1]

ṭayy Ar. Dürüp bükme, sarma.

ṭ.+ı marahıl ḳıl- 191b/07

[=1]

ṭayyār Ar. Uçan.

ṭ. 177a/08

ṭ.+u āmāda bol- 185b/08

[=2]

tayyıba Ar. İyi, güzel, hoş demek olan tayyıb kelimesinin tamlamalarda geçen ve aynı anlama gelen müennes şekli.

t.+larıdın (arvāh-ı tayyība) 194b/05

[=1]

tāz Far. Koşma.

t.+(taḫt u taz ḳıl-) 202a/16

[=1]

tazalzul Ar. Sarsılma.

t. 197b/09

[=1]

tazalzul-pazīr Sarsılan destek.

t.+bol- 201a/04

[=1]

taẕarv Dar. Sülün.

t. 183a/07

t.+al- 183a/10

t.+u durrac 183a/04

[=3]

tazayyun Ar. Süslenme.

t.+ı tamām 187a/03

[=1]

ta'ẓīm Ar. Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığına delalet edecek şekilde güzel muamelede bulunma.

t. 192a/07

[=1]

tazyin Ar. Süsleme.

t.+ét- 182a/11

[=1]

tedārik Ar. Hazır etme.

t.+in 202b/13

[=1]

tefekkür Ar. Fikir üretme, derin düşünme.

t.+i 176a/02

[=1]

Tejen Teke y.a..

t.+si 197b/11

t.+siniñ 197b/05

[=2]

tek Far. Koşma.

t.+ü pūy 185a/09

[=1]

tek-āvar Far. Koşucu, koşan.

t.+sür- 183a/09

[=1]

Teke kv.a. Marv, Ahal, Kızıl Rıbat, Ersarı, Sarık ve Yomutlarla birlikte Horasan Salurlarını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri.

t. 179b/11, 186a/13, 195a/14

[=3]

tekebür Ar. Büyüklük gösterme, büyüklük.

t.+i (ġurūr u tekebür) 190b/12

[=1]

te'kid Ar. Sağlamlaştırma.

t.+ü talkīn ḳıl- 193a/07

[=1]

te'kīdī Ar. Sağlamlaşmış bir şekilde.

t.+bile 200a/01

[=1]

temekkün Ar. (Türkçe'de kazanmıştır) Yerleşme, mekân tutma.

t.+(tavakkuf u temekkün körgüz-) 187b/08

t.+körgüz- 195b/06

[=2]

temkīn Ar. İhtiyatlı, sağlam.

t.+(ṣāḥıb-ı temkīn) 181a/16

[=1]

Teñri Tanrı, Allah.

t. 192b/08

[=1]

Teñri ta'ālā Yüce Allah.

t. 184b/06, 193a/13

[=2]

Terakime kv.a. Türkmenler. Marv diyarı ile Tajan, Murgat ve Saraḫs bölgelerinde oturan ve bununla beraber Gürgen, Horasan, Teke, Salur ve Saruk halkını oluşturan Türkmen kavimlerinden biri.

t. 179a/11, 202a/10

[=2]

teref Krş. ṭaraf

t.+ge 192b/05, 201a/14, 201b/14, 204a/01

t.+ge (bir teref) 191a/16

t.+ge (her teref) 192a/16, 199b/08, 203a/01

[=8]

teşrīf Ar. Şereflendirme.

t. 188b/02

[=1]

tevekkül Ar. Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra razı olup sonucu, Allah'tan bekleme, işlerini Allah'a bırakma, Allah'a güvenme.

t. 198b/15, 200b/05

t.+ķıl- 184b/06

[=3]

tébrenmeg- kıpırdanmak,sallanmak.

t.+iniñ (tébrenmek) 198b/06

[=1]

Témür Cān y.a..

t. 180a/15

[=1]

téve (< Moğ. temegen'den geldiği bazı dilciler tarafından ileri sürülmüştür) Deve.

t. 186b/16, 187b/09

[=2]

téveçi Deveci.

t. 183b/09

[=1]

téz Tez, çabuk.

t. 183a/10, 195b/15

t.+rek 179b/13

[=3]

tézrek Daha çabuk.

t. 202b/13

[=1]

tın- Duymak.

t.-may 202b/07

[=1]

tıra Karanlık,çamurluk.

t.+sıġa 187a/16

[=1]

tırāz Ar. Elbiselere nakışla yapılan süs.

t.+(āşıyan-ı tırāz) 185a/12

[=1]

tırya y.a..

t.+ġa 189b/17

[=1]

tīġ Far. Kılıç.

t. 203a/04, 203a/14

t.+ı ātaş-paş 202b/07

t.+ı bile 203a/11

[=4]

til Dil, lisan.

t.+(akl hayran u til güng-zaban dur-) 188b/07

t.+i bile 199b/17

t.+idin 204b/03

[=3]

tile- İstemek.

t.-di 192a/03, 203b/02

[=2]

tīra (< Far. tīre) Karanlık.

t.+sıdın 183b/09

[=1]

tīra-maāş Karanlık yaşayış.

t.+nıñ (kızķıl-baş-ı tīra-maāş)

[=1]

tire Soy ağacı, aile, grup.

t.+sidi 186a/13

[=1]

to-bar-to Far. Kat üzerine kat.

t. 203a/01

[=1]

tofraġ Toprak.

t. 184a/06

[=1]

toġay Orman.
t.+içre 183a/09
[=1]
tohtamış
t. 186a/15
[=1]
toḳuz Dokuz.
t.+kün 190b/01
[=1]
top Zümre, yığın.
t. 177a/11, 194a/03
t.+ı duşman-kub 193a/08
t.+ı gerdūn kub 183b/06
t.+ı paranlıġ 193a/08
t.+ı rad-aşub 191a/09, 194a/01
t.+ı top-hāna u leşker-i bī-kerāne 198b/16
t.+ı tophāna 190a/15
[=9]
top-andāzlıġ Top atann
t. 203a/01
[=1]
top-ḫāna Top dökümü yapılan yer.
t. 177a/11, 188a/13
t.+ı humāyūn 183b/06
[=3]
topḫāna Top dökülen yer.
t. 202b/16, 203b/04
t.+(top-ı tophana) 190a/15
t.+ı ẓafar-nışān 186a/02
[=4]
topçı Topçu.
t.+lar 193a/08
[=1]
Torġay Çömmegi y.a..
t. 185a/12
[=1]
tos- Dövüşmek, vuruşmak.
t.-up 197b/17
[=1]
toy Ziyafet, toplu yemek.
t. 188b/11
[=1]
tökül- Dökülmek.
t.-kan tökül- 191a/14
[=1]
tökül- Dökülmek.
t.-di 191a/14
t.-diler 203a/08
[=2]
töpe (<Eski Türk. töpü) Tepe.
t.+din 188b/01
t.+din köçür- 184b/07
t.+si (ıntıẓār töpe) 188b/12
t.+sidin 194b/01
t.+siniñ 188a/15
[=5]
Töre Murād Atalıḳ k.a. Yomut Türklerinden yüz kişilik askerî kuvvetle birlikte Kızıl Takır'dan daha ileri bir bölgede düzenlenen akın gibi pek çok akına komutan olarak katılmış, bu akınlarla ilgili

yapılan kuyu kazımı işlerinde bizzat bulunmuş önemli bir danışmandır.

t. 181b/15

[=1]

tört Dört.

t. 181a/08

t.+de (miñ iki yüz ellik tört) 197b/01

t.+kün 178a/08, 183b/16, 183b/17, 184b/03

t.+taraf 202b/09

t.+yan 177a/02

[=8]

törtlenci Dördüncü.

t.+kün 178a/14

[=1]

tūfān Ar. Nuh peygamber zamanında dünyayı kaplayacak şekilde yağan çok şiddekli yağmur.

t.+ın 184a/05

[=1]

ṭūġyan Ar. Taşma, taşkınlık.

ṭ.+ı bile 201a/16

[=1]

tuḥfa Ar. Armağan.

t.+ları bile (armaġan u tuḥfa) 194a/04

t.+u piş-keş 187b/16

[=2]

tuḥfāt Ar. Hediyeler, hoşa giden şeyler.

t.+ı bile (tansukat-ı tuḥfāt) 186b/11

t.+ı lāyık 183b/09

[=2]

ṭulū' Ar. Doğma, doğuş.

ṭ.+ıdın 194a/09

[=1]

ṭumṭurāḳ Far. Söylenişi ahenkli, gösteriş.

ṭ.ġa (rāyāt-ı āftāb-ı ışrāḳ u 'asākir-i nuṣrat-ı ṭumṭurāḳ) 201a/07

[=1]

tund-bād Far. Sert esen rüzgar.

t.+ınıñ 176b/02

[=1]

tur- Durmak, beklemek.

t.-ḳazıla tur- 187a/10

t.-kele tur- 197b/08

t.-kéle tur- 197b/13

t.-kıla tur- 197b/16

t.+(manand-ı tur-ı maḳṣad-ı hasūr) 181b/10

t.+dılar 177a/08

t.-ġan 187a/10, 197b/05, 197b/08, 197b/13, 197b/16, 201b/14

[=12]

turāb-boslıḳ Topraklık.

t.+ıga 191b/15

[=1]

ṭurfaraḳ Nadirce.

ṭ. 184a/03

[=1]

ṭuruḳ Ar. Yollar.

ṭ.+u mamar 197b/08

[=1]

tuş Köşe, yan.

t. 183b/08

t.+ga 183b/08
t.+ıdın 203a/08
[=3]
tuşluk Köşelik.
t. 203a/08
[=1]
tut- Alıkoymak.
t.-alvān-ı nı' mat tut- 195a/06
t.-ārām tut- 194a/09, 199a/12, 201b/04
t.-ıltımās u ıltıcāsın tut- 192b/11
t.-ilgeri tut- 199b/14
t.-mabẓūl u ma'ḳūl tut- 192b/11
t.-maḳbūl u mabzūl tut- 197a/12
t.-mesken tut- 176a/17
t.-tañnay-ı muhātara tut- 190b/01
[=10]
tut- Elle kavramak.
t.-dı 190b/01, 194a/09, 199a/03, 201b/04
t.-ġandın 190a/07
t.-mışlar 176a/17
t.-up 190b/06, 192b/11, 195a/05, 197a/12, 199a/12, 199b/14
[=12]
tutġaç Tutmayı sağlayacak şey.
t. 199b/07
[=1]
tütıyā Ar. Kadınların gözlerine çektikleri sürme.
t. 178b/15, 188a/17
[=2]
tut- Tutmak.
t.-uban 177a/04
[=1]
tümen (Eski Türk. "herhangi bir şeyin çok olanı") On bin, büyük küme (Bin sayısıyla birlikte kullanıldığında abartılı çokluk ifade eder.)
t.+(yüz tümen) 177a/06, 203a/14
[=2]
tün Gece.
t. 183a/14
t.+(bir tün) 178b/07, 199a/13
t.+din (yarım tün) 188a/06
[=4]
tüş Aşağıya doğru inmek.
t.-ḳıl-bendge tüş- 199a/06
t.-ıztırab tüş- 192a/16
t.-maḳbūl tüş- 201b/03
t.-marhalaġa tüş- 186b/14
t.-mavzıġa tüş- 200a/10
t.-mekanġa tüş- 188a/08
t.-menzilge tüş- 189a/06
t.-tah tüş- 181b/09
t.-yérge tüş- 180a/06, 181b/03
t.-yérge yüş- 188a/07
[=11]
t.-di 196a/01
t.-er 192a/15, 192a/16
t.-ti 181b/03, 182a/05, 189a/17, 189b/06, 199a/11
t.-tiler 200a/10
t.-tü 191a/03

t.-üp 180a/06, 181b/09, 186b/02, 186b/14, 188a/07, 188a/08, 189a/06, 189b/01, 192b/10, 199a/06, 199a/14, 201b/03

[=22]

tüşken Düşen.

t.+in 196a/02

[=1]

tüşür- Düşürmek.

t.-di 181a/01

[=1]

tütün Duman.

t.+çık- 191a/13

[=1]

tüz(ı)- Düzenlemek.

t.-ahengin tüz- 192b/06, 194b/12, 195b/08, 198b/11

t.-azīmat-ahengin tüz- 199a/08

t.-baẕm-ı şāh-āna tüz- 188a/12

t.-baẕm tüz- 180b/02

t.-baẕmın tüz- 180a/08

t.-nahżat-ahengin tüz- 187a/01

t.-rasmın tüz- 181b/13

[=10]

tüz- Düzenlemek.

t.-di 180b/02

t.+di 180a/08

t.-ey 192b/06

t.-geni 195b/08

t.-mek 198b/11

t.-üp 181b/13, 187a/01, 188a/12, 194b/12, 199a/08

t.-üptüz(ı)-baẕmın tüz- 186b/15

[=10]

tüzet- Düzenletmek.

t.-dürüp 187a/09

[=1]

U

ʿubūdıyyat Ar. Kulluk, kölelik.

ʿu.+nı (rıbḳa-ı ʿubūdıyyatnı çékip) 185b/07

[=1]

ʿubūr Ar. Bir taraftan öbür tarafa geçmek.

ʿu. 197b/16

ʿu.+ét- 184a/14

ʿu.+ı üçün 185b/03

ʿu.+ıġa 184b/13, 198a/14

ʿu.+ḳıl 182b/02

ʿu.+ḳıl- 181b/11, 182b/10, 185a/05, 201a/14, 204a/02

[=11]

uç- Uçmak.

u.-up 183a/10

[=1]

uftān Far. Düşen, düşerek.

u.+u ḫīzān kaç- 196a/10

[=1]

uḫūvat Ar. Kardeşlik.

u. 194a/13

[=1]

ʿuḳalā Ar. Akıllılar.

ʿu. 192b/09, 201b/02

[=2]

ʿuḳb Far. Son.

ʿu.+ıdın 196a/12

[=1]

ʿuḳıdat (<uḳda) düğün.

a.+āṣār 185a/16

[=1]

uḳūbāt-gāh Ceza yeri.

u.+ıġa yiber- 196a/14

[=1]

ʿulā Ar. Şan ve şeref sahibi.

ʿu.+u ansāb 192b/01

[=1]

ulaġsız Elçisiz.

u.+larıġa 185a/07

[=1]

ʿulamā Ar Alimler.

ʿu.+u fużalā 189b/12

ʿu.+u kubarā 186a/10

[=2]

ulcala- yağmalamak.

u.-amvāl u aşyāsın ulcala- 198a/03

u.-p 198a/03

[=2]

uluġ Büyük, ulu.

u. 193b/09, 203a/04

[=2]

ʿulūm Ar. Alimler.

ʿu.+(dānā-yı masāyıl-ı dīnıyya u ʿārıf-ı ʿulūm-ı yaḳīnıyya ér-) 197a/01

[=1]

ulus Ulus, millet.

u. 191a/12

u.+ı 197a/04, 203a/03

u.+ıdın 191b/05

u.+ınıñ 195a/17

[=5]

umarā (< Ar. umerā) Emirler.

u. 200a/01

u.+(zubda-ı umarā-yı azam) 189b/11

u.+yı ızām 188b/04

u.+yı ızām u sar-hayl-ı kirām 197a/13, 201b/08

u.+yı ızām u sar-hayl kirām 181b/14

u.+yı nāmdār u sıpāh-ı ḫıẓmat-madar 185b/17

[=7]

umīd Far. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimalinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

u.+ı bile 177a/07

u.+ları 202b/04

[=2]

umkīn Ar. Derinlik.

u.+(handak-ı umkīn) 187a/12

[=1]

ʿummān Ar. Okyanus.

u.+ı 195b/04

[=1]

ʿumr Ar. Ömür, yaşayış.

ʿu. 192a/12

[=1]

umūman Genellikle.
u. 195a/02
[=1]
umūr Ar. İşler.
u.+ıda 203a/01
u.+ıġa 185b/08
[=2]
ur- Vurmak.
u.-capavul ur- 197b/06
u.-çapavul ur- 185b/05, 200a/12
u.-dast u pāy ur- 184a/08
u.-ot ur- 200b/13
u.-yüz ur- 200a/02, 200b/11
[=7]
u.-a al- 184a/14
u.-ay 192a/14
u.-dı 200a/02
u.-dılar 200b/11
u.-ġanı 197b/06
u.-maḳ bile 203a/17
u.-maḳda 185b/05
u.-sa 184a/12
u.-up 184a/08, 185a/09, 200a/12, 200b/13
[=12]
uruş Vuruş, savaş.
u. 191a/14
u.+da 203a/10
u.+ġa 191a/15
u.+ı 192a/01
u.+ıda 195a/15
u.+ıġa 197a/05, 200b/04
u.+sal- 198a/02
[=8]
Uruş Tüşken y.a..
u. 199a/14
[=1]
usāra Ar. Esirler.
u.+yı mavfur u ganayım-ı nā-mahsur 202a/17
[=1]
uşaḳ (Eski Türk. uşa-mak ''ufalamak'') Ufak, küçük.
u. 188b/16
[=1]
uştur-bār Deveci.
u. 182b/13
[=1]
utru Karşı, üzerine.
u.+sıġa 198a/13
[=1]
utufat Ar. Nezaket.
u. 201a/12
[=1]
uzaḳ Arada çok mesafe bulunan.
u.+ġa çék- 191a/16
[=1]
uzal- Uzaklaşmak.
u.-ıp 191a/15
[=1]
uzat- Göndermek.
u.-ġandın 202a/07
[=1]
ʿuẕr Ar. Mazeret, kusur.

ʿu.+lar ḳıl- 204a/05

[=1]

uẕūbat Ar. Tatlılık, şirinlik.

u.+da(ba-ġāyat ḫūş-güvār u uẕūbatda ıştıhār tap-) 186b/01

[=1]

uzun Far. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimalinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

u. 188a/14

[=1]

Uzun Ḳulaḳ

u.+dın 191b/04

[=1]

Uzun Şor

u. 180a/11

[=1]

Ü

üç İkiden sonra gelen sayı.

ü. 181a/05, 183a/03

ü.+(iki üç) 193b/02

ü.+(miñ iki yüz éllik üç) 193a/15

ü.+de (miñ iki yüz éllik üç) 190a/16

ü.+i 179a/05

ü.+ide (on üç-) 194b/13

ü.+kéçe 178a/14, 193b/11

ü.+kéçe u kündüz 193b/14

ü.+yüz 197b/12

[=11]

üçele Üçü.

ü.+siniñ 181a/17

[=1]

üçlenci (yigirme üçlenci kün) Üçüncü.

ü. 189b/08

[=1]

üçlenci kün Üçüncü gün.

ü. 178b/03

[=1]

üçün İçin.

ü. 176a/16, 177b/03, 179a/14.

ü. 176a/10, 180a/02, 180b/13, 181b/17, 185b/03, 186a/09, 186a/14, 186b/08, 188a/03, 190a/14, 191b/04, 192a/09, 193a/13, 194a/01, 195b/03, 195b/15, 198a/11, 199b/13, 200a/14, 200b/03, 201a/13, 202a/10, 203a/03, 204b/07

[=27]

ükül- Yığılmak.

ü.-üp 203a/14

[=1]

ülke Memleket, va□an.

ü.+side 188b/16

[=1]

ünde- Seslenmek, çağırmak.

ü.-fazasıga ünde- 188b/05

ü.-p 188b/05, 195a/03

[=3]

üst (Eski Türk üz+tün "üstten" şeklinin yanlış ayrılması sonucu "n"in araç hali eki sanılması ile [üst+ü+n]

ortaya çıkmıştır) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi; dış yüzeyi.

ü.+idin 185b/03, 186b/05, 203b/13

ü.+ige 182b/02, 183b/01, 185a/03, 185b/08, 190b/13, 196a/04, 196a/12, 196b/14, 198a/02, 198a/14, 203a/08

[=14]

üsve Ar. Örnek olacak insan.

ü.+i hükkam-ı zu'l-ıḥtırām 189b/11

[=1]

üze Üzerinde.

ü. 177b/08

[=1]

üzengin Kişiyi yerden kaldıran alet.

ü.+i 183a/14

[=1]

üzre Üzerinde, içinde.

ü. 178b/13, 181b/06, 181b/07

[=3]

V

va'lāhu a'lam "Allah bilendir'' anlamında kullanılan ifade.

v. 190a/02

[=1]

vach Ar. Sebep, vesile.

v.+ıda 199b/16

[=1]

vācıb Ar. Yapılması gerekli olan.

v. 192b/08

[=1]

vācıbat Ar. Gereklilikler.

v. 197a/06

[=1]

vācıbu'l-ıẕ'ān İnanç, anlayış gereği.

v.+bile(farmān-ı vācıbu'l- ıẕ'ān mūcıb) 201b/15

[=2]

vada' Ar. Ayrılırken hayırlar dileme.

v.+ḳıl- 193b/06

[=1]

vādī Ar. İki dağ arasında uzanan arazi.

v. 180b/14

v.+(kat-ı vādī) 182b/16

v.+nıñ (taġ u vādī) 184b/14

v.+u ḳol aç- 181b/08

[=4]

vāfıra Ar. Çok, bol.

v.+(ın'ām-ı vāfıra-ı ḫusravāna) 181a/10

v.+(ınāyat-ı vāfıra) 185b/15

v.+(nukūd-ı vāfıra) 183b/11

[=3]

vaġā Savaş.

v.+(rustam-ı rusūm-ı vaġā) 177a/07

[=1]

vahm Ar. Gerçekte var olmayan, fakat var olduğu sanılan, varmış gibi tasarlanan düşünce ve zan, evham, kuruntu.

v.+u havf 190b/09

v.+u hırās bol- 190b/04

[=2]

vaḥşat-aşar Vahşet belirtisi.

v.+(ḫabar-ı vaḥşat aşar) 190a/11

v.+(vakı'ā-ı vaḥşat-aşar) 176a/17

v.+nı (ḫabar-ı vaḥşat-aşar) 191b/04

[=3]

vaḥşat-nışān Vahşet gösteren.

v.+bile (küffār-ı vaḥşat-nışān) 196a/08

[=1]

vahşī Ar. Vahşi, yabani.

v.+u tayr içre sal- 183a/13

[=1]

vaīd Ar. Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma.

v.+bile 181a/07

[=1]

vāḳ'a Ar. Olan, ortaya çıkan.

v. 190a/13, 195b/10, 199b/06

v.+sı 186b/06

v.+yı keyfiyyet 198b/06

[=5]

vaḳa'ı Hadiseler, olaylar.

v.+azīm u ḥādışa-ı sahīm 195b/16

[=1]

vaḳāyı' Ar. Hadiseler.

v.+ı kesīru'l-badāyın 191b/16

[=1]

vāḳı' Ar. Olan, vuku bulan.

v. 187b/15

v.+bol- 181a/13, 183b/01, 184b/04, 195a/12, 196a/15, 196b/07, 198b/09, 201b/04

[=9]

vāḳı'a (< Ar. vāḳi'a) Olay, gerçekleşen şey.

v. 191b/17, 201a/03

v.+ı vaḥşat-aşar 176a/17

[=3]

vāḳı'āt Ar. Baştan geçen şeyler.

v. 196b/09, 201b/04

v.+(ahvālat u vāḳı'āt) 204a/13

v.+ı hayrāt-afzā 183b/17

v.+u ḥadışāt 190a/06, 191b/08

[=6]

vaḳt Ar. Vakit, zaman.

v.+ı 189b/05, 189b/07

v.+ı (çaşt vaḳt) 180a/06

v.+ı bile 177a/02

v.+ıda 188a/07, 189a/11, 189b/01, 193b/08

v.+ıġaça 185a/11

v.+ın 176b/16

[=10]

vālā Far. Yüce, yüksek.

v. 177a/16

v.+(ışārat-ı vālā) 182b/01, 187a/09

v.+(kevkebe-i vālā) 180a/02

v.+(maḳarr-ı kevkebe-i vālā) 178b/17, 189a/12

v.+bile (kevkebe-i vālā) 175b/13, 187a/01
v.+ġa (kevkebe-i vālā) 179a/09, 182b/11
v.+nı (kevkebe-i vālā) 181a/01
v.+nıñ 192b/05
[=12]

vālā-şan Yüksek şöhret.
v.+(kevkebe-i vālā-şan) 180a/15
[=1]

valāyat Ar. Bİr şeyin tasarrufunu elinde bulundurma.
v.+ı mahrūsa 185b/12
[=1]

vālī Ar. Bir ilde devleti temsil eden en büyük mülki amir.
v. 191b/02, 194a/12
v.+sı 201a/10
v.+si 199b/10
[=4]

Valıdayn Ar. Anne ve Baba.
v. 186a/10
[=1]

vārıd Ar. Gelen, ulaşan.
v.+bol- 175b/13, 178b/12, 178b/17, 180a/08, 182a/10, 184b/10, 186b/11, 187a/02, 189a/08, 189b/05, 193b/08, 193b/17, 199a/03, 199a/09, 201a/09
[=15]

vāṣıl Ar. Ulaşan, kavuşan.
v. 191b/08, 201a/02
v.+bol- 180b/05, 183b/02, 186b/13, 191b/15, 200a/02, 202b/02, 204a/03, 204a/12, 204b/06
v.+ér- 179a/13
v.+ḳıl- 194a/06
[=13]

vasīla Ar. Sebep; fırsat.
v.+bile 197b/09
[=1]

vassalām Ar. ''İşte o kadar, son söz budur'' anlamındaki ifade.
v. 192a/17
[=1]

vasvasa Ar. Nefsin gönle getirdiği boş, faydasız ve huzursuzluk verici şeyler.
v.+sı 176a/03
[=1]

vaṭan Ar. Yer, yurt.
v. 184b/02
v.(mesken-i mā' lūf u vaṭan-ı ma'rūflarıġa ḳavuş-) 202a/06
[=1]

Vays Bay k.a. Göklen halkının göç etmesiyle Harezme yürüyüş yapan kişilerden biri.
v. 186b/04
[=1]

Vays Nıyāz Bay k.a. Buhara akınına katılan askerler arasında adı geçmektedir.
v.+nı 196a/03

v.+nıñ 195b/06
[=2]
Vays Nıyaz Daru k.a
v.+ġa 201b/09
[=1]
vazārat-dast-gāh Vezirlik yeri.
v. 176b/05
[=1]
vazārat-ma'āb Vezir.
v.+dın (canāb-ı vazārat-ma'āb) 202a/14
v.+nıñ 201a/02
v.+nıñ (canāb-ı vazārat-ma'āb) 204a/03
[=3]
vazārat-panāh Vezirlik sığınağı, vezir.
v. 184b/11, 201a/12
[=2]
vazīr Ar. Vezir, bakan.
v.+(avand-ı vazīr-ı bī-nazīr) 196b/05
v.+ı 190b/14, 195b/11
v.+ı aflātun-nazīr 198a/05, 201b/02
v.+ı aflātun-tadbīr 195a/01
v.+ı ali-nıjad 181b/14
v.+ı āsaf-ı siyer 192b/13
v.+ı azām 182b/01, 196b/03, 204a/17
v.+ı b-nazīr 200a/07
v.+ı bayza-żamīr 194b/02, 198b/07
v.+ı bī-nazar-ı roşan-żamīr 204b/02
v.+ı bī-nazīr 193b/04, 202a/02
v.+ı davlat 186a/14
v.+ı ḫarızm 195b/14
v.+ı hikmet-ma'āb 192a/05, 200a/08, 202a/07
v.+ı hikmet-taḥmīr 204a/10
v.+ı hucasta-ṣıfat 194a/14
v.+ı ıḫlāṣ-taḥmīr 203b/09
v.+ı kiyaset-pazir 192b/08
v.+ı mu' aẓẓam 198b/03, 204a/09
v.+ı muşaru'n-ılayh 193a/03
v.+ı muşarun-ılayh 184b/13, 185a/02
v.+ı nigü-siyer 198b/05
v.+ı roşan-żamīr 195a/17, 201a/06
v.+ı sa'ādat -eser 196a/01
v.+ı sa'' ādat -maal 194a/05
v.+ı ṣadāḳat-eser 196b/12
v.+ı sahavat-taḥmīr 199b/03
v.+ı ṣāyıb -ı tadbīr 194a/10, 196a/05
v.+ı ṣāyıb -tadbīr 197b/03
v.+ı ṣāyıb -tadbīr 187a/07, 193a/06, 197b/04, 197b/07, 198a/11, 198b/10, 199b/02, 200a/13, 201a/10, 201b/05, 203b/14, 204b/08
v.+ı şacā'at-nıhād 180b/03
v.+nıñ 204a/06
[=55]
ve
v. 175b/13, 175b/14, 175b/14, 176a/02, 176a/03, 176a/03, 176a/04, 176a/06, 176a/07, 176a/08, 176a/09, 176a/09, 176a/10, 176a/11, 176a/16, 176a/17, 176b/03, 176b/04, 176b/04, 176b/05,

176b/08, 176b/08, 176b/09, 176b/15,
176b/15, 176b/16, 176b/16, 176b/17,
177a/01, 177a/01, 177a/01, 177a/09,
177a/11, 177a/13, 177a/15, 177a/15,
177b/03, 177b/04, 177b/09, 177b/09,
177b/10, 177b/11, 177b/11, 177b/16,
177b/16, 177b/16, 177b/16, 177b/17,
178a/01, 178a/02, 178a/03, 178a/03,
178a/04, 178a/04, 178a/05, 178a/06,
178a/06, 178a/07, 178a/08, 178a/11,
178a/12, 178a/13, 178a/14, 178a/15,
178a/16, 178a/16, 178a/17, 178b/01,
178b/01, 178b/02, 178b/02, 178b/02,
178b/03, 178b/04, 178b/05, 178b/07,
178b/07, 178b/08, 178b/09, 178b/17,
179a/03, 179a/03, 179a/04, 179a/04,
179a/05, 179a/07, 179a/09, 179a/09,
179a/10, 179a/10, 179a/11, 179a/12,
179a/13, 179a/13, 179a/15, 179a/15,
179a/17, 179a/17, 179b/01, 179b/02,
179b/02, 179b/04, 179b/10, 179b/10,
179b/11, 179b/12, 179b/13, 179b/14,
179b/16, 180a/01, 180a/01, 180a/01,
180a/06, 180a/07, 180a/08, 180a/09,
180a/10, 180a/10, 180a/11, 180a/12,
180a/15, 180a/15, 180a/16, 180b/02,
180b/03, 180b/05, 180b/06, 180b/08,
180b/09, 180b/10, 180b/11, 181a/03,
181a/03, 181a/04, 181a/06, 181a/07,
181a/08, 181a/10, 181a/10, 181a/11,
181a/12, 181a/13, 181a/14, 181a/15,
181a/16, 181a/16, 181a/17, 181a/17,
181b/01, 181b/02, 181b/08, 181b/10,
181b/11, 181b/12, 181b/13, 181b/14,
181b/15, 181b/15, 181b/15, 181b/15,
181b/16, 181b/16, 181b/16, 181b/17,
182a/01, 182a/05, 182a/07, 182a/08,
182a/08, 182a/09, 182a/10, 182a/12,
182a/16, 182a/16, 182a/17, 182b/02,
182b/04, 182b/04, 182b/05, 182b/07,
182b/11, 182b/12, 182b/13, 182b/14,
182b/15, 182b/16, 182b/16, 182b/17,
182b/17, 183a/01, 183a/02, 183a/03,
183a/04, 183a/13, 183a/16, 183a/17,
183a/17, 183b/01, 183b/01, 183b/03,
183b/04, 183b/08, 183b/09, 183b/11,
183b/13, 183b/14, 183b/14, 183b/15,
183b/16, 183b/17, 183b/17, 184a/01,
184a/02, 184a/05, 184a/05, 184a/08,
184a/08, 184a/14, 184a/15, 184a/16,
184b/01, 184b/03, 184b/04, 184b/05,
184b/07, 184b/08, 184b/12, 184b/13,
184b/13, 184b/16, 185a/01, 185a/02,
185a/03, 185a/03, 185a/04, 185a/04,
185a/05, 185a/07, 185a/07, 185a/08,
185a/11, 185a/13, 185a/13, 185a/14,
185b/02, 185b/02, 185b/04, 185b/04,
185b/05, 185b/05, 185b/05, 185b/06,
185b/06, 185b/07, 185b/08, 185b/08,
185b/11, 185b/12, 185b/13, 185b/13,
185b/14, 185b/15, 185b/15, 185b/15,
185b/16, 185b/17, 186a/05, 186a/06,
186a/06, 186a/07, 186a/07, 186a/10,
186a/11, 186a/11, 186a/12, 186a/12,

186a/15, 186a/16, 186a/17, 186a/17,
186b/01, 186b/04, 186b/05, 186b/07,
186b/08, 186b/11, 186b/11, 186b/12,
186b/13, 186b/14, 186b/15, 186b/16,
186b/16, 186b/17, 186b/17, 187a/01,
187a/02, 187a/03, 187a/05, 187a/05,
187a/05, 187a/05, 187a/06, 187a/06,
187a/10, 187a/10, 187a/11, 187a/12,
187a/13, 187a/13, 187a/14, 187a/15,
187b/01, 187b/01, 187b/02, 187b/03,
187b/03, 187b/04, 187b/04, 187b/05,
187b/06, 187b/08, 187b/08, 187b/09,
187b/09, 187b/09, 187b/10, 187b/13,
187b/13, 187b/14, 187b/16, 187b/16,
187b/16, 188a/01, 188a/02, 188a/03,
188a/04, 188a/04, 188a/06, 188a/06,
188a/08, 188a/09, 188a/10, 188a/11,
188a/11, 188a/11, 188a/12, 188a/12,
188a/13, 188a/14, 188a/15, 188b/02,
188b/03, 188b/03, 188b/04, 188b/05,
188b/05, 188b/06, 188b/06, 188b/07,
188b/08, 188b/08, 188b/09, 188b/09,
188b/10, 188b/10, 188b/11, 188b/13,
188b/13, 188b/16, 188b/17, 189a/01,
189a/01, 189a/01, 189a/04, 189a/05,
189a/09, 189a/10, 189a/12, 189a/14,
189b/02, 189b/06, 189b/06, 189b/07,
189b/08, 189b/10, 189b/11, 189b/12,
189b/12, 189b/13, 189b/13, 189b/13,
189b/14, 189b/14, 189b/15, 189b/16,
189b/16, 189b/17, 190a/01, 190a/02,
190a/04, 190a/05, 190a/06, 190a/11,
190a/12, 190a/15, 190a/15, 190a/16,
190b/01, 190b/01, 190b/02, 190b/03,
190b/04, 190b/05, 190b/05, 190b/06,
190b/07, 190b/07, 190b/09, 190b/10,
190b/10, 190b/11, 190b/12, 190b/12,
190b/12, 190b/13, 190b/14, 190b/15,
190b/15, 190b/16, 190b/16, 190b/17,
190b/17, 191a/01, 191a/01, 191a/02,
191a/03, 191a/03, 191a/04, 191a/05,
191a/06, 191a/08, 191a/09, 191a/09,
191a/09, 191a/10, 191a/10, 191a/11,
191a/16, 191b/01, 191b/01, 191b/02,
191b/03, 191b/04, 191b/06, 191b/08,
191b/08, 191b/09, 191b/09, 191b/10,
191b/11, 191b/11, 191b/14, 191b/15,
191b/16, 191b/17, 191b/17, 192a/01,
192a/02, 192a/04, 192a/04, 192a/05,
192a/06, 192a/07, 192a/08, 192a/09,
192a/09, 192a/12, 192a/13, 192b/01,
192b/01, 192b/02, 192b/02, 192b/04,
192b/05, 192b/05, 192b/05, 192b/06,
192b/06, 192b/07, 192b/07, 192b/08,
192b/09, 192b/10, 192b/11, 192b/11,
192b/11, 192b/12, 192b/14, 192b/17,
193a/01, 193a/01, 193a/02, 193a/02,
193a/03, 193a/04, 193a/04, 193a/04,
193a/05, 193a/05, 193a/06, 193a/07,
193a/07, 193a/07, 193a/09, 193a/09,
193a/10, 193a/10, 193a/13, 193a/13,
193a/14, 193a/16, 193a/17, 193a/17,
193a/17, 193b/02, 193b/07, 193b/09,
193b/09, 193b/09, 193b/10, 193b/10,

193b/11, 193b/11, 193b/12, 193b/13, 193b/13, 193b/15, 193b/15, 193b/15, 193b/16, 193b/17, 194a/03, 194a/04, 194a/04, 194a/04, 194a/06, 194a/06, 194a/10, 194a/11, 194a/13, 194a/14, 194a/14, 194a/15, 194a/15, 194a/17, 194a/17, 194b/02, 194b/04, 194b/06, 194b/06, 194b/07, 194b/07, 194b/08, 194b/09, 194b/10, 194b/11, 194b/13, 194b/15, 194b/16, 194b/17, 195a/02, 195a/02, 195a/02, 195a/04, 195a/08, 195a/08, 195a/09, 195a/09, 195a/12, 195a/12, 195a/13, 195a/14, 195a/16, 195b/01, 195b/01, 195b/02, 195b/03, 195b/05, 195b/06, 195b/07, 195b/08, 195b/09, 195b/11, 195b/11, 195b/13, 195b/14, 195b/16, 195b/17, 195b/17, 196a/01, 196a/03, 196a/04, 196a/04, 196a/06, 196a/08, 196a/09, 196a/10, 196a/10, 196a/11, 196a/11, 196a/11, 196a/12, 196a/13, 196a/14, 196a/15, 196a/16, 196b/01, 196b/02, 196b/02, 196b/03, 196b/05, 196b/05, 196b/06, 196b/06, 196b/08, 196b/09, 196b/11, 196b/11, 196b/14, 196b/14, 196b/15, 197a/02, 197a/04, 197a/05, 197a/05, 197a/06, 197a/07, 197a/08, 197a/09, 197a/10, 197a/11, 197a/13, 197a/13, 197a/13, 197a/14, 197a/15, 197a/16, 197a/17, 197a/17, 197b/02, 197b/02, 197b/03, 197b/04, 197b/05, 197b/06, 197b/08, 197b/09, 197b/10, 197b/10, 197b/11, 197b/12, 197b/13, 197b/13, 197b/13, 197b/14, 197b/16, 198a/01, 198a/01, 198a/02, 198a/02, 198a/03, 198a/04, 198a/04, 198a/04, 198a/04, 198a/05, 198a/06, 198a/09, 198a/10, 198a/11, 198a/14, 198a/17, 198a/17, 198b/02, 198b/02, 198b/03, 198b/03, 198b/04, 198b/06, 198b/09, 198b/10, 198b/12, 198b/13, 198b/13, 198b/13, 198b/13, 198b/13, 198b/14, 198b/15, 198b/17, 198b/17, 199a/02, 199a/03, 199a/06, 199a/07, 199a/10, 199a/12, 199a/16, 199a/16, 199a/17, 199b/01, 199b/02, 199b/02, 199b/04, 199b/07, 199b/08, 199b/11, 199b/11, 199b/13, 199b/14, 200a/02, 200a/02, 200a/04, 200a/09, 200a/10, 200a/10, 200a/11, 200a/11, 200a/11, 200a/11, 200a/11, 200a/12, 200a/14, 200a/14, 200a/15, 200a/15, 200a/17, 200a/17, 200b/01, 200b/02, 200b/02, 200b/02, 200b/02, 200b/03, 200b/03, 200b/05, 200b/08, 200b/08, 200b/09, 200b/09, 200b/10, 200b/11, 200b/11, 200b/12, 200b/12, 200b/14, 200b/14, 200b/15, 200b/16, 200b/16, 200b/16, 200b/17, 200b/17, 200b/17, 201a/01, 201a/02, 201a/02, 201a/02, 201a/04, 201a/07, 201a/08, 201a/08, 201a/11, 201a/12, 201a/13, 201a/13, 201a/14, 201a/15, 201a/15, 201a/16, 201a/17, 201b/01, 201b/01, 201b/03, 201b/06, 201b/08, 201b/09,

201b/09, 201b/09, 201b/10, 201b/10, 201b/10, 201b/11, 201b/11, 201b/12, 201b/13, 201b/13, 201b/14, 201b/16, 201b/17, 202a/01, 202a/01, 202a/02, 202a/02, 202a/03, 202a/04, 202a/04, 202a/04, 202a/06, 202a/07, 202a/09, 202a/09, 202a/10, 202a/10, 202a/11, 202a/11, 202a/11, 202a/11, 202a/17, 202b/01, 202b/02, 202b/04, 202b/04, 202b/04, 202b/05, 202b/06, 202b/06, 202b/06, 202b/07, 202b/07, 202b/08, 202b/10, 202b/11, 202b/12, 202b/13, 202b/14, 202b/15, 202b/15, 202b/16, 202b/16, 202b/16, 202b/17, 203a/01, 203a/02, 203a/02, 203a/03, 203a/04, 203a/04, 203a/04, 203a/05, 203a/05, 203a/05, 203a/05, 203a/06, 203a/07, 203a/07, 203a/09, 203a/09, 203a/10, 203a/10, 203a/11, 203a/12, 203a/13, 203a/15, 203a/16, 203a/16, 203a/17, 203a/17, 203b/01, 203b/01, 203b/01, 203b/02, 203b/02, 203b/03, 203b/04, 203b/04, 203b/06, 203b/06, 203b/06, 203b/07, 203b/08, 203b/08, 203b/08, 203b/10, 203b/11, 203b/14, 203b/15, 203b/16, 203b/17, 203b/17, 204a/02, 204a/03, 204a/03, 204a/08, 204a/09, 204a/09, 204a/12, 204a/17, 204a/17, 204b/03, 204b/04, 204b/05, 204b/06, 204b/06, 204b/09, 204b/11, 204b/11, 204b/12

[=909]

ve'd-dīn Din ile birlikte.

v. 177a/17, 182b/01

[=2]

ve'd-dīna Din ile ilgili, dinle birlikte.

v. 181b/13

[=1]

ve'lā-şān Yüce, en değerli.

v.+(astan-ı ve'lā-şān) 191b/15

[=1]

ve'l-millet Milletle.

v. 182b/01

[=1]

ve'n-nasak Tarzla, üslüpla.

v.+dın 177a/14

[=1]

velīkin Ancak, ama.

v. 181b/07

[=1]

vılāyat (< Ar. vilāyat) Vilayet, memleket, il.

v. 189b/17

v.+da 204a/12

v.+ı 195b/11

v.+ı maḥrūsa 182b/08

v.+ıġa 187a/16, 189a/03, 190a/17, 192b/15, 203b/11

v.+ınıñ 190a/13, 190a/17, 191b/02, 194a/12, 194b/14, 204a/12

v.+nıñ 185b/01

[=16]

vīrān Ar. Yıkık, harap.

v.+u makmuu'l 187a/06

[=1]

vīrānlıġ Haraplık, viranlık.

v. 177b/06

v.+yétkür- 193a/09

[=2]

vufūr Ar. Fazla.

v.+(suūbat-ı vufūr) 181b/09

v.+ıdın 193a/11

[=2]

vuḳū Ar. Olma, meydana gelme.

v.+ġa yét- 183b/17, 196b/09

v. +ı176b/02

v.+ıdın 192a/02, 201a/03

[=5]

vurūd Ar. Gelme, erişme, ulaşma.

v.+ı maymānat fuzūd u vuṣūl-ı şarāfat-numūd 178a/12

[=1]

vuṣūl Ar. Ulaşma, erişme.

v.+ı 177b/06

v.+ı(Vurūd-ı maymānat-fuzūd u vuṣūl-ı şarāfat-numūd) 178a/12

v.+ı bile 179b/15, 189b/16

v.+ıdın 188b/13, 194a/06

v.+ıdın (şaraf vusūl) 188a/11

[=7]

Y

yaġ(ı)- (Yağmur, kar vb.) Gökten yere düşmek, yağmak.

y.-kar yaġ- 184a/02

y.-yaġış yaġ- 184a/04

y.-dı 184a/02, 184a/04

[=3]

yaġın yağmur,kar gibi gökten yağanlar.

y.+nıñ 184a/11

[=1]

yaġış Yağış.

y.+yaġ- 184a/04

[=1]

yaġlı Yağlı.

y.+nı 185b/10

[=1]

yaġma Far. Yağma, çapul.

y.+(ġarat u yaġma yétkür) 198a/09

y.+sı üçün (tarac u yaġması üçün) 202a/10

[=2]

Yaḫşı Mergen Gökleniyenin bir topluluğu.

y. 187a/15

[=1]

yaḳīnıyya Ar. Kesinlik.

y.+(dānā-yı masāyıl-ı dīnıyya u ʿārıf-ı ʿulūm-ı yaḳīnıyya ér-) 197a/01

[=1]

yalġuz Yalnız.

y. 176b/03, 183a/12

[=2]

Yamralıyya Krş. **Yemreli.**

y. 198a/06, 198a/12

[=2]

yan Yön, taraf.

y.+(her yan) 181b/08, 183a/10, 203a/14, 203a/15
y.+(iki yan) 183a/09
y.+dın (tört yan) 177a/02
y.+ġa 191a/14
y.+ıda 183a/06
[=8]

yan- Dönmek.
y.-gaylar 201b/02
[=1]

yana Yine, tekrar.
y. 186b/08, 187b/09, 188a/07, 189a/07, 189a/11, 189a/17, 189b/05, 193a/04, 193a/07, 193a/09, 194a/09, 199a/07, 199a/12, 201b/10
[=14]

ya'nī Ar. Bundan maksat, yani, demek isteniyor ki.
y. 191b/08, 193a/14, 198b/07, 203b/12
[=4]

yanlıġ Gibi, benzer.
y. 192a/04
[=1]

yañlıg Gibi benzer. Krş. yanlıġ.
y. 176b/12, 177b/08, 179a/04, 181b/09, 183a/13, 184a/06, 190a/12, 190b/17, 191a/06, 191b/13, 198a/02, 199a/04, 203a/07, 203a/12, 203b/07
[=15]

Yar Muḥammad Ḫan k.a. Sultan Hanın kardeşi.
y. 204a/06
[=1]

yaraġ Hazırlık, uygun. Krş. yaraḳ.
y.+(asbāb u yaraġ) 198b/02
[=1]

yaraḳ Hazırlık. Krş. yaraġ.
y.+(asbāb-ı sefer u yaraḳ-ı leşker) 197a/17
y.+ın (asbāb u yaraḳ) 188b/16
[=2]

yarım Bir bütünün yarısı, buçuk.
y. 189a/08
y.+tün 188a/06
[=2]

yarlıġ Ferman, emir, buyruk.
y.+ı bile 187a/15
y.+ı marḥamat-nışān 179a/15
y.+ın 188a/03
y.+u manşūr yiber- 195a/14
[=4]

yasa(ı)- Moğ. Yapmak, düzenlemek, inşa etmek.
y.-yol yasa- 184b/15
y.-dı 184b/15
[=2]

yasavul-başı Düzen başı.
y. 181b/16
[=1]

yat- Boylu boyunca uzanmak.
y.-maḳdın 202b/12
y.-mış 198a/08
[=2]

yatak Yatak, yatılacak yer.
y.+(mesken ü yataḳ ḳıl-) 201a/08
[=1]
yavuḳraḳ yakınrak.
y.+ıda 178b/11
y. 193b/16
[=2]
yavuḳ Yakın.
y.+kéltür- 202b/17
[=1]
yay Yaz mevsimi.
y.+dın 191b/06
[=1]
yay- Bir şeyi açıp sermek.
y.-ıp 194b/16
[=1]
yayaġ Yaya. Krş. yayaḳ.
y.+ların (atlıġ u yayaġ) 198b/03
[=1]
yayaḳ Yaya. Krş. yayaġ.
y. 202b/15
[=1]
yaz- Yazmak.
y.-sa 195a/06
[=1]
yazı Yazılan şey.
y. 193b/12
[=1]
yazıl- Yazılmak.
y.-mış 185b/09
[=1]
yegren Far. yekrān) Soylu cins at, rengi sarı ve kırmızı arasında olan at.
y.+bile (ıstı' cāl -ı yegren) 182a/01
y.+ıġa 200b/07
y.+i azīmat 188b/12
y.+in 179b/16
y.+in sür- 175b/13
[=5]
yek-ran Tek süre, hükmeden.
y.+ın sür- 178b/09
[=1]
yek-şanba Far. Birinci gün.
y. 177b/10, 180a/12
y.+kün 179a/10, 180b/06, 181a/16, 182a/05, 182b/14, 183b/03, 184b/16, 185a/16, 186b/03, 186b/15, 188b/03, 189a/15
y.+ṣabāḥı 187b/13
[=15]
Yeke-Süzen y.a. Kara Köl, Kesekli, Sagça Kuduk ile Han Kuduk ve Çırla Kuduk mahallerine yakın bir bölgedir.
y. 189b/02
[=1]
Yekece Y.a..
y. 178b/17
y.+din 179a/02
[=2]
Yemreli kv.a. Bir Türkmen boyu olup bu boya mensubiyeti bildirir. Krş. Yemreliyye.

y. 198b/13
[=1]
Yemreliyye Krş. Yemreli.
y. 176b/09, 193a/02
[=2]
yeti çéke
y. 189a/04
[=1]
yetkür(ı)- Yetiştirmek.
y.-gülşenlıg yetkür- 188b/01
y.-roşanlıġ yetkür- 188a/17
[=2]
yetkür- Ulaştırmak.
y.-di 188a/17, 188b/01
[=2]
Yékelek Yomutyanın kahraman komutanı.
y. 181a/02
[=1]
yém Yem.
y.+i 197b/13
[=1]
yémek Yemek.
y.+içmek 188b/08
[=1]
yér Yer.
y. 177a/04, 184a/07, 187a/12, 191a/09
y.+bér- 190a/04
y.+de 178b/15, 180a/01, 181a/02, 182a/17, 182b/11, 186a/02, 191a/14, 194a/10, 199a/12, 202b/12
y.+din 180a/06, 186b/13, 189a/09, 189a/16, 189a/17
y.+din köç- 179b/08, 181a/11
y.+ge 178b/11, 184b/10, 189a/08, 189a/16, 199a/11
y.+ge (bir yérge) 181a/01
y.+ge tüş- 180a/06, 181b/03, 188a/07
y.+ge yét- 188a/10
y.+idin 180a/05, 183a/03
y.+lerin 187a/10
y.+ni 188b/14, 189b/03
[=37]
yét- Ulaşmak, erişmek.
y.-arz-ı dadıga yét- 204b/07
y.-dāmanıġa yét- 184b/14
y.-daru-yı sıhhat yét- 196b/08
y.-ıtmāmġa yét- 187a/13
y.-kām u marāmıġa yét- 203a/13
y.-karıyasıġa yét- 177b/01
y.-makam-ı naşat-ıltızam yét- 199a/05
y.-mavzīġa yét- 185a/12
y.-menzilge yét- 199a/13
y.-mulāzamatıġa yét- 204a/16
y.-sām-ı humāyūnga yét- 182a/16
y.-sāmı'asıġa yétkür- 194a/02
y.-şarafıga yét- 188b/17
y.-taḫt u taz yétkür- 176a/17
y.-vukuga yét- 184a/01, 196b/09
y.-yerge yét- 188a/10
y.-ẓuhūrġa yét- 203a/07
[=18]
yét- Yetmek, erişmek.
y.-gen 191b/09, 196b/09, 198b/06

y.-gende 177b/01, 196a/10
y.-gendin 188b/08, 190b/01
y.-geni 190a/11, 192b/15, 196b/12
y.-ip 185a/12, 188a/10, 188b/17, 189a/10, 193b/12, 194a/17, 195b/09, 196a/13, 196b/04, 196b/08, 199a/05, 199a/13, 199a/16, 204a/16
y.-kürüp 203a/07
y.-mek 204b/07
y.-ti 182a/16, 184a/01, 184b/14, 186a/01, 187a/13
y.-tiler 196a/11, 197b/03, 198a/06, 203a/13, 203b/08, 203b/08, 204a/09
[=38]

yétgür(ı)- yetiştirmek, ulaştırmak.
y.-hursan u ḫurramlıġ yétgür- 178a/04
y.-hūş-güvārlıġ yétgür- 179a/04
[=2]

yétgür- Yetiştirmek, ulaştırmak.
y.-di 178a/04, 179a/04
[=2]

yéti Yedi.
y.+kün 180b/01
[=1]

yétilenci Yedinci.
y.+(on yétilenci kün) 193a/15
[=1]

yétkür(ı)- Krş. yétgür-
y.-arzga yétkür- 204a/03
y.-dīl-güşālıġ yétkür- 177b/07
y.-farāh u surūr yétkür- 196b/05
y.-ġarāt u yaġma yétkür- 198a/09
y.-ḫursand u ḫurramlıġ yétkür- 182b/08
y.-hużur u gayr-ı mahsur yétkür- 200a/10
y.-ıānat yétkür- 199b/14
y.-kömek ü ımdād yétkür- 200a/14
y.-leşker-gāhıġa yétkür- 200b/10
y.-malālat yétkür- 184b/05
y.-masamı-ı alaġa yétkür- 185b/15
y.-mehter-i mu'aẓẓamga yétkür- 204b/02
y.-mujda-ı dīl-keşni yétkür- 182b/07
y.-mumtāz u sar-afrāzlıġ yétkür- 182b/13
y.-sar-afrāz yétkür- 185a/06
y.-ser-ḥadıġa yétkür- 192a/13
y.-surūr-ı ġayr-ı mahsūr yétkür- 19
y.-taḫalḫul yétkür- 197b/10
y.-taḳdīmġa yétkür- 192b/06
y.-taḳdīmıġa yétkür- 192a/08
[=20]

yétkür- Ulaştırmak.
y.-ṭarāvat-ı bī-andaza yétkür- 179b/15
y.-viranlıġ yétkür- 193a/09
y.-ẓuhūrġa yétkür- 200b/11, 202b/06
y.-ẓuhūrıġa yétkür- 191b/01
y.+(tanbıyya u goş-māl-ı'aẓīm yétkür-) 200a/15
y.-di 177b/07, 179b/15, 182a/08, 182b/07, 185a/06, 194a/02, 204a/03, 204a/17, 204b/02

y.-diler 195b/13, 196b/05, 198b/04, 200b/10
y.-ey 192a/13
y.-gendin 200a/10
y.-geni 198a/07, 200a/12
y.-genlerin 198a/09
y.-gey 191b/13, 197b/10, 199b/14
y.-geyler 182b/08
y.-mek üçün 200a/14, 200b/03
y.-mey 184b/05
y.-miş 191b/01
y.-üp 176a/17, 182b/13, 185b/15, 192a/08, 192b/06, 200a/16, 200b/11, 202b/06
y.-ür 193a/09
[=40]

yétür- Yitirmek.
y.-burc-ı fahāmat yétür- 177b/08
y.-di 177b/08
[=2]

yétüş- Yetişmek.
y.-cıvār-ı fayż-asarıġa yétüş- 185
y.-fazāsıġa yétüş- 191a/04
y.-kudukġa yétüş- 179a/02
y.-marhalaġa yétüş- 180a/11
y.-mujda-ı farḥat-samar yétüş 203b/14
y.-zaylıġa yétüş- 181b/03
[=6]

yétüş- Yetişmek, erişmek.
y.-di 191a/04, 204b/12
y.-geç 179b/02
y.-ken 202a/03
y.-kendin 204b/03
y.-sün 195a/16
y.-ti 181b/03, 194a/14, 198a/01, 203b/14
y.-üp 179a/02, 180a/11, 185a/01, 190a/17
[=14]

yıġıl- Yığılmak.
y.-dı 177a/02
[=1]

yıġna- Toplamak, bir araya getirmek.
y.-p 179b/03, 185b/03, 190a/15, 202b/15
[=4]

yıḳ- Yıkmak, tahrip etmek.
y.-may 197a/11
y.-rāyın yıḳ- 197a/11
[=2]

yıḳuḳ Yıkık.
y. 187a/10
[=1]

yıl Sene.
y. 193a/14
y.+ı (bécin yılı) 176a/05
y.+ı (it yıl) 197a/17
y.+ı (tavuk yıl) 188b/10, 190a/16, 193a/15
[=6]

Yılġunlı y.a. Hal Atanın havalisine yakın bir bölgede yer alır.
y. 199a/16
[=1]

yiber- Göndermek.
y.-cammazalar yiber- 185a/08
y.-kaşığa yiber- 199b/12
y.-nahb u garatığa yiber- 195b/12
y.-sarı yiber- 182b/07
y.-ukūbat-gāhıga yiber- 196a/14
y.-yarlığ u manşūr yiber- 195a/14
[=6]
y.-di 182b/07, 182b/14, 186a/15, 186b/05, 186b/08, 191b/06, 198a/11, 198a/13, 202a/05, 204a/01
y.-diler 196a/14
y.-gen 191b/15
y.-ilgen 204a/15
y.-ilip 180b/04
y.-ip 177a/12, 185a/08, 195a/14, 199b/12, 203b/10
y.-mekni 203b/16
y.-mey 187a/16
y.-miş 194a/14, 195b/12
[=23]
yigirme Yirmi sayısı.
y. 179a/05
y.+béş 193b/03
y.+kün 197b/02
y.+side 193b/01
y.+üçlenci kün 189b/08
[=5]
yoḳ Bulunmama durumu.
y. 181b/10, 181b/10, 183a/05, 184a/14
[=4]
yol Tarik, yol, rah.
y. 177b/01, 177b/02, 180b/01, 181b/08, 184a/08, 184b/05, 184b/08, 185a/12, 189a/17, 189b/03, 189b/10, 193b/12, 194a/08, 197b/02, 198b/06, 199a/12, 201a/08, 202a/02, 203b/06, 204a/04
y.+bér- 185b/03
y.+ı 184a/10, 198a/14, 201a/17, 202b/10
y.+ı (tār u yol) 186a/01
y.+ığa 196a/05, 197b/06
y.+ın 197b/17
y.+ınıñ 179b/06, 180a/05
y.+kés- 197b/16
y.+larġa 202a/12
y.+larığa 197b/14, 201a/16
y.+ların 202b/04
y.+larnı 202a/15
y.+tap- 176a/02
y.+yasa- 184b/15
y.+yür- 184b/17
[=40]
Yol Aman Bahadur k.a..
y.+nıñ 182b/06
[=1]
Yoloten Yoloten veya Iolatan, türkmenistan Mary Eyaleti Yoloten ilçesi.
y. 194b/08, 199a/01
[=2]
[=1]

Yomut kv.a Ersarı, Teke ve Sarıklarla birlikte Horasan Salurları ile Gürgenleri oluşturan Türkmen kavimlerinden biri.
y. 181a/02, 198b/13
[=2]

Yomutıyya Kr. Yomut.
y. 176a/15, 176b/09, 183b/08, 193a/02
[=4]

yoson Krş. yosun.
y.+ıda 177a/17
[=1]

yosonluḳ Gibi, biçiminde.
y. 176b/10
[=1]

yosun Kural, gelenek.
y.+ı bile 193b/02
y.+ıda 204a/07
[=2]

yönet- Yönetmek.
y.-köçni yönet- 184b/03
y.-mek 184b/03
[=2]

yuḳar Yukarı.
y.+ıda 195b/12
[=1]

yumn Ar. Uğur, bereket.
y.+ıdın 177b/06
[=1]

yurt Memleket, ülke.
y. 185b/14
y.+da 190a/05
y.+ıda 196b/12
y.+ınıñ 194b/07
[=4]

Yusūf k.a. Hz. Yakub'un oğlu olan Hz. Yusuf Peygamber. Metinde Zeliha'nın âşık olması yönüyle telmih edilmiştir.
y.+ı dalv 180a/13
y.+ı zarrin-külāh 179a/06
[=2]

Yusūf-vār Yusuf gibi.
y. 179a/07
[=1]

yüber- bk. yiber-
y.-di 180b/17
[=1]

yükle- Taşınacak eşyayı yerleştirmek.
y.-mekge 182b/13
y.-p 193b/11
[=2]

yügür- koşmak.
y.-eli 202b/13
[=1]

yür- Yürümek, gitmek.
y.-alıp yür- 186b/06
y.-yol yür- 184b/17
y.-di 186b/06
y.-üp 184b/17, 189a/17, 193b/12, 197b/02, 199a/13, 201a/08
[=9]

yürü- Yürümek, ilerlemek.
y.-mekde 194a/08
[=1]

yürüş Sefere çıkma, savaşma.

y.+in 176b/04

y.+körgüz- 197a/05

[=2]

yüz Yüz sayısı.

y. 181a/07, 184a/12, 190a/01, 198a/03

y.+(béş yüz) 198a/12, 198a/12

y.+(miñ iki yüz ellik tört) 197b/01

y.+(miñ iki yüz éllik iki) 176a/05

y.+(miñ iki yüz éllik üç) 190a/15, 193a/14

y.+(üç yüz) 197b/12

y.+idin 187a/14, 190b/10, 198a/10, 203b/12

y.+ige 179a/08

y.+in aç- 191a/16

y.+ini 177a/04

y.+ḳoy- 198b/10

y.+miñ 195a/05, 195a/06

y.+tümen 177a/06, 203a/14

y.+ur- 200a/02, 200b/11

[=25]

yüz-başı Orduda bir rütbe.

y.+ları 193a/04

y.+larını 201b/11

[=2]

Z

żabṭ Ar. Tutma, zapt.

ż.+ı 177b/02

[=1]

zād Ar. Azık, yiyecek.

z. 179b/03, 186b/17

[=2]

ża'f Ar. İradezayıflığı.

ż. 196b/08

ż.+(ıẓhār-ı zaf ḳıl-) 191b/11

ż.+u nā-tuvānlıġ 196b/06

ż.+u nā-tuvānlıḳ 191b/01

[=4]

ẓafar Ar. Galibiyet.

ẓ. 177b/12

ẓ.+(asākir-i ẓafar) 179a/03

ẓ.+dın 191a/15

[=3]

ẓafar-'alāmat Zafer izi, işareti.

ẓ.+nı (rayat-ı ẓafar-'alāmat) 180a/14

[=1]

ẓafar-āyat Galip.

ẓ.+nı (rayat-ı ẓafar-āyat) 193b/13

[=1]

ẓafar-eser Zafer etkisi.

ẓ.+bile (leşker-i ẓafar-eṣer) 201b/06, 202a/05

ẓ.+ge (muasker-i ẓafar-eṣer) 202a/01

[=3]

ẓafar-farcām Sonu galibiyet olan, galip.

ẓ.+ġa (alam-ı ẓafar-farcām) 185a/01

ẓ.+(maḳarr-ı leşker-i nuśrat-eŝer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl-) 178b/01

[=1]

ẓafar-ıltızām Gerekli zafer.

ẓ.+(mesken-i aʿlām-ı ẓafar-ıltızām ḳıl-) 186b/14

[=1]

ẓafar-ıntısāb Zafere ait, galip.

ẓ.+(rikab-ı ẓafar-ıntısāb) 186b/03

[=1]

ẓafar-ma'āṣır

ẓ.+(asakīr-i ẓafar- ma'āṣır 194b/11

ẓ.+ga (asakīr-i ẓafar- ma'āṣır) 187b/09

[=2]

ẓafar-muẓāhır Zaferin yardım.

ẓ.+bile(leşker-i ẓafar-muẓāhır) 197a/15

[=1]

ẓafar-nışān Zafer gösteren.

ẓ.+nıñ (tophanā-ı ẓafar-nışān) 186a/02

[=1]

ẓafar-pajūh Zafer araştıran.

ẓ.+(leşker-i ẓafar-pajūh) 182b/16

[=1]

ẓafar-panāh Zafer sığınağı olan.

ẓ.+(sıpāh-ı ẓafar-panāh) 184b/12

[=1]

ẓafar-peyker Muzaffer.

ẓ.+(maḳarr-ı leşker-i nuśrat-eṣer ü mustaḳarr-ı alvıya-ı ẓafar-peyker ḳıl-) 178b/01

[=1]

ẓafar-ta'bıyya Zafer taktiği.

ẓ.+nı (alvıyā-ı ẓafar-ta'bıyya) 182a/09

[=1]

żaḥā Güneşin tam üsteki zaman,küşlük.

z. 189b/02

[=1]

zaḫḫar (Deniz için) Coşkun, dalgalı.

z.+(baḥr-ı zaḫḫar) 184a/05

z.+(daryā-yı zaḫḫar) 202b/09

[=2]

ẓāhır Ar. Meydanda olan, görünen.

ẓ. 183a/07, 190b/10

ẓ.+ı sıtīzı ḳıl- 203a/13

[=3]

ẓāhıran Ar. Görünüşte.

ẓ.+(muşayaāt u ẓāhiran) 193a/17

[=1]

zahiru'l davlat Yardımcı devlet.

z. 186a/10

[=1]

zaḫm Far. Yara.

z.+ı hurda 190b/03

[=1]

zakāt İslamın beş şartından biri olan, mal ve paranın helalliğini sağlamak için Alla için malın belli bir kısmını her yıl zekat olarak belli kimselere dağıtılması.

z.+ahzı 186a/14

[=1]

żalālat-āṣār Dalalet belirtisi.

ż.+nıñ(ḳaçar-ı bed-kirdār u küffār-ı ẏalālat-āṣār) 202a/09

[=1]

żalālat-ıntıbāh Dalalet uyanışı.

ż. 175b/16

[=1]

żalālat-nıhād Yaratılış dalaleti.

ż.+(küffār-ı żalālat nıhād) 181a/05

[=1]

żalālat-şi'ār Dalalet belirtisi, izi.

ż. 190a/13

ż.+(kaçar-ı żalālat-şi'ār) 195a/15

ż.+(küffār-ı żalālat-şi'ār) 203b/12

[=3]

żalālat-taḥmīr Dalalet mayalanması.

ż.+ga (küffār-ı zalalat-taḥmīr) 201a/17

[=1]

zamān Ar. Vakit, devir.

z.+(nādıra-ı zamān) 199b/16

[=1]

Zaman Ḫan Çahār Aymaḳ hanlarından biri.

z. 199b/02, 200a/17

z.+nıñ 200a/12

[=3]

zamharīr-bār Şiddetli soğuk saçan.

z.+(saḥāb-ı nīl-gūn-i zamharīr-bār ér-) 185a/04

[=1]

zamīn Far. Taban, toprak, yer.

z.+(samand-ı zamīn) 178b/16

[=1]

żamīr Ar. İç, gönül.

ż.+ı bayza-nazir 176b/05

ż.+ı hikmet-ma'āb 192b/10

ż.+ı kesafet-taḥmīr 195b/17

ż.+ı mustakkım 197b/11

ż.+ı şadāḳat-tasır 203b/15

ż.+ı şakavat-taḥmīr 191a/01

ż.+ı şakavat-taḥmīrıġa 176b/13

[=7]

zamm Kınama.

z.+lar 183a/06

[=1]

zancīr Far. Birbirine geçmiş madeni halkalardan meydana gelen bağ.

z.+ıġa 198b/02

[=1]

zar-andūd Far. Altın yaldızlı.

z.+(ḫalā' -ı zar-andūd) 178a/04

[=1]

żarb Ar. Vurma.

ż.+bile (asbāb-ı harb u ālat-ı żarb) 203a/05

ż.+ı bile 196a/13

ż.+ı hancar 181a/06

[=3]

zarīn Krş. zarrīn.

z.+(ḫaṭīb-ı zarīn) 178b/13

[=1]

zarraça En küçük, çok küçük parça.

z. 184b/05

[=1]

zarrīn <Far. zar+īn) Altından yapılmış; altın gibi olan.

z. 177a/10, 178a/09, 194b/17

[=3]

zarrīn-külah Far. Altın taç.

z.+(husrav-ı zarrīn-külah) 177b/10

z.+(yusuf-ı zarrīn-külah) 179a/06

[=2]

żarūrī Ar. Olması mecburi, zorunlu.

ż. 192b/04

[=1]

żarūrat-asar Mecburilik.

ż.+(dar-kar u żarūrat-asar) 192a/10

[=1]

zavāl Ar. Yerinden ayrılıp gitme, sona erme.

z.+(mu' cıb-ı zavāl añla-) 203b/03

[=1]

żayġam Ar. Aslan.

ż.+ı zur-varı 193a/05

[=1]

ẕayıl Ar. Bir şeyin devamı, ek.

ẕ.+bol- 203b/13

[=1]

ẕayl Ar. Ekleme, etek.

ẕ.+ıda 181b/07

ẕ.+ıġa yétüş- 181b/03

[=2]

zekat Krş. zakāt.

z. 188a/04

z.+ın 186a/16

[=2]

zenbūrek Far. Zenberek, hareketi sağlayan güç kaynağı.

z. 202b/16

[=1]

zer-keş Far. Altınla işlenmiş.

z. 195a/09

[=1]

zerre Ar. Çok küçük parça.

z. 192a/16

[=1]

zerreçe Krş. zarraça.

z. 203a/17

[=1]

ẕılẕıla Ar.Uzun etek.

ẕ.+u felek 191a/10

[=1]

ẕımma Ar. Kefalet.

ẕ.+ı ḥamıyyat 176b/04

ẕ.+ı hımmat 190a/12

ẕ.+ı hımmat sal- 184a/10

[=3]

żımnen Ar. Açıktan olmayarak, dolayısıyla.

ż. 193a/17

[=1]

żırġām Ar. Aslan.

ż.+(hızabr u żırġām) 203b/07

[=1]

ẕırva Ar. En yüksek nokta, doruk.

ẕ.+sıġa 187a/12

ẕ.+sıġa (gerdun-zırvası) 181a/15

[=2]

zıyād Ar. Artma, fazlalık.

z.+(bī-kem u zıyad) 191b/17

[=1]

zıyāda Ar. Fazla, çok.

z.+(hasīn u zıyāda) 191a/01

z.+ḳıl- 180b/08

[=2]

żıyāfat Ar. Özenli bir biçimde ağırlama, yedirip içirme.

ż. 195a/05

ż.+ı 195a/04

ż.+ı ʿāli u maclıs-ı mutaalī 195a/08

[=3]

zıyārat Ar. Bir kimseyi veya yeri görmeye gitme.

z.+ı 180b/05

z.+ıga 195b/05

z.+nı (ahkām-ı zıyārat) 199a/09

[=3]

zībā-sūr Süslü şenlik.

z. 183a/07

[=1]

ẓikr Ar. Sözünü etme, anma.

ẓ.+i 190a/06, 196b/09, 201b/04

[=3]

zīvar Far. Süs, bezek.

z.+ı marḥamat 184b/01

[=1]

ẕu (< Ar. ẕū "Sahip, -li" anlamıyle) Kelimelerin başına gelerek birleşik şekiller yapar.

ẕ.+ala 186a/11

[=1]

Ẕu'l-hıcca (< Ar. Ẕu'l-ḥicca) Hicri ayların on ikincisi. Bu ayın onuncu günü Kurban Bayramı'dır.

ẕ. 194b/13

ẕ.+ayı 187b/04

[=2]

ẕu'l-ıḥtırām Ar. Hürmet sahibi.

ẕ.+küberā-yı ẕu'l-ıḥtırām 188b/04

[=1]

Ẕu'l-ḳa'da Ar. Hicri ayların on birincisi.

ẕ. 183b/13, 193a/15

[=2]

ẕū-şevket Heybetli hökümdar.

ẕ. 199b/10

[=1]

zubda Ar. Bir şeyin en seçkin, değerli kısmı.

z.+ı ahl-ı rāy 194b/07

z.+ı umarā-yı ʿaẓam 189b/11

[=2]

zubdatu's-sıḳlīn Ağırlıkların zerresi.

z. 197a/01

[=1]

ẓuhūr Ar. Meydana çıkma.

ẓ. 190a/07, 192a/16

ẓ.+ġa yét- 203a/07

ẓ.+ġa yétkür- 191b/01, 200b/11, 202b/06

ẓ.+ıġa 198b/06

[=7]

zulāl Ar. Sıhhate yararlı su.

z.+ı 183a/06

[=1]

ẓulmat-maʿāb Karanlık yayan.

ẓ.+(sahab-ı ẓulmat-ma'āb) 203b/12

[=1]

zumra Ar. Topluluk.

z.+sıġa 179a/12

[=1]

zūr-var Güçlü.

z.+ı (zaygām-ı zur-var) 193a/05

[=1]

żurūb Ar. Darplar, vuruşlar.

ż.+ı 191a/10

ż.+ı mutavalis 203a/09

[=2]

Toplam kelime: 12326

Geçerli kelime: 12326

Geçersiz kelime: 0

Alt madde: 6778

Madde başı: 3495

Yararlandığım Kaynakalar:

*Feridun Tekin, *19. Yüzyıl Harezm Tarih Yazıcılığı (Munis, Agehî, Beyanî)*, Akademik Bakış Cilt 2, Sayı 3 Kış 2008, s.199-210

*Feridun Tekin, *HANLIKLAR DÖNEMİ ÇAĞATAY EDEBİYATI*, Turkish Studies 6/1 Winter 2011, s. 1843-1850, TURKEY

*Aziz Merhan, "*Yazılı Özbek Edebiyatı*", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 31, No: 2, Aralık 2007, s. 161.

*Başlangıcından Günümüze Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi: Özbek Edebiyatı, c.15, s.191

*Osmanlıca – Türkçe Ansklopedik Lugât : Ferit DEVELLİOĞLU ; AYDIN KIYAPEVİ.

*Persian – English Dictionary : F. STEINGASS; Çağrı YAYINLARI.

*Çağatay Tiliniñ İzahlı Luġīti : Muhammed TURSUN BAHAVUDUN, Ganizat GAYURRANÎ, İsmail KADIR, Ablimit EHET. Şincañ Ḫalḳ Neşriyati..

* Çağatay Tilidin Mupessel Bayan : Abdure'up Polat TEKLİMAKANÎ ; BEİJİNG MİL ETLER NEŞİRYATİ..

* Türkī Tillar Divaniniñ Cuġrapiyelik Ḳimmiti : Ömer MOLLA ; Şincañ Universititi Neşiryati.

* Caferoğlu, Ahmet (1984); Turk Dili Tarihi, İstanbul: Enderun Yayınları.

* Hüseyin Kâzım Kadri (1927-1945); Turk Lugati, I-IV cilt, İstanbul

* ئۇرۇمچى نەشرىياتى، خەلق شىنجاڭ ناسيا، مەركىسى قەدىمقي 2002 ، .م.نا نەمىن،،

* Kashgarlı M., 6002, *Divan-ı Lûgat'it Türk*, C.I, TDK Yayınları, Ankara.

* KUR'AN-I KERİM MEÂLİ , Diyanet İşleri Başknalığı ; Ankara 2006 10.bask